

Generalny Inspektor
Ochrony Danych Osobowych

SPRAWOZDANIE
GENERALNEGO INSPEKTORA
OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH
Z DZIAŁALNOŚCI ZA ROK 2004

Sprawozdanie stanowi wykonanie art. 20 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 101, poz. 926 ze zm.), zgodnie z którym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych składa sejmowi, raz w roku, sprawozdanie ze swojej działalności wraz z wnioskami wynikającymi ze stanu przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych.¹

¹ Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres działalności Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych od dnia 1 stycznia 2004 roku do dnia 31 grudnia 2004 roku.

SPIS TREŚCI

SPRAWOZDANIE GENERALNEGO INSPEKTORA OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH Z DZIAŁALNOŚCI ZA ROK 2004	3
Część I. OGÓLNA.....	9
A. Wprowadzenie	9
1. Prawne podstawy działalności Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.....	9
2. Zmiany w prawie ochrony danych osobowych.....	10
2.1 Nowelizacja ustawy o ochronie danych osobowych.....	10
2.2 Zmiana aktów wykonawczych do ustawy o ochronie danych osobowych.	13
B. Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.....	16
1. Struktura organizacyjna.	16
2. Budżet.	17
3. Stan zatrudnienia.....	17
C. Działalność Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.....	17
1. Ogólna charakterystyka.	17
2. Skargi.	25
3. Pytania o interpretację przepisów.	29
4. Opiniowanie projektów aktów normatywnych w zakresie problematyki ochrony danych osobowych.....	32
5. Czynności kontrolne.	35
6. Ogólnokrajowy rejestr zbiorów danych osobowych.	39
7. Współpraca międzynarodowa.....	43
7.1 Współpraca w ramach prac instytucji i organizacji międzynarodowych.....	43
7.2 Kontakty dwustronne z rzecznikami ochrony danych osobowych.....	47
7.3 Pytania podmiotów zagranicznych dotyczące interpretacji polskich przepisów.....	49
8. 2 6 Międzynarodowa Konferencja Ochrony Prywatności i Danych Osobowych.....	50
9. Działalność informacyjna.....	55
9.1 Współpraca z mediami.	55
9.2 Szkolenia, konferencje naukowe i seminaria	59

9.3 Informacja telefoniczna i Internet.	63
Część II. PRZETWARZANIE DANYCH PRZEZ PODMIOTY ZE SFERY PUBLICZNEJ I PRYWATNEJ.	64
A. Sprawy z zakresu administracji publicznej.	64
1. Urzędy Stanu Cywilnego.	65
2. Pomoc społeczna.	68
3. Oświata.	77
4. Urzędy Pracy.	84
5. Ubezpieczenia społeczne.	88
6. Urzędy Skarbowe.	96
7. Straże Miejskie.	100
8. Inne sprawy dotyczące problematyki przetwarzania danych w sektorze publicznym.	107
B. Wymiar sprawiedliwości i organy ścigania.	123
1. Sądy.	123
2. Prokuratura.	133
3. Policja.	138
C. Komornicy sądowi.	143
D. Służba zdrowia.	148
E. Transport.	156
F. Zatrudnienie.	166
G. Mieszkalnictwo.	177
H. Telekomunikacja.	187
I. Marketing.	196
J. Media.	203
K. Internet.	210
L. Turystyka.	216
M. Instytucje finansowe.	219

1. Banki.	219
2. Zakłady ubezpieczeń.	232
3. Inne instytucje finansowe.	241
N. Windykacja	248
O. Inne	256
Część III. PODSUMOWANIE I WNIOSKI KOŃCOWE.	268
ZAŁĄCZNIKI:	276
Załącznik nr 1 Wykaz wystąpień Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych o charakterze generalnym do centralnych organów państwa i do innych podmiotów z sektora publicznego.	276
Załącznik nr 2 Wykaz najważniejszych wystąpień Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych do podmiotów prywatnych.	281
Załącznik nr 3 Wykaz przeprowadzonych kontroli.....	282
Załącznik nr 4 Wykaz orzeczeń Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego i Naczelnego Sądu Administracyjnego wydanych w 2004 r. w sprawach prowadzonych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.....	291
Załącznik nr 5 Informacje przekazane przez organy ścigania w sprawach skierowanych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zawiadomień o popełnieniu przestępstwa.	298

Część I. OGÓLNA

A. Wprowadzenie

1. Prawne podstawy działalności Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

Jedną z kluczowych zasad wyrażonych w Konstytucji RP, mających priorytetowe znaczenie w działalności organów władzy publicznej, jest zasada w myśl której działają one na podstawie i w granicach prawa². Prawną podstawę działalności organu ds. ochrony danych osobowych stanowi ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.)³ oraz wydane na jej podstawie przepisy wykonawcze, tj. rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024), rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie wzorów imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (Dz. U. Nr 94, poz. 923) oraz rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wzoru zgłoszenia zbioru do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1025)⁴.

Ustawa o ochronie danych osobowych realizuje zagwarantowane w art. 51 Konstytucji RP prawo do ochrony prywatności, w tym również ochrony danych osobowych. Powołana norma konstytucyjna zawiera bowiem wymóg istnienia ustawowej podstawy dla powstania obowiązku ujawniania informacji dotyczących własnej osoby⁵. Ustawa o ochronie danych osobowych określa

² Zasada legalizmu wyrażona w art. 7 Konstytucji RP.

³ Ustawa ta obowiązuje od 30 kwietnia 1998 r. Statuuje ona w polskim porządku prawnym podstawowe zasady przetwarzania danych osobowych, jak również zapewnia ochronę praw osób fizycznych. W tych miejscach niniejszego Sprawozdania, w których wskazuje się tylko na ustawę, należy przez to rozumieć ustawę o ochronie danych osobowych.

⁴ Powołane akty wykonawcze weszły w życie 1 maja 2004 r. Do tego czasu obowiązywały natomiast: rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 czerwca 1998 r. w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 80, poz. 521 ze zm.), rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 czerwca 1998 r. w sprawie określenia wzoru wniosku o udostępnienie danych osobowych, zgłoszenia zbioru danych do rejestracji oraz imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (Dz. U. Nr 80, poz. 522 ze zm.).

⁵ Podstawę taką powinna stanowić jedna z przesłanek wskazanych w art. 23 ust. 1 pkt 1-5 – w przypadku przetwarzania tzw. danych zwykłych (np. imię, nazwisko, adres zamieszkania) oraz w art. 27 ust. 2 pkt 1-10 – w przypadku przetwarzania danych poddanych przez ustawodawcę szczególnej ochronie (pełny katalog tych danych został wskazany w art. 27 ust. 1 ustawy). Przepisy te określają ogólne materialne przesłanki przetwarzania danych

ogólne zasady ich przetwarzania i ochrony, zaś skonkretyzowanie tychże zasad ma miejsce w szczególnych wobec jej regulacji, przepisach prawa, które normują przetwarzanie danych w określonych dziedzinach.

2. Zmiany w prawie ochrony danych osobowych.

2.1 Nowelizacja ustawy o ochronie danych osobowych.

W dniu 1 maja 2004 r. weszły w życie przepisy – największej dotychczas – nowelizacji ustawy o ochronie danych osobowych⁶. Jej celem było przede wszystkim dostosowanie przepisów prawa normujących kwestie przetwarzania danych osobowych do wymogów Dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych (Dziennik Urzędowy WE Nr 281, poz. 31 ze zm.), zwanej dalej Dyrektywą, a także zmodyfikowanie tych przepisów, co do których praktyka wskazywała na potrzebę ich zmiany. Wprawdzie prace nad znowelizowaniem przepisów ustawy rozpoczęły się w roku 2003 r., niemniej proces legislacyjny został zakończony w 2004 r., dlatego też zasadne wydaje się poruszenie tej tematyki w niniejszym Sprawozdaniu.

Wśród zmienionych przepisów można wyróżnić dwie grupy. Pierwszą z nich stanowią te, których celem było dostosowanie ustawy o ochronie danych osobowych do wymogów prawa europejskiego. Wzorcem dla wprowadzonych zmian była Dyrektywa, która wyznacza ramy w dziedzinie prawa ochrony danych osobowych, stanowiąc tym samym sygnał dla poszczególnych członków Unii Europejskiej oraz państw kandydujących, w jakim kierunku powinny zmierzać zmiany prawa krajowego. Klasyfikacja wprowadzonych zmian dokonywana z punktu widzenia dostosowywania ustawy do wymogów prawa europejskiego objęła przepisy dotyczące:

- 1) zakresu przedmiotowego ustawy – ustawa znajduje zastosowanie do przetwarzania danych w zbiorach danych osobowych, jeżeli są one przetwarzane przy zastosowaniu metod tradycyjnych, tj. w kartotekach, skorowidzach, księgach, wykazach i innych zbiorach ewidencyjnych oraz w systemie informatycznym, z tym zastrzeżeniem, że w przypadku przetwarzania danych w systemie informatycznym ustawa znajduje zastosowanie także wówczas, gdy dane są przetwarzane poza zbiorem danych;
- 2) zakresu podmiotowego ustawy – zmiana ta miała fundamentalne znaczenie z punktu widzenia zasady jednolitej ochrony danych osobowych w ramach wspólnego rynku

osobowych, przy czym każda z nich ma charakter generalny, tj. odnoszący się do wszelkich form przetwarzania danych, oraz równoprawny, co oznacza, iż dla uznania legalności procesu przetwarzania danych osobowych wystarczające jest spełnienie przez administratora danych jednej z nich.

Europejskiego, którą statuuje art. 4 ust. 1 Dyrektywy. Zgodnie z tą zasadą właściwe, w kwestiach ochrony danych osobowych, jest prawo kraju, w którym administrator danych przetwarza dane w związku z prowadzoną działalnością. Dokonana zmiana spowodowała, iż podmioty należące do Europejskiego Obszaru Gospodarczego są obowiązane stosować przepisy ustawy o ochronie danych osobowych jedynie wtedy, gdy podejmują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność, której nadają – przewidziane w polskim prawie – ramy. Ograniczono ponadto katalog podmiotów podlegających rygorom ustawy poprzez: a) wyłączenie jej stosowania do podmiotów, które wprawdzie mają siedzibę w państwie trzecim, a więc nienależącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, niemniej wykorzystują środki techniczne znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie do przekazywania danych, b) zawężenie stosowania jej przepisów do prasowej działalności dziennikarskiej w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5 poz. 24 ze zm.) oraz do działalności literackiej lub artystycznej, z wyjątkiem sytuacji, w których wolność wyrażania poglądów i rozpowszechniania informacji istotnie narusza prawa i wolności osoby, której dane dotyczą;

- 3) odbiorcy danych i państwa trzeciego⁷;
- 4) przesłanek legalności przetwarzania danych – zmodyfikowano brzmienie przepisów dostosowując je do brzmienia przepisów Dyrektywy;
- 5) obowiązków informacyjnych realizowanych przez administratorów danych w stosunku do osób, których one dotyczą – administratorzy danych zostali zobowiązani do informowania podmiotów danych o prawie dostępu do treści danych, w miejsce dotychczasowego prawa wglądu do danych; ponadto uchylone zostały przepisy zwalniające administratorów, gromadzących dane od innych osób, niż te, których one dotyczą, z obowiązku informacyjnego, w przypadku zbierania danych ogólnie dostępnych oraz danych przetwarzanych w celu jednorazowego wykorzystania;
- 6) obowiązku wyznaczenia przedstawiciela na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez administratora danych mającego siedzibę albo miejsce zamieszkania w państwie trzecim;
- 7) praw osób, których dane dotyczą – rozszerzono ich uprawnienia poprzez przyznanie im prawa do uzyskania informacji o przesłankach podejmowania rozstrzygnięć automatycznych;

⁶ Nowelizacja dokonana została ustawą z dnia 22 stycznia 2004 r. o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych oraz ustawy o wynagradzaniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. Nr 33, poz. 285).

⁷ Pojęcia te zostały zdefiniowane w art. 7 pkt 6 i 7 ustawy o ochronie danych osobowych.

- 8) zabezpieczenia danych osobowych – wprowadzone zmiany pozostawiają w znacznym stopniu swobodę w doborze odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych administratorowi danych;
- 9) rejestracji zbiorów danych osobowych – a) rozszerzeniu uległ zakres informacji zawartych we wniosku zgłoszenia zbioru danych do rejestracji poprzez wprowadzenie wymogu podania informacji o przedstawicielu administratora danych oraz podania opisu kategorii osób, których dane dotyczą, b) wprowadzona została instytucja wstępnej kontroli prawidłowości przetwarzania danych poddanych szczególnej ochronie przez ustawodawcę – ich przetwarzanie może rozpocząć się po zarejestrowaniu zbioru, chyba że ustawa zwalnia administratora danych z tego obowiązku;
- 10) transgranicznego przepływu danych osobowych – zmiana przepisów ustawy w tym zakresie jest konsekwencją swobodnego przepływu danych na obszarze państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Konieczność spełnienia warunków, określonych w rozdziale 7 ustawy, dotyczy tylko podmiotów przekazujących dane do państw trzecich. Zmiany dotyczą również przepisu normującego udzielanie przez Generalnego Inspektora zgody na przekazanie danych do państwa trzeciego. W obecnym jego brzmieniu warunkiem koniecznym do uzyskania takiej zgody jest zapewnienie przez administratora danych odpowiedniego zabezpieczenia w zakresie ochrony prywatności oraz praw i wolności osoby, której dane dotyczą.

W wyniku wprowadzenia powyższych zmian, przepisy ustawy o ochronie danych osobowych zostały w pełni dostosowane do wymogów prawa europejskiego.

Do drugiej grupy znowelizowanych przepisów zaliczają się te, których konieczność zmiany podyktowana była doświadczeniami Generalnego Inspektora zdobytymi w trakcie stosowania ustawy o ochronie danych osobowych. Do tej kategorii zaliczają się przepisy:

- wyznaczające kompetencje kontrolne i decyzyjne Generalnego Inspektora – w wyniku zmian: a) rozszerzono zakres uprawnień inspektorów w trakcie kontroli poprzez przyznanie im prawa do sporządzania kopii dokumentów i wszelkich danych mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli; b) uprawniono Generalnego Inspektora do wydawania decyzji nakazujących przywrócenie stanu zgodnego z prawem nie tylko wobec podmiotu będącego administratorem danych, ale wobec wszystkich podmiotów przetwarzających dane osobowe, c) poddano kontroli sprawowanej przez Generalnego Inspektora podmioty, którym administratorzy danych powierzyli przetwarzanie

- danych; d) rozszerzono kompetencje władcze Generalnego Inspektora w sprawach związanych z rejestracją zbioru danych przyznając organowi ds. ochrony danych osobowych prawo wydawania decyzji o wykreśleniu zbioru danych z rejestru;
- modyfikujące udostępnianie danych w innym, niż włączenie do zbioru danych, celu – zrezygnowano: a) z ograniczenia możliwości udostępnienia danych na podstawie art. 29 ustawy tylko przez administratorów ze sfery publicznej, b) ze sformalizowanej dotychczas formy (wniosek o udostępnienie danych osobowych) wystąpienia o udostępnienie danych na tej podstawie;
 - modyfikujące kwestie związane z rejestracją zbiorów danych: a) ograniczony został zakres informacji dostępnych w jawnym rejestrze zbiorów danych osobowych – nie podlegają ujawnieniu informacje o technicznych i organizacyjnych aspektach zabezpieczenia danych, b) zawężono katalog podmiotów, którym wydawane jest zaświadczenie o zarejestrowaniu zbioru danych jedynie do administratorów danych. W przypadku przetwarzania danych tzw. zwykłych⁸, jest ono wydawane na żądanie administratora danych, natomiast w przypadku przetwarzania danych poddanych przez ustawodawcę szczególnej ochronie⁹, jest ono wydawane przez Generalnego Inspektora z urzędu, niezwłocznie po dokonaniu rejestracji zbioru danych, c) rozszerzono zastosowanie przepisów o rejestracji zbiorów danych do obowiązku aktualizacyjnego.

Nowela ustawy o ochronie danych osobowych stworzyła również prawną możliwość do powołania Zastępcy Generalnego Inspektora¹⁰. Idea zmiany ustawy w powyższym zakresie spowodowana była zarówno znaczącym wzrostem liczby spraw rozpatrywanych przez Generalnego Inspektora, jak również koniecznością udziału odpowiedniego rangą przedstawiciela organu ds. ochrony danych osobowych w przedsięwzięciach międzynarodowych oraz krajowych.

2.2 Zmiana aktów wykonawczych do ustawy o ochronie danych osobowych.

Wprowadzone w okresie objętym Sprawozdaniem zmiany w prawie regulującym ochronę danych osobowych dotyczyły również aktów wykonawczych do ustawy o ochronie danych osobowych¹¹, które w wyniku uchylecia przestały obowiązywać z dniem wejścia w życie przepisów

⁸ Np. imię, nazwisko, adres zamieszkania.

⁹ Np.: dane ujawniające pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również dane o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym oraz dane dotyczące skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

¹⁰ W dniu 2 sierpnia 2004 r. na stanowisko Zastępcy Generalnego Inspektora została powołana dr Elżbieta Ostrowska, pełniąca dotychczas funkcję Wiceprezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

¹¹ Tj. rozporządzenia w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie określenia wzoru wniosku o udostępnienie danych

ustawy o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych oraz ustawy o wynagradzaniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, tj. z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej. W znowelizowanej ustawie zostały zawarte nowe delegacje zobowiązujące Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do wydania stosownych przepisów wykonawczych. Na tej podstawie Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał trzy rozporządzenia:

- 1) z dnia 22 kwietnia 2004 r. w sprawie wzorów imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (Dz. U. Nr 94, poz. 923),
- 2) z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024),
- 3) z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wzoru zgłoszenia zbioru do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1025).

Znacząca z punktu widzenia administratorów danych, zmiana przepisów rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych podyktowana była rozwojem nowych technologii i organizacji systemów informatycznych¹². Ponadto pojawiły się również nowe rozwiązania prawne. Niewątpliwie duży wpływ na konieczność nowego ukształtowania szeregu pojęć oraz regulacji w zakresie funkcjonalności oraz bezpieczeństwa systemów informatycznych miało uchwalenie takich aktów prawnych, jak m.in.: ustawa z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz. 95 ze zm.), ustawa z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450 ze zm.) oraz ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204 ze zm.), w których sprecyzowane zostały pojęcia istotne dla materii, będącej przedmiotem rozporządzenia określającego warunki, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych. Obserwacja zmian zachodzących w tej dziedzinie spowodowała konieczność dostosowania omawianego rozporządzenia do stosowanych aktualnie technologii i metodologii zabezpieczeń.

osobowych, zgłoszenia zbioru danych do rejestracji oraz imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

¹² Np.: upowszechnienie technologii internetowych, nowe metody uwierzytelniania użytkowników systemów informatycznych.

W zakresie zagrożeń, na jakie mogą być narażone dane przetwarzane w systemach informatycznych, zwrócono szczególną uwagę na to, czy urządzenia systemu informatycznego, który służy do przetwarzania danych, są połączone z siecią publiczną. Zastosowanie odpowiednich środków bezpieczeństwa uzależniono również od tego, czy przetwarzane informacje należą do katalogu danych poddanych szczególnej ochronie przez ustawodawcę, czy też nie¹³. Uwzględniając powyższe okoliczności w rozporządzeniu wprowadzono trzy poziomy bezpieczeństwa systemów informatycznych:

- podstawowy – stosowany w systemach informatycznych, w których nie są przetwarzane dane poddane przez ustawodawcę szczególnej ochronie i żadne z urządzeń systemu informatycznego, służącego do przetwarzania danych nie jest połączone z siecią publiczną;
- podwyższony – stosowany w systemach informatycznych, w których są przetwarzane dane poddane szczególnej ochronie przez ustawodawcę, niemniej żadne z urządzeń systemu informatycznego, służącego do przetwarzania danych nie jest połączone z siecią publiczną;
- wysoki – stosowany w systemach informatycznych, gdy przynajmniej jedno z urządzeń systemu informatycznego, służącego do przetwarzania danych jest połączone z siecią publiczną.

Poza rozróżnieniem poziomów bezpieczeństwa oraz wskazaniem, kiedy należy je stosować, określono również – w sposób nie budzący wątpliwości – minimalne warunki w zakresie wymagań technicznych i organizacyjnych na poszczególnych poziomach.

W nowym, aktualnie obowiązującym rozporządzeniu określającym wzór zgłoszenia zbioru do rejestracji Generalnemu Inspektorowi – w celu dostosowania formularza do przepisów znowelizowanej ustawy (zwłaszcza tych dotyczących obowiązku aktualizacyjnego i tzw. kontroli wstępnej) oraz mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia w dziedzinie rejestracji i ogólnoeuropejską tendencję upraszczania procedur rejestracyjnych, w stosunku do dotychczas obowiązującego wzoru zgłoszenia:

- znacznie skrócono część F poświęconą opisowi spełnienia wymagań rozporządzenia określającego warunki techniczne i organizacyjne, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych;
- wprowadzono pola pozwalające na szybsze zidentyfikowanie celu skierowania wniosku i zastosowanie odpowiedniej procedury przewidzianej dla zgłoszenia nowego zbioru,

¹³ Dane poddane szczególnej ochronie przez ustawodawcę zostały wymienione w przepisie nr 8.

dopełnienia obowiązku aktualizacyjnego lub wstępnej kontroli prawidłowości przetwarzania danych osobowych poddanych szczególnej ochronie przez ustawodawcę.

Najmniej znaczące zmiany – w porównaniu do uprzednio obowiązującego stanu prawnego - wprowadziło rozporządzenie regulujące wzór upoważnienia i legitymacji służbowej inspektora Biura. Jego treść dostosowano do brzmienia znowelizowanego art. 14 ustawy, który rozszerzył zakres uprawnień inspektorów w trakcie podejmowanych przez nich czynności kontrolnych, poprzez przyznanie im prawa sporządzania kopii dokumentów oraz do brzmienia art. 31 ustawy, w związku z wprowadzoną do niego zmianą, która umożliwia przeprowadzenie kontroli przetwarzania danych przez podmiot, któremu powierzono ich przetwarzanie. Zmianie nie uległ natomiast wzór legitymacji służbowej inspektora.

B. Biuro Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

1. Struktura organizacyjna.

Generalny Inspektor wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Zasady działania Biura oraz organizację jego pracy określa statut stanowiący załącznik do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 maja 1998 r. w sprawie nadania statutu Biuru Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (Dz. U. Nr 73, poz. 464 ze zm.) oraz regulamin organizacyjny. Biurem kieruje Dyrektor powoływany i odwoływany przez Generalnego Inspektora.

Strukturę organizacyjną Biura przedstawia poniższy schemat.

Rysunek: Schemat organizacyjny.

2. Budżet.

W ustawie budżetowej na 2004 r. budżet Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych ustalony został po stronie wydatków na 10.781 tys. zł, w tym:

- wynagrodzenia – 6.689 tys. zł
- pochodne od wynagrodzeń – 1.280 tys. zł
- wydatki majątkowe – 150 tys. zł
- pozostałe wydatki – 2.662 tys. zł

Zrealizowane w 2004 r. przez Generalnego Inspektora wydatki wyniosły 10.258,5 tys. zł, tj. 95,2 % wielkości planowanej, w tym:

- wynagrodzenia – 6.591,3 tys. zł (98,5 %)
- pochodne od wynagrodzeń – 1.137,0 tys. zł (88,8 %)
- wydatki majątkowe – 58,7 tys. zł (39,1 %)
- pozostałe wydatki – 2.471,5 tys. zł (92,8 %)

Kwota 90 tys. zł przeznaczona w budżecie na wydatki majątkowe, a nie wydatkowana w 2004 r., została umieszczona w „wykazie wydatków budżetu państwa, które w 2004 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego”¹⁴.

3. Stan zatrudnienia.

Przeciętne zatrudnienie w 2004 r. wyniosło 115 etatów.

Spośród 114 osób zatrudnionych w Biurze (liczba ta obejmuje również Generalnego Inspektora oraz jego Zastępcę)¹⁵, 22 osoby zajmowały stanowiska pomocnicze, natomiast 92 osoby zatrudnione były na stanowiskach merytorycznych. Większość osób zatrudnionych w Biurze posiadała wyższe wykształcenie (88), w tym 66 prawnicze i 14 informatyczne.

C. Działalność Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

1. Ogólna charakterystyka.

Ustawa o ochronie danych osobowych określa zadania spoczywające na Generalnym Inspektorze Ochrony Danych Osobowych, wyznaczając tym samym zakres spraw należących do jego właściwości. Zgodnie z brzmieniem art. 12 tej ustawy, do zadań Generalnego Inspektora w szczególności należy:

¹⁴ Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2004 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. Nr 266, poz.2645).

¹⁵ Stan na 31 grudnia 2004 r.

- 1) kontrola zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych,
- 2) wydawanie decyzji administracyjnych i rozpatrywanie skarg w sprawach wykonania przepisów o ochronie danych osobowych,
- 3) prowadzenie rejestru zbiorów danych oraz udzielanie informacji o zarejestrowanych zbiorach,
- 4) opiniowanie projektów ustaw i rozporządzeń dotyczących ochrony danych osobowych,
- 5) inicjowanie i podejmowanie przedsięwzięć w zakresie doskonalenia ochrony danych osobowych,
- 6) uczestniczenie w pracach międzynarodowych organizacji i instytucji zajmujących się problematyką ochrony danych osobowych.

W celu realizacji powyższych zadań, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, w roku sprawozdawczym, między innymi:

- prowadził postępowania administracyjne w sprawach związanych z przestrzeganiem przepisów chroniących dane osobowe,
- przeprowadzał czynności kontrolne,
- kierował do zainteresowanych podmiotów sygnalizację informującą o nieprawidłowościach w procesie przetwarzania danych,
- uczestniczył w uzgodnieniach projektów aktów prawnych w zakresie dotyczącym ochrony danych osobowych,
- uczestniczył w pracach właściwych komisji sejmowych i senackich,
- współpracował z krajowymi i międzynarodowymi organami i organizacjami zajmującymi się ochroną danych osobowych,
- prowadził działalność edukacyjną i informacyjną.

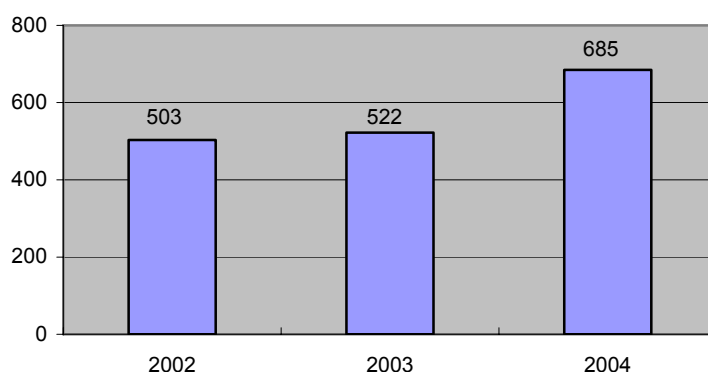
1) Decyzje Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych oraz orzeczenia sądów administracyjnych.

Wprawdzie Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych nie dysponuje instrumentami, które byłyby gwarantem tego, że administratorzy danych, którzy uporczywie naruszają przepisy ustawy, nie respektując przy tym praw osób, których dane dotyczą, poniosą konsekwencje działań niezgodnych z ustawą, niemniej służą mu pewne władcze uprawnienia, tj. prawo wydawania decyzji administracyjnych. W przypadku naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych Generalny Inspektor z urzędu lub na wniosek osoby zainteresowanej, w drodze decyzji administracyjnej, nakazuje przywrócenie stanu zgodnego z prawem, a w szczególności:

a) usunięcie uchybień, b) uzupełnienie, uaktualnienie, sprostowanie, udostępnienie lub nie udostępnienie danych osobowych, c) zastosowanie dodatkowych środków zabezpieczających zgromadzone dane osobowe, d) wstrzymanie przekazywania danych osobowych do państwa trzeciego, e) zabezpieczenie danych lub przekazanie ich innym podmiotom, f) usunięcie danych osobowych.

W bieżącym okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wydał 685 decyzji administracyjnych, w tym:

- 396 dotyczyło postępowań rejestracyjnych,
- 288 było konsekwencją prowadzonych przez Generalnego Inspektora postępowań zainicjowanych skargą lub w związku z przeprowadzoną kontrolą,
- 1 dotyczyła zgody na przekazanie danych osobowych do Stanów Zjednoczonych.

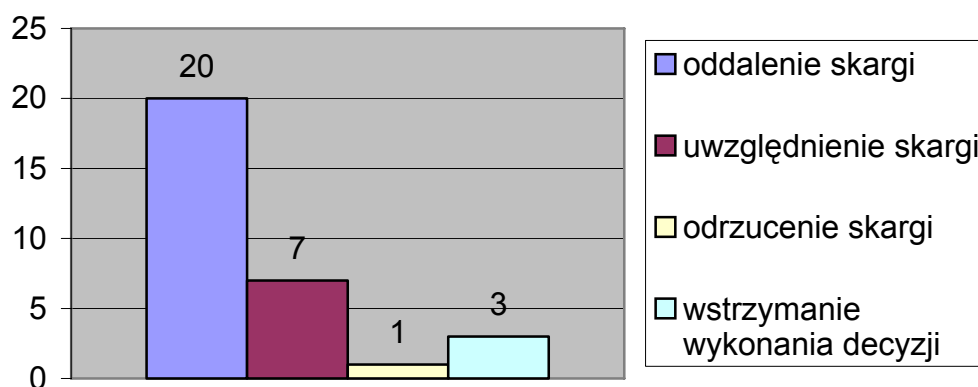
Wykres: Liczba decyzji administracyjnych wydanych przez Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Przykładowo można wskazać, iż w decyzjach – wydanych na skutek przeprowadzonych kontroli w sprawie zgodności przetwarzania danych osobowych z przepisami o ich ochronie – nakazywano usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych lub umarzano postępowanie w zakresie nieprawidłowości usuniętych przez kontrolowane jednostki w toku postępowania. Najczęściej nakazy dotyczyły dostosowania systemów informatycznych służących do przetwarzania danych osobowych do wymogów określonych w przepisach rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych. W szczególności nakazywano zmodyfikowanie systemów informatycznych w taki sposób, aby zapewniały dla każdej osoby, której dane osobowe są przetwarzane w systemie, odnotowanie daty pierwszego wprowadzenia danych do systemu, identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane osobowe do systemu oraz informacji o odbiorcach, w rozumieniu art. 7 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych, którym dane osobowe zostały udostępnione, dacie i zakresie tego udostępnienia, a także by dostęp do danych był możliwy wyłącznie po wprowadzeniu identyfikatora i dokonaniu uwierzytelnienia, a zmiana hasła użytkownika

następowała nie rzadziej niż co 30 dni. Liczną grupę stanowiły także decyzje zawierające nakazy opracowania lub uzupełnienia o brakujące elementy dokumentów wymaganych przez przepisy o ochronie danych osobowych, tj. polityki bezpieczeństwa, instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych, ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych. Sporadycznie natomiast w wydanych decyzjach nakazywano dopełnianie innych obowiązków wynikających z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, np. dokonanie zgłoszenia prowadzonych zbiorów danych osobowych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych oraz zbieranie danych w zakresie adekwatnym do celu ich przetwarzania.

Decyzje wydawane przez Generalnego Inspektora podlegają kontroli sądowej¹⁶. W 2004 r. sądy administracyjne (WSA i NSA) orzekały 39 razy w sprawach rozstrzygniętych decyzją Generalnego Inspektora bądź na beczynność organu ds. ochrony danych osobowych, w tym 31 orzeczeń zostało wydanych przez WSA, NSA natomiast rozpatrzył 8 skarg kasacyjnych¹⁷. Tym samym, w bieżącym okresie sprawozdawczym nastąpił wzrost spraw poddanych kontroli sądowej w porównaniu z rokiem 2003, kiedy sąd administracyjny¹⁸ orzekał w sprawach rozstrzygniętych decyzjami Generalnego Inspektora w 25 przypadkach.

W sprawach prowadzonych przez Generalnego Inspektora, które zaskarżone zostały do WSA, sąd w 20 przypadkach oddalał skargi, w 7 je uwzględnił, w 1 skargę odrzucił, w 3 natomiast wstrzymał wykonanie zaskarżonej decyzji.

Wykres: Orzeczenia WSA wydane w 2004 r. w sprawach rozpatrzonych przez Generalnego Inspektora.

¹⁶ Z dniem 1 stycznia 2004 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 153, poz. 1269), która zreformowała system sądów administracyjnych obejmujących Naczelny Sąd Administracyjny (dalej NSA) oraz – nowo tworzone przez Prezydenta RP w drodze rozporządzenia na wniosek Prezesa NSA – wojewódzkie sądy administracyjne (dalej WSA). NSA sprawuje nadzór w zakresie orzekania nad działalnością wojewódzkich sądów administracyjnych, w tym rozpoznaje środki odwoławcze od wyroków WSA.

¹⁷ Wykaz orzeczeń WSA i NSA, w sprawach dotyczących odwołań od decyzji GIODO, wydanych w 2004 r. stanowi załącznik nr 4 do niniejszego Sprawozdania.

¹⁸ Wówczas jeszcze tylko NSA.

NSA natomiast, w 1 przypadku uchylił zaskarżony przez Generalnego Inspektora wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia WSA, w 1 odrzucił skargę kasacyjną, w 6 zaś przypadkach oddalał skargi kasacyjne, w tym, 3 wniesione przez Generalnego Inspektora.

Najwięcej spraw rozpatrywanych przez sądy administracyjne – w sprawach wszczętych na skutek przeprowadzonych kontroli i wydanych następnie decyzji administracyjnych – dotyczyło przetwarzania danych osobowych przez naczelników urzędów skarbowych. Wskazane organy podatkowe zaskarżyły wydane wobec nich decyzje Generalnego Inspektora, nakazujące im m.in. dostosowanie systemu informatycznego służącego do przetwarzania danych osobowych podatników do wymogów określonych w § 16 i § 17 obowiązującego wówczas rozporządzenia w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, poprzez zapewnienie, aby system ten odnotowywał dla każdej osoby, której dane są przetwarzane w systemie informatycznym, datę pierwszego wprowadzenia danych, identyfikator użytkownika wprowadzającego dane oraz informacje, komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione, a także, aby umożliwiał on udostępnienie na piśmie, w powszechnie zrozumiałej formie, treści danych o każdej osobie, której dane są przetwarzane, wraz z informacjami, o których mowa w § 16 powołanego rozporządzenia. W uzasadnieniu skarg naczelnicy urzędów skarbowych podnosili m.in., że definicja „systemu informatycznego”, o której mowa w art. 7 pkt 2a ustawy o ochronie danych osobowych, nie wyłącza możliwości odnotowywania informacji, komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione, przy użyciu tradycyjnych procedur, że uprawnionym do dokonywania zmian w systemie informatycznym jest Minister Finansów, jako administrator danych przetwarzanych w tym systemie oraz, że decyzja Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych jest niewykonalna. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie oddalając wskazane skargi¹⁹ (tylko w jednym przypadku sąd stwierdził nieważność decyzji) podkreślił, że zgodnie ze znaczeniem językowym, termin „informatyczny” odnosi się do technik i metod przetwarzania danych z zastosowaniem komputerów. Zdaniem sądu, za takim rozumieniem ww. terminu przemawia także wykładnia systemowa i celowościowa, co oznacza, że odnotowywanie informacji o udostępnieniu danych przy użyciu tradycyjnych metod nie spełnia warunków określonych w przepisach o ochronie danych osobowych. Sąd zgodził się również z argumentami Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, że administratorem danych przetwarzanych w urzędach skarbowych są poszczególni naczelnicy urzędów skarbowych, a nie Minister Finansów, podnosząc, że to naczelnicy tych urzędów decydują o celach i środkach

¹⁹ M.in. wyroki z dnia 11 marca 2004 r., sygn. II SA 3851/03, sygn. II SA 3597/03, sygn. II SA 3837/03.

przetwarzania danych osobowych, gdyż do ich obowiązków należy m.in. ustalanie lub określanie i pobór podatków oraz nieopodatkowanych należności budżetowych, rejestrowanie podatników i przyjmowanie deklaracji podatkowych. Ponadto, sąd wskazał, że naczelnicy urzędów skarbowych dokonywali zgłoszeń zbiorów danych osobowych do rejestracji, decydowali o udostępnieniu bądź odmowie udostępnienia danych, prowadzili ewidencję osób zatrudnionych przy przetwarzaniu danych osobowych. Odnosząc się natomiast do zarzutu o niewykonalności zaskarżonych decyzji Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie stwierdził, że naczelnicy urzędów skarbowych nie wykazali, aby system informatyczny służący do przetwarzania danych osobowych podatników nie mógł zostać zmodyfikowany, co mogłoby o takiej niewykonalności przesądzać.

W większości spraw sądy podzieliły stanowisko i argumentację prezentowaną przez organ ds. ochrony danych osobowych w decyzjach administracyjnych. Jedną z istotnych spraw, w której WSA uwzględnił w całości stanowisko Generalnego Inspektora, oddalając skargę strony²⁰, była sprawa dotycząca kwestii przechowywania danych kredytobiorcy przez Biuro Informacji Kredytowej S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej BIK S.A.), po dokonaniu przez niego spłaty zaciągniętego wobec banku zobowiązania finansowego. Generalny Inspektor, w wydanej w tej sprawie decyzji administracyjnej, nakazującej BIK S.A. zaprzestanie przetwarzania danych osób, których rachunki kredytowe zostały zamknięte, zwracał uwagę, że BIK S.A. nie ma podstaw prawnych (nie mogą jej bowiem stanowić wewnętrzne regulacje czy regulaminy BIK S.A.) do przechowywania tego rodzaju danych po spłacie zadłużenia²¹.

W orzecznictwie sądów administracyjnych dała się natomiast zauważyć niejednolitość stanowisk w sprawach dotyczących cesji wierzytelności i związanego z nią przekazywania danych osobowych dłużników, bez ich zgody, podmiotom trzecim. Wojewódzki Sąd Administracyjny w pierwszych orzeczeniach – wydanych w tego rodzaju sprawach – oddalał skargi stron, dzieląc argumentację Generalnego Inspektora w przedmiocie niedopuszczalności takich praktyk²². Następnie zaś, w sprawie o tożsamym charakterze, stwierdził nieważność zaskarżonej decyzji i decyzji ją poprzedzającej²³. Tak różne stanowiska prezentowane przez judykaturę w podobnych sprawach świadczą niewątpliwie o złożoności rozpatrywanego problemu, ale jednocześnie nie sprzyjają budowaniu zaufania obywateli do prawa i instytucji, sprawujących kontrolę nad działalnością administracji publicznej.

²⁰Sygn.: II SA/Wa 547/04

²¹Tak kategoryczne stanowisko zajęte przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych oraz WSA w przedmiotowej sprawie spowodowało, iż znowelizowano ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.), regulując w ww. ustawie kwestię przetwarzania informacji stanowiących tajemnicę bankową po wygaśnięciu zobowiązania wynikającego z umowy zawartej z bankiem. Szerzej na ten temat w części niniejszego Sprawozdania dotyczącej przetwarzania danych osobowych przez banki.

²² Sygn.: II SA 1603/03; sygn.: II SA 1563/03; sygn.: II SA 1631/03; sygn.: II SA/Wa 226/04.

²³ Sygn.: II SA/Wa 225/04

2) Wystąpienia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

Ważny i – jak wskazuje praktyka – skuteczny instrument oddziaływania stanowią wystąpienia Generalnego Inspektora sygnalizujące nieprawidłowości w procesie przetwarzania danych i w związku z tym konieczność podjęcia działań mających na celu zmianę stosowanej praktyki bądź zmianę obowiązujących przepisów prawa. W 2004 r. niejednokrotnie zachodziła potrzeba sygnalizowania wspomnianych nieprawidłowości, jak też wyjaśniania kwestii będących przedmiotem działalności różnych podmiotów, w tym organów administracji publicznej.

W tym okresie, Generalny Inspektor skierował 36 wystąpień do podmiotów ze sfery publicznej oraz 16 do podmiotów ze sfery prywatnej²⁴. Liczby te obejmują wystąpienia Generalnego Inspektora skierowane do takich podmiotów, jak m.in. członkowie Rady Ministrów, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia oraz prezesi banków czy spółek prawa handlowego, w których sygnalizowane były nieprawidłowości powodujące naruszenie przepisów o ochronie danych osobowych lub godzące w prywatność osób, których dane dotyczą, bądź mogące prowadzić do takich naruszeń. Zaznaczyć także należy, iż wystąpienia te miały, bądź charakter generalny, bądź były reakcją na sygnały kierowane w sprawach indywidualnych.

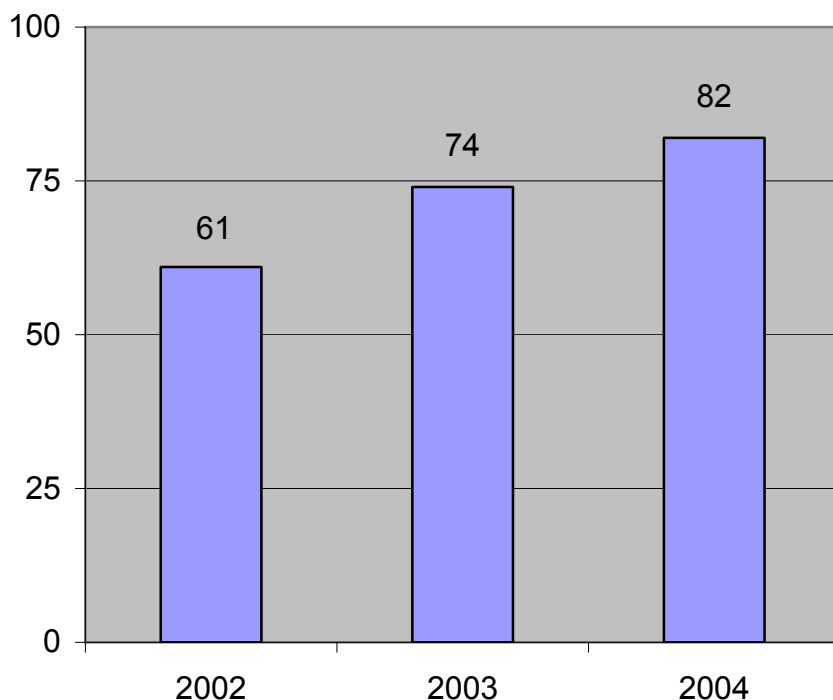
3) Zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa.

Podobnie, jak w latach ubiegłych, Generalny Inspektor – w razie stwierdzenia (najczęściej w wyniku postępowania mającego na celu ustalenie okoliczności sprawy, bądź w wyniku przeprowadzonej kontroli²⁵), że określone działanie lub zaniechanie kierownika jednostki organizacyjnej, jej pracownika lub innej osoby będącej administratorem danych wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w ustawie – kierował zawiadomienia o popełnieniu

²⁴ Wykaz wystąpień do podmiotów z sektora publicznego, jak i z sektora prywatnego, stanowi odpowiednio załącznik nr 1 oraz załącznik nr 2 do niniejszego Sprawozdania.

²⁵ Jedna kontrola, której ustalenia uzasadniły zawiadomienie organów ścigania o popełnieniu przestępstwa dotyczyła podmiotu zajmującego się świadczeniem usług internetowych. Wykazała ona, że na skutek nie zastosowania środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanym danym osobowym doszło do nieuprawnionego udostępnienia danych osobowych klientów wskazanego podmiotu (udostępnionych zostało 1016 rekordów danych). Jak bowiem ustalono, dane osobowe były przetwarzane w pliku Ms Excel (format pliku „*.xls”) zlokalizowanym na dysku lokalnym komputera działającego pod kontrolą systemu operacyjnego Windows 95, tj. systemu, który nie został wyposażony w mechanizmy zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń, a w szczególności zabezpieczające dane przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym oraz zabraniam przez osobę nieuprawnioną i podłączonym do Internetu. Powyższe ustalenia uzasadniły skierowanie do prokuratury zawiadomienia o popełnieniu przestępstw określonych w art. 51 i art. 52 ustawy o ochronie danych osobowych, przez osoby odpowiedzialne za przetwarzanie danych.

przestępstwa do organów ścigania. W porównaniu z latami 2002 i 2003, w 2004 r. wzrosła liczba zawiadomień kierowanych przez Generalnego Inspektora²⁶.

Wykres: Zestawienie zawiadomień o popełnieniu przestępstwa skierowanych do organów ścigania w latach 2002 – 2004.

Najczęstszą przyczyną podejmowania tego rodzaju działań było wypełnianie przez podmioty przetwarzające dane znamion przestępstw określonych w art. 49 oraz w art. 51 ustawy o ochronie danych osobowych²⁷. W obliczu częstych przypadków umarzania przez prokuraturę zainicjowanych przez organ ds. ochrony danych osobowych postępowań bądź odmawiania ich wszczęcia, Generalny Inspektor kierował do Ministra Sprawiedliwości wnioski o podjęcie na nowo przedmiotowych postępowań. W kierowanych pismach Generalny Inspektor wielokrotnie wskazywał, że organy ścigania nie znają obowiązującego prawa, ani nie doceniają praw zagwarantowanych obywatelom w Konstytucji, w tym, w szczególności, prawa do prywatności, którego szczegółową ochronę w aspekcie związanym z przetwarzaniem danych zapewniają przepisy ustawy o ochronie danych osobowych. Prokuratorzy, jak również funkcjonariusze Policji, wielokrotnie wykazywali się brakiem podstawowej wiedzy prawniczej, niezrozumieniem ustawy²⁸, a nawet świadomym lekceważeniem jej przepisów. Generalny Inspektor wielokrotnie wskazywał

²⁶ Szczegółowe zestawienie informacji przekazanych przez organy ścigania w sprawach złożonych zawiadomień o popełnieniu przestępstwa zawiera załącznik nr 5 do niniejszego Sprawozdania.

²⁷ Poszczególne przypadki naruszeń przepisów karnych zostały szerzej omówione w poszczególnych punktach Sprawozdania.

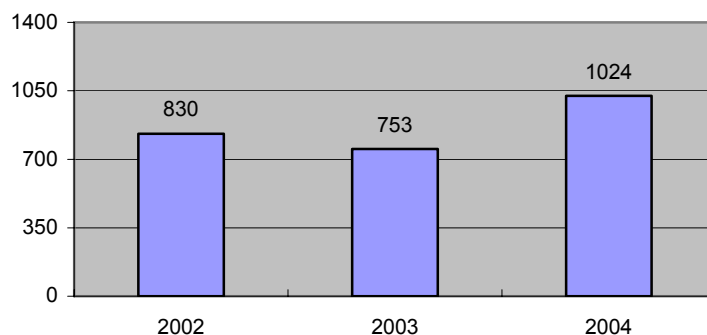
prokuraturom na uporczywą i niebezpieczną praktykę wielu podmiotów, w tym zwłaszcza zajmujących się działalnością marketingową, nadmieniając, iż sam nie dysponuje odpowiednimi instrumentami prawnymi, które pozwoliłyby na dokonanie niezbędnych dla prowadzonych postępowań ustaleń, np. w zakresie obecnego miejsca siedziby tych podmiotów²⁹. Jednakże, częstą odpowiedzią ze strony organów ścigania było umarzanie kierowanych do nich spraw, np. wobec uznania, iż czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego, czy też wobec niewykrycia sprawcy. Jednocześnie, lakoniczność przedstawianych uzasadnień postanowień o umorzeniu, ujawniająca przede wszystkim braki w wyjaśnieniu podstawowych okoliczności faktycznych, świadczyła wyłącznie o próbie szybkiego „pozbycia się” sprawy. Taka postawa organów ścigania niewątpliwie godzi w poczucie bezpieczeństwa obywateli, a Generalnemu Inspektorowi utrudnia skuteczną realizację polityki ochrony danych osobowych.

4) Żądania wszczęcia postępowań dyscyplinarnych.

W 2004 r. Generalny Inspektor korzystał również z uprawnienia przewidzianego w art. 17 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych i w 18 przypadkach wystąpił z żądaniem wszczęcia postępowania dyscyplinarnego w stosunku do osób winnych stwierdzonych nieprawidłowości. Porównując, w 2003 r. Generalny Inspektor skierował 26 takich wniosków.

2. Skargi.

W 2004 r. liczba skarg dotyczących naruszenia ustawy o ochronie danych osobowych, w porównaniu z latami ubiegłymi, znacznie wzrosła. W omawianym okresie sprawozdawczym do Biura GIODO wpłynęły bowiem 1024 skargi dotyczące sposobu wykonania przepisów o ochronie danych osobowych przez podmioty ze sfery publicznej i prywatnej.

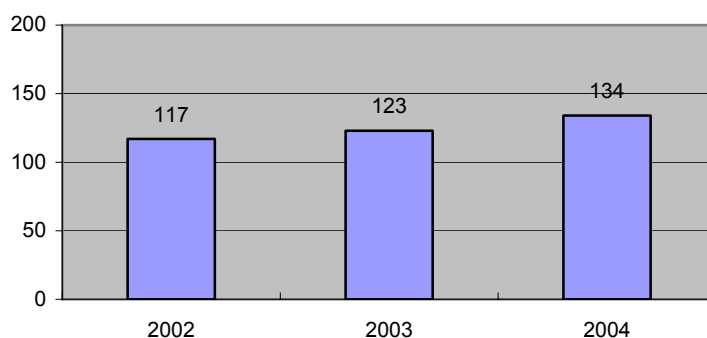
Wykres: *Liczbowe zestawienie skarg skierowanych do Generalnego Inspektora w latach 2002–2004.*

²⁸ Np. w jednej ze spraw odmówiono wszczęcia śledztwa, gdyż prokurator uznał, że imię, nazwisko, sprawowana funkcja oraz wysokość zadłużenia, nie są danymi osobowymi w rozumieniu ustawy o ochronie danych osobowych, gdyż na ich podstawie niemożliwe jest ustalenie tożsamości osoby, której dane dotyczyły.

²⁹ Szerzej na ten temat w punkcie dotyczącym marketingu.

W wyniku otrzymania skargi Generalny Inspektor wszczynał postępowania administracyjne w celu ustalenia, czy w danej sprawie doszło do naruszenia praw osób składających skargę. W sytuacjach, gdy organ ochrony danych osobowych stwierdzał, że do takiego naruszenia doszło, wydawał decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień.

Korzystając z ustawowo przyznanych uprawnień Generalny Inspektor kierował również do organów ścigania zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, czy też wnioski o ukaranie dyscyplinarne wobec osób, które bezpośrednio dopuściły się naruszenia przepisów prawa, bądź były za taką sytuację odpowiedzialne z racji pełnionych funkcji. Liczba decyzji wydanych w 2004 r., w związku z prowadzonymi postępowaniami skargowymi wyniosła 134.

Wykres: Liczbowe zestawienie decyzji wydanych w związku z rozpatrywanymi skargami.

Warto podkreślić, że podobnie jak miało to miejsce w latach poprzednich, stanowiska zajmowane przez Generalnego Inspektora w prowadzonych postępowaniach, w których wydawał on decyzje, następnie zaskarżane do WSA, jak też w przypadku skarg kasacyjnych do NSA, w zdecydowanej większości przypadków były utrzymywane przez sądy administracyjne w mocy³⁰.

W wyniku analizy skarg, jakie zostały rozpatrzone w 2004 r., można stwierdzić, iż najmniej problemów z przestrzeganiem przepisów, dotyczących ochrony danych osobowych, odnotowano po stronie organów administracji publicznej. Niemniej również w tym sektorze dochodziło do naruszeń, np. pozyskiwano dane w zbyt szerokim zakresie. Takim znamionym przykładem jest pozyskiwanie informacji o stanie zdrowia przez Straż Miejską, czy też zbieranie danych osobowych potencjalnych świadczeniobiorców przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Jednakże, w znacznej liczbie przypadków, składane skargi były nieuzasadnione i świadczyły o niedostatecznej znajomości po stronie skarżących obowiązujących w tej mierze przepisów prawa.

W tegorocznej działalności największym problemem w postępowaniach skargowych była kwestia związana z przekazywaniem danych w ramach przelewu wierzytelności. Zagadnienie to

³⁰ Więcej informacji na ten temat w pkt 1.1) zawierającym ogólne informacje na temat działalności Generalnego Inspektora.

więzało się z działalnością podmiotów z sektora prywatnego, np. podmiotów świadczących usługi telekomunikacyjne, banków, podmiotów kontrolujących ważność przejazdów środkami komunikacji miejskiej, które przekazywały dane osobowe swoich dłużników bez ich zgody, w związku z dokonywaniem cesji wierzytelności na rzecz podmiotów trzecich. Firmy windykacyjne, na rzecz których dokonywano przedmiotowych cesji, działały – w ocenie Generalnego Inspektora – często wykraczając poza ramy prawne, bowiem wobec osób, których przekazane dane dotyczyły stosowały metody polegające np. na zastraszaniu dłużników, nasyłaniu windykatorów, czy też dowolnym naliczaniu kosztów. Ocenę taką podzielił także Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej Prezes UOKiK) oraz Rzecznik Praw Obywatelskich. Podjęcie przez Generalnego Inspektora działań w zakresie legalności przetwarzania danych osobowych przez firmy windykacyjne wywołało istotny oddźwięk w mediach, a także wśród firm windykacyjnych, które w celu poprawy wizerunku i standardów świadczenia usług windykacyjnych rozpoczęły pracę nad stworzeniem tzw. kodeksu dobrych praktyk. Sprawy z zakresu przekazywania danych w związku z przelewem wierzytelności stały się także przedmiotem rozstrzygnięć zarówno WSA, jak i NSA. Z uwagi zaś na istniejące rozbieżności interpretacyjne, zagadnienie to zostało poddane rozstrzygnięciu przez skład 7 sędziów NSA. Do przekazywania danych osobowych firmom windykacyjnym dochodziło również w przypadkach powierzenia – na podstawie art. 31 ustawy – przetwarzania danych w związku z dochodzeniem wierzytelności przez administratorów danych. Tego rodzaju skargi kierowano głównie na operatorów sieci kablowych, gdzie skarżący wskazywali na nielegalność takich działań wobec braku ich wyraźnej zgody na powyższe. W tych przypadkach brak było jednak podstaw do stwierdzenia uchybień, o ile zawierane umowy powierzenia dostosowane były w całości (tj. określały zakres danych i cel ich przekazania) do wymogów art. 31 ustawy o ochronie danych osobowych.

Z przeprowadzonych postępowań wynika, iż przyczyną skarg, na podmioty w sektorze telekomunikacji, dotyczących cesji wierzytelności, było niejednokrotnie niewłaściwe zabezpieczenie danych, a w szczególności, błędy związane z działaniem systemów informatycznych służących do przetwarzania danych osobowych, jak też brak staranności występujący po stronie pracowników firm telekomunikacyjnych, skutkujący np. przekazywaniem danych osobowych firmom windykacyjnym, pomimo, że osoby, których dane dotyczyły nie były dłużnikami, czy też publikowanie w książkach telefonicznych danych zastrzeżonych.

Jak co roku, do przypadków najczęstszego łamania przepisów ustawy dochodziło również w związku z działalnością firm marketingowych, które nie przestrzegały podstawowych reguł przetwarzania danych osobowych, na skutek czego dochodziło do licznych naruszeń prawa. Choć liczba skarg, dotycząca tego sektora, uległa zmniejszeniu, to jednak nadal firmy marketingowe miały problemy np. z wykazaniem przesłanek legalności przetwarzania danych osobowych, czy też

z wypełnianiem obowiązków informacyjnych, wynikających z ustawy. Dał się również zaobserwować proceder „ucieczki” firm marketingowych poza granice Polski i tym samym przenoszenia (przynajmniej formalnie) procesu przetwarzania danych osobowych do innych państw (np. Stanów Zjednoczonych, Cypru). W takich przypadkach, gdy dostęp do firm marketingowych był utrudniony bądź wręcz niemożliwy, Generalny Inspektor zawiadamiał organy ścigania o uzasadnionym podejrzeniu nieprzestrzegania przez firmy marketingowe przepisów z zakresu ochrony danych osobowych.

W porównaniu z latami ubiegłymi znacznie wzrosła liczba skarg na przetwarzanie danych osobowych przez banki. Problematiczne, oprócz skarg związanych z przekazywaniem przez banki firmom windykacyjnym danych w ramach cesji wierzytelności, okazywało się nadal przechowywanie danych osobowych klientów banków w rejestrach bankowych, np. prowadzonych przez BIK S.A. czy Związek Banków Polskich z siedzibą w Warszawie (dalej ZBP).

O ile w przypadku prowadzenia rejestru dłużników przez BIK S.A., gromadzenie danych w tym rejestrze odbywa się podstawie przepisów prawa, w szczególności ustawy Prawo bankowe, to zbieranie i przechowywanie danych przez ZBP nie znajduje uzasadnienia w przepisach prawa. Natomiast z działalnością BIK S.A. wiązał się problem okresu, przez jaki dane mogą być przechowywane w rejestrze, po wywiązaniu się przez klienta banku z zaciągniętych zobowiązań finansowych. W ocenie Generalnego Inspektora podstawy do przetwarzania danych w takiej sytuacji nie mogą stanowić wewnętrzne regulaminy powoływane przez banki i instytucje bankowe, które nie posiadają rangi powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Wątpliwości organu wzbudzała także dopuszczalność udostępniania przez banki w ramach cesji wierzytelności danych osobowych dłużników banków firmom windykacyjnym, w sytuacji, gdy banki – jak żadna inna tego typu instytucja – mają np. możliwość wystawiania tytułów egzekucyjnych, czy umieszczania informacji o dłużnikach w rejestrze prowadzonym przez BIK S.A. Mogą one także przekazywać dane do biur informacji gospodarczych, czy wreszcie zlecać ich przetwarzanie w celach windykacyjnych na podstawie art. 31 ustawy.

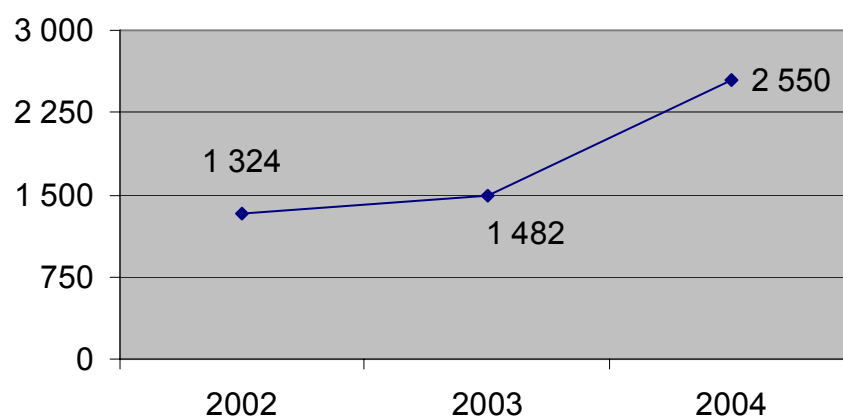
Pomimo licznych wystąpień Generalnego Inspektora kierowanych od dawna do spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, w związku z wywieszaniem przez nie w miejscach publicznych wykazów, ogłoszeń i różnego rodzaju informacji zawierających dane osobowe członków spółdzielni i wspólnot, dotyczących w szczególności kwot zadłużenia z tytułu użytkowania lokali mieszkalnych, wciąż wpływają liczne sygnały świadczące, iż tego rodzaju praktyka jest w dalszym ciągu stosowana. Jest to o tyle niezrozumiałe, że zarówno spółdzielnie, jak i wspólnoty, dysponują szeregiem instrumentów prawnych, pozwalających na skuteczną walkę z dłużnikami, np. możliwością umieszczania danych o zadłużeniu członka - w rejestrze członków spółdzielni, czy w biurze informacji gospodarczej.

Podejmowane przez Generalnego Inspektora działania, w postaci wydawanych w decyzjach administracyjnych nakazów, kierowania spraw do organów ścigania, czy też inicjowania wniosków o ukaranie dyscyplinarne, w zdecydowanej większości skutkowało zaprzestaniem kontynuowania procesu przetwarzania danych z naruszeniem przepisów prawa. Przywróceniu stanu zgodnego z prawem służyła zmiana funkcjonujących dotychczas systemów informatycznych, przy pomocy których przetwarzano dane, wprowadzanie dodatkowych procedur oraz organizowanie przez administratorów danych dodatkowych szkoleń, które to środki miały zapobiec powtórному wystąpieniu stwierdzonych uchybień.

3. Pytania o interpretację przepisów.

Ważny element w działalności edukacyjnej Generalnego Inspektora, służącej podniesieniu stanu świadomości prawnej obywateli, stanowią odpowiedzi na pytania z zakresu ochrony danych osobowych. Jest to jedna z form, w jakiej Generalny Inspektor realizuje spoczywające na nim zadanie dotyczące inicjowania i podejmowania przedsięwzięć w zakresie doskonalenia ochrony danych osobowych.

W bieżącym okresie sprawozdawczym do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynęło 2550 pism z prośbą o interpretację przepisów ustawy o ochronie danych osobowych oraz aktów wykonawczych wydanych na jej podstawie, a także ich relacji z innymi, szczególnymi przepisami prawa, regulującymi przetwarzanie danych osobowych w poszczególnych dziedzinach życia gospodarczego (np. w bankowości, telekomunikacji). Na szczególną uwagę zasługuje niemal dwukrotny przyrost – w porównaniu z rokiem 2002 i 2003 – tego rodzaju korespondencji wpływającej do Biura.

Wykres: Zestawienie porównawcze ilości pytań dotyczących interpretacji przepisów, które wpłynęły do Biura GIODO w latach 2002-2004.

Analiza treści korespondencji skierowanej do Generalnego Inspektora w 2004 r. wskazuje, iż wśród czynników mających wpływ na tak znaczny przyrost liczby wpływających do Generalnego Inspektora w 2004 r. pism dotyczących interpretacji przepisów na szczególną uwagę zasługują:

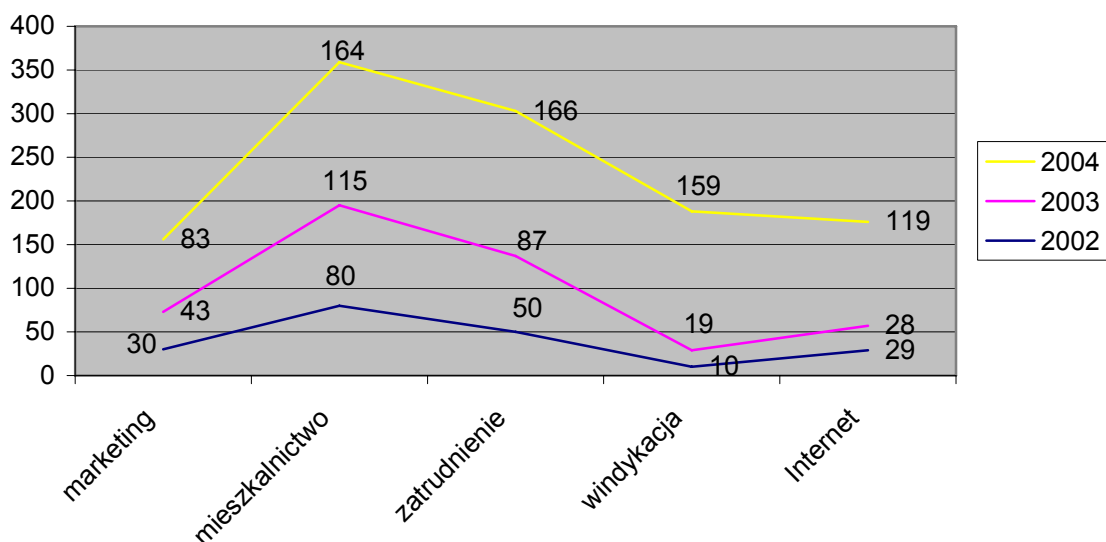
- zmiana przepisów ustawy o ochronie danych osobowych;
- nowe rozporządzenia wykonawcze, w szczególności rozporządzenie w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, które wprowadziło szereg odmiennych – w stosunku do uprzednio obowiązującego – regulacji, wyznaczając przy tym terminy na dostosowanie przetwarzania danych do nowych wymogów;
- zmiana szczególnych wobec ustawy o ochronie danych osobowych przepisów prawa, normujących problematykę przetwarzania danych osobowych w określonych dziedzinach życia³¹;
- orzecznictwo sądowe, zwłaszcza niejednolite stanowisko sądów administracyjnych w sprawach dotyczących legalności – z punktu widzenia ustawy o ochronie danych osobowych – przekazywania wraz z cedowaną wierzytelnością danych osobowych dłużnika³²;
- wzrastająca świadomość wśród obywateli na temat przysługujących im praw;
- rozwój technologii, zwłaszcza upowszechnienie Internetu.

W bieżącym okresie sprawozdawczym większość wpływających pytań dotyczyła przetwarzania danych w sektorze prywatnym. Szczególnie zauważalny wzrost dotyczył przetwarzania danych w związku z:

- windykacją należności,
- zatrudnieniem,
- świadczeniem usług marketingowych,
- a także w takich dziedzinach, jak mieszkalnictwo oraz Internet.

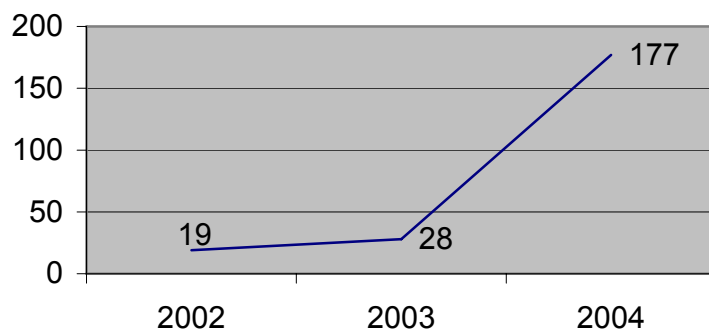
³¹ Takich, jak np. ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.). W bieżącym okresie sprawozdawczym nastąpił prawie dwukrotny przyrost spraw w dziedzinie zatrudnienia.

³² Tytułem przykładu można wskazać orzeczenia o sygn. OSK 769/04, II SA/Wa 1333/04, II SA/Wa 1057/04. Wobec niejedności orzecznictwa – jak wspomniano w części poświęconej rozpatrywanym przez Generalnego Inspektora skargom (część I lit. C pkt 2) – NSA uznał za konieczne rozstrzygnięcie tej kwestii w składzie siedmiu sędziów. Do tego czasu sąd postanowił zawiesić postępowania, które nie zostały dotychczas zakończone.

Wykres: Liczbowe zestawienie ilości spraw dotyczących przetwarzania danych w Internecie, mieszkalnictwie, w związku z windykacją należności, zatrudnieniem oraz w celach marketingowych w latach 2002 – 2004.

Wśród pytań dotyczących przetwarzania danych w sektorze publicznym, największa ich liczba dotyczyła przetwarzania danych osobowych w oświacie³³. W tej dziedzinie nastąpił czterokrotny wzrost wpływających spraw w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań dotyczących przetwarzania danych w oświacie.

Analiza treści pytań wskazuje, iż trudności wzbudzały zwłaszcza następujące kwestie:

- zabezpieczenia przetwarzanych danych,
- udostępniania danych osobowych,
- stosowania przepisów ustawy do podmiotów posiadających siedzibę na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- legalnego – z punktu widzenia ustawy – powierzenia przetwarzania danych,

³³ Niewątpliwie wpływ na tak znaczny wzrost pytań dotyczących tej tematyki miało uchwalenie ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. Nr 49, poz. 463). Wątpliwości pytających budziła zwłaszcza

- pojęcia administratora danych,
- pojęcia danych osobowych.

Nadawcami większości pytań wpływających do Generalnego Inspektora w 2004 r. były osoby i podmioty prywatne³⁴, niemniej wpływały również pytania od podmiotów z sektora publicznego. Z kierowanych pytań wynika, że tak, jak w latach ubiegłych, trudności interpretacyjne wzbudzały kwestie:

- ograniczenia udostępniania informacji publicznych z uwagi na przepisy o ochronie danych osobowych,
- udostępniania danych osobowych podmiotom kontrolującym,
- udostępniania danych pomiędzy poszczególnymi wydziałami (jednostkami organizacyjnymi) tego samego administratora.

Treść kierowanej do Generalnego Inspektora korespondencji z jednej strony wskazuje na wzrost świadomości w zakresie istnienia przepisów mających na celu ochronę przed nieuzasadnionym przetwarzaniem, zwłaszcza zaś pozyskiwaniem, przechowywaniem i udostępnianiem danych, z drugiej strony natomiast świadczy o nieznajomości przepisów, które w sposób szczególny regulują konkretne zagadnienia. Dowodem powyższego jest znaczna liczba pism, w których Generalny Inspektor – mimo, iż nie jest uprawniony do rozpatrywania tego rodzaju spraw – był informowany o naruszeniu dóbr osobistych³⁵.

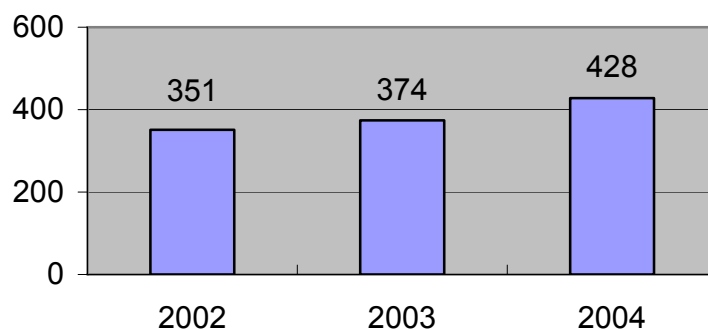
4. Opiniowanie projektów aktów normatywnych w zakresie problematyki ochrony danych osobowych.

Istotną rolę w działalności Generalnego Inspektora odgrywa opiniowanie projektów aktów normatywnych – pozwala bowiem na wyeliminowanie nieprawidłowości już na etapie tworzenia prawa. W 2004 r. Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych przekazano 428 projektów ustaw i rozporządzeń. Uwagi zostały zgłoszone do 91 projektów. Dla porównania w 2003 r. skierowano 374 projekty, przy czym uwagi zgłoszono do 71 projektów. W roku 2002 natomiast do Generalnego Inspektora skierowanych zostało 351 projektów.

kwestia legalności prowadzenia tzw. baz danych oświatowych, w których utrwalane są m.in. dane osobowe uczniów i nauczycieli.

³⁴ Szczegółowe informacje na ten temat zostały uwzględnione przy omawianiu przetwarzania danych w poszczególnych dziedzinach.

³⁵ Właściwe do rozstrzygania w sprawach ochrony dóbr osobistych są sądy powszechne. Ustawa o ochronie danych osobowych nie normuje odpowiedzialności cywilnej z tytułu naruszenia dóbr osobistych. Takie regulacje zawiera ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.).

Wykres: Zestawienie projektów aktów prawnych skierowanych do Generalnego Inspektora w latach 2002– 2004.

Podobnie jak w latach ubiegłych przedkładane do zaopiniowania Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych w trakcie uzgodnień międzyresortowych projekty aktów prawnych zawierały przepisy budzące wątpliwości z punktu widzenia ustawy o ochronie danych osobowych, zasad techniki legislacyjnej, czy też ogólnych zasad prawa.

Często powtarzającym się błędem było wprowadzanie do projektów aktów prawnych formuły zgody na przetwarzanie danych osobowych osób, których dane miałyby być przetwarzane na podstawie tworzonych regulacji. Na zbędność takich przepisów Generalny Inspektor wskazywał nie tylko na etapie prac legislacyjnych, ale również – z uwagi na to, iż zdarzały się przypadki pominięcia Generalnego Inspektora w uzgodnieniach międzyresortowych – w wystąpieniach kierowanych do organów administracji publicznej już po ogłoszeniu kwestionowanych przepisów³⁶.

Kolejnym sygnalizowanym przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych uchybieniem było wprowadzanie do treści przepisów prawnych ogólnych sformułowań, mogących powodować trudności interpretacyjne np. podstawowe dane osobowe, inne dokumenty określające tożsamość. Następstwem ich stosowania może być pozyskiwanie danych w zbyt szerokim zakresie, nieadekwatnym do realizowanego celu. Dlatego też w opinii Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych konieczne jest tworzenie przepisów określających precyzyjnie zakres przetwarzania danych osobowych.

³⁶ Tytułem przykładu można wskazać rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie trybu wydawania i anulowania książki inwalidy wojennego (wojskowego), dokumentów wymaganych do jej wydania oraz wzoru książki inwalidy wojennego (wojskowego) (Dz. U. Nr 158, poz. 1653), które zawierało przepis uzależniający wystawienie odpowiedniej książeczki od wyrażenia przez wnioskującego zgody na przetwarzanie jego danych osobowych. Przepis ten powtarzał wymóg określony w art. 23c ust. 1 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87 ze zm.). Wskazane przepisy, zarówno ustawy, jak i rozporządzenia, z punktu widzenia ustawy o ochronie danych osobowych, należało uznać za niezasadne i zbyteczne. W wyniku wystąpień Generalnego Inspektora do Ministra Polityki Społecznej (pisma z dnia 17 marca 2004 r. o sygn. GI-DP-024/248/04/566 oraz z dnia 10 września 2004 r. o sygn. GI-DP-023/222/04/500), został zmieniony przepis art. 23c ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (zmiana weszła w życie 13 stycznia 2005 r.). Nie został jednak zmieniony kwestionowany przez Generalnego Inspektora przepis rozporządzenia (stan na dzień 4 lipca 2005 r.).

Problematyczna jest również powszechnie wprowadzona praktyka kserowania dokumentów jako sposobu pozyskiwania danych. Ponieważ w większości przypadków kopie dokumentów mają potwierdzać tylko niektóre dane zawarte w oryginale, konieczne wydaje się dokładne wskazywanie zakresu danych, jakie mają zostać ujawnione w kopii.

Podobnie jak w poprzednim okresie sprawozdawczym, w projektach umów międzynarodowych zawieranych z krajami spoza Unii Europejskiej umieszczane były postanowienia dotyczące ochrony danych osobowych odwołujące się do ustawodawstwa wewnętrznego strony, w sytuacji braku przepisów krajowych normujących problematykę ochrony danych osobowych. Przepisy takie mogą mieć charakter ogólny w przypadku istnienia i obowiązywania w danym państwie ustawodawstwa z zakresu ochrony danych osobowych. Standard ochrony gwarantowany jest wówczas przepisami wewnętrznymi strony. Jednakże w sytuacji zawierania umów z krajami, pozbawionymi takiego ustawodawstwa (w przypadku np. umów z Wietnamem, Albanią) regulacje umowne winny zawierać precyzyjne ustalenia w tym względzie.

W bieżącym okresie sprawozdawczym, istotne znaczenie – z punktu widzenia prawa o ochronie danych osobowych – miały prace nad aktem prawnym mającym znowelizować przepisy ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 ze zm.) oraz ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.) w zakresie wykorzystywania analizy kwasu dezoksyrybonukleinowego (DNA) w postępowaniu karnym. Przygotowywane zmiany stworzyły Generalnemu Inspektorowi możliwość wystąpienia z inicjatywą rozszerzenia zakresu nowelizacji o zmianę art. 20 ust. 19 ustawy o Policji. Przepis ten pozostawał w oczywistej sprzeczności z art. 51 Konstytucji RP, gdyż materia ustawowa została przekazana do uregulowania w drodze zarządzenia. Na niekonstytucyjność tego przepisu zwracał również uwagę Rzecznik Praw Obywatelskich w skardze do Trybunału Konstytucyjnego³⁷. Wystąpienie Generalnego Inspektora w powyższym zakresie spotkało się z pozytywną reakcją.

Natomiast w trakcie prac nad projektem ustawy mającej na celu znowelizowanie ustawy o ochronie informacji niejawnych, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zwrócił uwagę posłów na możliwość zmiany przepisów ustawy Prawo bankowe w zakresie określenia okresów archiwizacji danych klientów banków przechowywanych zarówno przez banki, jak i inne instytucje ustawowo upoważnione do udzielenia kredytów oraz instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego. Z inicjatywy poselskiej zgłoszona została poprawka zawierająca dodany art. 105a określający cel, w jakim mogą być przetwarzane dane przez wymienione podmioty, podstawę prawną przetwarzania danych, kryteria, jakie muszą być spełnione, aby przetwarzanie było zgodne z prawem oraz okresy archiwizacji. Przepis ten zawiera również

³⁷Skarga z dnia 28 lipca 2004 r. (znak 36541 RPO-214968-II/96.P.S.).

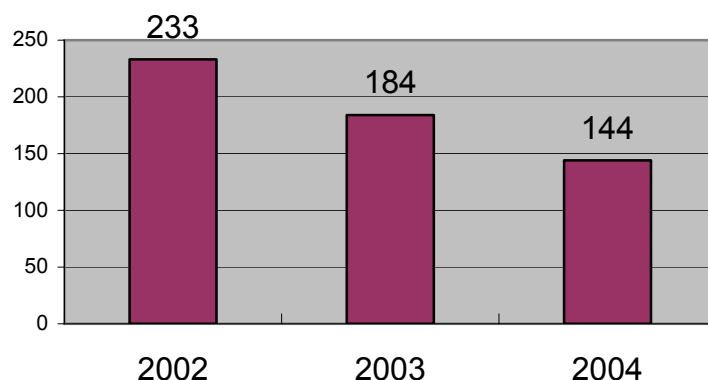
delegację dla ministra właściwego do spraw finansów do określenia w drodze rozporządzenia zakresu przetwarzanych danych oraz trybu ich usuwania.

5. Czynności kontrolne.

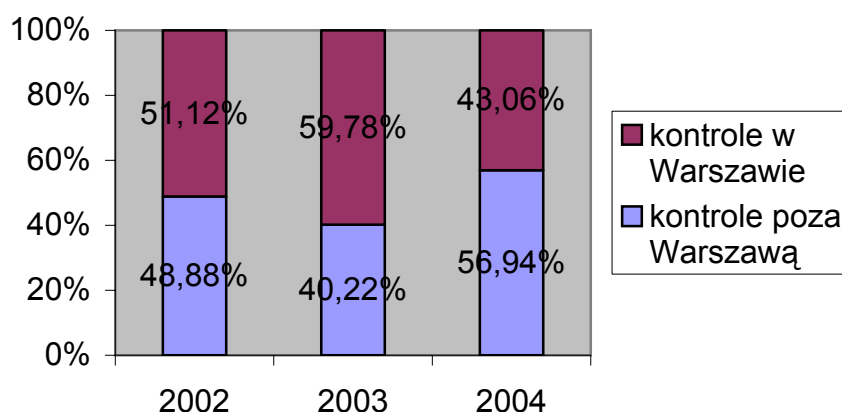
Jednym z istotnych instrumentów służących realizacji zadań Generalnego Inspektora jest przeprowadzanie kontroli zgodności przetwarzania danych z przepisami o ich ochronie. Czynności kontrolne przeprowadzane są w oparciu o art. 12 pkt 1 i art. 14 ustawy o ochronie danych osobowych. Uprawnienia przysługujące Generalnemu Inspektorowi, Zastępcy Generalnego Inspektora oraz upoważnionym inspektorom w związku z kontrolą obejmują m.in. prawo wstępu do pomieszczenia, w którym zlokalizowany jest zbiór danych, oraz pomieszczenia, w którym przetwarzane są dane poza zbiorem danych, żądania złożenia pisemnych lub ustnych wyjaśnień oraz wzywania i przesłuchiwanie osoby w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego, wglądu do wszelkich dokumentów i wszelkich danych mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli oraz sporządzania ich kopii.

Przeprowadzane w toku kontroli czynności są dokumentowane w formie protokołów przyjęcia ustnych wyjaśnień, protokołów przesłuchania świadka oraz protokołów oględzin miejsca, pomieszczeń, dokumentów, urządzeń, nośników, systemów informatycznych służących do przetwarzania danych osobowych. Na podstawie ustaleń zawartych w ww. protokołach, kserokopii dokumentów przedłożonych w toku kontroli oraz wydruków z systemów informatycznych służących do przetwarzania danych osobowych sporządzany jest protokół kontroli. W zależności od ustaleń poczynionych w toku kontroli, tzn. czy stwierdzone zostały nieprawidłowości w procesie przetwarzania danych osobowych, czy też nie, wszczynane jest postępowanie administracyjne lub kierowane jest do jednostki kontrolowanej pismo z informacją, że w zakresie objętym kontrolą nie stwierdzono uchybień. Ponadto, w przypadku stwierdzenia, że działanie lub zaniechanie kierownika jednostki kontrolowanej lub jej pracownika wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w ustawie o ochronie danych osobowych, do organu powołanego do ścigania przestępstw kierowane jest zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Ustalenia kontrolne mogą także uzasadnić żądanie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przeciwko osobom winnym dopuszczenia do uchybień.

W 2004 r. przeprowadzone zostały 144 kontrole zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych i objęły one obszar całego kraju. Większość z nich przeprowadzana była poza Warszawą.

Wykres: *Porównanie ilości kontroli przeprowadzonych w latach 2002–2004.*

Wykres: *Porównanie procentowe kontroli przeprowadzonych w Warszawie i poza Warszawą w latach 2002–2004.*

W porównaniu z poprzednimi okresami sprawozdawczymi, w 2004 r. nastąpił spadek liczby przeprowadzonych kontroli. Spowodowane to było przede wszystkim tym, że w przeciwieństwie do 2002 r. i 2003 r. w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2004 r. nie przeprowadzano tzw. kontroli sektorowych, polegających na poddaniu czynnościom kontrolnym określonej liczby podmiotów w ramach jednego sektora. Przykładowo w 2002 r. tego typu kontrole przeprowadzono w firmach marketingowych (57 kontroli), a w 2003 r. w organach podatkowych (29 kontroli). Podkreślić należy, że kontrole sektorowe w sposób znaczący podniosły liczbę przeprowadzonych w tych latach kontroli, a w konsekwencji wpłynęły na statystykę w tym zakresie.

W porównaniu z latami ubiegłymi, kontrole przeprowadzone w okresie sprawozdawczym miały bardziej problemowy charakter – obejmowały złożone problemy techniczne wiążące się z przetwarzaniem danych. W 2004 r. kontrole koncentrowały się przede wszystkim na ustaleniu, czy jednostki kontrolowane zastosowały środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych. Takie kontrole zostały przeprowadzone w podmiotach reprezentujących prawie wszystkie sektory wymienione w niniejszym sprawozdaniu.

Najwięcej jednak przeprowadzono ich w organach administracji publicznej, organach wymiaru sprawiedliwości oraz w podmiotach udzielających świadczeń zdrowotnych.

Należy podkreślić, że te kontrole, które miały na celu ustalenie stosowanych przez jednostki kontrolowane środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanych danych osobowych, wpłynęły w dużym stopniu zarówno na ogólną liczbę kontroli dokonanych w okresie sprawozdawczym, jak i na wzrost liczby kontroli częściowych (problemowych). W ich toku nie badano bowiem wszystkich, a jedynie wybrane aspekty przetwarzania danych osobowych.

Wskazane kontrole były niezwykle czasochłonne w związku z koniecznością przeprowadzenia większej ilości czynności kontrolnych, które wymagają zaangażowania większej liczby inspektorów, np. oględzin pomieszczeń, w których były przetwarzane dane osobowe.

Ta czasochłonność wynikała najczęściej z tego, iż podmioty te ze względu na wielość wykonywanych zadań związanych z przetwarzaniem danych osobowych, zgłosiły dużą liczbę zbiorów danych osobowych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, np. formacja powołana do ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego zgłosiła 168 zbiorów danych osobowych, a jedna z jednostek samorządu terytorialnego 109 zbiorów. Zgromadzone – w związku z kontrolą tak dużej ilości zbiorów danych osobowych – wielotomowe akta wymagały bardzo starannego (i czasochłonnego) przeanalizowania pod kątem ustalenia, czy kontrolowane jednostki zastosowały środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych. Innym problemem, z jakim zetknęli się inspektorzy dokonujący takich kontroli, mającym wpływ na czas trwania inspekcji, była wielość budynków zajmowanych przez jednostki kontrolowane, np. jedna z jednostek samorządu terytorialnego zajmowała dziesięć budynków w różnych częściach miasta.

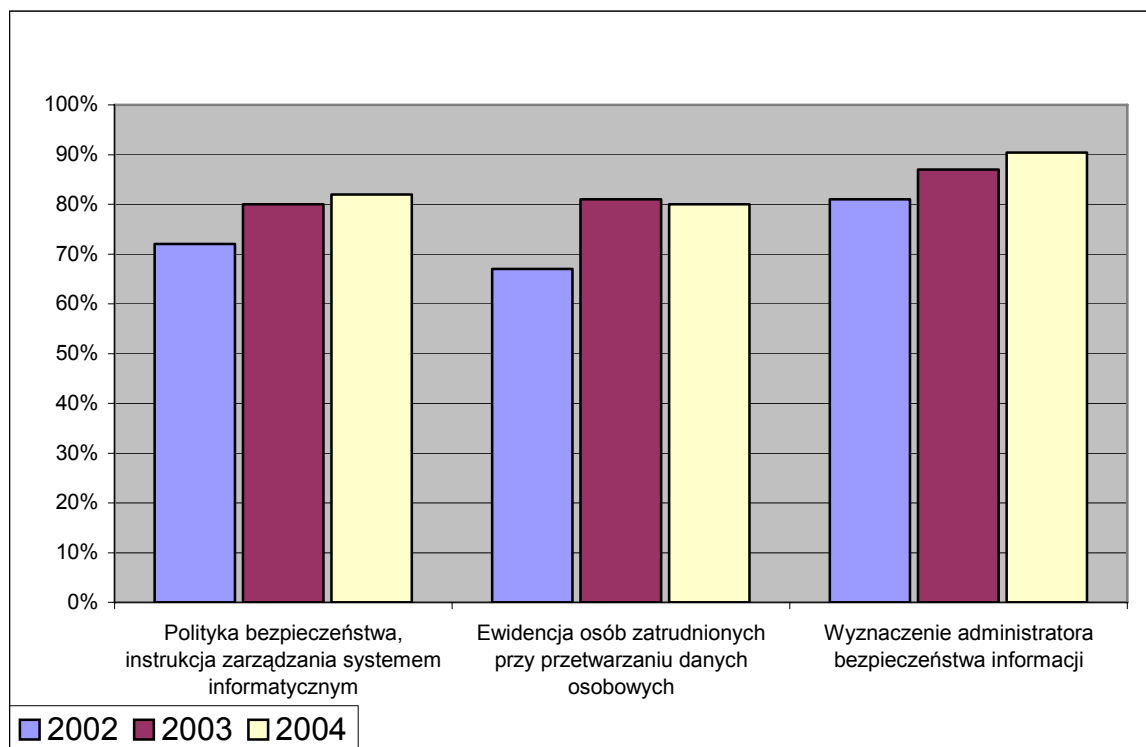
Ponadto, w każdym z kontrolowanych podmiotów sprawdzono, w zależności od zaplanowanego zakresu kontroli, od jednego do kilkudziesięciu systemów informatycznych³⁸.

W nielicznych przypadkach stwierdzano jedynie, że w systemie informatycznym kontrolowanej jednostki nie następuje przetwarzanie danych osobowych. W większości jednostek użytkowano od 2 do 4 systemów informatycznych. Spotykano również jednostki o bardzo rozproszonej strukturze, gdzie liczba różnych systemów informatycznych i przetwarzanych w nich zbiorów danych osobowych sięgała kilkudziesięciu, np. w jednej z jednostek samorządu terytorialnego

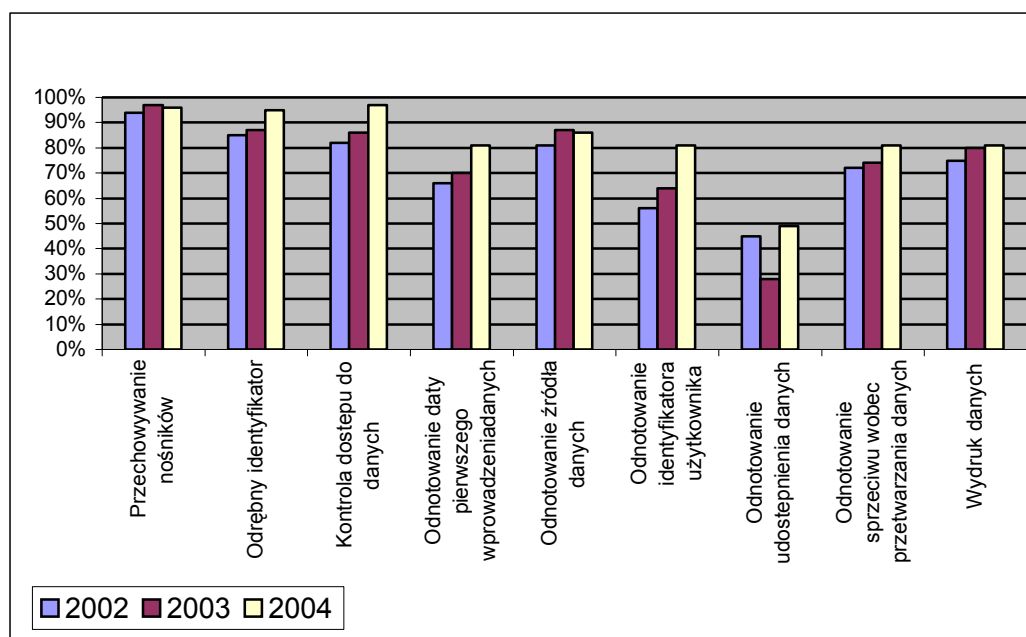
³⁸ Rozporządzenie w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, w § 9, wprowadziło 6-miesięczny termin na dostosowanie systemów informatycznych służących do przetwarzania danych osobowych do wymogów o charakterze technicznym i organizacyjnym, określonych w § 7 i w załączniku do powołanego rozporządzenia. Wprowadzenie ww. terminu spowodowało, że w okresie od 1 maja do 31 października 2004 r. systemy informatyczne kontrolowane były w ograniczonym zakresie.

zidentyfikowano 60 różnych systemów informatycznych. W sumie kontrole przeprowadzone w 2004 r. objęły 359 systemów informatycznych służących do przetwarzania danych osobowych.

Kontrole pozwalają najdokładniej określić stopień wypełniania przez administratorów danych obowiązków formalnych, organizacyjnych i personalnych oraz tych o charakterze technicznym wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych. Wyniki kontroli w powyższym zakresie w latach 2002–2004 przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres: *Stopień wypełnienia wymogów formalnych, organizacyjnych i personalnych w latach 2002-2004.*

Wykres: *Stopień wypełnienia wymogów o charakterze technicznym w latach 2002 – 2004.*

Na podstawie ustaleń z kontroli przeprowadzonych w 2004 r. należy stwierdzić, że w porównaniu z latami ubiegłymi osoby odpowiedzialne za przetwarzanie danych osobowych wykazały większą świadomość zagrożeń związanych z przetwarzaniem danych osobowych. Dostrzegły one konieczność zapewnienia odpowiednich środków organizacyjnych i technicznych zapewniających ochronę tych danych, jak i potrzebę dopełnienia obowiązków wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych. Nie oznacza to oczywiście, że obowiązki te zostały wykonane w każdym przypadku właściwie.

6. Ogólnokrajowy rejestr zbiorów danych osobowych.

Zgodnie z art. 12 pkt 3 ustawy, do zadań Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych należy prowadzenie rejestru zbiorów danych osobowych oraz udzielanie informacji o zarejestrowanych zbiorach. Prowadzenie ogólnokrajowego rejestru zbiorów danych osobowych umożliwia Generalnemu Inspektorowi sprawowanie kontroli nad prawidłowością procesu przetwarzania danych osobowych, a także zapewnia obywatelom dostęp do informacji o administratorach danych i zgłoszonych przez nich zbiorach danych osobowych. Stosownie bowiem do treści art. 42 ust. 1 i 2 ustawy, prowadzony przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych rejestr zbiorów danych jest jawny, a uprawnienie do jego przeglądania przysługuje każdemu. W okresie sprawozdawczym pracownicy Biura GODO wielokrotnie udostępniali do wglądu zainteresowanym osobom rejestr zbiorów danych osobowych oraz udzielali wszelkiej pomocy i niezbędnych wskazówek dotyczących tego rejestru.

Obowiązek udzielania informacji o zarejestrowanych zbiorach danych Generalny Inspektor realizował nie tylko poprzez udostępnianie prowadzonego rejestru zbiorów danych osobowych, ale także wydając na żądanie wnioskodawców zaświadczenia o zarejestrowaniu zbiorów danych osobowych³⁹. Od dnia 1 maja 2004 r., obok zaświadczeń wydawanych na żądanie administratora danych⁴⁰, Generalny Inspektor ma obowiązek wydawania także zaświadczeń z urzędu⁴¹.

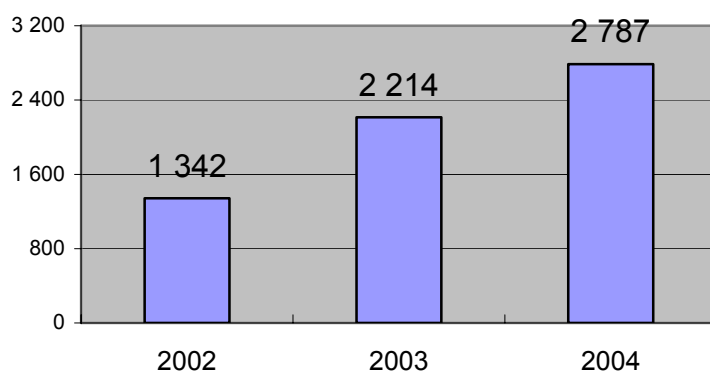
Zgodnie z art. 40 ustawy o ochronie danych osobowych, przed rozpoczęciem przetwarzania danych osobowych każdy administrator danych jest zobligowany do zgłoszenia zbioru danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi, z wyjątkiem przypadków enumeratywnie określonych w jej art. 43 ust. 1. Wykonując powyższy obowiązek administratorzy danych zgłosili do rejestracji

³⁹ Do dnia 1 maja 2004 r. zaświadczenie o zarejestrowaniu zbioru danych mogło zostać wydane na żądanie każdej zainteresowanej osoby. Obecnie, na podstawie art. 42 ust. 3 ustawy, zaświadczenie takie może uzyskać wyłącznie administrator danych. Od dnia 1 maja 2004 r., zaświadczenie takie może być wydane wyłącznie na żądanie administratora danych.

⁴⁰ W przypadku przetwarzania danych tzw. zwykłych (imię, nazwisko, adres zamieszkania).

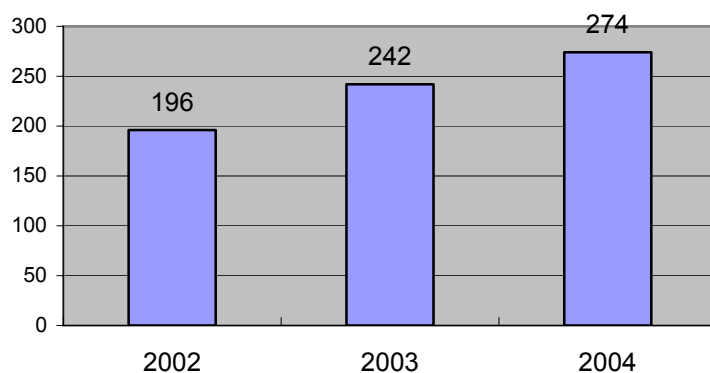
⁴¹ W przypadku przetwarzania danych poddanych szczególnej ochronie przez ustawodawcę. Zgodnie bowiem z art. 42 ust. 4 ustawy, Generalny Inspektor wydaje administratorowi danych, o których mowa w art. 27 ust. 1, zaświadczenie o zarejestrowaniu zbioru niezwłocznie po dokonaniu rejestracji.

w 2004 r. 2787 zbiorów danych, tj. prawie 26 % więcej, niż miało to miejsce w poprzednim okresie sprawozdawczym. Najwięcej zgłoszeń dokonały podmioty z sektora administracji publicznej (1811). W stosunku do lat ubiegłych odnotować należy znaczny wzrost liczby zgłoszonych do rejestracji zbiorów danych przez podmioty z tego sektora. W porównaniu z rokiem 2003 – o 32 %, natomiast w porównaniu z rokiem 2002 – o 241 %⁴². Stwierdzić jednakże należy, iż podmioty zgłaszające do rejestracji zbiory danych osobowych nie zawsze działały z własnej inicjatywy. Często bowiem zgłoszenie zbioru do rejestracji było reakcją na zasygnalizowanie przez Generalnego Inspektora odpowiednim organom spoczywającego na nich obowiązku.

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów danych zgłoszonych do rejestracji w latach 2002 – 2004.

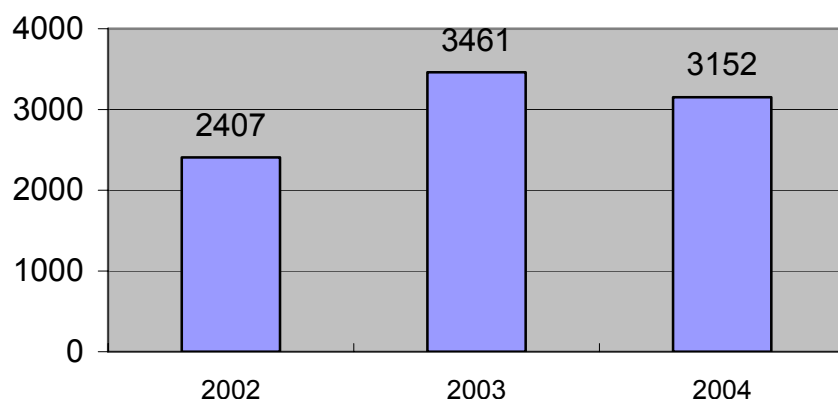
Podobnie jak w poprzednich latach, część ze zgłoszonych do rejestracji zbiorów danych z mocy ustawy podlegała zwolnieniu z obowiązku rejestracji, skutkiem czego Generalny Inspektor każdorazowo informował administratora danych o przesłance tego zwolnienia.

Wykres: Liczbowe zestawienie pism informujących o zwolnieniu z obowiązku rejestracji zbioru danych w latach 2002 – 2004.

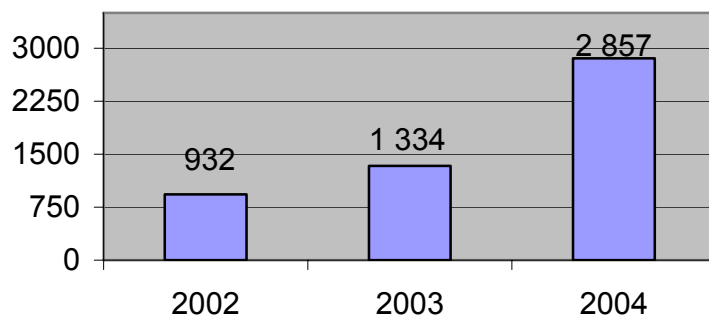
⁴² Podmioty z sektora administracji publicznej w 2003 r. zgłosiły do rejestracji 1370 zbiorów danych, a w roku 2002 – 531 zbiorów danych.

Natomiast podlegające obowiązkowi rejestracyjnemu zbiory danych osobowych, zgłaszane na obowiązującym wzorze zgłoszenia i spełniające wymogi określone w ustawie⁴³, były wpisywane do rejestru zbiorów danych osobowych. Od początku działalności Generalny Inspektor zarejestrował 63906 zbiorów danych osobowych, w tym w 2004 r. – 3152 zbiory danych osobowych.

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów danych osobowych zarejestrowanych w latach 2002 – 2004.

W 2004 r. dokonanych zostało 1255 aktualizacji informacji zawartych w zgłoszonych do rejestracji zbiorach danych; ponadto, na żądanie administratora danych lub osób zainteresowanych Generalny Inspektor wydał w 2004 r. 2857 zaświadczeń o zarejestrowaniu wskazanych we wnioskach zbiorów.

Wykres: Liczbowe zestawienie zaświadczeń o zarejestrowaniu zbiorów danych w latach 2002 – 2004.

Kontrola dokonanych w 2004 r. zgłoszeń zbiorów danych do rejestracji, przeprowadzana zarówno z punktu widzenia formalnoprawnego, jak i merytorycznej zawartości wniosków, wykazała wprawdzie pewne nieprawidłowości polegające na błędnym i nieprecyzyjnym wypełnianiu wniosków rejestracyjnych, jednakże zwraca uwagę fakt, iż poszczególne części zgłoszeń coraz częściej wypełniane są w sposób właściwy. Szczególnie zauważalna jest poprawa

⁴³ Elementy, jakie powinno zawierać zgłoszenie zbioru danych osobowych do rejestracji zostały określone w art. 41 ust. 1 ustawy.

w zakresie zamieszczania informacji o sposobie wypełnienia wymagań technicznych i organizacyjnych, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych. Było to niewątpliwie rezultatem wprowadzenia – o czym była już mowa powyżej⁴⁴ – nowego wzoru zgłoszenia zbioru danych do rejestracji, którego treść została dostosowana do brzmienia art. 41 ustawy, określającego elementy jakie powinno zawierać zgłoszenie zbioru danych do rejestracji, ale także efektem zmiany zasady prezentowania przez wnioskodawców informacji w części F zgłoszenia, gdzie w miejsce szczegółowego opisu sposobu wypełnienia wymagań technicznych i organizacyjnych zastosowanych w celach określonych w art. 36-39 ustawy, wprowadzono jedynie obowiązek zamieszczenia ogólnej informacji o zastosowanym poziomie bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych w systemie informatycznym. Nie bez znaczenia była również działalność edukacyjna Generalnego Inspektora realizowana w formie szkoleń, publikacji prasowych, itp. Na poprawę jakości wypełnianych zgłoszeń miały niewątpliwie wpływ także porady i wyjaśnienia udzielane przez pracowników Biura oraz informacje na temat rejestracji zbiorów danych osobowych i wskazówki służące do prawidłowego wypełnienia zgłoszeń rejestracyjnych, obszernie i wyczerpująco przedstawione na stronie internetowej Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (www.giodo.gov.pl)⁴⁵.

Pomimo powyższego, znaczna liczba zgłoszeń w dalszym ciągu zawierała uchybienia zarówno formalne, jak i merytoryczne, co oznaczało konieczność przeprowadzenia stosownego postępowania wyjaśniającego. W przypadku nieusunięcia przez wnioskodawców wskazanych nieprawidłowości w procesie przetwarzania danych, Generalny Inspektor wydawał decyzje o odmowie rejestracji zbiorów danych osobowych, nakazując jednocześnie wstrzymanie dalszego przetwarzania danych osobowych lub ich usunięcie ze zbioru⁴⁶. W roku sprawozdawczym wydano 241 decyzji o odmowie rejestracji zbioru danych. Wydanie decyzji nie stanowiło dla administratorów przeszkody do ponownego zgłoszenia zbioru danych do rejestracji po usunięciu wad, które były powodem odmowy rejestracji z tym, że w razie ponownego zgłoszenia zbioru do rejestracji administrator danych mógł rozpocząć ich przetwarzanie dopiero po zarejestrowaniu zbioru⁴⁷. W 2004 r. odnotowano 5 ponownych zgłoszeń zbiorów danych do rejestracji.

⁴⁴ Część I lit. A pkt 2.2

⁴⁵ Więcej na ten temat działalności informacyjnej Generalnego Inspektora w pkt 8 Części I lit. C.

⁴⁶ Od dnia 1 maja 2004 r. odmawiając rejestracji zbioru danych Generalny Inspektor nakazuje ograniczenie przetwarzania wszystkich albo niektórych kategorii danych wyłącznie do ich przechowywania lub zastosowanie innych środków, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy.

⁴⁷ Tak art. 44 ust. 5 ustawy.

Nowym rodzajem decyzji wydawanych przez Generalnego Inspektora od dnia 1 maja 2004 r. są decyzje o wykreśleniu zbioru danych z ogólnokrajowego, jawnego rejestru zbiorów danych osobowych, prowadzonego przez Generalnego Inspektora⁴⁸. W roku 2004 wydano 34 tego rodzaju decyzji.

7. Współpraca międzynarodowa.

W omawianym okresie sprawozdawczym nastąpił zauważalny wzrost aktywności Generalnego Inspektora na forum międzynarodowym. Bez wątpienia należy go wiązać ze wzrostem międzynarodowej wymiany danych osobowych, wynikającym z postępujących procesów globalizacyjnych gospodarki światowej, jak również z nałożeniem na Generalnego Inspektora nowych obowiązków wynikających z faktu przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej. W 2004r. Generalny Inspektor uczestnicząc w różnych formach współpracy międzynarodowej brał udział m.in. w pracach grup roboczych, konferencjach oraz seminariach naukowych. Jednocześnie, duże znaczenie miały różne formy współpracy dwustronnej z rzecznikami ochrony danych osobowych innych państw. Najczęściej współpraca ta dotyczyła wzajemnej pomocy przy prowadzeniu konkretnych postępowań administracyjnych. Należy również wspomnieć o udziale Generalnego Inspektora w przedsięwzięciach naukowych o charakterze międzynarodowym, mających na celu doskonalenie ochrony danych osobowych⁴⁹.

Rok przystąpienia Polski do Unii Europejskiej przyniósł znaczny wzrost zainteresowania podmiotów zagranicznych regulacjami prawnymi z zakresu ochrony danych osobowych obowiązującymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Generalny Inspektor udzielał odpowiedzi na pytania napływające z zagranicy dotyczące interpretacji polskich przepisów, praktycznych rozwiązań w zakresie ochrony danych osobowych oraz funkcjonowania Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

7.1 Współpraca w ramach prac instytucji i organizacji międzynarodowych.

Szczególą rolę w działalności Generalnego Inspektora na forum międzynarodowym odgrywa jego aktywność w ramach określonych postanowieniami Dyrektywy, w tym w szczególności w pracach Grupy Roboczej ds. ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych powołanej na mocy art. 29 Dyrektywy⁵⁰. W skład Grupy Roboczej Art. 29,

⁴⁸ Zgodnie z art. 44a ustawy wykreślenie z rejestru jest dokonywane, w drodze decyzji administracyjnej, jeżeli zaprzestano przetwarzania danych w zarejestrowanym zbiorze lub, gdy rejestracji dokonano z naruszeniem prawa.

⁴⁹ Np. współpraca przy przygotowywaniu przez naukowców z Uniwersytetu w Sheffield prac badawczych nad koncepcją danych osobowych. W projekcie tym wzięły udział organy ochrony danych osobowych z 18 państw (GI-DP-071/14/04).

⁵⁰ Więcej informacji o Grupie Roboczej ds. ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz o ochronie danych osobowych w Unii Europejskiej znaleźć można na stronie internetowej: http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/index_en.htm.

która jest niezależnym podmiotem o charakterze doradczym Komisji Europejskiej, wchodzi przedstawiciele organu lub organów nadzorczych powołanych przez każde państwo członkowskie Unii Europejskiej, przedstawiciel organu lub organów ustanowionych dla instytucji i organów wspólnotowych oraz przedstawiciel Komisji Europejskiej. Do czasu przystąpienia przez Polskę do Unii Europejskiej Generalnemu Inspektorowi przysługiwał status obserwatora w ramach tej grupy roboczej. Natomiast od 1 maja 2004 r. Generalny Inspektor jest jej pełnoprawnym członkiem i przysługują mu wszystkie uprawnienia z tym związane, w tym między innymi prawo głosu⁵¹. W czasie prac Grupy Roboczej Art. 29 Generalny Inspektor uczestniczył w przygotowaniu wielu istotnych dokumentów, w tym między innymi: Opinii 7/2004 w sprawie wprowadzenia elementów biometrycznych do wiz i kart pobytu wizach z uwzględnieniem utworzenia Systemu Informacji Wizowej przyjętej dnia 11 sierpnia 2004 r. oraz Opinii 8/2004 w sprawie informacji dla pasażerów dotyczących przekazywania danych PNR odnoszących się do przelotów między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki przyjętej 30 września 2004 r.⁵².

Podobnie jak w latach ubiegłych, Generalny Inspektor uczestniczył również w pracach z zakresu ochrony danych osobowych toczących się na forum Rady Europy⁵³. W 2004 r. przedstawiciel Generalnego Inspektora uczestniczył w spotkaniu Grupy Koordynacyjnej ds. Konwencji o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych (the Consultative Committee of the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data) w Strasburgu, natomiast Generalny Inspektor oraz jego Zastępca wzięli udział w konferencji organizowanej przez Radę Europy w Pradze poświęconej tematyce praw i odpowiedzialności osób, których dane dotyczą. W trakcie sesji poświęconej świadomości osób, których dane dotyczą w zakresie obowiązków i praw im przysługujących, polska delegacja przedstawiła polskie doświadczenia w tym zakresie.

W 2004 r. przedstawiciel Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych brał udział w charakterze obserwatora w pracach Wspólnego Organu Nadzorczego nad Europolem, Wspólnego Organu Nadzorczego nad Systemem Schengen oraz Wspólnego Organu Nadzorczego nad Cłami, które nadzorują kwestie przetwarzania danych w ramach tzw. Trzeciego Filaru Unii Europejskiej. Od dnia 1 listopada 2004 r. Polska stała się stroną Konwencji o utworzeniu Europejskiego Urzędu Policji, co umożliwiło wyznaczenie polskich członków Wspólnego Organu

⁵¹ Pracownicy Biura GIODO brali również udział w pracach podgrup powoływanych w ramach Grupy Roboczej ds. ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych, zajmujących się różnymi zagadnieniami szczegółowymi. Pracownicy Biura GIODO uczestniczyli w szczególności w spotkaniach Zespołu Roboczego ds. uproszczenia wymogów rejestracji zbiorów danych osobowych.

⁵² Wykaz dokumentów przyjętych w 2004 r. przez Grupę Roboczą ds. ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych znajduje się na stronie internetowej:
http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/wpdocs/2004_en.htm.

Nadzorczych nad Europolem oraz ich zastępców, a także powołanie przedstawionych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych kandydatów na członka oraz jego zastępcę Komitetu Rewizyjnego Wspólnego Organu Nadzorczych nad Europolem. Przedstawiciele Generalnego Inspektora wzięli również udział w posiedzeniach połączonych Wspólnych Organów Nadzorczych (Wspólny Organ Nadzorczy nad Europolem, Wspólny Organ Nadzorczy nad Systemem Schengen, Wspólny Organ Nadzorczy nad Cłami oraz Wspólny Organ Nadzorczy nad Eurojust) poświęconych zajęciu spójnego stanowiska dotyczącego inicjatyw podjętych w ramach trzeciego filaru UE zmierzających do zwiększenia wymiany danych osobowych pomiędzy organami ścigania państw członkowskich w celu usprawnienia zwalczania terroryzmu oraz poważnych przestępstw.

Pracownicy Biura GIODO brali również udział w odbywających się dwa razy do roku Warsztatach dotyczących rozpatrywania skarg. Spotkania te mają na celu wymianę praktycznych doświadczeń związanych z problemami, które pojawiły się w toku prowadzonych przez krajowe organy ochrony danych osobowych postępowań skargowych. W trakcie IX Warsztatów zorganizowanych w Sztokholmie zajmowano się praktycznymi aspektami procedur rozpatrywania skarg, jak również zagadnieniami szczegółowymi jak np. doświadczeniami poszczególnych państw w zakresie przetwarzania danych biometrycznych. W związku z dużą liczbą skarg skierowanych do Generalnego Inspektora dotyczących problemu wykorzystywania danych osobowych klientów przez operatorów telefonii komórkowej, zagadnienie to zostało przedstawione przez pracowników Biura Generalnego Inspektora podczas niniejszych Warsztatów. Celem uzyskania informacji o doświadczeniach innych państw dotyczących omawianego problemu, uczestnicy warsztatów zostali poproszeni o wypełnienie „Formularza dotyczącego przetwarzania danych osobowych przez operatorów telefonii komórkowej”. Podsumowanie kwestionariusza opartego na odpowiedziach uzyskanych od organów ochrony danych osobowych z 24 państw europejskich pozwoliło na całościowe przeanalizowanie tematyki przetwarzania danych osobowych w sektorze telekomunikacji w krajach Unii Europejskiej. Odpowiedzi na formularz zaprezentowane zostały podczas X Warsztatów dotyczących rozpatrywania skarg w Pradze.

Podczas Wiosennej Konferencji Europejskich Organów Ochrony Danych (Spring Conference of European Data Protection Authorities), która odbyła się w Rotterdamie został powołany Pierwszy Komitet Akredytacyjny zobowiązany do oceny wniosków o akceptację członków lub obserwatorów Wiosennej Konferencji Europejskich Organów Ochrony Danych.

⁵³Więcej informacji o działalności Rady Europy w zakresie ochrony danych osobowych znajduje się na stronie internetowej: http://www.coe.int/T/E/Legal_affairs/Legal_co-operation/Data_protection/.

W skład Pierwszego Komitetu powołani zostali rzecznicy organów ochrony danych osobowych z Hiszpanii, Holandii oraz Polski⁵⁴.

Bardzo istotną inicjatywą mającą na celu wspieranie rozwoju ochrony prywatności w obszarze Europy Środkowej i Wschodniej są zainicjowane w 2001 r. przez Generalnego Inspektora cykliczne spotkania Rzeczników Ochrony Danych Osobowych Europy Środkowej i Wschodniej. Spotkania wskazanej powyżej grupy państw przybrały postać konferencji organizowanych w poszczególnych państwach dwa razy do roku, a od 2004 r. raz w roku. Stanowią one platformę wymiany doświadczeń pomiędzy rzecznikami ochrony danych osobowych w tym regionie⁵⁵.

W 2004 r. Generalny Inspektor uczestniczył w VI Spotkaniu Rzeczników Ochrony Danych Osobowych Europy Środkowej i Wschodniej w Rydze, w trakcie którego poruszono między innymi zagadnienia dotyczące najnowszych doświadczeń w zakresie ochrony danych osobowych, w tym m.in. problemów związanych z rozwojem nowych technologii. Dyskutowano również nad przyszłością dalszej współpracy w regionie Europy Środkowej i Wschodniej po rozszerzeniu Unii Europejskiej.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych oraz pracownik Biura uczestniczyli w 35 Spotkaniu Międzynarodowej Grupy Roboczej ds. Ochrony Danych Osobowych w Telekomunikacji w Buenos Aires oraz w 36 Spotkaniu tej grupy roboczej, które miało miejsce w Berlinie. Spotkania niniejszej grupy roboczej odbywają się systematycznie dwa razy do roku, a ich celem jest omówienie bieżących problemów interpretacyjnych, jakie pojawiają się w obszarze przetwarzania danych osobowych na skutek wdrażania nowych technologii telekomunikacyjnych. Przedstawiciele Polski przedstawili bieżące zmiany legislacyjne, jakie nastąpiły w prawie polskim w zakresie dotyczącym ochrony danych osobowych oraz prawa telekomunikacyjnego. W roku 2004 Przedstawiciel Generalnego Inspektora kontynuował prowadzenie jednego z dyskutowanych na forum Grupy Roboczej tematów dotyczących ochrony danych osobowych w odniesieniu do publikacji on-line, którego celem było opracowanie wspólnego stanowiska Grupy Roboczej w zakresie tzw. przywilejów mediów przy przetwarzaniu danych osobowych. Ze względu na kontrowersyjny charakter niniejszego tematu i tym samym problem z wypracowaniem wspólnego stanowiska, prace nad raportem dotyczącym tego zagadnienia rozpoczęto od zwrócenia się do Członków Grupy Roboczej z pytaniami dotyczącymi uregulowań prawnych przyjętych w tym zakresie w poszczególnych krajach. W wyniku przeprowadzonych badań Biuro Generalnego

⁵⁴ Następna Wiosenna Konferencja Europejskich Organów Ochrony Danych Osobowych odbyła się w kwietniu 2005 r. w Krakowie, a jej organizatorem był Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych.

⁵⁵ W celu bardziej efektywnej wymiany doświadczeń stworzona została strona internetowa administrowana przez Biuro Generalnego Inspektora, do której dostęp mają pracownicy organów uczestniczących w Spotkaniach Rzeczników Ochrony Danych Osobowych Europy Środkowej i Wschodniej. W ograniczonym zakresie strona ta jest także dostępna powszechnie (<http://www.ceecprivacy.org>).

Inspektora przygotowało raport, który następnie był przedmiotem dyskusji na spotkaniu 35 Grupy Roboczej w Buenos Aires. W czasie spotkania zwrócono uwagę na potrzebę weryfikacji utrwalonych w praktyce relacji między prawem do wypowiedzi i wyrażania swoich opinii, a prawem do prywatności. Raport ostatecznie został przyjęty, aczkolwiek zastrzeżenia zgłoszone zostały przez Szwecję i Norwegię.

7.2 Kontakty dwustronne z rzecznikami ochrony danych osobowych.

Istotną rolę w działalności Generalnego Inspektora odgrywają liczne kontakty dwustronne z rzecznikami ochrony danych osobowych z poszczególnych państw. Jedną z form tej współpracy stanowią wizyty robocze pozwalające na wymianę informacji oraz doświadczeń dotyczących rozpatrywania spraw w zakresie działalności organów ochrony danych osobowych innych państw.

W dniach 25-26 maja 2004 r. na zaproszenie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych gościł w Polsce Peter Hustinx – pierwszy Europejski Inspektor Ochrony Danych, który w ramach wykonywanych obowiązków jest przede wszystkim odpowiedzialny za zapewnienie prawidłowego stosowania przepisów o ochronie danych osobowych przez organy Unii Europejskiej⁵⁶. Peter Hustinx jest światowym autorytetem w dziedzinie ochrony danych osobowych. Od 1976 roku był członkiem Komitetu Ekspertów Rady Europy do spraw ochrony danych osobowych. Pracował między innymi nad przygotowaniem Konwencji nr 108 Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, a w latach 1985-1988 był Przewodniczącym Komitetu Ekspertów Rady Europy. Od 1991 do momentu wyboru w roku 2003 na stanowisko Europejskiego Inspektora nieprzerwanie pełnił funkcję Przewodniczącego holenderskiego organu ochrony danych osobowych. Jednocześnie w latach 1998-2001, jako pierwszy przewodniczący, kierował Komitetem Rewizyjnym Wspólnego Organu Nadzorczego nad Europolem. Ponadto od 1996 do 2000 roku był Przewodniczącym Grupy Roboczej utworzonej na mocy Art. 29 Dyrektywy.

W czasie swojej wizyty Peter Hustinx wygłosił w Sali Europejskiej Sejmu RP wykład zatytułowany: "Zadania i kompetencje Europejskiego Inspektora Ochrony Danych", podczas którego przybliżył rolę Europejskiego Inspektora Ochrony Danych w strukturach Unii Europejskiej i cele jego działania. Wystąpienie Petera Hustinx spotkało się z szerokim zainteresowaniem posłów, senatorów, przedstawicieli urzędów centralnych oraz środowisk gospodarczych. W ramach swojej wizyty w Warszawie Peter Hustinx odbył również spotkanie z Wicemarszałkiem Sejmu RP.

W 2004 r. Generalny Inspektor gościł również pierwszego argentyńskiego Rzecznika Ochrony Danych Osobowych – prof. Juana Antonio Travieso. W trakcie wizyty prof. Travieso miał

⁵⁶ Więcej informacji o kompetencjach i działalności Europejskiego Inspektora Ochrony Danych znaleźć można na stronie internetowej: <http://www.edps.eu.int>.

okazję zapoznać się m.in. z polskimi regulacjami prawnymi dotyczącymi przechowywania i udostępniania akt byłych służb bezpieczeństwa w kontekście zasad ochrony danych osobowych.

Generalny Inspektor podejmował również działania mające na celu pomoc organom ochrony danych osobowych funkcjonującym w innych państwach dopiero od niedawna. I tak, w 2004 r. w Biurze Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych gościła z roboczą wizytą delegacja przedstawicieli bułgarskiej Komisji Ochrony Danych Osobowych. Głównym celem wizyty było przekazanie polskich doświadczeń związanych z praktyką wprowadzania oraz stosowania przepisów o ochronie danych osobowych. Goście zostali zapoznani z polskimi regulacjami z zakresu ochrony danych osobowych oraz praktycznymi aspektami funkcjonowania Biura Generalnego Inspektora. Delegacja bułgarska zapoznała się z pracą poszczególnych departamentów Biura, poznając procedurę rozpatrywania wniosków o rejestrację zbiorów danych osobowych, przeprowadzania kontroli oraz rozpatrywania skarg. Wizyta była też okazją do przeprowadzenia dyskusji dotyczących kluczowych problemów związanych z wprowadzaniem i stosowaniem przepisów o ochronie danych osobowych. Poruszono między innymi problematykę dotyczącą praktycznych aspektów ochrony danych osobowych w sektorze policji, telekomunikacji, bankowości i ochrony zdrowia.

Nie mniej ważna w działalności Generalnego Inspektora była bieżąca wymiana informacji z rzecznikami ochrony danych osobowych z poszczególnych państw oraz wzajemna pomoc przy rozpatrywaniu spraw dotyczących przetwarzania danych osobowych przez administratorów danych działających w różnych państwach. W omawianym okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor korzystał z pomocy swoich odpowiedników w innych państwach w związku z rozpatrywaniem skarg na działalność administratorów danych⁵⁷, rejestracją zbiorów danych osobowych⁵⁸ oraz w celu uzyskania informacji i opinii o określonych zagadnieniach prawnych⁵⁹. Uzyskana pomoc niejednokrotnie przyczyniała się do zebrania materiału dowodowego niezbędnego do rozstrzygnięcia

⁵⁷ Np. Generalny Inspektor zwracał się do holenderskiego organu ochrony danych osobowych w związku z rozpatrywaniem skargi na udostępnienie przez Telekomunikację Polską S.A. danych osobowych na stronie internetowej www.ripe.net/db/whois/whois.html (GI-DS-430/183/04), szwajcarskiego organu ochrony danych osobowych przy okazji skargi dotyczącej przekazywania danych osobowych przez Telekomunikację Polską S.A. firmie Intrum Justitia Debt Finance A.G. działającej w Szwajcarii (GI-DS-430/36/04) oraz korzystał z pomocy luksemburskiego organu ochrony danych osobowych podczas badania legalności przetwarzania danych przez Krajowe Centrum Windykacji Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu w celu uzyskania informacji o Ultimo Portfolio Investments S.A. (GI-DS-430/656/03).

⁵⁸ Np. w związku ze zgłoszeniem przez jeden z zakładów ubezpieczeń zbioru danych swoich klientów o nr 19/03 (sygn. GI-DRZDO-403/79/03), Generalny Inspektor zwrócił się do organów ochrony danych osobowych we Francji, Niemczech i Wielkiej Brytanii o udzielenie informacji o praktyce pozyskiwania danych osobowych przez firmy ubezpieczeniowe na etapie przedstawiania oferty ubezpieczeniowej, tj. pierwszego kontaktu telefonicznego (GI-DISK-411/28/03).

⁵⁹ Np. w celu uzyskania informacji o podstawach prawnych oraz praktyce dotyczącej wymiany danych osobowych klientów operatorów telefonii komórkowej (GI-DP-071/51/04) oraz w sprawie wykonywania obowiązku informacyjnego w przypadku procesu rekrutacji pracowników prowadzonej za pośrednictwem ogłoszeń zamieszczonych w prasie (GI-DP-071/222/04).

rozpatrywanych spraw administracyjnych, a zebrane przez Generalnego Inspektora informacje o charakterze porównawczym są wykorzystywane w dalszej pracy Biura w celu ulepszenia ochrony danych osobowych w Polsce.

7.3 Pytania podmiotów zagranicznych dotyczące interpretacji polskich przepisów.

W 2004 r. nastąpił wzrost zainteresowania podmiotów zagranicznych regulacjami prawnymi przyjętymi w Rzeczypospolitej Polsce w zakresie ochrony danych osobowych.

Wiele z wpływających do Biura pytań dotyczyło implementacji do polskiego porządku prawnego Dyrektywy 95/46/WE oraz Dyrektywy 2002/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie przetwarzania danych osobowych oraz ochrony prywatności w sektorze komunikacji elektronicznej (Dyrektywa o ochronie prywatności i komunikacji elektronicznej)⁶⁰. Pytania dotyczyły zmian, jakie nastąpiły w prawie polskim po dniu 1 maja 2004 r.⁶¹ oraz interpretacji konkretnych przepisów wprowadzających do prawa polskiego postanowienia dyrektyw, m.in. regulację dotyczącą prawa dostępu do danych⁶² oraz zasad przekazywania danych osobowych do państw trzecich⁶³.

Wśród pytań skierowanych do Generalnego Inspektora przez obywateli innych państw wyróżnić można pytania dotyczące ochrony danych osobowych w sektorze telekomunikacji, m.in. dotyczące praktycznych doświadczeń związanych z uzyskaniem przez polskich operatorów telekomunikacyjnych zgody na przetwarzanie danych o ruchu w sieci dotyczących abonentów i użytkowników w celach marketingowych⁶⁴. Inna grupa pytań dotyczyła przesyłania niezamówionej informacji handlowej tzw. „spamu”⁶⁵, w tym przypadku Generalny Inspektor informował o obowiązujących przepisach prawnych, a także wskazywał organ właściwy do podjęcia w takiej sytuacji działań w celu przeciwdziałania ewentualnym naruszeniom prawa.

Wiele z pytań nadesłanych z innych państw dotyczyło podstaw prawnych i zasad prowadzenia w Polsce konkretnych typów rejestrów, w tym m.in. rejestru osób przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej⁶⁶, kwestii gromadzenia danych osobowych przez Policję⁶⁷, prowadzenia rejestrów osób skazanych⁶⁸. Pytano także o praktyczne doświadczenia Generalnego Inspektora w zakresie ochrony danych osobowych w różnych sektorach, w tym między innymi

⁶⁰ GI-DP-071/236/04

⁶¹ GI-DP-071/10/04

⁶² GI-DP-071/83/04

⁶³ GI-DP-071/5/04

⁶⁴ GI-DP-071/41/04

⁶⁵ GI-DP-071/14/04, GI-DP-071/19/04

⁶⁶ GI-DP-071/4/04

⁶⁷ GI-DP-071/32/04, GI-DP-071/73/04

⁶⁸ GI-DP-071/35/04

dotyczące stosowania przez pracodawców w miejscu pracy technik biometrycznych⁶⁹, wyrażania świadomej zgody przez uczestników badań klinicznych⁷⁰, udostępniania danych o stanie zdrowia pacjenta⁷¹, ochrony danych osobowych w związku z ustalaniem tożsamości osób naruszających przepisy prawa⁷².

8. 26 Międzynarodowa Konferencja Ochrony Prywatności i Danych Osobowych.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych był organizatorem 26 Międzynarodowej Konferencji Ochrony Prywatności i Danych Osobowych (Wrocław 14-16 września 2004 r.), nad którą patronat objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Pan Aleksander Kwaśniewski⁷³.

Międzynarodowa Konferencja Ochrony Prywatności i Danych Osobowych stanowi forum wymiany poglądów i doświadczeń między przedstawicielami organów ochrony danych osobowych, a reprezentantami świata nauki, organizacjami międzynarodowymi oraz podmiotami działającymi w sektorze prywatnym na temat najnowszych problemów w dziedzinie ochrony prywatności. Przedmiotem obrad w czasie konferencji są różnorodne zagadnienia dotyczące istotnych zagrożeń prywatności oraz możliwych instrumentów jej ochrony.

Organizacja 26 Międzynarodowej Konferencji Ochrony Prywatności i Danych Osobowych została powierzona Generalnemu Inspektorowi przez rzeczników ochrony danych osobowych innych państw. Było to pierwsze wydarzenie dotyczące ochrony prywatności o takiej randze w Europie Środkowej i Wschodniej. Dla Polski miało to dodatkowe symboliczne znaczenie, poprzez pokazanie na arenie międzynarodowej – w roku przystąpienia do Unii Europejskiej – że Polska należy do krajów gwarantujących realizację przysługującego obywatelom prawa do prywatności.

Tematem przewodnim tegorocznej konferencji było: „Prawo do prywatności – prawo do godności”. Podczas konferencji problem ochrony prywatności omówiony został w wielu aspektach, a szeroki zakres poruszanych zagadnień umożliwił wymianę poglądów i doświadczeń pomiędzy ekspertami działającymi w ramach różnych sektorów.

W konferencji wzięło udział 240 uczestników pochodzących z 45 państw, z czego 131 uczestników reprezentowało organy ochrony danych osobowych. Udział w konferencji był odpłatny. Konferencja trwała trzy dni. Podczas konferencji uczestnicy mogli wziąć udział w 14

⁶⁹ GI-DP-071/56/04

⁷⁰ GI-DP-071/34/04

⁷¹ GI-DP-071/231/04

⁷² GI-DP-071/254/04

⁷³ Więcej informacji o 26 Międzynarodowej Konferencji Ochrony Prywatności i Danych Osobowych znaleźć można na stronie internetowej: <http://26konferencja.giodo.gov.pl/>.

sesjach plenarnych i panelowych. W ciągu trzech dni referaty wygłosiło około 70 (łącznie z przewodniczącymi sesji) ekspertów z zakresu ochrony prywatności z różnych części świata.

Uroczystego otwarcia Konferencji dokonała dr Ewa Kulesza – Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych. Natomiast merytoryczną część obrad poprzedziło wystąpienie prof. dr hab. Andrzeja Mączyńskiego, Wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego, które zostało poświęcone konstytucyjnym podstawom prawa do godności i prawa do prywatności.

W trakcie pierwszej sesji zatytułowanej: „Prawo do prywatności a ochrona bezpieczeństwa publicznego” mówcy, pod przewodnictwem Petera Hustinx (Europejskiego Inspektora Ochrony Danych), dyskutowali nad tym, w jaki sposób należy zachować równowagę między koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa a ochroną prywatności. Wystąpienia wygłosili zarówno przedstawiciele organów bezpieczeństwa publicznego (M. Cooney, Departament Bezpieczeństwa Wewnętrznego, USA), jak również organów ochrony danych osobowych (F. Giquel, CNIL, Francja oraz P. Michael, Sekretarz Wspólnych Organów Nadzorczych). Uczestnicy mogli również poznać poglądy przedstawiciela organizacji pozarządowej zajmującej się ochroną prywatności (M. Rotenberg, EPIC, USA).

Zagadnieniem, które wywołało gorącą dyskusję, była problematyka dotycząca zagrożeń związanych z używaniem technologii RFID, czyli identyfikacji za pomocą fal radiowych. W trakcie sesji skonfrontowane zostały ze sobą stanowiska producentów tej technologii (D. Swartwood, Hewlett Packard, J. Terstegge, Philips), organów ochrony danych osobowych reprezentowanych przez A. Dixę, Rzecznika Ochrony Danych z Brandenburgii, a także organizacji konsumenckich (S. Lace Krajowa Rada Konsumentów, Wielka Brytania).

W czasie innej sesji R. Tang (Rzecznik Ochrony Danych z Hongkongu), R. Aarnio (Rzecznik Ochrony Danych z Finlandii) oraz F. Aldhouse (Zastępca Rzecznika ds. Informacji z Wielkiej Brytanii) przedstawili działania mające na celu wzrost świadomości w zakresie prawa do prywatności i ochrony danych osobowych. Natomiast M. Rivera Sánchez (Narodowy Uniwersytet w Singapurze) zaprezentowała wyniki badań dotyczących poziomu świadomości użytkowników Internetu w kontekście ochrony ich danych osobowych.

Uczestnicy konferencji zajmowali się również problematyką wykorzystywania przez pracodawców nowoczesnych technologii (np. związanych ze zbieraniem danych biometrycznych, czy video-nadzorem), m.in. w celu kontrolowania czasu pracy oraz efektywności pracowników. Oprócz mówców reprezentujących organy ochrony danych osobowych w tej sesji głos m.in. zabrał również przedstawiciel Międzynarodowej Izby Handlowej (C. Kuner) oraz przedstawiciel środowiska naukowego (prof. M. Gersdorf, Uniwersytet Warszawski).

Konferencja umożliwiła również podsumowanie dotychczasowej współpracy między krajowymi organami ochrony danych osobowych, a także określenie koniecznych płaszczyzn dalszego współdziałania na forum regionalnym oraz światowym. W trakcie sesji dotyczącej tej

tematyki hiszpański Rzecznik Ochrony Danych Osobowych J. L. Piñar Mañas zaprezentował formy współpracy organów ochrony danych państw iberoamerykańskich. Natomiast D. Loukidelis (Rzecznik Ochrony Danych z Kolumbii Brytyjskiej) przedstawił obecną kooperację kanadyjskich organów ochrony danych osobowych. W trakcie sesji nie zabrakło też głosu przedstawiciela Komisji Europejskiej (P. Renaudière), który przedstawił różne aspekty wspólnych działań organów ochrony danych osobowych w UE. Następnie S. Plümmer (Rzecznik Łotewski) przedstawiła doświadczenia państw Europy Środkowej i Wschodniej.

Następna sesja została poświęcona ekonomicznemu podejściu do ochrony prywatności – równoważenie kosztów i zysków. W trakcie tej sesji zabrali głos zarówno rzecznicy ochrony danych osobowych (np. J. Jacob, były niemiecki federalny rzecznik ochrony danych oraz B. Stewart – Zastępca Rzecznika Prywatności z Nowej Zelandii), jak i przedstawiciele kręgów gospodarczych (U. Uttinger, SQS i A. von Reden, IBM).

Coraz częściej media powołując się na prawo do informacji i wolność mediów podają informacje głęboko wkraczające w prywatność zarówno osób publicznych, jak i zwykłych obywateli, którzy z różnych względów znaleźli się w kręgu zainteresowania mediów. Rozumiejąc szczególną rolę mediów, które są instrumentem realizacji prawa obywateli do informacji, należy jednak zastanowić się nad granicami prawa do prywatności, wolności słowa i prawa do informacji. Dlatego też tematyce tej poświęcona została odrębna sesja, której przewodniczył prof. M. Horibe (Uniwersytet Chuo w Tokio). W trakcie sesji głos zabrali m.in. P. Chadwick (Rzecznik Prywatności, Stan Wiktorii, Australia) oraz M. Lipman (Carnegie Moscow Centre).

W związku z ryzykiem, jakie niesie dla sfery prywatności powszechne korzystanie z Internetu, w czasie obrad szczególną uwagę poświęcono też przeciwdziałaniu naruszeniom prywatności w Internecie. Wśród mówców, którzy przedstawili prezentacje dotyczące tej tematyki należy przede wszystkim wymienić przedstawicieli takich organizacji międzynarodowych jak: F. Moers (OECD) i J. Rohlmeier (APEC). W trakcie sesji wystąpili również U. van de Pol – członek holenderskiego organu ochrony danych oraz H. Garstka – Rzecznik Ochrony Danych i Wolności Informacji w Berlinie oraz Przewodniczący Międzynarodowej Grupy Roboczej ds. Ochrony Danych Osobowych w Telekomunikacji.

W czasie konferencji odbyła się również sesja pt. „Ochrona prywatności a sfera marketingu politycznego”, w czasie której uczestniczący w niej rzecznicy ochrony danych osobowych (P. Schaar, J. Meade, A. Péterfalvi, G. Buttarelli) przedstawili niemieckie, irlandzkie, węgierskie i włoskie doświadczenia dotyczące wykorzystywania danych osobowych obywateli w związku z prowadzeniem marketingu politycznego. Na ten temat wypowiedział się również polski publicysta prawny A. Chećko.

Rozwój nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych wywołuje znaczny wpływ między innymi na przeobrażenia dokonujące się w sferze życia politycznego, zarówno na poziomie funkcjonowania instytucji, jak i działań poszczególnych obywateli.

Oprócz niewątpliwych korzyści płynących z wykorzystywania tego rodzaju technologii (m.in. zwiększenie udziału obywateli w funkcjonowaniu demokratycznego państwa), pojawia się również szereg kwestii problematycznych dotyczących ochrony prywatności obywateli realizujących swoje uprawnienia w ramach e-demokracji. Stąd na temat zagrożeń prywatności w dobie e-demokracji – w trakcie jednej z sesji – dyskutowali mówcy z Australii (T. Pilgrim, Zastępca Federalnego Rzecznika Prywatności), Austrii (W. Kotschy, członkini Komisji ds. Ochrony Danych), Grecji (N. Frangakis z Biura Rzecznika Ochrony Danych) i Korei (C. Yi, KISA).

Uczestnicy konferencji zajmowali się również różnymi aspektami biometrycznej identyfikacji tożsamości. Technologie umożliwiające precyzyjne stwierdzenie lub potwierdzenie tożsamości jednostki za pomocą systemów biometrycznych są bowiem coraz powszechniej wykorzystywane w wielu dziedzinach życia. Identyfikacja biometryczna jest obecnie jedną z najszybciej rozwijających się technologii automatycznej identyfikacji i weryfikacji stosowanych w aplikacjach kontroli fizycznego dostępu do pomieszczeń i dostępu użytkownika do systemów informatycznych. Praktyka wskazuje jednak, iż tego rodzaju dane nie zawsze przetwarzane są zgodnie z zasadami ochrony danych osobowych. W sesji zabrali głos: K. Neuwirt (Rzecznik Ochrony Danych Osobowych z Czech), J. Stoddart (Federalny Rzecznik Prywatności z Kanady), J.P. Walter (Zastępca Federalnego Rzecznika Ochrony Danych ze Szwajcarii), B. Steinhardt (ACLU), M. Rejman-Greene (ISO/Podkomitet 37).

W ramach sesji zatytułowanej „Dopełnianie obowiązku informacyjnego” debacie poddano kwestię realizacji przez administratorów danych obowiązku informacyjnego poprzez podawanie na stronach internetowych zwięzłych informacji o uprawnieniach osób, których dane dotyczą. Tematyka sesji była nawiązaniem do uchwalonej w 2003 roku podczas 25 Międzynarodowej Konferencji w Sydney Rezolucji w sprawie zwięzłych informacji o ochronie prywatności, będących wykonaniem obowiązku informacyjnego. Kwestia przedstawienia w krótkiej i czytelnej formie tego rodzaju informacji osobom, których dane są wykorzystywane jest niezwykle istotna w kontekście budowania zaufania klientów głównie przez przedsiębiorców działających w środowisku on-line. Swoimi poglądami w tej sprawie podzielili się R. Thomas – Rzecznik ds. Informacji z Wielkiej Brytanii, M. Crompton – były Federalny Rzecznik Prywatności z Australii, a także P. Cullen (Microsoft), S. Perrin (Digital Discretion Inc.) i M. Abrams (Hunton & Williams).

Szczególnemu zagadnieniu została poświęcona sesja plenarna dotycząca prywatności jednostki wobec konieczności rozliczenia przeszłości. Podczas sesji przedstawione zostało zagadnienie udostępniania informacji gromadzonych w przeszłości przez instytucje polityczne

osobom, o których informacje były zbierane oraz osobom prowadzącym badania nad historią totalitarnych państw. Dyskutowano nad tym, kto powinien mieć dostęp do akt zawierających informacje utrwalone przez władze państw totalitarnych oraz, jak akta te powinny być wykorzystane, aby powtórnie nie doszło do naruszenia prawa do prywatności i prawa do godności osób pokrzywdzonych. W trakcie tej części konferencji w wystąpieniach pierwszego w historii Pełnomocnika Rządu ds. Akt Służby Bezpieczeństwa NRD dr Joachima Gaucka, pierwszego w historii III RP Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej prof. Leona Kieresa oraz pierwszego w historii Argentyny Rzecznika Ochrony Danych Osobowych prof. J. Travieso, przedstawione zostały zagadnienia zarówno moralnych, jak i prawnych przesłanek udostępniania dokumentów zgromadzonych przez organy państw totalitarnych.

Jednym z najistotniejszych zagadnień poruszonych podczas konferencji był też problem zabezpieczenia interesów jednostki w dobie transgranicznego przepływu danych oraz poszukiwania metod pogodzenia wymogów gospodarki globalnej z prawem do prywatności. A. Türk (Przewodniczący CNIL, Francja) przedstawił najważniejsze problemy związane z międzynarodowym przekazywaniem danych. Referaty wygłosili również U. Dammann (Biuro Rzecznika Federalnego, Niemcy), K. Anderson (Zastępca Rzecznika Prywatności, Ontario) oraz A. Büllesbach (Daimler Chrysler).

Na zakończenie konferencji prof. Stefano Rodotà, włoski Rzecznik Ochrony Danych Osobowych, przedstawił podsumowanie obrad. Następnie Wiceprezes Rady Ministrów RP – Izabela Jaruga-Nowacka, reprezentując na konferencji Prezesa Rady Ministrów RP, uroczyście zakończyła 26 Międzynarodową Konferencję Ochrony Prywatności i Danych Osobowych, w swoim wystąpieniu wskazując na wagę ochrony danych osobowych we współczesnym świecie.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że w dniu 14 września 2004 r. odbyła się Zamknięta Sesja Rzeczników Światowych oraz Zamknięta Sesja Rzeczników Europejskich. Udział w tych spotkaniach ograniczony był do reprezentantów akredytowanych przy konferencji organów ochrony danych osobowych. Uczestnicy Zamkniętej Sesji Rzeczników Światowych przyjęli następujące dokumenty⁷⁴:

- „Rezolucja w sprawie projektu standardu ochrony prywatności ISO” dotycząca stanowiska konferencji w zakresie opracowania międzynarodowego standardu prywatności,
- „Rezolucja w sprawie akredytacji” określająca rekomendacje w zakresie akredytacji organów ochrony danych do uczestnictwa w międzynarodowej konferencji zgodnie z właściwą klasyfikacją,

⁷⁴ Pełna treść rezolucji przyjętych przez uczestników Zamkniętej Sesji Rzeczników Światowych dostępna jest na stronie internetowej: <http://26konferencja.giodo.gov.pl/rezolucje/j/pl/>.

- „Poprawki do rezolucji konferencji z 2003 r. w sprawie automatycznych aktualizacji oprogramowania” dotyczące postulatów kierowanych do firm produkujących oprogramowanie do komputerów w zakresie opracowywania i wdrażania technologii służących do aktualizacji oprogramowania, w sposób respektujący prywatność i niezależność użytkownika komputera.

Natomiast podczas Zamkniętej Sesji Rzeczników Europejskich przyjęta została „Rezolucja Europejskiej Konferencji Ochrony Danych Osobowych w sprawie ustanowienia wspólnego forum współpracy Unii Europejskiej w sprawach policyjnych i sądowych (ochrona danych osobowych w Trzecim Filarze)”.

Konferencja stała się okazją do zainteresowania przedstawicieli mediów tematyką dotyczącą ochrony prywatności. W dniu 14 września 2004 r. odbyła się konferencja prasowa, w czasie której Generalny Inspektor przedstawił ideę zorganizowania Konferencji, wskazując, iż fakt, że odbywa się ona w Polsce, daje możliwość pokazania naszego kraju jako państwa, które wchodząc do Unii Europejskiej spełnia wszelkie standardy w zakresie ochrony danych osobowych. Podsumowaniem trzydniowych obrad 26 Międzynarodowej Konferencji Ochrony Prywatności i Danych Osobowych, było spotkanie, które miało miejsce w dniu 16 września 2004 r. W jego trakcie dziennikarze mieli okazję do indywidualnych rozmów z uczestnikami konferencji.

9. Działalność informacyjna.

W celu podniesienia społecznej świadomości w zakresie prawa ochrony danych osobowych, w szczególności zaś praw i obowiązków wynikających z ustawy o ochronie danych osobowych, Generalny Inspektor – podobnie jak w latach ubiegłych – propagował ideę ochrony prywatności korzystając przy tym z takich form komunikacji, jak: poczta, telefon, Internet, poczta e-mail, oraz media (prasa, radio, telewizja). Zakres przekazywanych danych obejmował m.in. informacje o przepisach z zakresu ochrony danych osobowych i ich zmianie, podjętych przez Generalnego Inspektora lub sądy administracyjne rozstrzygnięciach, wystąpieniach Generalnego Inspektora do innych podmiotów, w których sygnalizowane były nieprawidłowości dotyczące problematyki ochrony danych osobowych.

9.1 Współpraca z mediami.

W bieżącym okresie sprawozdawczym, Generalny Inspektor utrzymywał z przedstawicielami prasy, radia i telewizji stałe, codzienne kontakty, a odpowiedzi na pytania zadawane przez dziennikarzy – zgodnie z ich oczekiwaniami – udzielane były niezwłocznie.

Odpowiedzi na pytania kierowane przez dziennikarzy do Generalnego Inspektora, publikowane były regularnie w dziennikach i periodykach o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym. Można wśród nich wskazać takie, jak np.: „Rzeczpospolita”, „Gazeta Prawna”, „Gazeta Wyborcza”

„Trybuna”, „Życie Warszawy”, „Prawo i Gospodarka”, „Wprost”, „Polityka”, „Gazeta Samorządu i Administracji”, „Tina”, „Kalejdoscope”. W ramach działań edukacyjno-informacyjnych i trwającej już od lat współpracy z Policją, Generalny Inspektor rozpoczął również cykl publikacji dotyczących problematyki ochrony danych osobowych w „Gazecie Policyjnej”.

W 2004 r. Generalny Inspektor gościł również na antenach publicznych i komercyjnych stacji radiowych oraz ośrodków telewizyjnych, biorąc udział w poświęconych ochronie danych osobowych, cyklicznie emitowanych audycjach radiowych takich, jak np.: „Człowiek i paragraf” (Polskie Radio Bis), „Studio Gazety Prawnej” (Redakcja Radiowo-Telewizyjna Gazety Prawnej), „Sygnały Dnia”, „Cztery Pory Roku” (I Program Polskiego Radia), „Rozmowy” (Radio dla Ciebie). Udzielał też wywiadów i odpowiadał na pytania, kierowane przez dziennikarzy innych stacji radiowych (Radio ESKA, Radio Józef, Radio KOLOR, Radio Plus, Radio ZET, Radio RMF FM).

Zagadnienia z zakresu ochrony danych osobowych oraz prawa do prywatności poruszane też były w informacyjnych programach telewizyjnych, emitowanych zarówno w telewizji publicznej, jak i stacjach prywatnych, m.in. w TVP (Panorama, Wiadomości, Teleexpress, Telewizyjny Kurier Warszawski, Kawa czy herbata), w Telewizji Polsat, w Telewizji Polsat2, TV4 („Informator Prawny”) w Telewizji TVN i TVN 24. Problematyka ochrony danych osobowych była również tematem depeš agencji informacyjnych (PAP, IAR, PAI) oraz serwisów portali internetowych.

Pytania, z którymi dziennikarze zwracali się do Generalnego Inspektora najczęściej dotyczyły:

- oceny przepisów i praktyki stosowania ustawy,
- podmiotów najczęściej naruszających prawo ochrony danych osobowych,
- nowelizacji przepisów ustawy o ochronie danych osobowych,
- rozstrzygnięć konkretnych spraw rozpatrywanych przez Generalnego Inspektora,
- udostępniania informacji prasie przez określone podmioty,
- odpowiedzialności podmiotów dopuszczających się niewłaściwego zabezpieczania danych,
- dopuszczalności przekazywania danych osobowych dłużnika wraz z cedowaną wiarytelnością.

Podobnie, jak w latach ubiegłych, przedmiotem zainteresowania dziennikarzy były również podstawy prawne przetwarzania danych przez określone grupy podmiotów, np. banki, policję, spółdzielnie mieszkaniowe, pracodawców, szkoły. Niejednokrotnie treść pytań kierowanych do

Generalnego Inspektora przez przedstawicieli mediów była związana ze zmianą szczególnych przepisów prawa odnoszących się do przetwarzania danych osobowych w danej dziedzinie⁷⁵.

Przyczyną kierowania do Generalnego Inspektora wielu pytań były również bieżące wydarzenia z życia politycznego lub gospodarczego, a także sprawy pojedynczych osób, które zwracały się do dziennikarzy z prośbą o pomoc.

Działalność informacyjna Generalnego Inspektora przybierała również formę wywiadów. W ich trakcie Generalny Inspektor odpowiadał na pytania przedstawicieli mediów reprezentujących zarówno prasę, telewizję, jak i radio. Generalny Inspektor podsumowywał swoją działalność, oceniał poziom ochrony danych w sektorze bankowym, ubezpieczeniowym i telekomunikacyjnym oraz działalność firm marketingowych, pracodawców, administracji oraz organów ścigania w związku z zawiadomieniami o popełnieniu przestępstwa kierowanymi przez organ ds. ochrony danych osobowych. Duże zainteresowanie dziennikarzy wzbudzała nowelizacja przepisów ustawy oraz ocena nowych regulacji.

Za pośrednictwem prasy, w formie komunikatu, Generalny Inspektor informował obywateli o wejściu w życie znowelizowanych przepisów ustawy, o nowych, nałożonych przez ustawę obowiązkach i o konieczności podjęcia przez administratorów danych działań dostosowujących przetwarzanie danych do zmodyfikowanych wymogów. Takie komunikaty ukazały się w kwietniu 2004 r. na łamach dzienników „Gazeta Prawna”, „Rzeczpospolita” i „Trybuna”. Również za pośrednictwem komunikatów opublikowanych w „Gazecie Prawnej” oraz dzienniku „Rzeczpospolita”, Generalny Inspektor zwracał się w sierpniu 2004 r. do kancelarii prawniczych, o nienadsyłanie informacji o prowadzonej przez nie działalności (firmy, imienia i nazwiska, siedziby, adresu, nr REGON, informacji o rodzaju prowadzonej działalności) bowiem, zgodnie z ustawą z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1505 ze zm.), adresatem tej informacji winien być Generalny Inspektor Informacji Finansowej.

Z uwagi na rolę, jaką w życiu społecznym, w tym w systemie edukacji obywateli, odgrywa prasa, publikowane w niej informacje powinny być sprawdzone i rzetelne. Nie sposób bowiem ocenić szkód, jakie czyni artykuł prasowy nie odpowiadający prawdzie i wypaczający sens przedstawianego zagadnienia. Generalny Inspektor przekonał się o tym przy okazji artykułu prasowego na temat ustawy o ochronie danych osobowych, pt. „Oj dana, dana” zamieszczonego

⁷⁵Jako przykład można wskazać nowelę ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.) i dodany niniejszą zmianą – obowiązujący od dnia 1 stycznia 2004 roku – art. 22¹ Kodeksu pracy, normujący kwestię zakresu danych osobowych, które może pozyskiwać pracodawca od pracownika oraz osoby ubiegającej się u niego o zatrudnienie.

w tygodniku „Polityka”⁷⁶. Opublikowany tekst okazał się nierzetelny a ponadto, w jego treści pojawiły się informacje nieprawdziwe, wprowadzające czytelnika w błąd. Tytułem przykładu wskazać można, że zdaniem autora artykułu: ustawa weszła w życie w 1997 r. – w rzeczywistości zaś obowiązuje ona od 30 kwietnia 1998 r.; ustawa o ochronie danych osobowych obejmuje ochroną informacje o osobach zmarłych, co nie jest zgodne z prawdą. Ponadto treść artykułu, w miejscach, w których nie znajdowały się oczywiste przekłamania, przedstawiała zjawiska w sposób wypaczający sens i istotę ustawy. Wobec wątpliwości przedstawianych Generalnemu Inspektorowi przez czytelników „Polityki”, którzy wykazali się lepszą – niż autor publikacji – wiedzą na temat ustawy, Generalny Inspektor podjął próby przekonania tygodnika „Polityka” do opublikowania artykułu nt. ochrony danych osobowych, o treści uwzględniającej obowiązujące przepisy prawa. Starania Generalnego Inspektora w tym zakresie nie zostały jednak uwzględnione, wobec czego Generalny Inspektor skierował sprawę na drogę postępowania sądowego⁷⁷.

Inną formą propagowania wiedzy na temat ochrony danych osobowych były – organizowane przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych – konferencje prasowe z udziałem przedstawicieli stacji radiowych i telewizyjnych, dziennikarzy prasowych oraz agencji informacyjnych.

M.in. w marcu 2004 r., w siedzibie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych odbyła się konferencja prasowa, w trakcie której Generalny Inspektor poruszył zagadnienie nowych, niebezpiecznych form marketingu bezpośredniego. GODO ostrzegł, że działania marketingowe zaczęły przybierać znamiona manipulacji. Firmy marketingowe zaczęły bowiem specjalizować się w tzw. „dotacjach” czy „dofinansowaniu”, polegających na wysyłaniu klientom informacji o przyznanych im kwotach, powołując się na nieistniejące uchwały o wynagrodzeniach, prosząc o kontakt telefoniczny (najczęściej przy pomocy połączenia „audiotele”).

Okazją do przybliżenia mediom problematyki ochrony danych osobowych w aspekcie regulacji ogółouropejskich była wizyta Pana Petera Hustinx – Europejskiego Inspektora Ochrony Danych⁷⁸. Wzbudziła ona duże zainteresowanie w świecie mediów. Zwieńczeniem jego spotkania z prasą były publikacje w takich dziennikach, jak: „Rzeczpospolita” „Gazeta Prawna” oraz w tygodniku „Wprost”.

W dniu 9 czerwca 2004 r. odbyła się konferencja prasowa, podczas której Generalny Inspektor poruszył problem sprzedaży długów klientów Telekomunikacji Polskiej S.A. poza granice Polski. Niepokój Generalnego Inspektora wzbudziły liczne skargi klientów Telekomunikacji

⁷⁶ Nr 43 z dnia 23 października 2004 r.

⁷⁷ Sprawa sądowa jest obecnie w toku.

⁷⁸ O Europejskim Inspektorze Ochrony Danych była już mowa w części I. niniejszego Sprawozdania, C. Działalność Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, 7. Współpraca międzynarodowa, 7.2 Kontakty dwustronne z rzecznikami ochrony danych osobowych.

Polskiej S.A., z których wynikało, że firma zamiast samodzielnie dochodzić przysługujących od klientów należności przedwcześnie sprzedaje ich zobowiązania firmie windykacyjnej, przez co klienci tracą możliwość wyjaśnienia wątpliwości odnośnie prawidłowości wykonania umowy. Generalny Inspektor wskazał również problemy, z jakimi spotykają się inspektorzy w trakcie przeprowadzanych kontroli zbiorów danych. Tytułem przykładu, wskazane zostały trudności z przeprowadzeniem czynności kontrolnych w przedsiębiorstwie Porty Lotnicze S.A. Ponadto zwrócił również uwagę na kwestie unikania odpowiedzialności za łamanie przepisów o ochronie danych osobowych przez firmy marketingowe, poprzez przenoszenie ich siedzib za granicę, co uniemożliwia skuteczne ściganie tych firm za bezprawne wykorzystywanie danych osobowych. Generalny Inspektor zauważył, iż taka ucieczka firm marketingowych poza granice Europy, może być sygnałem, że europejska przestrzeń stała się zbyt mała i zbyt restrykcyjna dla firm.

9.2 Szkolenia, konferencje naukowe i seminaria

O kwestiach związanych z ochroną danych osobowych Generalny Inspektor informował również w sposób bezpośredni, biorąc udział osobiście, jak też za pośrednictwem pracowników Biura, w seminariach, sympozjach, konferencjach naukowych i szkoleniach organizowanych przez instytucje państwowe i samorządowe, instytuty naukowe, szkoły wyższe, fundacje, ośrodki akademickie, instytucje bankowe i ubezpieczeniowe oraz inne podmioty. Podczas tych spotkań Generalny Inspektor i delegowani przez niego pracownicy prowadzili wykłady, wygłaszali referaty dotyczące ochrony danych osobowych w Polsce i na świecie.

Szkolenia z zakresu ochrony danych osobowych – prowadzone przez Generalnego Inspektora – były odpowiedzią na zapotrzebowanie zgłaszane przez podmioty zainteresowane tą problematyką. W ramach tych wystąpień w omawianym roku sprawozdawczym poruszane były wszelkie kwestie związane ze stosowaniem przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, w szczególności takie zagadnienia, jak:

- 1) przesłanki dopuszczalności przetwarzania danych i ich praktyczne stosowanie,
- 2) zasady udostępniania danych osobowych w konkretnych przypadkach,
- 3) obowiązki administratorów danych w zakresie zabezpieczenia danych oraz rejestracji posiadanych zbiorów,
- 4) cele i charakter kontroli prowadzonych przez inspektorów Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,
- 5) zmiany w przepisach o ochronie danych osobowych,
- 6) zasady przetwarzania danych w systemach teleinformatycznych,

- 7) zasady funkcjonowania przepisów o ochronie danych osobowych w odniesieniu do innych regulacji prawnych dotyczących problematyki wolności lub ochrony informacji.

Promując wiedzę na temat ochrony danych osobowych oraz obowiązków wynikających z ustawy o ochronie danych osobowych, pracownicy Biura przeprowadzili następujące szkolenia:

- W dniu 18 maja 2004 r., w siedzibie Prokuratury Rejonowej we Włocławku, na temat zasad zabezpieczenia danych osobowych przetwarzanych przez prokuratorów oraz przesłanek legalności przetwarzania danych osobowych w świetle skarg na działalność organów ścigania.
- W dniach 20-21 maja 2004 r. – wzięcie udziału w Komitecie programowym Sympozjum p.t.: "Bezpieczeństwo Systemów Informacyjnych BSI 2004" organizowanym przez Wojskową Akademię Techniczną w Warszawie oraz Zarząd Polskiego Oddziału AFCEA.
- W dniu 3 czerwca 2004 r., w siedzibie Związku Nauczycielstwa Polskiego, p.t."Zasady ochrony danych osobowych w oparciu o przepisy ustawowe w świetle ustawy o związkach zawodowych". Adresatami wykładu były osoby zajmujące się obsługą prawną w okręgach Związku Nauczycielstwa Polskiego.
- W dniach 16-17 czerwca 2004 r., w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na temat zasad ochrony danych osobowych, założeń ustawy o ochronie danych osobowych oraz podstawowych definicji, zadań Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych oraz pozycji i obowiązków administratorów danych; szkolenie to było adresowane do pracowników ministerstwa.
- W dniu 24 czerwca 2004 r., na temat zasad przetwarzania danych osobowych oraz środków technicznych i organizacyjnych służących ich zabezpieczeniu; szkolenie to było adresowane do pracowników Urzędu do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców.
- W dniu 1 lipca 2004 r., szkolenie w ramach Warsztatów Praktyków Informatyki Policijnej organizowanych przez Szkołę Policji w Katowicach, na temat zasad ochrony danych w pracy Policji.
- W dniu 12 lipca 2004 r., na temat zasad przetwarzania i zabezpieczania danych osobowych oraz zmiany przepisów o ochronie danych osobowych; szkolenie to było kierowane do pracowników Starostwa Powiatowego w Pabianicach.
- W dniu 23 września 2004 r., p.t. "Ochrona danych osobowych w służbie zdrowia i w przedmiocie działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej". Było ono prowadzone dla pracowników oraz radców prawnych Głównego Inspektoratu Sanitarnego.

- W dniu 11 października 2004 r., w Komendzie Głównej Straży Granicznej, na temat zasad ochrony danych osobowych w Służbie Granicznej, w szczególności zabezpieczenia danych osobowych przetwarzanych w systemach informatycznych; było ono adresowane do funkcjonariuszy straży.
- W dniu 3 listopada 2004 r., w Sądzie Okręgowym w Krakowie, na temat zasad zabezpieczenia danych osobowych, a w szczególności zadań administratorów bezpieczeństwa informacji oraz zasad przetwarzania danych osobowych w oparciu o skargi na działalność sądów; dla pracowników sądów.
- W dniu 8 listopada 2004 r., w Ministerstwie Sprawiedliwości, na temat wymogów dotyczących przetwarzania i zabezpieczenia danych osobowych; było ono adresowane do pracowników sądów.
- W dniu 7 grudnia 2004 r., w Ministerstwie Sprawiedliwości, na temat realizowania przez sądy obowiązków określonych w przepisach prawa dotyczących ochrony danych osobowych, w tym przesłanek legalności przetwarzania danych osobowych, sposobu prowadzenia dokumentacji oraz wymogów dotyczących odpowiedniego zabezpieczenia danych osobowych; adresowane do pracowników sądów.
- W dniu 10 grudnia 2004 r., w Instytucie Informatyki Uniwersytetu Warszawskiego, na temat zasad przetwarzania danych osobowych w systemie informatycznym, w szczególności zadań administratorów bezpieczeństwa informacji; było ono skierowane do studentów.

Kwestie z zakresu ochrony danych osobowych omawiane były również na seminariach, sympozjach i spotkaniach naukowych:

- W dniach 22-24 marca 2004 r. – seminarium zorganizowane w ramach umowy tweekingowej pomiędzy Komendą Główną Policji a niemieckim Federalnym Biurem Kryminalnym (BKA). Spotkanie poświęcone było ochronie danych osobowych w działaniach Policji. W seminarium uczestniczyli przedstawiciele Komendy Głównej Policji, w tym Centralnego Biura Śledczego, Biura Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej oraz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, jak również przedstawiciele z Federalnego Biura Kryminalnego oraz Wspólnego Centrum w Kehl zajmującego się wymianą między Francją a Republiką Federalną Niemiec danych osobowych przetwarzanych przez formacje policyjne. W ramach seminarium przedstawiciel Generalnego Inspektora przedstawił rozwiązania prawne mające znaczenie dla przetwarzania danych osobowych przez Policję zawarte w ustawie o ochronie danych osobowych, z uwzględnieniem zmian, które weszły w życie dnia 1 maja 2004 r.

- W dniach 13-14 kwietnia 2004 r. w Buenos Aires – 35 spotkanie Grupy Roboczej ds. Ochrony Danych Osobowych w Telekomunikacji. W trakcie spotkania przedstawiciel Generalnego Inspektora zaprezentował projekt wspólnego stanowiska Grupy Roboczej IWGDPT na temat przetwarzania danych osobowych przez media.
- W dniach 12-15 maja 2004 r. – 6 spotkanie Rzeczników Ochrony Danych Osobowych Europy Środkowej i Wschodniej. Przedmiotem wystąpienia przedstawiciela Generalnego Inspektora był sposób implementacji art. 17 Dyrektywy 95/46 w polskim ustawodawstwie z zakresu ochrony danych osobowych oraz prezentacja procedur kontrolnych GIODO.
- W dniu 31 sierpnia 2004 r. w Kolonii – spotkanie robocze partnerów projektu Wirtualnego Biura Ochrony Danych (Virtualen Datenschutzbüro). W trakcie spotkania przedstawiciel Generalnego Inspektora przedstawił wskazówki dotyczące sposobu przekierowywania ze stron wirtualnego biura na stronę GIODO oraz na temat nowego segmentu informacji technicznych dla użytkowników przygotowanych przez GIODO na stronie infotech.giodo.gov.pl.
- W dniach 20-21 października 2004 r. w Warszawie – Konferencja SECURE zorganizowana przez Naukową Akademicką Sieć Komputerową pod patronatem Ministra Nauki. W ramach tego spotkania przedstawiciel Generalnego Inspektora wygłosił wykład p.t.: "Techniczne, organizacyjne i funkcjonalne wymogi w zakresie bezpieczeństwa systemów informatycznych używanych do przetwarzania danych osobowych".
- W dniach 2-3 listopada 2004 r. – spotkanie przedstawicieli Rzeczników Ochrony Danych Osobowych Polski, Republiki Czeskiej i Węgier z członkami Europejskiej sieci administratorów bezpieczeństwa informacji (European Privacy Officers Network). W trakcie spotkania omówiono ustawodawstwo dotyczące ochrony danych osobowych w Polsce, w Czechach i na Węgrzech, natomiast zaproszeni przedstawiciele Rzeczników Ochrony Danych Osobowych poszczególnych państw omówili praktyczne aspekty wykonywania przepisów o ochronie danych osobowych. W ramach tego spotkania przedstawiciel Generalnego Inspektora zaprezentował procedury kontrolne GIODO, regulacje w polskim ustawodawstwie w zakresie dotyczącym marketingu bezpośredniego oraz środków karnych wobec podmiotów naruszających przepisy o ochronie danych osobowych.
- W dniach 1-2 grudnia 2004 r. w Brukseli – spotkanie sprawozdawcze grupy Roboczej CEN/CENELEC zajmującej się standaryzacją w zakresie ochrony danych osobowych. W ramach spotkania przedstawiciel Generalnego Inspektora przedstawił

informacje o uczestniczeniu Generalnego Inspektora w pracach normalizacyjnych PKN.

9.3 Informacja telefoniczna i Internet.

Oprócz udzielenia informacji w formie pisemnej, Generalny Inspektor prowadził również działalność informacyjną przez telefon. Pytania zadawane w ten sposób dotyczyły bardzo różnych zagadnień, m.in. obowiązków administratorów danych, w tym obowiązku rejestracji, interpretacji pojęć, którymi posługuje się ustawa, realizacji przysługujących podmiotom danych praw, dopuszczalności udostępnienia danych, sposobów zabezpieczenia danych. W związku z nowelizacją przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, w dniu 1 maja 2004 r., Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych uruchomił specjalną linię telefoniczną, gdzie można uzyskać informację o przepisach ustawy i nowych rozporządzeniach wykonawczych. Z możliwości tej korzystało średnio 40 osób dziennie.

W bieżącym okresie sprawozdawczym, istotnego znaczenia w działalności informacyjnej Generalnego Inspektora – zwłaszcza z uwagi na upowszechnienie tegoż nośnika – nabrał Internet. Strona internetowa Biura Generalnego Inspektora jest prowadzona aktualnie w języku polskim i – w węższym zakresie – angielskim⁷⁹. Na stronie Biura zamieszczane są odpowiedzi na powtarzające się pytania, treść decyzji wydanych przez Generalnego Inspektora, orzeczeń sądowych w sprawach z zakresu ochrony danych osobowych oraz wystąpień do innych podmiotów – zarówno ze sfery prywatnej, jak i publicznej. Ten sposób przekazu informacji nabrał szczególnie istotnego znaczenia w chwili wejścia w życie przepisów nowelizujących ustawę o ochronie danych osobowych i nowych rozporządzeń wykonawczych.

Strona internetowa wzbogacona została – w stosunku do roku ubiegłego – o nowe działy. Pojawiły się na niej „Aktualności”. Teksty znajdujące się w tej zakładce dają osobom odwiedzającym wgląd w bieżące wydarzenia związane z ochroną danych osobowych. Zmieniona i rozbudowana została rubryka poświęcona współpracy międzynarodowej. W tej części zamieszczone zostały wyczerpujące informacje na temat: Rady Europy, Grupy Roboczej art. 29, JSB Europol, JSA Schengen, JSA Customs, Europejskiego Inspektora Ochrony Danych, odnośniki do stron internetowych innych krajów oraz informacje o Konferencjach Organów Ochrony Danych Osobowych z Państw Europy Środkowej i Wschodniej.

⁷⁹ Adres strony internetowej Biura: www.giodo.gov.pl; w 2004 roku rozpoczęto prace nad przygotowaniem strony w języku francuskim. Strona ta została uruchomiona w 2005 r.

Część II. PRZETWARZANIE DANYCH PRZEZ PODMIOTY ZE SFERY PUBLICZNEJ I PRYWATNEJ.

Przetwarzanie danych osobowych stanowi integralną część funkcjonowania większości podmiotów tak ze sfery publicznej, jak i prywatnej. Nakłada to na podmioty obowiązek przestrzegania przepisów dotyczących ochrony danych i respektowania praw osób, których dane dotyczą. Sposób realizacji powyższych obowiązków był w 2004 roku – podobnie jak w latach ubiegłych – przedmiotem stałego monitoringu ze strony organu ds. ochrony danych osobowych. Generalny Inspektor, zgodnie ze swymi kompetencjami, kontrolował proces przetwarzania danych przez ich administratorów, zarówno jednostki sektora publicznego, jak i podmioty prywatne, i podejmował działania zmierzające do eliminowania stwierdzonych nieprawidłowości. Podstawową formą oddziaływania były decyzje administracyjne, których w okresie sprawozdawczym wydano łącznie 685. Istotną rolę w kształtowaniu właściwych standardów ochrony danych osobowych odgrywały też takie formy aktywności Generalnego Inspektora, jak wystąpienia do jednostek przetwarzających dane, odpowiedzi na kierowane do niego pytania itp. Należy podkreślić, że z uwagi na szczególne uwarunkowania polityczne i społeczne – przystąpienie Polski do Unii Europejskiej i związaną z tym zmianą przepisów o ochronie danych osobowych – duży nacisk położono na działania informacyjne i edukacyjne, adresowane zarówno do administratorów danych, jak i osób fizycznych, których dane dotyczą.

W niniejszej części raportu przedstawiono szczegółową analizę sytuacji w poszczególnych sektorach wraz z danymi liczbowymi obrazującymi skalę rozpatrywanych spraw, przykładowe rozstrzygnięcia, a także dane porównawcze z lat ubiegłych. Umożliwia to dokonanie pogłębionej oceny zmian zachodzących w poziomie wiedzy i zachowaniach podmiotów uczestniczących w procesach przetwarzania danych osobowych.

A. Sprawy z zakresu administracji publicznej.

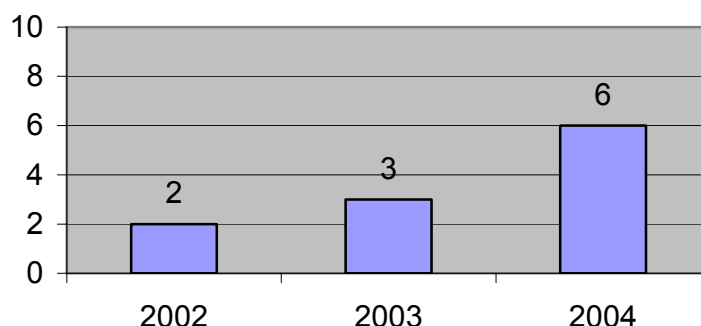
W 2004 r. Generalny Inspektor rozpatrywał skargi na naruszenie przepisów o ochronie danych osobowych przez takie m.in. jednostki administracji, jak urzędy stanu cywilnego, urzędy pracy, ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowe, jednostki samorządu terytorialnego. Większość skarg dotyczyła udostępniania danych podmiotom nieuprawnionym, choć sygnalizowano też przypadki nieuzasadnionej – zdaniem skarżących – odmowy udostępniania informacji. Liczba skarg w porównaniu do lat ubiegłych wykazuje tendencję malejącą, ponadto znaczna ich część okazała się – po przeprowadzeniu przez Generalnego Inspektora stosownego postępowania – niezasadna. Należy jednak odnotować, że pojawiły się skargi na administratorów

danych, których działania w poprzednim okresie nie były przedmiotem skarg kierowanych do Generalnego Inspektora, np. urzędy skarbowe. Generalnie jednak sytuacja w omawianym sektorze wskazuje na rosnące poszanowanie przepisów o ochronie danych osobowych przez jednostki administracji publicznej.

1. Urzędy Stanu Cywilnego.

Materialną podstawę przetwarzania danych osobowych przez urzędy stanu cywilnego (USC) stanowi ustawa z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688) oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze, w szczególności zaś rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 października 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad sporządzania aktów stanu cywilnego, sposobu prowadzenia ksiąg stanu cywilnego, ich kontroli, przechowywania i zabezpieczenia oraz wzorów aktów stanu cywilnego, ich odpisów, zaświadczeń i protokołów (Dz. U. Nr 136, poz. 884 ze zm.).

1.1 W roku sprawozdawczym do Generalnego Inspektora wpłynęło 6 **skarg** z zakresu przetwarzania danych osobowych przez urzędy stanu cywilnego. W porównaniu z latami ubiegłymi odnotować należy wzrost liczby skarg w tej dziedzinie, gdyż w roku 2003 takich skarg było 3, natomiast w 2002 r. – 2.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg skierowanych do Generalnego Inspektora w 2002 – 2004 r.

W ocenie skarżących, USC w sposób nienależyty chroniły ich dane poprzez udostępnianie informacji zawartych w aktach stanu cywilnego osobom nieupoważnionym⁸⁰.

Tylko w jednej z rozpatrywanych spraw Generalny Inspektor uznał za konieczne wystąpienie do Prezydenta Miasta Racibórz o podjęcie działań techniczno-organizacyjnych mających na celu udostępnianie danych osobowych zawartych w odpisach aktów stanu cywilnego wyłącznie osobom do tego upoważnionym⁸¹. Ustalono bowiem, iż udostępnienie danych przez pracownika USC w Raciborzu nastąpiło bez dochowania należytej staranności. Udostępnienie aktu

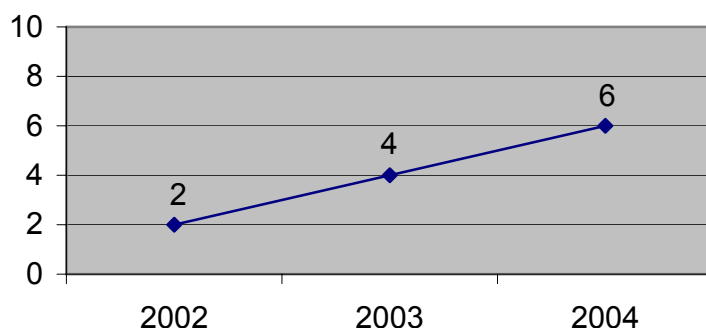
⁸⁰ GI-DS-430/263/04, GI-DS-430/702/04, GI-DS-430/729/04, GI-DS-430/790/04

⁸¹ GI-DS-430/702/04/5085

osobie nieuprawnionej (byłej żonie skarżącego) nastąpiło na skutek błędnej oceny stanu faktycznego przez urzędnika. W efekcie działań podjętych przez Generalnego Inspektora, Prezydent zobowiązał kierownika USC do przeprowadzenia dodatkowego szkolenia wszystkich pracowników zatrudnionych przy przetwarzaniu danych osobowych. Zobowiązano także pracowników do dołożenia staranności w trakcie załatwiania podań, w szczególności poprzez żądanie dokumentów potwierdzających istnienie interesu prawnego do otrzymania odpisów z ksiąg stanu cywilnego przez osoby niespokrewnione.

W pozostałych sprawach zarzuty skarżących nie zostały uznane za zasadne⁸². Jak bowiem ustalono w toku postępowań, udostępnienie danych następowało na pisemny, uzasadniony interesem prawnym wniosek i znajdowało podstawę w szczególnych przepisach prawa (art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych w zw. z art. 83 ust. 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego⁸³), np. dla potrzeb postępowania dowodowego w sprawie cywilnej o stwierdzenie nabycia spadku lub też w związku z dochodzeniem roszczeń alimentacyjnych od osoby, której dane zawarte były w wydanym odpisie.

1.2 W porównaniu z latami ubiegłymi, do Generalnego Inspektora w 2004 r. skierowano nieznacznie więcej **pytań o interpretację przepisów** dotyczących przetwarzania danych osobowych przez urzędy stanu cywilnego.

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań skierowanych do Generalnego Inspektora w 2002, 2003 i 2004 r.

Pytania te dotyczyły zarówno tak ogólnych kwestii, jak interpretacja przepisów ustawy o ochronie danych osobowych w kontekście objęcia jej zakresem działania treści aktów stanu cywilnego⁸⁴, jak i bardziej szczegółowych zagadnień, takich jak dopuszczalność udostępnienia przez urząd stanu cywilnego pełnomocnikowi wierzyciela małżonka odpisu aktu zawarcia

⁸² Np. GI-DEC-DS-218/04/467,468, GI-DEC-DS-256/04/545,546

⁸³ W myśl tego przepisu, odpisy aktów stanu cywilnego i zaświadczenia o dokonanych w księgach stanu cywilnego wpisach lub o ich braku mogą być wydane na wniosek osób, które wykażą w tym interes prawny.

⁸⁴ GI-DP-024/420/04. W odpowiedzi Generalny Inspektor wskazał, iż dane zawarte w aktach stanu cywilnego stanowią zbiór danych osobowych, których przetwarzanie podlega wszelkim określonym w ustawie o ochronie danych osobowych rygorom.

małżeństwa⁸⁵. Udzielając odpowiedzi na powyższe pytania Generalny Inspektor wskazywał odpowiednio bądź na właściwe przepisy ustawy o ochronie danych osobowych bądź na przepisy ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego regulujące zasady wydawania odpisów aktów stanu cywilnego.

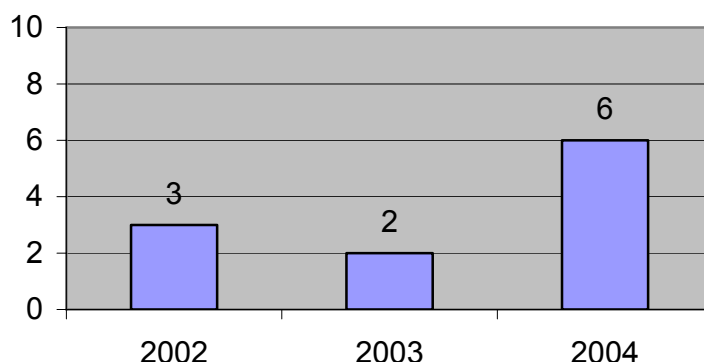
1.3 W bieżącym okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych opiniował 1 **projekt aktu prawnego** dotyczącego przetwarzania danych przez urzędy stanu cywilnego, do którego nie zostały zgłoszone uwagi. Natomiast w związku z tym projektem Rządowe Centrum Legislacji przeprowadziło konsultacje z Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych w kwestii zaliczenia informacji zawartych w kategorii o nazwie „charakterystyka porodu” do danych tzw. „szczególnie chronionych”.

Prace legislacyjne dotyczyły projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie pisemnego zgłoszenia urodzenia dziecka⁸⁶. W szczególności rozważano dopuszczalność przekazywania danych zawartych w formularzu pisemnego zgłoszenia urodzenia dziecka urzędowi statystycznemu w celu dokonania na formularzu wpisów symboli terytorialnych miejsca zameldowania oraz siedziby urzędu stanu cywilnego. W opinii Generalnego Inspektora zgłoszenie to nie zawierało danych szczególnie chronionych, w tym danych o stanie zdrowia. Wprawdzie sformułowanie „charakterystyka porodu” w literalnym brzmieniu rzeczywiście mogło sugerować, iż mamy do czynienia z danymi objętymi szczególną ochroną. Jednakże projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie pisemnego zgłoszenia urodzenia dziecka uszczegóławiający znaczenie wskazanego pojęcia (w załączniku) nie zobowiązywał do podawania w ramach wskazanej kategorii informacji *stricte* dotyczących stanu zdrowia, czy też pozwalających na wywnioskowanie takich informacji. Dlatego też należało uznać, iż sformułowanie „charakterystyka porodu” użyte zostało w ustawie i w projekcie rozporządzenia w znaczeniu dotyczącym danych zwykłych, a nie szczególnie chronionych. Przy przetwarzaniu (również przekazywaniu) wskazanych informacji nie znajdują więc zastosowania zasady przetwarzania danych określone w art. 27 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych. Dopuszczalność przekazywania danych zawartych w pisemnym zgłoszeniu urodzenia dziecka służbom statystyki publicznej należy zatem rozpatrywać w kontekście art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych w związku z przepisami szczególnymi ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego oraz ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439 ze zm.) i wydawanych corocznie na podstawie art. 18 tej ustawy rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej.

⁸⁵ GI-DP-024/1941/04. Odpowiedzi na podobne pytania były udzielane także w latach ubiegłych, m.in. w sprawach o sygn. GI-DP-024/446/02 i GI-DP-024/929/02.

⁸⁶ Stanowisko Generalnego Inspektora przekazane pismem z dnia 18 listopada 2004 r. (znak GI-DP-023/315/04/562).

1.4 W roku 2004 gminy zgłosiły do **rejestracji** 6 zbiorów danych osobowych prowadzonych w związku z realizacją zadań dotyczących rejestracji stanu cywilnego.

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów zgłoszonych do rejestracji w związku z realizacją zadań dotyczących rejestracji stanu cywilnego nadesłanych latach 2002–2004.

W nadesłanych zgłoszeniach rejestracyjnych pojawiały się pewne nieprawidłowości. W jednym przypadku wnioskodawca zgłosił do rejestracji zbiór danych na nieobowiązującym wzorze zgłoszenia⁸⁷, w innym⁸⁸ – zgłoszenie zawierało braki w zakresie sposobu zbierania i udostępniania danych osobowych, odbiorców lub kategorii odbiorców, którym dane mogą być przekazywane, a także nie zawierało informacji o spełnieniu wszystkich wymogów określonych w art. 36–39 ustawy⁸⁹. W takich przypadkach Generalny Inspektor wzywał wnioskodawców do usunięcia nieprawidłowości.

1.5 W roku 2004 nie przeprowadzano **kontroli** w urzędach stanu cywilnego.

2. Pomoc społeczna.

Przetwarzanie danych osobowych w dziedzinie pomocy społecznej regulują przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.), ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 ze zm.)⁹⁰ oraz wydanych na ich podstawie aktów wykonawczych, m.in.: rozporządzeń Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 lutego 2001 r. w sprawie ośrodków adopcyjno – opiekuńczych (Dz. U. Nr 14, poz. 132) oraz z dnia 1 września 2000 r. w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych (Dz.

⁸⁷ Zgłoszenie z dnia 31 maja 2004 r. (nr R 000930/04).

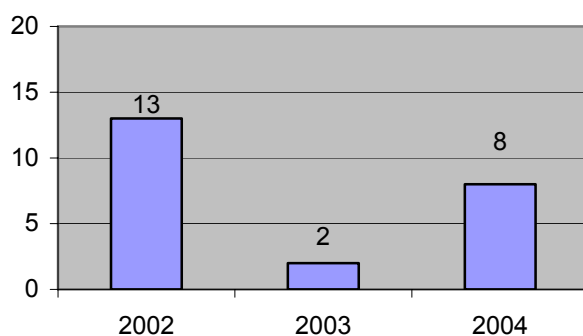
⁸⁸ Zgłoszenie z dnia 24 września 2004 r. (nr R 001996/04).

⁸⁹ W art. 36 - 39 ustawy zostały określone wymogi, które ma obowiązek spełnić administrator danych, w zakresie środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną.

⁹⁰ Ustawa ta weszła w życie dnia 1 maja 2004 r. Z dniem jej wejścia w życie moc obowiązującą utraciły: ustawa z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym (tekst jednolity: Dz. U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200 ze zm.) oraz ustawa z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (tekst jednolity: Dz. U. z 1998 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.).

U. Nr 80, poz. 900)⁹¹, a także rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 27 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. Nr 213, poz. 2162). Obowiązująca ustawa o pomocy społecznej jest nowym aktem prawnym⁹², który – podobnie jak ustawa uprzednio obowiązująca – ze względu na wielość przesłanek udzielania pomocy, upoważnia jednostki pomocy społecznej do gromadzenia i wykorzystywania w szerokim zakresie danych osób z niej korzystających.

2.1 W 2004 r. do Generalnego Inspektora wpłynęło 8 **skarg** z zakresu pomocy społecznej. Większość z nich okazała się nieuzasadniona z uwagi na istnienie przepisów prawa, które nie tylko upoważniają, ale wręcz zobowiązują organy pomocy społecznej do zbierania danych o osobach, wobec których toczy się postępowanie z zakresu przyznawania bądź weryfikacji prawa do świadczeń pomocy społecznej.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg z zakresu pomocy społecznej w latach 2002–2004.

Jak wynika ze skarg wnoszonych do Generalnego Inspektora, skarżący występując o przyznanie im określonych świadczeń nie udostępniali ośrodkom pomocy społecznej informacji niezbędnych do ustalenia prawa do świadczeń lub też nie zgadzali się na gromadzenie ich danych⁹³. Tymczasem, takie upoważnienie dla ośrodków pomocy społecznej wynika wprost z przepisów prawa, a zatem osoba ubiegająca się o pomoc powinna liczyć się z koniecznością udostępnienia informacji na potrzeby postępowania związanego z udzieleniem lub odmową udzielenia pomocy społecznej. Rozpatrując takie sprawy Generalny Inspektor nie stwierdzał naruszenia przepisów prawa, gdyż pozyskiwanie określonych danych osobowych skarżących było uwarunkowane koniecznością ustalenia uprawnień tych osób, bądź członków ich rodzin, do uzyskania środków z pomocy społecznej.

⁹¹ Niniejsze rozporządzenie utraciło moc prawną w dniu 18 marca 2005 r. w wyniku wejścia w życie rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 lutego 2005 r. w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych (Dz. U. Nr 37, poz. 331).

⁹² Ustawa ta obowiązuje od dnia 1 maja 2004 r. Zastąpiła ona ustawę z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.).

⁹³ GI-DS-430/194/04, GI-DS-430/432/04, GI-DS-430/461/04, GI-DS-430/655/04, GI-DS-430/828/04.

Skarżący kwestionowali legalność pozyskiwania przez ośrodki pomocy społecznej takich danych, jak np. okres zatrudnienia i wysokość wynagrodzenia oraz okres pozostawania bez pracy. Przykładem może być skarga, w której żądano stwierdzenia bezprawności przetwarzania danych osobowych skarżącego przez ośrodek pomocy społecznej w Szprotawie, zakończona przez Generalnego Inspektora wydaniem decyzji odmawiającej uwzględnienia wniosku, dane były bowiem przetwarzane na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, w ramach wszczętego przez ośrodek postępowania administracyjnego, którego przedmiotem było udzielenie pomocy społecznej⁹⁴. Z tych samych względów Generalny Inspektor nie uwzględnił również żądania zaprzestania przetwarzania danych skarżącego, który korzystał w momencie wniesienia skargi z pomocy społecznej. Nadmienić w tym miejscu należy, że na ośrodkach pomocy społecznej spoczywa obowiązek przechowywania danych zawartych w aktach prowadzonych przez nie postępowań także po ich zakończeniu. Obowiązek ten wynika z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 ze zm.) i ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1396 ze zm.).

Do Generalnego Inspektora wpływały także skargi z żądaniem nakazania poprawienia protokołu kontroli przeprowadzonej w domu opieki społecznej, czy weryfikacji czynności dokonywanych przez ośrodek pomocy społecznej na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej, a więc kwestii pozostających poza kompetencjami Generalnego Inspektora, należących do wyłącznej właściwości organów sprawujących kontrolę instancyjną nad rozstrzygnięciami ośrodków pomocy społecznej⁹⁵.

W omawianym okresie sprawozdawczym, Generalny Inspektor spotkał się z praktyką jednostek samorządu terytorialnego, polegającą na zlecaniu ośrodkom pomocy społecznej dokonywania wywiadów środowiskowych dla potrzeb prowadzonych przez nie postępowań.

W jednej ze spraw skarżący zwrócił się do Miejskiego Zarządu Nieruchomościami w Świdnicy o umorzenie odsetek czynszowych, tymczasem zarząd nie ustosunkował się do podania, lecz wystąpił do miejskiego ośrodka o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, celem ustalenia sytuacji majątkowej ubiegającego się o świadczenie⁹⁶. Uchwałą rady miasta zdecydowano bowiem, iż ośrodek pomocy społecznej uprawniony jest do przeprowadzania takich wywiadów na rzecz miejskiego zakładu nieruchomości. W opinii Generalnego Inspektora wystarczające byłoby natomiast uznanie, że organy gminy mogą się zwrócić o informacje, czy było przyznane świadczenie i w jakim okresie, bez konieczności przeprowadzania wywiadu, który prowadzi do

⁹⁴ GI-DEC-DS-10/04/18,19

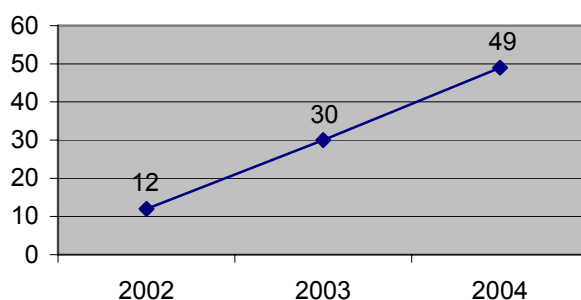
⁹⁵ GI-DS-430/432/04

⁹⁶ GI-DS-430/47/04

pozyskania przez jednostki gminy w prowadzonych przez nie postępowaniach dodatkowych, całkowicie zbędnych informacji. Uzasadnione jest dokonywanie wywiadów dla prowadzonych przez ośrodki pomocy społecznej postępowań – nie zaś na rzecz postępowań prowadzonych przez inne podmioty, np. gminy. Takie działanie, jako obarczające ośrodek pomocy społecznej dodatkowymi zadaniami nie znajdującymi uzasadnienia w przepisach ustawy o pomocy społecznej, zostało uznane za wymagające zmiany, co zostało przez Generalnego Inspektora zasygnalizowane zarówno w wystąpieniu do Prezydenta Miasta Świdnicy, jak i do Prezesa Zarządu Związku Miast Polskich⁹⁷. Sygnalizacje Generalnego Inspektora spotkały się z pozytywną reakcją – poinformowano Generalnego Inspektora o zastosowaniu się do jego zaleceń poprzez podjęcie stosownych działań mających na celu zmianę kwestionowanej praktyki.

Analiza skarg z zakresu pomocy społecznej rozpatrywanych przez Generalnego Inspektora w 2004 r. wskazuje, że zmniejszyła się liczba zarzutów dotyczących niewłaściwego zabezpieczenia danych, w dalszym ciągu natomiast osoby, których dane są przetwarzane przez organy pomocy społecznej, nie przyjmują do wiadomości, iż pozyskiwanie ich danych dla potrzeb postępowań prowadzonych przez ośrodki jest niezbędne do przyznania im określonych świadczeń, ewentualnie weryfikacji prawa do ich otrzymywania.

2.2 W okresie objętym sprawozdaniem wzrosła liczba **pytań o interpretację przepisów** dotyczących przetwarzania danych osobowych w związku z udzielaniem pomocy społecznej. Wzrost ten wiązał się częściowo z faktem, iż w analizowanym okresie weszły w życie nowe przepisy regulujące powyższą tematykę. Z jednej strony świadomość obowiązywania nowych regulacji, z drugiej zaś nieznajomość szczegółowych przepisów przyczyniły się – jak się wydaje – do wzrostu liczby pytań w tej dziedzinie.

Wykres: Zestawienie liczby pytań skierowanych do Generalnego Inspektora w latach 2002-2004.

Ponad połowa pytań, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w omawianym roku sprawozdawczym dotyczyła kwestii – podobnie jak to miało miejsce w latach ubiegłych – dopuszczalności udostępniania różnym podmiotom, organom i instytucjom, danych osobowych

⁹⁷ GI-DS-430/47/04, GI-DS-430/47/04

osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Tego typu korespondencję kierowały bezpośrednio ośrodki pomocy społecznej, podmioty domagające się udostępnienia danych, a spotykające się ze strony ośrodków pomocy społecznej z odmową w tym zakresie oraz podmioty, do których ośrodki pomocy społecznej zwróciły się o udostępnienie danych.

Do grupy podmiotów, które kierowały do Generalnego Inspektora pytania, bądź których działania budziły wątpliwości należały: sądy, prokuratura i Policja⁹⁸, Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny⁹⁹, organy samorządowe (wójt, burmistrz, prezydent miasta)¹⁰⁰, komisje rewizyjne jednostek samorządu terytorialnego¹⁰¹, audytor wewnętrzny jednostki organizacyjnej gminy¹⁰², wydział księgowości urzędu miasta¹⁰³, komisja ogólnospołeczna rady gminy¹⁰⁴, urzędy pracy¹⁰⁵, dziennikarze¹⁰⁶, organizacje pozarządowe¹⁰⁷, osoby prywatne¹⁰⁸, w tym pracownicy. Tak szerokie grono podmiotów poruszających zagadnienie przetwarzania danych osobowych przez ośrodki pomocy społecznej świadczy o coraz większej świadomości zagrożeń z tym związanych oraz o woli przestrzegania obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa.

W bieżącym okresie sprawozdawczym, wątpliwości pytających budziły zarówno przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych¹⁰⁹ i ustawy o ochronie danych osobowych, jak również rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne

⁹⁸ GI-DP-024/139/04, GI-DP-024/590/04, GI-DP-024/830/04, GI-DP-024/1030/04, GI-DP-024/1459/04.

⁹⁹ GI-DP-024/6/04, GI-DP-024/455/04. Informacje na ten temat można także odnaleźć w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2002, Część I, A. Przetwarzanie danych osobowych przez organy administracji samorządowej, I.5. Pomoc społeczna, str. 34.

¹⁰⁰ GI-DP-024/419/04.

¹⁰¹ Zagadnienie dostępu komisji rewizyjnej do danych osób korzystających z pomocy społecznej zostało już omówione w sprawozdaniach z lat ubiegłych. Informacje na ten temat można odnaleźć w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2003, Część II, A. Sprawy z zakresu administracji publicznej, 1. Pomoc społeczna, str. 46, jak również w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2002, Część I, A. Przetwarzanie danych osobowych przez organy administracji samorządowej, I.5. Pomoc społeczna, str. 34. W 2004 r. kwestia dostępu komisji rewizyjnej do różnego rodzaju danych była przedmiotem pytań m.in. w sprawach o sygnaturach: GI-DP-024/213/04, GI-DP-024/591/04, GI-DP-024/858/04, GI-DP-024/1084/04, GI-DP-024/1211/04.

¹⁰² GI-DP-024/21/04

¹⁰³ GI-DP-024/510/04

¹⁰⁴ GI-DP-024/1609/04

¹⁰⁵ GI-DP-024/455/04, GI-DP-024/882/04 (sprawa ta dotyczyła dopuszczalności udostępnienia przez urząd pracy danych ze zbioru danych osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne ośrodkom pomocy społecznej; w odpowiedzi Generalny Inspektor odesłał do przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 ze zm.), ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych.), GI-DP-024/1057/04.

¹⁰⁶ GI-DP-024/1196/04

¹⁰⁷ GI-DP-024/1950/04

¹⁰⁸ Jedna ze spraw, w której osoba prywatna zwróciła się do ośrodka pomocy społecznej z prośbą o udostępnienie jej danych na temat zasiłku alimentacyjnego wypłacanego żonie i dziecku, i która spotkała się z odmową udzielenia jej w pełni satysfakcjonującej odpowiedzi, została wyjaśniona w oparciu o przepisy wówczas nowej ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (GI-DP-024/1736/04); GI-DP-024/1163/04, GI-DP-024/1879/04.

¹⁰⁹ GI-DP-024/2266/04

służące do przetwarzania danych osobowych¹¹⁰. Pytania dotyczyły również takich kwestii, jak dopuszczalność zlecania przez ośrodek pomocy społecznej wypłat świadczeń z pomocy społecznej innym podmiotom¹¹¹, czy też dopuszczalność uzależniania przetwarzania danych osób fizycznych od zgody wyrażonej przez jakąkolwiek instytucję¹¹². Zdarzały się także pytania o reguły uzupełniania danych zawartych w zbiorach¹¹³, jak i o zakres zadań pracowników socjalnych¹¹⁴. Jedno z pism skierowanych do Generalnego Inspektora zawierało pytanie o obowiązek rejestracji zbioru danych osobowych¹¹⁵. W innym natomiast podniesiona została kwestia zakresu uprawnień pełnomocnika zakładu udzielającego pomieszczenia w ramach świadczenia pomocy społecznej do dostępu do danych w związku z dokonywaniem meldunku osób korzystających z tego typu pomieszczeń¹¹⁶. Osoba pytająca miała wątpliwości, czy tego typu upoważnienie – umocowanie do działania w bardzo szerokim zakresie – nie zagraża bezpieczeństwu danych osobowych osób zainteresowanych. W odpowiedzi Generalny Inspektor podniósł, iż procedura zameldowania na pobyt stały lub czasowy została szczegółowo uregulowana w ustawie z dnia 10 kwietnia 1947 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960 ze zm.) oraz w wydany na jej podstawie rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2002 r. w sprawie zgłaszania i przyjmowania danych niezbędnych do zameldowania i wymeldowania oraz prowadzenia ewidencji ludności i ewidencji wydanych i utraconych dowodów osobistych (Dz. U. Nr 236, poz. 1999 ze zm.)¹¹⁷. Generalny Inspektor zauważył, iż przepisy obu aktów w sposób jednoznaczny regulują zasady i tryb dokonywania

¹¹⁰ W jednej ze spraw chodziło o interpretację pojęć: „sieć telekomunikacyjna” oraz „sieć publiczna” (GI-DP-024/1345/04; w sprawie tej Generalny Inspektor wskazał na przepis art. 2 pkt 22 i 23 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 21 lipca 2000 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 73, poz. 852 ze zm.), w innej zaś o interpretację przepisu art. 24 ustawy o ochronie danych osobowych, w tym o zgodność programu Płatnik z przepisami rozporządzenia (GI-DP-024/904/04). Systemu Płatnik dotyczyła także sprawa o sygn. GI-DP-024/2152/04. O interpretację obu aktów prawnych pytano również w sprawie o sygn. GI-DP-024/892/04.

¹¹¹ GI-DP-024/681/04. W odpowiedzi Generalny Inspektor wskazał, iż poruszone w piśmie zagadnienie należy rozstrzygać wyłącznie na gruncie przepisów ustawy o pomocy społecznej, w tym w oparciu o przepisy art. 25 oraz art. 100 tej ustawy.

¹¹² GI-DP-024/1385/04

¹¹³ GI-DP-024/857/04

¹¹⁴ GI-DP-024/152/04 – w sprawie tej pytano o zakres uprawnień pracownika socjalnego w przedmiocie przeprowadzania wywiadu środowiskowego u osób ubiegających się o przyznanie dodatku mieszkaniowego; w odpowiedzi Generalny Inspektor wskazał, iż poruszona w piśmie materia powinna być analizowana na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie sposobu przeprowadzania wywiadu środowiskowego, wzoru kwestionariusza wywiadu oraz oświadczenia o stanie majątkowym wnioskodawcy i innych członków gospodarstwa domowego, a także wzoru legitymacji pracownika upoważnionego do przeprowadzenia wywiadu (Dz. U. Nr 156, poz. 1828), GI-DP-024/1480/04

¹¹⁵ GI-DP-024/246/04. W skierowanym do Generalnego Inspektora piśmie pytano, czy ośrodek adopcyjno-opiekuńczy jest zobowiązany do rejestracji zbiorów danych osób takich, jak: kandydaci do prowadzenia różnych form opieki zastępczej nad osieroconymi dziećmi oraz dzieci kierowane do rodzinnych form opieki. W odpowiedzi Generalny Inspektor wyjaśnił, iż zbiory te podlegają obowiązkowi zgłoszenia do rejestracji.

¹¹⁶ GI-DP-024/646/04

¹¹⁷ Generalny Inspektor wskazał w tym kontekście na przepisy art. 13, art. 46 ust. 2, art. 44b ust. 2 ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz na § 7 ust. 1 i 3 powołanego rozporządzenia.

zameldowania na pobyt stały i czasowy osób przebywających w zakładach udzielających pomieszczenia w związku z opieką społeczną, i że działania podejmowane w ramach i na podstawie tych przepisów nie będą stanowiły naruszenia ustawy o ochronie danych osobowych¹¹⁸. Jednocześnie Generalny Inspektor poinformował, iż przekazywanie danych między osobami i organami biorącymi udział w procesie zameldowania powinno odbywać się z zachowaniem wymogów art. 36 ustawy o ochronie danych osobowych, tzn. w sposób uniemożliwiający dostęp do tych danych osób nieupoważnionych.

W omawianym roku sprawozdawczym przedmiotem zainteresowania było również zagadnienie uzależniania wypłat zasiłku od wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych¹¹⁹. W sprawie tej Generalny Inspektor wskazał, iż żądanie przez ośrodek pomocy społecznej od osoby, której dane dotyczą, zgody na ich przetwarzanie, jest nie tylko zbędne, ale wręcz nieuprawnione. Podstawę przetwarzania danych osobowych w ramach działalności pomocy społecznej stanowią bowiem odpowiednie przepisy prawa, tj. ustawa o pomocy społecznej¹²⁰. Ustawa ta nie uzależnia zaś wypłaty zasiłku od wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych.

Generalnego Inspektora pytano również o legalność przetwarzania przez regionalny ośrodek polityki społecznej danych osobowych usamodzielniających się osób opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz młodzieżowe ośrodki wychowawcze, w celu usprawnienia procesu przekazywania informacji pomiędzy powiatami z terenu jednego województwa a powiatami pozostałych województw¹²¹. Sprawę tę Generalny Inspektor rozpatrzył w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej, które wskazały na brak upoważnienia regionalnych ośrodków polityki społecznej do prowadzenia tego typu działalności.

2.3 W 2004 r. do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynęło 26 projektów aktów prawnych dotyczących pomocy społecznej. Do 6 z nich zostały zgłoszone uwagi. Dla porównania w 2003 r. wpłynęły 2 projekty, do których nie

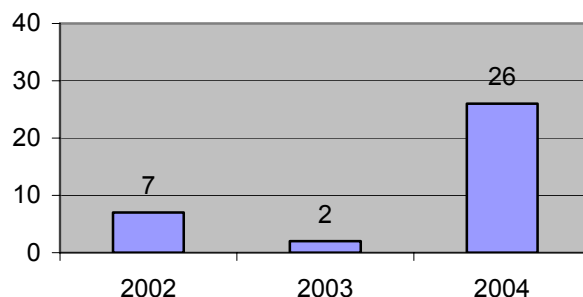
¹¹⁸ W sprawie tej Generalny Inspektor powołał się na art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu, przetwarzanie danych osobowych dopuszczalne jest między innymi w przypadku, gdy upoważniają bądź zobowiązują do tego szczególne przepisy prawa.

¹¹⁹ GI-DP-024/2129/04.

¹²⁰ W sprawie tej Generalny Inspektor powołał się na art. 23 ust. 1 pkt 2 oraz na art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych jako na przesłanki legalności przetwarzania danych osobowych przez ośrodki pomocy społecznej.

¹²¹ GI-DP-024/1850/04. W sprawie tej chodziło o przekazywanie informacji pomiędzy powiatem, w którym dziecko zamieszkiwało przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem do jednej z wyżej wymienionych placówek, a powiatem właściwym ze względu na miejsce osiedlenia osoby usamodzielnionej.

zgłoszono uwag. Natomiast w 2002 r. do zaopiniowania wpłynęło 7 aktów prawnych, w odniesieniu do 1 zgłoszone zostały uwagi.

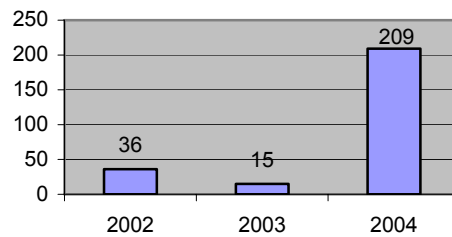

Wykres: Liczbowe zestawienie projektów aktów prawnych z zakresu pomocy społecznej przesłanych do zaopiniowania Generalnemu Inspektorowi w latach 2002 – 2004.

W trakcie prac legislacyjnych nad projektem rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych Generalny Inspektor zwrócił uwagę na brak ustawowych podstaw prawnych do wprowadzania warunku niekaralności wolontariusza¹²². Ustawa o pomocy społecznej w art. 81 ust. 10 pkt 1 stanowi, iż minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia m. in. wymagania wobec wolontariatu. Jednakże żaden przepis tej ustawy nie określa podstawy do pytania o niekaralność wolontariuszy. Art. 43 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 ze zm.) stanowi jedynie, iż wolontariusz powinien posiadać kwalifikacje i spełniać wymagania odpowiednie do rodzaju i zakresu dokonywanych świadczeń, jeżeli obowiązek posiadania takich kwalifikacji i spełnienia stosownych wymagań wynika z odrębnych przepisów. Żaden z przepisów rangi ustawowej nie stanowił jednak podstawy legalizującej przetwarzanie danych o niekaralności wolontariuszy. Uwaga Generalnego Inspektora została uwzględniona.

2.4 W 2004 r. podmioty realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej zgłosiły do **rejestracji** 209 zbiorów danych. Oznaczało to kilkunastokrotny wzrost w stosunku do lat poprzednich (w 2003 roku zgłoszono 15 zbiorów danych, a w roku 2002 – 36).

¹²² Projekt przekazano pismem z dnia 25 maja 2004 r. znak: DPS-X-073-6-1900-KK/04, odpowiedź GI-DP-023/150/04

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów zgłoszonych przez podmioty realizujące zadania z zakresu pomocy zgłoszonych do rejestracji w latach 2002–2004.

Wnioskodawcami były ośrodki pomocy społecznej, centra pomocy rodzinie, domy pomocy społecznej, ośrodki adopcyjno – opiekuńcze. Odnotować należy fakt zgłaszania do rejestracji nowej, niewystępującej dotychczas kategorii zbiorów danych, a mianowicie zbiorów dotyczących osób korzystających ze świadczeń rodzinnych¹²³. Było to rezultatem wejścia w życie z dniem 1 maja 2004 r. ustawy o świadczeniach rodzinnych, która określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. W związku z realizacją zadań określonych tymi przepisami zachodzi konieczność przetwarzania danych osobowych, co z kolei rodzi obowiązek zgłaszania prowadzonych zbiorów danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi.

W roku sprawozdawczym – spośród 209 zgłoszonych zbiorów, które dotyczyły problematyki pomocy społecznej – 168 odnosiło się do osób korzystających ze świadczeń rodzinnych, a wnioskodawcami tego typu zgłoszeń były zarówno ośrodki pomocy społecznej, jak i gminy. Poza tym, podobnie jak w latach ubiegłych, zgłaszane do rejestracji zbiory danych najczęściej dotyczyły osób ubiegających się o przyznanie dodatku mieszkaniowego¹²⁴, a także osób korzystających z innych świadczeń z pomocy społecznej¹²⁵. Administratorzy danych informowali o przetwarzaniu w zgłaszanych zbiorach danych osobowych szczególnie chronionych, o których mowa w art. 27 ust. 1 ustawy¹²⁶. Jako podstawę prawną przetwarzania takich danych wnioskodawcy wskazywali najczęściej przepisy ustawy o pomocy społecznej, a zwłaszcza jej art. 100 ust. 2¹²⁷, którego brzmienie jednoznacznie wskazuje, jakie dane poddane szczególnej ochronie mogą być przetwarzane przez podmioty realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej.

¹²³ Np. zgłoszenie z dnia 9 września 2004 r. (nr R 001857/04).

¹²⁴ Np. zgłoszenie z dnia 26 lipca 2004 r. (nr R 001394/04).

¹²⁵ Np. zgłoszenie z dnia 20 września 2004 r. (nr R 001923/04).

¹²⁶ Zgodnie z tym przepisem zabrania się przetwarzania danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym oraz danych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym. Przetwarzanie takich danych jest jednak dopuszczalne, w przypadku spełnienia co najmniej jednej z przesłanek, określonych w art. 27 ust. 2 ustawy.

¹²⁷ Zgodnie z tym przepisem, w zakresie niezbędnym do przyznawania i udzielania świadczeń z pomocy społecznej można przetwarzać dane osób ubiegających się i korzystających z tych świadczeń dotyczące: pochodzenia

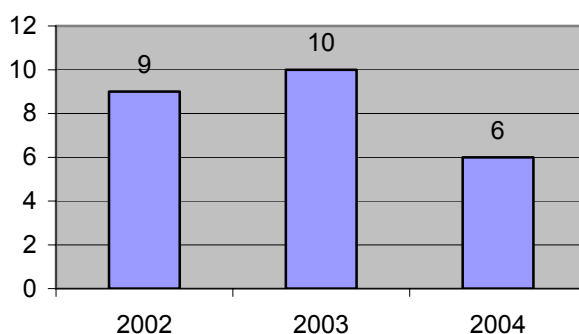
Najczęstszym uchybieniem było określanie przez wnioskodawców niewłaściwego poziomu bezpieczeństwa przetwarzania danych w systemie informatycznym¹²⁸ oraz brak informacji o opracowaniu i wdrożeniu dokumentacji opisującej sposób przetwarzania danych osobowych w zbiorze oraz środki zastosowane dla ich ochrony¹²⁹. Nieprawidłowości te, po interwencji Generalnego Inspektora, były przez wnioskodawców korygowane.

2.5 W okresie objętym sprawozdaniem Generalny Inspektor nie przeprowadzał **kontroli**, w których weryfikowana byłaby zgodność przetwarzania danych osobowych z przepisami o ich ochronie przez podmioty realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej.

3. Oświata.

Przetwarzanie danych osobowych w sprawach związanych z oświatą uregulowane zostało w przepisach ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572), ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385 ze zm.), ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. nr 118, poz. 1112) oraz w przepisach wykonawczych do tych ustaw¹³⁰.

3.1 W omawianym obszarze wpłynęło w okresie sprawozdawczym 6 **skarg**.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg dotyczących tematyki związanej z oświatą, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Dotyczyły one w większości kwestii udostępniania danych osobom nieupoważnionym.

etnicznego, stanu zdrowia, nałogów, skazań, orzeczeń o ukaraniu, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

¹²⁸ Np. zgłoszenie z dnia 18 sierpnia 2004 r. (nr R 001674/04).

¹²⁹ Np. zgłoszenie z dnia 30 września 2004 r. (nr R 002031/04).

¹³⁰ Obecnie obowiązuje również ustawa z dnia 19 lutego 2004 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. Nr 49, poz. 463). Zgodnie z art. 1 tej ustawy, określa ona organizację i zasady działania systemu informacji oświatowej służącego uzyskiwaniu danych niezbędnych do prowadzenia polityki edukacyjnej państwa, podnoszenia jakości i upowszechniania edukacji oraz do usprawniania finansowania zadań oświatowych. Akt ten uzyskał jednak moc obowiązującą dopiero 1 stycznia 2005 r.

Przykładem takiej skargi może być sprawa udostępnienia przez pracownika szkoły językowej w Gdańsku danych osobowych słuchacza tej szkoły¹³¹. Dane udostępniono bez dokonania weryfikacji, czy osoba, która zwróciła się o udostępnienie jest osobą upoważnioną do ich otrzymania. Informacje te przekazano żonie słuchacza, nie mającej upoważnienia do ich pozyskania, która wykorzystała je następnie w prywatnym sporze. Dyrektorowi szkoły zasygnalizowano konieczność zastosowania takich środków bezpieczeństwa danych osobowych, które uniemożliwią tego typu zdarzenia w przyszłości. W sprawie tej skierowane zostało także zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 51 ustawy o ochronie danych osobowych, polegającego na udostępnieniu danych osobie nieupoważnionej¹³².

Zdarzył się także przypadek, iż placówka oświatowa przekazała do windykcji dane skarżącej, w sytuacji, gdy wprowadzie skarżąca zapisała się do szkoły, ale ze względów zdrowotnych nie podjęła w niej nauki i nie było podstawy do przetwarzania w ten sposób jej danych przez szkołę¹³³. Osoby winne uchybień – w tym braku odnotowania, iż skarżąca informowała o niemożności podjęcia nauki oraz niesłusznego zakwalifikowania jej do grona dłużników – na skutek interwencji Generalnego Inspektora – zostały ukarane, a dane osobowe usunięto zarówno ze zbiorów szkoły, jak i podmiotu zajmującego się windykcją.

Podobna sprawa dotyczyła udostępnienia przez nauczyciela szkoły danych osobowych rodziców ucznia w trakcie prywatnego sporu pomiędzy rodzicami a nauczycielem¹³⁴. Dyrektor szkoły – na skutek interwencji Generalnego Inspektora – wszczął postępowanie dyscyplinarne wobec nauczyciela, w związku ze stwierdzeniem, iż udostępnienie miało charakter samowolnego działania i nie wynikało z pełnionych obowiązków służbowych.

Nie wszystkie z rozpatrywanych skarg były uzasadnione. Przykładem może być skarga jednego z rodziców ucznia na przetwarzanie jego danych przez dyrektora szkoły i jego zastępcę, polegające na przesłaniu do skarżącego przez wicedyrektora korespondencji zawierającej jego dane osobowe¹³⁵. Jak wykazało postępowanie, pomiędzy rodzicem a władzami szkoły istniał konflikt dotyczący przebiegu indywidualnego toku nauczania syna skarżącego, a korespondencja prowadzona przez szkołę i skarżącego miała ścisły związek z realizacją przez dyrektora i jego zastępcę zadań związanych z nauczaniem. W takich sytuacjach Generalny Inspektor informował skarżących, iż kwestionowane działania nie naruszają ustawy bowiem znajdują uzasadnienie

¹³¹ GI-DS-430/291/04

¹³² GI-DS-430/291/04/5411

¹³³ GI-DS-430/423/04

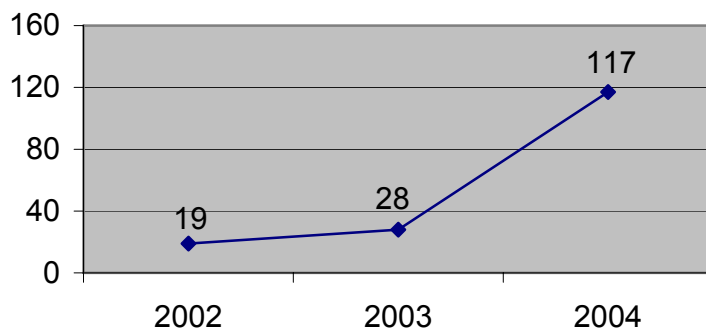
¹³⁴ GI-DS-430/829/04

¹³⁵ GI-DS-430/328/04

w szczególnych przepisach prawa, a przetwarzanie jest dopuszczalne, gdyż pozostaje w ścisłym związku z wykonywaniem obowiązków wynikających z ustawy o systemie oświaty¹³⁶.

Skargi z obszaru oświaty, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w 2004 r., nie dotyczyły tak szerokiej problematyki, jak miało to miejsce w latach ubiegłych. Jak przedstawiono powyżej, w analizowanym okresie sprawozdawczym przeważało kwestionowanie udostępniania danych osobowych skarżących podmiotom nieupoważnionym. W latach poprzednich natomiast przedmiotem skarg była głównie kwestia udostępniania przez dyrektorów szkół danych osobowych nauczycieli, zawartych w dokumentacji pracowniczej, występującym o to – w ramach uprawnień kontrolnych – gminom oraz udzielania rodzicom informacji o wynikach dzieci w nauce.

3.2 W porównaniu z rokiem ubiegłym odnotowano wyraźny wzrost liczby **pytań o interpretację przepisów** dotyczących przetwarzania danych osobowych w sektorze oświaty¹³⁷.

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań o interpretację przepisów dotyczących przetwarzania danych w oświacie w latach 2002 – 2004.

Pytania o interpretację przepisów dotyczące przetwarzania danych w oświacie, wpływające do Generalnego Inspektora w bieżącym okresie sprawozdawczym dotyczyły m.in.:

- 1) możliwości zgromadzenia przez dziennikarza danych osobowych uczniów klas maturalnych i umieszczenia ich w materiale prasowym¹³⁸,
- 2) dopuszczalności udostępnienia przez dziekana uczelni wyższej danych osobowych studenta innemu studentowi¹³⁹,

¹³⁶ GI-DEC-DS-194/04

¹³⁷ Przyczyną powyższego może być – jak wskazano w części poświęconej charakterystyce działalności Generalnego Inspektora (część I, lit C, pkt 3) – zmiana przepisów obowiązujących w oświacie, zwłaszcza zaś uchwalenie ustawy o systemie informacji oświatowej, która nałożyła na wskazane w niej podmioty obowiązek gromadzenia danych osobowych w tzw. bazach danych oświatowych.

¹³⁸ GI-DP-024/183/04. Udzielając odpowiedzi na pytanie skierowane w tej sprawie, Generalny Inspektor stwierdził, iż na podstawie informacji przekazanych w piśmie zastosowanie powinna znaleźć przesłanka zgody osoby, której dane dotyczą na przetwarzanie jej danych. Generalny Inspektor wskazał także, iż kwestię umieszczenia danych osobowych w materiale prasowym należy rozpatrywać w kontekście ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 ze zm.).

¹³⁹ GI-DP-024/216/04 Sprawa ta dotyczyła adresu zamieszkania studenta piszącego pracę magisterską na podobny temat, co temat pracy pytającego, w celu zacytowania wyników badań. W odpowiedzi Generalny Inspektor wskazał na art. 29 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych.

- 3) legalności pozyskiwania przez szkoły bądź przez organ prowadzący szkołę danych osobowych nauczycieli, w tym informacji na temat wysokości pobieranej emerytury bądź renty, w związku z obowiązkiem dokonywania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla tych osób¹⁴⁰,
- 4) obowiązku rejestracji zbiorów danych osobowych administrowanych przez podmioty świadczące usługi edukacyjne¹⁴¹,
- 5) zgodności z prawem wpisywania uwag o zachowaniu ucznia do dziennika lekcyjnego¹⁴²,
- 6) legalności prowadzenia przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów postępowania opiniodawczego w trybie niejawnym¹⁴³.

Podobnie jak w latach ubiegłych, Generalnego Inspektora pytano o dopuszczalność udostępniania przez szkoły wyższe rodzicom studentów, w związku z ciążącym na nich obowiązkiem alimentacyjnym, informacji o tym, czy dziecko ich nadal studiuje¹⁴⁴. Powtórzyły się także pytania dotyczące dopuszczalności upubliczniania list studentów z ich nazwiskami¹⁴⁵,

¹⁴⁰ GI-DP-024/181/04, GI-DP-024/1714/04, GI-DP-024/2216, GI-DP-024/159/04. Generalny Inspektor zwrócił się do Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z wnioskiem o zajęcie stanowiska w sprawie legalności pozyskiwania takich danych przez organ prowadzący szkołę (pismo z dnia 7 kwietnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/159/04). W odpowiedzi Minister Edukacji Narodowej i Sportu zauważył, iż kopia odcinka emerytury lub renty, która zawiera informacje na temat wysokości świadczenia otrzymywanego przez poszczególnych nauczycieli będących emerytami i rencistami nie jest konieczna do dokonania przez organ prowadzący szkołę odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości określonej w art. 53 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela. Dane dotyczące wysokości emerytur i rent nauczycieli powinny być zbierane i weryfikowane przez poszczególne szkoły, w których nauczyciele korzystają z przedmiotowego funduszu. Organ prowadzący powinien mieć natomiast możliwość dysponowania informacją o łącznej kwocie wypłaconych emerytur i rent w poszczególnych szkołach oraz listą emerytów i rencistów, umożliwiającą określenie odpowiedniej wysokości środków finansowych w budżecie na ten cel oraz weryfikację osób uprawnionych do korzystania z funduszu.

¹⁴¹ GI-DP-024/214/04, GI-DP-024/316/04, GI-DP-024/426/04, GI-DP-024/657/04, GI-DP-024/736/04, GI-DP-024/764/04, GI-DP-024/1748/04.

¹⁴² GI-DP-024/544/04 – w odpowiedzi Generalny Inspektor zwrócił uwagę na § 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. Nr 23 poz. 225 ze zm.), który określa, jakiego rodzaju informacje powinny być zamieszczone w dzienniku lekcyjnym.

¹⁴³ GI-DP-024/1537/04 Zagadnienie to powinno być rozstrzygane w oparciu o przepisy ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595) oraz w oparciu o postanowienia Statutu Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów.

¹⁴⁴ GI-DP-024/96/04, GI-DP-024/244/04, GI-DP-024/636/04, GI-DP-024/890/04, GI-DP-024/2299/04. Informacje na temat tego zagadnienia można odnaleźć w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2002, Część I, A. Sprawy z zakresu administracji publicznej, I. Przetwarzanie danych osobowych przez organy administracji samorządowej, I.3. Oświata, str. 22, jak i w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2003, Część II, A. Sprawy z zakresu administracji publicznej, 2. Oświata, str. 50.

¹⁴⁵ GI-DP-024/778/04. Generalny Inspektor poinformował, iż uprawnienie do umieszczania w miejscu powszechnie dostępnym listy osób przyjętych na dany kierunek studiów wynika z art. 141 ust. 4 ustawy o szkolnictwie wyższym, natomiast jako podstawę udostępnienia listy studentów wskazującej na ich przyporządkowanie do określonej grupy, np. dziekańskiej, laboratoryjnej, wskazał na przesłankę określoną w art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy o ochronie danych osobowych, gdyż działanie takie ma na celu zapewnienie sprawnej organizacji zajęć dydaktycznych na wyższej uczelni. Z kolei umieszczenie w miejscu powszechnie dostępnym listy studentów zawierającej wyniki pracy semestralnej lub zawierającej dane osób, które zalegają z opłatami na rzecz uczelni będzie zgodne z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych jedynie wtedy, gdy studenci ci wyrażą zgodę na powyższe działanie.

w szczególności w połączeniu z wynikami egzaminów¹⁴⁶. Ciągłe aktualny pozostawał problem zgodności z prawem umieszczania na stronach internetowych szkół imion i nazwisk jej absolwentów, w celu udokumentowania historii szkoły¹⁴⁷. Wpływały także pytania dotyczące udostępniania danych osobowych absolwentów w celu potwierdzenia, czy dana osoba faktycznie ukończyła określoną uczelnię¹⁴⁸. W roku objętym sprawozdaniem nadal wątpliwości budziło umieszczanie na stronach internetowych szkół danych osobowych nauczycieli, w tym ich imion i nazwisk, adresu poczty elektronicznej, jak również informacji, jakich przedmiotów uczą i jaki posiadają tytuł naukowy¹⁴⁹. Zdarzały się także pytania o to, czy informacje o wykształceniu nauczyciela podlegają ochronie¹⁵⁰. Pytano także o dopuszczalność umieszczania na stronach internetowych uczelni m.in. zdjęć studentów wraz z ich imionami i nazwiskami¹⁵¹.

Wątpliwości budziła również kwestia dopuszczalności żądania przez szkołę wyższą danych o stanie zdrowia studenta w postaci informacji o stwierdzeniu u niego schorzenia, o którym mowa w § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 września 1998 r. w sprawie rodzajów schorzeń uzasadniających obniżenie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz sposobu jego obniżania (Dz. U. Nr 124, poz. 820 ze zm.). Po dokonaniu analizy przepisów prawa znajdujących zastosowanie w niniejszej sprawie¹⁵², Generalny Inspektor uznał, iż szkoła wyższa jest upoważniona do żądania tego typu informacji.

¹⁴⁶ GI-DP-024/198/04, GI-DP-024/425/04, GI-DP-024/903/04, GI-DP-024/1272/04, GI-DP-024/1040/04, GI-DP-024/1141/04, GI-DP-024/1339/04, GI-DP-024/1368/04, GI-DP-024/1783/04, GI-DP-024/1794/04, GI-DP-024/2311/04. Informacje na temat tego zagadnienia można odnaleźć również w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2002, Część I, A. Sprawy z zakresu administracji publicznej, I. Przetwarzanie danych osobowych przez organy administracji samorządowej, I.3. Oświata, str. 22, jak i w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2003, Część II, A. Sprawy z zakresu administracji publicznej, 2. Oświata, str. 50.

¹⁴⁷ GI-DP-024/447/04, GI-DP-024/551/04, GI-DP-024/792/04.

¹⁴⁸ GI-DP-024/627/04, GI-DP-024/781/04 – w odpowiedziach Generalny Inspektor wskazywał na art. 29 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych.

¹⁴⁹ GI-DP-024/536/04, GI-DP-024/802/04, GI-DP-024/1250/04. W sprawie tej Generalny Inspektor poinformował pytającego, iż takie informacje o pracowniku, jak jego imię i nazwisko, służbowy adres e-mail, czy też służbowy numer telefonu są ściśle związane z życiem zawodowym pracownika i z wykonywaniem przez niego obowiązków służbowych. Z uwagi na to dane te mogą być wykorzystywane przez pracodawcę także bez zgody osoby, której one dotyczą. Powyższe stanowisko podzielił SN w wyroku z dnia 19 listopada 2003 r. o sygn. I PK 590/02. W wyroku tym SN wskazał, iż „Nazwisko (i imię) jest skierowanym na zewnątrz znakiem rozpoznawczym osoby fizycznej i ujawnienie go w celu jej identyfikacji nie może być zasadniczo uznane za bezprawne, o ile nie łączy się z naruszeniem innego dobra osobistego, np. czci, prywatności lub godności osobistej. Ujawnienie przez pracodawcę nazwiska (imienia) pracownika bez jego zgody nie stanowi bezprawnego naruszenia dobra osobistego, jeżeli jest usprawiedliwione zadaniami i obowiązkami pracodawcy związanymi z prowadzeniem zakładu, jest niezbędne i nie narusza praw oraz wolności pracownika”.

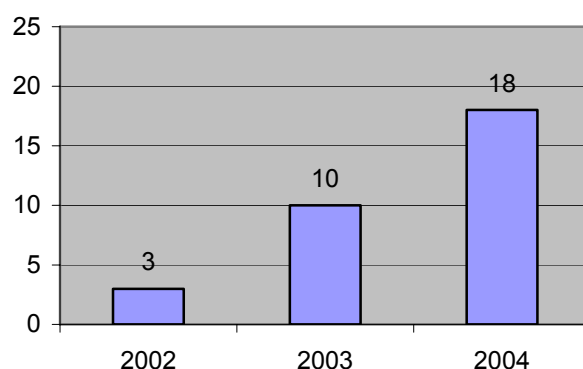
¹⁵⁰ GI-DP-024/640/04 – w odpowiedzi na to pismo Generalny Inspektor wskazał na odpowiednie przepisy ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.).

¹⁵¹ GI-DP-024/632/04 – Generalny Inspektor poinformował, że takie przetwarzanie danych będzie dopuszczalne za zgodą osoby, której dane te dotyczą. GI-DP-024/1237/04.

¹⁵² W wyjaśnieniu powyższej sprawy Generalny Inspektor powołał się na przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 ze zm.) oraz aktów wykonawczych do niej. W szczególności Generalny Inspektor wskazał na przepisy art. 21 ust. 1, 2, 2b, 2f ustawy oraz na § 2a powołanego wyżej rozporządzenia. Powołał się także na przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 maja 2003 r. w sprawie określenia wzorów miesięcznych i rocznych informacji o zatrudnieniu, kształceniu lub o działalności na rzecz osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 104, poz. 969 ze zm.).

Pojawiły się też pytania kwestionujące *ratio legis* ustawy o systemie informacji oświatowej, która weszła w życie dnia 1 stycznia 2005 r. Wątpliwości pytających wzbudził szeroki zakres danych podlegających obowiązkowemu udostępnieniu. Generalny Inspektor wyjaśnił, iż gromadzenie danych osobowych przez podmioty prowadzące bazy danych oświatowych znajduje uzasadnienie w art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych i z uwagi na to nie może być uznane za niezgodne z jej przepisami. Wraz z wejściem w życie przepisów ustawy o systemie informacji oświatowej, ustawodawca ustanowił materialno – prawną podstawę do pozyskiwania we wskazanym w niej zakresie danych osobowych pracowników pedagogicznych przez określone w przepisach podmioty.

3.3 W 2004 r. do zaopiniowania Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych skierowano 18 **projektów aktów prawnych** dotyczących omawianego sektora, do 5 z nich zostały zgłoszone uwagi. W 2003 r. przekazano 10 projektów, do których uwag nie zgłoszono. W 2002 r. wpłynęły 3 projekty aktów prawnych z tego zakresu, do 1 zgłoszono uwagi.

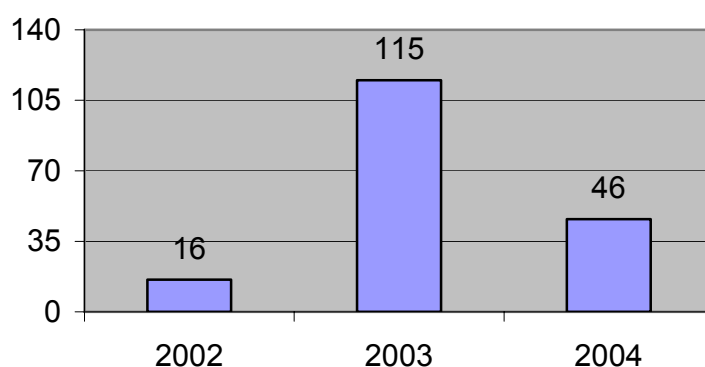

Wykres: Liczbowe zestawienie projektów aktów prawnych dotyczących oświaty wpływających do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Jednym z zagadnień, które budziło wątpliwości Generalnego Inspektora w projektowanych przepisach, był zakres danych osobowych, jakie mają być pozyskiwane w związku ze składaniem wniosku o wydanie odpowiedniego dyplomu lub świadectwa przez zainteresowaną osobę na podstawie § 4 ust. 2 pkt 5 projektu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowego trybu wydawania dyplomów, świadectw, książeczek nurka i dziennika prac podwodnych oraz wzorów tych dokumentów¹⁵³. Projektowany przepis nakładał bowiem na wnioskodawcę obowiązek dołączenia do wniosku o wydanie odpowiedniego dyplomu, kopii dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość. Generalny Inspektor wskazał, iż ze względu na obowiązujący stan prawny, na podstawie kopii dowodów tożsamości mogą być pozyskiwane dane w zbyt szerokim zakresie, nieadekwatnym do celu.

Zakres danych osobowych zamieszczanych w dowodzie osobistym został określony w art. 37 ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych. Jednakże na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz ustawy o działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 113, poz. 733 ze zm.) dowody osobiste wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. 1 stycznia 2001 r.) zachowują ważność do dnia 31 grudnia 2007 r. Wzory te, wydane przed wskazaną nowelizacją, zawierają więcej danych osobowych, niż to wynika z art. 37 ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych. Są to np. informacje o kolejnych miejscach pracy, grupie krwi itd. Natomiast z treści projektowanego przepisu nie wynikało wprost, że dane te mają być ograniczone do niezbędnych (ponieważ nie określono takiego katalogu), a pozostałe powinny zostać np. zaczernione. Konieczność określenia zakresu danych wynikała ponadto z treści omawianego przepisu odsyłającego do „innych dokumentów potwierdzających tożsamość wnioskodawcy”, bez wskazania konkretnych dokumentów, ani też zakresu niezbędnych danych, co mogło powodować naruszenie zasady adekwatności przetwarzania danych osobowych. Uwaga została uwzględniona.

3.4 W roku sprawozdawczym do **rejestracji** zgłaszano zbiory danych osobowych prowadzone w związku z wykonywaniem zadań związanych z funkcjonowaniem systemu oświaty. Zgłoszeń dokonywały zarówno podmioty wchodzące w skład systemu oświaty, o których mowa w art. 2 ustawy o systemie oświaty, jak i organy prowadzące szkoły i placówki oświatowe. Ogółem, w 2004 r. podmioty z omawianego sektora zgłosiły do rejestracji 46 zbiorów danych. W porównaniu z rokiem 2003 stanowi to spadek o 60% (zgłoszono wówczas 115 zbiorów danych, z czego szkoły wyższe zgłosiły 86 zbiorów dotyczących osób korzystających z zasobów bibliotecznych), a w porównaniu z rokiem 2002 – wzrost o 187% (zgłoszono 16 zbiorów danych).

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów zgłoszonych do rejestracji w sektorze oświaty w latach 2002 – 2004.

¹⁵³ Projekt przekazany pismem z dnia 12 lipca 2004 r. znak: SP-2-m-020-95/04, odpowiedź GI-DP-023/192/04/434.

Wnioskodawcy wypełniali zgłoszenia rejestracyjne bardziej poprawnie niż w latach ubiegłych, a występujące uchybienia dotyczyły głównie braku opisu środków technicznych i organizacyjnych zastosowanych w celach zabezpieczenia danych osobowych.

3.5 W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2004 r. w podmiotach wykonujących zadania oświatowe przeprowadzono 1 **kontrolę** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ich ochronie. Została ona podjęta w związku z prowadzonym postępowaniem skargowym.

Kontrola wykazała, że jednostka kontrolowana najwięcej problemów miała z zastosowaniem odpowiednich środków organizacyjnych i technicznych zapewniających ochronę danych osobowych¹⁵⁴. Jak bowiem ustalono, arkusze ocen uczniów nie były odpowiednio zabezpieczone – przechowywane były na odkrytym regale w pomieszczeniu, do którego dostęp miały także osoby postronne. Ponadto stwierdzono, że polityka bezpieczeństwa i instrukcja zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych nie zawierają wszystkich wymaganych elementów, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, np. wykazu zbiorów danych osobowych wraz ze wskazaniem programów zastosowanych do przetwarzania tych danych.

Postępowanie w ww. sprawie zostało umorzone ze względu na przywrócenie przez jednostkę kontrolowaną stanu zgodnego z prawem.

4. Urzędy Pracy.

W 2004 roku, wśród przepisów mających istotne znaczenie dla przetwarzania danych osobowych przez urzędy pracy, można wskazać zarówno ustawę z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 ze zm.)¹⁵⁵, jak i ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 ze zm.)¹⁵⁶.

4.1 W 2004 r. wpłynęła do Generalnego Inspektora tylko jedna **skarga** na postępowanie urzędu pracy¹⁵⁷. Dotyczyła ona udostępnienia danych osobowych skarżącego przez Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni podmiotowi prowadzącemu wobec niego postępowanie eksmisyjne. Generalny Inspektor nie stwierdził naruszenia przepisów ustawy o ochronie danych osobowych.

¹⁵⁴ GI-DIS-K-411/105/04

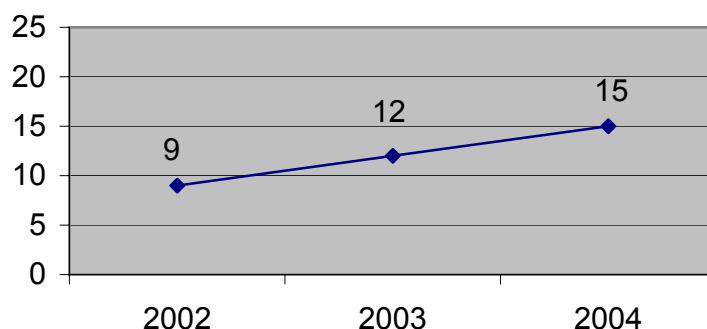
¹⁵⁵ Ustawa ta utraciła moc na podstawie art. 151 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

¹⁵⁶ Ustawa ta weszła w życie dnia 1 czerwca 2004 r.

¹⁵⁷ GI-DS-430/820/04

Również w latach ubiegłych problematyka przetwarzania danych osobowych przez urzędy pracy nie była częstym przedmiotem skarg. W 2002 r. nie wpłynęła bowiem żadna skarga dotycząca tej problematyki, w roku 2003 natomiast tylko 2.

4.2 Liczba **pytań**, jakie w 2004 r. wpłynęły do Generalnego Inspektora w sprawie przetwarzania danych osobowych przez urzędy pracy, była wyższa, niż w 2003 r.

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań dotyczących przetwarzania danych przez urzędy pracy w latach 2002 – 2004.

Większość pytań, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w omawianym roku sprawozdawczym dotyczyła takich zagadnień, jak dopuszczalność udostępniania przez urzędy pracy danych osobowych innym podmiotom¹⁵⁸, w tym w szczególności danych osób bezrobotnych¹⁵⁹ bądź danych osób, którym udzielono bądź umorzono pożyczki z Funduszu Pracy¹⁶⁰. Odnośnie wykorzystywania danych osób bezrobotnych, do Generalnego Inspektora zwrócono się także z pytaniem, czy możliwe jest prowadzenie obsługi osób bezrobotnych i poszukujących pracy poza siedzibą powiatowego urzędu pracy¹⁶¹. Do Generalnego Inspektora wpłynęło także pytanie dotyczące dopuszczalności przekazywania przez Urząd Pracy danych osobowych za granicę¹⁶².

¹⁵⁸ GI-DP-024/779/04 – w odpowiedzi Generalny Inspektor wskazał, iż kwestie dotyczące udostępnienia danych osobowych Policji należy rozpatrywać w oparciu o przepisy ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 7 poz. 58 ze zm.), aktów wykonawczych do tej ustawy oraz ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.). Natomiast zagadnienia dotyczące udostępnienia danych osobowych sądowi w związku z prowadzonym postępowaniem cywilnym należy rozpatrywać w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.).

¹⁵⁹ GI-DP-024/589/04, GI-DP-024/1741/04, GI-DP-024/1882/04, GI-DP-024/1961/04, GI-DP-024/2333/04. Zagadnienie to zostało omówione w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2002, Część I, A. Sprawy z zakresu administracji publicznej, I. Przetwarzanie danych osobowych przez organy administracji samorządowej, I.6. Urzędy Pracy, str. 45.

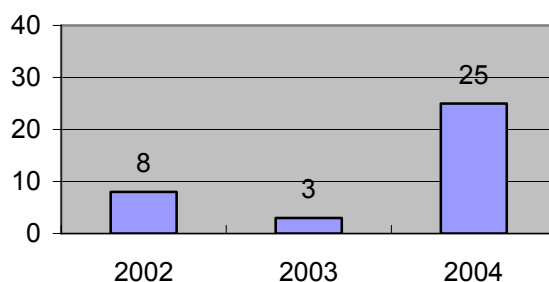
¹⁶⁰ GI-DP-024/522/04

¹⁶¹ GI-DP-024/2261/04 (w odpowiedzi Generalny Inspektor poinformował, iż kwestię tę należy rozstrzygać wyłącznie w oparciu o przepisy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.), ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz aktów wykonawczych do niej).

¹⁶² GI-DP-024/407/04

4.3 Do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w 2004 r. skierowano 11 **projektów aktów prawnych** dotyczących problematyki zatrudnienia, do których nie zgłoszono uwag. W 2003 r. wpłynęło 5 projektów aktów prawnych dotyczących urzędów pracy, uwagi zgłoszono do 2 projektów. Generalny Inspektor nie opiniował natomiast takich projektów w 2002 r.

4.4 W roku 2004 urzędy pracy zgłosiły do **rejestracji** 25 zbiorów danych osobowych, z czego 19 zgłoszeń dokonały wojewódzkie urzędy pracy, natomiast 6 – powiatowe urzędy pracy. W porównaniu do roku 2002 i 2003 nastąpił wzrost – wówczas zgłoszone zostały – odpowiednio – 8 i 3 zbiory danych.

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów zgłoszonych do rejestracji przez urzędy pracy w latach 2002 – 2004.

Przyczyny przyrostu liczby zgłoszeń w omawianym sektorze należy upatrywać w wejściu w życie przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Przeważająca część zgłaszanych do rejestracji zbiorów danych dotyczyła beneficjentów programu unijnego PHARE¹⁶³, w ramach którego finansowana jest realizacja zadań określonych przepisami w/w ustawy¹⁶⁴.

W trakcie rozpatrywania zgłoszeń zbiorów do rejestracji, zauważalnymi i powtarzającymi się uchybieniami był brak informacji o prowadzeniu dokumentacji opisującej sposób przetwarzania danych osobowych w zbiorze oraz o środkach powziętych dla ich ochrony, o wyznaczeniu administratora bezpieczeństwa informacji, o prowadzeniu ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych oraz o dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych wyłącznie osób posiadających upoważnienie nadane przez administratora danych¹⁶⁵. Ponadto

¹⁶³ Np. zgłoszenie z dnia 27 sierpnia 2004 r. (nr R 001744/04).

¹⁶⁴ Zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 6 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy należy programowanie i wykonywanie zadań realizowanych przy współfinansowaniu Europejskiego Funduszu Społecznego przez opracowywanie, realizację i finansowanie programów regionalnych i projektów lokalnych oraz wykonywanie innych zadań wynikających z programów sektorowych.

¹⁶⁵ Np. zgłoszenie z dnia 6 września 2004 r. (nr R 001815/04).

należy odnotować, iż dwa urzędy pracy¹⁶⁶ zgłosiły do rejestracji zbiory danych osobowych dotyczące byłych pracowników, które w świetle art. 43 ust. 1 pkt 4 ustawy podlegają zwolnieniu z obowiązku rejestracji¹⁶⁷. W toku prowadzonego przez Generalnego Inspektora postępowania wnioskodawcy usunęły stwierdzone nieprawidłowości.

4.5 W bieżącym okresie sprawozdawczym – tak, jak w roku 2003 – w urzędach pracy przeprowadzona została 1 **kontrola** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ich ochronie¹⁶⁸. Zakresem kontroli objęto w szczególności przetwarzanie przez urząd pracy danych osobowych bezrobotnych i osób poszukujących pracy.

Na podstawie dokonanych ustaleń stwierdzono, że w kontrolowanej jednostce nie zastosowano środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanym danym, odpowiednich do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, a w szczególności zabezpieczających dane przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Uchybienia w tym zakresie polegały m.in. na umieszczeniu dokumentacji zawierającej dane osobowe bezrobotnych i osób poszukujących pracy m.in. na odkrytych regałach, podłodze i parapetach okiennych w pomieszczeniach, do których dostęp miały osoby postronne. Ponadto ustalono, że nie wszystkie osoby zatrudnione przy przetwarzaniu danych osobowych posiadały upoważnienia nadane przez administratora danych oraz, że systemy informatyczne służące w urzędzie pracy do przetwarzania danych osobowych nie spełniały wszystkich wymogów, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (m.in. zmiana haseł rzadziej niż co 30 dni, nie zapewnianie odnotowania daty pierwszego wprowadzenia danych osobowych oraz identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane do systemu).

Istotny problem, który pojawił się w toku kontroli, dotyczył zainstalowanego w urzędzie pracy systemu informatycznego, za pomocą którego pracownicy urzędu pracy, w celu zapewnienia kontroli nad zgodnym z „Regulaminem klubu pracy” i „Regulaminem dla klubów pracy dotyczącym sprzętu komputerowego” wykorzystaniem komputerów znajdujących się w ogólnie dostępnym pomieszczeniu, posiadali wgląd w dane widoczne na monitorze komputera

¹⁶⁶ Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie (zgłoszenie nr R 002569/04) oraz Powiatowy Urząd Pracy w Suwałkach (zgłoszenie nr R 002606/04).

¹⁶⁷ Zgodnie z brzmieniem tego artykułu z obowiązku rejestracji zbioru danych zwolnieni są administratorzy danych przetwarzanych w związku z zatrudnieniem u nich, świadczeniem im usług na podstawie umów cywilnoprawnych, a także dotyczących osób u nich zrzeszonych lub uczących się. Stosownie do powyższego uznać należy, że obowiązkowi rejestracji nie podlegają zbiory danych dotyczące osób zatrudnionych u administratora danych zarówno obecnie, jak i w przeszłości.

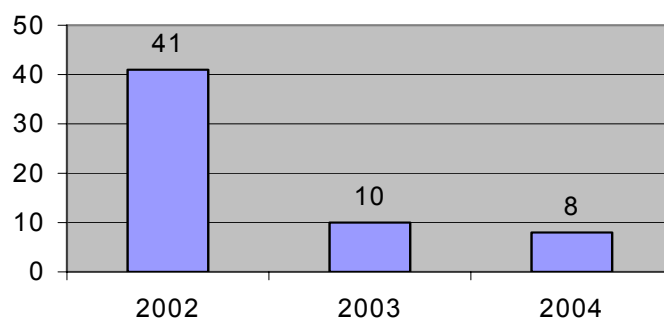
¹⁶⁸ GI-DIS-K-411/120/04

użytkowanego przez bezrobotnego, osobę poszukującą pracy lub inną osobę. Zgodnie ze wskazanymi regulaminami, osoby bezrobotne i poszukujące pracy oprócz uczestnictwa w zajęciach grupowych miały m.in. możliwość skorzystania z komputera i drukarki, w celu napisania życiorysu i listu motywacyjnego, sprawdzenia ofert pracy zamieszczonych w Internecie oraz wysłania pocztą elektroniczną ofert pracy do pracodawcy. Zabronione natomiast było wykorzystywanie komputerów do wyszukiwania informacji dotyczących pornografii, przemocy, seksu, teleturniejów, gier. Jak ustalono, bezrobotni, osoby poszukujące pracy oraz inne osoby korzystające z komputerów w urzędzie pracy miały możliwość zapoznania się z powołanymi regulaminami (wywieszono je w pomieszczeniu z komputerami), nie miały jednak świadomości, że pracownicy urzędu pracy posiadali wgląd w dane widoczne na monitorze komputera, co w połączeniu z istniejącą technicznie możliwością zapisu danych zawartych np. w życiorysach, listach motywacyjnych, korespondencji elektronicznej, stwarzało zagrożenie naruszenia praw i wolności ww. osób. W związku ze stwierdzonymi w trakcie kontroli uchybieniami wydana została decyzja nakazująca usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych oraz umarzająca postępowanie w zakresie nieprawidłowości usuniętych przez jednostkę kontrolowaną w toku postępowania.

5. Ubezpieczenia społeczne.

Materialną podstawę przetwarzania danych osobowych w sektorze ubezpieczeń społecznych stanowią przede wszystkim: ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.), ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.), ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) oraz wydane na ich podstawie akty wykonawcze.

5.1 Od kilku lat można zaobserwować systematyczny spadek liczby **skarg** z sektora ubezpieczeń społecznych.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg dotyczących ubezpieczeń społecznych, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

W analizowanym roku sprawozdawczym skargi w tym sektorze dotyczyły przede wszystkim odmowy udostępniania danych osobowych przez ZUS - ośrodkom pomocy społecznej lub osobom indywidualnym.

Przykładem może tu być skarga Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Włochy m.st. Warszawy na ZUS w Warszawie, który nie udzielił informacji w zakresie, czy i jakie ubezpieczenie posiadał skarżący w 2003 r., w sytuacji, gdy ośrodek wystąpił o informacje w związku z prowadzonym postępowaniem wobec osoby, której dane chciał pozyskać¹⁶⁹. ZUS, jako przyczynę odmowy wskazywał przepisy ustawy o ochronie danych osobowych i konieczność zachowania tajemnicy służbowej, tymczasem OPS jest upoważniony na podstawie art. 50 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do pozyskania danych zgromadzonych na koncie ubezpieczonego. W takich sytuacjach dopiero wydanie przez Generalnego Inspektora decyzji administracyjnej powodowało, że Ośrodek Pomocy Społecznej mógł zrealizować swoje uprawnienie¹⁷⁰.

Zdarzały się jednak i takie przypadki, gdy ZUS był traktowany przez pewne podmioty lub osoby, jako instytucja *sensu stricto* informacyjna i w takich przypadkach ZUS słusznie odmawiał udostępnienia danych z prowadzonych przez siebie zbiorów, bowiem udostępnienie nie było dopuszczalne w myśl obowiązujących przepisów prawa oraz prowadziłoby do złamania tajemnicy służbowej. Na przykład, Burmistrz Miasta Lubań zwrócił się do ZUS Oddział w Kamiennej Górze – Inspektorat w Lubaniu o udostępnienie danych osoby, wobec której wznowiono postępowanie w sprawie przyznania dodatku mieszkaniowego. ZUS odmówił udostępnienia danych, powołując się na brak stosownej podstawy prawnej¹⁷¹. Przepis art. 50 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, określa bowiem katalog podmiotów, którym ZUS jest obowiązany udostępnić dane osobowe ubezpieczonych i nie stanowi podstawy prawnej dla udostępnienia żądanych danych

¹⁶⁹ GI-DS-430/136/04

¹⁷⁰ Np. GI-DEC-DS-168/04/359,360,361

¹⁷¹ GI-DS-430/233/04

organowi przyznającemu dodatki mieszkaniowe. Na podstawie niniejszej sprawy stwierdzić można, iż nadal niektóre podmioty, np. gminy, nie do końca posiadają świadomość, iż ZUS nie może być źródłem informacji, w sytuacji gdy nie przewidują tego przepisy prawa, np. w związku z koniecznością pozyskania danych dla potrzeb postępowania w sprawie o przyznanie dodatku mieszkaniowego. Stanowisko ZUS było w tej sprawie słuszne – co stwierdził Generalny Inspektor wydając decyzję o odmowie uwzględnienia wniosku burmistrza o nakazanie udostępnienia danych¹⁷². Generalny Inspektor odnotował także inną skargę, przedmiotem której była próba wykorzystania ZUS jako źródła informacji o danych dłużników skarżącego. Analiza sprawy wskazywała, iż skarżący nie dysponował żadną z przesłanek określonych w ustawie, która uprawniałaby go do uzyskania od ZUS wnioskowanych danych. ZUS był zobowiązany do ochrony danych, objętych tajemnicą służbową, których udostępnienia żądał skarżący¹⁷³.

Zdarzały się skargi, których rozpatrzenie nie należało do kompetencji Generalnego Inspektora. Jako przykład wskazać można skargę na ZUS I Oddział w Warszawie w związku z odmówieniem skarżącemu wglądu w dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz do danych osobowych płatnika składek na ubezpieczenie społeczne¹⁷⁴. Wpływały także skargi – jak np. dotycząca udostępnienia informacji o kwalifikacjach posiadanych przez lekarza orzecznika, które w opinii Generalnego Inspektora należało rozpatrywać na gruncie innych, niż ustawa o ochronie danych osobowych przepisów prawa, w tym przypadku ustawy o dostępie do informacji publicznej¹⁷⁵.

W analizowanym roku sprawozdawczym Generalny Inspektor zajmował się także problemem obowiązujących w ZUS zabezpieczeń danych osobowych, w szczególności w zakresie upoważnienia poszczególnych osób do przetwarzania danych. Wpłynęła bowiem do Generalnego Inspektora skarga stażysty, z której wynikało, iż był dopuszczony do pracy przy rozliczaniu kont płatników składek w ZUS Oddział we Wrocławiu, bez stosownego upoważnienia¹⁷⁶. Jak jednak ustalono, skarżący został dopuszczony do ww. czynności na podstawie stosownego umocowania. Nie potwierdziły się także zarzuty dotyczące udostępnienia danych skarżącego przez ZUS ING Nationale Nederlanden Polska PTE S.A. Przeprowadzone w tej sprawie postępowanie wykazało bowiem, że ZUS nie udostępnił towarzystwu danych swoich klientów, a towarzystwo weszło w posiadanie danych skarżącego na skutek zawartej z nim umowy¹⁷⁷.

¹⁷² GI-DEC-DS-154/04/332,333,334,335,336,337,338,339

¹⁷³ GI-DEC-DS-4/04/10,11

¹⁷⁴ GI-DS-430/33/04 Ochroną wynikającą z ustawy o ochronie danych osobowych nie są objęte informacje o podmiotach prowadzących działalność gospodarczą w oparciu o przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, w zakresie związanym z prowadzeniem tej działalności.

¹⁷⁵ GI-DS-430/701/04

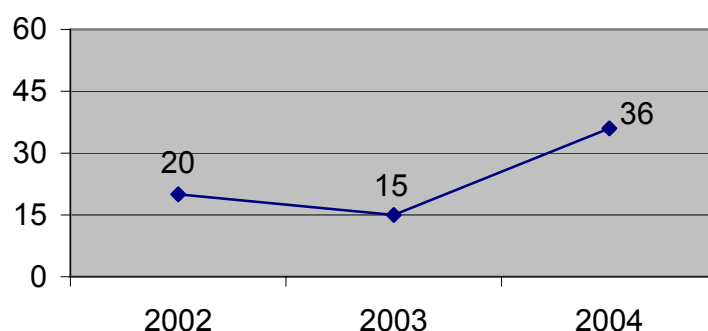
¹⁷⁶ GI-DS-430/5/04

¹⁷⁷ GI-DS-430/710/04

W 2004 r. nie wpłynęło natomiast wiele skarg, licznych w latach ubiegłych, które dotyczyłyby spraw wskazujących na udostępnianie danych osobowych zawartych na kontach ubezpieczonych innym, nieuprawnionym zdaniem skarżących, podmiotom. W porównaniu z rokiem 2002, a jednocześnie podobnie jak w roku 2003, nie pojawiały się skargi na odmowę udostępnienia danych urzędowi pracy, a także skargi, w których poruszany byłby problem legalności udostępnienia ZUS-owi przez byłego pracodawcę danych pracownika (ubezpieczonego), czy skargi na odmowę udostępnienia przez ZUS danych dotyczących renty inwalidzkiej dłużnika wnioskodawcy. Podobnie jak w 2003 r. nie odnotowano również skarg dotyczących nieprawidłowego sposobu doręczania przez ZUS korespondencji.

Wnioskować zatem można, iż na skutek działań podjętych przez Generalnego Inspektora w tym przedmiocie w latach ubiegłych, podniosła się świadomość prawna ZUS i innych podmiotów, które pozyskują dane od ZUS, w związku z ubezpieczeniem społecznym.

5.2 W omawianym okresie sprawozdawczym wpłynęło **więcej pytań o interpretację przepisów** dotyczących ochrony danych osobowych w kontekście ubezpieczeń społecznych, niż w roku ubiegłym.

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań dotyczących ubezpieczeń społecznych w latach 2002 –2004.

Zagadnienia poruszane przez pytających w omawianym roku sprawozdawczym dotyczyły m.in. takich kwestii, jak:

- 1) legalność działań podejmowanych przez ZUS i KRUS, a polegających na odmowie udostępniania danych osobowych, m.in.: o specjalizacji medycznej lekarza-orzecznika¹⁷⁸, czy informacji ze zbioru danych osobowych płatników składek w zakresie wnioskowanym przez organy egzekucyjne¹⁷⁹,

¹⁷⁸ GI-DP-024/453/04, GI-DP-024/853/04. Informacje na ten temat można także odnaleźć w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2003, Część II Problematyka przetwarzania danych osobowych przez podmioty ze sfery publicznej i prywatnej, A. Sprawy z zakresu administracji publicznej, 5. Ubezpieczenia Społeczne, str. 66.

¹⁷⁹ GI-DP-024/752/04. W sprawie tej organ egzekucyjny - j.b. Inkaso i Egzekucja Administracyjna w Szczecinie – zwrócił się do Generalnego Inspektora z wnioskiem o nakazanie ZUS udostępnienia mu tego typu danych. W odpowiedzi Generalny Inspektor wskazał argumenty przemawiające za uznaniem, iż udostępnienie Inkaso

- 2) zakres danych, do ujawnienia których ZUS (KRUS) jest zobowiązany z tytułu obowiązujących przepisów prawa¹⁸⁰,
- 3) sposób doręczania przez ZUS korespondencji¹⁸¹,
- 4) zakres danych i informacji udostępnianych w toku czynności kontrolnych organowi uprawnionemu do przeprowadzenia kontroli¹⁸².

W omawianym roku sprawozdawczym do Generalnego Inspektora wpłynęło także pytanie odnośnie legalności żądania przez pracodawcę udostępnienia przez pracownika decyzji o przyznaniu mu emerytury lub renty¹⁸³. W odpowiedzi Generalny Inspektor wyjaśnił, iż zagadnienie to należy rozpatrywać w świetle przepisów Kodeksu Pracy i ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisów wykonawczych do tych ustaw. Poinformował również, że z literatury przedmiotu wynika, iż obowiązek udowodnienia że pracownik spełnia warunki niezbędne do przyznania mu odprawy emerytalnej lub rentowej spoczywa na pracowniku¹⁸⁴. Pracodawca nie ma zatem obowiązku ustalania uprawnień pracownika do renty lub emerytury.

Odnosząc się zaś do praktyki ZUS przesyłania pracodawcom ubezpieczonych informacji o przyznaniu lub odmowie przyznania renty lub emerytury, Generalny Inspektor poinformował, iż żaden przepis prawa wprost nie zobowiązywał ani nie zobowiązuje ZUS do przekazywania im tego rodzaju informacji. Nie ma również przepisów, które bezpośrednio uprawnialyby pracodawców do ich uzyskania od ZUS. ZUS nie ma zatem obowiązku przesyłania pracodawcom ubezpieczonych tego rodzaju informacji.

Do Generalnego Inspektora wpłynęło również pytanie od Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych¹⁸⁵ dotyczące legalności dopuszczenia do akt emerytalno-rentowych ZUS, także w części zawierającej szczegółowe dane o stanie zdrowia świadczeniobiorców, kontrolerów

i Egzekucja Administracyjna danych osobowych będących w posiadaniu ZUS jest uzasadnione z uwagi na potrzeby prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

¹⁸⁰ GI-DP-024/276/04 (w tej sprawie np. pytano o uprawnienia policji w tym zakresie. Generalny Inspektor wskazał zatem, iż kwestie przedstawione w piśmie należy rozpatrywać w oparciu o przepisy art. 14 w związku z art. 15 ust. 1 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 ze zm.) oraz art. 15 § 2 ustawy Kodeks postępowania karnego. Generalny Inspektor wskazał także na przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 1996 r. w sprawie szczegółowego trybu korzystania przez policjantów z pomocy instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego, jednostek gospodarczych i organizacji społecznych oraz osób (Dz. U. Nr 107, poz. 501 ze zm.), GI-DP-024/1079/04, GI-DP-024/1949/04.

¹⁸¹ GI-DP-024/994/04. W sprawie tej pytający kwestionował uprawnienie ZUS do przesyłania korespondencji listem zwykłym. W odpowiedzi Generalny Inspektor wskazał na odpowiednie przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych uprawniające ZUS do takiego działania.

¹⁸² GI-DP-024/1717/04 – Generalny Inspektor wskazał, iż kwestię zakresu uprawnień inspektorów kontroli ZUS należy rozpatrywać w oparciu o przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – art. 86 ust. 1 i 2, art. 87 ust. 1 i 2, art. 88. Podkreślił także, iż sposób przeprowadzania przedmiotowej kontroli został szczegółowo określony w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania kontroli płatników składek (Dz. U. Nr 164, poz. 1165).

¹⁸³ GI-DP-024/931/04.

¹⁸⁴ Jacek Skoczyński, Prawo pracy, Warszawa 1997-2004, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis.

Najwyższej Izby Kontroli. W odpowiedzi Generalny Inspektor udzielił informacji, iż żądanie osób przeprowadzających kontrolę udostępnienia im akt emerytalno-rentowych na podstawie ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 ze zm.) uznać należy za pozbawione podstaw prawnych. W ocenie Generalnego Inspektora, działania ZUS w zakresie zgodności z prawem przyznania bądź odmowy przyznania określonego świadczenia nie mogą być poddane badaniom kontrolerów NIK¹⁸⁶.

W 2004 r. do Generalnego Inspektora skierowano również pismo kwestionujące działania ZUS, polegające na informowaniu płatników składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe o przekroczeniu przez ubezpieczonego maksymalnej kwoty rocznej podstawy wymiaru składek, jak również podważające sposób zwrotu nienależnie opłaconych składek. W wyjaśnieniach Generalnego Inspektora, po przedstawieniu odpowiednich przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych regulujących poruszone w piśmie zagadnienia¹⁸⁷, podniesiono, iż działania ZUS zgodne z przepisami tej ustawy nie mogą być uznane za naruszające przepisy ustawy o ochronie danych osobowych.

W omawianym roku sprawozdawczym pojawił się także problem uzależniania wystawienia dokumentu potwierdzającego prawo do korzystania z uprawnień wynikających z ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87 ze zm.) oraz z ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 ze zm.) w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 marca 2003 r. w sprawie trybu wydawania i anulowania legitymacji osoby represjonowanej, dokumentów wymaganych do jej wydania oraz wzoru legitymacji osoby represjonowanej (Dz. U. Nr 61, poz. 539), od wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych przez osobę, której dane dotyczą¹⁸⁸.

¹⁸⁵ Pismo z dnia 9 lipca 2004 r. o sygn. NO-z/070/22-1/2004

¹⁸⁶ GI-DP-024/1365/04, GI-DP-024/1509/04. Generalny Inspektor podniósł w odpowiedzi, iż co prawda NIK ma prawo do kontroli podmiotów, o których mowa w ustawie o Najwyższej Izbie Kontroli pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności, to jednak w ocenie Generalnego Inspektora nie jest organem powołanym do merytorycznej kontroli postępowań prowadzonych przez te podmioty. Zarówno rozstrzygnięcia ZUS w zakresie indywidualnych spraw, jak i orzeczenia powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności podlegają merytorycznej weryfikacji jedynie w toku kontroli instancyjnej bądź sądowej. Generalny Inspektor podkreślił ponadto, iż brak przepisu o randze ustawowej wprost upoważniającego kontrolerów NIK do przetwarzania danych szczególnie chronionych przesądza o niedopuszczalności dostępu przez nich do dokumentów zawierających tego typu dane (zgodnie z art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, w odniesieniu do podmiotu działającego na podstawie przepisów prawa przetwarzanie danych szczególnie chronionych jest dopuszczalne, gdy przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą i stwarza pełne gwarancje ich ochrony). Prawo dostępu do dokumentów zawierających dane szczególnie chronione dopuszczalne byłoby w tym przypadku tylko wówczas, gdyby osoby, których dane dotyczą wyraziły na to zgodę na piśmie.

¹⁸⁷ Generalny Inspektor wskazał na następujące przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych: art. 19 ust. 5, ust. 6, ust. 6a, 6b, art. 24 ust. 6a, ust. 6b, 6c.

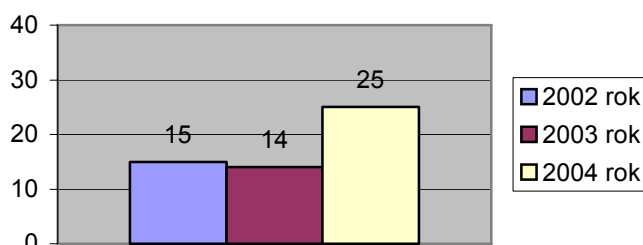
¹⁸⁸ GI-DP-024/248/04, GI-DP-024/1452/04, GI-DP-024/1953/04

We wszystkich pismach poruszających to zagadnienie, Generalny Inspektor potwierdzał niezgodność przepisów powołanych wyżej aktów prawnych z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych¹⁸⁹ i występował do Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, a następnie do Ministra Gospodarki i Pracy o podjęcie działań legislacyjnych zmieniających treść kwestionowanych przepisów w celu dostosowania ich do przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, a zatem wyeliminowania obowiązku składania przedmiotowych oświadczeń. Swoje stanowisko Generalny Inspektor motywował tym, iż w przypadkach unormowanych przepisami tych aktów prawnych zgoda osoby na przetwarzanie jej danych jest zbędna. Organ rentowy uprawniony jest bowiem do przetwarzania danych osobowych w celach związanych z wystawieniem inwalidzie wojennemu (wojskowemu)/osobie represjonowanej legitymacji w związku z realizacją określonych w powołanych aktach normatywnych zadań, a więc na podstawie przepisów prawa, czyli zatem niezależnie od wyrażonej przez te osoby zgody. Generalny Inspektor przypominał, że dla zgodnego z prawem przetwarzania danych osobowych wystarczające jest spełnienie przez administratora danych jednej z przesłanek wymienionych – w zależności od rodzaju przetwarzanych danych osobowych – w art. 23 ust. 1 lub w art. 27 ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych. Zatem nie ma konieczności zobowiązywania osób, których dane dotyczą, dodatkowo do wyrażania zgody na przetwarzanie ich danych osobowych, skoro podstawę legalności ich przetwarzania stanowią właściwe, powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w odpowiedziach nadesłanych do Generalnego Inspektora podzielił jego stanowisko. Zapewnił jednocześnie, że podejmie działania zmierzające do dokonania zmian w kwestionowanych przepisach¹⁹⁰.

¹⁸⁹ Skierowane do Generalnego Inspektora sprawy z zakresu poruszanej tu materii kwestionowały zgodność z ustawą o ochronie danych osobowych następujących przepisów: art. 12 ust. 5 ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, art. 23c ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin oraz § 6 ust. 2 pkt 7 powołanego wyżej rozporządzenia.

¹⁹⁰ Pismo z dnia 16 kwietnia 2004 r. o sygn. DSR-III-073-2-KN/04 (dot. sprawy o sygn. GI-DP-024/248/04), pismo z dnia 3 września 2004 r. o sygn. DSR-III-432-12-whb/04 (dot. sygn. GI-DP-024/1452/04). Zarówno art. 12 ust. 5 ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, jak też art. 23c ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin zostały znowelizowane 13 stycznia 2005 r. Warto także zauważyć, iż poruszone tutaj zagadnienie było także przedmiotem wystąpienia Generalnego Inspektora do Ministra Polityki Społecznej (pismo z dnia 10 września 2004 r. o sygn. GI-DP-023/222/04), w którym Generalny Inspektor zwrócił się do Ministra o podjęcie działań legislacyjnych mających na celu zmianę treści przepisu § 6 ust. 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie trybu wydawania i anulowania książki inwalidy wojennego (wojskowego), dokumentów wymaganych do jej wydania oraz wzoru książki inwalidy wojennego (wojskowego) (Dz. U. Nr 158, poz. 1653), jako niezgodnego z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych. Jednakże w czasie przygotowywania niniejszego Sprawozdania – zarówno w/w przepis § 6 ust. 2 pkt 7 rozporządzenia w sprawie trybu wydawania i anulowania książki inwalidy wojennego (wojskowego), dokumentów wymaganych do jej wydania oraz wzoru książki inwalidy wojennego (wojskowego), jak też przepis § 6 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia w sprawie trybu wydawania i anulowania legitymacji osoby represjonowanej, dokumentów wymaganych do jej wydania oraz wzoru legitymacji osoby represjonowanej – nie zostały znowelizowane. Nadal przewidują wymóg wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych w celach, o których w nich mowa.

5.3 W roku 2004 do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych skierowano 25 **projektów aktów prawnych dotyczących problematyki ubezpieczeń społecznych**, do 3 zostały zgłoszone uwagi. Dla porównania – w 2003 r. wpłynęło 14 projektów, do 2 projektów zostały zgłoszone uwagi, zaś w 2002 r. do zaopiniowania wpłynęło 15 projektów, do 3 zgłoszone zostały uwagi.

Wykres: Liczbowe zestawienie projektów aktów prawnych z zakresu ubezpieczeń społecznych przesłanych do zaopiniowania Generalnemu Inspektorowi w latach 2002 – 2004.

W związku z projektem rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej w sprawie rodzaju i wysokości zwrotu kosztów przejazdu osób wezwanych do osobistego stawiennictwa w sprawach świadczeń z ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz warunków dokonywania zwrotu tych kosztów powstał problem podstaw prawnych przetwarzania danych o stanie zdrowia w związku z refundowaniem kosztów przejazdu. Zgodnie z projektowanym § 4 „jeżeli stan zdrowia osoby wezwanej wymaga opieki innej osoby, na wniosek osoby wezwanej, wzywająca jednostka organizacyjna Zakładu może wyrazić zgodę na zwrot kosztów przejazdu również osobie towarzyszącej”. Jednakże ustawa o ochronie danych osobowych stanowi, że przetwarzanie takich danych jest dopuszczalne, jeżeli przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą, i stwarza pełne gwarancje ich ochrony (art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy). W związku z powyższym, podstawę dla przetwarzania danych o stanie zdrowia w przypadku przejazdu wraz z osobą towarzyszącą powinny określać przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a nie rozporządzenia. Projektowany przepis rozporządzenia nie legalizowałby bowiem przetwarzania danych tzw. szczególnie chronionych. Nawet w sytuacji, jeśli takie dane są w dyspozycji Zakładu, to przepis rangi ustawowej powinien określać możliwość ich wykorzystania w związku z postępowaniem o zwrot kosztów przejazdu. Pomimo zgłoszonej uwagi opiniowane rozporządzenie zostało uznane za uzgodnione. Generalny Inspektor wskazał jednak Ministrowi Polityki Społecznej konieczność wprowadzenia w ramach ewentualnej nowelizacji ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych przepisu regulującego kwestie przetwarzania danych o stanie zdrowia wezwanego w związku z refundowaniem przejazdu osoby towarzyszącej¹⁹¹.

5.4 W 2004 r. – podobnie, jak w roku 2002 – podmioty z omawianego sektora nie zgłosiły do **rejestracji** żadnego zbioru danych osobowych. W 2003 r. natomiast zgłoszone zostały do rejestracji 2 zbiory.

5.5 W okresie objętym sprawozdaniem Generalny Inspektor nie przeprowadzał **kontroli**, w trakcie których weryfikowana byłaby zgodność przetwarzania danych osobowych z przepisami o ich ochronie przez podmioty realizujące zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych.

6. Urzędy Skarbowe.

Urzędy skarbowe przetwarzają dane osobowe przede wszystkim w oparciu o przepisy prawa podatkowego, w szczególności zaś na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60), ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.), ustawy z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 269, poz. 2681 ze zm.) oraz w oparciu o wydane na ich podstawie akty wykonawcze.

6.1 W 2004 r. wpłynęło 16 **skarg** dotyczących tego rodzaju problematyki. W poprzednich latach nie odnotowano tego rodzaju skarg.

Większość skarg odnosiła się do działań dyrektora jednej z izb skarbowych, który w ocenie skarżących, udostępniał ich dane osobom nieupoważnionym, odmawiał im udostępnienia dokumentacji z akt postępowań z ich udziałem, czy też tworzył niezgodnie z przepisami prawa zbiory danych¹⁹². Przeprowadzone postępowanie nie potwierdziło, aby doszło do złamania przez dyrektora tej izby przepisów ustawy w zakresie zabezpieczenia danych podatników oraz tworzenia jakichkolwiek zbiorów członków stowarzyszenia. Natomiast w kwestii odmowy udostępnienia akt z prowadzonych postępowań Generalny Inspektor wskazywał na odrębne procedury regulujące te kwestie, zamieszczone zarówno w Ordynacji podatkowej, jak i w Kodeksie postępowania administracyjnego.

Wpływały także skargi związane z kwestią zabezpieczenia danych osobowych przez urzędy skarbowe¹⁹³. W jednej z nich, dotyczącej incydentalnego – jak się okazało – dostarczania

¹⁹¹ W czasie opracowywania niniejszego Sprawozdania przepis ten nie został znowelizowany.

¹⁹² GI-DS-430-393/04, GI-DS-430-391/04, GI-DS-430-439/04, GI-DS-430-393/04, GI-DS-430-544/04, GI-DS-430-550/04, GI-DS-430-557/04, GI-DS-430-600/04, GI-DS-430-546/04, GI-DS-430-410/04, GI-DS-430-549/04, GI-DS-430-558/04, GI-DS-430-502/04.

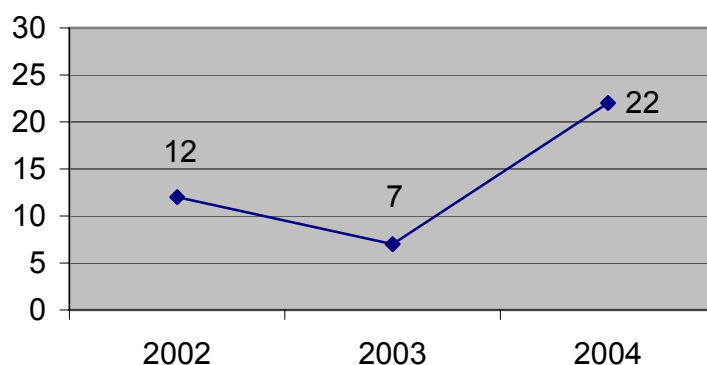
¹⁹³ GI-DS-430/272/04, GI-DS-430/809/04.

niezabezpieczonej korespondencji do podatnika przez Pierwszy Urząd Skarbowy Warszawa-Śródmieście, na skutek interwencji Generalnego Inspektora w urzędzie przeprowadzono dodatkowe szkolenia pracowników w zakresie konieczności przestrzegania zasad ochrony danych osobowych, a osoba winna została ukarana karą upomnienia. Podobna skarga, wskazująca pierwotnie na udostępnienie przez Urząd Skarbowy w Zabrzu danych osobowych osobie nieupoważnionej, uznana została za nieuzasadnioną, bowiem udostępnienie nabywcy nieruchomości, danych skarżącej, jako osoby zbywającej nieruchomość, nastąpiło na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej, przy zachowaniu zasad wynikających z art. 29 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych.

Incydentalność potwierdzonych naruszeń może wskazywać, iż ochrona danych osobowych przez urzędy skarbowe jest zadowalająca.

Skarżący wielokrotnie podważali legalność czynności urzędów skarbowych, czy izb skarbowych, których ocena nie mogła być jednak dokonywana przez Generalnego Inspektora z uwagi na zakres jego kompetencji. W sposób błędny przypisywano zatem Generalnemu Inspektorowi status podmiotu upoważnionego do badania np. prawidłowości prowadzonych postępowań podatkowych.

6.2 W 2004 r., w porównaniu z latami ubiegłymi, nastąpił wzrost liczby **pytań o interpretację** przepisów dotyczących przetwarzania danych osobowych przez urzędy skarbowe.

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań dotyczących przetwarzania danych osobowych przez urzędy skarbowe skierowanych do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Pytania kierowane do Generalnego Inspektora, zarówno przez osoby, których dane dotyczyły, jak też przez urzędy skarbowe, odnosiły się, podobnie jak to miało miejsce w roku ubiegłym, przede wszystkim do możliwości udostępniania danych osobowych innym podmiotom¹⁹⁴ oraz do obowiązku rejestracji zbiorów danych osobowych¹⁹⁵.

¹⁹⁴ GI-DP-024/45/04, GI-DP-024/2306/04 – pytano o to, czy urząd skarbowy może udostępnić posiadane informacje komornikowi sądowemu, policji i biuro detektywistycznemu. W odpowiedzi na pytanie w sprawie możliwości

W omawianym roku sprawozdawczym do Generalnego Inspektora wpłynęło pismo Przewodniczącego Rady Sekcji Krajowej NSZZ "Solidarność" Pracowników Skarbowych w Warszawie sygnalizujące, iż dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach wymaga od pracowników Izby oraz urzędów skarbowych z terenu województwa składania oświadczeń o działalności gospodarczej prowadzonej przez ich małżonka i członków rodzin pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym¹⁹⁶. W odpowiedzi, jak również w wystąpieniu do Ministra Finansów, do którego zwrócono się o zajęcie stanowiska w niniejszej sprawie, Generalny Inspektor zauważył, iż ani ustawa z dnia 21 czerwca 1996 r. o urzędach i izbach skarbowych (Dz. U. Nr 106, poz. 489 ze zm.), ani ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. Nr 106, poz. 679 ze zm.) i wydane na jej podstawie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 lipca 2003 r. w sprawie określenia wzorów formularzy oświadczeń o prowadzeniu działalności gospodarczej i o stanie majątkowym (Dz. U. z 2003 r. Nr 143, poz. 1387), nie nakłada na pracowników urzędów skarbowych i izb skarbowych obowiązku składania oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka bądź innego członka rodziny. Odnosząc się do przedstawionego zagadnienia, Minister Finansów poinformował Generalnego Inspektora, iż obowiązek składania tego typu oświadczeń został nałożony przez dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach w czasie, gdy nie obowiązywała jeszcze, ani ustawa o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, ani ustawa o urzędach i izbach skarbowych¹⁹⁷. Minister Finansów poinformował także, iż swoje stanowisko w tej sprawie, stwierdzające, że obowiązek składania przez pracowników omawianych oświadczeń powinien wynikać z przepisów ustawowych, przedstawił dyrektorowi Izby Skarbowej w Katowicach. W wyniku wystąpienia Ministra Finansów, dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach odstąpił od stosowanej praktyki żądania składania przez pracowników Izby Skarbowej i urzędów skarbowych oświadczeń o działalności gospodarczej prowadzonej przez ich małżonka oraz członków rodzin pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym.

W bieżącym okresie sprawozdawczym, Generalny Inspektor otrzymał również sygnał o żądaniu przez Naczelnika Małopolskiego Urzędu Skarbowego z siedzibą w Krakowie od

udostępnienia danych osobowych pracownika biura detektywistycznemu przez urząd skarbowy – jako pracodawcę, Generalny Inspektor wskazał na art. 9 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 12, poz. 110 ze zm.), przyznający detektywowi prawo do uzyskiwania informacji od wymienionych w nim podmiotów. Generalny Inspektor zaznaczył przy tym, iż z uwagi na to, że zastosowanie art. 9 jest możliwe, o ile przepisy innych ustaw nie stanowią inaczej oraz przez wzgląd na brzmienie art. 2 ust. 1 tej ustawy, nie jest ono bezwarunkowe. Nie może być on zatem uznany za samodzielną podstawę (bez powiązania go z innymi przepisami) do uzyskania przez detektywa interesujących go informacji.

¹⁹⁵ GI-DP-024/211/04, GI-DP-024/828/04, GI-DP-024/1847/04, GI-DP-024/1910/04

¹⁹⁶ GI-DP-024/184/04

¹⁹⁷ Pismo z dnia 31 marca 2004 r. o sygn. OS3-0231-10/04/BM6-4003

pełnomocników stron – w tym przypadku radcy prawnego – zbyt szerokiego zakresu danych (numer NIP, PESEL, imiona rodziców, miejsce urodzenia oraz miejsce zamieszkania)¹⁹⁸. Generalny Inspektor zwrócił się w tej sprawie do Ministra Finansów o wyrażenie opinii na temat celowości i legalności żądania przez organ podatkowy udostępnienia danych osobowych pełnomocnika strony toczącego się postępowania podatkowego w w/w zakresie. Minister Finansów podzielił stanowisko Generalnego Inspektora¹⁹⁹ wskazując przy tym, iż zakres danych pełnomocnika powinien obejmować imię i nazwisko pełnomocnika oraz adres jego biura (kancelarii), jeśli pełnomocnictwo jest wykonywane w ramach obowiązków zawodowych, lub adres zamieszkania. Minister Finansów zauważył ponadto, iż żądanie dodatkowych informacji o danych identyfikujących pełnomocnika powinno mieć miejsce jedynie w wyjątkowych sytuacjach, gdy występują uzasadnione wątpliwości, co do jego tożsamości lub co do faktu, czy osoba ustanowiona pełnomocnikiem posiada pełną zdolność do czynności prawnych. Wątpliwości te mogą być także wyjaśnione z mocodawcą.

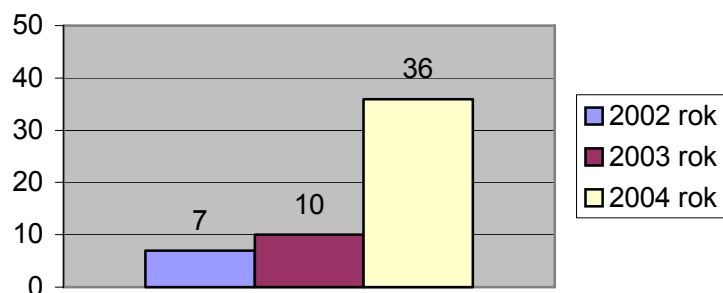
W sytuacji zaś, gdy pełnomocnikiem jest radca prawny (adwokat, doradca podatkowy) możliwe jest porównanie danych osobowych zawartych w pełnomocnictwie z danymi zawartymi we wpisie na liście właściwej korporacji zawodowej. W związku z tym, że z sygnałów otrzymywanych przez Generalnego Inspektora wynikało, iż praktyka polegająca na żądaniu zbyt szerokiego zakresu danych osobowych pełnomocników stron toczącego się postępowania podatkowego jest powszechnie stosowana przez organy podatkowe, Generalny Inspektor zwrócił się do Ministerstwa Finansów o zwrócenie uwagi podległym mu jednostkom, że jest ona nieprawidłowa i nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa. Podjęte w tej sprawie przez organ ds. ochrony danych osobowych działania zapoczątkowały usuwanie wspomnianych nieprawidłowości.

6.3 W 2004 r. do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora skierowano **7 projektów aktów prawnych** dotyczących problematyki podatkowej, przy czym tylko do 1 zostały zgłoszone uwagi. Dla porównania w 2003 r. do zaopiniowania przekazano 8 projektów, uwagi zgłoszono do 1 projektu, a w 2002 r. wpłynęło 9 projektów, do 2 zgłoszono uwagi.

6.4 W roku sprawozdawczym urzędy skarbowe zgłosiły do **rejestracji** 36 zbiorów danych prowadzonych w związku z wykonywaniem przez nie zadań określonych przepisami prawa. W 2003 roku zgłoszonych zostało 10 zbiorów danych, a w roku 2002 – 7.

¹⁹⁸ GI-DP-024/1503/04

¹⁹⁹ Pismo z dnia 2 października 2004 r. o sygn. OS-1-Opr-79/2004/12666.

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów zgłoszonych do rejestracji w latach 2002 – 2004.

Wpływ na wzrost liczby zgłoszeń miały m.in. kontrole przeprowadzone w urzędach skarbowych 2003 r.²⁰⁰.

Zdecydowana większość zgłoszonych do rejestracji zbiorów danych prowadzona była w systemie informatycznym. Wysoko należy ocenić stopień poprawności wypełnienia zgłoszeń rejestracyjnych przez urzędy skarbowe, co wyróżnia je na tle innych podmiotów ze sfery administracji publicznej. W kilku przypadkach zgłoszenia zawierały jednak uchybienia uniemożliwiające zarejestrowanie zbiorów danych bez przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego (np.: zastosowano niewłaściwy poziom bezpieczeństwa przetwarzania danych w systemie informatycznym, zgłoszenie nie zawierało informacji o opracowaniu dokumentacji opisującej sposób przetwarzania danych osobowych w zbiorze oraz środki powzięte dla ich ochrony, brak informacji o wyznaczeniu administratora bezpieczeństwa informacji oraz informacji, czy do przetwarzania danych osobowych dopuszczone zostały wyłącznie osoby posiadające upoważnienie nadane przez administratora danych).

6.5 W okresie sprawozdawczym w organach podatkowych przeprowadzono 1 **kontrolę** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych, w związku z prowadzonym postępowaniem administracyjnym zainicjowanym wniesioną skargą.

Mała liczba kontroli organów podatkowych w 2004 r. spowodowana była tym, że przetwarzanie danych przez te podmioty zostało szczegółowo skontrolowane w 2003 r.

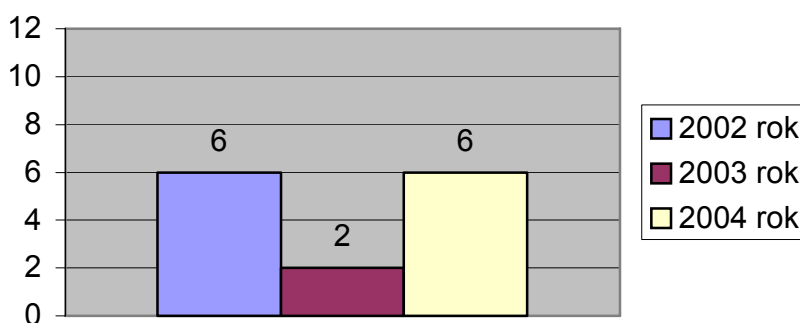
7. Straże Miejskie.

Aktami prawnymi regulującymi przetwarzanie danych osobowych w omawianym zakresie są: ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779 ze zm.) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 listopada 2004 r. w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych (miejskich) niektórych czynności (Dz. U. Nr 247, poz.

²⁰⁰ W 2003 r. w urzędach skarbowych przeprowadzonych zostało 29 kontroli.

2473)²⁰¹. Nadmienić należy, że 25 stycznia 2004 r. weszła w życie istotna – z punktu widzenia ochrony danych osobowych – zmiana ustawy o strażach gminnych. Ustawą z dnia 12 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy o strażach gminnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U Nr 130, poz. 1190) został bowiem do niej dodany przepis (art. 10a), legalizujący przetwarzanie przez straż miejską – w celu realizacji ustawowych zadań – danych osobowych uzyskanych w wyniku wykonywania czynności podejmowanych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia oraz z rejestrów, ewidencji i zbiorów, do których straż posiada dostęp na podstawie odrębnych przepisów, z wyłączeniem danych ujawniających pochodzenie etniczne i rasowe, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym, bez wiedzy i zgody osoby, której dane te dotyczą.

7.1 W roku 2004 r. do Generalnego Inspektora skierowanych zostało 6 **skarg** związanych z przetwarzaniem danych osobowych przez straże miejskie. Liczba skarg z tej dziedziny utrzymuje się na niewysokim poziomie.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg dotyczących przetwarzania danych przez straże miejskie w latach 2002 – 2004.

W 2004 r. – w związku ze skierowanymi do Generalnego Inspektora skargami – organ ds. ochrony danych osobowych zajął się zakresem danych osobowych, jaki straż miejska pozyskuje, w ramach realizacji swoich zadań²⁰². Okazało się, że w toku przesłuchania w sprawie o wykroczenie, straż miejska, wykorzystując formularze stosowane przez policję, pozyskuje od skarżących m.in. dane o stanie zdrowia, w tym zdrowia psychicznego. Dane te są następnie umieszczane we wniosku o ukaranie kierowanym do sądu rejonowego (wydziału grodzkiego), przy czym straż miejska pozostawia sobie te informacje w tzw. „zbiorze wtórników”. Udzielając wyjaśnień w zakresie legalności pozyskiwania tej kategorii informacji straż miejska wskazywała przepisy ustawy

²⁰¹ Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 4 grudnia 2004 r.

²⁰² GI-DS-430/386/04, GI-DS-430/271/04

o strażach gminnych, tymczasem z ich brzmienia (art. 10a ustawy o strażach gminnych) wynika wprost, iż straż miejska realizując zadania w zakresie ochrony porządku publicznego może przetwarzać dane osobowe, z wyłączeniem danych o stanie zdrowia. Ponadto zaobserwowano, iż w protokołach przesłuchań, stosowanych przez straż istnieje rubryka „dane o karalności”, co może wywoływać u osób poddanych przesłuchaniu błędne przeświadczenie o konieczności pozyskania przez straż informacji o wszelkich dotychczasowych ukaraniach tych osób. Tymczasem, w sprawach o wykroczenia za zupełnie wystarczające uznano pozyskanie danych o ukaraniu za przestępstwo podobne, co w toku postępowania potwierdziły zarówno same straże, jak i MSWiA.

Działania podjęte przez Generalnego Inspektora w niniejszym zakresie spotkały się z szybką i pozytywną reakcją zarówno ze strony MSWiA, jak i KGP. MSWiA wskazało, że - pomimo podjęcia przez MSWiA akcji informacyjnej (na stronie internetowej ministerstwa) – sygnały, które wpłynęły do Generalnego Inspektora potwierdzają, iż straże nie uwzględniając obowiązujących w tym zakresie przepisów, w dalszym ciągu pozyskują dane osób podejrzanych o popełnienie wykroczenia w szerszym zakresie, niż pozwalają na to przepisy prawa.

W odpowiedzi MSWiA odniosło się również do kwestii przetwarzania przez straże „danych o karalności”²⁰³. Na skutek interwencji Generalnego Inspektora MSWiA wystąpiło do Komendanta Głównego Policji, aby policjanci, podczas wykonywania fachowego nadzoru nad działalnością straży gminnych (miejskich), zwracali również uwagę na konieczność pozyskiwania danych w sposób zgodny z prawem, a więc w zakresie, jaki przewidują przepisy ustawy o strażach gminnych. Ponadto, uwzględniając stanowisko Generalnego Inspektora w tej sprawie, MSWiA skierowało do Prefekta Krajowej Rady Komendantów Straży Miejskich i Gminnych wystąpienie o podjęcie akcji rozpowszechnienia wśród strażników stanowiska zajętego przez Ministerstwo w tej sprawie. Komendant Główny Policji natomiast – przyznając, iż działania strażników miejskich uznać należy za nieprawidłowe – zapewnił, iż prowadzone są prace nad zmianą wzorów formularzy przesłuchań stron oraz wniosków o ukaranie, a odpowiednie pismo instrukcyjne wraz z wzorami formularzy przekazane zostanie do wszystkich jednostek organizacyjnych straży gminnych (miejskich).

Z powyższego wnioskować należy, iż ww. organy w pełni podzieliły opinię Generalnego Inspektora w sprawie pozostającego w sprzeczności z przepisami pozyskiwania zbyt szerokiego zakresu danych przez straże miejskie, oraz że interwencja Generalnego Inspektora stała się impulsem do podjęcia działań mających na celu zmianę nieprawidłowej praktyki.

²⁰³ MSWiA wskazało m.in., iż „wyłączenie to [z art. 10a ustawy o strażach gminnych] nie obejmuje jedynie danych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym, ponieważ ich przetwarzanie jest potrzebne straży w celu realizacji ustawowych zadań. Przepis art. 57 § 3 pkt 7 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia wymaga bowiem, żeby wniosek o ukaranie składany przez straż gminną zawierał dane dotyczące uprzedniego skazania obwinionego za podobne przestępstwo lub wykroczenie, jeżeli oskarżyciel powołuje się na tę okoliczność. Dane te są również niezbędne przy ustalaniu przez organ orzekający wymiaru kary na podstawie art. 33 § 1 Kodeksu wykroczeń”.

Analiza spraw dotyczących przetwarzania danych przez straże miejskie, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w bieżącym roku sprawozdawczym prowadzi do wniosku, iż pomimo istnienia przepisów w tym zakresie przyznających tym organom określone uprawnienia²⁰⁴, straże miejskie mają ograniczoną możliwość realizacji swoich zadań, gdyż niektóre podmioty odmawiają im udostępnienia informacji o osobach popełniających przestępstwo, czy wykroczenie. Przykładem mogą być odmowy udostępnienia danych strażom miejskim dokonywane przez operatorów publicznych sieci telekomunikacyjnych. Generalny Inspektor rozpatrywał w 2004 r. wnioski straży miejskich o nakazanie operatorowi udostępnienia danych osobowych w zakresie imion, nazwisk i adresów zamieszkania ze zbiorów danych osobowych operatora, celem skierowania wniosków o ukaranie²⁰⁵. Straż miejska posiadała bowiem jedynie numery telefonów sprawców wykroczeń. Tymczasem, jak wynika z obowiązujących w tym zakresie przepisów, straż miejska realizując zadania w zakresie ochrony porządku publicznego może przetwarzać dane osobowe bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą, uzyskane w wyniku czynności podejmowanych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Jednocześnie, strażnik wykonując nałożone na niego zadania ma prawo do dokonywania czynności sprawdzających i wyjaśniających w celu ustalenia, czy istnieją podstawy do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie oraz zebrania danych niezbędnych do sporządzenia wniosku o ukaranie. Oznacza to, że realizacja zadań nałożonych na straż miejską wymaga wykorzystania informacji o osobach, których działania te dotyczą. Straż miejska ma zatem prawo zwrócić się o informacje o abonencie do operatora, który powinien dane udostępnić. Udostępnienie odbywać się może na podstawie art. 161 ust. 1 zd. 2 Prawa telekomunikacyjnego, w oparciu o przepisy o strażach gminnych i kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, a powołany przepis Prawa telekomunikacyjnego zwalnia pracowników operatora z zachowania w tym zakresie tajemnicy telekomunikacyjnej. Należy zatem stanowczo podkreślić, że nieuzasadnione powoływanie się na tajemnicę telekomunikacyjną nie może stanowić przeszkody w wykonaniu prawa przez organy do tego powołane.

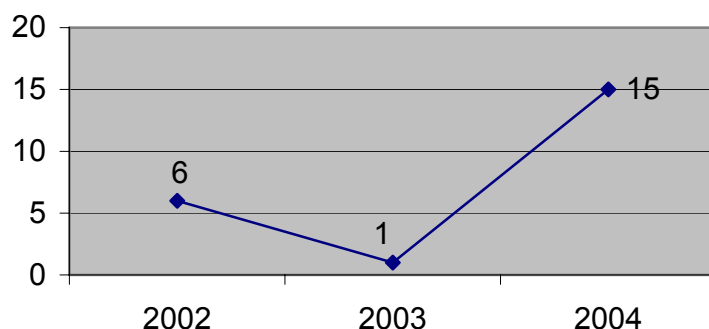
W sprawach, w których operatorzy (np. Polska Telefonia Cyfrowa Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, czy Polkomtel S.A. z siedzibą w Warszawie) odmówili udostępnienia danych zasłaniając się koniecznością zachowania tajemnicy telekomunikacyjnej, których żądały straże miejskie, konieczne stało się wydawanie przez Generalnego Inspektora decyzji nakazujących operatorom ich udostępnienie²⁰⁶. Przedmiotowe decyzje zostały wykonane.

²⁰⁴ Np. art. 23 ust. 1 pkt 2 i 4 ustawy o ochronie danych osobowych w związku z art. 54 § 1 i art. 56 § 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. Nr 106, poz. 1148 ze zm.), art. 10a ustawy o strażach gminnych oraz art. 161 ust. 1 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800 ze zm.).

²⁰⁵ GI-DS-430/743/04, GI-DS-430/584/04

²⁰⁶ GI-DEC-DS-270/04/581,582 i GI-DEC-DS-208/04/452,543

7.2 W porównaniu z rokiem 2003 odnotowano zdecydowanie więcej **pytań o interpretację** przepisów dotyczących przetwarzania danych w związku z działalnością straży miejskich.

Wykres: Zestawienie liczby pytań dotyczących przetwarzania danych przez straże miejskie w latach 2002 – 2004.

Zagadnieniem budzącym największe zainteresowanie w okresie objętym sprawozdaniem była kwestia szeroko rozumianego zakresu uprawnień straży miejskich. W pytaniach kierowanych do Generalnego Inspektora pytano m.in. o legalność legitymowania przez straż miejską osób w celu ustalenia ich tożsamości²⁰⁷, o dopuszczalność uzyskiwania przez straż miejską informacji ze zbiorów danych PESEL²⁰⁸ oraz o możliwość pozyskiwania przez straż miejską informacji niezbędnych do ustalenia sprawcy wykroczenia²⁰⁹. Pytano również o kwestie takie, jak legalność powierzania przetwarzania danych przez straże miejskie innym podmiotom²¹⁰ oraz

²⁰⁷ GI-DP-024/1682/04. Sprawa dotyczyła legitymowania przez straże miejskie osób odmawiających inkasentom uiszczenia opłaty targowej i następnie przekazywania im tych danych. W odpowiedzi Generalny Inspektor poinformował m.in., iż straż miejska uprawniona jest do przetwarzania danych osobowych w celach określonych przepisami ustawy o strażach gminnych (art. 11), przy czym katalog zadań straży gminnej nie jest zamknięty. Zatem legitymowanie osób w celu ustalenia ich tożsamości powinno odbywać się w uzasadnionych przypadkach, w związku z realizacją zadań straży gminnej, o których mowa w art. 10 i art. 11 tej ustawy. Zgodnie z art. 10 ustawy o strażach gminnych, straż wykonuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego. Jeżeli więc do zadań straży gminnej należy legitymowanie osób odmawiających inkasentom uiszczenia opłaty targowej i przekazywanie im tych danych, to działanie takie jako podejmowane na podstawie aktu prawa miejscowego, nie będzie stanowiło naruszenia ustawy o ochronie danych osobowych. Generalny Inspektor zaznaczył jednak, iż – jak to wynika z art. 19 pkt 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 84 ze zm.) – inkasent jedynie pobiera podatek i płaci go w stosownym terminie organowi podatkowemu. Wydaje się zatem, że w przypadku odmowy uiszczenia opłaty targowej, to organ podatkowy, a nie inkasent, jest uprawniony i zobowiązany jednocześnie do ściągnięcia należności podatkowej. To organ podatkowy wydaje się być podmiotem uprawnionym do pozyskania danych osób, które nie uiściły opłaty targowej.

²⁰⁸ GI-DP-024/1927/04, GI-DP-024/2169/04. W tych sprawach Generalny Inspektor wskazywał, iż zasady i tryb udzielania informacji z ewidencji ludności regulują przepisy ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960 ze zm.).

²⁰⁹ GI-DP-024/1063/04. W niniejszej sprawie chodziło o dopuszczalność udostępniania straży miejskiej danych osobowych przetwarzanych przez bank niestanowiących tajemnicy bankowej w rozumieniu ustawy Prawo bankowe. Generalny Inspektor wskazał, iż dopuszczalność udostępnienia straży miejskiej danych osobowych przetwarzanych przez bank rozpatrywać należy na gruncie przepisów ustawy o strażach gminnych oraz wydanego na jej podstawie – wówczas obowiązującego – rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych niektórych czynności (Dz. U. Nr 84, poz. 536).

²¹⁰ GI-DP-024/395/04

o dopuszczalność przekazywania przez straż miejską informacji dotyczących przeprowadzonych interwencji do publikacji w lokalnej prasie²¹¹.

W jednej ze spraw podniesiono także kwestię uprawnień radnego Rady Miejskiej do wglądu w dokumenty straży miejskiej, w tym w notatniki służbowe wszystkich strażników²¹². W sprawie tej Generalny Inspektor wskazał stronom, których spór dotyczył, na przepisy ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.).

Przedmiotem innego pytania skierowanego w roku sprawozdawczym do Generalnego Inspektora była zawartość notatników służbowych strażników miejskich²¹³. W piśmie tym poruszono zagadnienie działania strażnika miejskiego, polegające na zamieszczaniu w notatniku służbowym danych osobowych pozyskanych na podstawie dokumentów stwierdzających tożsamość osoby, do zapoznania z którymi doszło w wyniku wykonywania przez strażnika czynności podejmowanych w postępowaniu w sprawie o wykroczenie. W odpowiedzi Generalny Inspektor poinformował, iż taka praktyka znajduje oparcie w obowiązujących przepisach prawa. Wskazał na odpowiednie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych (miejskich) niektórych czynności. Zgodnie z § 6 powołanego rozporządzenia, strażnik jest obowiązany udokumentować w notatniku służbowym m.in. dane dotyczące osoby legitymowanej oraz rodzaju dokumentu, które stanowiły podstawę do ustalenia tożsamości, czasu, miejsca oraz podstawy prawnej i faktycznej podjęcia czynności legitymowania²¹⁴. Generalny Inspektor zwrócił także uwagę na art. 10a ustawy o strażach gminnych, zgodnie z którym - o czym była mowa na wstępie niniejszego działu - straż miejska w celu realizacji ustawowych zadań może przetwarzać dane osobowe, z wyłączeniem danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym, bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą, uzyskane w wyniku wykonywania czynności podejmowanych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia (...).

7.3 W bieżącym okresie sprawozdawczym, podobnie jak w latach 2002 i 2003, do Generalnego Inspektora nie wpływały **projekty aktów prawnych** dotyczących przetwarzania danych osobowych przez straż miejską.

²¹¹ GI-DP-024/757/04

²¹² GI-DP-024/829/04 w zw. ze sprawą o sygn. GI-DP-024/1199/04.

²¹³ GI-DP-024/2283/04

²¹⁴ Podkreślenia wymaga w tym miejscu, iż analogicznej treści przepis zawarty był w obowiązującym do dnia 4 grudnia 2004 r., a regulującym przedmiotowe kwestie § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych niektórych czynności (Dz. U. Nr 84, poz. 536).

7.4 W 2004 r. straże gminne (miejskie) – jako administratorzy danych – zgłosiły do **rejestracji** 5 zbiorów danych osobowych. W roku 2003 zgłoszono 4 zbiory danych, natomiast w roku 2002 nie dokonano żadnego zgłoszenia z tego zakresu. Zgłaszane do rejestracji zbiory danych dotyczyły osób kontrolowanych²¹⁵, osób ukaranych mandataми karnymi²¹⁶, kandydatów do pracy²¹⁷, osób składających skargi i wnioski²¹⁸. Należy podkreślić, iż jako administratorów danych zgromadzonych w tego typu zbiorach wskazywano zarówno same straże gminne lub miejskie, jak i gminy²¹⁹.

Większość zgłoszonych do rejestracji zbiorów danych (4) prowadzona była w formie papierowej, bez zastosowania do przetwarzania danych systemu informatycznego, a nadesłane zgłoszenia rejestracyjne wypełnione były poprawnie. Jedynie w dwóch przypadkach pojawiły się nieprawidłowości, w związku z czym konieczne było przeprowadzenie stosownego postępowania wyjaśniającego²²⁰.

7.5 W 2004 r. – w związku z prowadzonym postępowaniem skargowym – w strażach miejskich przeprowadzona została – tak, jak w roku 2003 – jedna **kontrola** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych²²¹. Kontrola wykazała, że w jednostce kontrolowanej nie zastosowano środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, a w szczególności nie zabezpieczono danych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Uchybienia w tym zakresie polegały na nie wyposażeniu systemu informatycznego służącego do przetwarzania danych osobowych w mechanizmy uwierzytelniania użytkownika. Wszyscy użytkownicy ww. systemu logowali się bowiem do niego za pomocą jednego hasła. Ustalono również, że do ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych nie wpisano wszystkich osób zatrudnionych przy ich przetwarzaniu.

W toku kontroli stwierdzono również uchybienia w procesie przetwarzania danych w systemie informatycznym, polegające m.in. na nie zapewnianiu przez ten system odnotowania

²¹⁵ Np. zgłoszenie z dnia 29 marca 2004 r. (nr R 000594/04)

²¹⁶ Np. zgłoszenie z dnia 19 lipca 2004 r. (nr R 001705/04)

²¹⁷ Np. zgłoszenie z dnia 12 lutego 2004 r. (nr R 000230/04)

²¹⁸ Np. zgłoszenie z dnia 12 lutego 2004 r. (nr R 000227/04)

²¹⁹ Stosownie do treści art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. Nr 123, poz. 779 ze zm.), straż gminną może utworzyć rada gminy, a zgodnie z art. 6 ust. 1 tej ustawy straż jest jednostką organizacyjną gminy, natomiast na podstawie art. 6 ust. 2 powołanej ustawy w szczególnie uzasadnionych przypadkach rada gminy może postanowić o umiejscowieniu Komendy straży w strukturze urzędu gminy. Wobec powyższego, administratorem danych może być zarówno straż, jak i gmina.

²²⁰ Zgłoszenie z dnia 25 października 2004 r. (nr R 002192/04) i zgłoszenie z dnia 19 lipca 2004 r. (nr R 001705/04).

²²¹ GI-DIS-K-411/15/04

dla każdej osoby, której dane przetwarzane są w systemie, daty pierwszego wprowadzenia danych, identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane i informacji komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione), które stanowiły naruszenie przepisów § 16 pkt 1, pkt 3 i pkt 4 oraz § 17 rozporządzenia w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych²²². Ze względu jednak na zmianę przepisów nakładających wskazane wymogi na administratorów przetwarzających dane przy użyciu systemów informatycznych (utrata z dniem 1 maja 2004 r. mocy obowiązującej przez ww. rozporządzenie oraz wyznaczenie 6-miesięcznego terminu na dostosowanie tych systemów do wymogów określonych w § 7 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych²²³), w ww. zakresie nie wszczęto postępowania administracyjnego, zaś to, które zostało wszczęte w pozostałym zakresie umorzono ze względu na przywrócenie przez jednostkę kontrolowaną stanu zgodnego z prawem.

8. Inne sprawy dotyczące problematyki przetwarzania danych w sektorze publicznym.

Podmioty podejmujące działania w sferze publicznej, takie m.in. jak **jednostki samorządu terytorialnego, wojewodowie, czy centralne organy administracji rządowej**, przetwarzają dane osobowe w sprawach dotyczących także innych zagadnień, niż wskazane w punktach poprzedzających. Czynią to w związku z realizacją zadań wynikających z innych, niż wymienione przy okazji omawiania powyższych zagadnień, przepisów prawa, wśród których można wskazać

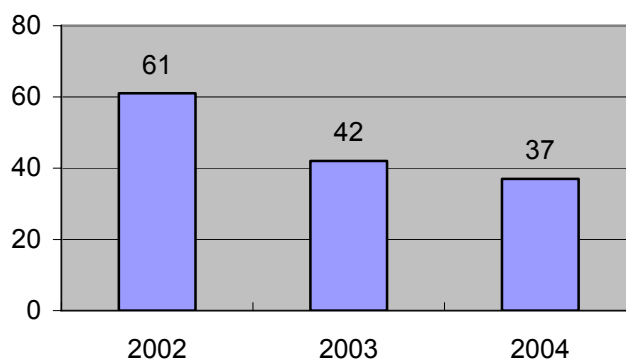
²²² § 16. Dla każdej osoby, której dane są przetwarzane w systemie informatycznym, system ten powinien zapewniać odnotowanie: 1) daty pierwszego wprowadzenia danych tej osoby, 2) źródła pochodzenia danych, jeśli dane pochodzą z różnych źródeł, 3) identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane, 4) informacji, komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione, jeśli przewidziane jest udostępnianie danych innym podmiotom, chyba że dane te traktuje się jako dane powszechnie dostępne, 5) sprzeciwu, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 7 ustawy, po jego uwzględnieniu, oraz sprzeciwu określonego w art. 32 ust. 1 pkt 8 ustawy.

§ 17. System informatyczny służący do przetwarzania danych osobowych powinien umożliwić udostępnienie na piśmie, w powszechnie zrozumiałej formie, treści danych o każdej osobie, której dane są przetwarzane, wraz z informacjami, o których mowa w § 16.

²²³ § 7. 1. Dla każdej osoby, której dane osobowe są przetwarzane w systemie informatycznym - z wyjątkiem systemów służących do przetwarzania danych osobowych ograniczonych wyłącznie do edycji tekstu w celu udostępnienia go na piśmie - system ten zapewnia odnotowanie: 1) daty pierwszego wprowadzenia danych do systemu; 2) identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane osobowe do systemu, chyba że dostęp do systemu informatycznego i przetwarzanych w nim danych posiada wyłącznie jedna osoba; 3) źródła danych, w przypadku zbierania danych, nie od osoby, której one dotyczą; 4) informacji o odbiorcach, w rozumieniu art. 7 pkt 6 ustawy, którym dane osobowe zostały udostępnione, dacie i zakresie tego udostępnienia, chyba że system informatyczny używany jest do przetwarzania danych zawartych w zbiorach jawnych; 5) sprzeciwu, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 8 ustawy. 2. Odnotowanie informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, następuje automatycznie po zatwierdzeniu przez użytkownika operacji wprowadzenia danych. 3. Dla każdej osoby, której dane osobowe są przetwarzane w systemie informatycznym, system zapewnia sporządzenie i wydrukowanie raportu zawierającego w powszechnie zrozumiałej formie informacje, o których mowa w ust. 1. 4. W przypadku przetwarzania danych osobowych, w co najmniej dwóch systemach informatycznych, wymagania, o których mowa w ust. 1 pkt 4, mogą być realizowane w jednym z nich lub w odrębnym systemie informatycznym przeznaczonym do tego celu.

m.in. ustawę z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (tekst jednolity: Dz. U. 2001 r. Nr 87, poz. 960 ze zm.), ustawę z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.), ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.), ustawę z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. 2003 r. Nr 15, poz. 148 ze zm.), a także ustawy regulujące organizację i zasady działania jednostek samorządowych i rządowych.

8.1 W 2004 r. Generalny Inspektor rozpatrzył 37 **skarg** dotyczących problematyki przetwarzania danych osobowych w sektorze publicznym, a nie zakwalifikowanych do żadnej z uprzednio wskazanych kategorii. Stwierdzić należy, iż liczba takich skarg sukcesywnie spada.

Wykres: Liczbowe zestawienie innych – niż omówione w poprzednich rozdziałach – skarg dotyczących przetwarzania danych w sektorze publicznym w latach 2002 – 2004.

W 2004 r., w zakresie innych spraw dotyczących przetwarzania danych w sektorze publicznym, wpłynęło wiele skarg wskazujących na udostępnienie przez organy samorządu terytorialnego, jak np. burmistrzów, czy wójtów, danych osobowych osobom nieupoważnionym. Działania takie spowodowane były m.in. niezapewnieniem przez administratora danych stosownych zabezpieczeń danych osobowych. W przypadkach potwierdzenia zarzutów skarżących, Generalny Inspektor decydował o zawiadomieniu organów ścigania, kierował do administratorów wnioski o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec osób odpowiedzialnych za niewłaściwe przetwarzanie danych, czy też występował do administratora o podjęcie działań, które spowodują wyeliminowanie podobnych zdarzeń w przyszłości.

Powiadomienie organów ścigania o popełnieniu przestępstwa okazało się konieczne w sprawie, która dotyczyła udostępnienia osobom nieupoważnionym ze zbiorów administrowanych przez Wójta Gminy Dębe Wielkie, danych osobowych skarżących, poprzez wywieszenie na publicznie dostępnej tablicy ogłoszeń – przekazanego przez komornika – zawiadomienia

o wszczęciu egzekucji i wezwania do zapłaty²²⁴. Zawiadomienie zostało także wystosowane w związku z doręczeniem osobom nieupoważnionym korespondencji zawierającej postanowienie dotyczące nałożenia na skarżących grzywny, a więc z działaniem naruszającym art. 122 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.²²⁵ W innej sprawie – również dotyczącej ujawnienia danych osobom nieupoważnionym – Generalny Inspektor wystąpił do Wojewody Warmińsko–Mazurskiego o podjęcie w stosunku do osób odpowiedzialnych za ujawnienie danych osobowych skarżącej stosownych działań. Skarżąca bowiem podała w korespondencji z urzędem miasta i gminy swój adres do korespondencji z zastrzeżeniem, iż podaje go wyłącznie do wiadomości urzędu miasta i gminy. O ile wola skarżącej była uwzględniana przez jednostki prokuratury i sąd, przed którymi toczyło się postępowanie wobec jej męża, to urząd gminy zlekceważył jej prośbę i umieścił w decyzji jej adres korespondencyjny, pomimo, iż nie było to konieczne. W konsekwencji adres ujawniony został mężowi skarżącej. W związku z wystąpieniem Generalnego Inspektora w tej sprawie, wojewoda skierował zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa²²⁶.

Skarżący podważali również legalność praktyki polegającej na kierowaniu do uczestników prowadzonego postępowania administracyjnego pism wraz z wykazami zawierającymi dane osobowe pozostałych uczestników postępowania, sugerując, iż działanie takie prowadzi do nieuprawnionego udostępnienia ich danych²²⁷. Generalny Inspektor sygnalizował wówczas, iż praktyka taka budzi wątpliwości w świetle obowiązujących przepisów prawa, ponieważ korespondencja wysyłana odrębnie do każdego z adresatów, nie powinna zawierać wykazu wszystkich adresatów danego pisma. W odpowiedzi na wystąpienia Generalnego Inspektora organy, którym zarzucono nieprawidłowości, zmieniały lub zaprzestawały stosowania kwestionowanej praktyki.

Podjęcie działań w celu zapobieżenia nieprawidłowości w przyszłości, na skutek interwencji Generalnego Inspektora, odnotowano także w sprawie dotyczącej niezabezpieczenia przez pracowników Zarządu Eksploatacji Zasobów Komunalnych w Kowarach korespondencji kierowanej do mieszkańca mieszkania komunalnego²²⁸. Pozytywnym skutkiem wszczętego w tej sprawie postępowania było przeprowadzenie szkoleń z zakresu ochrony danych osobowych. Ponadto upomniano pracowników, zmieniono procedury doręczania korespondencji, która, jak się

²²⁴ GI-DS-430/775/04/6030

²²⁵ GI-DS-430/510/04/5659

²²⁶ GI-DS-430/682/03/4868/04 – skarga wpłynęła wprawdzie w roku 2003, niemniej postępowanie zakończone zostało w bieżącym okresie sprawozdawczym.

²²⁷ GI-DS-430/66/04 GI-DS-430/168/04, GI-DS-430/204/04 – prowadzona następnie z urzędu pod sygnaturą GI-DS-430/331/04

²²⁸ GI-DS-430/662/04

okazało, do tej pory była doręczana w sposób umożliwiający zapoznanie się z jej treścią i z danymi osobowymi adresata pisma przez osoby nieupoważnione.

Stosunkowo duża liczba skarg była nieuzasadniona. Dotyczyły one udostępniania danych osobowych – zdaniem skarżących – osobom nieupoważnionym, choć ustalenia poczynione w toku prowadzonych postępowań wskazywały, że dane były udostępniane uczestnikom postępowania administracyjnego prowadzonego przez prezydenta, czy starostę, a więc podmiotom, które miały zagwarantowane prawo do zapoznania się z tymi danymi na podstawie Kpa²²⁹.

W roku 2004 do Generalnego Inspektora wpłynęło wiele wniosków o nakazanie jednostkom samorządowym udostępnienia danych osobowych w zakresie wnioskowanym przez skarżących. Generalny Inspektor odmawiał nakazania udostępnienia danych, o ile dane, których udostępnienia żądali skarżący, podlegały ochronie na podstawie odrębnych przepisów, np. Ordynacji podatkowej²³⁰. M. in. w jednej ze spraw skarżący żądał od burmistrza udostępnienia danych osobowych użytkowników garaży, które chciał wykorzystać w toczącej się przed sądem sprawie, podczas gdy burmistrz obowiązany był zachować w tym zakresie tajemnicę, a skarżący, jako strona postępowania uprawniony był do wystąpienia do sądu o przeprowadzenie dowodu mającego na celu udostępnienie przed sądem informacji stanowiących tajemnicę skarbową. Skarżący mógł zatem, w toku postępowania sądowego – bez interwencji Generalnego Inspektora – dochodzić udostępnienia danych osób związanych z gminą umową dzierżawy garaży.

Generalny Inspektor nie uwzględniał także wniosków skarżących o nakazanie organom samorządu udostępnienia danych w sytuacji, gdy udostępnienie mogło doprowadzić do naruszenia praw i wolności osób, których dane dotyczą. Takie rozstrzygnięcie podjęte zostało w sprawie, w której wnioskodawca – ojciec dziecka pozostającego w domu dziecka, został prawomocnym wyrokiem sądu pozbawiony władzy rodzicielskiej oraz objęty zakazem osobistej styczności z małoletnim synem, a następnie wystąpił do prezydenta miasta o udostępnienie danych dziecka, zawartych w archiwum domu dziecka²³¹.

Wiele skarg dotyczących problematyki przetwarzania danych osobowych w sektorze publicznym, wniesionych w 2004 r., wskazywało również na niezrozumienie przez skarżących przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, jak i innych aktów obowiązujących w polskim systemie prawa. Przykładem może być sprawa wniosku o zaprzestanie przetwarzania danych osobowych skarżącego w ewidencji ludności (przekazana do Generalnego Inspektora przez Prezydenta Miasta Torunia)²³², a więc przetwarzanych na podstawie szczególnych przepisów

²²⁹ GI-DS-430/643/04 GI-DEC-DS-86/04/173,174, GI-DEC-DS-111/04/232,233, GI-DEC-DS-101/04/205,206

²³⁰ GI-DEC-DS-2/04/4,5 i GI-DEC-DS-47/04/97,98

²³¹ GI-DEC-DS-144/04/309,310

²³² GI-DS-430/830/04

prawa, tj. ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych. Wniesienie sprzeciwu może nastąpić tylko wtedy, gdy przetwarzanie oparte jest o przesłankę z art. 23 ust. 1 pkt 4 lub pkt 5 ustawy.

Nie jest zatem możliwe zaprzestanie przetwarzania danych na skutek wniesienia sprzeciwu, w sytuacji gdy obowiązek przetwarzania danych wynika wprost z przepisów prawa, a z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku prowadzenia zbiorów meldunkowych. Dlatego też Generalny Inspektor nie podzielił stanowiska skarżącego dając temu wyraz w wydanej decyzji²³³.

Generalny Inspektor spotykał się także z wątpliwościami organów administracji publicznej dotyczącymi sposobu realizacji przez nie ustawowo nałożonych zadań²³⁴, przy czym często wątpliwości te wynikały z nieznamomości obowiązujących przepisów prawa. Przykładem takiej sprawy może być pytanie dotyczące zasadności uwzględnienia wniosku o wydanie zaświadczenia stwierdzającego, że adres wnioskodawcy jest zastrzeżony w ewidencji ludności²³⁵, mimo, że w ustawie o ewidencji ludności i dowodach osobistych nie istnieje taka instytucja, jak zastrzeżenie adresu, czego organy stosujące przepisy ww. aktu powinny mieć świadomość.

Natomiast w sprawach dotyczących udostępnienia z ewidencji gruntów i budynków danych osobowych skarżących Generalny Inspektor wskazywał na inne, właściwe organy, tj. starostę, nad którym kontrolę sprawuje wojewoda, w imieniu którego działa z kolei wojewódzki inspektor nadzoru geodezyjnego i kartograficznego.

W bieżącym roku sprawozdawczym uległa zmniejszeniu liczba skarg, dotyczących przetwarzania danych osobowych przez organy administracji samorządowej.

W 2004 r. Generalny Inspektor rozpatrywał przede wszystkim skargi dotyczące nieuprawnionego – w opinii skarżących – udostępniania danych osobowych osób będących stronami postępowań administracyjnych. Nie rozpatrywał natomiast, w przeciwieństwie do lat ubiegłych, spraw związanych z zamieszczaniem danych w podlegających opublikowaniu uchwałach ww. organów. Nadal wiele skarg wskazywało na błędne działania administratorów, nieuzasadnione udostępnienie danych osobowych lub udostępnienie ich w zbyt szerokim zakresie. Jak co roku, pojawiły się również skargi dotyczące incydentalnych nieprawidłowości związanych z zabezpieczeniem danych przetwarzanych w tym obszarze, np. sposobu doręczania korespondencji. W wielu sprawach, po interwencji Generalnego Inspektora, administratorzy podejmowali odpowiednie działania zmierzające do zmian nieprawidłowych praktyk.

Analizując stopień przestrzegania przepisów w tym obszarze uznać go jednak należy za zadowalający. Zmniejszająca się liczba skarg, czy potwierdzonych naruszeń może świadczyć

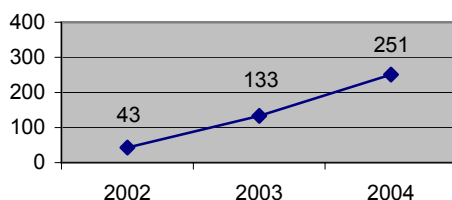
²³³ Postępowanie w niniejszej sprawie zostało zakończone wydaniem decyzji w 2005 r. (sygn. GI-DEC-DS-10/05/34,35).

²³⁴ GI-DS-430/479/04 GI-DS-430/718/04 GI-DS-430/787/04 GI-DS-430/297/04 GI-DS-430/335/04

²³⁵ GI-DS-430/619/04

o wzrastającej w przeciągu ostatnich lat świadomości organów administracji publicznej co do zasad przetwarzania danych osobowych i konsekwencji za naruszenie tych przepisów.

8.2 W bieżącym okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor odpowiadał również na **pytania o interpretację przepisów**, dotyczące podmiotów ze sfery publicznej, poruszające zagadnienia inne, niż wymienione w pkt 1-7.

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań o interpretację przepisów z tego zakresu, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

W roku objętym sprawozdaniem, w porównaniu do roku ubiegłego, powtórzyły się pytania dotyczące problematyki udostępniania przez władze publiczne lub inne podmioty wykonujące zadania publiczne informacji w oparciu o przepisy ustawy o dostępie do informacji publicznej. Podkreślenia wymaga fakt, iż z zagadnień dotyczących przetwarzania danych osobowych w sektorze publicznym, pisma poruszające w swej treści tę właśnie problematykę należały do najliczniejszych. W odpowiedzi na nie Generalny Inspektor podkreślał m.in., iż nie jest uprawniony do interpretowania przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz do wyrażania opinii w tym zakresie, a tym bardziej do decydowania o możliwości udostępniania informacji publicznej. Generalny Inspektor przypominał również, iż rozpatrywanie spraw powstałych na gruncie tej ustawy zostało poddane kontroli instancyjnej i sądowej²³⁶.

W minionym roku do Generalnego Inspektora nadal kierowano pytania o legalność – z punktu widzenia ustawy o ochronie danych osobowych – publikowania przez podmioty władzy publicznej informacji o dokonanych umorzeniach podatkowych²³⁷ oraz składania i publikowania oświadczeń o stanie majątkowym²³⁸.

Podkreślenia wymaga fakt, iż w roku objętym sprawozdaniem nie odnotowano pytań dotyczących zagadnienia przetwarzania danych osób dostarczających złom przez podmioty, które

²³⁶ Np. GI-DP-024/320/04, GI-DP-024/574/04, GI-DP-024/721/04, GI-DP-024/964/04, GI-DP-024/1525/04, GI-DP-024/1793/04, GI-DP-024/2000/04. Informacje na ten temat można także odnaleźć w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2003, Część II, A. Sprawy z zakresu administracji publicznej, 7. Inne sprawy ze sfery publicznej.

²³⁷ GI-DP-024/170/04, GI-DP-024/532/04, GI-DP-024/1083/04. Informacje na ten temat można także odnaleźć w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2003, Część II, A. Sprawy z zakresu administracji publicznej, 7. Inne sprawy ze sfery publicznej.

²³⁸ GI-DP-024/581/04, GI-DP-024/1010/04, GI-DP-024/1171/04. Informacje na temat zgodności z prawem składania i publikacji oświadczeń o stanie majątkowym w Internecie można odnaleźć w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2003, Część II, A. Sprawy z zakresu administracji publicznej, 7. Inne sprawy ze sfery publicznej, str. 74.

go skupują, które to zagadnienie było przedmiotem analizy w roku ubiegłym²³⁹. Sytuacja taka jest wynikiem zmiany stanu prawnego w omawianej kwestii. Na skutek bowiem interwencji Generalnego Inspektora, uchwalona została ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o odpadach (Dz. U. Nr 116, poz. 1208), która zobowiązała posiadaczy odpadów prowadzących punkty zbierania odpadów metali, w tym punkty skupu złomu, do wypełniania formularza przyjęcia odpadów metali. Formularz ten powinien zawierać nie tylko imię i nazwisko, ale również adres zamieszkania oraz numer dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby przekazującej odpady, a w przypadku, gdy osoba ta działa w imieniu przedsiębiorcy również nazwę i adres siedziby tego przedsiębiorcy, ponadto powinien także określać m.in. źródło pochodzenia odpadów.

W roku objętym sprawozdaniem pojawiły się natomiast pytania dotyczące takich m.in. kwestii, jak:

- 1) zakresu danych adresowych stron i uczestników postępowania zawartych w pismach urzędowych²⁴⁰,
- 2) legalności wykładania do publicznego wglądu wykazu nieruchomości, których użytkownicy wieczysti lub współużytkownicy nabywają z mocy prawa własność tych nieruchomości z dniem wydania stosownej decyzji przez organ do tego uprawniony²⁴¹,
- 3) obowiązku organów administracji udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie²⁴²,
- 4) zakresu uprawnień komisji rewizyjnej²⁴³,

²³⁹ Informacje na ten temat można odnaleźć w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2003, Część II, A. Sprawy z zakresu administracji publicznej, 7. Inne sprawy ze sfery publicznej.

²⁴⁰ Sprawy dotyczące tego zagadnienia odnosiły się bądź do kwestii zakresu danych ujawnianych w postanowieniach i decyzjach (GI-DP-024/3/04, GI-DP-024/401/04) bądź w pismach procesowych, w tym w szczególności w zawiadomieniach o wszczęciu postępowania administracyjnego (GI-DP-024/666/04 – w sprawie tej Generalny Inspektor stanął na stanowisku, iż praktyka polegająca na zamieszczaniu przez organy prowadzące postępowanie administracyjne w pismach procesowych pełnego wykazu imion, nazwisk i adresów zamieszkania stron i uczestników postępowania, jest niewłaściwa. Generalny Inspektor wyjaśnił mianowicie, iż co prawda art. 61 § 4 kpa nakłada na organ prowadzący postępowanie obowiązek powiadamiania o wszczęciu postępowania wszystkich jego uczestników, to jednak żaden z przepisów kpa nie nakazuje zamieszczania w piśmie – w formie tzw. rozdzielnika – pełnego wykazu tychże danych. Rozpatrując sprawy poruszające to zagadnienie Generalny Inspektor wielokrotnie sygnalizował, zarówno w wystąpieniach kierowanych do organów prowadzących postępowanie administracyjne, jak również za pośrednictwem mediów – potrzebę zmiany tej praktyki. Z taką sygnalizacją Generalny Inspektor wystąpił między innymi do Wydziału Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta Krakowa).

²⁴¹ Udostępnianie w ten sposób danych osobowych znajduje umocowanie w art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych. Generalny Inspektor wskazał mianowicie, iż powyższe zagadnienie uregulowane zostało w ustawie z dnia 26 lipca 2001 r. o nabywaniu przez użytkowników wieczystych prawa własności nieruchomości (Dz. U. Nr 113, poz. 1209 ze zm.) oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 25 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowego trybu wydawania decyzji o nabyciu przez użytkowników lub współużytkowników wieczystych prawa własności nieruchomości zabudowanych na cele mieszkaniowe lub stanowiących nieruchomości rolne (Dz. U. Nr 205, poz. 1991). GI-DP-024/69/04, GI-DP-024/262/04, GI-DP-024/323/04, GI-DP-024/1923/04, GI-DP-024/1955/04

²⁴² GI-DP-024/1616/04, GI-DP-024/1766/04. W odpowiedziach Generalny Inspektor odsyłał do właściwych przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.).

- 5) dopuszczalności przetwarzania danych osobowych przez funkcjonariuszy służby więziennej²⁴⁴,
- 6) możliwości udostępniania danych z ewidencji działalności gospodarczej²⁴⁵.

Duża liczba pytań skierowanych do Generalnego Inspektora w omawianym roku sprawozdawczym odnosiła się do realizacji przepisów ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych. Wśród nich najwięcej pytań dotyczyło warunków udostępniania informacji oraz kręgu podmiotów uprawnionych do uzyskiwania informacji z ewidencji ludności²⁴⁶, następnie zaś także zakresu danych osobowych, jakie mogą być gromadzone w związku z realizacją obowiązku meldunkowego wczasowiczów i turystów²⁴⁷. Wpływały także pytania z zakresu prawa budowlanego²⁴⁸. Pytający zwracali się również z pytaniami dotyczącymi udostępniania przez organ prowadzący ewidencję gruntów i budynków danych właścicieli gruntów²⁴⁹.

W minionym roku do Generalnego Inspektora kierowano również pytania dotyczące prawa podatkowego. Pytających interesowała m.in. kwestia uprawnień burmistrza gminy do pozyskiwania od lekarzy weterynarii danych właścicieli psów, które znajdują się w prowadzonym przez weterynarzy rejestrze psów zaszczepionych przeciwko wściekliznie, w związku z koniecznością prowadzenia skutecznej kontroli uiszczenia podatku od posiadania psa²⁵⁰. W odpowiedzi Generalny Inspektor uznał, iż burmistrz gminy będzie upoważniony do pozyskania od lekarzy weterynarii danych osobowych właścicieli psów na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie danych osobowych. Przepisy Ordynacji podatkowej nie wydają się stanowić wystarczającej podstawy do udostępniania burmistrzowi gminy przedmiotowych danych. Niemniej jednak ich uzyskanie konieczne

²⁴³ GI-DP-024/481/04, GI-DP-024/624/04, GI-DP-024/1785/04, GI-DP-024/2053/04. Kwestię zakresu uprawnień komisji rewizyjnej należy rozpatrywać w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.).

²⁴⁴ GI-DP-024/125/04, GI-DP-024/856/04, GI-DP-024/1446/04. Zagadnienie to powinno być rozpatrywane na gruncie przepisów ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 207, poz. 1761 ze zm.), ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 ze zm.) oraz aktów wykonawczych wydanych na ich podstawie, w tym m.in. na gruncie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 152, poz. 1493).

²⁴⁵ W sprawach o tej tematyce (GI-DP-024/333/04, GI-DP-024/608/04, GI-DP-024/1271/04, GI-DP-024/1275/04, GI-DP-024/1335/04, GI-DP-024/1753/04, GI-DP-024/1759/04, GI-DP-024/1995) Generalny Inspektor informował pytających o przepisach ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.), która wprost stanowi – w art. 7a – iż dane zawarte w ewidencji nie podlegają ochronie przewidzianej ustawą o ochronie danych osobowych. Wprawdzie takiego przepisu nie zawiera ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807), która zastąpiła ustawę Prawo działalności gospodarczej, niemniej ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2004 r. Nr 173, poz. 1808), utrzymała powyższy przepis w mocy do dnia 31 grudnia 2006 r.

²⁴⁶ GI-DP-024/118/04, GI-DP-024/131/04, GI-DP-024/237/04, GI-DP-024/446/04, GI-DP-024/827/04, GI-DP-024/968/04, GI-DP-024/1458/04, GI-DP-024/1596/04, GI-DP-024/1603/04, GI-DP-024/1632/04, GI-DP-024/1642/04.

²⁴⁷ GI-DP-024/1169/04. W odpowiedzi Generalny Inspektor poinformował, że zagadnienie to powinno się rozpatrywać na gruncie ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych.

²⁴⁸ Problematyka dotycząca tej dziedziny uregulowana została w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2003 r. Nr 207, poz. 2016 ze zm.).

²⁴⁹ Np. GI-DP-024/344/04

²⁵⁰ GI-DP-024/1073/04, GI-DP-024/2001/04

jest w celu przeprowadzenia skutecznej kontroli uiszczania podatku od posiadania psa. Wiedza taka jest niezbędna dla ustalenia, czy wszyscy właściciele psów zobowiązani do uiszczania podatku od posiadania psa dopełnili tego obowiązku. Generalny Inspektor uznał, iż prowadzony przez lekarzy weterynarii rejestr psów zaszczepionych przeciwko wściekliznie, zawierający m.in. dane osobowe właściciela psa, będzie pomocnym, a przy tym wiarygodnym i rzetelnym źródłem informacji.

W roku objętym sprawozdaniem Generalny Inspektor zwrócił się do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z wnioskiem o podjęcie działań legislacyjnych mających na celu zmianę treści oświadczenia mieszkaniowego stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie wysokości i warunków przyznawania funkcjonariuszom Straży Granicznej równoważnika pieniężnego za remont zajmowanego lokalu mieszkalnego oraz szczegółowych warunków jego zwrotu, a także sposobu postępowania w przypadku wystąpienia zbiegu uprawnień do jego otrzymania (Dz. U. Nr 120, poz. 1028) oraz rozporządzenia z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie wysokości i warunków przyznawania funkcjonariuszom Straży Granicznej równoważnika pieniężnego za brak lokalu mieszkalnego oraz szczegółowych warunków jego zwrotu, a także sposobu postępowania w przypadku wystąpienia zbiegu uprawnień do jego otrzymania (Dz. U. Nr 118, poz. 1014 ze zm.), jako niezgodnego z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych²⁵¹. Wystąpienie to miało miejsce na skutek otrzymanego przez Generalnego Inspektora sygnału, z którego wynikało, iż pomimo wypełnienia oświadczenia mieszkaniowego, o którym mowa w pierwszym z wymienionych rozporządzeń i podpisania go przez osobę występującą o przyznanie równoważnika za remont mieszkania, Łużycki Oddział Straży Granicznej w Lubaniu zażądał od wnioskodawcy wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych, co w ocenie Generalnego Inspektora, jest nieuprawnione²⁵². W odpowiedzi poinformowano Generalnego Inspektora, iż zostały podjęte prace zmierzające do znowelizowania, m.in. w tym zakresie, rozporządzeń Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji normujących przedmiotowe zagadnienie²⁵³.

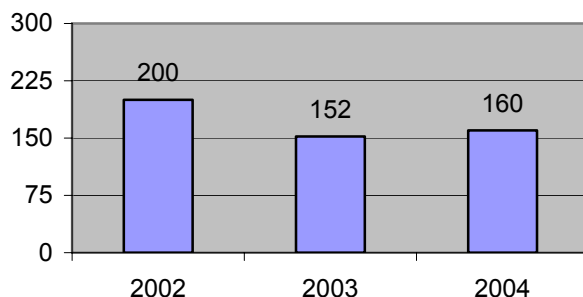
8.3 W 2004 r. do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych skierowano 160 **projektów aktów prawnych** dotyczących przetwarzania danych osobowych przez podmioty działające w sferze publicznej. Do 39 projektów zostały zgłoszone uwagi. Natomiast w 2003 r. do zaopiniowania zostały przekazane 152 projekty z tego zakresu

²⁵¹ Pismo z dnia 3 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1332/04.

²⁵² Generalny Inspektor poinformowany został przy tym, że wyrażenie zgody jest warunkiem niezbędnym, aby otrzymać równoważnik pieniężny za remont mieszkania. Konsekwencją nie podpisania przez wnioskodawcę oświadczenia o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych zamieszczonego na końcu oświadczenia mieszkaniowego jest, jak wynikało z pisma, pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

²⁵³ Pismo z dnia 27 października 2004 r. o sygn. L-I-0232-775,776/04/EK. W trakcie opracowywania niniejszego Sprawozdania (stan na dzień 25 marca 2005 r.) kwestionowane przepisy nie zostały zmienione.

tematycznego, do 38 projektów zostały zgłoszone uwagi. W 2002 r. wpłynęło 200 projektów, do 26 zgłoszone zostały uwagi.

Wykres: Liczbowe zestawienie projektów aktów prawnych z tego zakresu, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

W okresie sprawozdawczym wątpliwości z punktu widzenia ustawy o ochronie danych osobowych wywołał przekazany do zaopiniowania projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie trybu składania i wzoru wniosku o dofinansowanie realizacji projektów oraz wzoru umowy o dofinansowanie projektów w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2004-2006²⁵⁴. Jeden z projektowanych przepisów (§ 7 ust. 2 załącznika nr 2) zobowiązywał beneficjenta do „częściowego zniesienia ochrony danych osobowych w zakresie dopuszczalnym na podstawie obowiązujących przepisów” i do przekazania informacji o danych osób uczestniczących w podejmowaniu decyzji w sprawie wykorzystywania funduszy, mających skutki finansowe (w szczególności członków komisji przetargowych odpowiedzialnych za weryfikację wniosku etc.). W związku z taką propozycją wskazano, iż art. 5 ustawy o ochronie danych osobowych dotyczy relacji między tą ustawą a innymi przepisami szczególnymi²⁵⁵. Jednakże opiniowany przepis nie realizował warunku stworzenia wyższego standardu ochrony danych osobowych, dlatego też ustawa nie mogła być wyłączona, ani w całości, ani w części dotyczącej np. udostępniania danych. Zapis w tym zakresie nie wywierałby skutków prawnych. Uwaga została uwzględniona.

W okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor zwracał również uwagę na zbędność wprowadzania do projektów aktów prawnych formuły zgody na przetwarzanie danych osobowych, w sytuacji, gdy podstawę ich przetwarzania miały stanowić przedłożone do zaopiniowania regulacje. Taka uwaga została zgłoszona do projektu rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie określenia trybu składania i wzorów wniosków o dofinansowanie projektu oraz wzorów umów o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Zintegrowanego Programu

²⁵⁴ Projekt przekazany pismem z dnia 27 sierpnia 2004 r. znak: DKS-II-0210-7-SS/04/2317, odpowiedź GI-DP-023/270/04.

²⁵⁵ Przepis art. 5 ustawy o ochronie danych osobowych stanowi, iż „Jeżeli przepisy odrębnych ustaw, które odnoszą się do przetwarzania danych, przewidują dalej idącą ich ochronę, niż wynika to z niniejszej ustawy, stosuje się przepisy tych ustaw”.

Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006²⁵⁶. Analogiczne uwagi zostały zgłoszone do projektu rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie określenia trybu składania, wzorów wniosków o dofinansowanie realizacji projektu oraz wzorów umów o dofinansowanie projektów w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego – Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, lata 2004 -2006²⁵⁷.

W toku prac legislacyjnych pojawiły się próby rozszerzenia katalogu zbiorów danych osobowych zwolnionych z obowiązku zgłoszenia Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych do rejestracji. W przekazanym projekcie ustawy o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej²⁵⁸ zaproponowano przepis ust. 3 art. 14a zawierający zwolnienie z rejestracji zbiorów danych uzyskanych w wyniku prowadzenia czynności kontrolno-rozpoznawczych i dokumentacji zdarzeń. Generalny Inspektor negatywnie zaopiniował tę propozycję uzasadniając, iż katalog zwolnień z obowiązku zgłoszenia do rejestracji w polskiej ustawie jest znacznie szerszy, niż w ustawodawstwie europejskim. Nieuzasadnione byłoby zatem tworzenie regulacji szczególnych powodujących jego dalsze rozszerzanie, zwłaszcza, że zwolnienie z powyższego obowiązku nie zwalnia z konieczności dopełnienia innych obowiązków określonych w przepisach o ochronie danych osobowych. Wątpliwości budziły motywy dążenia do zwolnienia, szczególnie w kontekście uproszczenia procedury rejestracyjnej w związku z nowelizacją przeprowadzoną ustawą o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych oraz ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, która weszła w życie z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej. Uwaga została uwzględniona.

Analogiczny projekt dotyczący zwolnienia z obowiązku zgłoszenia zbioru danych osobowych do rejestracji został opracowany przez Ministerstwo Finansów. Zawierał on propozycję dodania w art. 43 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, po pkt 2a pkt 2b w brzmieniu „2b) przetwarzanych przez organy i jednostki organizacyjne kontroli skarbowej”. Został on zaopiniowany negatywnie²⁵⁹ i autorzy projektu zrezygnowali z nowelizacji w tym zakresie.

W związku z pracami nad ustawą o zmianie ustawy o paszportach, organ ochrony danych osobowych zgłosił uwagi do projektowanego art. 13c ust. 3. W kontekście wskazanych w tym przepisie warunków udostępnienia danych z Centralnego Systemu Ewidencji Paszportowej Generalny Inspektor zakwestionował zaliczenie banków do grupy podmiotów, dla których udostępnienie danych jest niezbędne w celu realizacji ustawowych zadań. Przepisy ustawy Prawo bankowe statuuje prowadzenie działalności bankowej, tworzenie i organizację banków,

²⁵⁶ Projekt przekazany pismem z dnia 6 sierpnia 2004 r. znak: DRR-II-0210-4839w/13-MAJ/04 l.dz. 5584w/04, odpowiedź GI-DP-023/235/04.

²⁵⁷ Projekt przekazany pismem z dnia 6 sierpnia 2004 r., i 30 sierpnia 2004 r., odpowiedź GI-DP-023/236/04.

²⁵⁸ Projekt przekazany pismem z dnia 21 maja 2004 r. znak: L-I-0231-780/04, odpowiedź GI-DP-023/146/04.

²⁵⁹ Projekt przekazany pismem z dnia 13 maja 2004 r. znak: MS-068-2/04/1506, odpowiedź GI-DP-023/147/04.

oddziałów i przedstawicielstw banków zagranicznych, a także oddziałów instytucji kredytowych oraz zasady sprawowania nadzoru bankowego, postępowania naprawczego, likwidacji i upadłości banków (art. 1 Prawa bankowego) nie określają takich zadań banków, dla realizacji których zasadne byłoby tworzenie regulacji szczególnych, gwarantujących im dostęp do jakichkolwiek ewidencji centralnych, w tym do Centralnego Systemu Ewidencji Paszportowej. Uzasadnienia takiego nie stanowią w szczególności komercyjne cele banków, związane z ograniczeniem ryzyka prowadzonej działalności gospodarczej. Generalny Inspektor zwrócił również uwagę, że wprowadzenie powyższego przepisu w zaproponowanym brzmieniu mogłoby być rozpatrywane w kontekście naruszenia konstytucyjnej zasady równości podmiotów gospodarczych (art. 32 Konstytucji RP). Zasada ta jest zasadą ustrojową. W bogatym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (np. orzeczenie TK z dnia 13 września 1990 r., U 4/90, OTK 1990, nr 10) podkreśla się, iż w ujęciu najszerszym polega ona na tym, że wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujący się daną cechą istotną w równym stopniu, mają być traktowani równo. W opinii Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zasadne wydawało się udostępnianie danych bankom z Centralnego Systemu Ewidencji Paszportowej na zasadach określonych w ust. 4 projektowanego art. 13c w sytuacji, jeżeli wykażą swój interes prawny.

W związku z pracami nad projektem ustawy o zmianie ustawy o statystyce publicznej oraz o zmianie niektórych innych ustaw²⁶⁰ Generalny Inspektor negatywnie zaopiniował zmianę zmierzającą w kierunku umożliwienia służbom statystyki publicznej pozyskiwania danych chronionych na podstawie tajemnic zawodowych zgromadzonych w systemach podatkowych, kontroli skarbowej oraz zabezpieczenia społecznego. Przekazywanie danych zgromadzonych w systemach zabezpieczenia społecznego oznacza w praktyce przekazywanie danych związanych z powszechnym ubezpieczeniem zdrowotnym, ubezpieczeniem społecznym i pomocą społeczną.

W każdej z tych sfer dane osobowe objęte są odpowiednimi tajemnicami zawodowymi (tajemnicą socjalną, tajemnicą ubezpieczeniową). W przypadku natomiast ewentualnego przekazywania danych zgromadzonych w systemach podatkowych i kontroli skarbowej problem mogą stanowić precyzyjne regulacje w zakresie tajemnicy skarbowej wprost określające podmioty uprawnione do dostępu do tych danych. Zgodnie bowiem z art. 293 § 1 Ordynacji podatkowej, indywidualne dane zawarte w deklaracji oraz innych dokumentach składanych przez podatników, płatników lub inkasentów objęte są tajemnicą skarbową. Szczegółowy zakres tajemnicy skarbowej został określony w przepisie art. 293 § 2. Ustawa w kolejnych przepisach wskazuje podmioty uprawnione do dostępu do tajemnicy skarbowej, pomijając w tym wyliczeniu służby statystyki publicznej. Również informacje gromadzone i przetwarzane w ramach kontroli skarbowej na

²⁶⁰ Projekt przekazany pismem z dnia 10 września 2004 r. znak: SP-11-024-80/04/, odpowiedź GI-DP-023/278/04.

podstawie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 65 ze zm.) stanowią tajemnicę skarbową. Zasady udostępniania akt zawierających informacje objęte tą tajemnicą formułują przepisy art. 34a i 34b. Wśród podmiotów uprawnionych do dostępu do tych danych pominięte są służby statystyki publicznej. Dlatego też zmiana przepisu art. 5 ust. 2 w związku z art. 13 ust. 3 ustawy o statystyce publicznej nie stanowi podstawy do przekazywania danych objętych tajemnicą skarbową, gdyż przepisy prawa podatkowego nie dają takiej możliwości. Wprowadzenie więc w ustawie o zmianie ustawy o statystyce publicznej oraz o zmianie niektórych innych ustaw obowiązku przekazywania informacji zebranych w systemach podatkowych i kontroli skarbowej z wyłączeniem tajemnicy skarbowej, nie może wywierać skutków prawnych bez jednoczesnej nowelizacji Ordynacji podatkowej i ustawy o kontroli skarbowej w zakresie przepisów określających podmioty uprawnione do dostępu do tajemnicy skarbowej. Jednakże uzasadnienia wymagała celowość rozszerzenia uprawnień służb statystyki publicznej, gdyż w ocenie Generalnego Inspektora nie ma podstaw do wprowadzenia zaproponowanych zmian.

Podobnie, jak w latach ubiegłych, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zgłaszał uwagi do umów zawieranych przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej z krajami spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W przedkładanych projektach wprowadzano zapisy stanowiące, iż przetwarzanie danych osobowych związane z wykonywaniem umowy będzie następować zgodnie z prawem wewnętrznym umawiających się stron. Niejednokrotnie jednak strony podpisywanych przez Polskę umów nie posiadały niezależnego organu i ustawodawstwa w zakresie ochrony danych osobowych. Dlatego też Generalny Inspektor kwestionował zasadność takich odesłań oraz wskazywał na konieczność wprowadzania szczegółowych regulacji w przygotowywanych umowach. Uwagi takie zostały zgłoszone do następujących projektów: wniosku o udzielenie zgody na podpisanie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Armenii o przekazywaniu i przyjmowaniu osób przebywających bez zezwolenia i Uchwały²⁶¹, Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a odpowiednio Rządem Republiki Albanii²⁶², Rządem Republiki Kolumbii²⁶³, Rządem Republiki Uzbekistanu²⁶⁴ o współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach celnych. W przypadku wniosku o ratyfikację Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Socjalistycznej Republiki Wietnamu

²⁶¹ Projekt przekazany pismem z dnia 20 lipca 2004 r. znak: L-III-285/03, odpowiedź GI-DP-023/216/04/451.

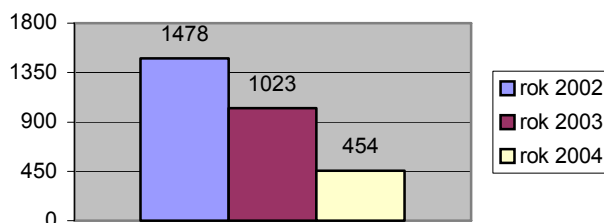
²⁶² Projekt przekazany pismem z dnia 15 kwietnia 2004 r. znak: DC-WM-861/1011/AW/2004, odpowiedź GI-DP-023/77/04/327.

²⁶³ Projekt przekazany pismem z dnia 15 grudnia 2004 r. znak: DC-WM-861/4328/04, odpowiedź GI-DP-023/397/04/620.

²⁶⁴ W trakcie sporządzania niniejszego Sprawozdania projekt ten poddawany był uzgodnieniom. Uwagi przekazano pismem o sygn. GI-DP-023/307/04.

o przekazywaniu i przyjmowaniu obywateli obu państw wraz z Protokołem Wykonawczym²⁶⁵, uwagi zostały zgłoszone na etapie wniosków o ratyfikację, gdyż na etapie negocjacji projektu nie był on konsultowany z Generalnym Inspektorem.

8.4 Podmioty z sektora publicznego, inne niż wskazane w pkt 1-7, zgłosiły do **rejestracji** w roku sprawozdawczym 1478 zbiorów danych osobowych. Dla porównania w roku 2003 podmioty te zgłosiły 1023, a w roku 2002 – 454 zbiory danych. Najwięcej zgłoszeń dokonały gminy – 563 oraz powiaty – 200.

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów zgłoszonych do rejestracji w latach 2002 – 2004.

8.5 W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 11 **kontroli** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych w podmiotach wykonujących zadania publiczne, które nie należą do kategorii podmiotów wymienionych we wcześniejszych rozdziałach. W ramach tej kategorii podmiotów kontrole przeprowadzono m.in. w organach administracji rządowej, jednostkach samorządu terytorialnego oraz formacji powołanej do ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego. Większość z przeprowadzonych w tym okresie kontroli dotyczyła prowadzonych przez Generalnego Inspektora postępowań skargowych.

Na podstawie wyników kontroli należy stwierdzić, że ww. podmioty najwięcej problemów miały z właściwym zabezpieczeniem danych osobowych. Stosowane w tym zakresie rozwiązania techniczne i organizacyjne nie zapewniały bowiem ochrony przetwarzanych danych osobowych odpowiedniej do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, w szczególności przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Dokumentacja zawierająca dane osobowe była przechowywana m.in. w szafach, które nie zostały wyposażone w zamki, w szafach niezamykanych z powodu uszkodzonych zamków, a także na odkrytych półkach w pomieszczeniach, do których dostęp miały osoby postronne. Kontrole wykazały również inne uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych, w szczególności związane z nie dopełnieniem obowiązku zgłoszenia prowadzonych zbiorów danych osobowych do rejestracji

²⁶⁵ Projekt przekazany pismem z dnia 10 września 2004 r. znak: Nr L-III-257/04, odpowiedź GI-DP-023/283/04/524.

Generalnemu Inspektorowi oraz nie zawarciem w polityce bezpieczeństwa i instrukcji zarządzania system informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych wszystkich wymaganych elementów, o których mowa w § 4 i § 5 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, np. opisu struktury zbiorów danych osobowych wskazujących zawartość poszczególnych pól informacyjnych i powiązania między nimi. Stwierdzano także nieprawidłowości w procesie przetwarzania danych osobowych przy użyciu systemów informatycznych. Dotyczyły one przede wszystkim nie spełniania przez te systemy wymogów polegających na nie zapewnianiu dla każdej osoby, której dane osobowe są przetwarzane w systemie informatycznym, odnotowania daty pierwszego wprowadzenia danych do systemu oraz identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane osobowe do systemu. W przypadku gdy stwierdzone uchybienia stanowiły naruszenie przepisów – obowiązującego jedynie do dnia 1 maja 2004 r. – rozporządzenia w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, a postępowanie miało zostać wszczęte po dniu 1 maja 2004 r., to zakresem postępowania nie obejmowano tych nieprawidłowości. Nowe rozporządzenie w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych wprowadziło bowiem 6-miesięczny termin do dostosowania systemów informatycznych do przewidzianych w nim wymogów.

Istotnym problemem, który pojawił się w toku kontroli jednej z jednostek samorządu terytorialnego, było przetwarzanie danych osobowych ukaranych, wobec których orzeczono karę ograniczenia wolności lub karę grzywny, zamienioną na wykonanie pracy społecznie użytecznej na cele publiczne²⁶⁶. Jak ustalono w toku kontroli, podmiotem właściwym do przetwarzania danych ww. osób był komunalny zakład pracy, w którym ukarani mieli wykonywać pracę społecznie użyteczną. Podmiot ten został wyznaczony przez wójta na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 1998 r. w sprawie wyznaczania zakładów pracy, w których jest wykonywana kara ograniczenia wolności oraz praca społecznie użyteczna orzeczona w zamian nieściągalnej grzywny, szczegółowych obowiązków tych zakładów w zakresie zatrudniania skazanych i zasad gospodarowania uzyskanymi z tego tytułu środkami oraz przysługujących ulg zakładom (Dz. U. Nr 113, poz. 712). Zgodnie z jego treścią, na wniosek prezesa sądu rejonowego właściwy organ samorządu terytorialnego wyznacza komunalne zakłady pracy, w których jest

²⁶⁶ GI-DIS-K-411/5/04

wykonywana praca wskazana przez sąd w czasie wykonywania kary ograniczenia wolności oraz praca społecznie użyteczna orzeczona w zamian nieściągalnej grzywny. Tymczasem stwierdzono, że pomimo wyznaczenia przez wójta zakładu komunalnego, w którym miała być wykonywana nieodpłatna praca dozorowana na cele publiczne, dokumentacja zawierająca dane osobowe skazanych przechowywana była w urzędzie gminy. W związku z przywróceniem przez jednostkę kontrolowaną stanu zgodnego z prawem (dokumentację dotyczącą skazanych przekazano do wyznaczonego komunalnego zakładu pracy), w przedmiotowej sprawie nie wszczęto postępowania administracyjnego.

Inne zagadnienie, które wzbudziło zastrzeżenia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych dotyczyło ustalenia dokonanego w toku kontroli formacji powołanej do ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego²⁶⁷. Jednym z etapów postępowania rekrutacyjnego w tej formacji było badanie wariograficzne kandydatów do pracy. Ustalono, że osoby uczestniczące w badaniu wariograficznym składały oświadczenie o wyrażeniu zgody na poddanie się omawianemu badaniu. Ponadto, osoby badane wypełniały kwestionariusz, z którego osoba badająca wybierała zestaw pytań zadawanych podczas badania wariograficznego. Badanie prowadzone przy użyciu wariografu polegało na kilkakrotnym powtórzeniu zestawu pytań przygotowanych dla danego kandydata, na które należało udzielić odpowiedzi twierdzącej bądź przeczącej, w celu oceny prawdomówności osoby badanej (m.in. wykluczenia przeszłości kryminalnej, kontaktów z narkotykami i uzależnienia od środków odurzających). Na podstawie wyników przeprowadzonego badania opracowywano opinię o kandydacie do pracy. Natomiast wyniki testu były sporządzane na podstawie zarejestrowanych przez komputer reakcji psychofizjologicznych badanego (m.in. wahań ciśnienia tętniczego krwi, potliwości) w trakcie udzielania odpowiedzi na zadawane pytania (około dwunastu pytań powtórzonych trzy lub czterokrotnie). Jak ustalono w toku kontroli, zakres przetwarzanych danych osobowych kandydatów do pracy w formacji powołanej do ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego wynikający z wypełnionego przez nich kwestionariusza oznaczonego literą „B” i kwestionariusza dla kandydatów, z którego osoba badająca wybierała zestaw pytań zadawanych podczas badania wariograficznego, był szerszy niż zakres określony w „Kwestionariuszu osobowym kandydata do służby w Straży Granicznej”, m.in. o dane na temat osoby, która wychowywała badanego, miejsca pracy ojca, matki, rodzeństwa i współmałżonka lub konkubenta, zmiany stanu cywilnego, liczby dzieci, stanu zdrowia (wypadki i poważne choroby przebyte w przeszłości związane z pobytem w szpitalu, choroby psychiczne rodziny, nerwice, utraty przytomności, wstrząśnienia mózgu, choroby układu krążenia, obecnie przyjmowane lekarstwa, leki

²⁶⁷ GI-DIS-K-411/35/04, GI-DIS-K-411/55/04

przyjęte od godz. 24.00 poprzedzającej badanie, czy badany pozostaje pod nadzorem lekarza specjalisty stale lub obecnie leczy się), samopoczucia przed badaniem (czy w ostatnim miesiącu przed badaniem zdarzyło się coś co spowodowało zmianę stanu emocjonalnego u badanego – tragiczne zdarzenie, śmierć w rodzinie, wypadek, itp., czy badany jest obecnie przemęczony, głodny lub senny, czy zdarzają się zamroczenia alkoholowe), czy był badany na poligrafie, kiedy i gdzie. W związku z tym, że zakres gromadzonych danych kandydatów do pracy wykraczał poza katalog danych wskazany w przepisach dotyczących formacji powołanej do ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego oraz był nieadekwatny do celu ich przetwarzania, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych uznał, że doszło do naruszenia przepisów art. 23 ust. 1 oraz art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych²⁶⁸, a w konsekwencji, że badania poligraficzne w tym zakresie były przeprowadzane bez podstawy prawnej²⁶⁹.

B. Wymiar sprawiedliwości i organy ścigania.

1. Sądy.

Sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy nierozzerwalnie wiąże się z przetwarzaniem przez nie danych osobowych stron postępowania, świadków, biegłych i innych jego uczestników. Opiera się ono przede wszystkim na przepisach ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 153, poz. 1269) oraz, w zależności od tego, z jakim postępowaniem mamy do czynienia – cywilnym, karnym czy administracyjnym – ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze

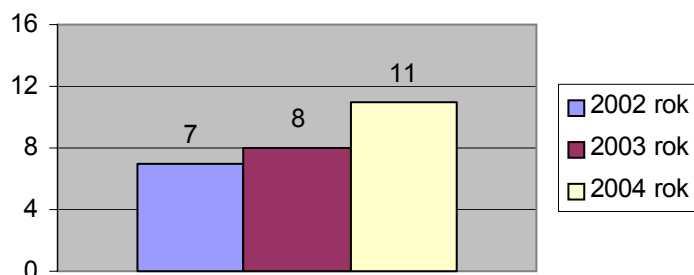
²⁶⁸ Art. 23 ust. 1 ustawy: Przetwarzanie danych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy: 1) osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych, 2) jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa, 3) jest to konieczne do realizacji umowy, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy na żądanie osoby, której dane dotyczą, 4) jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego, 5) jest to niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą.

Art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy: Administrator danych przetwarzający dane powinien dążyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, a w szczególności jest obowiązany zapewnić, aby dane te były merytorycznie poprawne i adekwatne w stosunku do celów, w jakich są przetwarzane.

²⁶⁹ Aktualnie trwają prace legislacyjne nad wprowadzeniem takiej podstawy. W trakcie przygotowywania niniejszego Sprawozdania projekt aktu zmieniającego ustawę o straży granicznej, w którym zawarte zostały przepisy legalizujące przeprowadzanie badań psychofizycznych u wszystkich kandydatów do służby w Straży Granicznej był przedmiotem prac Senatu. Zaznaczyć przy tym należy, że projekt ten – w wersji uchwalonej przez Sejm – nie został przedstawiony do zaopiniowania Generalnemu Inspektorowi.

zm.), ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 ze zm.), a także wydanych na ich podstawie aktów wykonawczych.

1.1 W 2004 r. do Generalnego Inspektora wpłynęło 11 **skarg** dotyczących sądownictwa.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg dotyczących sądownictwa, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Zakres przedmiotowy wpływających w 2004 r. skarg dotyczył głównie:

- niewłaściwego zabezpieczania danych osobowych przez organy wymiaru sprawiedliwości,
- udostępniania danych osobom nieupoważnionym,
- zakresu danych osobowych przetwarzanych przez sądy.

Podobnie jak w latach ubiegłych, przyczyną części skarg była nieznajomość przez skarżących przepisów prawa regulujących przetwarzanie danych osobowych przez sądy – przede wszystkim zaś przepisów proceduralnych, a także brak wiedzy o kompetencjach, jakie przysługują organowi ochrony danych osobowych. Niemniej, w kilku sprawach Generalny Inspektor stwierdził naruszenie przepisów o ochronie danych osobowych, wobec czego podjął działania zmierzające do wyeliminowania zaistniałych uchybień.

Większość skarg odnoszących się do przetwarzania danych osobowych przez sądy dotyczyła niewłaściwego zabezpieczania danych stron prowadzonych postępowań. Przykładem sprawy o takim charakterze była skarga, w której zasygnalizowano, że za pośrednictwem funkcjonariusza Policji doręczano pisma sądowe w sposób pozwalający funkcjonariuszowi na zapoznanie się z ich treścią²⁷⁰. Mając wątpliwości, czy opisana praktyka, stosowana w szczególności przez Sąd Rejonowy w Gdyni, jest zgodna z regulującymi tę materię przepisami Kodeksu postępowania karnego²⁷¹, Generalny Inspektor zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości o wyrażenie opinii na ten temat²⁷². W odpowiedzi wyjaśniono, iż przepisy kodeksu postępowania karnego nie pozostawiają wątpliwości, że pisma przeznaczone dla uczestników postępowania

²⁷⁰ GI-DS-430/12/04

²⁷¹ W szczególności z art. 128 § 2, Kodeksu postępowania karnego, w myśl którego, wszelkie pisma przeznaczone dla uczestników postępowania doręcza się w taki sposób, by treść ich nie była udostępniona osobom niepowołanym.

powinny być tak doręczane, aby z ich treścią nie mógł zapoznać się nikt niepowołany, przy czym obowiązek właściwego zabezpieczenia danych spoczywa na organie wysyłającym – w tym przypadku sądzie. Dotyczy to również sytuacji, w której podmiotem dokonującym doręczenia na polecenie sądu jest Policja. Wprawdzie, jak stwierdzono, Policja nie jest organem „zewnętrznym” w strukturze instytucji powołanych do ścigania przestępstw i sprawowania wymiaru sprawiedliwości, jednakże w świetle obowiązujących uregulowań nie ma podstaw prawnych do tego, aby każdy funkcjonariusz mógł zapoznawać się z treścią pism doręczanych uczestnikom postępowania²⁷³. W związku z zasygnalizowaniem przez Generalnego Inspektora niniejszego problemu, Prezes Sądu podjął czynności zmierzające do zmiany kwestionowanej praktyki.

Problem braku zabezpieczenia danych osobowych przed ich nieuprawnionym udostępnianiem poruszony został również w sprawie, z okoliczności której wynikało, że na podstawie zarządzenia Przewodniczącego XX Wydziału Gospodarczego w Sądzie Rejonowym - Sądzie Gospodarczym dla Łodzi, od osób zainteresowanych udostępnieniem im akt rejestrowych podmiotów wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego uzyskiwane były dane osobowe w zakresie obejmującym ich imię, nazwisko, adres zameldowania oraz serię i numer dowodu osobistego²⁷⁴. Ze zgromadzonymi w ten sposób przez Sąd danymi mogli zapoznawać się nie tylko pracownicy Sądu, ale również osoby postronne. Dane te były bowiem przechowywane w miejscu dostępnym dla wszystkich osób przebywających w czytelnicy tegoż wydziału. Wobec uzyskania tego sygnału Generalny Inspektor zwrócił się do Prezesa Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia o podjęcie stosownych działań w celu właściwego zabezpieczenia przedmiotowych danych przed bezprawnym ich udostępnianiem²⁷⁵. W odpowiedzi udzielonej na to pismo zapewniono, że rejestr osób zapoznających się z aktami jest odpowiednio zabezpieczony i znajduje się w miejscu należycie chronionym przed dostępem osób nieuprawnionych²⁷⁶.

Ciekawym zagadnieniem związanym z opisywanym sektorem była również kwestia przejmowania przez syndyków masy upadłości zbiorów danych zapisanych na twardych dyskach komputerów wchodzących w skład majątku upadłego przedsiębiorcy, a następnie ich zbywanie podmiotom trzecim²⁷⁷. Wobec wątpliwości, czy przedmiotowa praktyka jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa – w szczególności, czy sprzedaż tych danych nie pozbawia osób, których dane dotyczą prawa do ich ochrony, Generalny Inspektor zasygnalizował sprawę Ministrowi Sprawiedliwości²⁷⁸. Z odpowiedzi uzyskanej w tej sprawie wynikało, że dokumenty

²⁷² Pismo z dnia 26 stycznia 2004 r. o sygn. GI-DS-430/12/04/264.

²⁷³ Pismo z dnia 23 marca 2004 r. (znak: DSP/60/57/04).

²⁷⁴ GI-DS-430/64/04

²⁷⁵ Pismo z dnia 9 lutego 2004 r. o sygn. GI-DS-430/64/04/448.

²⁷⁶ Pismo z dnia 24 lutego 2004 r. (Nr Prez.Ś.II.C.402/04).

²⁷⁷ GI-DS-430/92/04

²⁷⁸ Pismo z dnia 22 marca 2004 r. o sygn. GI-DS-430/92/04/1140.

upadłego przedsiębiorcy, niezależnie od formy sporządzenia oraz postaci, w jakiej zostały utrwalone nie wchodzi w skład masy upadłości, co oznacza, że nie podlegają zbyciu w trybie określonym dla poszczególnych składników majątku upadłego. Jednak, w przypadku sprzedaży przedsiębiorstwa jako całości, księgi i dokumenty związane z jego prowadzeniem stanowią jego materialne składniki. Jak podkreślono, syndyk z mocy prawa przejmuje zbiory i staje się tym samym ich administratorem. Jest zatem zobowiązany do ich odpowiedniego przechowywania i zabezpieczenia przed ich nieuprawnionym udostępnianiem.²⁷⁹ Mając na uwadze wagę niniejszego zagadnienia, Minister Sprawiedliwości zobowiązał się zasygnalizować prezesom sądów apelacyjnych, aby ci zwrócili uwagę sędziów – komisarzy na prawidłowość wykonywania czynności syndyków, w zakresie przepisów o ochronie danych osobowych.

Nie tylko skarżący, ale również organy wymiaru sprawiedliwości wykazywały się brakiem wiedzy o kompetencjach organu ochrony danych osobowych. W jednej z takich spraw Sędzia Sądu Okręgowego w Białymstoku zwrócił do Generalnego Inspektora o dokonanie oceny legalności dopuszczenia przez niego dowodu w toczącej się przed sądem sprawie, a w szczególności o rozstrzygnięcie zasadności wyrażonego przez powódkę sprzeciwu dotyczącego wydanego przez Sąd zarządzenia odnośnie ujawniania jej danych osobowych w toku tego postępowania²⁸⁰. Jednocześnie przesłano Generalnemu Inspektorowi oryginały akt przedmiotowej sprawy, celem dokonania ich analizy. Wskazując na niedopuszczalność sytuacji, w której organ administracji publicznej zostaje zobowiązany do dokonania oceny legalności działań podejmowanych przez niezawisłe i niezależne sądy, Generalny Inspektor zwrócił się do organów sprawujących nadzór nad sądami powszechnymi o wyeliminowanie w przyszłości takich zdarzeń²⁸¹. Dokonanie przez Generalnego Inspektora oceny w przedstawionej przez Sędziego Sądu Okręgowego w Białymstoku sprawie prowadziłoby bowiem w istocie do rażącego naruszenia zasady suwerenności i niezawisłości wyrokowania. Ponadto, przesłanie Generalnemu Inspektorowi oryginałów akt sądowych, a tym samym udostępnienie zawartych w nich danych stanowiło naruszenie zasad określonych w ustawie o ochronie danych osobowych, brak było bowiem podstawy prawnej uzasadniającej takie działanie.

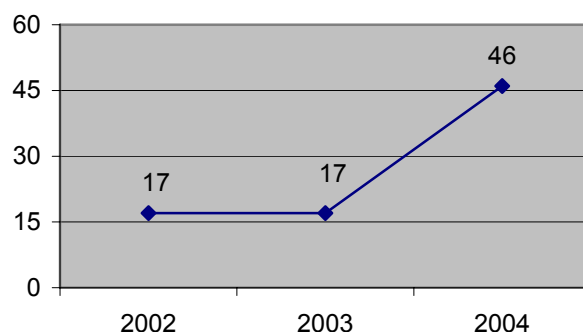
²⁷⁹ Pismo MS z dnia 29 kwietnia 2004 r. (znak: DSP IV 5003/25/04).

²⁸⁰ GI-DS-430/892/04

²⁸¹ Pisma z dnia 25 listopada 2005 r. do Ministra Sprawiedliwości i Przewodniczącego Krajowej Rady Sądownictwa o sygn. – odpowiednio – GI-DS-430/892/04/5646 i GI-DS-430/892/04/5645. Krajowa Rada Sądownictwa (pismo z dnia 21 grudnia 2004 r., znak: KRS-060-516-04) poinformowała o przekazaniu niniejszej sprawy Ministrowi Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości przychylił się zaś do stanowiska GIODO co do naruszenia przepisów prawa przez sędziego, wobec czego zlecił Prezesowi Sądu Okręgowego przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego w trybie art. 107 i nast. ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz spowodował podjęcie czynności mających na celu wyciągnięcie konsekwencji służbowych wobec sędziego (pismo MS z dnia 31 stycznia 2005 r., znak: DSP III 5001-103/04).

Porównanie liczby skarg związanych z przetwarzaniem danych osobowych przez sądy, które rozpatrywane były w latach 2002 – 2004 prowadzi do wniosku, że ich liczba utrzymuje się na podobnym poziomie. Również ich przedmiot nie uległ zmianie. Podobnie jak w latach ubiegłych, skargi dotyczyły głównie stosowania przez sądy niewystarczających środków w celu zabezpieczenia danych osobowych uczestników postępowania przed dostępem do nich osób trzecich. Skarżący wnosili o dokonanie merytorycznej oceny postępowania konkretnych osób, np. sędziów, przy wykonywaniu przez nich swoich obowiązków. W bieżącym roku sprawozdawczym, w przeciwieństwie do lat poprzednich nie pojawiły się natomiast wnioski o zmianę lub sprostowanie dotyczących skarżących orzeczeń sądowych, czy też zbadania legalności umieszczenia wpisu o skazaniu w Krajowym Rejestrze Karnym. Podsumowując doświadczenia z ostatnich kilku lat w zakresie przetwarzania danych osobowych przez sądy można stwierdzić, iż poziom ochrony danych jest zadowalający, choć incydentalnie dochodzi do przypadków naruszania prawa. Zauważalnym problemem jest natomiast brak dostatecznej wiedzy po stronie skarżących o obowiązujących w tej materii przepisach, ściśle regulujących m.in. zakres i cel przetwarzania danych przez podmioty z tego sektora.

1.2 W 2004 r. wpłynęło więcej **pytań o interpretację przepisów** dotyczących przetwarzania danych przez sądy niż w roku ubiegłym.

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań dotyczących przetwarzania danych przez sądy, skierowanych do Generalnego Inspektora w latach 2002-2004.

Podobnie, jak w latach poprzednich, w pytaniach poruszano przede wszystkim kwestię dostępu do akt postępowania sądowego²⁸². W szczególności pytano o dopuszczalność przekazywania informacji z oświadczenia majątkowego jednego uczestnika czy też strony postępowania innym osobom²⁸³ oraz dopuszczalność wglądu w treść ksiąg wieczystych²⁸⁴ i w treść

²⁸² GI-DP-024/174/04, GI-DP-024/190/04, GI-DP-024/1479/04, GI-DP-024/1523/04, GI-DP-024/1657/04, GI-DP-024/1669/04. Zagadnienie to zostało również poruszone w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z działalności za rok 2002, Część I, C. Organy wymiaru sprawiedliwości, I. Sądy, str. 83.

²⁸³ GI-DP-024/12/04, GI-DP-024/454/04, GI-DP-024/817/04, GI-DP-024/1000/04, GI-DP-024/1421/04, GI-DP-024/1665/04, GI-DP-024/1920/04, GI-DP-024/2124/046. Przykładowo należy wskazać, iż – w zależności od rodzaju postępowania –

aktu notarialnego²⁸⁵. Zdarzały się także pytania poruszające zagadnienie wyłączenia z akt sprawy prowadzonej przez sąd określonego rodzaju dokumentów, czy też poszczególnych informacji zawartych w tych dokumentach²⁸⁶. Powtórzyły się także pytania dotyczące udostępniania akt postępowania sądowego w celu przeprowadzenia badań naukowych²⁸⁷. Zwracano się również z pytaniami o dopuszczalność ujawnienia sądowi danych przez osoby i podmioty pytane²⁸⁸. Jedno z pytań dotyczyło natomiast obowiązku rejestracji zbioru danych osobowych²⁸⁹.

Z sygnałów docierających do Generalnego Inspektora w bieżącym okresie sprawozdawczym wynikało również, iż poczucie zagrożenia oraz obawy o bezpieczeństwo wzbudza możliwość zapoznania się przez osoby podejrzane o popełnienie przestępstwa, czy też oskarżone, ze szczegółowymi danymi osób składających zawiadomienie o przestępstwie i osób składających zeznania w postępowaniu karnym²⁹⁰. Mając powyższe na uwadze, Generalny Inspektor wystąpił do Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka o rozważenie możliwości wystąpienia z inicjatywą ustawodawczą dotyczącą znowelizowania Kodeksu postępowania karnego w zakresie dotyczącym dostępu stron postępowania do danych adresowych innych uczestników postępowania²⁹¹.

Analiza pytań z omawianego zakresu, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w 2004 r. wskazuje przede wszystkim na nieznaną przez osoby, których dane osobowe dotyczyły, przepisów procedury cywilnej i karnej, zwłaszcza zaś przepisów dotyczących uprawnień stron

postępowania. Wątpliwości pytających nadal budzą również uprawnienia sądu do uzyskiwania materiałów niezbędnych do rozstrzygnięcia sprawy.

powyższe zagadnienie należy rozpatrywać bądź na gruncie przepisów ustawy Kodeks postępowania administracyjnego bądź Kodeks postępowania cywilnego.

²⁸⁴ GI-DP-024/653/04, GI-DP-024/971/04. Generalny Inspektor wskazał na przepisy ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

²⁸⁵ GI-DP-024/105/04

²⁸⁶ GI-DP-024/151/04, GI-DP-024/487/04, GI-DP-024/1789/04

²⁸⁷ GI-DP-024/1372/04

²⁸⁸ Np. GI-DP-024/655/04 – w sprawie tej PUP zwrócił się z pytaniem, czy jest zobowiązany do przekazania sądowi danych dotyczących konkretnego bezrobotnego. W odpowiedzi Generalny Inspektor poinformował, iż przedstawiony w piśmie problem należy rozpatrywać na gruncie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego – art. 208 § 1 pkt 2 oraz art. 248 § 1. Przepisy te bowiem regulują obowiązek przedstawiania sądowi dokumentów, o które się sąd zwrócił i odnoszą się do wszelkich podmiotów, w tym także do Powiatowego Urzędu Pracy.

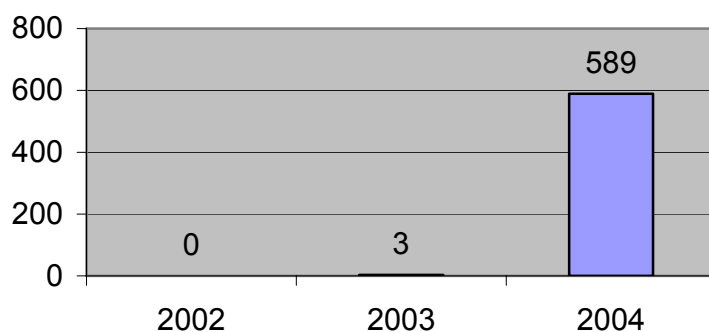
²⁸⁹ GI-DP-024/1866/04 – obowiązek sprawie tej zwrócono się obowiązek pytaniem, czy rejestry prowadzone przez sądy na potrzeby postępowania sądowego (np. rejestry biegłych czy syndyków) podlegają obowiązkowi rejestracyjnemu. W odpowiedzi Generalny Inspektor przykładowo wskazał, iż zbiory zawierające dane biegłych sądowych podlegają zgłoszeniu do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, bowiem brak jest podstaw do zastosowania którejkolwiek z wymienionych w art. 43 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych przesłanek wyłączających obowiązek rejestracyjny.

²⁹⁰ Np. GI-DP-024/1559/04

²⁹¹ Pismo z dnia 18 listopada 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1559/04/2305. Podkreślić jednak należy, że Generalny Inspektor nie kwestionował wewnętrznej zasady jawności postępowania karnego. W opinii Generalnego Inspektora słuszne jest zapewnienie uczestnikom postępowania prawa dostępu do akt – daje bowiem możliwość zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym. W ocenie organu ds. ochrony danych osobowych należy jednak rozważyć – mając na uwadze względy bezpieczeństwa uczestników postępowania – czy istnieje potrzeba udostępniania dokładnych danych identyfikujących innych uczestników postępowania karnego, w szczególności dokładnych adresów zamieszkania.

1.3 W okresie objętym sprawozdaniem do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynęło 5 **projektów aktów prawnych** dotyczących sądownictwa powszechnego. Do 3 projektów zgłoszono uwagi. Natomiast w roku 2003 wpłynęło 10 projektów aktów prawnych, do których uwag nie zgłoszono. W 2002 r. nie przesłano żadnego projektu dotyczącego tej tematyki.

1.4 W 2004 r. nastąpił wzrost liczby zgłoszeń zbiorów danych osobowych do **rejestracji** dokonanych przez sądy. Przyczyny wzrostu można upatrywać w sygnalizacjach skierowanych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych do Ministra Sprawiedliwości w poprzednim roku sprawozdawczym²⁹². Z obszaru sądownictwa wpłynęło w ubiegłym roku ogółem 589 zgłoszeń (207 zgłoszeń z sądów okręgowych, 1 z wojskowego sądu okręgowego, 373 z sądów rejonowych, a 8 z wojskowych sądów garnizonowych).

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów zgłoszonych do rejestracji przez sądy w latach 2002–2004.

Zgłaszane do rejestracji przez prezesów sądów okręgowych zbiory danych osobowych dotyczyły biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych, mediatorów w sprawach karnych i w sprawach nieletnich, kandydatów na kuratorów oraz kandydatów na syndyków upadłości.

W przypadku powołanych zbiorów danych osobowych nie znajduje zastosowania przesłanka zwalniająca z obowiązku rejestracji zbioru danych administratorów danych przetwarzanych przez właściwe organy dla potrzeb postępowania sądowego, o której mowa w art. 43 ust. 1 pkt 2 ustawy²⁹³, a to ze względu na fakt, iż zbiory te nie są prowadzone z uwagi na konkretne postępowanie sądowe, lecz służą zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania wymiaru

²⁹² Pismo z dnia 14 października 2003 r. (GI-DIS-K-411/88/03/813) – Generalny Inspektor zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o podjęcie działań mających na celu dopełnienie przez prezesów sądów okręgowych obowiązku zgłoszenia do rejestracji zbiorów danych osobowych w postaci list biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych oraz pismo z dnia 31 grudnia 2003 r. (GGI-024-21/03/759) – zasygnalizowano Ministrowi Sprawiedliwości nieprawidłowości w wykonywaniu przez prezesów sądów okręgowych obowiązku zgłoszenia do rejestracji zbiorów danych biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych w postaci zgłaszania tych zbiorów nie na urzędowym wzorze zgłoszenia, lecz poprzez przysyłanie całych list biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych, czyli zawartości zbiorów danych.

sprawiedliwości. Ogólnie pojętemu interesowi wymiaru sprawiedliwości służą także listy ławników prowadzone przy właściwych sądach, umożliwiając realizację zasady udziału czynnika obywatelskiego w orzekaniu. Wobec powyższego Generalny Inspektor wystąpił do Ministra Sprawiedliwości, aby spowodował dopełnienie przez prezesów sądów obowiązku zgłoszenia do rejestracji zbiorów danych prowadzonych w postaci list ławników biorących udział w rozpoznawaniu spraw przed danym sądem²⁹⁴.

W trakcie rejestracji zbiorów danych dotyczących ławników sądowych, Generalny Inspektor spotkał się z – nie znajdującą żadnego uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa – praktyką przetwarzania danych dotyczących przynależności partyjnej ławników. Tymczasem przepisy regulujące procedurę wyboru ławników uprawniają administratora danych do przetwarzania informacji o przynależności związkowej ławników, nie dają jednakże podstawy do pozyskiwania danych o ich przynależności partyjnej²⁹⁵. Należy w tym miejscu wspomnieć, iż w jednostkowych przypadkach prezesi sądów wskazywali, że posiadają pisemną zgodę osób, których dane dotyczą, uznając, iż jest to przesłanka upoważniająca ich do przetwarzania danych ujawniających przynależność partyjną. Powyższe rozwiązanie wyraźnie wykracza poza brzmienie przepisów regulujących tryb wyboru ławników i wypaczając intencje ustawodawcy stanowi próbę „obejścia prawa”, czyniąc tym samym przetwarzanie tego typu danych (objętych szczególną ochroną na podstawie art. 27 ustawy o ochronie danych osobowych) niezgodne z prawem.

Mając powyższe na uwadze, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości o wyrażenie stanowiska w niniejszej kwestii, a w przypadku wątpliwości co do przedstawionej praktyki – o rozważenie ewentualnej konieczności opracowania dla prezesów sądów stosownej procedury postępowania z otrzymywaną od właściwych rad gmin dokumentacją dotyczącą ławników, a zawierającą niezgodną z przepisami prawa informację o ich przynależności partyjnej²⁹⁶.

²⁹³ Zgodnie z tym przepisem, z obowiązku rejestracji zbioru danych zwolnieni są administratorzy danych przetwarzanych przez właściwe organy dla potrzeb postępowania sądowego oraz na podstawie przepisów o Krajowym Rejestrze Karnym.

²⁹⁴ Pismo z dnia 21 maja 2004 r. (GGI-024-10/04/226).

²⁹⁵ Zgodnie z art. 162 § 1 i § 2 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych kandydatów na ławników zgłaszają radom gmin prezesi sądów, stowarzyszenia, organizacje i związki zawodowe, zarejestrowane na podstawie przepisów prawa, oraz co najmniej dwudziestu pięciu obywateli mających czynne prawo wyborcze, zamieszkujących stale na danym terenie, a kandydatów na ławników do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych zgłaszają w równej liczbie terenowe organy administracji rządowej, związki zawodowe oraz organizacje pracodawców.

²⁹⁶ Pismo z dnia 11 sierpnia 2004 r. (DRZDO-400/4/04). W odpowiedzi – pismo z dnia 12 maja 2005 r., znak: DO.I.0150/46/04, Minister Sprawiedliwości poinformował Generalnego Inspektora, iż dostrzegając potrzebę zmian uregulowań w przedmiotowym zakresie, Ministerstwo podjęło prace legislacyjne mające na celu wprowadzenie kompleksowych zmian, w tym wyeliminowania partii politycznych, jako podmiotów mogących zgłaszać kandydatów na ławników. Konsekwencją tych prac było przygotowanie rządowego projektu ustawy, który wpłynął do Sejmu w dniu 24 lutego 2005 r. Niezależnie od powyższego Ministerstwo Sprawiedliwości – podzielając opinię Generalnego Inspektora co do braku jednoznacznych uregulowań, dających podstawę prawną zbierania informacji

Prezesi sądów rejonowych oprócz zbiorów danych ławników zgłaszali do rejestracji także zbiory zawierające dane kuratorów społecznych²⁹⁷.

Efektem działań podjętych przez Ministerstwo Sprawiedliwości w odpowiedzi na uwagi Generalnego Inspektora dotyczące stanu przestrzegania przez sądy przepisów ustawy o ochronie danych osobowych w zakresie dotyczącym obowiązku rejestracji, był znaczny wzrost liczby zgłoszonych zbiorów danych osobowych, spośród których zdecydowaną większość zgłosiły do rejestracji sądy rejonowe. Niestaranne wypełnianie wniosków spowodowało jednak, iż tylko w jednostkowych przypadkach możliwe stało się wpisanie zbiorów – bez uprzedniego przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego – do ogólnokrajowego, jawnego rejestru zbiorów danych osobowych, a tym samym zakończenie postępowania rejestracyjnego. Najistotniejsze braki, które dotyczyły zdecydowanej większości nadesłanych przez prezesów sądów zgłoszeń, dotyczyły tej części zgłoszenia, która odnosi się do opisu środków technicznych i organizacyjnych zastosowanych w celach określonych w art. 36 – 39 ustawy o ochronie danych osobowych (część E zgłoszenia). Administratorzy danych pozostawiali ją bądź to niezupełnioną w całości, bądź też wypełniali ją w bardzo lakoniczny sposób, nie odnosząc się w ogóle do wymogów, o których mowa w rozdziale 5 ustawy o ochronie danych osobowych, dotyczącym zabezpieczenia danych osobowych.

Biorąc pod uwagę fakt, iż znaczna liczba zgłoszeń dotkniętych była brakami, stanowiącymi w istocie przesłankę do wydania decyzji o odmowie rejestracji zbioru danych, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, chcąc uniknąć konieczności przeprowadzania w każdym przypadku postępowania wyjaśniającego, zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości o podjęcie interwencji w celu usunięcia przez sądy zaistniałych nieprawidłowości.

Powtarzającym się w bieżącym okresie błędem było również przysyłanie Generalnemu Inspektorowi list zawierających dane osobowe biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych, czyli *de facto* zawartości zbiorów danych. Ponadto, wśród występujących uchybień należy wymienić m. in. zgłaszanie zbiorów na nieobowiązującym wzorze zgłoszenia, czy też zgłaszanie zbiorów prowadzonych w oparciu o różne podstawy prawne i w różnych celach na jednym wzorze zgłoszenia. Należy jednak podkreślić, iż przebieg współpracy pomiędzy sądami a Generalnym Inspektorem w zakresie usuwania zauważonych nieprawidłowości był satysfakcjonujący.

1.5 W okresie sprawozdawczym przeprowadzono w sądach – podobnie, jak w roku 2003 – dwie **kontrole** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ich ochronie²⁹⁸.

o przynależności partyjnej ławników – zaleciło prezesom sądów usunięcie tych informacji ze zbiorów danych osobowych ławników. Dokonanie takiej czynności jest wskazane do czasu uchwalenia nowelizacji ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, która wyznaczać będzie jasne kryteria dla kandydatów dla ławników.

Na podstawie wyników kontroli należy stwierdzić, że stosowane przez sądy środki techniczne i organizacyjne w celu ochrony danych osobowych nie zapewniały odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa tych danych. Ustalono m.in., że akta spraw sądowych przechowywane były w szafach, które nie zostały wyposażone w zamki, a także w szafach niezamykanych z powodu uszkodzonych zamków lub braku kluczy, na odkrytych półkach oraz na podłodze, w pomieszczeniach, do których dostęp miały osoby postronne. Stwierdzono, że sędziowie kontrolowanych sądów zabierali akta spraw do domu w celu sporządzenia uzasadnienia wyroków, przy czym fakt ten nie był odnotowywany. Przeprowadzone kontrole wykazały również, że w sądach okręgowych przechowywane były teczki z dokumentami zawierającymi dane osobowe biegłych sądowych, tłumaczy przysięgłych, mediatorów w sprawach karnych, mediatorów w sprawach nieletnich, kandydatów na syndyków upadłości i kandydatów na kuratorów, ustanawianych na podstawie przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym, a zakres przetwarzanych danych ww. osób wykraczał poza zakres określony w przepisach prawa²⁹⁹. Zakwestionowano pozyskiwanie wizerunku, rysopisu, stosunku do powszechnego obowiązku obrony, stanu rodzinnego oraz danych osoby, którą należało zawiadomić w razie wypadku, w postaci imienia, nazwiska, adresu zamieszkania i nr telefonu, dotyczących biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych, wizerunku, rysopisu oraz stanu cywilnego mediatorów w sprawach karnych, mediatorów w sprawach nieletnich i kandydatów na syndyków upadłości oraz wizerunku, rysopisu, NIP, przebiegu dotychczasowego zatrudnienia, stosunku do powszechnego obowiązku obrony i stanu rodzinnego kandydatów na kuratorów ustanawianych na podstawie przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym. W zgłoszonych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi zbiorach danych osobowych nie podano pełnego zakresu przetwarzanych danych mediatorów w sprawach nieletnich i w sprawach karnych, tłumaczy przysięgłych, kandydatów na syndyków upadłości, biegłych sądowych oraz kandydatów na kuratorów ustanawianych na podstawie przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Kontrole przeprowadzone w sądach wykazywały ponadto niedopełnienie obowiązków, o których mowa w ustawie o ochronie danych osobowych i rozporządzeniu w sprawie

²⁹⁷ Art. 86 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) stanowi, iż kuratora społecznego wpisuje się na listę kuratorów przy prezesie sądu rejonowego.

²⁹⁸ GI-DIS-K-411/63/04, GI-DIS-K-411/74/04

²⁹⁹ Tj. w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 czerwca 1987 r. w sprawie biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych (Dz. U. Nr 18, poz. 112 ze zm.), rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (Dz. U. Nr 108, poz. 1020), rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 maja 2001 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 56, poz. 591 ze zm.), rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 kwietnia 1998 r. w sprawie szczególnych kwalifikacji oraz warunków wymaganych od kandydatów na syndyków upadłości (Dz. U. Nr 55, poz. 359 ze zm.) i rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2000 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od kandydatów na kuratorów ustanawianych na podstawie przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym,

dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, tj. m.in. nie wyznaczano administratora bezpieczeństwa informacji, dopuszczano do przetwarzania danych osoby, które nie posiadały upoważnień nadanych przez administratora danych, brak było ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych lub nie wpisano do niej wszystkich osób zatrudnionych przy przetwarzaniu danych, nie opracowano polityki bezpieczeństwa oraz instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych lub nie zawarto w nich wszystkich wymaganych elementów. Stwierdzono również uchybienia w procesie przetwarzania danych w systemach informatycznych polegające m.in. na nie zapewnianiu odnotowania dla każdej osoby, której dane przetwarzane są w systemie, daty pierwszego wprowadzenia danych, identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane i informacji, komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione. Uchybienia te stanowiły naruszenie obowiązujących wówczas przepisów – § 16 pkt 1, pkt 3 i pkt 4 oraz § 17 rozporządzenia w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych. Ze względu na zmianę przepisów nakładających na administratorów przetwarzających dane przy użyciu systemów informatycznych obowiązku spełnienia wskazanych wymogów, w ww. zakresie nie wszczęto postępowania administracyjnego.

W związku ze stwierdzonymi w toku kontroli uchybieniami wydane zostały decyzje nakazujące usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych oraz umarzające postępowanie, jeśli nieprawidłowości zostały usunięte przez jednostki kontrolowane w toku postępowania. Należy bowiem podkreślić, że kontrolowane sądy niezwłocznie po wszczęciu postępowania administracyjnego podejmowały działania zmierzające do usunięcia uchybień.

W celu potwierdzenia usunięcia nieprawidłowości w procesie przetwarzania danych osobowych przesyłane były dowody w postaci np. dokumentów wymaganych przez przepisy o ochronie danych osobowych. Świadczy to o tym, że sądy z dużą powagą podeszły do wykonywania obowiązków wynikających z ustawy o ochronie danych osobowych, zaś przeprowadzone kontrole stanowiły inspirację do organizowania dla pracowników sądów szkoleń z zakresu ochrony danych.

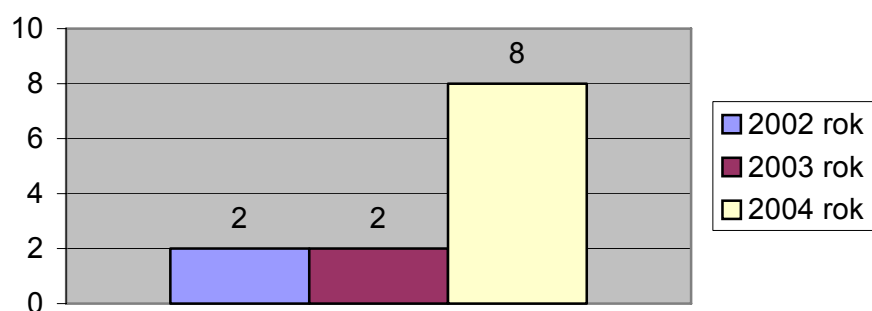
2. Prokuratura.

Jednostki organizacyjne prokuratury uprawnione są do przetwarzania danych osobowych na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz.

sposobu prowadzenia listy tych kandydatów i danych ujmowanych w liście kandydatów na kuratorów (Dz. U. Nr

555 ze zm.), ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (tekst jednolity: Dz. U. 2002 r. Nr 21, poz. 206 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 kwietnia 1992 r. regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. Nr 38, poz. 163 ze zm.).

2.1 W tegorocznym okresie sprawozdawczym do Biura GIODO wpłynęło więcej **skarg** na działanie prokuratury, niż w latach ubiegłych, jednak były one w większości przypadków nieuzasadnione, bądź – z powodów zaistnienia przeszkód formalnych – nie były merytorycznie rozpatrywane.

Wykres: *Liczbowe zestawienie skarg na działanie prokuratury w latach 2002 – 2004.*

Kwestionowano głównie:

- udostępnianie przez prokuraturę danych stron postępowania osobom nieupoważnionym,
- zakres i podstawę prawną przetwarzania danych przez prokuraturę.

Problematyczne okazało się przede wszystkim ujawnianie danych osobowych w toku prowadzonych przez prokuraturę postępowań karnych. Kierując się względami pozaprawnymi, prokuratury stosowały praktykę polegającą na zamieszczaniu, w wydawanych postanowieniach o umorzeniu postępowania, danych osób poszkodowanych, co skutkowało nieuprawnionym zapoznawaniem się stron postępowań z danymi innych uczestników. Jako przykład można wskazać skargę na działania Prokuratury Rejonowej Bydgoszcz Południe oraz Komendy Powiatowej Policji Bydgoszcz Wyżyny³⁰⁰. Z uwagi na to, iż w ocenie Generalnego Inspektora przepisy prawa, w szczególności Kodeks postępowania karnego oraz regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, nie przewidują możliwości umorzenia postępowania karnego poprzez wydanie jednego postanowienia, w sytuacji, gdy postępowanie to dotyczyło różnych przestępstw, a nie ustalona została osoba sprawcy lub sprawców, przedmiotową

117, poz. 1241).

³⁰⁰ GI-DS-430/117/04

sprawę przedstawiono Ministrowi Sprawiedliwości³⁰¹. Jednocześnie, zawiadomiono organy ścigania o popełnieniu przez osoby odpowiedzialne w Prokuraturze Rejonowej Bydgoszcz – Południe oraz Komendzie Powiatowej Policji Bydgoszcz Wyżyny przestępstwa, określonego w art. 51 ustawy o ochronie danych osobowych³⁰².

Pojawiały się również skargi, w których domagano się od Generalnego Inspektora oceny działań prokuratury, podejmowanych w toku prowadzonych przez ten organ postępowań karnych, np. pod kątem naruszenia dóbr osobistych stron przedmiotowych postępowań. Jedną ze spraw tego rodzaju dotyczyła skarga na Prokuratora Rejonowego Katowice Centrum Zachód, który w przekonaniu skarżącego bezpodstawnie zbierał jego dane osobowe w zakresie dotyczącym m.in. jego życia osobistego i preferencji seksualnych³⁰³. Źródłem uzyskania danych miała być m.in. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencja Wywiadu i Wojskowe Służby Informacyjne. Zdaniem skarżącego, dane te zostały sfalszowane, a Prokurator używał ich w toczących się postępowaniach, naruszając jego dobre imię. Jednakże, w związku z dokonanymi ustaleniami w toku przeprowadzonego w tej sprawie postępowania, decyzją administracyjną odmówiono uwzględnienia wniosku skarżącego, wskazując w uzasadnieniu, że podstawą przetwarzania jego danych osobowych przez Prokuraturę Rejonową Katowice Centrum Zachód były przepisy prawa, a zatem przesłanka określona w art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy³⁰⁴. Organ ochrony danych osobowych wyjaśnił jednocześnie, że przyznane mu kompetencje nie uprawniają go do zbadania przedstawionej sprawy pod kątem naruszenia dóbr osobistych.

Pomimo, iż w porównaniu z latami ubiegłymi, w 2004 r. liczba skarg na działania prokuratury wzrosła, to jednak brak jest podstaw do stwierdzenia, iż poziom ochrony danych osobowych w tym sektorze obniżył się. Jak bowiem wskazano, skargi, jakie wpłynęły do Biura GODO były często niezasadne, a ich skierowanie do organu ochrony danych osobowych wynikało z tego, że skarżący nie znali przepisów prawa. Nadal jednak, podobnie jak to miało miejsce w roku 2003, występowały przypadki nieuzasadnionego udostępniania przez Prokuraturę osobom trzecim danych, zbieranych w toku prowadzonych postępowań. Nie pojawiły się natomiast zagadnienia, które w latach poprzednich były przedmiotem wielu wątpliwości skarżących, np. ujawnianie przez prokuraturę danych osobowych w zbyt szerokim zakresie, czy też udostępnianie ich innym

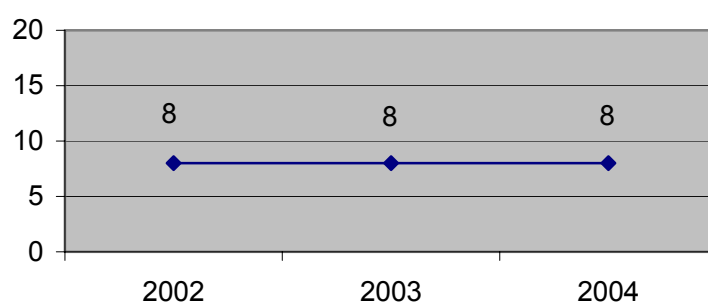
³⁰¹ GI-DS-430/117/04/1572 – Ministerstwo Sprawiedliwości przekazało niniejszą sprawę Prokuraturze Apelacyjnej w Gdańsku w celu jej rozpatrzenia zgodnie z właściwością, ta z kolei przekazała pismo Prokuraturze Okręgowej w Bydgoszczy, która skierowała sprawę do Prokuratury Rejonowej Bydgoszcz Północ. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy Wydział XI Karny, postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2004 r. (sygn. XI Kp 1023/04) utrzymał w mocy odmowę wszczęcia śledztwa (Prokuratura Okręgowa w Bydgoszczy nie przychyliła się bowiem do zażalenia Generalnego Inspektora na postanowienie Prokuratury Rejonowej Bydgoszcz Północ z dnia 19 maja 2004 r. – sygn.: 4 DS 74/04, przekazując sprawę sądowi). Tym samym wyczerpane zostały przewidziane w Kodeksie postępowania karnego środki zaskarżania decyzji o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego.

³⁰² GI-DS-430/117/04/1573

³⁰³ GI-DS-430/355/04

organom państwowym. Wystąpiły jednak innego rodzaju problemy, a mianowicie dotyczące współpracy prokuratury z organem ochrony danych osobowych w wyjaśnianiu spraw. Zdarzały się bowiem sytuacje, w których odmawiano Generalnemu Inspektorowi udzielenia merytorycznych wyjaśnień, gdyż podejmowane przez niego działania traktowano jako wkraczanie w kompetencje prokuratury. Z uwagi na fakt, iż taka postawa prokuratury uniemożliwiała w konsekwencji organowi ochrony danych osobowych rozstrzyganie prowadzonych spraw, problem został zasygnalizowany Ministrowi Sprawiedliwości³⁰⁵, który w pełni podzielił zastrzeżenia Generalnego Inspektora i zobowiązał prokuraturę do współpracy.

2.2 Do Generalnego Inspektora w 2004 r. skierowano identyczną liczbę **pytań** z tego sektora, jak w roku 2003r. i 2002.

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań skierowanych do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Istotnym problemem dotyczącym przetwarzania danych osobowych przez prokuraturę był problem zabezpieczania przetwarzanych danych osobowych. W jednej ze spraw Generalny Inspektor zwrócił się do Prokuratury Rejonowej w Żyrardowie o podjęcie działań organizacyjnych mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości w procesie przetwarzania danych osobowych oraz wskazanie pracownikom ochrony na obowiązek bezwzględnego przestrzegania zasad określonych w ustawie o ochronie danych osobowych³⁰⁶. Sygnalizacja ta była reakcją na skargę w sprawie sposobu gromadzenia przez pracowników ochrony danych osobowych od osób wchodzących na teren budynków prokuratury. W skardze podniesiono, iż pracownicy ochrony zapisują dane osobowe na luźnych kartkach papieru i następnie – zgodnie z twierdzeniem pracownika ochrony – przepisują je do ewidencji/książki wejść i wyjść, zaś sama kartka z widniejącymi na niej danymi osobowymi jest wyrzucana do kosza. Taki sposób postępowania stwarza niebezpieczeństwo udostępniania danych osobowych osobom nieupoważnionym.

W odpowiedzi Generalny Inspektor został poinformowany, iż w następstwie skargi skierowanej do prokuratury w tej samej sprawie, zagadnienie to było już przedmiotem czynności

³⁰⁴ GI-DEC-DS-221/04

³⁰⁵ GI-DS-430/674/04/6310

³⁰⁶ Pismo z dnia 13 września 2004 r., GI-DP-024/1608/04.

wyjaśniających³⁰⁷. Pracownicy ochrony otrzymali polecenie bezwzględnego przestrzegania zasad określonych w ustawie o ochronie danych osobowych.

Pozostałe pytania dotyczyły kwestii kompetencji organu prowadzącego postępowanie karne³⁰⁸, praw i obowiązków stron oraz innych uczestników postępowania³⁰⁹, dostępu do treści aktu oskarżenia³¹⁰, czy legalności przetwarzania danych osobowych przez prokuraturę³¹¹. Aktualnym problemem pozostało łączne sporządzanie przez niektóre jednostki prokuratury postanowień i zarządzeń ich wykonania, zawierających całe wykazy danych osobowych stron oraz osób nie będących stronami toczącego się postępowania³¹².

2.3 Do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w analizowanym okresie sprawozdawczym wpłynął – podobnie, jak w roku 2003 – 1 **projekt aktu prawnego**, do którego nie zgłoszono uwag. W 2002 r. Generalny Inspektor nie opiniował projektów aktów prawnych z tego sektora.

2.4 W latach 2002 – 2004 jednostki prokuratury nie dokonały żadnego zgłoszenia zbioru danych do **rejestracji**.

2.5 W 2004 r. w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury przeprowadzono 5 **kontroli** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych³¹³.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że w kontrolowanych jednostkach organizacyjnych prokuratury zastosowano środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, a w szczególności zabezpieczono dane przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Stwierdzono jedynie uchybienia polegające na nie opracowaniu polityki bezpieczeństwa lub nie zawarciu w niej wszystkich wymaganych elementów i nie wpisaniu do ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych daty nadania i ustania tego upoważnienia oraz identyfikatora osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych

³⁰⁷ Pismo z dnia 20 września 2004 r. o sygn. Ko 516/04.

³⁰⁸ GI-DP-024/178/04, GI-DP-024/1498/04 – w sprawie tej Generalny Inspektor poinformował, iż nie jest on uprawniony do ingerowania w określone ustawowo kompetencje innych organów ani do oceniania prawidłowości podejmowanych przez nie czynności procesowych. Tryb i zasady składania skarg na działalność prokuratorów zostały szczegółowo uregulowane w przepisach ustawy o prokuraturze oraz rozporządzenia Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.

³⁰⁹ Sprawa o sygn. GI-DP-024/169/04, dotyczyła kwestii związanej z dopuszczeniem do zapoznania się z materiałem dowodowym.

³¹⁰ GI-DP-024/301/04.

³¹¹ GI-DP-024/1519/04. W sprawie tej Generalny Inspektor wystąpił do Ministra Sprawiedliwości Prokuratora Generalnego z wnioskiem o jej zbadanie.

³¹² GI-DP-024/2027/04. Informacje na ten temat można odnaleźć w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za 2003 r., Część II Problematyka przetwarzania danych osobowych przez podmioty ze sfery publicznej i prywatnej, B. Przetwarzanie danych osobowych przez wymiar sprawiedliwości i organy ścigania, 3. Prokuratura.

w systemie informatycznym, a w przypadku prokuratorów również zakresu upoważnienia do przetwarzania danych osobowych. W jednym przypadku stwierdzono także fakt nie zgłoszenia Generalnemu Inspektorowi do rejestracji zbioru danych osób, które złożyły skargi i wnioski³¹⁴.

Ustalone w toku kontroli ww. podmiotów nieprawidłowości dały podstawę do wydania decyzji nakazujących przywrócenie stanu zgodnego z prawem poprzez usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych. W toku postępowań administracyjnych prokuratorzy zakwestionowali jednak uprawnienia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych do kontrolowania jednostek organizacyjnych prokuratury wskazując, że przepisy ustawy o ochronie danych osobowych nie mają zastosowania do jednostek organizacyjnych prokuratury, ponieważ przetwarzanie i ochrona danych osobowych w tych jednostkach ukształtowane zostały na podstawie odrębnych przepisów zapewniających tym danym ochronę idącą dalej niż przewidziano w tej ustawie. W związku z powyższym stanowiskiem prokuratorów, Generalny Inspektor zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości o podjęcie działań mających na celu rzetelne zapoznanie się prokuratorów z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych i ich właściwą interpretację prawną, co pozwoliłoby wyeliminować stosowane przez jednostki organizacyjne prokuratury próby uchylania się od odpowiedzialności za naruszanie tych przepisów³¹⁵. W odpowiedzi Prokurator Krajowy poinformował o skierowaniu do wszystkich prokuratorów apelacyjnych pisma akcentującego, że powszechne jednostki organizacyjne prokuratury podlegają przepisom ustawy o ochronie danych osobowych oraz określającego zakres związanych z tym obowiązków ciążących na prokuraturach³¹⁶.

3. Policja.

Działalność Policji, w tym przetwarzanie przez nią danych osobowych, odbywa się na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity: Dz. U. 2002 r. Nr 7, poz. 58 ze zm.) oraz ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych oraz o Krajowym Systemie Informatycznym (Dz. U. Nr 110, poz. 1189 ze zm.), a także w oparciu o wydane na ich podstawie akty wykonawcze. Podejmowanie przez Policję czynności mających na celu rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń – przy okazji których dochodzi do wykorzystywania danych (zbierania, utrwalania i udostępniania) – powinno zatem odbywać się w oparciu o przepisy, ściśle regulujące tę materię.

3.1 W 2004 r. do Biura GIODO – tak, jak w roku 2002 i 2003 – wpłynęło 5 **skarg** na przetwarzanie danych osobowych przez Policję, w tym większość okazała się niezasadna.

³¹³ GI-DIS-K-411/62/04, GI-DIS-K-411/75/04, GI-DIS-K-411/90/04, GI-DIS-K-411/94/04, GI-DIS-K-411/95/04

³¹⁴ GI-DIS-K-411/75/04

³¹⁵ Pismo z dnia 29 września 2004 r., nr GGI-024-13/04/448.

³¹⁶ Pismo z dnia 28 grudnia 2004 r., nr PR I 931/2/04.

Do problematycznych zagadnień w omawianym okresie należało:

- udostępnianie danych osobowych ze zbiorów prowadzonych przez Policję osobom nieupoważnionym,
- niewypełnianie przez Policję obowiązku informacyjnego określonego w art. 33 ust. 1 ustawy.

Kwestionowano przede wszystkim sposób wypełniania przez funkcjonariuszy Policji ich służbowych obowiązków – rozpatrywanie skarg w tym zakresie pozostawało jednak poza kompetencjami Generalnego Inspektora. Skarżący wskazywali też, iż działania Policji prowadzą do nieuprawnionego ujawniania ich danych osobowych. W jednej z takich spraw skarżący w przesłanym do wiadomości Generalnego Inspektora zawiadomieniu o popełnieniu przez funkcjonariuszy Policji przestępstwa określonego w art. 51 ustawy, wskazał, że funkcjonariusz Komisariatu Policji w Rumii ujawnił bliżej nieokreślonej osobie dane osobowe żony skarżącego, m.in. numer domowego telefonu małżonków³¹⁷. Osoba ta dzwoniąc pod uzyskany numer groziła skarżącemu, powołując się przy tym na fakt uzyskania danych skarżącego od funkcjonariuszy Policji w Rumii, z którymi – jak twierdziła – ściśle współpracuje. Prokuratura Rejonowa w Rumii – wobec niewykrycia sprawcy – umorzyła śledztwo prowadzone w niniejszej sprawie.

Jak uzasadniano, choć informacja dotycząca danych skarżącego i jego małżonki faktycznie „wypłynęła” z policyjnej bazy danych tzw. WEP-u, w dniu poprzedzającym zdarzenie, żaden z pracowników Komisariatu Policji w Rumii nie korzystał z tej bazy. W tym czasie korzystały z niej natomiast inne osoby, tj. funkcjonariusze z KPP Kościerzyna, KPP Bytów oraz pracownik cywilny KMP w Gdańsku. Uznając, iż prokurator bezpodstawnie zawęził krąg osób, które mogły być ewentualnie pociągnięte do odpowiedzialności karnej z art. 51 ustawy, wyłącznie do pracowników Komisariatu Policji w Rumii, pomijając przy tym całkowicie kwestię ewentualnego udostępnienia danych z bazy administrowanej przez Policję osobom nieuprawnionym przez inne osoby, które miały dostęp do bazy danych, Generalny Inspektor skierował do Ministra Sprawiedliwości wniosek o podjęcie na nowo przedmiotowego śledztwa³¹⁸.

Innym przykładem dotyczącym udostępnienia przez Policję danych osobowych - osobom trzecim była skarga, w której skarżąca wskazała, że Komenda Rejonowa Policji w Warszawie przekazała jej dane osobie, której dotyczyło zawiadomienie na Policję, złożone przez skarżącą, w

³¹⁷ GI-DS-430/169/04

³¹⁸ Ministerstwo Sprawiedliwości przekazało sprawę Prokuraturze Apelacyjnej, w celu zbadania zaistnienia przesłanek uzasadniających podjęcie na nowo umorzonego postępowania przygotowawczego. Prokuratura Apelacyjna natomiast przekazała sprawę Prokuraturze Okręgowej, która pismem z dnia 23 lutego 2005 r. (sygn.: I Dsn 22/05/Wo) poinformowała Generalnego Inspektora, że uznano, iż postępowanie prowadzone w przedmiotowej sprawie zakończono przedwcześnie. W szczególności, w toku postępowania nie wyczerpano inicjatywy dowodowej w zakresie poszukiwania osoby winnej naruszeń.

związku z odbywającymi się libacjami alkoholowymi i zakłóceniami porządku publicznego³¹⁹. Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie nie potwierdziło jednak zarzutów skarżącej w zakresie bezprawnego udostępnienia jej danych osobowych. Jednakże, skarżąca została poinformowana, że o ile w jej ocenie Komenda Rejonowa Policji w Warszawie działała wbrew przepisom ustawy o Policji, może ona zwrócić się ze stosowną skargą do organów wyższego stopnia, tj. Komendanta Stołecznego Policji. Generalny Inspektor nie posiada bowiem uprawnień kontrolnych, czy też nadzorczych wobec Policji.

Interesującym zagadnieniem była również kwestia, dotycząca wypełniania przez Policję obowiązku informacyjnego wobec osób, które w trybie art. 33 ustawy, zwróciły się o przekazanie dotyczących ich informacji, zbieranych przez Policję. Problem ten pojawił się w związku ze skargą, która wpłynęła do Biura GODO jeszcze w 2003 r., w której zasygnalizowano kwestię odmowy udzielenia przez Policję informacji o przetwarzanych danych osobowych³²⁰. W wyniku przeprowadzonego postępowania w bieżącym okresie sprawozdawczym wydana została decyzja administracyjna, w której nakazano Komendantowi Głównemu Policji wykonanie wobec skarżącego obowiązku informacyjnego, określonego w art. 33 ustawy, w zakresie przetwarzania danych osobowych w zbiorze „Broń i Licencja” oraz „Ewidencja kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego”³²¹. Jednocześnie – z uwagi na szczególne względem ustawy o ochronie danych osobowych regulacje zawarte w ustawie o Policji i ustawie o ochronie informacji niejawnych – odmówiono uwzględnienia przedmiotowego wniosku w zakresie uzyskania przez skarżącego informacji o jego danych z innych zbiorów Policji (np. KSIP w zakresie rejestracji kryminalnych i operacyjnych, ALERT, POSIGRAF). W tym przypadku zachodził zatem wyjątek od ogólnej zasady udostępniania danych osobowych na wniosek.

W omawianym okresie sprawozdawczym przedmiotem skarg, podobnie jak w roku 2003 r. były najczęściej zagadnienia związane z udostępnieniem danych osobowych gromadzonych przez Policję. Jednakże w większości przypadków, co również dało się zaobserwować w latach poprzednich, skargi okazywały się niezasadne. Wynikało to głównie z braku znajomości po stronie skarżących obowiązujących w tej mierze przepisów i procedur, uprawniających Policję do podejmowania określonego rodzaju czynności w ramach prowadzonych postępowań. Zaobserwować można natomiast brak skarg na legalność pozyskiwania przez Policję danych osobowych ze zbiorów różnych instytucji, a z drugiej strony odmawiania udostępnienia danych Policji przez inne organy.

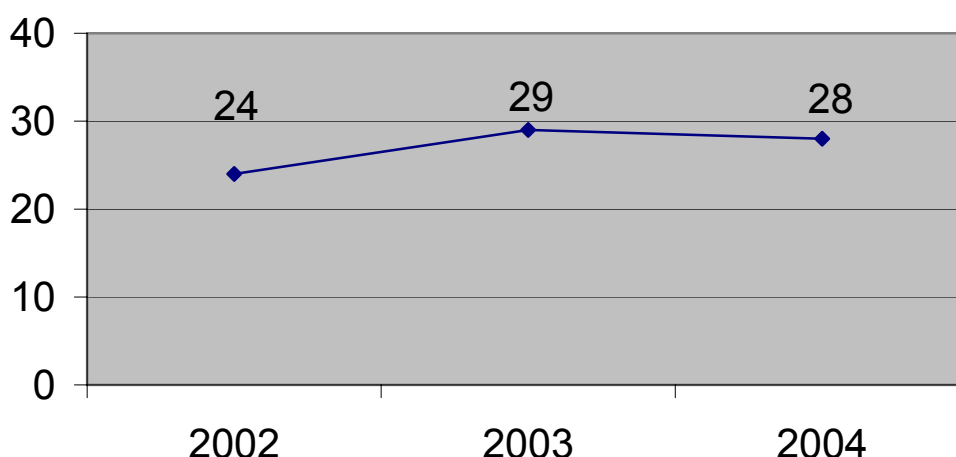
³¹⁹ GI-DS-430/538/04

³²⁰ GI-DS-430/700/03

³²¹ GI-DEC-DS-198/04

Reasumując, należy wskazać, że niewielka liczba skarg, jakie odnotowano w ostatnich latach na funkcjonariuszy Policji, wydaje się świadczyć o coraz wyższym poziomie znajomości przez nich przepisów ustawy. Warto podkreślić, że dokładanie należytej staranności przy przetwarzaniu danych przez Policję, jest o tyle ważne, że przysługuje jej uprawnienie zbierania bardzo szerokiego zakresu danych, które wymagają zapewnienia szczególnej ochrony.

3.2 W omawianym okresie sprawozdawczym, w porównaniu do roku ubiegłego, liczba **pytań o interpretację przepisów** dotyczących przetwarzania danych osobowych przez Policję utrzymała się na podobnym poziomie.

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań o interpretację przepisów dotyczących przetwarzania danych osobowych przez Policję w latach 2002 – 2004.

Podobnie, jak w latach ubiegłych, większość pytań dotyczyła legalności pozyskiwania³²² i udostępniania danych osobowych przez Policję³²³. Od Policji wpływały także pytania o interpretację przepisów ustawy o ochronie danych osobowych³²⁴.

W jednej ze spraw Generalny Inspektor zwrócił się do Komendanta Stołecznego Policji o podjęcie działań mających na celu zabezpieczenie danych osobowych przetwarzanych w systemach informatycznych przez podległe mu jednostki, zgodnie z wymogami określonymi w ustawie o ochronie danych osobowych³²⁵. Z treści skierowanego do Generalnego Inspektora

³²² Kwestia legalności uzyskiwania danych osobowych przez policję była przedmiotem spraw o następujących sygn.: GI-DP-024/34/04, GI-DP-024/119/04, GI-DP-024/547/04, GI-DP-024/1152/04, GI-DP-024/1269/04, GI-DP-024/1578/04, GI-DP-024/2072/04, GI-DP-024/1797/04 (w piśmie o tej sygn. osoba przesłuchiwana przez policję w charakterze świadka zwróciła się do Generalnego Inspektora z pytaniem, czy ma ona obowiązek ujawnić policji dane byłych pracowników firmy; pytano także o sposób, w jakim to udostępnienie miałoby nastąpić).

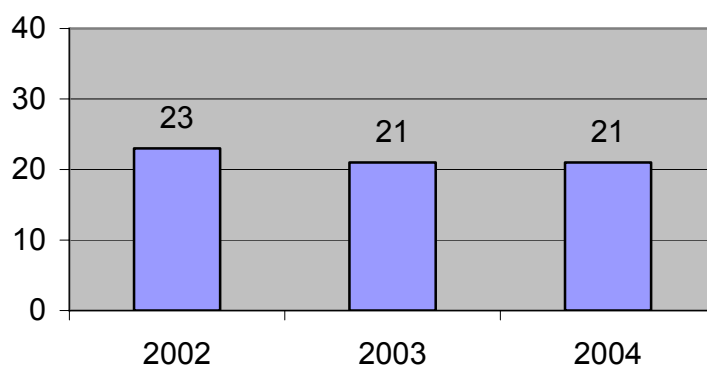
³²³ Natomiast zagadnienie legalności udostępniania danych przez policję wystąpiło między innymi w sprawach o sygn. GI-DP-024/1205/04, GI-DP-024/1298/04, GI-DP-024/1689/04.

³²⁴ GI-DP-024/245/04, GI-DP-024/1544/04 – w tych sprawach komisariaty policji zwróciły się do Generalnego Inspektora z pytaniami o interpretację przepisów karnych ustawy. W obu przypadkach chodziło o kwestie ujawniania danych osobowych na stronach internetowych.

³²⁵ Pismo z dnia 30 lipca 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1193/04.

pisma wynikało bowiem, że dane osobowe przetwarzane w systemach informatycznych przez jedną z komend rejonowych Policji przetwarzane są w sposób umożliwiający zapoznanie się z tymi danymi przez osoby nieupoważnione. Generalny Inspektor został poinformowany, iż monitory użytkowanych w budynku komendy komputerów usytuowane są w sposób umożliwiający dostęp do widniejących na ich ekranach danych osobowych osobom nieupoważnionym (np. osobom przesłuchiwanym w pomieszczeniach, w których znajdują się komputery)³²⁶. Swoją wniosek Generalny Inspektor umotywowował stwierdzeniem, iż w świetle przepisów o ochronie danych osobowych każdy podmiot przetwarzający dane osobowe, będący ich administratorem, obowiązany jest dopełnić wszystkich obowiązków nałożonych na administratora danych przepisami tej ustawy oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych³²⁷. Generalny Inspektor skierował żądanie wyeliminowania istniejących nieprawidłowości oraz wskazania podwładnym konieczności bezwzględnego przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych.

3.3 W 2004 r. do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych skierowano 21 **projektów aktów prawnych**, natomiast uwagi zostały zgłoszone do 8 spośród nich. Dla porównania w 2003 r. wpłynęło 21 projektów, uwagi zgłoszono do 6 projektów. W 2002 r. przekazano zaś 23 projekty, do 7 projektów zgłoszono uwagi.

Wykres: Liczbowe zestawienie projektów aktów prawnych dotyczących przetwarzania danych przez Policję, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

W bieżącym okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zgłosił uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych oraz niektórych innych ustaw³²⁸. Dotyczyła ona braku podstaw prawnych

³²⁶ W skierowanym do Generalnego Inspektora piśmie wnoszący je podał, iż w trakcie przesłuchania na ekranie monitora przesłuchującego go funkcjonariusza Policji odczytał treść aktu oskarżenia ze wszystkimi danymi identyfikującymi oskarżonego.

³²⁷ W szczególności na podstawie rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych.

³²⁸ Projekt przekazany pismem z dnia 20 kwietnia 2004 r. i 31 maja 2004 r., odpowiedź GI-DP-023/108/04.

do zbierania i gromadzenia danych osobowych w szerszym zakresie (fotografii, czy linii papilarnych), niż wynika to z układu zawartego w Schengen. W kwestii tej Generalny Inspektor przeprowadził konsultacje z Panem Peterem Michaeliem – Sekretarzem Wspólnych Organów Nadzorczych. Ustalono, że regulacje europejskie w związku z rozszerzeniem zakresu danych, jakie mają być przetwarzane w Systemie Informacyjnym Schengen drugiej generacji (SIS II) są dopiero na etapie projektów oraz, że w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS) obecnie nie przetwarza się żadnych innych danych poza określonymi w Konwencji z Schengen, dopiero nowelizacja umożliwi przetwarzanie odcisków palców i fotografii, a zatem obecnie nie ma podstaw do gromadzenia tych danych. Dlatego też w opinii Generalnego Inspektora, w chwili przekazania projektu, nie było podstaw prawnych do gromadzenia i przetwarzania danych osobowych w szerszym zakresie, niż wynika to z układu zawartego w Schengen.

3.4 W 2004 roku organy Policji nie zgłosiły do **rejestracji** Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych żadnego zbioru danych. W roku 2003 Komendant Główny Policji zgłosił do rejestracji 1 zbiór danych osobowych³²⁹, natomiast w 2002 roku nie wpłynęło żadne zgłoszenie zbioru danych związane z działalnością Policji.

3.5 W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2004 r. w jednostkach Policji przeprowadzono jedną **kontrolę** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych³³⁰.

Kontrola przeprowadzona w bieżącym okresie sprawozdawczym miała charakter sprawdzający wykonanie decyzji Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. W toku kontroli stwierdzono, że komendant kontrolowanej jednostki wykonał decyzję Generalnego Inspektora m.in. poprzez wyłączenie z akt osobowych skarżącej dokumentów zawierających dane o karalności członków jej rodziny oraz ich zanonimizowanie.

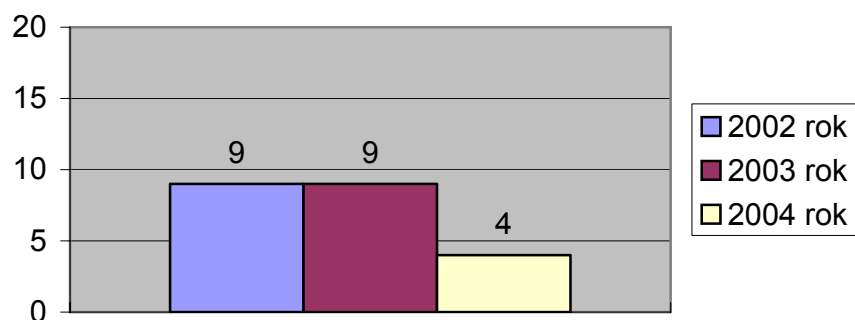
C. Komornicy sądowi.

Zagadnienie przetwarzania danych przez komorników sądowych należy rozpatrywać na gruncie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników (Dz. U. Nr 10, poz. 52 ze zm.).

1. W omawianym okresie sprawozdawczym do Generalnego Inspektora wpłynęły 4 **skargi** dotyczące przetwarzania danych osobowych przez komorników.

³²⁹ Zgłoszenie z dnia 16 października 2003 r. zbioru danych o nazwie „KSIP BRON” (księga rejestrowa nr 63314).

³³⁰ GI-DIS-K-411/20/04

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg związanych z przetwarzaniem danych osobowych przez komorników w latach 2002 – 2004.

Sprawy z tego obszaru dotyczyły następujących zagadnień:

- udostępniania przez komorników danych stron postępowań egzekucyjnych innym organom,
- zakresu danych osobowych zbieranych przez komorników.

W analizowanym okresie zaobserwowano praktykę przesyłania przez komorników sądowych korespondencji nie tylko stronom postępowania egzekucyjnego, ale również innym organom, niezwiązanym bezpośrednio z prowadzoną egzekucją. Problem ten pojawił się np. w skardze na działanie komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Mińsku Mazowieckim, który wezwania do zapłaty wraz z zawiadomieniem o wszczęciu egzekucji z nieruchomości, należącej do dłużników przesłał nie tylko stronom postępowania, ale również urzędowi gminy, starostwu powiatowemu, urzędowi skarbowemu oraz Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych³³¹.

Do urzędu gminy komornik skierował jednocześnie pismo procesowe, zawierające szczegółowe informacje o prowadzonej egzekucji. Z kolei urząd umieścił otrzymane dokumenty wraz z zawartymi w nich danymi osobowymi skarżących, na publicznie dostępnej tablicy. Działania powyższe uzasadniano przepisami prawa, w szczególności Kodeksem postępowania cywilnego i przepisami rozporządzenia w sprawie czynności komorników. Tłumaczono również, że takie działania mają charakter powszechnej praktyki. Uzyskanie tego rodzaju informacji i powzięte wątpliwości co do legalności takich działań skłoniło Generalnego Inspektora do zwrócenia się do Prezesa Krajowej Rady Komorniczej o wyrażenie opinii w tej sprawie³³². Jednocześnie, wobec nieuprawnionego udostępnienia przez urząd gminy przedmiotowych danych w opisany wyżej sposób, organy ścigania zostały zawiadomione o naruszeniu przepisów karnych ustawy o ochronie danych osobowych³³³.

³³¹ GI-DS-430/775/04

³³² GI-DS-430/775/04/5882. W opinii z dnia 16 lutego 2005 r., znak: KRK/II/1167/04, Prezes Krajowej Rady Komorniczej przytoczył odpowiednie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzenia w sprawie czynności komorników oraz ustawy o gospodarce nieruchomościami odnoszące się do poruszanego zagadnienia.

³³³ GI-DS-430/775/04/1509/05

W rozpatrywanym okresie zdarzały się również skargi, w których zarzucano komornikom, iż zbierają zbyt szeroki zakres danych. Przykładem tego typu sprawy była skarga NORDEA BANK POLSKA S.A. na działanie komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gdańsku³³⁴.

Komornik zażądał od Banku nadesłania historii rachunków dłużnika - Spółki z o.o. (klienta Banku), wobec której prowadzone było postępowanie egzekucyjne, które to dokumenty zawierały – w ocenie Banku - zbyt szeroki zakres danych osobowych, tj. danych osób fizycznych, kontrahentów oraz pracowników spółki, aby je udostępniać. Przeprowadzone w sprawie postępowanie nie potwierdziło zarzutów skarżącego. Historia rachunków dłużnika Banku (tj. wspomnianej Spółki z o.o.) nie zawierała danych osobowych w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie danych osobowych. Abstrahując od tego, do zbierania tego rodzaju informacji komornik był uprawniony na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

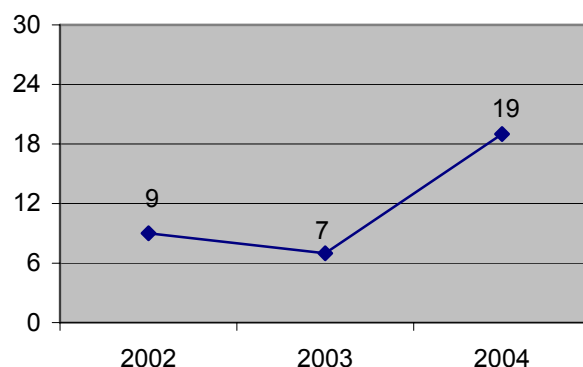
Wpływały również skargi, z których treści wynikało, że skarżący kwestionowali prawidłowość prowadzonych przez komorników postępowań egzekucyjnych. W takich przypadkach organ ochrony danych osobowych wskazywał, iż nie jest właściwy do ingerowania w tok prowadzonych przez komorników postępowań, ani tym bardziej do oceny podejmowanych przez nich czynności egzekucyjnych, do której uprawnione są wyłącznie sądy powszechne³³⁵.

Chociaż obszar działalności komorników sądowych jest od wielu lat przedmiotem krytycznych uwag skarżących, to podkreślić należy, że w rozpatrywanym roku sprawozdawczym liczba skarg w tym zakresie zmniejszyła się. Zmieniła się też ich problematyka. O ile w latach ubiegłych skargi dotyczyły głównie udostępniania przez komorników danych osobowych dłużników osobom nieupoważnionym, jak też udostępniania danych w toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego w zbyt szerokim zakresie, to tegoroczne sprawy pokazują, że tego typu naruszenia zdarzały się incydentalnie. Jak się wydaje, poprawy sytuacji w tym sektorze można upatrywać w licznych interwencjach Generalnego Inspektora podejmowanych w latach ubiegłych.

2. Porównanie liczby pytań o interpretację przepisów związanych z przetwarzaniem danych osobowych przez komorników sądowych, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002-2004 przedstawia poniższy wykres.

³³⁴ GI-DS-430/258/04

³³⁵ GI-DS-430/359/04

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań o interpretację przepisów, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002-2004.

Zauważyć należy, iż tylko 4 pytania nadesłane zostały przez podmioty sektora publicznego, w tym 3 pochodziły od komorników i izb komorniczych. Skierowane do Generalnego Inspektora pytania dotyczyły m.in.

- udostępniania komornikom danych osobowych przez inne podmioty³³⁶,
- udostępniania w treści obwieszczeń sporządzanych przez komorników i podawanych do publicznej wiadomości danych osobowych dłużników³³⁷.

Generalny Inspektor zajmował się m.in. problemem legalności udostępnienia przez pracodawcę, informacji dotyczących pracownika - komornikowi w związku z zajęciem przez komornika wynagrodzenia za pracę tego pracownika³³⁸. W przedmiotowej sprawie Generalny Inspektor stwierdził, iż jej rozstrzygnięcie powinno być oparte na przepisach Kodeksu postępowania cywilnego regulujących zasady prowadzenia przez komornika egzekucji z wynagrodzenia za pracę³³⁹. Generalny Inspektor wskazał w szczególności na art. 882 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego, który nakłada na komornika obowiązek wystąpienia do pracodawcy o udostępnienie określonych w tym przepisie informacji w przypadku podjęcia przez komornika decyzji o zajęciu wynagrodzenia za pracę³⁴⁰. Przepis ten obliguje ponadto pracodawcę do

³³⁶ GI-DP-024/338/04, GI-DP-024/1300/04, GI-DP-024/1550/04, GI-DP-024/1582/04, GI-DP-024/2060/04. W sprawach tych Generalny Inspektor wskazywał na generalną zasadę wyrażoną w art. 761 § 1 kpc, w myśl której organ egzekucyjny może żądać od uczestników postępowania złożenia wyjaśnień oraz zasięgać od organów administracji państwowej, instytucji i osób nie uczestniczących w postępowaniu informacji niezbędnych do prowadzenia egzekucji.

³³⁷ GI-DP-024/35/04, GI-DP-024/1833/04. Przedmiotowe zagadnienie zostało opisane w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za 2003 r. Część II, Dział B Komornicy sądowi, str. 90.

³³⁸ GI-DP-024/2060/04

³³⁹ Przepisy te zawarte zostały w Części II Kodeksu postępowania cywilnego, Księdze II, Tytule II, Dziale II pt. „Egzekucja z wynagrodzenia za pracę”

³⁴⁰ Zgodnie z art. 882 § 1 „Dokonując zajęcia wynagrodzenia za pracę, komornik wzywa ponadto zakład pracy, aby w ciągu tygodnia:

- 1) przedstawił za okres trzech miesięcy poprzedzających zajęcie, za każdy miesiąc oddzielnie, zestawienie okresowego wynagrodzenia dłużnika za pracę oraz oddzielenie jego dochodu z wszelkich innych tytułów;
- 2) podał, w jakiej kwocie i w jakich terminach zajęte wynagrodzenie będzie przekazywane wierzycielowi

niezwłocznego zawiadamiania komornika oraz wierzyciela o każdej zmianie okoliczności wymienionych w jego § 1. Generalny Inspektor poinformował również o treści art. 761 § Kodeksu postępowania cywilnego, który to przepis wyraża generalną zasadę, zgodnie z którą organ egzekucyjny może żądać od uczestników postępowania złożenia wyjaśnień oraz zasięgać od organów administracji państwowej, instytucji i osób nie uczestniczących w postępowaniu informacji niezbędnych do prowadzenia egzekucji.

W omawianym okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor zajmował się również zasygnalizowanym przez Prezesa Krajowej Rady Komorniczej problemem żądania od komorników przez Departament Rejestrów MSWiA, odpisu tytułu wykonawczego potwierdzającego ich uprawnienie do pozyskania danych osobowych z centralnej ewidencji pojazdów³⁴¹. W niniejszej sprawie Generalny Inspektor wystąpił do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie³⁴². Po rozważeniu argumentów przytoczonych przez Generalnego Inspektora oraz Krajową Radę Komorniczą, Minister podzielił pogląd, że wskazanie we wniosku prowadzenia postępowania egzekucyjnego (wraz z podaniem jego sygnatury i oznaczenia tytułu wykonawczego) jest wystarczającym sposobem wykazania, że dane z ewidencji pojazdów żądane przez komornika są mu niezbędne do realizacji jego ustawowych zadań.

3. W bieżącym okresie sprawozdawczym, podobnie jak w latach 2002 i 2003, do Generalnego Inspektora nie wpływały **projekty aktów prawnych** dotyczących przetwarzania danych osobowych przez komorników.

4. W latach 2002 – 2004 podmioty z omawianego sektora nie zgłosiły również żadnego zbioru danych osobowych do **rejestracji** Generalnemu Inspektorowi.

5. W okresie objętym sprawozdaniem Generalny Inspektor nie przeprowadzał **kontroli**, w których weryfikowana byłaby zgodność przetwarzania danych osobowych z przepisami o ich ochronie przez komorników.

3) w razie istnienia przeszkód do wypłacenia wynagrodzenia za pracę złożył oświadczenie o rodzaju tych przeszkód, a w szczególności podał, czy inne osoby roszczą sobie prawa, czy i w jakim sądzie toczy się sprawa o zajęte wynagrodzenie i czy oraz o jakie roszczenia została skierowana do zajętego wynagrodzenia egzekucja przez innych wierzycieli.

³⁴¹ GI-DP-024/263/04

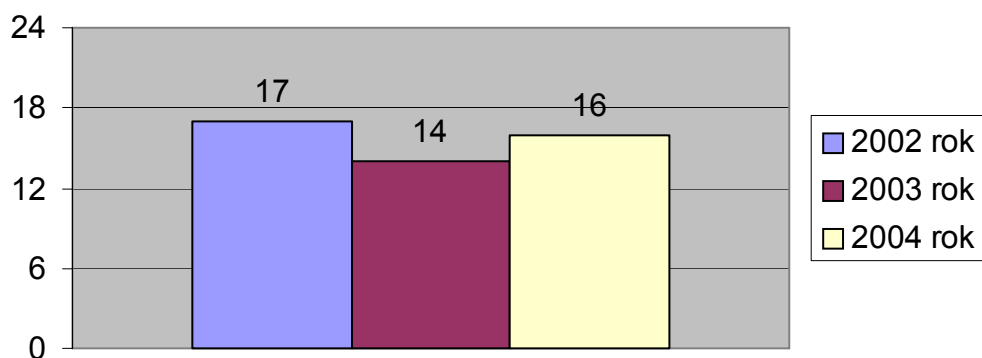
³⁴² W piśmie do MSWiA Generalny Inspektor wskazał, iż ustawodawca nie nałożył na podmioty wymienione w art. 80c ust. 1 Prawa o ruchu drogowym obowiązku dokumentowania uprawnienia do pozyskania danych. Brak jest zatem podstaw uzasadniających pogląd, iż administrator danych udostępniając dane podmiotom uprawnionym do ich pozyskania wprost na podstawie przepisów prawa, zobligowany jest badać, czy pozyskanie przez nich danych jest niezbędne do realizacji ich ustawowych zadań.

D. Służba zdrowia.

W związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, w którym TK uznał za niezgodne z Konstytucją przepisy ustawy z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. Nr 45, poz. 391 ze zm.) odnoszące się do organizacji i zasad działania Narodowego Funduszu Zdrowia³⁴³, konieczne stało się opracowanie nowego aktu prawnego normującego zagadnienia uregulowane dotychczas w w/w ustawie. Efektem prac legislacyjnych jest obowiązująca od 1 października 2004 r. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135). Ustawa ta jest obecnie podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie przetwarzania danych osobowych przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Ponadto, podstawą przetwarzania danych o stanie zdrowia przez podmioty zajmujące się świadczeniem usług medycznych jest ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.) i wydane na jej podstawie rozporządzenia wykonawcze, zwłaszcza zaś rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 sierpnia 2001 r. w sprawie rodzajów dokumentacji medycznej w zakładach opieki zdrowotnej, sposobu jej prowadzenia oraz szczegółowych warunków jej udostępniania (Dz. U. Nr 88, poz. 966 ze zm.). Wymienić należy także rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 lipca 2001 w sprawie rodzajów indywidualnej dokumentacji medycznej, sposobu jej prowadzenia oraz szczegółowych warunków jej udostępniania (Dz. U. Nr 83, poz. 903), wydane na podstawie art. 41 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (t. j. Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 204 ze zm.).

1. Liczba **skarg** wpływających do Generalnego Inspektora dotyczących przetwarzania danych w służbie zdrowia od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

³⁴³ Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 stycznia 2004 r. (sygn. K 14/2003): „Art. 36 ust. 1 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (...) w związku z przepisami tej ustawy dotyczącymi organizacji i zasad działania Narodowego Funduszu Zdrowia (rozdziały 1 i 4), zasad zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych i organizacji udzielania świadczeń zdrowotnych (rozdziały 5, 6, 7 i 8), gospodarki finansowej (rozdział 9), zasad nadzoru i kontroli wykonywania zadań Narodowego Funduszu Zdrowia (rozdział 13), są niezgodne z art. 68 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że, tworząc instytucję publiczną w kształcie uniemożliwiającym jej rzetelne i sprawne działanie, naruszają zasady państwa prawnego w zakresie konstytucyjnego prawa obywateli do równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych”.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg dotyczących służby zdrowia, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

W 2004 r. największa liczba skarg z tego obszaru dotyczyła:

- udostępniania danych osobowych pacjentów podmiotom nieupoważnionym,
- upubliczniania danych osobowych pacjentów poprzez ich wywieszanie w miejscach powszechnie dostępnych,
- zbierania przez Narodowy Fundusz Zdrowia danych osobowych w zbyt szerokim zakresie.

Przykładem skargi na bezprawne udostępnienie danych o stanie zdrowia osobie nieupoważnionej jest skarga w sprawie ujawnienia przez Poradnię Przychodni przy Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym w Gdańsku danych osobowych zawartych w karcie historii choroby skarżącej, jej mężowi³⁴⁴. W toku postępowania ustalono, że mąż skarżącej, po wylegitymowaniu się uzyskał od Przychodni kserokopie jej historii choroby, które zawierały m.in. informacje dotyczące kondycji psychicznej skarżącej, a następnie wykorzystał pozyskane w ten sposób dokumenty w sądzie, w toczącej się pomiędzy małżonkami sprawie rozwodowej. Jak uznał Generalny Inspektor, udostępnienie przez Przychodnię w tych okolicznościach danych osobowych skarżącej jej mężowi odbyło się z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa, skarżąca nie wyraziła bowiem zgody na przekazanie jej danych, co stanowiło warunek legalności takich działań. Przychodnia zaniedbała także wymóg zapewnienia bezpieczeństwa danym, który wynika z art. 36 ustawy o ochronie danych osobowych. Wobec takich ustaleń organ ochrony danych osobowych zawiadomił prokuraturę o popełnieniu przestępstwa z art. 51 ustawy, polegającego na bezprawnym udostępnieniu danych osobowych³⁴⁵.

W bieżącym roku sprawozdawczym wpływały również skargi, w których sygnalizowano problem przetwarzania danych osobowych pacjentów w celach nie związanych ze świadczeniem usług medycznych. Jedna ze skarg dotyczyła wykorzystania przez lekarza danych osobowych

³⁴⁴ GI-DS-348/04

pacjenta – osoby niepełnosprawnej na potrzeby kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego³⁴⁶. W przesłanej do pacjenta korespondencji lekarz – oprócz informacji o świadczonych usługach rehabilitacyjnych – zarekomendował popieraną przez siebie osobę jako kandydata na eurodeputowanego. Takie działanie organ ochrony danych osobowych ocenił jako niedopuszczalne. Posłużenie się danymi pacjenta na potrzeby wyborów niewątpliwie wykraczało poza cele, dla których dane były zebrane. W związku z tym Generalny Inspektor zawiadomił organy ścigania o popełnieniu przestępstwa stypizowanego w art. 49 ustawy o ochronie danych osobowych.

W bieżącym okresie sprawozdawczym liczba skarg z tego sektora utrzymała się na podobnym – jak w roku 2002 i 2003 – poziomie. Zmianie jednak uległa ich problematyka.

O ile w latach ubiegłych kwestionowany był przede wszystkim zakres zbieranych i przetwarzanych przez świadczeniodawców danych o stanie zdrowia świadczeniobiorców, to rok 2004 przyniósł spadek liczby tego rodzaju skarg.

Nie odnotowano również przypadków świadczących o wystąpieniu nieprawidłowości związanych np. z porzucaniem dokumentacji medycznej pacjentów, czy też z niewypełnianiem przez świadczeniodawców obowiązku informacyjnego, określonego w art. 25 ustawy o ochronie danych osobowych. Takie naruszenia występowały natomiast w latach ubiegłych, przede wszystkim zaś w latach 2001-2002.

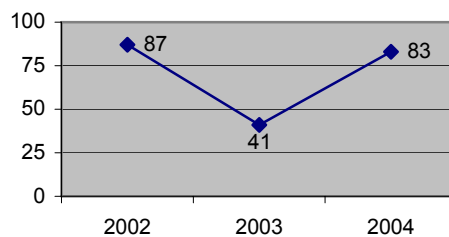
W sektorze służby zdrowia nastąpiła widoczna poprawa w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o ochronie danych osobowych dotyczących przetwarzania danych o stanie zdrowia. Wiele wątpliwości dotyczących przetwarzania danych w tym sektorze usunęła ostatecznie ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych³⁴⁷.

2. W stosunku do roku 2003 znacząco wzrosła liczba kierowanych do Generalnego Inspektora pytań o interpretację przepisów z zakresu przetwarzania danych w sektorze służby zdrowia.

³⁴⁵ GI-DS-430/348/04/3708

³⁴⁶ GI-DS-430/670/4

³⁴⁷ Np. zmienił się tryb zawierania umów ze świadczeniodawcami udzielającymi świadczeń w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, w tym usług pielęgniarских, której przepisy nie przewidują już wymogu i procedury składania list zadeklarowanych podopiecznych. Takie wątpliwości pojawiły się natomiast w ubiegłym okresie sprawozdawczym (spr. o sygn. GI-DS-430/628/03).

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań dotyczących omawianej problematyki, które skierowano do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Pytania o omawianej tematyce kierowane były zarówno przez osoby ubezpieczone, lekarzy wykonujących indywidualne praktyki lekarskie, prywatne i publiczne zakłady opieki zdrowotnej, apteki, oddziały Narodowego Funduszu Zdrowia, jak i organy samorządu terytorialnego.

Pojawiająca się w pytaniach problematyka była bardzo różnorodna. Dotyczyły one m.in.:

- udostępniania dokumentacji medycznej pacjentom³⁴⁸ oraz członkom ich rodziny³⁴⁹,
- zakresu i sposobu przekazywania przez świadczeniodawców informacji o udzielonych przez nich świadczeniach do Narodowego Funduszu Zdrowia³⁵⁰,
- udostępniania dokumentacji (w tym dokumentacji medycznej) organom uprawnionym do przeprowadzania kontroli w zakładach opieki zdrowotnej³⁵¹,
- udostępniania świadczeniodawcom danych osobowych ze zbioru PESEL³⁵²,
- żądania od pacjentów opłat za sporządzenie przez zakłady opieki zdrowotnej kserokopii dokumentacji medycznej dotyczącej pacjenta³⁵³.

³⁴⁸ GI-DP-024/348/04, GI-DP-024/2038/04

³⁴⁹ GI-DP-024/756/04, GI-DP-024/894/04, GI-DP-024/2042/04, GI-DP-024/2206/04. Generalny Inspektor wskazywał w takich sprawach na § 53 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie rodzajów dokumentacji medycznej w zakładach opieki zdrowotnej, sposobu jej prowadzenia oraz szczegółowych warunków jej udostępniania, który wskazuje osoby, na wniosek których jest udostępniania dokumentacja indywidualna wewnętrzna oraz na ust. 3 tego przepisu określający kto może wystąpić do zakładu opieki zdrowotnej o sporządzenie wyciągów, odpisów lub kopii dokumentacji dotyczącej pacjenta.

³⁵⁰ GI-DP-024/379/04, GI-DP-024/691/04, GI-DP-024/1024/04, GI-DP-024/1818/04. Aktem regulującym m.in. zasady i tryb przekazywania danych osobowych osób korzystających ze świadczeń świadczeniodawców było rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 października 2001 r. w sprawie zakresu niezbędnych danych gromadzonych przez świadczeniodawców, szczegółowego sposobu rejestrowania tych danych oraz ich udostępniania kasom chorych, Prezesowi Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia i wojewodom, w tym także rodzajów wykorzystywanych nośników informacji oraz wzorów dokumentów (Dz. U. Nr 121, poz. 1318 ze zm.), które utraciło moc 1 października 2004 r.

³⁵¹ GI-DP-024/832/04, GI-DP-024/859/04, GI-DP-024/1124/04, GI-DP-024/1718/04. W przedmiotowych sprawach Generalny Inspektor wskazywał na przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 listopada 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru nad samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej i nad jednostkami transportu sanitarnego (Dz. U. Nr 94, poz. 1097). Informacje na temat udostępniania dokumentacji medycznej podmiotom kontrolującym odnaleźć można w Części I Sprawozdania Generalnego Inspektora z działalności za rok 2003, Dział D - Przetwarzanie danych w zakresie ochrony zdrowia.

³⁵² GI-DP-024/860/04, GI-DP-024/1089/04, GI-DP-024/1491/04. Generalny Inspektor odsyłał w tego rodzaju sprawach do przepisów ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych.

Wątpliwości, co do legalności, wzbudziło żądanie przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych sporządzania przez pracodawcę comiesięcznego sprawozdania zawierającego m.in. informację o adresie zamieszkania, okresie zatrudnienia i rodzaju zawartej umowy o pracę osób niepełnosprawnych³⁵⁴. W przedmiotowej sprawie Generalny Inspektor wskazał na przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 grudnia 2003 r. w sprawie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 232, poz. 2330) uznając, iż określają one w sposób jednoznaczny obowiązki spoczywające na pracodawcy ubiegającym się o przyznanie dofinansowania do wynagrodzenia zatrudnianych przez niego pracowników niepełnosprawnych. Pracodawca taki zobowiązany jest m.in. składać Państwowemu Funduszowi Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych miesięczne informacje o wynagrodzeniach, zatrudnieniu i stopniach niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych³⁵⁵. Zakres informacji przekazywanych przez pracodawcę został szczegółowo określony we wzorze informacji o wynagrodzeniach, zatrudnieniu i stopniach niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych³⁵⁶, która zawiera m.in. dane o adresie zamieszkania, okresie zatrudnienia i rodzaju zawartej umowy o pracę pracownika niepełnosprawnego. Wobec powyższego, pracodawca ubiegający się o przyznanie dofinansowania do wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych zobowiązany jest przekazywać co miesiąc do Funduszu informacje w zakresie określonym w przepisach powołanych aktów prawnych.

W innej sprawie, Wielkopolski Oddział Wojewódzki NFZ zwrócił się do Generalnego Inspektora z pytaniem o legalność udostępnienia placówkom medycznym danych osobowych ubezpieczonych kobiet, które w roku 2003 nie poddały się badaniom cytologicznym³⁵⁷. Dane te udostępnione miały być tylko tym placówkom, z którymi NFZ zawrze umowę o udzielenie świadczeń zdrowotnych w zakresie realizacji programu profilaktycznego dotyczącego wczesnego wykrywania nowotworu szyjki macicy. Dane te były niezbędne w celu wystosowania do kobiet zaproszeń na badania cytologiczne. W przedmiotowej sprawie Generalny Inspektor uznał, że

³⁵³ GI-DP-024/348/04, GI-DP-024/415/04. Generalny Inspektor wskazywał, iż na podstawie § 53 ust. 3 rozporządzenia w sprawie rodzajów dokumentacji medycznej w zakładach opieki zdrowotnej, sposobu jej prowadzenia oraz szczegółowych warunków jej udostępniania sporządzanie wyciągów, odpisów i kopii z dokumentacji dotyczącej pacjenta następuje odpłatnie. Rozporządzenie nie precyzuje wysokości tych opłat. Podlegają one regulacjom wewnętrznym poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej.

³⁵⁴ GI-DP-024/352/04. Sporządzenie sprawozdania jest wymagane od pracodawcy ubiegającego się o dofinansowanie do wynagrodzenia zatrudnianych przez niego pracowników niepełnosprawnych.

³⁵⁵ Informacja ta powinna uwzględniać pracowników, u których stwierdzono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe lub epilepsję oraz pracowników niewidomych. Pracodawca jest obowiązany przekazać ją do PFRON-u w terminie do 14 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego informacja dotyczy.

³⁵⁶ Załącznik nr 1 do rozporządzenia w sprawie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych.

³⁵⁷ GI-DP-024/753/04

podstawę udostępnienia danych stanowić będzie art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie danych osobowych tj. konieczność wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego³⁵⁸.

W 2004 r. kontynuowana była, rozpoczęta w 2003 r., sprawa dotycząca niewłaściwego zabezpieczenia danych osób ubezpieczonych, zawartych w zestawieniach obniżonych składek na ubezpieczenie zdrowotne, przesyłanych przez płatników do oddziałów Narodowego Funduszu Zdrowia drogą elektroniczną bądź pocztową³⁵⁹. Wobec utrzymujących się, mimo dwukrotnej interwencji Generalnego Inspektora, nieprawidłowości, Generalny Inspektor – mając na uwadze konieczność zapewnienia bezpieczeństwa danym osobom ubezpieczonych – skierował w tej sprawie wystąpienie do Przewodniczącej Sejmowej Komisji Zdrowia³⁶⁰. Na skutek wspomnianej interwencji, Narodowy Fundusz Zdrowia ponownie zapewnił o podjęciu zintensyfikowanych działań w celu wprowadzenia szyfrowania plików za pomocą Infrastruktury Klucza Publicznego (PKI), w celu zapewnienia bezpieczeństwa danych przekazywanych drogą elektroniczną³⁶¹.

W związku z wprowadzeniem przez Narodowy Fundusz Zdrowia formularzy serii E-100 służących osobom ubezpieczonym, w jednym z państw Unii Europejskiej do poświadczenia ich uprawnień do świadczeń zdrowotnych w innych krajach Unii Europejskiej, wystąpił problem dotyczący żądania przez NFZ od osoby składającej wniosek o wydanie formularza kserokopii dokumentu stwierdzającego jej tożsamość³⁶². Generalny Inspektor wystąpił w przedmiotowej sprawie do Prezesa NFZ³⁶³ wskazując, iż brak jest podstaw prawnych do przetwarzania przez NFZ zarówno numeru i serii dowodu osobistego³⁶⁴, jak i takich danych osobowych, jak np. znaki szczególne, wizerunek, adresy poprzednich miejsc zamieszkania, czy też innych informacji zawartych w obowiązującej jeszcze „książeczkowej” wersji dowodu tożsamości. Poinformował również, iż wyrażanie zgody na przetwarzanie danych osobowych przez osoby wypełniające

³⁵⁸ Generalny Inspektor zaznaczył, iż przepisy ustawy o ochronie danych osobowych nie definiują pojęcia „zadań realizowanych dla dobra publicznego”, jednakże wystosowanie zaproszeń na badania cytologiczne dla kobiet, które w roku 2003 takim badaniom się nie poddały, w ramach realizacji programu, o którym mowa powyżej, niewątpliwie mieści się w zakresie przedmiotowego pojęcia.

³⁵⁹ Działania Generalnego Inspektora prowadzone w tej materii w roku 2003 i na początku roku 2004 przedstawione zostały w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2003 w Części II, Dziale D – Służba Zdrowia s.115.

³⁶⁰ Pismo Generalnego Inspektora z dnia 7 kwietnia 2004 r. (GI-DP-024/1167/03/738)

³⁶¹ Pismo Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 14 czerwca 2004 r. (sygn. CF/OIN/219/04/MK)

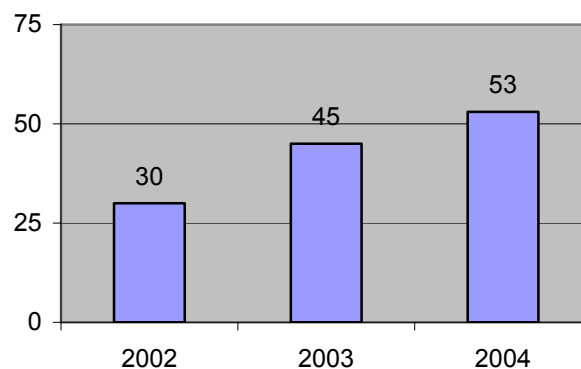
³⁶² GI-DP-024/881/04

³⁶³ Pismo Generalnego Inspektora z dnia 2 czerwca 2004 r. GI-DP-024/882/04/1122.

³⁶⁴ Wśród danych, do których przetwarzania uprawniony jest NFZ, art. 141 ust. 2 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia wskazywał serię i numer dowodu osobistego lub paszportu, jednakże tylko w przypadku osób, które nie mają nadanego numeru PESEL lub NIP (obecnie analogicznie art. 188 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych)

wniosek o wydanie formularzy serii E-100 jest zbędne³⁶⁵, gdyż podstawą przetwarzania danych są w tej sytuacji przepisy prawa oraz art. 23 ust. 1 pkt 4, tj. konieczność wykonania zadań realizowanych dla dobra publicznego. Odpowiadając na wystąpienie Generalnego Inspektora Prezes NFZ³⁶⁶ zgodził się co do tego, iż nie jest wymagana zgoda osoby ubezpieczonej na przetwarzanie jej danych w zakresie określonym w przepisach prawa³⁶⁷. Poinformował również o zaprzestaniu kopiowania dowodów osobistych osób wnioskujących o wydanie formularza serii E-100³⁶⁸.

3. W 2004 r. do Generalnego Inspektora wpłynęły do zaopiniowania 53 **projekty aktów prawnych** dotyczących służby zdrowia. Do 15 projektów zostały zgłoszone uwagi.

Wykres: Liczbowe zestawienie projektów aktów prawnych, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

W opiniowanych projektach Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zwracał uwagę na zbyt ogólnie formułowane przepisy dotyczące ochrony danych osobowych. Na przykład w związku z projektem rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie stażu podyplomowego lekarza i lekarza dentysty³⁶⁹, Generalny Inspektor wskazał, iż nie określono, jakie konkretnie dane osobowe lekarzy i lekarzy dentystów, którzy zdali egzamin, mają być zawarte w listach zawierających wyniki egzaminu oraz, gdzie mają być one publikowane. Uwaga ta została uwzględniona.

Analogiczna sytuacja miała miejsce w przypadku projektu ustawy o zmianie ustawy o produktach biobójczych³⁷⁰. Generalny Inspektor zwrócił uwagę na konieczność zastąpienia

³⁶⁵ Wniosek zawierał formułę „Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych w celach wynikających z art. 141 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. Nr 45, poz. 391 ze zm.)”.

³⁶⁶ Pismo Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 23 czerwca 2004 r. (CF-BWM/288/BZ/04).

³⁶⁷ Dopiero w styczniu 2005 roku po kilkukrotnych pisemnych interwencjach Generalnego Inspektora usunięta została klauzula zgody na przetwarzanie danych osobowych zawarta na umieszczonym na stronie internetowej www.nfz.gov.pl wniosku o wydanie formularza serii E-100.

³⁶⁸ Pismo Prezesa NFZ z dnia 30 lipca 2004 r. (CF-BWM/517/AB/04).

³⁶⁹ Projekt przekazano pismem z dnia 3 sierpnia 2004 r. sygn.: NSK-DA-mr.lep.01/04, odpowiedź GI-DP-023/240/04.

³⁷⁰ Projekt przekazano pismem z dnia 17 listopada 2004 r. znak: MZ-ZP-0-073/276/KO/04, odpowiedź GI-DP-023/333/04.

sformułowania „podstawowe dane o osobie” precyzyjnym katalogiem danych osobowych, ponieważ umieszczenie takiego sformułowania w formularzu zatrucia może powodować wpisywanie danych w zbyt szerokim zakresie. Natomiast ze względu na fakt, iż dane te mogą ujawniać stan zdrowia, konieczne jest, aby przepis szczególny innej ustawy zezwalał na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której one dotyczą i stwarzał pełne gwarancje ochrony. Uwaga ta również została uwzględniona.

Wprawdzie przekazywanie danych osobowych na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego nie wymaga spełnienia odrębnej przesłanki, jednakże dopuszczalność przekazania dokumentacji medycznej zdeterminowana jest odpowiednimi przepisami prawa – ustawą o zakładach opieki zdrowotnej i rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie rodzajów dokumentacji medycznej w zakładach opieki zdrowotnej, sposobu jej prowadzenia oraz szczegółowych warunków jej udostępniania i rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie rodzajów indywidualnej dokumentacji medycznej, sposobu jej prowadzenia oraz szczegółowych warunków jej udostępniania. Taka uwaga została zgłoszona do projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie kierowania świadczeniobiorców na leczenie lub badania diagnostyczne poza granicami kraju³⁷¹ oraz projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wydawania i określania wzoru poświadczenia oraz wzoru zgłoszenia o wyniku rozstrzygnięcia postępowania w sprawie zawarcia umowy o udzielenie świadczeń zdrowotnych³⁷².

4. W roku 2004 podmioty realizujące zadania z zakresu ochrony zdrowia nie zgłosiły do **rejestracji** Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych żadnego zbioru danych osobowych. Dla porównania, w 2003 roku zgłoszono 14 zbiorów danych (większość zgłoszona przez Ministra Zdrowia i Narodowy Fundusz Zdrowia), a w roku 2002 – 8 tego rodzaju zbiorów danych³⁷³.

5. W omawianym okresie sprawozdawczym w podmiotach udzielających świadczeń zdrowotnych przeprowadzono – tak, jak w roku 2003 – 5 **kontrole** zgodności przetwarzania danych osobowych z przepisami o ich ochronie³⁷⁴. Kontrole przeprowadzano w celu sprawdzenia

³⁷¹ Projekt przekazano pismem z dnia 7 października 2004 r. (sygn.: MZ-UZ-KS-8060-0212-4/ET/04), odpowiedź GI-DP-023/299/04/542.

³⁷² Projekt przekazano pismem z dnia 13 kwietnia 2004 r. (sygn.: UZ/3525/0221/3/04JCH), odpowiedź GI-DP-023/106/04/350.

³⁷³ W omawianym roku sprawozdawczym podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych, a więc zakłady opieki zdrowotnej, osoby fizyczne wykonujące zawód medyczny, grupowe praktyki lekarskie czy też grupowe praktyki pielęgniarek, położnych, nie dokonywały zgłoszeń zbiorów danych osób korzystających ze świadczonych przez nich usług, właściwie interpretując treść art. 43 ust. 1 pkt 5 ustawy, na mocy którego administratorzy danych dotyczących osób korzystających z ich usług medycznych są zwolnieni z obowiązku rejestracji zbioru danych. W latach 2002 – 2004 nie zgłoszono do rejestracji żadnego zbioru danych osobowych, który na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 5 ustawy byłby zwolniony z obowiązku rejestracyjnego.

³⁷⁴ GI-DIS-K-411/16/04, GI-DIS-K-411/88/04, GI-DIS-K-411/128/04, GI-DIS-K-411/129/04, GI-DIS-K-411/138/04

wykonania decyzji Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, a także w związku z prowadzonymi postępowaniami administracyjnymi (skargowymi i rejestracyjnymi).

W wyniku kontroli, w dwóch przypadkach wszczęte zostały postępowania administracyjne. Uchybienia, które były podstawą do ich wszczęcia, dotyczyły w szczególności nie zastosowania środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, w tym zabezpieczających dane przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabraniam przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Jak bowiem ustalono, dokumentacja medyczna została umieszczona w szufladach metalowej szafy wyposażonej w zamki znajdującej się w holu naprzeciw rejestracji, przy czym w godzinach przyjęć pacjentów nie była zamknięta, a dostęp do niej nie był w żaden sposób ograniczony.

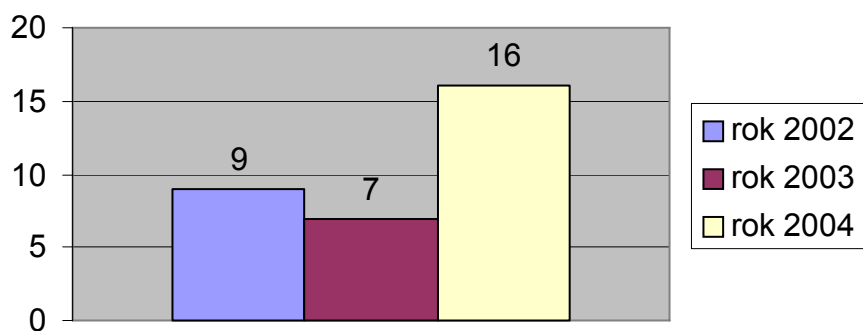
Postępowania w ww. sprawach zostały umorzone ze względu na przywrócenie przez jednostki kontrolowane stanu zgodnego z prawem.

E. Transport.

Sprawy z zakresu przetwarzania danych osobowych przez przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie przewozu osób rozpatrywane były przede wszystkim na gruncie ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 50, poz. 601 ze zm.). Rozstrzygnięcie wątpliwości dotyczących transportu drogowego wymagało ponadto odwołania się do przepisów ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 515 ze zm.) oraz aktów wykonawczych.³⁷⁵

1. W 2004 r. do Generalnego Inspektora wpłynęło 16 **skarg** dotyczących przetwarzania danych w związku ze świadczeniem usług transportowych.

³⁷⁵W szczególności obowiązującego od dnia 1 stycznia 2004 r. rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 27 września 2003 r. w sprawie szczegółowych czynności organów w sprawach związanych z dopuszczeniem pojazdu do ruchu oraz wzorów dokumentów w tych sprawach (Dz. U. Nr 192, poz. 1878 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 14 grudnia 2001 r. w sprawie wydawania uprawnień do kierowania pojazdami (Dz. U. Nr 150, poz. 1680).

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg dotyczących przetwarzania danych w związku ze świadczeniem usług transportowych, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Skargi kierowane do Generalnego Inspektora w analizowanym obszarze dotyczyły niemal wyłącznie kwestii legalności przetwarzania danych w związku ze świadczeniem usług transportowych – zwłaszcza w komunikacji miejskiej i transporcie kolejowym. Największa grupa skarg – 14 – dotyczyła kontroli biletów, co z kolei powodowało pozyskiwanie danych pasażerów, przez firmy kontrolerskie, celem wyegzekwowania kary za przejazd bez biletu.

Analiza tych spraw prowadzi do wniosku, iż skarżący w sposób błędny zarzucali administratorom danych (przewoźnikom) udostępnianie danych osobom nieupoważnionym, w sytuacji, gdy przewoźnik zlecał dokonywanie czynności związanych z kontrolą biletów³⁷⁶. W sytuacji udostępnienia danych w ramach czynności zleconych przez przewoźnika, na podstawie przepisów Prawa przewozowego, nie można uznać, iż dochodzi do działań bezprawnych³⁷⁷. Inna sytuacja zachodziła jednak w przypadku, gdy przewoźnik cedował swoje prawa i obowiązki, w tym te, które związane są z przetwarzaniem danych osobowych, na podmioty kontrolujące bilety. Przykładem takiej sprawy może być skarga dotycząca przetwarzania danych skarżącego przez osobę prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą P.H.U. Hadis z siedzibą w Grudziądzu oraz EGB Investments S.A. z siedzibą w Bydgoszczy³⁷⁸. W sprawie tej status administratora przysługiwał wyłącznie MZK Sp. z o.o. w Grudziądzu. Podczas kontroli biletów w środkach komunikacji miejskiej kontrolerzy z P.H.U. Hadis zakwestionowali bilet skarżącego i nałożyli na niego opłatę dodatkową, która nie została przez skarżącego zapłacona.

Następnie skarżący otrzymał od EGB Investments S.A. „notę odsetkową” i wezwanie do zapłaty. P.H.U. Hadis wykonywała kontrolę biletów oraz prowadziła windykację w środkach przewozowych, na podstawie umowy zlecenia, a także zawarła z EGB Investments S.A. umowę o przelew wierzytelności, uzurpując sobie w rezultacie prawo do bycia administratorem danych.

³⁷⁶ Np. GI-DEC-DS-35/04, GI-DEC-DS-143/04, GI-DS-430/284/04, GI-DS-430/380/04, GI-DS-430/447/04, GI-DS-430/467/04, GI-DS-430/602/04, GI-DS-430/627/04, GI-DS-430/644/04, GI-DS-430/812/04

³⁷⁷ GI-DS-430/284/04, GI-DS-430/447/04, GI-DS-430/467/04

³⁷⁸ GI-DS-430/113/04

Na podstawie tej umowy EGB Investments S.A. przejęła wierzytelności P.H.U. Hadis z tytułu niezapłaconych należności za przewóz i opłat dodatkowych za jazdę bez biletu środkami komunikacji miejskiej, w tym wierzytelność wobec skarżącego. U podstaw udostępnienia i pozyskania danych podmioty te wskazywały art. 509 i nast. Kodeksu cywilnego oraz art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy. Jednakże, na podstawie art. 33a Prawa przewozowego, Generalny Inspektor uznał, iż decyzje o celach i środkach przetwarzania danych pasażerów należą wyłącznie do MPK Sp. z o.o., a nie P.H.U. Hades. Nie jest więc dopuszczalne zawarcie przez przewoźnika umowy, na podstawie której nastąpiłaby sukcesja prawna na rzecz firmy kontrolującej bilety. W sprawie tej konieczne było zatem uznanie, że przewoźnik może jedynie upoważnić do działania w swoim imieniu, czyli możliwe jest tylko zawarcie umowy powierzenia w trybie art. 31 ustawy. W analogicznych sprawach Generalny Inspektor nakazywał przewoźnikom wprowadzenie stosownych postanowień w treści umów zawieranych z podmiotami kontrolującymi bilety w środkach komunikacji miejskiej, określających zakres i cel, w jakim przewoźnicy powierzają podmiotom zewnętrznym przetwarzanie danych pasażerów oraz podjęcie środków technicznych i organizacyjnych w celu zabezpieczenia danych osobowych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionymi³⁷⁹.

W 2004 r. wpływały również skargi dotyczące zakresu danych pozyskiwanych przez przewoźników, jako administratorów danych. Przepisy Prawa przewozowego wyraźnie wskazują, że przewoźnik lub upoważnione przez niego podmioty mają prawo sprawdzać bilety podróżnych i dokumenty uprawniające do zniżek za przejazd. Niemniej jednak zdarzały się przypadki, gdy przewoźnicy błędnie utożsamiali prawo do legitymowania np. z prawem do pozyskania danych z kopii dokumentów tożsamości. Przykładem może być – zakwestionowana przez Generalnego Inspektora – praktyka PKP Intercity Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, polegająca na przechowywaniu danych skarżącego zawartych w kserokopii jego legitymacji studenckiej, pozyskanych w związku z kontrolą bagażową³⁸⁰. Przewoźnik, uwzględniając wytyczne Generalnego Inspektora zmienił zakwestionowaną praktykę wobec wszystkich swoich klientów oraz usunął dane skarżącego zawarte w kserokopii jego legitymacji.

W omawianym okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor rozpatrywał także żądanie nakazania PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z siedzibą w Warszawie udzielenia informacji dotyczącej średnich zarobków dyspozytorów zatrudnionych w Zakładzie Linii Kolejowych³⁸¹. Sprawa została przekazana Generalnemu Inspektorowi przez Sąd Rejonowy w Toruniu, który błędnie uznał, iż takie udostępnienie powinno odbywać się w trybie ustawy o ochronie danych osobowych. Postępowanie przeprowadzone w tej sprawie wykazało jednak, że informacje

³⁷⁹ Np. GI-DEC-DS-153/04

³⁸⁰ GI-DEC-DS-196/04/419,420

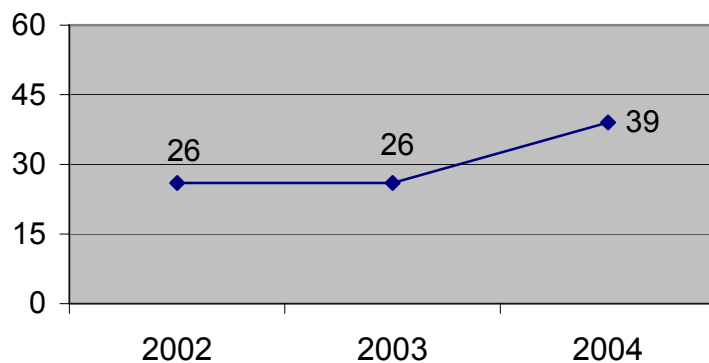
³⁸¹ GI-DS-430/645/04

dotyczące średnich zarobków dyspozytorów odnoszą się do grupy bliżej niezidentyfikowanych osób świadczących pracę w określonym charakterze w danym zakładzie pracy. W konsekwencji informacje te nie stanowiły danych osobowych w rozumieniu art. 6 ustawy o ochronie danych osobowych. Odmówiono zatem uwzględnienia przedmiotowego wniosku³⁸².

Przewoźnicy nie zawsze prawidłowo wykonywali obowiązek informacyjny wynikający z art. 24 ustawy. Z okoliczności jednej ze spraw wynikało, że administrator danych za wystarczające uznał poinformowanie o celu zbierania danych, tymczasem ustawa wyraźnie określa, iż konieczne jest także przekazanie informacji o adresie siedziby i pełnej nazwie administratora, prawie dostępu do danych i ich poprawiania, jak i wskazania dobrowolności lub obowiązku podania danych. W takich sytuacjach Generalny Inspektor wydawał decyzje nakazujące przewoźnikowi dopełnienie wobec skarżących obowiązku informacyjnego w zakresie wynikającym z art. 24 ust. 1 ustawy³⁸³.

Analiza skarg wskazuje, iż część przewoźników nadal nieprawidłowo stosuje obowiązujące przepisy prawa. Jednocześnie trzeba podkreślić – biorąc pod uwagę sposób wypełniania nakazów Generalnego Inspektora formułowanych w decyzjach administracyjnych – iż dążą oni do przywrócenia stanu zgodnego z prawem, co niewątpliwie korzystnie wpływa na sytuację prawną konsumentów korzystających z ich usług.

2. W 2004 r. do Generalnego Inspektora skierowanych zostało 39 **pytań o interpretację przepisów** dotyczących świadczenia usług transportowych.

Wykres: Liczba pytań, które wpłynęły do Generalnego Inspektora z zakresu omawianej problematyki w latach 2002-2004.

Pytania dotyczyły przede wszystkim:

³⁸² GI-DEC-DS-215/04

³⁸³ Np. GI-DEC-DS-251/04/532,533,534

- legitymowania pasażerów w trakcie kontroli w środkach komunikacji³⁸⁴,
- okazywania przez emerytów i rencistów odcinka renty lub emerytury bądź wyciągu z konta bankowego w trakcie kontroli³⁸⁵,
- zakresu danych osoby świadczącej usługi w zakresie przewozu osób umieszczonych na paragonie fiskalnym.

W związku z licznymi pytaniami emerytów i rencistów o konieczność okazywania odcinków rent i emerytur lub wyciągów z kont bankowych podczas kontroli dokonywanej w środkach komunikacji oraz mając na uwadze planowaną zmianę sposobu informowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych osób, którym świadczenie emerytalno-rentowe przekazywane jest na rachunek bankowy, o wysokości świadczenia³⁸⁶, Generalny Inspektor wystąpił do Prezesa Zakładu Ubezpieczeń o rozważenie możliwości obowiązkowego wydawania emerytom i rencistom legitymacji potwierdzających prawo do świadczeń³⁸⁷, które to legitymacje mogłyby jednocześnie potwierdzać prawo do ulgi w środkach komunikacji³⁸⁸. Wskazał przy tym, iż konieczność okazywania przez emerytów i rencistów wyciągu bankowego osobom trzecim (m. in. kontrolerom komunikacji miejskiej) powoduje ujawnienie wysokości otrzymywanego świadczenia, jak również informacji chronionych tajemnicą bankową³⁸⁹. Generalny Inspektor podkreślił, iż zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane w ustawie i tylko wtedy, gdy jest to konieczne dla bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. W odpowiedzi na pismo Generalnego Inspektora ZUS poinformował, że w Ministerstwie Polityki Społecznej trwają prace nad wydaniem rozporządzenia określającego

³⁸⁴ GI-DP-024/682/04, GI-DP-024/1558/04. Zgodnie z art. 33a. 1 Prawa przewozowego, przewoźnik lub osoba przez niego upoważniona, legitymując się identyfikatorem umieszczonym w widocznym miejscu, może dokonywać kontroli dokumentów przewozu osób lub bagażu. Ust. 4 pkt 1 tego przepisu stanowi natomiast, iż przewoźnik lub osoba przez niego upoważniona ma prawo w razie odmowy zapłacenia należności - żądać okazania dokumentu umożliwiającego stwierdzenie tożsamości podróżnego. Zgodnie z pkt 2 tego przepisu, w razie odmowy zapłacenia należności i niemożności ustalenia tożsamości podróżnego przewoźnik lub osoba do tego upoważniona ma prawo zwrócić się do funkcjonariusza Policji i innych organów porządkowych, które mają, zgodnie z przepisami prawa, uprawnienia do ustalania tożsamości osób, o podjęcie czynności zmierzających do ustalenia tożsamości podróżnego.

³⁸⁵ GI-DP-024/210/04, GI-DP-024/231/04, GI-DP-024/282/04, GI-DP-024/345/04, GI-DP-024/423/04, GI-DP-024/493/04

³⁸⁶ Zakład Ubezpieczeń Społecznych planował odstąpić od dotychczasowej praktyki odrębnego informowania świadczeniiodawców, którym świadczenie emerytalno-rentowe jest przekazywane za pośrednictwem banku, o jego wysokości poprzez przesyłanie tzw. odcinka emerytury lub renty. ZUS zamierzał przysłać powyższe informacje w formie elektronicznej do banków prowadzących rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe świadczeniobiorców. Następnie bank umieszcza te informacje na wyciągu z rachunku bankowego, który staje się jedynym dowodem otrzymywania świadczenia, a tym samym ma stanowić podstawę do korzystania ze świadczeń w ramach ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz korzystania z ulg przy przejazdach środkami publicznej komunikacji zbiorowej.

³⁸⁷ Pismo Generalnego Inspektora z dnia 5 lutego 2004 r. o sygn. GGI-024-4/04/53.

³⁸⁸ W związku z przedstawioną sprawą, Generalny Inspektor wystąpił również do Ministra Zdrowia (pismo z dnia 17 marca 2004 r. o sygn. GGI-024-5/04/135) o przyspieszenie prac zmierzających do wydania aktu wykonawczego określającego wzór karty ubezpieczenia zdrowotnego oraz tryb jej wydawania i unieważniania. Karta taka stanowić będzie dowód objęcia ubezpieczeniem społecznym.

³⁸⁹ Art. 104 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo bankowe.

wzór legitymacji emeryta-rencisty oraz tryb jej wydawania, wymiany i zwrotu³⁹⁰. Po jego wejściu w życie ZUS będzie mógł podjąć działania konieczne do rozpoczęcia wydawania legitymacji. Wzór legitymacji emeryta-rencisty został określony w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 12 sierpnia 2004 r. w sprawie wzoru legitymacji emeryta-rencisty oraz trybu jej wydawania, wymiany lub zwrotu (Dz. U. Nr 203, poz. 2082)³⁹¹.

W 2004 r. znalazła swój dalszy bieg sprawa dotycząca zakresu danych właścicieli taksówek umieszczanych na paragonie fiskalnym³⁹². Przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 lipca 2002 r. w sprawie kryteriów i warunków technicznych, którym muszą odpowiadać kasy rejestrujące, oraz warunków stosowania tych kas przez podatników (Dz. U. Nr 108, poz. 948 ze zm.) przewidują obowiązek ujawniania na paragonie fiskalnym danych wiążących się z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podmioty gospodarcze wykonujące przewóz osób taksówkami. Informacje o tych podmiotach nie są objęte ochroną wynikającą z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych. Z uwagi jednak na wagę problemu wynikającą z liczby korespondencji dotyczącej tego zagadnienia – Generalny Inspektor zwrócił się do Ministra Finansów o rozważenie celowości zmiany przepisów w/w rozporządzenia w zakresie informacji, jakie powinien zawierać paragon fiskalny drukowany przez kasę rejestrującą przeznaczoną do prowadzenia ewidencji przy świadczeniu usług przewozu osób i ładunków taksówkami³⁹³. Generalny Inspektor podkreślił, iż sytuacja osób prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przewozu osób jest szczególna, gdyż w każdym niemal przypadku informacje o tym podmiocie dotyczą imienia, nazwiska i adresu prywatnego. Tymczasem wydaje się, że dla identyfikacji podmiotu gospodarczego wystarczy imię, nazwisko właściciela taksówki oraz dane identyfikujące taksówkę. W odpowiedzi Minister Finansów wskazał, iż likwidacja wymogu umieszczania na paragonie fiskalnym danych adresowych tylko dla jednej formy prawnej prowadzenia działalności gospodarczej (w zakresie przewozu osób taksówkami) mogłaby stanowić przesłankę do oceny o nierównym traktowaniu podmiotów gospodarczych.

³⁹⁰ Pismo z dnia 16 czerwca 2004 r. SEi-070-2/2004.

³⁹¹ Zgodnie z przepisami tego rozporządzenia ZUS powinien rozpocząć wydawanie legitymacji od 1 stycznia 2006 r. Prace nad wydaniem legitymacji zostały wstrzymane, gdyż dopatrzone się, że legitymacje te w niedługim czasie będą bezużyteczne. Wynika to z faktu, iż zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135) dokumentem potwierdzającym prawo ubezpieczonego do świadczeń opieki zdrowotnej ma być elektroniczna karta ubezpieczenia zdrowotnego. Dokument ten będzie dublował funkcje legitymacji. ZUS nie podjął jednak dotychczas decyzji, czy nadal będzie wysyłał odcinki rent i emerytur pocztą.

³⁹² Pod koniec 2003 r. zaczęły do Generalnego Inspektora napływać pytania kierowane przez taksówkarzy, w których kwestionowali oni zasadność i celowość umieszczania informacji o adresie swojego zamieszkania na paragonie fiskalnym. Wskazywali przy tym na zagrożenie poczucia bezpieczeństwa i nadmierną ingerencję w sferę prywatności. Stanowisko Generalnego Inspektora w tym zakresie przedstawione zostało w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora za 2003 r. w Części II, Dział A, Rozdział 3 Transport drogowy.

³⁹³ Pismo Generalnego Inspektora z dnia 9 kwietnia 2004 r. GI-DP-024/204/04/764. Wobec braku odpowiedzi Generalny Inspektor wystosował kolejne pismo do Ministra Finansów w przedmiotowej sprawie w dniu 28 maja 2004 (GI-DP-024/204/04/1100).

3. W roku 2004 do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora skierowano 9 **projektów aktów prawnych** dotyczących transportu drogowego, uwagi zgłoszono do 2 projektów. Dla porównania, w roku 2003 do zaopiniowania skierowano 13 projektów, uwagi zgłoszono do 5 projektów. Natomiast w 2002 r. do zaopiniowania wpłynęło 15 projektów, w stosunku do 2 zgłoszone zostały uwagi.

W bieżącym okresie sprawozdawczym – w związku z projektem rozporządzenia w sprawie badań psychologicznych kierowców i osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami³⁹⁴ – Generalny Inspektor wskazał na rozbieżność pomiędzy projektowanym przepisem określającym zakres danych uprawnionych psychologów, jakie mają być umieszczane w prowadzonych przez wojewodów rejestrach, a art. 124a ust. 11 ustawy Prawo o ruchu drogowym, określającym zamknięty katalog danych zawartych w ewidencji psychologów uprawnionych do wykonywania badań psychologicznych. Ujednolicenia wymagała również terminologia, gdyż rozporządzenie posługiwało się nazwą „rejestr”, natomiast ustawa – pojęciem „ewidencja”. Uwaga ta została uwzględniona.

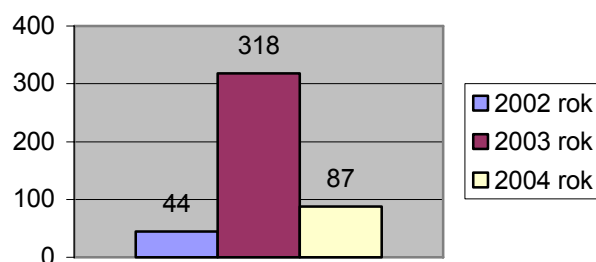
Natomiast w projekcie rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie trybu składania i wzoru wniosku o dofinansowanie realizacji projektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz wzoru umowy o dofinansowanie projektu obowiązującego w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Transport na lata 2004 – 2006, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wskazał na zbędność przepisu zobowiązującego beneficjenta do odbierania od określonych w projekcie osób zgód na przetwarzanie dotyczących ich danych osobowych³⁹⁵. To właśnie przepisy projektowanego rozporządzenia zalegalizują przetwarzanie pozyskiwanych danych osobowych, więc zgoda jest zbędna. Uwaga została uwzględniona.

4. W 2004 roku zgłoszono do **rejestracji** 87 zbiorów związanych z sektorem transportu³⁹⁶. W 2003 i 2002 roku liczba zgłoszeń wyniosła – odpowiednio – 318 i 44.

³⁹⁴ Projekt przekazano pismem z dnia 3 września 2004 r. znak: MZ-ZPO-60/070/04/rjt/ws, odpowiedź GI-DP-023/271/04

³⁹⁵ Projekty przekazano dnia 25 sierpnia 2004 r. i 28 września 2004 r., odpowiedź GI-DP-023/260/04

³⁹⁶ Na ogólną liczbę zbiorów zgłoszonych do rejestracji z niniejszego sektora składają się zbiory dotyczące: 1) licencji uprawniających do wykonywania działalności gospodarczej w zakresie transportu drogowego; 2) ewidencji pojazdów i kierowców; 3) windykacji należności za parkowanie pojazdów w strefie płatnego parkowania; 4) ewidencji pasażerów zobowiązanych do uiszczenia należności z tytułu jazdy bez odpowiedniego dokumentu przewozowego; 5) ewidencji doradców do spraw bezpieczeństwa w transporcie towarów niebezpiecznych.

Wykres: Zestawienie porównawcze liczby zbiorów dotyczących transportu, zgłoszonych do rejestracji w latach 2002 – 2004.

Organy administracji publicznej w dalszym ciągu zgłaszały do rejestracji zbiory danych dotyczące ewidencji pojazdów i kierowców prowadzone na podstawie przepisów ustawy Prawo o ruchu drogowym. W 2004, 2003 i 2002 roku zgłoszono – odpowiednio – 12, 9 i 19 tego rodzaju zbiorów.

Zarządcy dróg bądź też utworzone przez nich jednostki organizacyjne w postaci zarządów dróg zgłaszały do rejestracji zbiory służące windykacji należności od osób, które nie uiściły opłat za parkowanie pojazdów w strefie płatnego parkowania³⁹⁷.

Inną kategorią podmiotów zgłaszających prowadzone przez siebie zbiory danych byli przewoźnicy posiadający ewidencje osób zobowiązanych do zapłacenia należności za przejazd i wniesienia opłaty dodatkowej. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, 6 zbiorów danych pasażerów zobowiązanych do uiszczenia należności z tytułu jazdy bez odpowiedniego dokumentu przewozowego zgłosiły podmioty wykonujące, na podstawie zawartej z przewoźnikiem umowy, kontrolę biletową w środkach transportu zbiorowego. W takich przypadkach zgłaszający byli informowani, iż nie są administratorami danych zgromadzonych w zbiorze i nie mają w związku z tym obowiązku zgłaszania zbioru do rejestracji.

Spośród zgłoszonych do rejestracji w ubiegłym roku zbiorów danych dotyczących omawianej dziedziny wskazać należy również zbiory zgłaszane przez wojewódzkich inspektorów transportu drogowego, którzy w latach 2002 – 2003 nie zgłosili do rejestracji żadnego zbioru danych osobowych, a w 2004 r. nadesłali 17 zgłoszeń. Zgłoszone zbiory zawierały dane osobowe doradców do spraw bezpieczeństwa w transporcie towarów niebezpiecznych³⁹⁸. Z treści nadsyłanych zgłoszeń wynikało, że zakres danych osobowych przetwarzanych w tych zbiorach był szerszy od sprecyzowanego w ustawie o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych. Administratorzy

³⁹⁷ Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2086), korzystający z dróg publicznych są obowiązani do ponoszenia opłat za parkowanie pojazdów samochodowych na drogach publicznych w strefie płatnego parkowania.

³⁹⁸ Zgodnie z art. 24 ust. 9 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 ze zm.) wojewódzki inspektor transportu drogowego prowadzi ewidencję doradców, w której umieszcza się imię i nazwisko; adres zamieszkania oraz datę wydania i numer świadectwa doradcy.

danych wskazywali w trakcie prowadzonego w tej sprawie postępowania, że pozyskują numer PESEL ze względu na wytyczne otrzymane od Głównego Inspektora Transportu Drogowego.

Z uwagi na fakt, iż wewnętrzne wytyczne nie należą do źródeł powszechnie obowiązującego prawa, zwrócono się powtórnie do administratorów danych o przeanalizowanie zakresu danych zgromadzonych w prowadzonych przez nich zbiorach, pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa. Wojewódzcy inspektorzy transportu drogowego przetwarzający dane w szerszym zakresie, aniżeli dozwolony przepisami prawa uznali swe dotychczasowe postępowanie za nieprawidłowe, rezygnując z przetwarzania informacji o numerze PESEL.

5. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2004 r. inspektorzy Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych przeprowadzili 8 **kontroli** podmiotów wykonujących działalność gospodarczą w zakresie transportu drogowego, tj. przewoźników drogowych, podmiotów upoważnionych do kontroli biletów i podmiotu zajmującego się eksploatacją portów lotniczych³⁹⁹.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że podmioty wykonujące działalność gospodarczą w zakresie transportu drogowego najwięcej problemów miały z realizacją podstawowych obowiązków wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych, tj. obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i art. 25 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, oraz obowiązku zgłoszenia do rejestracji prowadzonych zbiorów danych osobowych. Nie zgłoszone do rejestracji zbiory danych osobowych obejmowały dane pasażerów jadących bez ważnego biletu oraz dane osób, które złożyły reklamację. Ww. podmioty trudności miały także z prawidłowym wykonaniem obowiązków, wynikających z przepisów rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (m.in. brak polityki bezpieczeństwa lub nie zawarcie w niej wszystkich wymaganych elementów). W pojedynczych przypadkach stwierdzano również inne uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych, np. dopuszczenie do przetwarzania danych osób nie posiadających upoważnień nadanych przez administratora danych oraz nie wyznaczenie administratora bezpieczeństwa informacji.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami w procesie przetwarzania danych osobowych przez jednostki kontrolowane, wydane zostały decyzje nakazujące ich usunięcie oraz umarzające postępowanie w zakresie nieprawidłowości usuniętych w toku postępowania. Generalny Inspektor

³⁹⁹ Np. GI-DIS-K-411/22/04, GI-DIS-K-411/51/04, GI-DIS-K-411/118/04, GI-DIS-K-411/2127/04, GI-DIS-K-411/146/04

w decyzjach nakazywał również zgłoszenie do rejestracji prowadzonych zbiorów danych osobowych⁴⁰⁰.

Interesującym zagadnieniem, z którym zetknęli się inspektorzy dokonujący kontroli podmiotu upoważnionego do kontroli biletów, było ustalenie, że podmiot ten na podstawie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji uzyskał dostęp do danych przetwarzanych w zbiorze PESEL za pomocą urządzeń teletransmisyjnych. W toku kontroli ustalono jednak, że podmiot upoważniony do kontroli biletów utracił dostęp do danych przetwarzanych w zbiorze PESEL, na podstawie postanowienia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o wstrzymaniu z urzędu wykonania decyzji o wyrażeniu zgody na udostępnienie danych ze zbioru PESEL za pomocą urządzeń teletransmisyjnych. Zgodnie z art. 44h ust. 7 ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych (w brzmieniu obowiązującym do 1 maja 2004 r., tj. w czasie wydawania przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wspomnianej decyzji) dane ze zbioru PESEL można było udostępniać za pomocą urządzeń teletransmisji podmiotom, o których mowa w ust. 1 oraz w ust. 2 pkt 1, jeżeli spełnią łącznie następujące warunki: 1) posiadają urządzenia umożliwiające identyfikację osoby uzyskującej dane w systemie oraz zakresu, daty i celu ich uzyskania, 2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych niezgodnie z celem ich uzyskania, 3) uzyskanie danych jest uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywanych zadań albo prowadzonej działalności. W myśl ust. 2 pkt 1 (również w brzmieniu obowiązującym do 1 maja 2004 r.), dane mogły być udostępnione innym państwowym i komunalnym jednostkom organizacyjnym oraz podmiotom – w zakresie potrzebnym dla realizowania zadań publicznych określonych w przepisach prawa. W wyniku – obowiązującej od 1 maja 2004 r. – nowelizacji ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych skreślony został art. 44h ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy. Jednocześnie jednak dodany został pkt 4 do art. 44h ust. 1, zgodnie z którym dane ze zbiorów meldunkowych, zbioru PESEL oraz ewidencji wydanych i utraconych dowodów osobistych udostępnia się, o ile są one niezbędne do realizacji ich ustawowych zadań, państwowym i komunalnym jednostkom organizacyjnym oraz innym podmiotom – w zakresie niezbędnym do realizacji zadań publicznych określonych w odrębnych przepisach. Niezależnie jednak od tego, czy pod uwagę wzięty zostałby stan prawny obowiązujący przed, czy też po 1 maja 2004 r., podstawowym wymogiem udostępnienia danych ze zbioru PESEL za pomocą urządzeń teletransmisji podmiotom innym niż wymienione w art. 44 h ust. 1 pkt 1 – 3 i 5 ww. ustawy – oprócz spełnienia wymogów określonych w art. 44h ust. 7 ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych – była konieczność realizowania przez takie podmioty zadań publicznych określonych przepisami prawa. Tymczasem w toku kontroli ustalono, że przedmiotem

⁴⁰⁰ Np. decyzja nr GI-DEC-DIS-122/04.

działalności prowadzonej przez kontrolowaną jednostkę była kontrola biletów w pojazdach komunikacji miejskiej oraz windykacja należności. Działalność ta nie mogła zostać uznana za realizację zadań publicznych. Takiego charakteru nie nadały jej bowiem przepisy ustawy Prawo przewozowe, a w szczególności jej art. 33a, dotyczący kontroli biletów. W związku z ww. ustaleniami stwierdzono, że nie została spełniona przesłanka konieczna do wydania decyzji w sprawie udostępnienia danych ze zbioru PESEL za pomocą urządzeń teletransmisji danych, wymieniona w obowiązującym w dniu wydania decyzji art. 44h ust. 2 pkt 1 ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych. W konsekwencji, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych w styczniu 2005 r. zwrócił się do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o rozważenie wydania decyzji stwierdzającej nieważność decyzji o wyrażeniu zgody na udostępnienie danych ze zbioru PESEL za pomocą urządzeń teletransmisyjnych podmiotowi upoważnionemu do kontroli biletów.

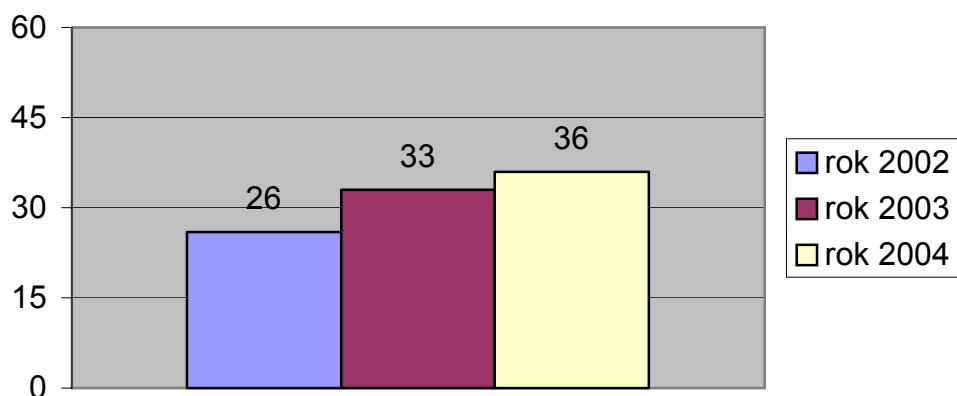
F. Zatrudnienie.

W omawianym okresie sprawozdawczym nastąpiły znaczące zmiany legislacyjne dotyczące problematyki przetwarzania danych osobowych na potrzeby zatrudnienia. Do ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.) dodany został art. 22¹ formułujący ustawowe umocowanie pracodawcy do żądania od osoby ubiegającej się o zatrudnienie oraz od osoby już zatrudnionej ujawnienia danych osobowych wymaganych w związku z zatrudnieniem. Przepis ten szczegółowo określa zakres danych kandydata do pracy oraz pracownika, które mogą być gromadzone przez pracodawcę⁴⁰¹. Wprowadzenie tego przepisu spowodowało konieczność zmiany rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 ze zm.) w celu dostosowania przepisów tego aktu do przepisów znowelizowanego Kodeksu Pracy. Istotną zmianą legislacyjną było wejście w życie dnia 1 czerwca 2004 r. ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001) określającej zadania państwa w zakresie promocji

⁴⁰¹ Zgodnie z art. 22¹ § 1 Kodeksu pracy, pracodawca ma prawo żądać od osoby ubiegającej się o zatrudnienie podania danych osobowych obejmujących: imię (imiona) i nazwisko, imiona rodziców, datę urodzenia, miejsce zamieszkania (adres do korespondencji), wykształcenie, przebieg dotychczasowego zatrudnienia. Ponadto, stosownie do treści § 2 tego przepisu „Pracodawca ma prawo żądać od pracownika podania, niezależnie od danych osobowych, o których mowa w § 1, także: innych danych osobowych pracownika, a także imion i nazwisk oraz dat urodzenia dzieci pracownika, jeżeli podanie takich danych jest konieczne ze względu na korzystanie przez pracownika ze szczególnych uprawnień przewidzianych w prawie pracy, numeru PESEL pracownika nadanego przez Rządowe Centrum Informatyczne Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (RCI PESEL). Dodatkowo pracodawca może żądać podania innych danych osobowych niż określone w § 1 i 2, jeżeli obowiązek ich podania wynika z odrębnych przepisów (§ 4).

zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej, która zastąpiła ustawę z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514, ze zm.). Ponadto ustawą z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (Dz. U. Nr 166, poz. 1608 ze zm.) wprowadzona została do polskiego porządku prawnego nowa instytucja pracy tymczasowej.

1. Od kilku lat można zaobserwować, iż systematycznie zwiększa się liczba **skarg** dotyczących przetwarzania danych przez pracodawców.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg związanych z przetwarzaniem danych osobowych dotyczących zatrudnienia w latach 2002 – 2004.

Zakres przedmiotowy skarg z sektora zatrudnienia wniesionych do Generalnego Inspektora w roku 2004 obejmował głównie problemy udostępniania danych osobowych pracowników osobom nieupoważnionym, w tym dysponowania aktami osobowymi pracowników przez podmioty/osoby nieupoważnione. Wnoszone skargi odnosiły się także do kwestii legalności przetwarzania oraz zabezpieczenia danych osobowych pracowników. Wpływały również skargi, z których wynikało, iż nadal wielu skarżących przypisuje Generalnemu Inspektorowi uprawnienia zastrzeżone do wyłącznej właściwości sądu pracy.

Pojawiły się także skargi, z których wynikało np., że dane pracowników zawarte w oświadczeniach majątkowych były przez pracodawców publikowane w zakresie szerszym niż zezwalają na to przepisy prawa – upubliczniano m.in. informację o miejscu położenia nieruchomości, podczas gdy z przepisów prawa, np. z art. 24i ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. Nr 142, poz. 1591 ze zm.), czy też z art. 25 d ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 42, poz. 1592 ze zm.) wynika, że informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym są jawne, z wyłączeniem informacji o adresie zamieszkania składającego oświadczenie oraz o miejscu

położenia nieruchomości⁴⁰². W takich sytuacjach, wskutek interwencji Generalnego Inspektora, doprowadzono do usunięcia stanu niezgodnego z prawem poprzez usunięcie danych i wyciągnięcia konsekwencji służbowych w stosunku do osób odpowiedzialnych za udostępnienie danych w zbyt szerokim zakresie.

W roku 2004 do Generalnego Inspektora wpływały także skargi wskazujące na niedopełnienie obowiązku zabezpieczenia danych osób ubiegających się o zatrudnienie, co powodowało również niezgodne z prawem udostępnienie danych osobom nieupoważnionym. W sprawach tych, w sytuacji pozyskania dowodów potwierdzających naruszenie przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, Generalny Inspektor występował z zawiadomieniem o popełnieniu przestępstwa do organów powołanych do ścigania przestępstw. Rozstrzygnięcie takie zapadło m.in. w sprawie, w której ustalono, iż pracodawca pozostawił osobie wynajmującej mu lokal niezabezpieczony zbiór ofert umożliwiających identyfikację osób ubiegających się o pracę⁴⁰³.

Z zawiadomieniem o popełnieniu przestępstwa Generalny Inspektor wystąpił także w sprawie, w której osoby odpowiedzialne za przetwarzanie danych osobowych w Urzędzie Miasta i Gminy Nakło nad Notecią pozostawiły egzemplarz umowy o pracę jednego z pracowników w dokumentacji powszechnie dostępnej, czym spowodowały udostępnienie dokumentu osobom do tego nieupoważnionym, naruszając jednocześnie obowiązek zabezpieczenia zawartych w nim danych osobowych przed ich zabranieniem przez osobę nieuprawnioną⁴⁰⁴.

Z niektórych skarg wynikało, iż zbiorami kadrowymi pracowników zarządzają podmioty nieupoważnione, które w sposób nieuprawniony przypisują sobie status administratora danych. Przykładem takiej skargi może być sprawa zainicjowana przez związki zawodowe, dotycząca nieuprawnionego przetwarzania danych z akt kadrowych przez fundację będącej udziałowcem 100% akcji spółki zatrudniającej pracowników Górniczego Zespołu Lecznictwa Ambulatoryjnego w Sosnowcu. Przejęła ona zbiór pracowników tego zakładu opieki zdrowotnej wskazując na swoje prawa właścicielskie względem spółki. Niemniej jednak, za administratora danych należało uznać wyłącznie ww. zespół lecznictwa, stosownie do przepisów ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, w myśl których, zakład opieki zdrowotnej jest wyodrębnionym organizacyjnie zespołem osób i środków majątkowych utworzonym i utrzymywanym w celu udzielania świadczeń zdrowotnych i promocji zdrowia. W tej sytuacji Fundacja mogłaby wyłącznie przetwarzać dane w ramach umowy powierzenia, do której zawarcia jednak w opisywanej sprawie nie doszło.

Wobec stwierdzenia naruszenia zasad ochrony danych osobowych, w sprawie tej wydana została decyzja nakazująca Fundacji zaprzestanie przetwarzania danych osobowych pracowników

⁴⁰² GI-DS-430/19/04, GI-DS-430/163/04, GI-DS-430/371/04, GI-DS-430/494/04

⁴⁰³ GI-DS-430/460/04

⁴⁰⁴ GI-DS-430/389/04

Zespołu Lecznictwa Fundacji zawartych w ich aktach osobowych i płacowych oraz przekazanie tych danych administratorowi, tj. zespołowi lecznictwa⁴⁰⁵. Wskutek powyższego doszło do przywrócenia stanu zgodnego z prawem poprzez zawarcie umowy powierzenia pomiędzy tymi podmiotami. W sprawie tej, Generalny Inspektor zawiadomił również organ powołany do ścigania przestępstw o popełnieniu przez dyrektora Zespołu Lecznictwa Fundacji przestępstwa określonego w art. 51 ustawy⁴⁰⁶.

Z analizy wielu skarg wynikało ponadto, iż nadal niektórzy ze skarżących nie mają świadomości, że zakres kompetencji Generalnego Inspektora jest ograniczony przepisami ustawy i nie może być przez organ przekroczony. Konieczne było więc informowanie skarżących, że Generalny Inspektor nie posiada prawa zastępowania takich organów, jak np. sądy pracy, w ich zadaniach wynikających z przepisów prawa pracy i procedury cywilnej. Z tych względów, decyzją odmawiającą uwzględnienia przez Generalnego Inspektora wniosku o nakazanie pracodawcy uzupełnienia i sprostowania informacji dotyczących zatrudnienia skarżącego tak, aby mógł uzyskać świadectwo pracy o żądanej przez niego treści, zakończona została sprawa przetwarzania danych osobowych skarżącego przez jego byłego pracodawcę - Telewizję Polską S.A. z siedzibą w Warszawie⁴⁰⁷. Analogiczne rozstrzygnięcie Generalny Inspektor podjął w sprawie dotyczącej przetwarzania danych osobowych skarżącego zawartych w dokumentacji pracowniczej przez Dyrektora Generalnego Ministerstwa Infrastruktury, któremu skarżący zarzucił fałszowanie dokumentacji pracowniczej⁴⁰⁸. Generalny Inspektor nie mógł przychylić się także do wniosku o zabezpieczenie dowodów w postaci badań psychologicznych, którym zostali poddani pracownicy schroniska dla zwierząt w Warszawie, uznając w tym zakresie za wyłącznie właściwy do dokonania takich czynności organ powołany do ścigania przestępstw⁴⁰⁹.

Błędne przypisywanie Generalnemu Inspektorowi kompetencji zastrzeżonych dla sądów pracy następowało także w sprawach dotyczących sposobu realizacji obowiązków pracodawcy⁴¹⁰ i sporów wynikających ze stosunku pracy⁴¹¹.

W analizowanym okresie, podobnie jak w latach poprzednich, do Biura GIODO wpłynęło wiele skarg dotyczących przetwarzania danych osobowych w związku z zatrudnieniem. Liczba skarg na przestrzeni ostatnich lat systematycznie wzrasta. Można mówić zatem o tendencji wzrostowej w zakresie skarg dotyczących ochrony danych osobowych przetwarzanych na potrzeby zatrudnienia.

⁴⁰⁵ GI-DEC-DS-172/04

⁴⁰⁶ GI-DS-430/308/04

⁴⁰⁷ GI-DEC-DS-141/04

⁴⁰⁸ GI-DEC-DS-239/04

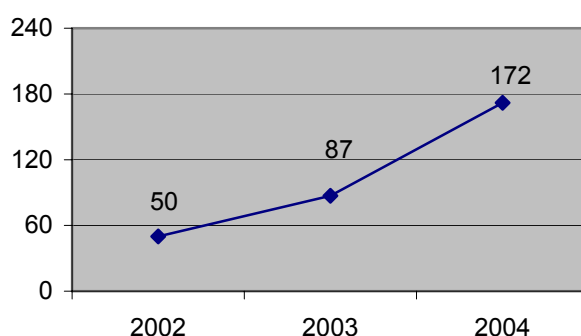
⁴⁰⁹ GI-DEC-DS-238/04

⁴¹⁰ GI-DS-430/405/04

⁴¹¹ GI-DS-430/683/04, GI-DS-430/21/04

Analiza spraw z roku 2004 wskazuje na to, iż nadal wielu pracodawców zaniedbuje obowiązek właściwego zabezpieczania danych pracowników, a także wiele jest przykładów udostępnienia danych osobom nieupoważnionym. W związku z powyższym konieczne było informowanie organów ścigania o przestępstwach popełnianych w związku z takimi działaniami, czy też raczej zaniechaniami, a także wydawanie decyzji administracyjnych nakazujących zastosowanie właściwych środków techniczno-organizacyjnych mających na celu zabezpieczenie danych przez pracodawców. Zaznaczyć należy, że brak znajomości przepisów ustawy o ochronie danych osobowych zdecydowanie częściej wykazują pracodawcy z sektora prywatnego.

2. W omawianym okresie sprawozdawczym nastąpiło znaczne zwiększenie liczby **pytań o interpretację przepisów** dotyczących problematyki zatrudnienia.

Wykres: *Liczbowe zestawienie pytań dotyczących zatrudnienia, które skierowano do Generalnego Inspektora w latach 2002-2004*

Większość pytań (146) skierowały do Generalnego Inspektora podmioty prywatne.

Pytania dotyczyły m.in.

- zabezpieczenia dokumentacji pracowniczej⁴¹²,
- legalności udostępniania danych pracowników na stronie internetowej pracodawcy⁴¹³,
- legalności udostępniania dokumentacji pracowniczej podmiotom kontrolującym pracodawcę⁴¹⁴,

⁴¹² GI-DP-024/44/04, GI-DP-024/171/04, GI-DP-024/1629/04

⁴¹³ GI-DP-024/18/04, GI-DP-024/504/04, GI-DP-024/893/04. W sprawach tych Generalny Inspektor informował, iż przetwarzanie, w tym udostępnianie przez pracodawcę danych osobowych pracownika w ramach stosunku pracy jest dopuszczalne, o ile zakres przetwarzanych danych nie wkracza w sferę jego prywatności. Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie sądowym. W wyroku z dnia 19 listopada 2003 r. (sygn. I PK 590/02) Sąd Najwyższy orzekł, iż takie informacje o pracowniku, jak jego imię i nazwisko są ściśle związane z wykonywaniem obowiązków służbowych. Z uwagi na to mogą być wykorzystywane przez pracodawcę – także bez zgody osoby, której one dotyczą.

⁴¹⁴ GI-DP-024/60/04, GI-DP-024/794/04. W sprawach dotyczących nadzoru organu założycielskiego nad publicznym zakładem opieki zdrowotnej Generalny Inspektor odsyłał do przepisów ustawy o zakładach opieki zdrowotnej oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 listopada 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru nad samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej i jednostkami transportu sanitarnego (Dz. U. Nr 94, poz. 1097). W szczególności Generalny Inspektor wskazywał odpowiednio na art. 67 ust. 2 i 3 oraz § 1 wyżej powołanych aktów prawnych.

- legalności przetwarzania danych tzw. „osób kontaktowych”⁴¹⁵,
- przetwarzania danych kandydatów do pracy⁴¹⁶,
- przetwarzania danych przez agencje pośrednictwa pracy, agencje doradztwa personalnego i agencje pracy tymczasowej⁴¹⁷,
- udostępniania danych pracowników związkom zawodowym⁴¹⁸.

Powtarzającym się zagadnieniem pojawiającym się w pismach kierowanych do Generalnego Inspektora były trudności ze zgromadzeniem dokumentów niezbędnych do obliczenia kapitału początkowego⁴¹⁹. Generalny Inspektor informował w takich sytuacjach, iż przedmiotowe zagadnienie należy rozpatrywać na gruncie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 sierpnia 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad współpracy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z ubezpieczonymi i płatnikami składek w zakresie ustalania kapitału początkowego (Dz. U. Nr 72, poz. 846). Przepisy powołanych aktów prawnych nakładają na pracodawcę, będącego płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne, obowiązek zebrania niezbędnej dokumentacji ubezpieczonego.

Zgodnie natomiast z § 12 przedmiotowego rozporządzenia, do obowiązków płatnika składek należy w szczególności poinformowanie ubezpieczonego o posiadanej dokumentacji, przyjęcie dokumentacji od ubezpieczonego, zabezpieczenie jej i przesłanie do organu rentowego w ustalonym terminie, a także udzielenie ubezpieczonemu informacji o innych miejscach przechowywania dokumentacji służącej ustaleniu kapitału początkowego.

Z pytaniem o możliwość podania do publicznej wiadomości list osób uprawnionych do bezpłatnego objęcia akcji prywatyzowanego przedsiębiorstwa zwróciły się do Generalnego Inspektora Polskie Huty Stali S.A.⁴²⁰ Generalny Inspektor rozpatrując przedmiotową sprawę odwołał się do przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.) oraz wydanego na jej

⁴¹⁵ GI-DP-024/67/04, GI-DP-024/74/04, GI-DP-024/711/04. Problem dotyczący rejestracji tego typu zbiorów danych omówiony został w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora za rok 2003 r. w Części II, w dziale C, str. 106.

⁴¹⁶ Np. GI-DP-024/129/04, GI-DP-024/654/04, GI-DP-024/671/04. W związku ze zmianą treści art. 43 ust. 1 pkt 4 – w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 maja 2004 r. przepis ten stanowi, iż z obowiązku zgłoszenia zbioru danych do rejestracji zwolnieni są administratorzy danych „przetwarzanych w związku z zatrudnieniem u nich” – zbiory danych osobowych kandydatów do pracy zwolnione są z obowiązku zgłoszenia ich do rejestracji Generalnemu Inspektorowi.

⁴¹⁷ GI-DP-024/223/04, GI-DP-024/366/04, GI-DP-024/1067/04 GI-DP-024/1099/04. Generalny Inspektor stwierdził m.in., iż zakres danych osób poszukujących pracy gromadzonych przez agencję doradztwa personalnego nie powinien wykraczać spoza zakresu wskazanego w art. 22¹ Kodeksu pracy. Ze względu na przedmiot swojej działalności zasadne jest także, aby agencja doradztwa personalnego mogła żądać udokumentowania danych osobowych, co umożliwi wstępną weryfikację oświadczeń zawartych w przesłanych dokumentach.

⁴¹⁸ GI-DP-024/58/04, GI-DP-024/336/04, GI-DP-024/702/04, GDP-024/1664/04

⁴¹⁹ GI-DP-024/381/04, GI-DP-024/959/04

⁴²⁰ GI-DP-024/597/04

podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. Nr 35 poz. 303). Z § 4 ust. 1 i 2 powołanego rozporządzenia wynika wprost obowiązek sporządzenia przez spółkę listy uprawnionych pracowników, którzy złożą oświadczenie o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji, zawierającej imię (imiona) i nazwisko oraz imię ojca uprawnionego pracownika i okres jego zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym. Spółka zobowiązana jest niezwłocznie po sporządzeniu listy wywiesić ją w siedzibie spółki oraz we wszystkich jej oddziałach i zakładach (ust. 3 tego przepisu). Procedura taka ma na celu umożliwienie osobom, które zostały pominięte na liście, o której mowa powyżej, lub wadliwie określono okres ich zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym, złożenie reklamacji (§ 5 rozporządzenia). Wobec powyższego Generalny Inspektor uznał, iż podstawą umieszczenia w siedzibie spółki i jej oddziałach list zawierających dane osób, którym przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia akcji, są powołane przepisy prawa.

Do Generalnego Inspektora wpłynęły również pytania dotyczące uprawnień rad nadzorczych spółek kapitałowych oraz wspólników spółek z ograniczoną odpowiedzialnością do dostępu do danych osobowych pracowników lub kandydatów do pracy⁴²¹. Jedno z nadesłanych pism dotyczyło dopuszczalności udostępnienia przez zarząd spółki akcyjnej członkowi rady nadzorczej ofert kandydatów na stanowisko dyrektora handlowego spółki⁴²². W odpowiedzi Generalny Inspektor wskazał na przepisy ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.), w szczególności jej art. 382. Rada jest organem o uprawnieniach kontrolnych – które dają jej możliwość wglądu w działalność spółki i możliwość żądania wyjaśnień – oraz nadzorczych, które sprowadzają się do możliwości udzielania wskazówek i wytycznych temu, kto nadzorowi podlega. Mając powyższe na uwadze, jak również zważywszy na fakt, iż art. 382 § 4 Kodeksu spółek handlowych wprost uprawnia radę nadzorczą do wglądu we wszystkie dokumenty spółki, Generalny Inspektor stwierdził, że członkowie rady nadzorczej powinni mieć możliwość dostępu do ofert nadesłanych przez kandydatów na wakujące w spółce stanowisko.

Do Generalnego Inspektora zwracały się również agencje pracy tymczasowej i pracodawcy, u których pracownicy tymczasowi świadczyli pracę. Z interesującym pytaniem o konieczność dopełniania obowiązku informacyjnego wobec pracowników tymczasowych przez pracodawcę użytkownika zwrócił się do Generalnego Inspektora Philip Morris Polska S.A.⁴²³. Mając na uwadze, iż podmiotem, na którym spoczywa obowiązek informacyjny określony w art. 25

⁴²¹ GI-DP-024/915/04, GI-DP-024/997/04

⁴²² GI-DP-024/1340/04

⁴²³ GI-DP-024/1387/04

ustawy o ochronie danych osobowych jest administrator danych, Generalny Inspektor w pierwszej kolejności ustalił, kto jest administratorem danych osobowych pracownika tymczasowego w związku z wykonywaniem przez niego pracy tymczasowej. Z analizy przepisów ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych wynikało, iż administratorem danych osobowych pracowników tymczasowych jest agencja pracy tymczasowej, jednakże pracodawca występuje w charakterze administratora, w odniesieniu do danych pozyskanych za pośrednictwem agencji, dotyczących osób, które świadczą na jego rzecz pracę⁴²⁴. Zaznaczyć jednakże należy, iż pracodawca użytkownik będzie administratorem danych osobowych osób świadczących na jego rzecz pracę tymczasową tylko w zakresie koniecznym do wykonania obowiązków nałożonych na niego przepisami ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych. W konsekwencji pracodawca użytkownik zobowiązany jest dopełnić wszystkich obowiązków nałożonych na niego ustawą o ochronie danych osobowych, w tym m.in. obowiązku informacyjnego z art. 25 ust. 1 ustawy⁴²⁵.

W omawianym okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor zajmował się również zagadnieniem legalności rejestracji obrazu i dźwięku za pomocą kamery przemysłowej umieszczonej w zakładzie pracy⁴²⁶. Wskazał, iż ustawa o ochronie danych osobowych – analogicznie do ustawodawstwa krajowego z tego zakresu obowiązującego w większości państw członkowskich Unii Europejskiej – nie reguluje w sposób szczególny kwestii przetwarzania danych wizualnych i dźwiękowych⁴²⁷. Do kwestii przetwarzania danych dźwiękowych odnosi się natomiast Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych. Wynika to

⁴²⁴ Zasadniczo, administratorem danych osobowych pracowników tymczasowych, a co za tym idzie podmiotem, na którym spoczywają obowiązki ciążące na pracodawcy, jako na administratorze danych, jest agencja pracy tymczasowej. Stosunek pracy tymczasowej wymaga, aby agencja zawarła z pracodawcą użytkownikiem umowę powierzenia przetwarzania danych osób świadczących pracę tymczasową, która określałaby zakres i cel przetwarzanych przez niego danych. W tej sytuacji pracodawca użytkownik będzie podmiotem, któremu przetwarzanie danych powierzono na podstawie umowy zawartej w trybie art. 31 ustawy o ochronie danych osobowych. Jednakże konieczność wykonywania przez pracodawcę użytkownika niektórych, wymienionych w ustawie uprawnień i obowiązków pracodawcy powoduje, iż jemu także będzie przysługiwał status administratora danych osób świadczących u niego pracę tymczasową. Pracodawca użytkownik będzie administratorem danych osobowych swoich pracowników, w tym pracowników tymczasowych, zawartych np. w ewidencji czasu pracy. Stanowi to konsekwencję spoczywającego na pracodawcy użytkowniku obowiązku prowadzenia ewidencji czasu pracy pracownika tymczasowego w zakresie i na zasadach obowiązujących w stosunku do jego pracowników (art. 14 ust. 2 ustawy o pracownikach tymczasowych).

⁴²⁵ Wskazać przy tym należy, iż przesłanka określona w art. 25 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych zwalniająca administratora danych z konieczności dopełnienia obowiązku informacyjnego, gdy osoba, której dane dotyczą, posiada informacje, o których mowa w ust. 1 tego przepisu, nie stanowi podstawy zwolnienia pracodawcy użytkownika z obowiązku spełnienia wymogów określonych w art. 25 ust. 1 ustawy wobec osób świadczących na jego rzecz pracę tymczasową. Nie można bowiem ponad wszelką wątpliwość stwierdzić, iż osoby te posiadają wszystkie informacje, o których mowa w art. 25 ust. 1, w tym w szczególności informacje o prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania oraz uprawnieniach wynikających z art. 32 ust. 1 pkt 7 i 8 ustawy o ochronie danych osobowych.

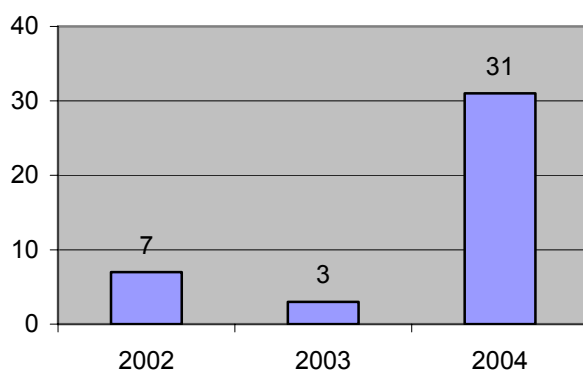
⁴²⁶ GI-DP-024/1829/04, GI-DP-024/1877/04

⁴²⁷ Wyjątek stanowią przepisy ustawy luksemburskiej i niemieckiej. W niektórych państwach (np. w Danii, Szwecji i Portugalii) powyższe zagadnienie normują przepisy odrębnych aktów prawnych, w innych zaś funkcjonują jedynie wytyczne stosownych organów ds. ochrony danych osobowych, które służą wypracowaniu jednolitej praktyki.

wprost z § 14 preambuły dyrektywy⁴²⁸. Z zakresu stosowania ustawy wyłączono przetwarzanie danych dźwiękowych i obrazowych dla potrzeb bezpieczeństwa publicznego, obronności, bezpieczeństwa narodowego oraz przetwarzanych w trakcie działań organów państwowych w dziedzinie prawa karnego lub innych działań wchodzących w zakres prawa Wspólnoty. Tak więc rejestrowanie obrazu i dźwięku objęte jest zakresem przedmiotowym i podmiotowym Dyrektywy poza wymienionymi wyżej przypadkami. W związku z powyższym, Generalny Inspektor uznał, iż w kontekście art. 6 ustawy o ochronie danych osobowych definiującego pojęcie danych osobowych, zasadne jest poddanie przetwarzania danych wizualnych w rozpatrywanym przypadku rygorom ustawy o ochronie danych osobowych. W konsekwencji na administratorze tego rodzaju danych będą spoczywały wszystkie obowiązki wynikające z jej przepisów.

Podsumowując zauważyć należy, iż do Generalnego Inspektora napływa coraz więcej pytań kierowanych przez agencje zatrudnienia, tj. podmioty prowadzące usługi w zakresie pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego oraz pracy tymczasowej⁴²⁹. Sytuację tę tłumaczy w pewnym stopniu krótki czas obowiązywania przepisów regulujących zasady działalności tych podmiotów, jak i fakt, że agencje zatrudnienia często dopiero rozpoczynają prowadzenie swojej działalności i posiadają niewielkie doświadczenie, jako podmioty przetwarzające dane.

3. W roku 2004 do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych skierowano 31 **projektów aktów prawnych**, do 7 zostały zgłoszone uwagi. Dla porównania w 2003 r. do Generalnego Inspektora skierowano 3 projekty, do 2 zgłoszono uwagi, w 2002 r. rozpatrywano 7 projektów, do których nie zgłoszono uwag.

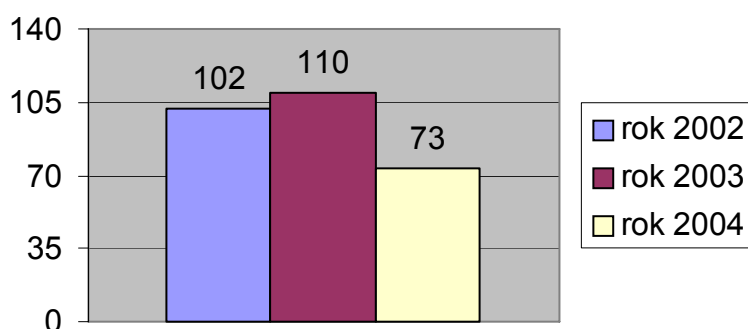

Wykres: Liczbowe zestawienie projektów aktów prawnych dotyczących zatrudnienia, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

⁴²⁸ „Jeżeli w ramach społeczeństwa informacyjnego ma znaczenie rozwój technik gromadzenia, przekazywania, kompilowania, rejestrowania, przechowywania i przesyłania danych dźwiękowych i obrazowych osób fizycznych, niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie do przetwarzania takich danych”.

Generalny Inspektor otrzymywał projekty aktów prawnych, których przepisy zawierały formuły wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych. Taka sytuacja miała miejsce w przypadku projektu rozporządzenia w sprawie licencji zawodowych pośrednika pracy i doradcy zawodowego⁴³⁰ i projektu rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie rejestru agencji zatrudnienia⁴³¹. Organ ds. ochrony danych osobowych wskazywał, że to właśnie przepisy projektowanych rozporządzeń zalegalizują przetwarzanie danych osobowych, więc zgoda jest zbędna.

4. W omawianym okresie sprawozdawczym do **rejestracji** Generalnemu Inspektorowi zgłoszono 73 zbiory danych osobowych prowadzone w związku z szeroko rozumianym zatrudnieniem tj. zbiory zawierające dane osób zatrudnionych u administratora danych (obecnie lub w przeszłości) oraz ubiegających się o pracę.

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów danych osobowych dotyczących zatrudnienia zgłoszonych do rejestracji w latach 2002 – 2004.

Podmioty ze sfery prywatnej zgłosiły do rejestracji 21 zbiorów zawierających dane osób ubiegających się o pracę, podmioty ze sfery publicznej natomiast – 18. Ponadto, podmioty ze sfery publicznej zgłosiły do rejestracji 14 zbiorów dotyczących osób zatrudnionych, natomiast podmioty ze sfery prywatnej zgłosiły 20 tego rodzaju zbiorów danych. Zdecydowana większość tych zbiorów zawierała dane osób świadczących administratorowi danych usługi na podstawie umowy zlecenia bądź też umowy o dzieło. Zaznaczyć należy, że do dnia 1 maja 2004 r., tj. do czasu wejścia w życie nowelizacji ustawy o ochronie danych osobowych, na administratorach tego rodzaju zbiorów ciążył obowiązek zgłaszania ich do rejestracji. W wyniku nowelizacji zmienione zostało brzmienie art. 43 ust. 1 pkt 4 ustawy. Obecnie – analogicznie do zbiorów danych pracowników – administratorzy zbiorów zawierających dane osób świadczących na rzecz administratora usługi na podstawie umów cywilnoprawnych zwolnieni są z powyższego obowiązku.

⁴²⁹ Podmioty te działają w oparciu o zasady określone w rozdziale 6 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

⁴³⁰ GI-DP-023/287/04

⁴³¹ GI-DP-023/182/04

5. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2004 r. inspektorzy Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych przeprowadzili 2 **kontrole** dotyczące omawianej tematyki – w podmiocie zajmującym się pośrednictwem pracy i w fundacji, której celem było m.in. działanie na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy, ochrona miejsc pracy już istniejących oraz promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy⁴³². Kontrole te przeprowadzono w związku z prowadzonym postępowaniem administracyjnym zainicjowanym wniesioną skargą.

Oceniając wyniki kontroli przeprowadzonych we wskazanych podmiotach należy stwierdzić, że podmioty te najwięcej problemów miały z odpowiednim zabezpieczeniem danych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Kontrole wykazały bowiem, że dokumenty zawierające dane osobowe umieszczono m.in. w szafkach, które nie zostały wyposażone w zamki, czy też w szafkach niezamykanych z powodu braku kluczy. Ponadto, w toku kontroli podmiotu zajmującego się pośrednictwem pracy stwierdzono, że:

- dane osobowe kandydatów do pracy były przetwarzane w zakresie szerszym, niż jest to niezbędne do prowadzenia postępowań rekrutacyjnych (pozyskiwano także informacje o narodowości),
- nie zgłoszono zbioru danych osób poszukujących pracy do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych⁴³³,
- system informatyczny służący do przetwarzania danych osobowych nie spełniał wszystkich wymogów, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (m.in. system nie zapewniał odnotowania dla każdej osoby: daty pierwszego wprowadzenia danych do systemu, identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane oraz informacji o odbiorcach, w rozumieniu art. 7 pkt 6 ustawy o ochronie danych osobowych, którym dane osobowe zostały udostępnione, dacie i zakresie tego udostępnienia).

⁴³² GI-DIS-K-411/114/04, GI-DIS-K-411/143/04

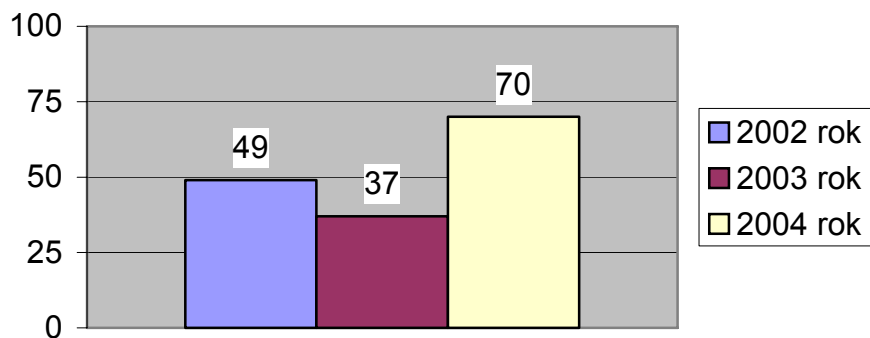
⁴³³ Zwolniony z obowiązku zgłoszenia do rejestracji zbioru zawierającego dane kandydatów do pracy – na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 4 ustawy – jest jedynie pracodawca, gdyż on przetwarza te dane w związku z zatrudnieniem u siebie – jest to przesłanka, która decyduje o zwolnieniu. Odmienna sytuacja ma natomiast miejsce w przypadku podmiotów, których przedmiotem działalności jest pośrednictwo pracy. Podmioty te nie przetwarzają danych osób poszukujących pracy w związku z zatrudnieniem ich u siebie, a tym samym nie są zwolnione z obowiązku zgłaszania takich zbiorów do rejestracji.

Kontrola fundacji wykazała natomiast brak ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych i dopuszczenie do przetwarzania danych osób, którym administrator danych nie nadał stosownych upoważnień.

G. Mieszkalnictwo.

Przetwarzanie danych osobowych w tym obszarze regulowane jest przepisami ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.), ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.), ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.) i ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 71, poz. 733 ze zm.). Do przetwarzania danych osób uprawnionych do korzystania z lokali administrowanych przez Wojskową Agencję Mieszkaniową stosuje się natomiast przepisy ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 368 ze zm.) oraz wydanych do niej aktów wykonawczych⁴³⁴.

1. W 2004 r. do Generalnego Inspektora wpłynęło 70 **skarg** dotyczących mieszkalnictwa.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg dotyczących mieszkalnictwa, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

W 2004 r. skargi na działalność podmiotów z tego obszaru dotyczyły głównie następujących zagadnień:

⁴³⁴ M.in. rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 marca 1996 r. w sprawie ekwiwalentu konserwacyjnego oraz równoważnika mieszkaniowego, przysługujących osobom uprawnionym do osobnych kwater stałych i najemcom lokali mieszkalnych (Dz. U. Nr 37, poz. 165 ze zm.).

- udostępniania w miejscach publicznych danych osobowych członków spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, osób korzystających z mieszkań komunalnych, bez ich zgody,
- powierzania przez spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe przetwarzania danych innym podmiotom na podstawie art. 31 ustawy,
- zbyt szerokiego zakresu zbieranych danych,
- wykorzystywania przez spółdzielnie mieszkaniowe danych swoich członków w celu marketingu produktów i usług innych podmiotów,
- niewykonywania przez wspólnoty mieszkaniowe obowiązku informacyjnego określonego w art. 33 ust. 1 ustawy,
- ograniczania dostępu członkom wspólnot mieszkaniowych do danych innych jej członków,
- niewłaściwego zabezpieczania przez gminy danych użytkowników lokali komunalnych przed ich udostępnianiem osobom nieupoważnionym,
- odmowy sprostowania merytorycznie niepoprawnych danych użytkowników lokali komunalnych.

Skarżono się również na przekazywanie danych osobowych członków spółdzielni podmiotom zajmującym się zaspokajaniem potrzeb związanych z bieżącą eksploatacją budynków. W większości przypadków takie działania znajdowały podstawę w art. 31 ustawy, bowiem zawierane były stosowne umowy powierzenia. Jednak nie zawsze przedmiotowe umowy spełniały wymogi określone przepisami ustawy. Przykładem może być skarga dotycząca przekazania przez jedną ze spółdzielni, danych osobowych swoich członków podmiotowi świadczącemu usługi w zakresie ochrony mienia⁴³⁵. Jak ustalono, zawarta pomiędzy ww. podmiotami umowa powierzenia przetwarzania danych nie zawierała istotnych elementów, a mianowicie nie określała celu i zakresu przetwarzania przez firmę świadczącą usługi w zakresie ochrony mienia danych członków spółdzielni, a także nie precyzowała sposobu ochrony przekazanych danych. W celu przywrócenia stanu zgodnego z prawem organ ds. ochrony danych osobowych zwrócił się do Prezesa Zarządu Spółdzielni o uzupełnienie postanowień przedmiotowej umowy w kierunku ściśle wytyczonym przepisem art. 31 ustawy. W odpowiedzi spółdzielnia poinformowała, że sporządzony został aneks do zawartej z ww. firmą umowy powierzenia przetwarzania danych, w którym dokonano stosownych uzupełnień.

W omawianym okresie kwestionowano również zakres danych zbieranych przez spółdzielnie. Ciekawą sprawą dotyczącą tego zagadnienia była skarga na przetwarzanie przez jedną

⁴³⁵ GI-DS-430/681/04

ze spółdzielni danych osobowych skarżącego – członka spółdzielni – w zakresie informacji o posiadaniu przez niego psa⁴³⁶. Ze skargi wynikało, że spółdzielnia wystosowała do skarżącego pismo o zakazie zanieczyszczania przez psy osiedla i trawników przed budynkami mieszkalnymi należącymi do spółdzielni. W ocenie skarżącego spółdzielnia nie była uprawniona do przetwarzania informacji o fakcie posiadania przez niego psa, tym bardziej, że nie został w tym przypadku wypełniony obowiązek informacyjny odnośnie źródła uzyskania przez spółdzielnię takich danych. Skarżący zwrócił się do Generalnego Inspektora o zobowiązanie spółdzielni do zaprzestania gromadzenia informacji innych, niż dotyczące spraw członkowskich i usunięcia przez nią przedmiotowych danych. W wydanej decyzji administracyjnej organ ochrony danych osobowych nie podzielił zastrzeżeń skarżącego⁴³⁷. Działanie spółdzielni, polegające na gromadzeniu informacji o posiadaniu przez członków spółdzielni zwierząt domowych, w szczególności psów, było bowiem niezbędne zarówno dla spełnienia przez nią obowiązku wynikającego z przepisów prawa (art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy), jak też dla wykonania określonych prawem zadań dla dobra publicznego (art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy). Członkowie spółdzielni są zobowiązani do przestrzegania m.in. statutu spółdzielni, regulaminów i innych uchwał władz spółdzielni. Regulamin skarżonej spółdzielni przewidywał natomiast obowiązek powiadamiania spółdzielni o posiadaniu przez jej członków zwierząt domowych, przy czym w trakcie prowadzonego postępowania Zebranie Przedstawicieli Członków Spółdzielni podjęło uchwałę, na podstawie której postanowienie tej treści znalazło się również w statucie spółdzielni. Posiadanie takich informacji przez spółdzielnię znajdowało także uzasadnienie w nałożonym na nią ustawowo obowiązku zaspokajania potrzeb członków spółdzielni, związanych np. z utrzymaniem czystości w budynkach oraz na gruntach spółdzielni, a więc działań mających na celu dobro ogółu członków spółdzielni.

Zupełnie nowym zagadnieniem, które pojawiło się w 2004 r. była kwestionowana przez skarżących praktyka wykorzystywania danych osobowych członków spółdzielni w celu prowadzenia marketingu produktów i usług innych podmiotów. Z okoliczności sprawy wynikało, że na książeczkach opłat za usługi świadczone przez spółdzielnię, obok danych osobowych członków spółdzielni zostały zamieszczone reklamy kilku firm świadczących usługi z zakresu ubezpieczeń majątkowych, w tym Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A., pomimo że skarżący nigdy nie wyrażali zgody na przetwarzanie ich danych osobowych przez spółdzielnię w celu marketingu produktów i usług podmiotów trzecich⁴³⁸. Wskazując w wydanej w tej sprawie decyzji administracyjnej, iż jedynie zgoda członków spółdzielni na wykorzystywanie ich danych osobowych w celach marketingu produktów i usług innych podmiotów byłaby przesłanką

⁴³⁶ GI-DS-430/157/04

⁴³⁷ GI-DEC-DS-169/04

⁴³⁸ GI-DS-430/107/04, GI-DS-430/108/04, GI-DS-430/195/04

legalizującą te działania, Generalny Inspektor nakazał spółdzielni zaprzestanie prowadzenia tego typu działalności w przyszłości, o ile nie zostanie spełniony warunek posiadania takiej zgody⁴³⁹.

W tegorocznej działalności Generalny Inspektor spotkał się również z problemem ograniczania dostępu członków wspólnoty mieszkaniowej do danych innych jej członków⁴⁴⁰. Z jednej ze skarg wynikało, że spółdzielnia mieszkaniowa – jako zarządca wspólnoty mieszkaniowej, której członkiem była skarżąca – odmówiła udostępnienia jej danych innego członka wspólnoty. Odmowa udzielenia takich informacji nie miała uzasadnienia w przepisach prawa, jak bowiem wynika z regulacji ustawy o własności lokali, każdy z członków wspólnoty mieszkaniowej jest uprawniony do zarządu nieruchomością wspólną, a więc i do dostępu do danych osobowych wszystkich jej członków. Do zarządcy została zatem skierowana sygnalizacja o zaprzestanie ograniczania członkom wspólnoty dostępu do danych innych członków⁴⁴¹.

Podjęta interwencja przyniosła pozytywny skutek w postaci przekazania skarżącej przez zarządcę żądanych przez nią danych.

Z działalnością wspólnot mieszkaniowych wiązał się również problem zbyt szerokiego zakresu przetwarzanych przez nie danych osobowych członków wspólnoty. Dotyczyło to zwłaszcza zbierania i przechowywania przez wspólnoty dokumentów potwierdzających prawo własności do lokalu, zawierających dane osobowe członków. W trakcie przeprowadzonego, w jednej ze spraw poruszających tę kwestię, postępowania ustalono, że zarządca administrujący nieruchomością wspólną przechowuje kopie aktu notarialnego dotyczącego osoby skarżącego, bez jego zgody⁴⁴². Uznając, iż takie działanie nie znajduje uzasadnienia w przepisach prawa, w szczególności w ustawie o własności lokali, z której postanowień jednoznacznie wynika, że zarządca może żądać od właścicieli lokali wyłącznie okazania dokumentów potwierdzających prawo własności (aktów notarialnych), Generalny Inspektor zwrócił się do zarządcy o zaprzestanie zbierania i przechowywania kopii tego rodzaju dokumentów⁴⁴³. Stosując się do wytycznych organu ochrony danych osobowych, zarząd przekazał skarżącemu kopię posiadanego aktu notarialnego. Jednocześnie, mając na uwadze, że wymienione kopie dokumentów skarżącego zostały udostępnione zarządcy nieruchomości przez Delegaturę Biura Gospodarki Nieruchomościami, Geodezji i Katastru Urzędu Dzielnicy Wola również niezgodnie z przepisami prawa i działanie

⁴³⁹ GI-DEC-DS-183/04

⁴⁴⁰ GI-DS-430/94/04, GI-DS-430/307/04

⁴⁴¹ GI-DS-430/94/04

⁴⁴² GI-DS-430/628/03. Postępowanie w tej sprawie zostało wszczęte w 2003 r.

⁴⁴³ GI-DS-430/682/03/3004/04

takie nie należało do przypadków incydentalnych, zasygnalizowano Burmistrzowi Dzielnicy Wola nieprawidłowość takiej praktyki⁴⁴⁴.

Również gminy, gospodarując mieszkaniem komunalnym, dopuszczały się naruszeń w związku z przetwarzaniem danych osobowych najemców. W większości stwierdzone nieprawidłowości związane były z bezprawnym ujawnianiem danych najemców w zakresie zadłużenia czynszowego⁴⁴⁵. W jednej ze spraw, w wyniku podjętej interwencji, wykaz zadłużonych lokali został usunięty ze strony internetowej, a jednocześnie burmistrz gminy zobowiązał się do weryfikacji wszelkich publikacji, jakie ukazały się na tej stronie, pod kątem ich zgodności z ustawą o ochronie danych osobowych.

Problemem w tym sektorze było też niewłaściwe zabezpieczanie danych osobowych przed dostępem do nich osób niepowołanych. W jednej ze spraw skarżąca poinformowała, że Wydział Lokalowy Urzędu Miasta Sopot ujawnia jej dane osobowe oraz dane osobowe jej córek, osobie postronnej⁴⁴⁶. Przeprowadzone postępowanie potwierdziło zarzuty skarżącej. Okazało się, że dokumentacja związana z najmem lokalu komunalnego, zawierająca dane skarżącej, była przechowywana w jednej teczce z dokumentacją innej osoby, zajmującej ten sam lokal, lecz obcej dla skarżącej. W ten sposób, w każdym przypadku przeglądania swoich akt przez te osoby, dochodziło do udostępnienia całej teczki, a więc i danych drugiej osoby. Generalny Inspektor, wskazując, że niedopełnienie obowiązku zabezpieczenia danych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym jest rażącym naruszeniem ustawy, zwrócił się do Prezydenta Miasta Sopot o zastosowanie stosownych środków technicznych i organizacyjnych w celu zapobieżenia takim sytuacjom w przyszłości. Stosując się do przekazanych uwag Prezydent Miasta Sopot zapewnił, że został wprowadzony tryb przechowywania danych mający zapobiec w przyszłości podobnym zdarzeniom.

Nowym zagadnieniem była natomiast kwestia odmowy sprostowania niepoprawnych danych użytkowników lokalu komunalnego. Zarząd budynków komunalnych odmówił skarżącemu sprostowania jego danych osobowych w zakresie imienia znajdujących się w posiadanych przez zarząd dokumentach, m.in. w wykazie lokali mieszkalnych⁴⁴⁷. W przeprowadzonym postępowaniu ustalono, że dokumenty zawierające błąd dotyczący imienia skarżącego zostały sporządzone przez poprzedniego administratora, przy czym po przekazaniu danych zarządowi budynków komunalnych, błąd ten został powielony w nowych dokumentach. Choć skarżący zwrócił się do zarządu o sprostowanie pomyłki w całości posiadanej przez zarząd dokumentacji, żądanie

⁴⁴⁴ Ponadto, w tej sprawie skierowane zostało do organów ścigania zawiadomienie o popełnieniu przez osoby odpowiedzialne w Urzędzie Dzielnicy Wola przestępstwa udostępnienia danych osobowych osobom nieupoważnionym.

⁴⁴⁵ GI-DS-430/400/04

⁴⁴⁶ GI-DS-430/193/04

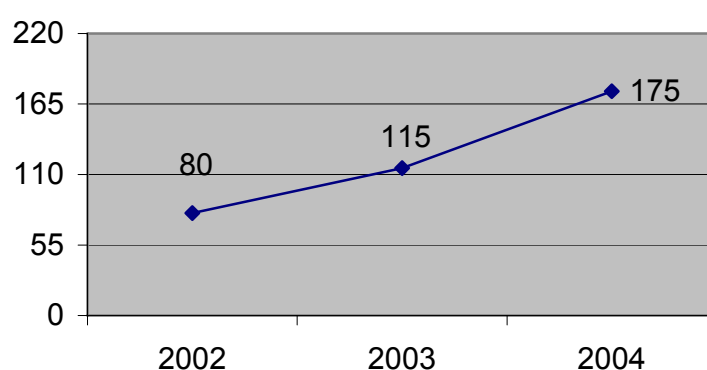
⁴⁴⁷ GI-DS-430/577/04

skarżącego uwzględniono jedynie w zakresie sporządzonych przez zarząd dokumentów, odmawiając jednocześnie wprowadzenia analogicznych zmian w dokumentach, które zostały zarządowi przekazane i których nie był autorem, np. w kwestionowanym przez skarżącego wykazie lokali mieszkalnych. Odmowa ta jednak była nieuzasadniona, bowiem od chwili wykazania przez skarżącego, że zarząd przetwarza jego dane w niepoprawnej formie powstał po stronie nowego administratora obowiązek skorygowania błędnych danych w całości posiadanej dokumentacji.

W wydanej w tej sprawie decyzji administracyjnej nakazano zatem zarządowi sprostowanie błędnie wpisanego imienia skarżącego również w dokumencie sporządzonym przez poprzedniego administratora⁴⁴⁸. Zarząd zastosował się do wydanego przez Generalnego Inspektora nakazu.

W 2004 r. liczba skarg na działanie podmiotów z sektora mieszkalnictwa znacząco wzrosła. Zwiększyła się również ilość interwencji podejmowanych w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w przetwarzaniu danych przez te podmioty. Natomiast tematyka skarg nie odbiegała od tej poruszanej w skargach kierowanych do Generalnego Inspektora w latach ubiegłych.

2 W omawianym okresie sprawozdawczym utrzymała się bardzo duża liczba **pytań o interpretację przepisów** dotyczących przetwarzania danych osobowych w sektorze mieszkalnictwa.

Wykres: Liczba pytań z zakresu omawianej problematyki, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Tylko 3 z nadesłanych pytań skierowane zostały do Generalnego Inspektora przez podmioty publiczne. Tradycyjnie największa liczba pytań dotyczyła legalności ujawniania przez zarząd wspólnoty mieszkaniowej i zarząd spółdzielni mieszkaniowej informacji o zaległościach z tytułu opłat czynszowych członków wspólnot⁴⁴⁹ i spółdzielni⁴⁵⁰. Ponadto do Generalnego Inspektora napłynęło wiele pytań dotyczących:

⁴⁴⁸ GI-DEC-DS-224/04

⁴⁴⁹ Np. GI-DP-024/236/04, GI-DP-024/422/04, GI-DP-024/505/04, GI-DP-024/660/04, GI-DP-024/939/04, GI-DP-024/998/04, GI-DP-024/1625/04, GI-DP-024/1886/04.

- dostępu członków spółdzielni/wspólnoty do dokumentacji dotyczącej spółdzielni/wspólnoty⁴⁵¹,
- dostępu członków spółdzielni do informacji o wynagrodzeniu członków zarządu, rady nadzorczej i pracowników spółdzielni⁴⁵².

Z interesującą sprawą zwróciła się do Generalnego Inspektora Spółdzielnia Mieszkaniowa Gocław – Lotnisko⁴⁵³. Jeden z członków tej spółdzielni nie wyraził zgody na umieszczenie jego danych w spisie lokatorów sporządzonym na potrzeby pracowników ochrony zatrudnionych przez spółdzielnię. Rozpatrując przedmiotową sprawę Generalny Inspektor w pierwszej kolejności zwrócił uwagę, iż w przypadku, gdy podmiot świadczący usługi w zakresie ochrony osób i mienia przetwarzał będzie dane osobowe właścicieli lokali znajdujących się w chronionym przez niego budynku na zlecenie spółdzielni i w ramach zawartej z nią umowy podmiot ten nie będzie administratorem danych osobowych wyżej wymienionych osób, ale będzie je przetwarzał na podstawie umowy zawartej w trybie art. 31. W takiej sytuacji na podmiocie tym nie będzie spoczywał obowiązek legitymowania się przesłanką spośród określonych w art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych – np. uzyskania zgody osoby, której dane dotyczą, gdyż obowiązek ten spoczywa tylko na administratorze danych⁴⁵⁴.

W omawianym okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor odpowiadał również na kilka pytań o legalność umieszczenia w porządku posiedzenia walnego zgromadzenia spółdzielni mieszkaniowej danych osobowych członka, którego wykluczenie ze spółdzielni ma być przedmiotem decyzji walnego zgromadzenia⁴⁵⁵. Generalny Inspektor wskazywał w takich przypadkach art. 37 § 3 Prawa spółdzielczego, który nakazuje spółdzielni zawiadomienie wszystkich członków spółdzielni o czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia w sposób wskazany w statucie. Skoro zatem jednym z punktów porządku obrad walnego

⁴⁵⁰ Np. GI-DP-024/158/04, GI-DP-024/215/04, GI-DP-024/365/04, GI-DP-024/445/04, GI-DP-024/463/04, GI-DP-024/878/04, GI-DP-024/982/04. Problematyka ta została obszernie omówiona w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z działalności za rok 2002 r. Część I, F. Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe.

⁴⁵¹ GI-DP-024/287/04, GI-DP-024/908/04, GI-DP-024/1302/04, GI-DP-024/1508/04

⁴⁵² GI-DP-024/404/04, GI-DP-024/575/04, GI-DP-024/758/04, GI-DP-024/812/04, GI-DP-024/1710/04, GI-DP-024/1880/04. W odpowiedziach Generalny Inspektor wskazywał, iż kwestie związane z ujawnianiem wysokości wynagrodzeń były przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego. W uchwale z dnia 16 lipca 1993 r. (sygn. I PZP 28/93) sąd stwierdził, że ujawnienie przez pracodawcę bez zgody pracownika wysokości jego wynagrodzenia za pracę może stanowić naruszenie dobra osobistego w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego. Zgodnie natomiast z wyrokiem SN z dnia 12 września 2001 r. (sygn. V CKN 440/00) „podanie w prasie informacji o wysokości otrzymywanego wynagrodzenia może nastąpić bez zgody osoby, której dotyczy, gdy pełni ona funkcję publiczną w rozumieniu art. 14 ust. 6 Prawa prasowego. Pełnienie funkcji prezesa zarządu spółdzielni mieszkaniowej może być w konkretnych okolicznościach uznane za działalność publiczną w rozumieniu tego przepisu”.

⁴⁵³ GI-DP-024/1325/04

⁴⁵⁴ Generalny Inspektor wskazał ponadto, iż możliwość przetwarzania danych przez podmiot świadczący usługi w zakresie ochrony osób i mienia danych osobowych właścicieli lokali znajdujących się w chronionym przez niego budynku rozpatrywać należy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. Nr 114, poz. 740 ze zm.), w szczególności jej art. 36 ust. 1 pkt 1, który stanowi, iż pracownicy ochrony przy wykonywaniu zadań ochrony osób i mienia w granicach chronionych obiektów i obszarów mają prawo ustalania uprawnień do przebywania na obszarach lub obiektach chronionych oraz legitymowania osób, w celu ustalania ich tożsamości.

zgromadzenia jest wykluczenie ze spółdzielni określonych członków, pozostali członkowie spółdzielni powinni być o tym powiadomieni⁴⁵⁶. Sposób zawiadomienia członków spółdzielni o czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia powinien być określony w statucie. Generalny Inspektor uznał zatem, iż dla prawidłowego rozpatrzenia przez walne zgromadzenie sprawy wykluczenia członka ze spółdzielni, członkowie spółdzielni biorący udział w zebraniu mają prawo znać dane osoby, której sprawa dotyczy.

Do Generalnego Inspektora zwrócił się również Urząd Miejski w Chodzieży z pytaniem o legalność ujawnienia danych osób uprawnionych do zawarcia umowy najmu mieszkania wchodzącego w skład zasobu gminy poprzez umieszczenie listy takich osób na tablicy ogłoszeń w urzędzie miejskim⁴⁵⁷. Pytający wskazał przy tym na art. 21 ust. 3 pkt 5⁴⁵⁸ w związku z art. 21 ust. 1 pkt 2⁴⁵⁹ ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, który stanowi podstawę podjęcia przez radę gminy uchwały określającej zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy. Generalny Inspektor uznał, iż rada gminy może zrealizować obowiązek poddania kontroli społecznej spraw związanych z wynajmowaniem lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy poprzez ujawnienie danych osób uprawnionych do zawarcia umowy lokalu mieszkalnego z mieszkaniowego zasobu gminy. Sposób oraz forma udostępniania takich danych powinna być określona w uchwale rady gminy.

Generalny Inspektor rozważał także dopuszczalność udostępnienia przez spółdzielnię mieszkaniową rzeczoznawcy majątkowemu aktów notarialnych dotyczących umów kupna sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu zawieranych pomiędzy członkami spółdzielni a osobami trzecimi⁴⁶⁰. Rozpatrując przedmiotową sprawę Generalny Inspektor oparł się na przepisach ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad wyceny nieruchomości oraz zasad i trybu sporządzania operatu szacunkowego (Dz. U. Nr 230, poz. 1924). Wskazał przy tym na art. 155 ust.

⁴⁵⁵ GI-DP-024/2252/04, GI-DP-024/436/04, GI-DP-024/1156/04

⁴⁵⁶ Generalny Inspektor wskazywał przy tym na orzeczenie SN z dnia 9 marca 1961 r., sygn. II CR 11/60, w którym Sąd orzekł, iż podjęcie uchwały w sprawie wykluczenia członka ze spółdzielni wymaga umieszczenia w porządku obrad walnego zgromadzenia sprawy wykluczenia imiennie określonego członka spółdzielni w sposób wyraźny. Ponadto, w judykaturze prezentowany jest pogląd, że „W sprawach o wykluczenie lub wykreślenie albo przy rozpatrywaniu odwołań od takich decyzji rady nadzorczej należy wymienić z imienia i nazwiska członka, którego to dotyczy.” (R. Dzięciecki, *Spółdzielnie Mieszkaniowe. Komentarz, wzory pozwów i wniosków*, Warszawa 2003, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, wydanie II, s. 411).

⁴⁵⁷ GI-DP-024/479/04

⁴⁵⁸ Zgodnie z art. 21 ust. 3 pkt 5 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy powinny określać w szczególności tryb rozpatrywania i załatwiania wniosków o najem lokali zawierany na czas nieoznaczony i o najem lokali socjalnych oraz sposób poddania tych spraw kontroli społecznej.

⁴⁵⁹ Art. 21. ust.1 pkt 2: „Rada gminy uchwała zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym zasady i kryteria wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.”

⁴⁶⁰ GI-DP-024/225/04

1 pkt 7 wyżej powołanej ustawy, który nakazuje rzeczoznawcy majątkowemu dokonującemu wyceny nieruchomości wykorzystać wszystkie dostępne dane dotyczące tej nieruchomości, w tym dane zawarte w umowach, decyzjach i innych dokumentach będących podstawą wpisu do ksiąg wieczystych⁴⁶¹. Jednocześnie cytowany artykuł w ust. 3 nakazuje właściwym organom oraz sądom udostępnić rzeczoznawcy dane, o których mowa w ust. 1.

Analiza treści pytań, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w 2004 r. wskazuje, że mimo, iż od początku swojej działalności Generalny Inspektor wielokrotnie zajmował się problematyką przetwarzania danych osobowych przez spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, w tym często wypowiadał się na ten temat w środkach masowego przekazu, to nadal przetwarzanie danych osobowych na potrzeby mieszkalnictwa budzi dużo wątpliwości. Szczególnym problemem jest ujawnianie danych osób zadłużonych wobec spółdzielni lub wspólnoty z tytułu zaległości w opłatach czynszowych (pytania te stanowią najliczniejszą grupę spośród pytań dotyczących mieszkalnictwa). Rosnące zadłużenie spółdzielni mieszkaniowych powoduje zagrożenie dla ich płynności finansowej i – co bardzo istotne - ma wpływ na wysokość opłat czynszowych ponoszonych przez członków spółdzielni. Taki stan rzeczy powoduje podejmowanie działań mających na celu wywarcie presji na dłużnikach poprzez np. umieszczanie informacji o zadłużeniu na klatkach schodowych budynków. Stąd liczba pytań o dopuszczalność ujawnienia informacji o zadłużeniu członków spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych nadal jest znaczna.

3. W bieżącym okresie sprawozdawczym do Generalnego Inspektora zostały przekazane **2 projekty aktów prawnych** z zakresu mieszkalnictwa, do 1 z nich zostały zgłoszone uwagi. Generalny Inspektor nie opiniował natomiast takich projektów w latach 2002 – 2003.

Uwagi zgłoszone zostały do stanowiska Rządu wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw⁴⁶². Generalny Inspektor zgłosił zastrzeżenia do treści art. 3 projektu zawierającego zmiany ustawy Prawo spółdzielcze w zakresie gwarantującym członkom spółdzielni prawo otrzymania odpisu statutu i regulaminów, zaznajamiania się z uchwałami organów spółdzielni, protokołami obrad organów spółdzielni, protokołami lustracji, rocznymi sprawozdaniami finansowymi, umowami zawieranymi przez spółdzielnię z osobami trzecimi. Uprawnienie to zostało ograniczone, gdyż miałoby ono nie obejmować treści protokołów obrad organów spółdzielni w indywidualnych

⁴⁶¹ Generalny Inspektor zauważył również, iż zgodnie z literaturą przedmiotu „Wedle zacytowanego przepisu rzeczoznawca majątkowy, sporządzając operat szacunkowy, powinien wykorzystać wszelkie dane o nieruchomościach, które mają wpływ na ich wartość. W związku z tym spoczywa na nim obowiązek korzystania ze źródeł wymienionych w ust. 1 pkt 1-7 (...). Ze względu na to, że rzeczoznawca majątkowy ma nieograniczoną dostępność do wspomnianych źródeł, obowiązuje go zakaz przekazywania informacji uzyskanych w toku jego czynności. Zachowanie poufności wynika z pozycji rzeczoznawcy jako osoby zaufania publicznego” (J. Szachulowicz, M. Krassowska, A. Łukaszewska, Gospodarka nieruchomościami. Przepisy i komentarz, Warszawa 2002, wydawnictwo Prawnicze LexisNexis).

⁴⁶² Projekt przekazany pismem z dnia 30 kwietnia 2004 r., znak: BM-2-022-2/04/MID; odpowiedź GI-DP-023/129/04.

sprawach innych członków oraz w sprawach, w których ujawnienie protokołów naruszałoby m.in. przepisy o ochronie danych osobowych. Generalny Inspektor zwrócił uwagę, iż ograniczenie dostępu członkom spółdzielni do treści protokołów obrad organów spółdzielni w indywidualnych sprawach innych członków z powołaniem się na naruszenie ustawy o ochronie danych osobowych budzi zastrzeżenia. Ograniczenie jakichkolwiek praw członków spółdzielni pozostawałoby w sprzeczności z definicją spółdzielni. Spółdzielnia, zgodnie z art. 1 Prawa spółdzielczego, jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą. W opinii Generalnego Inspektora ustawa o ochronie danych osobowych wprost nie daje żadnych podstaw do ograniczania praw członków spółdzielni. Uwagi Generalnego Inspektora zostały uwzględnione w całości.

4. Administratorzy danych działający w sektorze mieszkalnictwa zgłosili do **rejestracji** w 2004 r. 3 zbiory danych osobowych. W roku 2003 i 2002 zgłoszono do rejestracji – odpowiednio – 9 i 6 takich zbiorów.

Niewielka liczba zgłoszeń dokonywanych przez spółdzielnie oraz wspólnoty mieszkaniowe spowodowana jest tym, iż wśród administratorów danych ugruntowała się informacja o zwolnieniu z obowiązku rejestracji zbiorów danych zawierających dane osób u nich zrzeszonych (art. 43 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie danych osobowych).

Do rejestracji Generalnemu Inspektorowi zgłaszały zbiory danych także podmioty sprawujące zarząd nieruchomością wspólną na podstawie umowy zawartej z gminą bądź wspólnotą mieszkaniową. W 2002 roku zgłoszono 5 tego typu zbiorów, w 2003 roku także 5, a w 2004 roku 2 zbiory. Ze względu na to, iż w tym przypadku administratorem danych zawartych w zbiorze jest gmina lub wspólnota mieszkaniowa, informowano wnioskodawców o tym, iż służy im status podmiotu, któremu na podstawie art. 31 ustawy o ochronie danych osobowych powierzono przetwarzanie danych oraz wskazywano im obowiązki wynikające z tego faktu, do których wszakże nie należy zgłoszenie zbioru danych do rejestracji.

5. W okresie sprawozdawczym w spółdzielniach i wspólnotach mieszkaniowych oraz podmiotach prowadzących działalność w zakresie zarządzania nieruchomościami mieszkalnymi przeprowadzono 4 **kontrole** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych⁴⁶³.

Ustalenia dokonane w toku dwóch kontroli uzasadniały wszczęcie postępowania administracyjnego w sprawie przetwarzania danych w sposób naruszający przepisy o ochronie danych osobowych. Stwierdzone uchybienia dotyczyły w szczególności nie dopełnienia w pełnym zakresie

wobec osób, których dane dotyczą, obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 24 ust. 1 i art. 25 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, pozyskiwania danych osób stale zamieszkujących z członkami spółdzielni oraz osób, z którymi zawarte zostały umowy zlecenia lub umowy o dzieło, w zakresie szerszym (imiona rodziców oraz miejsce urodzenia) niż było to niezbędne do realizacji celu ich przetwarzania, nie dopełnienia obowiązku zgłoszenia prowadzonego zbioru danych osobowych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi, a także dopuszczenia do przetwarzania danych osób, którym administrator danych nie nadał stosownych upoważnień.

Istotnym problemem, który pojawił się w toku kontroli podmiotu prowadzącego działalność w zakresie zarządzania nieruchomościami mieszkalnymi było przechowywanie przez ten podmiot danych osobowych zawartych w „Rejestrach stanu osobowego osób zamieszkałych w lokalach”.

Po przeprowadzeniu analizy materiału dowodowego zebranego w sprawie stwierdzono, iż ww. rejestry są w rzeczywistości książkami meldunkowymi, które były prowadzone na podstawie nie obowiązujących przepisów ustawy z dnia 14 lipca 1961 r. o ewidencji i kontroli ruchu ludności (Dz. U. z 1961 r. Nr 33, poz. 164 ze zm.). Stosownie do art. 15 ust. 1 powołanej ustawy, w miastach i osiedlach administratorzy domów, a w ich braku – właściciele domów, obowiązani byli prowadzić książkę meldunkową, przeznaczoną do prowadzenia wpisów o każdym zameldowaniu i wymeldowaniu. Ustawa o ewidencji i kontroli ruchu ludności utraciła moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1975 r. Obecnie obowiązek przechowywania dokumentów dotyczących ewidencji ludności spoczywa na gminach. W związku z tym, że dalsze przechowywanie „Rejestrów stanu osobowego osób zamieszkałych w lokalach” przez jednostkę kontrolowaną nie miało podstawy prawnej w obowiązujących przepisach, zwrócono się do kierownika tej jednostki o ich przekazanie do właściwego archiwum.

W związku z uchybieniami stwierdzonymi w toku przeprowadzonych kontroli w omawianym roku sprawozdawczym zostały wydane decyzje nakazujące usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych oraz umarzające postępowanie w zakresie nieprawidłowości usuniętych w toku postępowania. W decyzjach tych Generalny Inspektor nakazywał w szczególności zgłoszenie do rejestracji prowadzonego zbioru danych osobowych oraz dopełnianie wobec osób, których dane dotyczą, obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych⁴⁶⁴.

H. Telekomunikacja

W analizowanym roku nastąpiła zmiana przepisów Prawa telekomunikacyjnego. W dniu 3 września 2004 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne

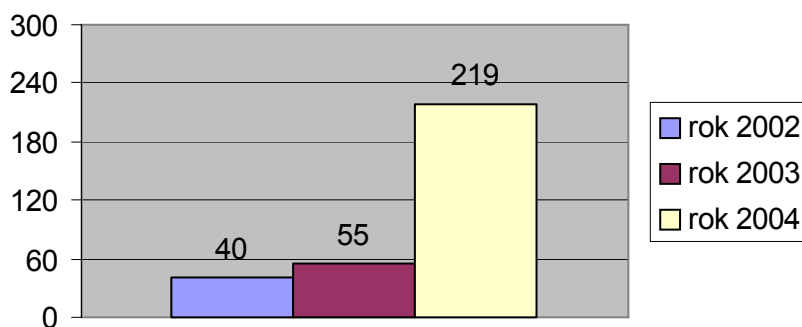
⁴⁶³ GI-DIS-K-411/18/04, GI-DIS-K-411/44/04, GI-DIS-K-411/150/04, GI-DIS-K-411/151/04

(Dz. U. Nr 171 poz. 1800), która uchyliła ustawę z dnia 21 lipca 2000 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 73 poz. 852 ze zm.).

W nowej ustawie (podobnie, jak w uprzednio obowiązującej) dane abonentów objęte są tajemnicą telekomunikacyjną. Warto odnotować jednak, że dotychczas abonent - będący osobą fizyczną- mógł złożyć zastrzeżenie dotyczące umieszczania jego danych w publicznie dostępnym spisie abonentów. Obecnie, zamieszczanie danych identyfikujących takiego abonenta w publicznie dostępnym spisie może nastąpić wyłącznie po uprzednim wyrażeniu przez niego zgody na upublicznienie jego danych w ten sposób.

Podkreślić także należy, iż w obecnie obowiązującym stanie prawnym dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych może, za zgodą użytkownika będącego osobą fizyczną, przetwarzać także inne dane tego użytkownika, niż dane, o których mowa jest w art. 161 ust. 2 ustawy Prawo telekomunikacyjne, w związku ze świadczoną usługą, w szczególności numer NIP, numer konta bankowego lub karty płatniczej, adres korespondencyjny użytkownika (jeżeli jest on inny niż adres miejsca zameldowania na pobyt stały), a także adres poczty elektronicznej oraz numery telefonów kontaktowych. Katalog danych użytkownika, do uzyskania których uprawniony jest dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych za zgodą tego użytkownika, nie jest zatem zamknięty.

1. W 2004 r. do Generalnego Inspektora wpłynęło 219 **skarg** dotyczących telekomunikacji.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg z zakresu telekomunikacji w latach 2002 –2004.

Przeważały skargi (ponad 50% wszystkich skarg dotyczących tego sektora) związane z udostępnieniem danych osobom nieupoważnionym. Na udostępnienie takie skarżono się głównie – podobnie, jak w roku ubiegłym – w związku z:

- dokonywaniem przez spółki z sektora telekomunikacji cesji wierzytelności wobec skarżących;

⁴⁶⁴ Np. decyzja nr GI-DEC-DIS-235/04.

- powierzaniem firmom specjalizującym się w odzyskiwaniu długów przetwarzania – w imieniu i na rzecz operatora – danych skarżących, którzy byli dłużnikami operatorów;
- udostępnianiem danych zastrzeżonych⁴⁶⁵.

Zdarzały się przypadki, w których skarżono się na nielegalne udostępnienie danych przez operatora, który błędnie oznaczył stronę umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych, wskazując w niej jako abonenta skarżącego, który jedynie reprezentował podmiot, w imieniu którego umowa była zawierana. W konsekwencji udostępniono dane skarżących osobom nieupoważnionym, poprzez umieszczenie ich w książce telefonicznej, pomimo, że abonentem była instytucja. W wyniku interwencji Generalnego Inspektora dane te zostały usunięte⁴⁶⁶.

Pomimo, iż odnotowano mniej skarg dotyczących niewłaściwego zabezpieczenia danych przez operatorów, to jednak nie wszyscy operatorzy gwarantują przetwarzanym danym optymalny stopień zabezpieczenia. Przykładem może być sprawa, w której Telekomunikacja Polska S.A., jako wzór dokumentu niezbędnego do przyznania ulgi w abonamencie telefonicznym (przysługującej m.in. inwalidom), wskazywała osobom ubiegającym się o taką ulgę kopię orzeczenia o stopniu niepełnosprawności skarżącego. Tym samym doszło do wielokrotnego udostępnienia danych należących do kategorii szczególnie chronionych – osobom nieupoważnionym⁴⁶⁷. Przetwarzanie takich danych, za wyjątkiem sytuacji określonych w art. 27 ust. 2 ustawy, jest zabronione.

W przedmiotowej sprawie nie zachodziła żadna z przesłanek wskazanych w tym przepisie. Jednocześnie operator nie był w stanie wskazać osoby, która udostępniła dane dotyczące stanu zdrowia skarżącego, co świadczy nie tylko o niedochowaniu należytej staranności w procesie przetwarzania danych, ale również o lekceważącym stosunku do właściwego zabezpieczenia przetwarzanych danych. Skutkiem powyższego było złożenie przez Generalnego Inspektora w niniejszej sprawie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z art. 51 ust. 1 ustawy.

Do kategorii skarg związanych z udostępnieniem danych osobowych osobom nieupoważnionym na skutek nieprawidłowego zabezpieczenia danych zaliczyć należy również skargę dotyczącą przesłania przez NOM Sp. z o.o. do swoich klientów faktur wydrukowanych na papierze, na którym znajdowały się uprzednio wydrukowane pisma zawierające dane innych osób i odpowiedzi na złożone przez nie reklamacje⁴⁶⁸. Jak ustalono, błąd został popełniony przez zatrudnionych tymczasowo pracowników z innej firmy. Na skutek interwencji Generalnego Inspektora administrator podjął działania, które doprowadziły do ukarania karą upomnienia osób winnych uchybieniom.

⁴⁶⁵ Szerzej na temat windykacji należności w rozdziale poświęconym tej tematyce (część II Sprawozdania, lit N).

⁴⁶⁶ GI-DS-430/126/04, GI-DS-430/182/04

⁴⁶⁷ GI-DS-430/109/04

⁴⁶⁸ GI-DS-430/576/04

W sytuacjach, gdy przeprowadzone postępowania wykazywały podejrzenie fałszowania podpisów na umowach o świadczenie usług telekomunikacyjnych Generalny Inspektor kierował zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Przykładowo, w jednej sprawie, wobec uzasadnionego podejrzenia w przedmiocie sfalszowania podpisu oraz posłużenia się danymi osobowymi przez TELE 2 Polska Sp. z o.o. celem zawarcia umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych, równoległe do ww. zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 270 Kodeksu karnego, Generalny Inspektor skierował wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego⁴⁶⁹.

Przedmiotem wielu skarg było także udostępnienie danych zastrzeżonych⁴⁷⁰. Kwestia ta została szczegółowo uregulowana w przepisach Prawa telekomunikacyjnego. Przepisami prawa, które stanowiły podstawę przetwarzania przez operatorów sieci telekomunikacyjnych danych osobowych abonentów były przepisy uchylonej w dniu 3 września 2004 r. ustawy z dnia 21 lipca 2000 r. Prawo telekomunikacyjne. Operator świadczący usługi powszechne był obowiązany dostarczyć abonentom swojej sieci aktualny spis swoich abonentów⁴⁷¹, jednakże abonent będący osobą fizyczną mógł złożyć zastrzeżenie dotyczące umieszczania w publicznie dostępnym spisie abonentów określonych, identyfikujących go danych⁴⁷². Przepis art. 67 ust. 1 uchylonego Prawa telekomunikacyjnego stanowił, iż tajemnica komunikowania się w telekomunikacji, obejmuje m.in. dane dotyczące użytkowników, a analogiczne unormowania zostały wprowadzone do aktualnie obowiązującej ustawy Prawo telekomunikacyjne. Obecnie, zamieszczanie w spisie danych identyfikujących abonenta będącego osobą fizyczną może nastąpić wyłącznie po uprzednim wyrażeniu przez niego zgody na dokonanie tych czynności⁴⁷³. Przepis ustanawiający tą zasadę stanowi wyraźny krok w kierunku zaostrzenia zasad ujawniania danych osobowych abonentów.

Na marginesie dodać należy, że najczęstsze uchybienia w zakresie braku dokonywania zastrzeżeń odnotowano po stronie TP S.A. W sprawach dotyczących tego zagadnienia Generalny Inspektor kierował zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa.

Problemem, którego eskalację zanotowano w 2004 r., była kwestia udostępniania przez TP S.A. danych abonentów NOM Sp. z o.o. Kwestia ta była także przedmiotem skarg w 2003 r., jednakże w 2004 r. było ich zdecydowanie więcej. W sprawach tego rodzaju, wątpliwości skarżących wynikały z faktu, iż pierwotnie zawarli oni umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych z TP S.A. natomiast nie podpisywali żadnych umów z NOM Sp. z o.o., zatem w ich opinii wszelkie działania podejmowane wobec nich przez NOM Sp. z o.o. były nielegalne.

⁴⁶⁹ GI-DS-430/564/04

⁴⁷⁰ GI-DS-430/80/04, GI-DS-430/85/04, GI-DS-430/160/04, GI-DS-430/174/04, GI-DS-430/243/04, GI-DS-430/280/04, GI-DS-430/503/04

⁴⁷¹ Stosownie do postanowień art. 55 Prawa telekomunikacyjnego.

⁴⁷² Art. 70 ust. 3 uchylonego Prawa telekomunikacyjnego.

⁴⁷³ Stosownie do art. 169 ust. 3 nowego Prawa telekomunikacyjnego.

Kwestionowano także dalsze operacje na pozyskanych w ten sposób danych, tj. ich dalsze udostępnianie firmom windykacyjnym. Tymczasem, przekazywanie danych następowało na podstawie porozumienia w zakresie regulowania należności za ruch między sieciami zawartego między TP S.A. i NOM Sp. z o.o., w którym zawarta została klauzula, że NOM Sp. z o.o. będzie przetwarzała te dane wyłącznie dla wypełnienia obowiązków podatkowo-rachunkowych oraz windykacji należności NOM Sp. z o.o. i reklamacji klientów. Tym samym NOM Sp. z o.o. przetwarzała dane dla realizacji swoich prawnie usprawiedliwionych celów, a także mogła zawrzeć umowę o obsługę wierzytelności oraz umowę powierzenia przetwarzania danych i na tej podstawie przekazać dane firmom windykacyjnym⁴⁷⁴.

W analizowanym okresie sprawozdawczym, co należy podkreślić, nie odnotowano – w przeciwieństwie do lat poprzednich – sygnałów dotyczących zbyt szerokiego zakresu danych pozyskanych przez podmioty z tego sektora.

W 2004 r. wpłynęło zdecydowanie mniej skarg dotyczących nie wykonania przez operatorów sieci telekomunikacyjnych obowiązku informacyjnego z art. 24 ustawy o ochronie danych osobowych, co świadczyć może o podniesieniu świadomości u administratorów danych z omawianego sektora, w tym zakresie. Na skutek incydentalnych skarg⁴⁷⁵ i interwencji Generalnego Inspektora obowiązek ten był niezwłocznie wykonywany, a operatorzy dodatkowo wyciągali konsekwencje służbowe wobec osób winnych naruszeń.

Problemem pozostało nadal wykonanie obowiązku informacyjnego z art. 33 ustawy, ale również w takich przypadkach, zasygnalizowanie przez Generalnego Inspektora powyższego problemu skutkowało natychmiastowym udzieleniem wnioskowanych informacji⁴⁷⁶.

Również mniej skarg, niż w latach poprzednich, związanych było z przetwarzaniem danych w celu marketingowym. Administratorzy danych z sektora telekomunikacji wykazują większą świadomość prawną w tym zakresie. Jednakże pojawiły się problemy nieuwzględnienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych w celach marketingowych, jak i braku wyodrębnienia klauzuli zgody w treści ankiet klienta⁴⁷⁷. W takich sytuacjach Generalny Inspektor sygnalizował konieczność podjęcia działań dyscyplinujących wobec osób winnych naruszeń oraz przyjęcie takich rozwiązań organizacyjnych, które pozwolą na uniknięcie w przyszłości sytuacji nieuwzględnienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych w celach marketingowych⁴⁷⁸. Zaznaczyć należy, iż także skarżący nie zawsze przyjmowali do wiadomości, iż marketing własnych produktów jest możliwy

⁴⁷⁴ GI-DS-430/70/04, GI-DS-430/112/04, GI-DS-430/381/04, GI-DS-430/598/04, GI-DS-430/667/04, GI-DS-430/839/04, GI-DS-430/899/04, GI-DS-430/903/04, GI-DS-430/907/04, GI-DS-430/917/04, GI-DS-430/960/04, GI-DS-430/1022/04

⁴⁷⁵ GI-DS-430/513/04

⁴⁷⁶ GI-DS-430/62/04, GI-DS-430/133/04

⁴⁷⁷ GI-DS-430/808/04

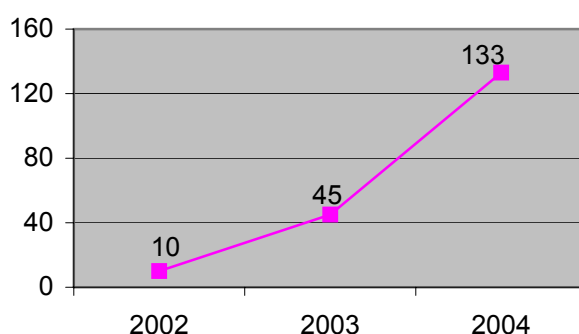
⁴⁷⁸ GI-DS-430/808/04, GI-DS-430/527/04

bez ich zgody, tj. na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy. Stąd też za nieuzasadnione uznawano skargi na przesłanie w trakcie trwania umowy (okresu wypowiedzenia) rachunku i ulotek reklamowych operatora zachęcających skarżących do korzystania z jego usług⁴⁷⁹.

Pomimo obowiązywania ustawy od wielu lat i prowadzenia na szeroką skalę kampanii informacyjnej odnośnie obowiązków spoczywających na administratorach danych, zanotowano przypadek braku wypełnienia obowiązku rejestracji zbioru przez Dialog z siedzibą w Mikołowie. Uporczywa postawa operatora, który pomimo skierowania do niego w tym zakresie sygnalizacji, nie zgłosił zbioru do rejestracji, doprowadziła do skierowania do właściwej prokuratury zawiadomienia o wyczerpaniu znamion przestępstwa z art. 53 ustawy⁴⁸⁰.

Wprawdzie w analizowanym okresie czterokrotnie wzrosła liczba skarg z zakresu telekomunikacji, jednakże ich zakres przedmiotowy nie uległ zmianie. Do wzrostu liczby skarg dotyczących omawianego sektora przyczynił się głównie przyrost liczby skarg dotyczących odzyskiwania przez operatorów należności za usługi telekomunikacyjne⁴⁸¹. Na skutek wystąpień Generalnego Inspektora w roku 2004 r. odnotowano pod koniec omawianego okresu sprawozdawczego znacznie mniej skarg związanych z niesprawnością systemu informatycznego wprowadzonego przez TP S.A. dla celów świadczenia usługi „Błękitna Linia”.

2. W okresie objętym sprawozdaniem wzrosła liczba **pytań o interpretację przepisów** dotyczących przetwarzania danych osobowych w związku ze świadczeniem usług telekomunikacyjnych. W omawianym okresie wpłynęło ich 133, w 2003 r. i w 2002 r. – odpowiednio – 45 i 10. Należy podkreślić, iż wśród wszystkich pytań o tej tematyce, największą grupę stanowiły pytania o legalność przekazania danych osobowych abonenta podmiotowi zajmującemu się windykacją należności⁴⁸².

Wykres: Zestawienie liczby pytań skierowanych do Generalnego Inspektora w latach 2002-2004.

⁴⁷⁹ GI-DS-430/129/04

⁴⁸⁰ GI-DS-430/74/04

⁴⁸¹ Problematyka dochodzenia należności została omówiona w odrębnym rozdziale (część II, lit N).

⁴⁸² M.in. GI-DP-024/2034/04, GI-DP-024/2057/04, GI-DP-024/2313/04. Sprawy te omówione zostały w Części II Sprawozdania Generalnego Inspektora z działalności w 2004 r., w Dziale N, w części dotyczącej Windykacji.

Inne z poruszonych przez pytających problemów to m.in.:

- udostępnianie danych abonenta między operatorami telekomunikacyjnymi⁴⁸³,
- udostępnianie w publicznie dostępnym spisie abonentów danych osobowych zastrzeżonych w umowach o świadczenie usług telekomunikacyjnych⁴⁸⁴.

Generalny Inspektor zajmował się również zagadnieniem legalności odmowy przez Telekomunikację Polską S.A. zastrzeżenia numeru telefonu abonenta umieszczonego na fakturze i wykazie wykonanych połączeń telekomunikacyjnych - tzw. „bilingu”⁴⁸⁵. Wskazał, iż art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 21 lipca 2000 r. Prawo telekomunikacyjne uprawniał abonenta do zastrzeżenia dotyczącego umieszczania w publicznie dostępnym spisie abonentów określonych danych identyfikujących abonenta, dotyczących w szczególności nazwiska, imion, płci albo adresu lub części adresu, a także ich udostępniania za pośrednictwem służb informacyjnych operatora⁴⁸⁶. Przepis ten nie mógł natomiast stanowić podstawy złożenia przez abonenta zastrzeżenia dotyczącego umieszczania jego danych na fakturze, czy wykazie wykonanych połączeń telekomunikacyjnych (tzw. „bilingu”). Generalny Inspektor wskazał jednakże, iż - zgodnie z obowiązującą w prawie cywilnym zasadą swobody umów - strony, w tym przypadku abonent i operator telekomunikacyjny, mogą za obopólną zgodą ustalić, iż na fakturach i „bilingach” przesyłanych do abonenta nie będą ujawnione jego dane. Generalny Inspektor podkreślił jednocześnie, iż zastrzeżenie dotyczące umieszczania danych abonenta na fakturze, czy „bilingu” wynikać może z treści zawartej między stronami umowy, a nie z obowiązujących przepisów prawa, w tym przepisów ustawy o ochronie danych osobowych.

3. W 2004 r. do zaopiniowania Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych przekazano 2 **projekty aktów prawnych** z dziedziny telekomunikacji. Do jednego z nich zgłoszono uwagi. Dotyczyły one projektu ustawy Prawo telekomunikacyjne. Jednym z zagadnień, które budziło zastrzeżenia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych była dopuszczalność zbierania danych osobowych od użytkowników systemu pre-paid oraz zakres pozyskiwanych danych (art. 52 ust. 6 i 7 projektu). W ocenie Generalnego Inspektora w przypadku, gdy usługa została opłacona wcześniej (system pre-paid), nie ma potrzeby zbierania danych osobowych. Nałożenie takiego obowiązku nie znajduje uzasadnienia, a ponadto wykraczałoby poza

⁴⁸³ GI-DP-024/77/04, GI-DP-024/621/04, GI-DP-024/2162/04, GI-DP-024/2164/04. Generalny Inspektor wskazywał na przepisy Działu IV Prawa telekomunikacyjnego stanowiące m.in. o zasadach współpracy operatorów łączonych sieci telekomunikacyjnych. Zgodnie z art. 77 ust. 2 pkt 3 tej ustawy, operatorzy łączonych sieci obowiązani są przekazywać informacje dotyczące wzajemnie świadczonych usług telekomunikacyjnych w połączonych sieciach, w zakresie niezbędnym dla dokonania rozliczeń z tego tytułu.

⁴⁸⁴ GI-DP-024/66/04, GI-DP-024/1276/04, GI-DP-024/2110/04, GI-DP-024/2298/04. Problematyka ta omówiona została w Części I Sprawozdania Generalnego Inspektora za 2002 r., w Dziale F – Telekomunikacja.

⁴⁸⁵ GI-DP-024/195/04

⁴⁸⁶ W obecnie obowiązującym Prawie telekomunikacyjnym nie ma możliwości zastrzeżenia danych osobowych przez abonenta, gdyż dane są publikowane w spisie abonentów tylko za jego zgodą (art. 169 ust. 3).

cel przetwarzania danych. Ponadto Generalny Inspektor podnosił, że zbieranie przez operatorów telekomunikacyjnych danych osobowych od użytkowników usługi przedpłaconej systemu pre-paid w tak szerokim zakresie, jak ma to miejsce w przypadku zbierania danych od osób, które zawarły umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych, jest niezasadne. Istnieje bowiem zasadnicza różnica pomiędzy usługami płatnymi okresowo po ich wykonaniu, a usługami przedpłaconymi systemu pre-paid. W przypadku usług płatnych okresowo po wykonaniu usługi zwiększone ryzyko operatora uzasadnia żądanie szerokiego zakresu informacji pozwalających na identyfikację abonenta. W przypadku usług opłacanych z góry, żądania dotyczące identyfikacji użytkownika powinny być zredukowane do minimum⁴⁸⁷. Uwaga Generalnego Inspektora została uwzględniona i w obowiązującym Prawie telekomunikacyjnym brak jest regulacji przewidującej dopuszczalność zbierania danych osobowych od użytkowników systemu pre-paid. Oznacza to, że operatorzy mogą je przetwarzać po spełnieniu innej przesłanki⁴⁸⁸ niż ta, o której mowa w art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych.

Generalny Inspektor negatywnie zaopiniował również propozycję zmierzającą do wprowadzenia do projektu Prawa telekomunikacyjnego przepisów, które stanowiłyby podstawę prawną do zbierania, opracowywania i przechowywania informacji dotyczących nierzetelnych klientów oraz przekazywania między dostawcami publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych ich danych osobowych, a także nazw, serii oraz numerów utraconych lub zastrzeżonych dokumentów potwierdzających tożsamość (art. 53 ust. 2 pkt 2 i 3, art. 155a oraz art. 155b projektu)⁴⁸⁹. Proponowane przepisy mogły – w ocenie Generalnego Inspektora – naruszyć m.in. zasadę proporcjonalności, albowiem wkroczenie w tym wypadku w prywatność obywateli nie jest konieczne i niezbędne, a także nie jest współmierne do ewentualnych korzyści płynących z wprowadzonej instytucji. Cele, którym proponowane instytucje miały służyć operatorzy telekomunikacyjni mogli osiągnąć korzystając z innych instrumentów prawnych funkcjonujących w obowiązującym systemie prawa. W szczególności Generalny Inspektor wskazał na przepisy ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych, która reguluje zasady i tryb udostępniania przez przedsiębiorców informacji gospodarczych dotyczących wiarygodności płatniczej innych przedsiębiorców i konsumentów. Operatorzy mają możliwość gromadzenia informacji o nierzetelnych klientach na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Uwagi Generalnego

⁴⁸⁷ Stanowisko Generalnego Inspektora przekazane pismami z dnia 30 stycznia 2004 r. oraz z dnia 4 lutego 2004 r., znak: GI-DP-023-39/04/226, z dnia 20 lutego 2004 r., znak: GI-DP-023/39/04/300, z dnia 1 marca 2004 r., znak: GI-DP-023/39/04/303, z dnia 18 marca 2004 r., znak: GI-DP-023/39/04/315 oraz z dnia 21 kwietnia 2004 r., znak: GI-DP-023/39/04/349.

⁴⁸⁸ Np. po uzyskaniu zgody osoby której dane dotyczą (art. 23 ust. 1 pkt 1).

⁴⁸⁹ Stanowisko Generalnego Inspektora z dnia 12 maja 2004 r., znak: GI-DP-023/39/368.

Inspektora zostały uwzględnione i wyżej wskazane regulacje nie zostały wprowadzone do obecnie obowiązującego Prawa telekomunikacyjnego.

4. Podmioty z branży telekomunikacyjnej zgłosiły w 2004 roku do **rejestracji** 5 zbiorów danych osobowych. Dla porównania – w roku 2003 zgłoszono do rejestracji 14 zbiorów, w 2002 natomiast 20 zbiorów. Zgłoszone do rejestracji zbiory danych dotyczyły m. in. abonentów telefonii stacjonarnej oraz użytkowników systemu pre-paid oferowanego przez telefonie komórkowe.

5 W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2004 r. w podmiotach świadczących usługi telekomunikacyjne zostało przeprowadzonych 6 **kontroli** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ich ochronie⁴⁹⁰ (w porównaniu z 2003 r. oznacza to wzrost liczby przeprowadzonych kontroli – w roku 2003 przeprowadzono 4 kontrole, w roku 2002 – 8). Trzy z nich przeprowadzono w związku z rozpatrywanymi przez Generalnego Inspektora skargami, w związku z czym postępowanie kontrolne w tych przypadkach zakończyło się przekazaniem dokonanych ustaleń w celu wykorzystania ich w toczącym się postępowaniu zainicjowanym daną skargą. W jednej przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych, natomiast w pozostałych dwóch stwierdzono nieprawidłowości uzasadniające wszczęcie postępowania administracyjnego. Stwierdzone uchybienia dotyczyły nie zastosowania środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanym danym odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną (dokumenty zawierające dane osobowe przechowywano na otwartych regałach w pomieszczeniu tzw. „open space”, do którego dostęp miały także osoby postronne), nie wpisania do ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych daty nadania i ustania upoważnienia do przetwarzania danych osobowych, jego zakresu oraz identyfikatora użytkownika systemu informatycznego, a także brak lub nie zawarcie wszystkich wymaganych elementów, o których mowa w § 4 i § 5 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, w polityce bezpieczeństwa oraz instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych. Ponadto, w toku kontroli jednego z dostawców usług telekomunikacyjnych stwierdzono uchybienia, stanowiące naruszenie – wówczas obowiązujących – przepisów wykonawczych do ustawy o ochronie danych osobowych, m.in. nie zmienianie haseł użytkowników co 30 dni, nie zapewnianie przez system informatyczny odnotowania dla każdej osoby, której dane są przetwarzane, informacji, komu, kiedy i w jakim

⁴⁹⁰ GI-DIS-K-411/48/04, GI-DIS-K-411/68/04, GI-DIS-K-411/71/04, GI-DIS-K-411/99/04, GI-DIS-K-411/102/04, GI-DIS-K-411/135/04

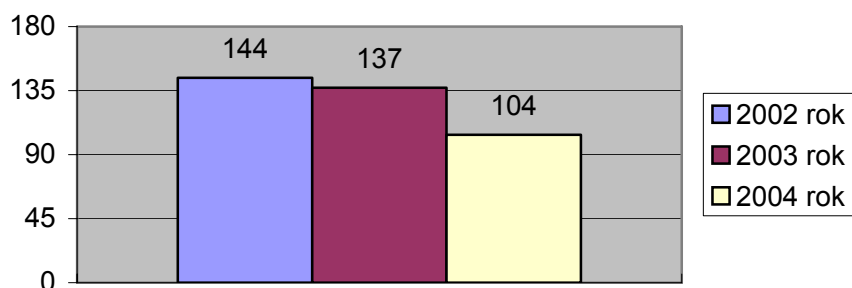
zakresie dane zostały udostępnione. Ze względu jednak na zmianę przepisów nakładających na administratorów przetwarzających dane przy użyciu systemów informatycznych spełnienie wskazanych wymogów⁴⁹¹, w ww. zakresie nie wszczęto postępowania administracyjnego.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami zostały wydane decyzje nakazujące usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych oraz umarzające postępowanie w zakresie nieprawidłowości usuniętych w toku postępowania.

I. Marketing

Przetwarzanie danych w celu marketingowym jest dopuszczalne na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie danych osobowych, tj. zgody osób, których dane dotyczą, bądź art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy, tj. w prawnie usprawiedliwionym celu, do którego ustawa zalicza m.in. marketing bezpośredni własnych produktów lub usług. Zastosowanie pierwszej ze wskazanych przesłanek nie wymaga spełnienia żadnych dodatkowych warunków. Przetwarzając zaś dane na podstawie przesłanki, o której mowa w pkt 5 wskazanego przepisu, muszą być spełnione wymogi dodatkowe – przetwarzanie danych musi odbywać się z poszanowaniem praw i wolności osób, których dane dotyczą.

1. W 2004 r. zaobserwowano spadek liczby **skarg** dotyczących działalności marketingowej. Przyczyny tego można upatrywać w dotychczasowej działalności Generalnego Inspektora, który zwraca szczególną uwagę na przetwarzanie danych przez podmioty z omawianego sektora, reagując – poprzez formułowane w decyzjach administracyjnych nakazy przywrócenia stanu zgodnego z prawem – na wszelkie pojawiające się w tym zakresie nieprawidłowości.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg, jakie wpłynęły do Generalnego Inspektora w związku z prowadzeniem działalności marketingowej w latach 2002 – 2004.

⁴⁹¹ Utrata z dniem 1 maja 2004 r. mocy obowiązującej przez rozporządzenie w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych oraz wyznaczenie 6-miesięcznego terminu na dostosowanie tych systemów do wymogów określonych w § 7 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych.

W omawianym okresie nadal kontrowersje budziła działalność polegająca, w głównej mierze, na handlu bazami danych. Niektóre z podmiotów funkcjonujących na rynku – pomimo licznych interwencji podejmowanych w latach ubiegłych przez organ ds. ochrony danych osobowych – wciąż naruszają przepisy o ochronie danych osobowych⁴⁹². Również nowe podmioty, których działalność nie była uprzednio przedmiotem zainteresowania Generalnego Inspektora, nie zawsze respektowały podstawowe zasady przetwarzania danych, co więcej, sposób zorganizowania przez nie działalności jednoznacznie wskazywał na świadome dążenie do uniknięcia odpowiedzialności za naruszenie przepisów prawa⁴⁹³.

Analiza skarg, jakie wpłynęły do Biura GODO w omawianym okresie sprawozdawczym wskazuje, iż ich przedmiot pokrywa się w znacznej mierze z tym, który jest już znany Generalnemu Inspektorowi z lat poprzednich. Skargi kierowane do Generalnego Inspektora dotyczyły przede wszystkim:

- kwestii legalności przetwarzania danych osobowych przez firmy marketingowe, (przetwarzania danych z powołaniem się na art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy przez podmioty mające siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej, przekazywania przez ww. firmy - na podstawie umów - danych osobowych polskim podmiotom, wymuszania zgody na przetwarzanie danych osobowych, nieuwzględniania sprzeciwu skarżących wobec wykorzystywania ich danych osobowych w celach marketingowych),
- nierzetelnego wypełniania przez wskazane podmioty obowiązków informacyjnych, o których mowa w art. 24 i art. 25 ustawy.

W omawianym roku sprawozdawczym problematyczną kwestią było przede wszystkim zagadnienie przetwarzania danych w celach marketingowych przez podmioty mające swoją siedzibę poza granicami RP. Problem ten występował również w latach poprzednich⁴⁹⁴, lecz w 2004r. znacznie wzrosła jego skala. Dotyczy to głównie przypadków związanych z działalnością Travel4Life Inc., z siedzibą w Stanach Zjednoczonych oraz Integra Direct Corp. również z siedzibą w Stanach Zjednoczonych. Podmioty te, wykorzystując dane osobowe skarżących przesyłały im materiały marketingowe informujące, że w wyniku „decyzji o przyznaniu dotacji” i „decyzji wypłaty” (użycie tych sformułowań miało na celu stworzenie w odbiorcach wrażenia, iż otrzymują urzędowe pisma), przyznana im została wysoka wygrana pieniężna. Jednakże, aby ją odebrać należało spełnić kilka warunków, np. zadzwonić pod wskazany numer (koszt połączenia za minutę

⁴⁹² Przykładem mogą być takie firmy jak: Reader's Digest Przegląd Sp. z o.o., IMP Sp. z o.o., ZXY Sp. z o.o., Vegas Sp. z o.o., Alladyn Sp. z o.o., Międzynarodowe Biuro Obsługi Domów Wysyłkowych Sp. z o.o., Bertelsmann Media Sp. z o.o., BTM Leaders Sp. z o.o., Mediadress Polonia Sp. z o.o., De Agostini Atlas Sp. z o.o.

⁴⁹³ Alan Sp. z o.o., Travel4Life Inc. z siedzibą w Stanach Zjednoczonych, Integra Direct Corp. z siedzibą w Stanach Zjednoczonych.

⁴⁹⁴ Np. „Lifo Limited” z siedzibą na Cyprze.

wahał się w granicach od kilku do kilkunastu złotych). Skarżący otrzymując pisma tej treści zwracali się do Generalnego Inspektora o wyjaśnienie, skąd wymienione firmy posiadają ich dane osobowe (firmy te bowiem nie wskazywały źródła pozyskania przedmiotowych danych) i na jakiej podstawie je przetwarzają. Jak wynikało z dokonanych w opisywanych sprawach ustaleń⁴⁹⁵, firmy te przetwarzały dane za pośrednictwem podmiotów działających na terytorium RP na podstawie umów powierzenia (np. Alan Sp. z o.o., który to podmiot został upoważniony do wysyłki ofert).

W proces ten zaangażowana była również inna firma, występująca pod nazwą „Tymek”, która – tak jak Alan Sp. z o.o. – podawała jedynie adres swojej skrytki pocztowej. Natomiast pod numerem telefonu wskazywanym przez te podmioty zarejestrowana była z kolei Legion Polska Sp. z o.o. Powyższe uniemożliwiało skontaktowanie się z tymi podmiotami zarówno skarżącym, uprawnionym do kontroli procesu wykorzystywania ich danych osobowych, jak też organowi ds. ochrony danych osobowych. Biorąc pod uwagę wskazane okoliczności, Generalny Inspektor zawiadamiał organy ścigania o naruszeniu przepisów o ochronie danych osobowych polegającym na podejrzeniu braku istnienia podstawy do ich przetwarzania⁴⁹⁶.

Mniejsza niż w latach ubiegłych ilość sygnałów dotyczyła wymuszania przez podmioty świadczące usługi marketingowe zgody na przetwarzanie danych w celach promocyjno-handlowych, jak też na przekazywanie ich innym podmiotom. Omawiany problem wiązał się z uzależnianiem realizacji zamówienia określonego produktu od wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych w wymienionych celach, co było działaniem nieprawidłowym. Kwestionowaną praktykę stosowała przede wszystkim Reader's Digest Przegląd Sp. z o. o. w związku z organizowaniem kolejnej edycji Wielkiej Loterii Reader's Digest⁴⁹⁷, choć również inne firmy dopuszczały się podobnego rodzaju nieprawidłowości, np. Bauer-Weltbild Media Sp. z o.o., Sp. k.⁴⁹⁸.

Odrębną kategorię rozpatrywanych spraw stanowiły skargi dotyczące nieuwzględniania sprzeciwu skarżących wobec wykorzystywania ich danych w celach marketingowych. Przyczyną zaistnienia tego rodzaju sytuacji, jak wyjaśniały firmy, u których stwierdzono takie naruszenia, były najczęściej względy techniczno-logistyczne, powodujące niemożność natychmiastowego wycofania przygotowanej już korespondencji, w sytuacji złożenia sprzeciwu. Wszystkie tego rodzaju przypadki były oceniane przez organ ochrony danych osobowych negatywnie, bowiem ustawodawca nie przewiduje terminu przejściowego, w którym administrator danych mógłby przetwarzać dane osoby, po złożeniu przez nią sprzeciwu. Mając na względzie uporczywość tego rodzaju praktyk wobec winnych naruszeń⁴⁹⁹, kierowano do organów ścigania zawiadomienia

⁴⁹⁵ Np.: GI-DS-430/91/04, GI-DS-430/130/04, GI-DS-430/132/04, GI-DS-430/158/04, GI-DS-430/165/04.

⁴⁹⁶ GI-DS-430/158/04, GI-DS-430/165/04

⁴⁹⁷ GI-DS-430/465/04

⁴⁹⁸ GI-DS-430/891/04

⁴⁹⁹ Np. Alladyn Sp. z o.o., Polska Telefonii Cyfrowa Sp. z o.o.

wskazujące na fakt niedopuszczalnego w tych sytuacjach przetwarzania danych osobowych w celach objętych sprzeciwem⁵⁰⁰.

Podobnie jak w latach ubiegłych, również w omawianym okresie zdarzały się uchybienia, związane z nieudzielaniem osobom, których dane przetwarzano informacji, określonych w art. 24 i 25 ustawy. Z punktu widzenia osoby, której dane dotyczą, uzyskanie tych informacji, o ile nie stanowi jeszcze gwarancji prawidłowego przebiegu procesu przetwarzania danych, to stwarza realną możliwość kontroli tego procesu. Jest to szczególnie istotne, gdy chodzi o przetwarzanie danych przez firmy o marketingowym profilu działalności, gdyż wiąże się to z intensywnym obrotem danymi pomiędzy różnymi podmiotami. Jednakże administratorzy danych często unikają udzielenia tych informacji, bądź przekazują nieprawdziwe lub nieaktualne już dane, wprowadzając tym samym osoby zainteresowane w błąd. Generalny Inspektor, oceniając takie działania w kategoriach naruszenia art. 25 ust. 1 ustawy, zawiadamiał prokuraturę o popełnieniu przestępstwa z art. 54 ustawy⁵⁰¹.

Udzielanie przez administratora danych - osobie, której dane dotyczą - informacji, o których mowa w art. 25 ustawy, musi odbyć się bezpośrednio po utrwaleniu zebranych danych, ale przed ich wykorzystaniem w celach marketingowych. Nieprawidłowa jest zatem praktyka powszechnie stosowana przez firmy marketingowe, która polega na udzielaniu stosownych informacji dopiero wraz z pierwszą przesyłką. Takie działania sprawiają, że osoba zainteresowana nie może skorzystać w pełni z przyznanych jej uprawnień, w szczególności z prawa wniesienia sprzeciwu wobec wykorzystania jej danych w celach marketingowych⁵⁰². Wskazana sytuacja dotyczyła przede wszystkim praktyki stosowanej przez IMP Sp. z o.o., która pozyskawszy dane od Reader's Digest Przegląd Sp. z o. o. wypełniała obowiązek informacyjny dopiero na przesłanych materiałach reklamowych. Również i w tym przypadku organ ochrony danych osobowych za konieczne uznał zawiadomienie organów ścigania o popełnieniu przestępstwa przez IMP Sp. z o.o.⁵⁰³. Podobnego naruszenia dopuściła się Reader's Digest Przegląd Sp. z o. o., co też poskutkowało skierowaniem sprawy do prokuratury⁵⁰⁴.

Pomimo, że statystyka wskazuje, że liczba skarg na działalność podmiotów marketingowych w bieżącym roku sprawozdawczym spadła, to jednak przedwczesnym byłoby

⁵⁰⁰ GI-DS-430/164/04, GI-DS-430/527/04

⁵⁰¹ Uchybienia w zakresie obowiązku informacyjnego stwierdzono wobec Vegas Sp. z o.o., IMP Sp. z o.o., Reader's Digest Przegląd Sp. z o.o.

⁵⁰² Powyższe stanowisko Generalnego Inspektora potwierdzone zostało w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 22 stycznia 2004 r. (sygn. II SA 2665/02), który m.in. wskazał, że „(...) połączenie w jednym piśmie obowiązku informacyjnego z art. 25 ustawy z dalszym przetwarzaniem danych osób, których dane dotyczą, bez ich zgody stawiałoby pod znakiem zapytania cały art. 23 ustawy. Pozwalałoby bowiem zawsze do czasu zgłoszenia sprzeciwu posługiwać się czyimiś danymi osobowymi (...)”.

⁵⁰³ GI-DS-430/101/04

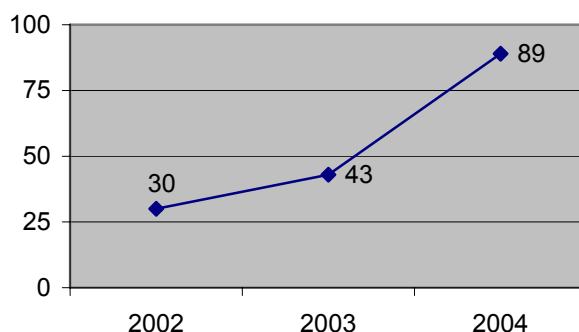
⁵⁰⁴ GI-DS-430/605/04

twierdzenie, że jest to wynikiem większej staranności i uwagi poświęcanej przez te podmioty zagadnieniom ochrony danych osobowych. Kilkuletnie doświadczenia i obserwacje rynku związanego z marketingiem bezpośrednim pozwalają na stwierdzenie, że jest on niestabilny.

Często firmy, które w ubiegłych latach funkcjonowały, już nie istnieją, choć nie jest wykluczona sytuacja, że działalność ta prowadzona jest nadal przez te same osoby, tyle, że pod inną nazwą i innym adresem⁵⁰⁵.

Jednym z większych zagrożeń w analizowanym sektorze jest widoczne dążenie firm marketingowych do przenoszenia procesu przetwarzania danych osobowych polskich obywateli poza granice kraju, czy też uczynienie administratorem (przynajmniej formalnie) podmiotu, który ma siedzibę za granicą. W tego rodzaju sytuacjach zbadanie przez Generalnego Inspektora spraw związanych z wykorzystywaniem przez te podmioty danych osobowych, było znacznie utrudnione (np. brak możliwości odebrania od nich wyjaśnień, przeprowadzenia kontroli). Dlatego też sprawy z udziałem tych podmiotów były przekazywane organom ścigania, posiadającym instrumenty prawne do szerszego ich zbadania.

2. Wprawdzie w 2004 roku nastąpił spadek liczby skarg skierowanych do Generalnego Inspektora na działalność marketingową, niemniej nastąpił dwukrotny wzrost liczby **pytań o interpretację przepisów** z omawianego zakresu.

Wykres: *Liczbowe zestawienie pytań, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.*

Ze względu na specyfikę problematyki przetwarzania danych dla celów marketingowych, do Generalnego Inspektora nie wpłynęło ani jedno pismo skierowane przez podmiot ze sfery publicznej. Generalny Inspektor otrzymywał natomiast pytania od osób prywatnych i od przedsiębiorców. Nadesłane do Generalnego Inspektora pytania dotyczyły m.in.:

- przesyłania ofert marketingowych drogą elektroniczną⁵⁰⁶,

⁵⁰⁵ Zdarzają się przypadki, że podmioty nie dokonują zmian w rejestrze handlowym (ewidencji działalności gospodarczej), czy też w rejestrze prowadzonym przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, mimo zmiany swoich siedzib bądź zaprzestania prowadzenia działalności, co sprawia, że w takiej sytuacji brak jest możliwości jakiegokolwiek weryfikacji w uzyskaniu sygnałów o zaistnieniu nieprawidłowości.

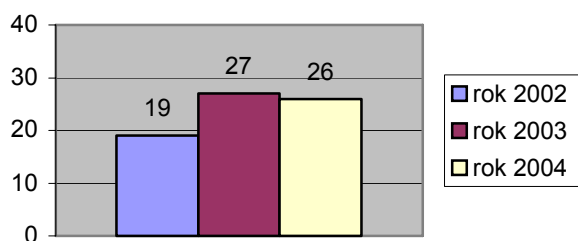
⁵⁰⁶ GI-DP-024/243/04, GI-DP-024/918/04, GI-DP-024/1245/04, GI-DP-024/1825/04, GI-DP-024/2051/04

- uprawnień przysługujących osobom, których dane dotyczą, wynikających z ustawy o ochronie danych osobowych,
- uzależniania zawarcia umowy od wyrażenia zgody na przetwarzanie danych w celu marketingowym⁵⁰⁷.

Zauważyć należy, iż stale wzrasta liczba spraw dotyczących przetwarzania danych osobowych dla celów marketingowych poprzez Internet, w szczególności przesyłania ofert marketingowych drogą elektroniczną (tzw. spam). W sprawach takich Generalny Inspektor odsyłał do przepisów ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204 ze zm.)⁵⁰⁸ wskazując równocześnie, iż z uwagi na fakt, że zgodnie z art. 10 ust. 3 tej ustawy, przesyłanie niezamówionej informacji handlowej stanowi czyn nieuczciwej konkurencji, a podmiotami właściwymi do rozstrzygnięcia spraw dotyczących tej problematyki są rzecznicy konsumentów⁵⁰⁹. W przypadkach takich istnieje także możliwość skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

3. Generalny Inspektor – podobnie, jak w latach 2002 – 2003 – nie opiniował żadnego **projektu aktu prawnego** dotyczącego tej problematyki.

4. W roku 2004 podmioty prowadzące działalność marketingową na rzecz innych podmiotów zgłosiły do **rejestracji** 26 zbiorów danych osobowych. W 2003 roku podmioty z tego sektora zgłosiły 27 zbiorów danych osobowych, natomiast w roku 2002 – 19.

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów danych osobowych dotyczących przetwarzania danych w związku z prowadzeniem działalności marketingowej, zgłoszonych do rejestracji w latach 2002 – 2004.

⁵⁰⁷ GI-DP-024/10/04, GI-DP-024/910/04, GI-DP-024/1050/04, GI-DP-024/2139/04. Generalny Inspektor wskazywał w tego rodzaju sprawach, iż na gruncie przepisów ustawy o ochronie danych osobowych istnieje wymóg zapewnienia osobie, której dane dotyczą swobodnego, nieskrępowanego podjęcia decyzji i wyrażenia woli w sprawie zgody na przetwarzanie jej danych osobowych w określonym celu. Zatem uzależnianie zawarcia umowy od wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych budzi zastrzeżenia z punktu widzenia zgodności takiego działania z przepisami o ochronie danych osobowych.

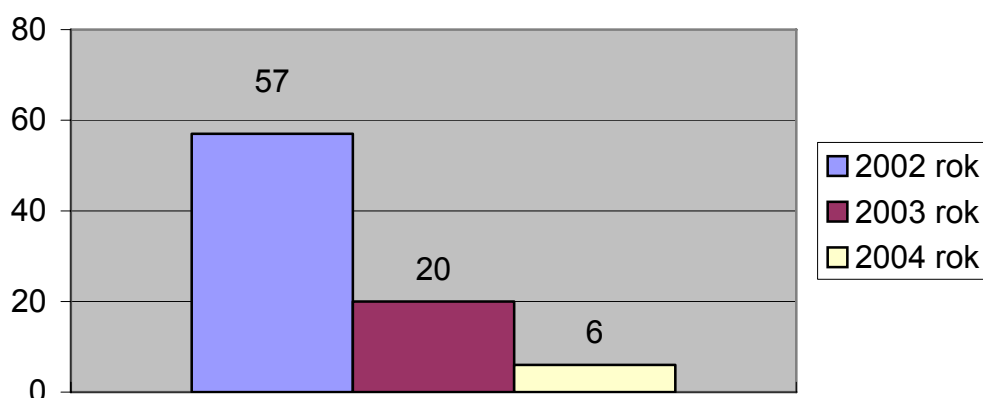
⁵⁰⁸ Temat ten omówiony został w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora za 2003 w Części II, Dziale I Marketing.

⁵⁰⁹ Zgodnie z art. 37 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t. j. Dz. U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804 ze zm.), do zadań rzecznika konsumentów należy zapewnienie bezpłatnego poradnictwa konsumenckiego i informacji prawnej w zakresie ochrony konsumentów oraz występowanie do przedsiębiorców w tym zakresie, a także wytaczanie powództw na rzecz konsumentów oraz wstępowanie za ich zgodą do toczącego się postępowania w sprawach o ochronę interesów konsumentów.

Zgłaszane do rejestracji zbiory danych zawierały z reguły dane osób biorących udział w różnego rodzaju konkursach, promocjach, loteriach. Przetwarzanie danych miało na celu badanie opinii publicznej oraz preferencji osób, do których kierowane są oferty marketingowe.

Zgłoszenia rejestracyjne generalnie należy ocenić jako wypełnione poprawnie. Nielicznie występujące nieprawidłowości polegały na braku wskazania odbiorców lub kategorii odbiorców, którym dane mogą być przekazywane, oraz uchybień w zakresie opisu środków technicznych i organizacyjnych zastosowanych w celach określonych w art. 36 – 39 ustawy.

5. W 2004 r. w podmiotach świadczących usługi marketingowe przeprowadzono 6 kontroli zgodności przetwarzania danych z przepisami o ich ochronie⁵¹⁰.

Wykres: Liczbowe zestawienie kontroli przeprowadzonych w podmiotach świadczących usługi marketingowe w latach 2002 – 2004.

Kontrole przeprowadzano w związku z prowadzonymi przez Generalnego Inspektora postępowaniami administracyjnymi zainicjowanymi wniesionymi skargami lub w związku ze zgłoszonymi do rejestracji zbiorami danych – w sytuacji, gdy na podstawie informacji przekazanych w zgłoszeniach nie można było ocenić warunków organizacyjno – technicznych, w jakich przetwarzane są dane. Wszystkie kontrole były kontrolami częściowymi – zakresem kontroli obejmowano wyłącznie konkretne zagadnienia.

W związku z tak określonymi zakresami kontroli podmiotów świadczących usługi marketingowe tylko w jednym przypadku stwierdzone zostały uchybienia, które były podstawą do wszczęcia odrębnego postępowania administracyjnego. Dotyczyły one jednak innych zagadnień, niż problematyka marketingu (np. zbierania szerszego zakresu danych od osób, z którymi zawarte zostały umowy zlecenia lub umowy o dzieło, niż było to niezbędne do realizacji celu przetwarzania

⁵¹⁰ GI-DIS-K-411-37/04, GI-DIS-K-411-38/04, GI-DIS-K-411-27/04, GI-DIS-K-411-28/04, GI-DIS-K-411-103/04, GI-DIS-K-411-112/04

danych oraz nie zawarcia w ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych informacji o dacie nadania i ustania oraz zakresie upoważnienia).

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami została wydana decyzja administracyjna nakazująca usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych oraz umarzająca postępowanie w zakresie nieprawidłowości usuniętych w toku postępowania. W decyzji Generalny Inspektor nakazał jednostce kontrolowanej zaprzestanie zbierania danych osobowych w zakresie szerszym, niż wynika to z obowiązujących przepisów prawa⁵¹¹.

J. Media

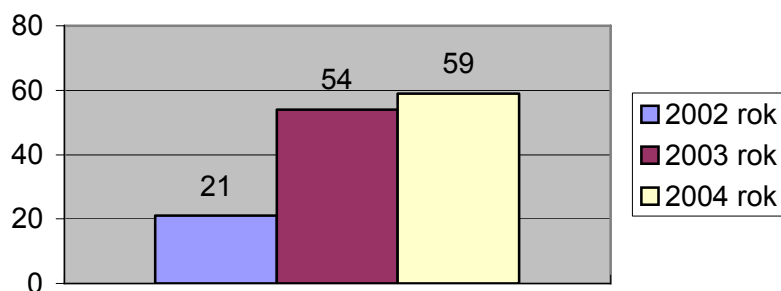
Przetwarzanie danych osobowych przez środki masowego przekazu odbywa się na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 ze zm.).

W omawianym okresie sprawozdawczym, na skutek wprowadzenia do ustawy o ochronie danych osobowych art. 3a ust. 2⁵¹², rozstrzygnięta została kwestia zastosowania jej przepisów do przetwarzania danych osobowych w prasie, w utworach literackich oraz w szeroko pojętej działalności artystycznej. Przepis ten ogranicza stosowanie przepisów ustawy, z wyjątkiem jej art. 14-19 i art. 36 ust. 1, jeżeli przetwarzanie danych miałoby związek z prasową działalnością dziennikarską, literacką bądź artystyczną. Powyższe wyłączenie nie ma charakteru bezwzględnego – nie dotyczy sytuacji, w których „(...) wolność wyrażania swoich poglądów i rozpowszechniania informacji istotnie narusza prawa i wolności osoby, której dane dotyczą”. Omawiany przepis z jednej strony określił w sposób precyzyjny zakres regulacji przepisów ustawy wobec danych przetwarzanych w środkach masowego przekazu wskazując wprost te przepisy, które mogą znaleźć w takiej sytuacji zastosowanie, z drugiej strony jednak pozostawił pewną swobodę w jego stosowaniu poprzez niedookreślony zwrot warunkujący wyłączenie jego zastosowania.

1. W 2004 r. nieznacznie wzrosła liczba **skarg** skierowanych do Generalnego Inspektora w związku z przetwarzaniem danych w środkach masowego przekazu, tj. prasie, telewizji, radio, podmiotach świadczących usługi retransmisyjne.

⁵¹¹ GI-DEC-DIS-12/05.

⁵¹² Zmiana ta wynika przede wszystkim z zaleceń Komisji Europejskiej, która zwracała uwagę na brak w polskiej ustawie odpowiednika art. 9 Dyrektywy 95/46 WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych, statuującego zwolnienie (w odpowiednim zakresie) spod rygorów prawa ochrony danych działalności wykonywanej „(...) wyłącznie w celach dziennikarskich lub dla celów wypowiedzi artystycznej bądź literackiej (...)”.

Wykres: Liczba skarg dotyczących przetwarzania danych osobowych przez środki masowego przekazu skierowanych do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Sprawy związane z działalnością środków masowego przekazu, jakie wpłynęły do Biura GODO koncentrowały się głównie na:

- udostępnianiu przez podmioty świadczące usługi retransmitowania programów telewizyjnych przez sieci kablowe danych osobowych abonentów podmiotom trzecim, np. firmom windykacyjnym lub innym operatorom,
- nie zabezpieczaniu danych osobowych przed ich udostępnianiem osobom nieupoważnionym,
- niedopełnianiu obowiązku informacyjnego określonego w art. 33 ust. 1 ustawy.

Podobnie jak w 2003 r. najliczniejsza grupa spraw z zakresu działalności mediów dotyczyła zarzutów nieuprawnionego udostępniania przez operatorów sieci kablowych danych osobowych innym podmiotom. Jak wielokrotnie wskazywali skarżący – mimo, że umowy o świadczenie usług zawierali z operatorami – to inne podmioty, z którymi nie łączyły ich żadne stosunki umowne, domagały się od nich zapłaty należności za usługi dostarczania sygnału telewizji kablowej. W toku prowadzonych postępowań okazywało się jednak, że nie dochodziło do zmiany administratora danych, a jedynie operatorzy dokonywali zlecenia czynności windykacyjnych podmiotom trzecim, co znajdowało uzasadnienie w art. 31 ustawy.

W innych przypadkach operatorzy wraz ze zbyciem sieci przekazywali nabywcom dane osobowe bez wiedzy i zgody abonentów. Operatorzy, którzy w ten sposób pozyskali dane, powołując się na ciągłość świadczenia usług telekomunikacyjnych przetwarzali dane osobowe, m.in. w celu dochodzenia roszczeń, przytaczając jako podstawę prawną swoich działań umowę, pierwotnie zawartą przez abonenta z innym operatorem. Przykładem opisaney praktyki była skarga na Telewizję Kablową VECTRA S.A., której „Zakład Usług Elektronicznych” z siedzibą w Bełchatowie przekazał dane osobowe skarżącego, w związku ze sprzedażą sieci telewizji kablowych.⁵¹³ Oceniając takie działania jako niezgodne z prawem, bowiem skarżący nie wyrażał na

⁵¹³ GI-DS-430/340/04

nie zgody, Generalny Inspektor zawiadomił właściwą prokuraturę o popełnieniu przez zbywcę danych przestępstwa z art. 51 ustawy i jednocześnie z art. 53 ustawy (niedopełnienie obowiązku zgłoszenia zbioru do rejestracji). Z kolei, mając na uwadze, iż Telewizja Kablowa VECTRA S.A. pozyskała przedmiotowe dane bez podstawy prawnej, organ ochrony danych osobowych zawiadomił organy ścigania o popełnieniu przestępstwa określonego w art. 49 ustawy. Jednocześnie, wobec Telewizji Kablowej VECTRA S.A. wydana została decyzja administracyjna, w której nakazano operatorowi usunięcie pozyskanych w opisany powyżej sposób danych osobowych skarżącego⁵¹⁴.

Inną kategorią pojawiających się często naruszeń było niewłaściwe zabezpieczanie danych osobowych przed dostępem do nich osób nieupoważnionych. W szczególności korespondencja przekazywana przez operatorów abonentom nie była właściwie zabezpieczona, a także pozostawiano ją u osób trzecich (np. u sąsiadów) w przypadku nieobecności adresata. Nieprawidłowości tych dopuszczały się głównie podmioty świadczące usługi telewizji kablowej⁵¹⁵, ale też np. Internetu⁵¹⁶. Przykładem tego typu naruszeń była skarga na nieprawidłowe doręczanie korespondencji swoim abonentom przez „Automatic-Serwis” Sp. z o.o.⁵¹⁷ Korespondencję spółki, np. faktury z tytułu abonamentu roznoszono w postaci zgiętej na pół karty, ze znajdującymi się wewnątrz danymi, a w przypadku niezastania odbiorcy w mieszkaniu, była ona pozostawiana u sąsiadów. Osoby te, z uwagi na niezastosowanie przez administratora danych właściwych zabezpieczeń, miały możliwość zapoznania się z jej treścią. Opisana praktyka została uznana za sprzeczną z ustanowionymi w ustawie zasadami bezpieczeństwa, które nakładają na administratorów wymogi zagwarantowania przetwarzanym danym ochrony m.in. przed dostępem do nich osobom nieupoważnionym. Pomimo zasygnalizowania powyższej nieprawidłowości „Automatic-Serwis” Sp. z o.o. nie podjęła żadnych działań mających na celu wyeliminowanie wskazanych nieprawidłowości. Generalny Inspektor zawiadomił organy ścigania o popełnieniu przez ten podmiot przestępstwa określonego w art. 51 i 52 ustawy⁵¹⁸.

Przedmiotem skarg było również nieudzielanie zainteresowanym, na ich wyraźne życzenie, informacji o procesie przetwarzania ich danych osobowych, pomimo sformułowanego w art. 33 ustawy nakazu dopełniania takiego obowiązku. Za przykład może posłużyć skarga na

⁵¹⁴ GI-DEC-DS-14/05

⁵¹⁵ Np. sprawy: GI-DS-430/690/04, GI-DS-430/482/04. Obie ze spraw dotyczyły działalności Multimedia Polska Sp. z o.o., której pracownicy niewłaściwie doręczali abonentom skierowaną do nich korespondencję, tj. w przypadku ich nieobecności zostawiali ją w drzwiach bądź na wycieraczkach. Interwencja Generalnego Inspektora spowodowała podjęcie przez wymienioną spółkę odpowiednich kroków w celu wyeliminowania kwestionowanych naruszeń, do których m.in. należało ukaranie pracowników winnych zaniedbań. Uchybień tego rodzaju dopuszczała się również Telewizja Kablowa Sp. z o.o. z siedzibą w Inowrocławiu (GI-DS-430/428/04, GI-DS-430/450/04).

⁵¹⁶ Przetwarzanie danych osobowych za pomocą Internetu zostało szerzej ujęte w sektorze „Internet”.

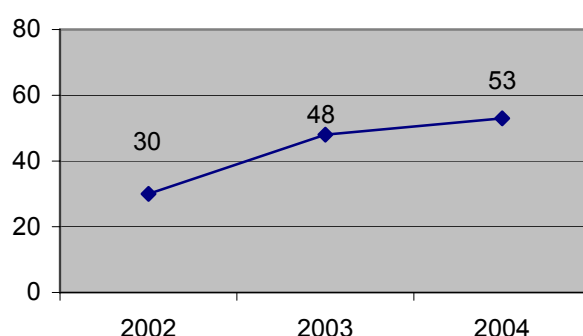
⁵¹⁷ GI-DS-430/440/04

⁵¹⁸ GI-DS-430/440/04

działalność CANAL+ Cyfrowy Sp. z o.o., która zlekceważyła wystosowany przez skarżącego wniosek, nie udzielając mu żądanych informacji⁵¹⁹. W toku przeprowadzonego w sprawie postępowania okazało się, że spółka udzieliła skarżącemu odpowiedzi na jego wniosek, ale była to informacja niepełna, a ponadto udzielona po wyznaczonym ustawą terminie (30 dni). W tych okolicznościach Generalny Inspektor wydał decyzję administracyjną, w której m.in. nakazał spółce wykonywanie wobec skarżącego obowiązku informacyjnego, w zakresie i terminie przewidzianym w art. 33 ustawy⁵²⁰.

Jak wynika z przytoczonych przykładów, przypadki łamania prawa dotyczyły przede wszystkim operatorów sieci kablowych⁵²¹. Problematyka skarg również nie uległa znaczącej zmianie. Ilościowo największą grupę stanowiły nadal skargi na udostępnianie przez operatorów danych osobowych abonentów firmom windykacyjnym. Jednocześnie brak było sygnałów związanych z naruszaniem ustawy w związku z publikacją materiałów prasowych, co w latach poprzednich (choć już w 2003 r. można było dostrzec tendencję spadkową), budziło liczne wątpliwości skarżących.

2. W 2004 roku na tym samym poziomie, jak w roku ubiegłym, utrzymała się liczba **pytań o interpretację przepisów** dotyczących przetwarzania danych w środkach masowego przekazu.

Wykres: Porównanie liczby pytań dotyczących przetwarzania danych w mediach, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002-2004.

Większość z nich dotyczyła przetwarzania danych przez gazety i czasopisma. Do Generalnego Inspektora wystąpił m.in. dziennikarz „Życia Warszawy” z pytaniem o legalność ujawnienia na łamach prasy imienia i nazwiska osób ukaranych za kierowanie pojazdem pod wpływem alkoholu⁵²². Dokonując analizy powyższego zagadnienia pod kątem zgodności z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych Generalny Inspektor wskazał na art. 50

⁵¹⁹ G-DS-430/286/04

⁵²⁰ GI-DEC-DS-188/04

⁵²¹ Aster City Cable Sp. z o.o., „Automatic Serwis” Sp. z o.o., CANAL+ Cyfrowy Sp. z o.o., Multimedia Polska Sp. z o.o., Telewizja Kablowa, Telewizja Kablowa VECTRA S.A.

⁵²² GI-DP-024/1799/04, GI-DP-024/2028/04

Kodeksu karnego, uprawniający sąd do orzeczenia w wypadkach przewidzianych w ustawie podania wyroku do wiadomości publicznej w określony przez siebie sposób⁵²³. Ponadto wskazał również na treść art. 31 § 1 Kodeksu wykroczeń, który stanowi, iż podanie orzeczenia o ukaraniu do wiadomości publicznej w szczególny sposób orzeka się wtedy, gdy może mieć to znaczenie wychowawcze⁵²⁴. Z § 2 wskazanego przepisu określającego sposób ogłoszenia wynika swoista dowolność formy podania orzeczenia do wiadomości publicznej⁵²⁵. Wobec powyższego o podaniu wyroku do wiadomości publicznej, jak również o sposobie jego upublicznienia orzeka sąd powszechny, gdy przepis prawa tak stanowi. Zatem ujawnienie w prasie imienia i nazwiska osób ukaranych za kierowanie pojazdem pod wpływem alkoholu będzie zgodne z ustawą o ochronie danych osobowych, gdy będzie miało na celu wykonanie orzeczenia sądu w konkretnej sprawie.

Interesującym problemem zasygnalizowanym Generalnemu Inspektorowi przez jednego z dziennikarzy było zagadnienie dotyczące opublikowania na łamach prasy listy nazwisk osób, będących właścicielami dokumentów, które zostały wrzucone do należących do gazety skrzynek służących do gromadzenia kuponów ogłoszeniowych. Dziennikarz zastanawiał się również nad zawarciem z Policją umowy, stanowiącej, że dokumenty, które nie zostałyby odebrane byłyby po 7 dniach przekazywane Policji. Generalny Inspektor wskazał, iż poruszone przez dziennikarza zagadnienie jest uregulowane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 1966 r. w sprawie rzeczy znalezionych (Dz. U. Nr 22, poz. 141, ze zm.) oraz przepisach regulujących sposoby ewidencjonowania i przechowywania rzeczy znalezionych⁵²⁶. Przepisy wyżej powołanych aktów prawnych wyraźnie określają, jakie organy są właściwe do odbierania zawiadomienia o znalezieniu rzeczy zagubionych, jeżeli znalazca nie wie, kto jest uprawniony do odbioru rzeczy, albo jeśli nie zna miejsca zamieszkania osoby uprawnionej. Zgodnie z § 1 rozporządzenia w sprawie rzeczy znalezionych, uprawnionymi w powyższych sprawach są rejonowe organy rządowej administracji ogólnej właściwe miejscowo dla terenu, na którym rzecz znaleziono. Organy te są również właściwe do przechowywania rzeczy znalezionych oraz poszukiwania osób

⁵²³ Zastosowanie takiego środka karnego przez Sąd przewiduje m. in. art. 178a § 3 kk, który odnosi się do przestępstw polegających na prowadzeniu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym (art. 178a § 1) oraz na prowadzeniu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, na drodze publicznej lub w strefie zamieszkania innego pojazdu niż określony w § 1 powołanego artykułu (art. 178a § 2).

⁵²⁴ Generalny Inspektor powołał się również na art. 28 § 2 Kodeksu wykroczeń, zgodnie z którym „środki karne można orzec, jeżeli są one przewidziane w przepisie szczególnym; orzeka się je, jeżeli przepis szczególny tak stanowi”.

⁵²⁵ Może ono polegać na ogłoszeniu orzeczenia w zakładzie pracy, na uczelni, w miejscu zamieszkania ukaranego, w innym właściwym miejscu lub inny stosowny sposób.

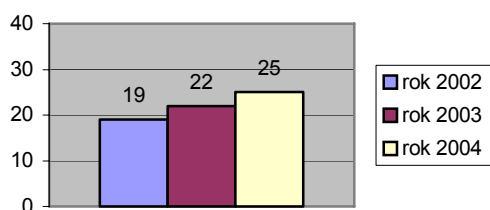
⁵²⁶ M. in. zarządzenie Ministra Finansów z dnia 20 listopada 1967 r. w sprawie sposobu ewidencjonowania i przechowywania rzeczy znalezionych (M. P. Nr 65, poz. 312), dekret z dnia 18 września 1954 r. o likwidacji nie podjętych depozytów i nie odebranych rzeczy (Dz. U. Nr 41, poz. 184 ze zm.), rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 marca 1971 r. w sprawie orzekania o przejściu depozytów na własność Państwa (Dz. U. Nr 7, poz. 78 ze zm.).

uprawnionych do ich odbioru. Ponadto zgodnie z § 13 ust. 2 powyższego rozporządzenia⁵²⁷, znalazca powinien znalezione dokumenty oddać najbliższej jednostce Policji. Skoro zatem przepisy prawa dokładnie określają, jakie organy i w jakim zakresie uprawnione są do przechowywania rzeczy znalezionych stwierdzić należy, iż są one w przedmiotowych sprawach jedynymi właściwymi w tym zakresie. Przepisy prawa nie rozszerzają owego podmiotowego zakresu na przedstawicieli prasy.

3. W bieżącym okresie sprawozdawczym został skierowany do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych 1 **projekt aktu prawnego** dotyczącego mediów. Zostały do niego przekazane uwagi. W latach 2002 – 2003 Generalny Inspektor nie opiniował takich projektów.

W opiniowanym projekcie ustawy o zasadach obliczania wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych, przyznawania zwolnień od ich uiszczania i umarzania tych opłat oraz o zmianie innych ustaw⁵²⁸ wątpliwości dotyczyły sformułowania delegacji ustawowej. Na podstawie zakwestionowanego przepisu, w drodze rozporządzenia miałyby być określone szczegółowe dokumenty stanowiące podstawę do zwolnienia z opłaty abonamentowej. Z treści przepisu art. 3 ust. 1 i 2 projektu można było wnioskować, iż podstawę będą stanowić m. in. orzeczenia wydawane w postępowaniu administracyjnym, których przetwarzanie będzie możliwe w przypadku istnienia ustawowej podstawy. Dlatego też Generalny Inspektor zaproponował, aby w projekcie ustawy wskazać, jakie konkretnie dokumenty mogą stanowić tytuł do zwolnień⁵²⁹.

4. W omawianym roku sprawozdawczym podmioty działające w sektorze mediów zgłosiły do **rejestracji** 25 zbiorów danych. W roku 2003 zgłoszone zostały 22 zbiory danych przez podmioty z niniejszego sektora, natomiast w 2002 – 19.

Wykres: Liczbowe zestawienie zbiorów danych osobowych przetwarzanych w związku z działalnością mediów, zgłoszonych do rejestracji w latach 2002 – 2004.

⁵²⁷ Tożsamej treści przepis zawiera rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 lipca 1971 r. w sprawie postępowania z rzeczami znalezionymi w budynkach publicznych (Dz. U. Nr 19, poz. 185 ze zm.).

⁵²⁸ Projekt przekazany pismem z dnia 10 listopada 2004 r., znak: DP. 021/57/04/DU, odpowiedź GI-DP-023/325/04.

⁵²⁹ Uwaga Generalnego Inspektora nie została uwzględniona.

Spośród zgłoszonych do rejestracji zbiorów danych jeden związany był z analizą preferencji widzów telewizyjnych, dwa wnioski odnosiły się do abonentów telewizji kablowych, cztery wnioski dotyczyły zbiorów, w których gromadzone były informacje o słuchaczach rozgłośni radiowych. W pozostałym zaś zakresie zbiory danych zgłoszone do rejestracji, to zbiory prowadzone przez wydawców prasy i książek, a zawierające dane teleadresowe prenumeratorów, potencjalnych klientów i uczestników różnego rodzaju konkursów i akcji promocyjnych.

5. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2004 r. w podmiocie prowadzącym działalność polegającą na wydawaniu gazet i czasopism przeprowadzono 1 **kontrolę** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych⁵³⁰.

Przeprowadzona kontrola wykazała, że kontrolowana jednostka miała najwięcej problemów z prawidłowym wykonaniem obowiązków określonych w rozporządzeniu w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych. Uchybienia w tym zakresie polegały m.in. na tym, że hasła użytkowników systemów informatycznych służących do przetwarzania danych osobowych nie były zmieniane co najmniej raz na miesiąc oraz na braku odrębnych identyfikatorów i haseł dla użytkowników systemu). Trudności sprawiało również zastosowanie odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanym danym osobowych – stwierdzono, iż dokumenty zawierające dane osobowe przechowywane były w sposób niezabezpieczony – umieszczano je bowiem m.in. w szafach niezamykanych na klucz. Kontrola wykazała także inne uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych, w szczególności ustalono, że do ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych nie wpisano wszystkich osób zatrudnionych przy przetwarzaniu danych osobowych; ponadto ewidencja ta nie zawierała daty nadania i zakresu upoważnienia do przetwarzania danych osobowych oraz identyfikatora użytkownika.

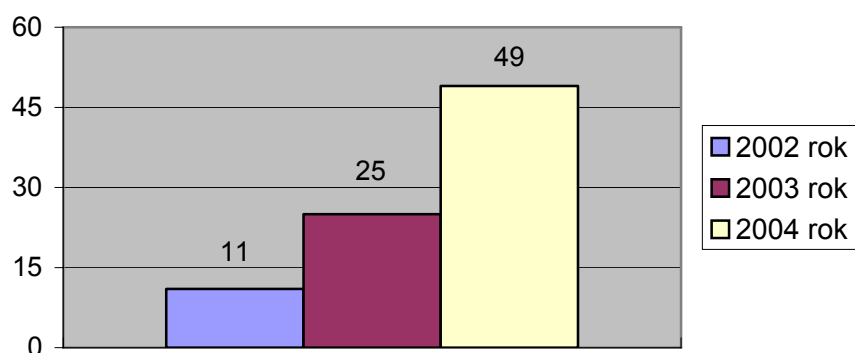
Natomiast opracowane przez jednostkę kontrolowaną dokumenty dotyczące polityki bezpieczeństwa i instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych nie zawierały wszystkich – wymaganych przez przepisy rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych – elementów, np. procedur rozpoczęcia, zawieszenia i zakończenia pracy przeznaczonych dla użytkowników systemu.

⁵³⁰ GI-DIS-K-411/152/04

K. Internet

Systematycznie wzrasta liczba spraw dotyczących przetwarzania danych osobowych poprzez Internet. Generalny Inspektor otrzymuje wiele sygnałów o przetwarzaniu danych osobowych przez sklepy internetowe⁵³¹, serwisy aukcyjne⁵³², czy inne podmioty oferujące swoje usługi przy pomocy tego środka komunikacji. Specyfika Internetu, w tym m.in. niskie koszty prowadzenia za jego pomocą działalności gospodarczej sprawiły, iż wiele podmiotów oferujących swoje produkty lub usługi w Internecie to podmioty nie będące profesjonalnymi uczestnikami obrotu prawnego. Brak wystarczającej wiedzy z zakresu prawa (w tym nieznajomość przepisów o ochronie danych osobowych) powoduje znaczną liczbę nieprawidłowości związanych z przetwarzaniem danych przez administratorów danych osobowych działających poprzez Internet. Szczegółowe rozwiązania dotyczące Internetu zawiera ustawa z dnia 18 lipca 2004 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204 ze zm.).

1. W ostatnich trzech latach stale rośnie liczba **skarg** dotyczących przetwarzania danych w Internecie. Przetwarzanie danych osobowych w Internecie, z uwagi na coraz powszechniejsze jego wykorzystywanie niesie za sobą wiele zagrożeń, o czym świadczy coraz większa liczba wpływających do Biura GIODO skarg.

Wykres: Liczba skarg dotyczących przetwarzania danych w Internecie, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Wpływające do Biura GIODO w 2004 r. skargi dotyczyły przede wszystkim:

- niewłaściwego zabezpieczania danych osobowych użytkowników Internetu,
- publikowania danych osobowych w Internecie,
- niezgodnego z prawem przechowywania danych użytkowników Internetu,
- przysyłania niezamówionej korespondencji handlowej (tzw. spamu) drogą internetową.

⁵³¹ GI-DP-024/927/04, GI-DP-024/1296/04, GI-DP-024/2146/04

⁵³² GI-DP-024/897/04, GI-DP-024/1085/04, GI-DP-024/1095/04, GI-DP-024/1161/04, GI-DP-024/1419/04, GI-DP-024/1639/04, GI-DP-024/1907/04, GI-DP-024/2024/04

Jak informowali skarżący w pismach kierowanych do Generalnego Inspektora, w wyniku niezachowania odpowiedniej staranności przez podmiot „Cyber Net”, dostarczający sygnał internetowy, dane osobowe wielu jego klientów, obejmujące ich imiona, nazwiska, adres zamieszkania, numer telefonu, adres – e-mail oraz dane dotyczące zawartej umowy, zostały skopiowane i następnie ujawnione na stronach internetowych. Przeprowadzona w siedzibie tego podmiotu kontrola⁵³³ wykazała, że administrator nie zastosował odpowiednich środków technicznych w celu zabezpieczenia danych swoich klientów przed dostępem do nich osób nieupoważnionych. Z uwagi na takie ustalenia zawiadomiono organy ścigania o popełnieniu przestępstwa określonego w art. 51 i 52 ustawy, jak również w decyzji administracyjnej nakazano usunięcie stwierdzonych uchybień⁵³⁴.

Jedna z bardziej kontrowersyjnych spraw z tego sektora, która była także przedmiotem zainteresowania mediów, wiązała się z opublikowaniem tzw. „Listy osób atakujących Marszałka Wierzejskiego”. Jeden z linków znajdujących się na stronie zawierającej przedmiotową listę pozwalał na przejście na podstronę, na której można było odczytać zamieszczone tam dane osobowe w zakresie: imion, nazwisk i adresów poczty elektronicznej różnych osób. Z publikacji, jaka się ukazała wcześniej w „Gazecie Wyborczej” wynikało, że „Lista osób atakujących Marszałka Wierzejskiego” była poprzednio zatytułowana: „Lista gejów i lesbijek atakujących Marszałka Wierzejskiego”. Przeprowadzone w sprawie postępowanie wykazało, że Pan Wojciech Wierzejski nie dysponował żadną z przesłanek uprawniających go do zamieszczania, w wymienionych okolicznościach, danych osobowych na swojej stronie internetowej, w szczególności nie posiadał zgody osób, których dane dotyczyły, na takie działania. W tej sytuacji, Generalny Inspektor wydał decyzję administracyjną nakazującą Panu Wojciechowi Wierzejskiemu usunięcie danych znajdujących się na kwestionowanej liście⁵³⁵. Pan Wojciech Wierzejski nie zastosował się do wydanego nakazu. Generalny Inspektor skierował w niniejszej sprawie zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 49 ust. 1 ustawy, polegającego na ujawnieniu danych osobowych bez podstawy prawnej⁵³⁶. Organy ścigania prowadzą obecnie postępowanie w tej sprawie, choć należy zaznaczyć, że przedmiotowe dane zostały w końcu usunięte ze strony internetowej.

Skarżono się również na niezgodne z prawem przechowywanie danych osobowych przez serwisy internetowe. Przykładem może być skarga na internetowy serwis aukcyjny Allegro, należący do QXL Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu⁵³⁷. Skarżący, wydając dyspozycję

⁵³³ GI-DIS-K-411/78/04

⁵³⁴ GI-DEC-DIS-190/04

⁵³⁵ GI-DEC-DS-156/04

⁵³⁶ GI-DS-430/463/04

⁵³⁷ GI-DS-430/556/04

zamknięcia konta, które użytkował w wymienionym serwisie zażądał od administratora całkowitego usunięcia jego danych osobowych. QXL Poland Sp. z o.o. nie zastosowała się jednak do żądania skarżącego, pozostawiając w systemie podstawowe dane dotyczące jego osoby (imię, nazwisko, adres zamieszkania oraz adresy e-mail). Po zbadaniu sprawy ustalono, że podstawą prawną przetwarzania i przechowywania danych osób korzystających z usług świadczonych przez Internet są przepisy ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną. Postanowienia tej ustawy wyraźnie wskazują na przypadki, kiedy i w jakim zakresie usługodawca może przetwarzać dane osobowe usługobiorcy po zakończeniu świadczonej usługi, np. w sytuacji, gdy poweźmie on wiadomość o korzystaniu przez usługobiorcę z usług świadczonych drogą elektroniczną niezgodnie z regulaminem lub obowiązującymi przepisami prawa, w zakresie niezbędnym do ustalenia odpowiedzialności usługobiorcy⁵³⁸. W rozpatrywanej sprawie QXL Poland Sp. z o.o. wskazała, że skarżący w sposób niedozwolony korzystał ze świadczonych przez serwis Allegro usług, naruszając obowiązujący regulamin. Jego dane zostały zatem zarchiwizowane w celu zapobieżenia ponownemu zarejestrowaniu się przez skarżącego w serwisie Allegro i niedopuszczenia do dalszych naruszeń zasad użytkowania tego serwisu. W wydanej w tej sprawie decyzji administracyjnej Generalny Inspektor odmówił zatem nakazania administratorowi całkowitego usunięcia danych skarżącego z posiadanych zbiorów, wskazując, iż na przetwarzanie w tej sytuacji danych osobowych zezwalały przepisy prawa, jak i postanowienia wydanego na ich podstawie regulaminu spółki⁵³⁹.

Internet, jako nowoczesny i interaktywny środek przekazu informacji, zyskuje coraz większą popularność. Jest to odczuwalne również pod względem liczby skarg wpływających do Biura GIODO w związku z przetwarzaniem danych osobowych użytkowników, która co roku wzrasta. Jednakże ich zakres nie zmienił się w sposób istotny na przestrzeni ostatnich trzech lat. Problemem jest – jak wskazuje analiza skarg – brak właściwych zabezpieczeń stron internetowych, co prowadzi często do nieuprawnionego ujawnienia danych osobowych innym użytkownikom⁵⁴⁰, czy też umieszczania danych osobowych na stronach internetowych bez zgody skarżących⁵⁴¹.

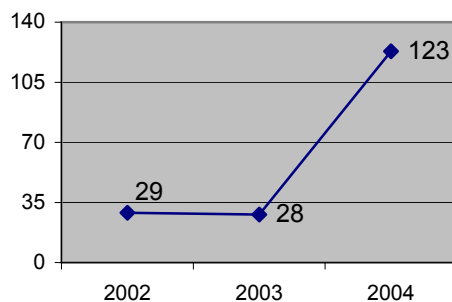
2. W 2004 r. nastąpił ponad czterokrotny – w stosunku do lat ubiegłych – wzrost liczby pytań o interpretację przepisów dotyczących przetwarzania danych w Internecie.

⁵³⁸ Art. 19 ust. 2 pkt 3 i art. 21 ust. 1 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

⁵³⁹ GI-DEC-DS-288/04

⁵⁴⁰ Np. GI-DS-430/274/03

⁵⁴¹ Np. GI-DS-430/120/03 - sprawa dotyczyła ujawniania przez Pana Tomasza Jachnickiego za pośrednictwem strony internetowej listy dłużników.

Wykres: Liczbowe zestawienie dotyczących przetwarzania danych w Internecie, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Nadsyłane do Generalnego Inspektora pytania dotyczyły m.in.:

- legalności umieszczania wizerunku w Internecie bez zgody osoby zainteresowanej⁵⁴²,
- wyrażania zgody na przetwarzanie danych w formie elektronicznej np. poprzez kliknięcie na odpowiednie okno formularza, czy też link⁵⁴³,
- udostępniania danych osobowych w tzw. bazach WHOIS⁵⁴⁴.

Zaobserwować można, iż coraz częściej z możliwości komunikowania się z obywatelami za pomocą Internetu korzystają podmioty sfery publicznej. Internet stał się m.in. narzędziem służącym do realizacji zasady jawności działania organów władzy publicznej. Do Generalnego Inspektora zwrócił się m.in. mieszkaniec Kielc, który zauważył, iż jego dane osobowe zostały ujawnione na stronie internetowej Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach⁵⁴⁵. Generalny Inspektor wskazał, iż z informacji umieszczonych na wskazanej stronie internetowej wynikało, że zamieszczone są tam wykazy zawierające informacje o środowisku i jego ochronie, którymi dysponował organ administracji. Zgodnie natomiast z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.) na organach administracji spoczywa obowiązek udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, w szczególności zaś udostępnieniu podlegają informacje wskazane w ust. 2 pkt 1-30 powołanego przepisu⁵⁴⁶. Organy

⁵⁴² GI-DP-024/99/04, GI-DP-024/197/04, GI-DP-024/823/04, GI-DP-024/1007/04, GI-DP-024/1792/04. W sprawach tych Generalny Inspektor wskazywał na regulację art. 23 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.), w myśl której wizerunek człowieka zaliczany jest do jego dóbr osobistych i pozostaje pod ochroną prawa cywilnego oraz art. 81 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904 ze zm.), który w ust. 1 stanowi, iż „Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zgody osoby na nim przedstawionej”. Zgodnie natomiast z ust. 2 pkt 1 powołanego przepisu, zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych.

⁵⁴³ GI-DP-024/885/04

⁵⁴⁴ GI-DP-024/329/04, GI-DP-024/611/04, GI-DP-024/935/04, GI-DP-024/1069/04, GI-DP-024/1707/04. WHOIS jest rodzajem wyszukiwarki internetowej umożliwiającej ustalenie tożsamości właścicieli domen internetowych.

⁵⁴⁵ GI-DP-024/1622/04

⁵⁴⁶ Informacje te obejmują np.: wnioski o wydanie decyzji oraz decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, wnioski o wydanie pozwolenia oraz pozwolenia na budowę obiektu budowlanego, jak również pozwolenia na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego (art. 19 ust. 2 pkt 4 w zw. z art. 46 ust. 4 pkt 1 i 2 Prawa

administracji właściwe w sprawach, o których mowa w ust. 2, są obowiązane do prowadzenia publicznie dostępnych wykazów zawierających informacje o podanych w tym przepisie dokumentach⁵⁴⁷. Zawartość takiego wykazu określona została w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 czerwca 2003 r. w sprawie określenia wzoru publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz. U. Nr 110, poz. 1058). Biorąc pod uwagę powyższe, Generalny Inspektor stwierdził, że udostępnienie danych osobowych w przedstawionej w piśmie sprawie znajduje umocowanie w przepisach prawa i nie może być uznane za niezgodne z ustawą o ochronie danych osobowych.

Należy zwrócić uwagę, że podmioty oferujące swoje produkty lub usługi przez Internet mają spore kłopoty z właściwym dopełnieniem wymogów ustawy o ochronie danych osobowych, w szczególności obowiązku spełnienia przesłanki legalności przetwarzania danych oraz obowiązku informacyjnego. Generalny Inspektor zajmował się m. in. sprawą uzależniania możliwości wysłania wiadomości przedstawiającej opinię respondenta na formularzu dostępnym na stronie internetowej www.orlen.pl od wyrażania przez niego zgody na przetwarzanie danych osobowych na potrzeby PKN ORLEN S.A.⁵⁴⁸. Spółka nie dopełniła również obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 24 ustawy o ochronie danych osobowych, wobec osób, których dane gromadziła za pomocą niniejszego formularza. Generalny Inspektor wskazując na definicję zgody zawartą w art. 7 pkt 5 ustawy o ochronie danych osobowych⁵⁴⁹ zaznaczył, że osoba, której dane dotyczą, powinna być świadoma dobrowolności bądź konieczności złożenia oświadczenia, którego treścią jest zgoda na przetwarzanie danych. W tym przypadku nie można mówić o dobrowolności wyrażania zgody, skoro jej brak uniemożliwia wysłanie wiadomości ze strony internetowej Spółki.

Wobec powyższego Generalny Inspektor zwrócił się o usunięcie pola umieszczonego obok klauzuli zgody znajdującej się na formularzu służącym do wysyłania wiadomości, którego nieoznaczenie powodowało automatyczne pojawianie się komunikatu wymuszającego wyrażenie zgody na przetwarzanie danych oraz o dopełnienie przez Spółkę obowiązku informacyjnego⁵⁵⁰.

ochrony środowiska), wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów (art. 19 ust. 2 pkt 24e tej ustawy).

⁵⁴⁷ Art. 19 ust. 6 Prawa ochrony środowiska.

⁵⁴⁸ GI-DP-024/1763/04 – nieoznaczenie pola „checkbox” umieszczonego pod klauzulą zgody powodowało pojawianie się komunikatu wymuszającego wyrażenie zgody na przetwarzanie danych. Brak zgody uniemożliwiał wysłanie wiadomości, co potwierdzało umieszczone na wspomnianym formularzu stwierdzenie: „Nie możesz wysłać wiadomości ponieważ nie wyraziłeś zgody na przetwarzanie danych”.

⁵⁴⁹ Zgodnie z tym przepisem, przez zgodę osoby, której dane dotyczą, rozumie się oświadczenie woli, którego treścią jest zgoda na przetwarzanie danych osobowych, tego kto je składa. Zgoda nie może być domniemana lub dorozumiana z oświadczenia woli o innej treści.

⁵⁵⁰ Generalny Inspektor zwrócił się również o wyjaśnienie, w jakim celu dane osobowe osób wysyłających wiadomości ze strony internetowej Spółki są przez nią przetwarzane i czy przedmiotowe dane są komuś udostępniane – a jeżeli tak, to komu i w jakim zakresie.

Na skutek interwencji Generalnego Inspektora Spółka czasowo usunęła ze swojej strony kwestionowany formularz informując jednocześnie, że w przypadku jego przywrócenia będzie on spełniał wszystkie wymagania wynikające z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych.

Jak dotąd spółka nie zdecydowała się na jego przywrócenie.

3. W bieżącym okresie sprawozdawczym, podobnie jak w roku 2003, Generalny Inspektor nie opiniował **projektów aktów prawnych** dotyczących przetwarzania danych osobowych poprzez Internet. W 2002 r. opiniował 1 akt, tj. projekt ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

4. Podmioty wykorzystujące w swej działalności Internet zgłosiły do **rejestracji** w 2004 roku 50 zbiorów danych osobowych. W 2003 i 2002 roku liczba zgłoszeń do rejestracji wynosiła – odpowiednio – 27 oraz 28. Z ogólnej liczby zgłoszonych do rejestracji zbiorów należy wyodrębnić m.in. zbiory klientów sklepów internetowych, użytkowników kont pocztowych, użytkowników serwisów dla osób poszukujących pracy, uczestników internetowych konkursów i promocji oraz innych akcji marketingowo-reklamowych.

Do najczęściej pojawiających się, w związku z wypełnieniem zgłoszenia rejestracyjnego, uchybień należy zaliczyć brak określenia sposobu udostępnienia danych oraz brak informacji o odbiorcach i kategoriach odbiorców, którym dane mogą być przekazywane. Ponadto dało się zauważyć nieprawidłowości w opisie zastosowanych w celu zabezpieczenia danych osobowych środków technicznych i organizacyjnych, określonych w rozdziale 5 ustawy o ochronie danych osobowych, jak również w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy. W każdym przypadku wystąpienia uchybień, których potwierdzenie stanowiłoby przesłankę do wydania decyzji o odmowie rejestracji, przeprowadzone zostało postępowanie wyjaśniające.

5. W okresie sprawozdawczym w podmiotach zajmujących się świadczeniem usług internetowych przeprowadzono 2 **kontrole** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych⁵⁵¹, w roku 2003 przeprowadzono jedną taką kontrolę, natomiast w roku 2002 – dwie. Kontrole te miały związek z prowadzonymi postępowaniami administracyjnymi zainicjowanymi wniesieniem skargi.

Na podstawie ustaleń kontrolnych należy krytycznie ocenić poziom spełnienia przez podmioty zajmujące się świadczeniem usług internetowych wymogów określonych w przepisach o ochronie danych osobowych. W szczególności dotyczy to zastosowanych środków technicznych i organizacyjnych, które nie zapewniały przetwarzanym danym odpowiedniej ochrony, w tym nie zabezpieczały danych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem.

⁵⁵¹ GI-DIS-K-411/24/04, GI-DIS-K-411/78/04

Przeprowadzone kontrole wykazały ponadto, że podmioty zajmujące się świadczeniem usług internetowych nie realizowały także innych obowiązków wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych. Ustalono bowiem, że jedna z kontrolowanych jednostek nie dopełniła m.in. obowiązku zgłoszenia prowadzonych zbiorów danych osobowych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi (nie zgłoszono zbiorów klientów) oraz obowiązku przetwarzania danych w zakresie adekwatnym do celu, dla którego zostały zebrane (pozyskiwano wizerunki studentów i uczniów w związku z wykonywaniem kserokopii legitymacji studenckich i uczniowskich). Stwierdzono także uchybienia polegające m.in. na nie określeniu budynków, pomieszczeń lub części pomieszczeń, tworzących obszar, w którym przetwarzane są dane osobowe z użyciem stacjonarnego sprzętu komputerowego, nie zapewnieniu przez system informatyczny służący do przetwarzania danych osobowych odnotowania informacji, komu, kiedy i w jakim zakresie dane osobowe zostały udostępnione, które m.in. stanowiły naruszenie – wówczas obowiązujących – przepisów § 16 pkt 4 oraz § 17 rozporządzenia w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych. Ze względu jednak na zmianę przepisów nakładających na administratorów przetwarzających dane przy użyciu systemów informatycznych wskazane wymogi⁵⁵², w ww. zakresie nie wszczęto postępowania administracyjnego.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami zostały wydane decyzje nakazujące usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych oraz umarzające postępowanie w zakresie nieprawidłowości usuniętych w toku postępowania. Generalny Inspektor, w decyzjach, nakazywał w szczególności zgłoszenie do rejestracji prowadzonego zbioru danych osobowych⁵⁵³.

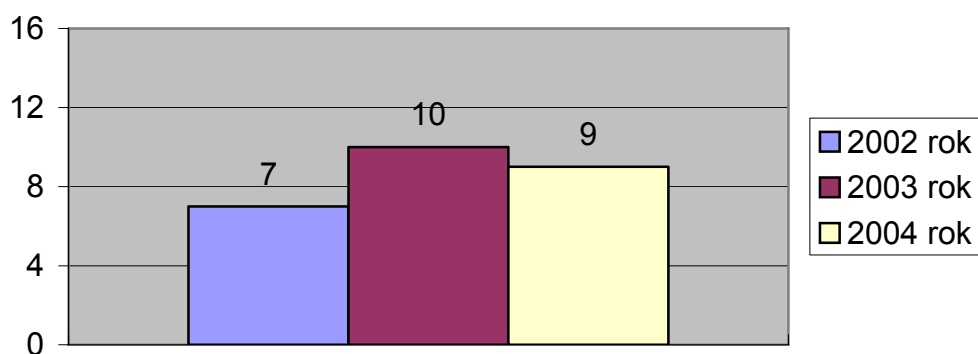
L. Turystyka

Działalność turystyczną regulują przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268 ze zm.).

1. W okresie sprawozdawczym do Generalnego Inspektora wpłynęło 9 **skarg** dotyczących świadczenia usług turystycznych.

⁵⁵² Z dniem 1 maja 2004 r. moc obowiązującą utraciło ww. rozporządzenie. Na dostosowanie systemów do wymogów określonych w § 7 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych został wyznaczony 6 - miesięczny termin.

⁵⁵³ GI-DEC-DIS-145/04

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg dotyczących świadczenia usług turystycznych, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Analiza skarg z zakresu turystyki wskazuje, iż ich problematyka pokrywa się w znacznym zakresie z ubiegłorocznymi, jak też dotyczy w większości tych samych podmiotów. Sygnalizowane sprawy były związane przede wszystkim z:

- nierzetelnym wypełnianiem przez firmy turystyczne obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 24 i art. 25 ustawy o ochronie danych osobowych,
- nieuwzględnianiem sprzeciwu skarżących wobec wykorzystywania ich danych w celach marketingowych,
- stosowaniem niezgodnych z wymaganiami klauzul zgody na przetwarzanie danych osobowych zamieszczanych w dokumentach związanych ze świadczeniem usług turystycznych.

W bieżącym okresie sprawozdawczym zastrzeżenia budziła zatem m.in. działalność Ecco Holiday Sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu. Do Biura GIODO wpłynęła skarga na przetwarzanie przez Ecco Holiday Sp. z o. o. – w celach marketingowych – danych osobowych skarżącego, pomimo, że korzystając z przyznanych mu ustawą praw złożył on sprzeciw wobec wykorzystywania jego danych w takim celu. Wobec potwierdzenia w przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym zarzutów skarżącego, Generalny Inspektor skierował do Prezesa Zarządu Ecco Holiday Sp. z o. o. wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego w stosunku do osoby odpowiedzialnej za stwierdzone naruszenia⁵⁵⁴.

Przedmiotem skarg kierowanych w 2004 r. do Generalnego Inspektora była również kwestia stosowania przez podmioty z sektora turystyki nieprawidłowej klauzuli zgody na przetwarzanie danych osobowych zamieszczanej na stosowanych formularzach. Jedna ze skarg dotyczyła Biura Podróży i Turystyki Almatour S.A. w Warszawie, które w formularzu wniosku o

⁵⁵⁴ GI-DS-430/69/04 – Generalny Inspektor został poinformowany, że wobec pracownika winnego zaniedbań wyciągnięte zostały konsekwencje służbowe.

wystawienie legitymacji ISIC/ITIC/IYTC umieściło klauzulę, w której osoba wypełniająca formularz wyrażała jednocześnie zgodę na udostępnienie jej danych osobowych innym administratorom, współpracującym z Almatour S.A., w celach promocyjnych i marketingowych. Wskazując na konieczność odbierania w takiej sytuacji odrębnej zgody na wykorzystywanie w celach marketingowych danych osobowych przez podmioty inne niż Almatour S.A., Generalny Inspektor zwrócił się do ww. biura turystycznego o zmianę treści formularza⁵⁵⁵. Jednocześnie, wobec braku na formularzu niektórych informacji z art. 24 ustawy, zwrócono się o uzupełnienie jego treści⁵⁵⁶.

Wskazać należy, że wpływające do Generalnego Inspektora skargi na podmioty działające w sektorze turystyki w większości przypadków okazywały się zasadne. Świadczy to o braku zachowania przez niektóre z firm turystycznych należytej staranności, związanej z przetwarzaniem danych osobowych, skutkującej wystąpieniem sygnalizowanych w skargach nieprawidłowości.

2. W omawianym okresie sprawozdawczym wpłynęło 6 **pytań o interpretację przepisów** dotyczących przetwarzania danych w sektorze turystyki. W roku 2002 i 2003 natomiast, skierowano do Generalnego Inspektora po 2 pytania z zakresu tej problematyki.

Do Generalnego Inspektora zwrócono się m. in. z pytaniem o dopuszczalność udostępnienia pracownikowi gminy upoważnionemu do przeprowadzenia kontroli podatkowej, danych osobowych zawartych w księdze meldunkowej podmiotu świadczącego usługi turystyczne w celu ustalenia, czy od osób w niej wpisanych pobrana została opłata miejscowa⁵⁵⁷.

Generalny Inspektor zwrócił uwagę, iż zgodnie z art. 1c ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 84 ze zm.) organem podatkowym w zakresie podatków lokalnych, jakim jest opłata miejscowa, jest wójt (burmistrz, prezydent miasta). Wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) przysługują zatem wszelkie prawa i obowiązki przyznane organom podatkowym, a więc również prawo żądania udostępnienia ksiąg i wszelkiego rodzaju dokumentów związanych z przedmiotem kontroli. Dlatego też prawo to nie powinno budzić wątpliwości.

3. W bieżącym okresie sprawozdawczym, podobnie jak w latach 2002 i 2003, do Generalnego Inspektora nie wpływały **projekty aktów prawnych** dotyczących przetwarzania danych osobowych przez podmioty świadczące usługi turystyczne.

4. Do **rejestracji** Generalnemu Inspektorowi zgłoszono 4 zbiory danych osobowych. Zgłoszeń dokonały biura podróży oraz przedsiębiorca prowadzący działalność hotelarską.

⁵⁵⁵ GI-DS-430/579/04/3621

⁵⁵⁶ Na skutek interwencji Generalnego Inspektora Almatour S.A. zmieniła formularz na zgodny z przepisami ustawy.

⁵⁵⁷ GI-DP-024/1029/04, GI-DP-024/1216/04.

W stosunku do roku 2003 jest to niewielki spadek liczby zgłoszeń. Wówczas zgłoszono 6 zbiorów danych osobowych, a w odniesieniu do 2002 roku liczba zgłoszeń nie uległa zmianie.

5. W omawianym okresie sprawozdawczym została przeprowadzona 1 **kontrola** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych przez biuro podróży⁵⁵⁸. Przyczyną podjęcia postępowania kontrolnego był sygnał od osoby, która wystąpiła ze skargą na sposób przetwarzania danych osobowych przez biuro podróży. Na podstawie dokonanych w toku kontroli ustaleń stwierdzono, że poddane kontroli biuro podróży nie przestrzegało podstawowych obowiązków, o których mowa w ustawie o ochronie danych osobowych. Uchybienia w tym zakresie dotyczyły przetwarzania danych osobowych bez podstawy prawnej, nie dopełnienia obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, a także nie dołożenia szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą. Ponadto, ustalono, że w jednostce kontrolowanej nie zostały zastosowane środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych, w szczególności zabezpieczające dane przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Kontrola wykazała bowiem, że dane osobowe uczestników imprez turystycznych były transmitowane przy wykorzystaniu sieci publicznej w sposób niezabezpieczony. W toku kontroli stwierdzono również inne uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych polegające na: dopuszczeniu do przetwarzania danych osób, którym administrator danych nie nadał upoważnień, nie opracowaniu ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych oraz nie zawarciu w polityce bezpieczeństwa i instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych wszystkich elementów określonych w rozporządzeniu w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych.

M. Instytucje finansowe

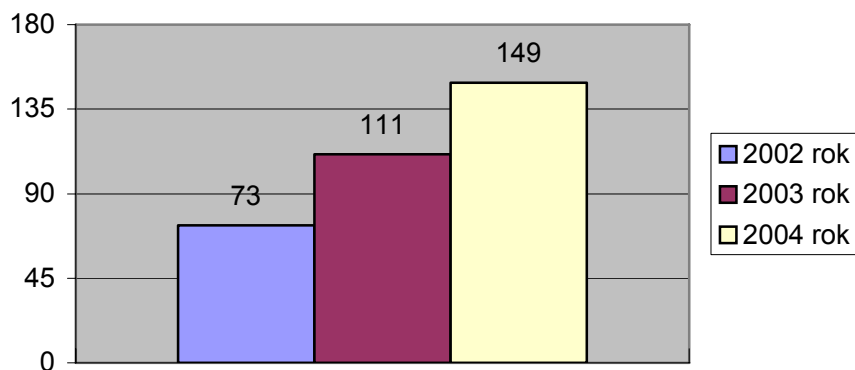
1. Banki.

Podstawowym aktem prawnym regulującym przetwarzanie danych osobowych w sektorze bankowym jest ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.). Z punktu widzenia przepisów o ochronie danych osobowych istotne znaczenie miało wejście w życie – w dniu 1 maja 2004 r. – przepisów ustawy z dnia 1 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 91, poz. 870), m.in.

⁵⁵⁸ GI-DIS-K-411/119/04

wprowadzających do tego aktu przepis art. 112b, w myśl którego banki mogą przetwarzać dla celów prowadzonej działalności bankowej informacje zawarte w dokumentach tożsamości osób fizycznych.

1.1 W 2004 r. do Generalnego Inspektora wpłynęło 149 **skarg** dotyczących przetwarzania danych w sektorze bankowym.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg dotyczących sektora bankowego, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Skargi kierowane do Generalnego Inspektora dotyczyły przede wszystkim:

- zakresu danych osobowych przetwarzanych przez banki,
- udostępniania danych osobowych osobom nieupoważnionym, w tym w szczególności w związku z cesją wierzytelności lub powierzeniem przetwarzania danych celem odzyskania należności w imieniu banków,
- przekazywania danych do Biura Informacji Kredytowej S.A. i Związku Banków Polskich,
- usunięcia danych ze zbiorów banków,
- przetwarzania danych w celach marketingowych.

W związku ze skargami dotyczącymi zakresu danych przetwarzanych przez banki wskazać należy, iż Generalny Inspektor od lat prezentuje stanowisko, iż banki gromadzą zbyt wiele danych osobowych, w szczególności pozyskiwanych poprzez kopiowanie dowodów tożsamości i innych dokumentów należących do klientów. Dane te, obejmujące np. wizerunek, podpis, informacje o dzieciach, poprzednich miejscach zameldowania, czy poprzednich miejscach zatrudnienia, w opinii organu ochrony danych osobowych są bankom zbędne, tym bardziej, iż często banki w toku postępowań prowadzonych w latach ubiegłych nie potrafiły wskazać racjonalnego celu ich pozyskiwania. W związku z tego typu sytuacjami podjęte zatem zostały działania w kierunku zmiany obowiązujących przepisów prawa i w rezultacie, w dniu 1 maja 2004 r. wprowadzony został do Prawa bankowego art. 112b, w myśl którego banki mogą przetwarzać dla celów prowadzonej

działalności bankowej informacje zawarte w dokumentach tożsamości osób fizycznych. O ile jednak gromadzenie przez banki danych w zakresie wynikającym z tzw. „nowych” dowodów tożsamości uznano za w pełni legalne, to nadal Generalny Inspektor nie znajdował podstaw do gromadzenia danych wpisanych w „starych” dowodach osobistych, w zakresie chociażby poprzednich adresów zameldowania, zatrudnienia, czy danych o dzieciach lub innych osobach pozostających na utrzymaniu klienta banku. Zastrzeżeń Generalnego Inspektora nie podzielił jednak Naczelny Sąd Administracyjny⁵⁵⁹.

Ustawodawca w art. 112 Prawa bankowego wprowadził normę, która zalegalizowała pozyskiwanie przez banki informacji z dowodów tożsamości, przy czym wyraźnie zaznaczył, iż źródłem danych mogą być wyłącznie dokumenty, które służą potwierdzeniu tożsamości (np. dowód osobisty, paszport). W praktyce jednak banki rozszerzają stosowanie tego przepisu do pozyskiwania danych poprzez kopiowanie takich dokumentów jak prawo jazdy, czy też świadectwo kwalifikacji do prowadzenia określonych pojazdów. Tymczasem na taki sposób interpretacji nie pozwalają zarówno przepisy prawa, jak i orzecznictwo sądowe. Dokumentem stwierdzającym tożsamość, stosownie do przepisów ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz ustawy o paszportach, jest dowód osobisty i paszport. Natomiast stosownie do ustawy Prawo o ruchu drogowym, prawo jazdy jest dokumentem stwierdzającym uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi⁵⁶⁰. Słuszność powyższego stanowiska potwierdził Sąd Apelacyjny w Białymstoku⁵⁶¹.

Z tych względów w wydawanych w 2004 r. decyzjach administracyjnych GODO nakazywał usunięcie danych pozyskiwanych przez banki np. z prawa jazdy, czy świadectwa kwalifikacji. Przykładem może być sprawa, w której Generalny Inspektor – uwzględniając wniosek skarżącego o nakazanie bankowi usunięcia danych zawartych w kopiach złożonych przez niego dokumentów, tj. m.in. w prawie jazdy i świadectwie kwalifikacji – nakazał PKO S.A. z siedzibą w Warszawie usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych pozyskanych z kopii takich dokumentów⁵⁶².

⁵⁵⁹ Wyrok NSA z 13 lipca 2004 r. o sygn. OSK 420/04.

⁵⁶⁰ Z przepisu art. 1 ust. 3 ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych jednoznacznie bowiem wynika, iż dowód osobisty jest dokumentem stwierdzającym tożsamość, poświadczającym obywatelstwo polskie, uprawniającym obywateli polskich do przekraczania granic między państwami członkowskimi UE. Ponadto, ustawa o paszportach, w jej art. 1 jednoznacznie wskazuje, iż paszport jest dokumentem urzędowym uprawniającym do przekraczania granicy i pobytu zagranicą oraz poświadczającym obywatelstwo polskie, a także tożsamość osoby, w zakresie danych, jakie ten dokument zawiera. Natomiast w myśl art. 88 ustawy Prawo o ruchu drogowym, prawo jazdy jest dokumentem stwierdzającym uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi.

⁵⁶¹ Sąd, w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2003 r., stwierdził m.in., iż „faktem jest natomiast, że pokrzywdzony w wyniku rozboju utracił nie dowód osobisty, a dowód rejestracyjny na samochód i prawo jazdy. Nie są to dokumenty stwierdzające tożsamość. Dokumentami stwierdzającymi tożsamość są: dowody osobiste, tymczasowe dowody osobiste oraz tymczasowe zaświadczenia tożsamości (...), paszporty, dokumenty paszportowe należące do cudzoziemca, karty stałego i czasowego pobytu, tymczasowe dokumenty podróży i tymczasowe zaświadczenia tożsamości (...). Z punktu widzenia prawa, prawo jazdy nie posiada charakteru dokumentu stwierdzającego tożsamość” (II AKa 84/2003 OSA 2003/11 poz. 111, str. 29).

⁵⁶² GI-DEC-DS-157/04, GI-DEC-DS-267/04

Generalny Inspektor odmawiał natomiast uwzględnienia wniosku o usunięcie danych, o ile przetwarzanie kwestionowanego przez skarżących zakresu danych osobowych znajdowało podstawę w przepisach prawa, a więc odbywało się na podstawie przesłanki z art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy lub też znajdowało umocowanie w jej art. 23 ust. 1 pkt 3⁵⁶³. Przetwarzanie danych osobowych skarżącego zawartych w zaświadczeniu o uzyskaniu przez niego absolutorium, jak również o złożeniu egzaminu magisterskiego i uzyskaniu tytułu magistra znajdowało uzasadnienie w przepisie art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy, gdyż było niezbędne dla zrealizowania obowiązków banku (PKO BP S.A.) wobec skarżącego wynikających z przepisów prawa, np. związanych z prawidłowym wyznaczeniem rocznego okresu karencji w spłacie kredytu studenckiego, jak również w treści przepisu art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy, bowiem odbywało się ono w związku z realizacją umowy o preferencyjny kredyt dla studentów.

Niektórzy skarżący kwestionowali także prawo banku do przetwarzania danych osobowych po rozwiązaniu, czy wygaśnięciu umowy. Jednakże bank ma nie tylko prawo, ale i obowiązek przetwarzać dane swoich klientów po rozwiązaniu (wygaśnięciu) zawartych z nimi umów, m.in. na podstawie przepisów o rachunkowości, i w związku z tym takie przetwarzanie nie może być uznane za naruszające zasadę celowości, czy adekwatności przetwarzania danych. Przykładem sprawy dotyczącej ww. kwestii, w której Generalny Inspektor odmówił nakazania usunięcia danych, może być skarga na odmowę usunięcia przez Bank Handlowy w Warszawie S.A. danych osobowych skarżącego dotyczących wysokości wynagrodzenia i miejsca zatrudnienia, w jego opinii zbędnych dla celów prowadzenia rachunku bankowego⁵⁶⁴. Jak ustalono, umowa rachunku bankowego została wypowiedziana przez bank, a w związku z tym dane przetwarzano jedynie w celach archiwalnych, sprawozdawczości finansowej oraz przedawnienia roszczeń, a skarżący otrzymał „status klienta zamkniętego”. W sprawie tej Generalny Inspektor zajął stanowisko, iż przetwarzanie danych dla tych celów pozostaje w zgodzie z przepisami prawa.

Nie znaleziono jednak podstaw dla przechowywania przez Reiffeisen Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie danych zawartych w dokumentacji w postaci wniosku o wydanie karty visa w sytuacji, gdy skarżąca zrezygnowała z usług banku przed jej aktywacją i w rezultacie nie związała się z bankiem żadną umową. Przy rozstrzygnięciu sprawy konieczne było zatem uznanie przez Generalnego Inspektora, iż nie zachodziła żadna z przesłanek faktycznych uzasadniających przetwarzanie przez bank danych skarżącej, w szczególności nie było podstaw do archiwizacji takich danych. Rozpoczęcie postępowania przez Generalnego Inspektora spowodowało pozytywną

⁵⁶³ GI-DEC-DS-182/04, GI-DEC-DS-255/04

⁵⁶⁴ GI-DS-430/154/04

reakcję banku w postaci zniszczenia danych osobowych skarżącej zawartych w dokumentacji papierowej oraz ich anonimizację w systemach informatycznych⁵⁶⁵.

Przedmiotem innej sprawy, w której Generalny Inspektor badał zakres danych przetwarzanych przez bank, była sprawa dotycząca pozyskiwania przez PKO S.A. danych pełnomocnika do rachunku w zakresie obejmującym informacje na temat stanu cywilnego, numeru NIP, zawodu, miejsca pracy, dochodu, wykształcenia, numerów telefonów – pod rygorem nieotrzymania pełnomocnictwa do rachunku⁵⁶⁶. W sprawie tej Generalny Inspektor uznał praktykę banku za niedopuszczalną, bo prowadzącą do pozyskania zbyt szerokiego, nieuzasadnionego potrzebą udzielenia pełnomocnictwa, zakresu danych osobowych. Na skutek wszczętego postępowania bank usunął ze swojego zbioru kwestionowane dane, a ponadto zmienił procedury instrukcyjne dla swoich pracowników, w szczególności poprzez wyraźne określenie w tych procedurach, że odmowa podania danych osobowych w zakwestionowanym przez Generalnego Inspektora zakresie nie może być powodem nieprzyjęcia pełnomocnictwa.

Największa grupa skarg (ok. 25% wszystkich, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez banki) dotyczyła okoliczności udostępnienia – zarówno z informatycznych systemów bankowych, jak i z dokumentacji papierowej – danych skarżących osobom nieupoważnionym. W sytuacjach potwierdzenia okoliczności nieuprawnionego udostępnienia przez banki danych osobowych skarżących, Generalny Inspektor nakazywał w decyzjach administracyjnych przywrócenie stanu zgodnego z prawem, zawiadamiał właściwą prokuraturę o popełnieniu przestępstwa, jak też sygnalizował administratorom nieprawidłowe działania, które wpływają na naruszanie zasad ochrony danych osobowych. Jednocześnie występował o zmianę zakwestionowanej praktyki albo o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec osób odpowiedzialnych za uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych klientów.

Zagadnieniem, które budziło największe wątpliwości skarżących było udostępnianie danych osobowych przez banki firmom windykacyjnym⁵⁶⁷. Wiele skarg dotyczyło udostępnienia danych osobowych wskutek niezachowania zasad bezpieczeństwa wynikających z przepisów dotyczących ochrony tajemnicy bankowej. Rolą Generalnego Inspektora w takich sprawach było natomiast zbadanie, czy do nieuprawnionego udostępnienia danych rzeczywiście doszło. Przykładem może być skarga na Lukas Bank S.A. z siedzibą we Wrocławiu, który udostępnił dane wielu swoich klientów Towarzystwu Ubezpieczeniowemu Europa S.A. z siedzibą we Wrocławiu, w celu automatycznego objęcia tych osób ubezpieczeniem. Jediną przesłanką uzasadniającą takie działanie mogłaby być zgoda tych osób na objęcie ich ubezpieczeniem, której jednak nie wyraziły. W sprawie tej Generalny

⁵⁶⁵ GI-DS-430/581/04

⁵⁶⁶ GI-DS-430/30/04

Inspektor zdecydował zatem o zawiadomieniu organów ścigania o popełnieniu przestępstwa przez osoby odpowiedzialne za przetwarzanie danych osobowych w banku⁵⁶⁸.

Zdarzały się także skargi na przetwarzanie danych nieprawdziwych i ich przekazywanie osobom nieupoważnionym. Przykładem sprawy, w której Generalny Inspektor skierował do władz banku wnioski o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego oraz powiadomił właściwą prokuraturę o popełnieniu przestępstwa, jest sprawa, w której Deutsche Bank PBC S.A. z siedzibą w Krakowie, udostępnił BIK S.A. nieprawdziwe dane skarżącej⁵⁶⁹. W sprawie tej nie istniała podstawa prawna do przekazania takich danych, bowiem skarżąca była jedynie pełnomocnikiem do spraw związanych z prowadzeniem konta, a umowę rachunku zawarła jej matka. Kwestia legalności przekazywania danych osobowych do BIK S.A. i do ZBP była jednym z najistotniejszych zagadnień związanych z przetwarzaniem danych klientów banków⁵⁷⁰. Stosownie do art. 105 ust. 1 pkt 1 Prawa bankowego, bank ma obowiązek udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową innym bankom i instytucjom kredytowym w zakresie, w jakim informacje te są niezbędne w związku z wykonywaniem czynności bankowych oraz nabywaniem i zbywaniem wierzytelności. Przepis ten wprost statuuje prawo banku do ewentualnego przekazania danych kredytobiorców do instytucji, o której mowa w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego, za którą uznać należy BIK S.A.⁵⁷¹.

W sytuacji zatem, gdy dłużnik banku kwestionował legalność przekazania przez bank jego danych i przetwarzania ich w BIK S.A. nie stwierdzano naruszenia ustawy o ochronie danych osobowych, z uwagi na istnienie przesłanki z art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy. Zupełnie inna sytuacja miała miejsce, gdy kredytobiorca przestawał być dłużnikiem, a mimo to jego dane nadal figurowały w BIK S.A. Praktykę taką banki i BIK S.A. uzasadniały wiążącym je, oprócz umowy, regulaminem zbierania i udostępniania informacji przez BIK S.A. Zgodnie z jego treścią BIK S.A. jest zobowiązany do przetwarzania danych przesłanych przez bank do BIK S.A. przez okres 5 lat (od dnia zamknięcia rachunku dla rachunków nie wykazujących zaległości powyżej 30 dni) lub przez okres 7 lat (od dnia zamknięcia rachunku dla rachunków wykazujących zaległości powyżej 30 dni). W ocenie Generalnego Inspektora regulamin nie zawiera powszechnie obowiązujących

⁵⁶⁷ Problematyka przekazywania danych podmiotom, których przedmiotem działalności jest windykacja należności została omówiona w odrębnym rozdziale poświęconym tej tematyce (Część II Sprawozdania, lit. N).

⁵⁶⁸ GI-DS-430/516/04. W sprawie tej została wydana decyzja (GI-DEC-DS-9/05) umarzająca postępowanie ze względu na przywrócenie stanu zgodnego z prawem (dane zostały usunięte).

⁵⁶⁹ GI-DS-430/332/04

⁵⁷⁰ Np. GI-DS-430/370/04, GI-DS-430/586/04, GI-DS-430/755/04, GI-DS-430/805/04, GI-DS-430/1020/04, GI-DS-430/1021/04

⁵⁷¹ Stosownie do art. 105 ust. 4 Prawa bankowego, banki mogą, wspólnie z bankowymi izbami gospodarczymi, utworzyć instytucje do gromadzenia, przetwarzania i udostępniania: bankom – informacji stanowiących tajemnicę bankową w zakresie, w jakim informacje te są potrzebne w związku z wykonywaniem czynności bankowych oraz innym instytucjom ustawowo upoważnionym do udzielania kredytów – informacji o wierzytelnościach oraz o obrotach i stanach rachunków bankowych w zakresie, w jakim informacje te są niezbędne w związku z udzielaniem kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń.

przepisów prawa i nie może być źródłem praw i obowiązków dla klientów banków, nakazywał zatem usunięcie danych byłych dłużników ze zbiorów BIK S.A.⁵⁷².

Zdarzały się także sytuacje, iż przekazanie danych do BIK S.A. bądź też brak wniosku banku o ich usunięcie z tego zbioru było spowodowane usterkami systemu informatycznego⁵⁷³.

W takich sytuacjach GODO występował do banków o podjęcie działań mających na celu przywrócenie stanu zgodnego z prawem⁵⁷⁴.

O ile istnieje podstawa ustawowa do funkcjonowania instytucji BIK S.A., o tyle w ocenie GODO nie ma żadnych przesłanek ustawowych do przetwarzania danych w zbiorze System Międzybankowej Informacji Gospodarczej „Bankowy Rejestr” zawierającym dane dłużników, prowadzonym przez ZBP. Związek ten, oprócz art. 105 ust. 1 pkt 1 Prawa bankowego, jako podstawę swego działania wskazywał także przepis art. 105 ust. 4 Prawa bankowego. Po jego analizie Generalny Inspektor stwierdził, iż przepis ten nie daje podstawy dla przetwarzania przez ZBP danych osobowych. Przepis ten pozwala bowiem na utworzenie przez banki wspólnie z bankowymi izbami gospodarczymi „instytucji do gromadzenia, przetwarzania i udostępniania” bankom i innym instytucjom ustawowo upoważnionym do udzielania kredytów m.in. informacji stanowiących tajemnicę bankową lub informacji o wierzytelnościach. Zatem informacje, w tym dane osobowe, mogą być przetwarzane przez samodzielne instytucje, których przedmiot działania ograniczony będzie do czynności „gromadzenia, przetwarzania i udostępniania” informacji wskazanych w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego. ZBP nie jest instytucją utworzoną odrębnie dla wypełnienia celów wskazanych w analizowanym przepisie, a izbą gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych (Dz. U. Nr 35, poz. 195 ze zm.)⁵⁷⁵. Konieczne zatem było nakazywanie usunięcia danych skarżących ze zbioru prowadzonego

⁵⁷² GI-DEC-DS-27/04. Należy dodać, iż w dniu 16 czerwca 2005 r. wszedł w życie nowy przepis Prawa bankowego. Zgodnie z brzmieniem art. 105a ust. 2, banki, inne instytucje ustawowo upoważnione do udzielania kredytów oraz instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4 mogą przetwarzać informacje stanowiące tajemnicę bankową w zakresie dotyczącym osób fizycznych (konsumentów) po wygaśnięciu zobowiązania wynikającego z umowy zawartej z bankiem lub inną instytucją ustawowo upoważnioną do udzielania kredytów, pod warunkiem uzyskania pisemnej zgody osoby, której informacje te dotyczą, przy czym zgoda ta może być w każdym czasie wycofana. W sytuacji zaś, gdy osoba fizyczna dopuszcza się zwłoki powyżej 60 dni w spełnieniu przedmiotowego świadczenia, podmioty wskazane powyżej mogą przetwarzać dane osobowe tej osoby przez okres 5 lat licząc od dnia wygaśnięcia zobowiązania. Podkreślić jednak należy, iż instytucje, o których mowa, obowiązane są dostosować przetwarzanie informacji zgromadzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej nowelizacji ustawy do wymagań w niej określonych, w terminie nie dłuższym niż 3 lata od dnia jej wejścia w życie.

⁵⁷³ Np. GI-DS-430/155/04, GI-DS-430/575/04

⁵⁷⁴ GI-DS-430/584/03/98/04, GI-DS-430/575/04

⁵⁷⁵ Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o izbach gospodarczych, izba gospodarcza określa samodzielnie w statucie zadania w granicach właściwości określonej w art. 2-4, tymczasem zgodnie z tymi przepisami: izba gospodarcza jest organizacją samorządu gospodarczego, reprezentującą interesy gospodarcze zrzeszonych w niej podmiotów w zakresie ich działalności wytwórczej, handlowej, budowlanej lub usługowej, w szczególności wobec organów państwowych (art. 2 ustawy o izbach gospodarczych); izby gospodarcze kształtują i upowszechniają zasady etyki w działalności gospodarczej, w szczególności opracowują i doskonalą normy rzetelnego postępowania w obrocie gospodarczym (art. 3 powołanej ustawy); izba gospodarcza jest uprawniona do wyrażania opinii o projektach rozwiązań odnoszących się do funkcjonowania gospodarki oraz może uczestniczyć, na zasadach określonych

przez ZBP, o ile w nim figurowały⁵⁷⁶. W wielu sprawach postępowanie umarzono⁵⁷⁷ z uwagi na usunięcie przez bank danych skarżących ze zbioru ZBP (np. w związku z zawarciem ugody pomiędzy bankiem a skarżącym).

Bank, jak każdy inny administrator, uprawniony jest do przetwarzania danych osobowych swoich klientów w celach marketingu bezpośredniego własnych produktów lub usług na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 23 ust. 4 pkt 1 ustawy, i nie jest zobowiązany uzyskiwać zgody osoby, której dane dotyczą. Takie sytuacje nie były kwestionowane przez organ i nie mogły być uznane jako niezgodne z ustawą⁵⁷⁸. Zdarzały się jednak przypadki przetwarzania danych przez banki w celach marketingowych w sytuacji, gdy bank przestała łączyć ze skarżącym umowa rachunku, a jednocześnie skarżący wyraził sprzeciw wobec przetwarzania jego danych w takich celach⁵⁷⁹. Na skutek interwencji Generalnego Inspektora w takich sytuacjach w bankach przeprowadzone były postępowania wyjaśniające i dyscyplinarne wobec osób odpowiedzialnych za przetwarzanie danych osobowych skarżących w kwestionowany sposób, a osoby bezpośrednio odpowiedzialne za dokonanie powyższych naruszeń pociągano do odpowiedzialności dyscyplinarnej. Często interwencje GODO stawały się dla banków impulsem dla przypomnienia zasady dobrej praktyki bankowej i bardziej uważnego zapoznania się z obowiązującymi instrukcjami w sprawie zbierania i udostępniania danych osobowych.

W analizowanym roku sprawozdawczym wpłynęło do Generalnego Inspektora także kilka spraw związanych z niewykonaniem przez banki obowiązku informacyjnego z art. 33 ustawy. W sprawach takich Generalny Inspektor nakazywał usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych skarżącego, poprzez wypełnienie tego obowiązku w zakresie postulowanym przez skarżących⁵⁸⁰.

Podobnie jak w latach poprzednich zaobserwować można wzrost liczby skarg z tej dziedziny, przy czym zakres przedmiotowy skarg nie różnił się od rozpatrywanych przez Generalnego Inspektora w latach poprzednich. Spadła natomiast liczba skarg dotyczących zakresu danych przetwarzanych przez bank. Jest to być może efekt rozwiązań przyjętych w znowelizowanej

w odrębnych przepisach, w przygotowywaniu aktów prawnych w tym zakresie (art. 4 ust. 1 ustawy o izbach gospodarczych); izba gospodarcza może dokonywać ocen wdrażania i funkcjonowania przepisów prawnych dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej (art. 4 ust. 2 powołanej ustawy). Natomiast ZBP, w swoim statucie (opublikowanym na stronie internetowej ZBP), jako jedno ze swoich zadań wskazuje „podejmowanie działań na rzecz tworzenia i rozwoju instytucji obsługujących sektor bankowy, zwłaszcza w zakresie wymiany informacji bankowej i gospodarczej” (art. 3 pkt 3 lit c statutu ZBP) i jednocześnie realizuje ten cel poprzez „prowadzenie działalności w zakresie wymiany informacji bankowej i gospodarczej” (art. 4 pkt 10 statutu ZBP). Tak określone zadanie ZBP wykracza także poza zakres uprawnień izby gospodarczej określony w art. 5 ust. 2 pkt 1-6 ustawy o izbach gospodarczych.

⁵⁷⁶ GI-DEC-DS-259/04

⁵⁷⁷ GI-DEC-DS-181/04, GI-DS-430/249/04, GI-DS-430/850/04

⁵⁷⁸ GI-DEC-DS-100/04, GI-DS-430/723/04

⁵⁷⁹ Np. GI-DS-430/39/04. W sprawie tej chodziło o bank BPH PBK S.A. z siedzibą w Warszawie.

⁵⁸⁰ GI-DEC-DS-157/04, GI-DEC-DS-267/04, GI-DS-430/199/04

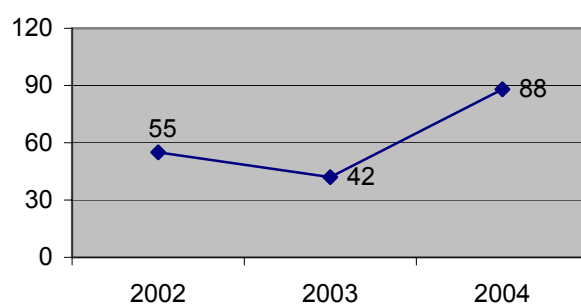
ustawie Prawo bankowe, gdyż w roku 2003 ten problem był najczęstszym przedmiotem sporu z bankami. Z satysfakcją należy odnotować podnoszenie się poziomu przestrzegania w tym sektorze przepisów ustawy dotyczących obowiązku informacyjnego z art. 24 ustawy.

Więcej skarg niż w latach poprzednich dotyczyło przetwarzania danych osobowych klientów-dłużników banków, czy to w związku z dokonywaniem cesji wierzytelności, czy też powierzaniem przetwarzania danych na podstawie art. 31 ustawy. Jest to tendencja podobna do występującej w 2003 r., kiedy to wśród spraw dotyczących udostępniania danych osobowych innym podmiotom przeważały skargi dotyczące bezprawnego – w opinii skarżących – przekazywania ich danych podmiotom świadczącym na rzecz banków usługi odzyskiwania należności od klientów będących dłużnikami.

Wskazać należy, iż konsekwentna postawa Generalnego Inspektora doprowadziła do uznania przez podmioty z sektora bankowości potrzeby regulacji w przepisach prawa tak istotnego zagadnienia, jak okresy przechowywania danych w BIK S.A. Banki od wielu lat stały bowiem na stanowisku, iż wewnętrzne regulaminy są wystarczającą podstawą dla stosowania praktyki wieloletniego przechowywania danych byłego dłużnika w zbiorze prowadzonym przez BIK S.A. Tymczasem zgodnie z normami konstytucyjnymi, źródłem praw i obowiązków obywatela może być wyłącznie obowiązujący przepis prawa. Również wskutek stanowczej postawy organu ds. ochrony danych osobowych w przepisach o randze ustawy uregulowano kwestię zakresu danych pozyskiwanych z dokumentów tożsamości.

Reasumując, należy zauważyć, iż przetwarzanie danych w sektorze bankowości budzi wciąż zastrzeżenia. Duża grupa skarg potwierdza konieczność podejmowania przez banki dodatkowych działań mających na celu dostosowanie obowiązujących w nich procedur do przepisów o ochronie danych osobowych.

1.2 W omawianym okresie sprawozdawczym odnotowano ponad dwukrotny wzrost liczby **pytań o interpretację przepisów** z zakresu przetwarzania danych w sektorze bankowości.

Wykres: Zestawienie liczby pism dotyczących przetwarzania danych przez banki, które skierowano do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Zdecydowana większość pytań skierowana została do Generalnego Inspektora przez klientów banków. W kontekście dość skomplikowanej i zróżnicowanej problematyki przetwarzania danych przez banki warto zauważyć, że tylko 5 z nadesłanych pytań pochodziło od samych banków⁵⁸¹. Tematyka kierowanych do Generalnego Inspektora pytań była bardzo podobna, jak w przypadku skarg kierowanych do organu ochrony danych osobowych. Pytano o:

- podstawy prawne przetwarzania danych klientów banku po wygaśnięciu zawartej z nimi umowy⁵⁸²,
- zakres danych osobowych gromadzonych przez bank w związku z umową kredytu⁵⁸³,
- kopiowanie przez bank dokumentu tożsamości⁵⁸⁴,
- przetwarzanie danych klientów w Systemie Międzybankowej Informacji Gospodarczej – Bankowym Rejestrze, prowadzonym przez ZBP oraz przez BIK S.A. w zbiorze „Kredytobiorcy”⁵⁸⁵,
- przekazywania danych klientów banków podmiotom zajmującym się windykacją należności⁵⁸⁶.

Stanowisko Generalnego Inspektora w ww. kwestiach zostało szczegółowo omówione w części dotyczącej skarg.

1.3 W roku 2004 do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych skierowano 5 projektów aktów prawnych dotyczących działalności banków⁵⁸⁷. Do 3 projektów zostały zgłoszone uwagi. Natomiast w 2003 r. skierowano 3 projekty dotyczące tej tematyki, do 1 z nich były zgłaszane uwagi. W 2002 r. Generalny Inspektor nie opiniował projektów aktów prawnych z omawianego zakresu.

W związku z projektem rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie warunków i trybu umarzania dokumentów potwierdzających zawarcie umowy rachunku oszczędnościowego

⁵⁸¹ Jest to o tyle zaskakujące, iż z praktyki Generalnego Inspektora wynika, iż banki mają spore problemy z należyтым wypełnieniem obowiązków określonych w przepisach o ochronie danych osobowych.

⁵⁸² GI-DP-024/20/04, GI-DP-024/1693/04, GI-DP-024/1994/04

⁵⁸³ GI-DP-024/78/04, GI-DP-024/1072/04.

⁵⁸⁴ GI-DP-024/149/04, GI-DP-024/2119/04. Od 1 maja 2004 r. obowiązuje art. 112b Prawa bankowego, który upoważnia banki do uzyskiwania danych osobowych zawartych w dokumentach tożsamości poprzez kopiowanie dokumentów. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu „Banki mogą przetwarzać dla celów prowadzonej działalności bankowej informacje zawarte w dokumentach tożsamości osób fizycznych”.

⁵⁸⁵ GI-DP-024/277/04, GI-DP-024/492/04, GI-DP-024/961/04, GI-DP-024/1201/04, GI-DP-024/1767/04, GI-DP-024/1868/04, GI-DP-024/2100/04, GI-DP-024/2220/04. Problematyka ta została omówiona w Sprawozdaniu Generalnego Inspektora z lat ubiegłych, m.in. w Sprawozdaniu z 2002 r., w Części I, Dział F Instytucje finansowe, Rozdział 1 Banki.

⁵⁸⁶ GI-DP-024/1027/04, GI-DP-024/1495/04, GI-DP-024/2340/04. Sprawy te zostały przedstawione w Części II Sprawozdania Generalnego Inspektora za 2004 r., w Dziale N – Windykacja.

⁵⁸⁷ Ustawy z dnia 1 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 91, poz. 870), wprowadzająca do Prawa bankowego przepis art. 112b, w myśl którego banki mogą przetwarzać dla celów prowadzonej działalności bankowej informacje zawarte w dokumentach tożsamości osób fizycznych była opiniowana w ubiegłym okresie sprawozdawczym. Informacje na ten temat można odnaleźć w Sprawozdaniu z działalności Generalnego Inspektora w 2003 r. (Część II, lit E pkt 1).

oraz rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej⁵⁸⁸ wątpliwości Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych dotyczyły zakresu danych posiadacza lub posiadaczy rachunku, które mają być zamieszczone w ogłoszeniu wywieszanym w lokalu przeznaczonym do obsługi klientów, w widocznym miejscu w przypadku postępowania o umorzenie dowodu (§ 4 ust. 2 pkt 3 w związku z ust. 3 pkt 1 projektu). Wywieszane ogłoszenie o toczącym się postępowaniu o umorzenie dowodu miało zawierać dane posiadacza lub posiadaczy rachunku oraz oznaczenie utraconego dowodu - § 4 ust. 3 pkt 1. Takie sformułowanie wskazanego przepisu, bez określenia konkretnych danych osobowych, jakie mają znajdować się w ogłoszeniu, prowadziłoby w konsekwencji do możliwości umieszczania w miejscu publicznie dostępnym informacji o posiadaczu rachunku w zakresie nieadekwatnym do celu. W skrajnym przypadku w ogłoszeniu mogłyby znajdować się wszystkie dane zawarte we wniosku o umorzenie utraconego dowodu (§ 3 ust. 2 projektu; pod pojęciem dowód należy rozumieć: imienną książeczkę oszczędnościową lub inny imienny dokument potwierdzający zawarcie umowy rachunku oszczędnościowego lub umowy rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej - § 1 rozporządzenia). W opinii Generalnego Inspektora ze względu na fakt, iż ogłoszenie to jest wywieszane w publicznie dostępnym miejscu, zakres danych osobowych powinien być minimalny. Uwaga została uwzględniona, zakres danych został określony oraz ograniczony do imienia, nazwiska i adresu posiadacza lub posiadaczy rachunku oraz oznaczenia numeru i symbolu utraconego dowodu.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych brał również udział w pracach nad projektem rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie sposobu tworzenia, utrwalania, przekazywania, przechowywania, w tym przy zastosowaniu podpisu elektronicznego, dokumentów bankowych sporządzonych na elektronicznych nośnikach informacji⁵⁸⁹. Ze względu na specyficzną tematykę rozporządzenia zgłaszane uwagi dotyczyły wymagań technicznych i informatycznych.

W szczególności dotyczyły zabezpieczenia integralności dokumentów. Zaproponowano wprowadzenie warunku, który umożliwi sprawdzenie, że wytworzony nośnik jest tym nośnikiem, na którym informacja została utrwalona przez jej wytwórcę, tj. osobę lub podmiot odpowiedzialny za jej treść. Uwagi zostały uwzględnione.

1.4. W roku sprawozdawczym banki zgłosiły **do rejestracji** 30 zbiorów danych osobowych. W roku 2003 zgłoszonych zostało 35 zbiorów, a w roku 2002 – 31 zbiorów danych. Liczba zgłaszanych w tym sektorze zbiorów danych osobowych utrzymuje się na podobnym poziomie.

⁵⁸⁸ Projekt przekazany pismem z dnia 7 kwietnia 2004 r. i 26 maja 2004 r. znak: PIII439/80/04, odpowiedź GI-DP-023/102/04.

⁵⁸⁹ Stanowisko Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych przekazano pismem z dnia 4 sierpnia 2004 r. znak: GI-DP-023/202/04/460.

Spośród zgłoszonych w 2004 roku zbiorów, 6 zgłosił Narodowy Bank Polski, 4 – banki spółdzielcze, natomiast 20 – pozostałe banki komercyjne. W większości przypadków zgłaszane do rejestracji zbiory danych dotyczyły klientów banków i służyły wykonaniu umów zawartych w związku z wykonywaniem czynności bankowych. Celem prowadzenia zbiorów danych zgłaszanych do rejestracji przez banki była nie tylko obsługa zawartych umów, ale także marketing oraz rozpatrywanie skarg i wniosków, przyjmowanie opinii oraz reklamacji, a jednostkowo także utrzymywanie kontaktów służbowych⁵⁹⁰ oraz prowadzenie ksiąg meldunkowych ośrodków wypoczynkowych. W omawianym okresie odnotowano także zgłoszenie do rejestracji zbioru, stanowiącego rejestr transakcji powyżej 15.000 euro oraz transakcji podejrzanych i powiązanych⁵⁹¹. Ze złożonego zgłoszenia wynikało, iż celem przetwarzania danych w tym zbiorze jest realizacja obowiązków wynikających z postanowień ustawy z dnia 16 listopada 2000 roku o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1505 ze zm.).

Z tego też względu poinformowano administratora danych, iż zgodnie z art. 43 ust. 1 pkt 2a ustawy o ochronie danych osobowych, zgłoszony zbiór danych osobowych jest zwolniony z obowiązku zgłoszenia go do rejestracji.

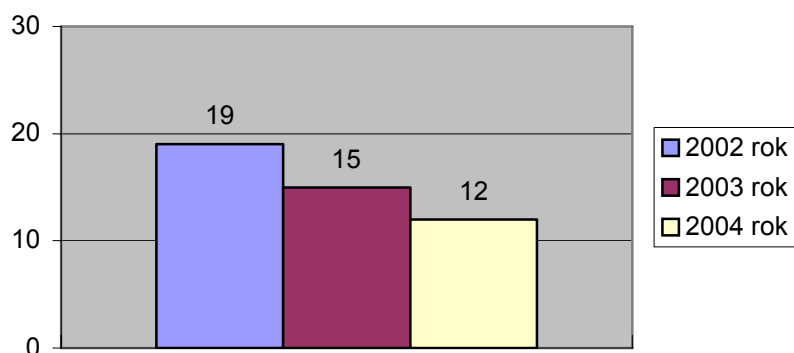
Stopień poprawności wypełnienia zgłoszeń przez podmioty z sektora bankowego należy niewątpliwie ocenić powyżej przeciętnej. Incydentalne były przypadki, kiedy zachodziła konieczność przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w przypadku np. braku oświadczenia administratora danych odnośnie opracowania dokumentacji opisującej sposób przetwarzania danych osobowych oraz środki powzięte dla ich ochrony, a także wówczas, gdy administrator danych nie zastosował właściwego poziomu bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych w systemie informatycznym – odpowiedniego do kategorii przetwarzanych danych, jak również ewentualnych zagrożeń.

1.5 W 2004 r. przeprowadzono w podmiotach sektora bankowego 12 **kontroli** zgodności przetwarzania danych osobowych z przepisami o ochronie danych osobowych, co oznacza spadek liczby kontroli w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym⁵⁹².

⁵⁹⁰ Administrator danych osób reprezentujących instytucje i podmioty gospodarcze, które przetwarzane są w zbiorze jedynie w celu utrzymywania kontaktów służbowych z reprezentowanymi przez te osoby podmiotami został poinformowany o zwolnieniu niniejszego zbioru danych z obowiązku rejestracji na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 11 ustawy, zgodnie z którym z obowiązku rejestracji zbioru danych zwolnieni są administratorzy danych przetwarzanych w zakresie drobnych bieżących spraw życia codziennego.

⁵⁹¹ Zgłoszenie nr R 000007/04.

⁵⁹² GI-DIS-K-411/6/04, GI-DIS-K-411/40/04, GI-DIS-K-411/56/04, GI-DIS-K-411/66/04, GI-DIS-K-411/83/04, GI-DIS-K-411/89/04, GI-DIS-K-411/98/04, GI-DIS-K-411/101/04, GI-DIS-K-411/122/04, GI-DIS-K-411/137/04, GI-DIS-K-411/154/04, GI-DIS-K-411/155/04

Wykres: Liczbowe zestawienie kontroli dotyczących sektora bankowego, które przeprowadzone zostały w latach 2002 – 2004.

Wszystkie z przeprowadzonych kontroli były kontrolami częściowymi, co oznacza, że ich zakresem obejmowano wyłącznie wybrane aspekty przetwarzania danych osobowych. Większość z nich miała związek z prowadzonymi przez Generalnego Inspektora postępowaniami administracyjnymi zainicjowanymi skargami.

Stwierdzone w toku kontroli banków uchybienia dotyczyły przede wszystkim gromadzenia danych osobowych w zakresie nieadekwatnym do celu ich przetwarzania, np. zawarcia i realizacji umowy rachunku bankowego oraz umowy kredytowej. Jak bowiem ustalono, banki żądały od swoich klientów podania m.in. informacji o wykształceniu, wykonywanym zawodzie, poprzednich adresach zameldowania i poprzednich miejscach pracy. Praktyka ta została zakwestionowana przez Generalnego Inspektora, który w wydawanych decyzjach nakazał zaprzestanie zbierania danych wskazanych osób w zakresie szerszym, niż było to niezbędne dla realizacji celu przetwarzania danych. Należy jednak podkreślić, że w porównaniu z ubiegłymi latami sytuacja w tym zakresie uległa poprawie. Przyczyniła się do tego przede wszystkim nowelizacja Prawa bankowego w zakresie dotyczącym legalizacji przetwarzania informacji zawartych w dokumentach tożsamości osób fizycznych.

Przeprowadzone kontrole wykazały ponadto inne uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych, w szczególności nie dopełnianie w stosunku do osób, których dane dotyczyły – w pełnym zakresie – obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 24 ust. ustawy o ochronie danych osobowych oraz brak w polityce bezpieczeństwa i instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych wszystkich elementów określonych w § 4 i § 5 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy

informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, np. wykazu budynków, pomieszczeń lub części pomieszczeń, tworzących obszar, w którym przetwarzane są dane osobowe.

W pojedynczych przypadkach stwierdzono także uchybienia polegające m.in. na nie zapewnianiu przez system informatyczny służący do przetwarzania danych osobowych odnotowania informacji komu, kiedy i w jakim zakresie dane osobowe zostały udostępnione, które stanowiły naruszenie m.in. przepisów § 16 pkt 4 oraz § 17 – uprzednio obowiązującego – rozporządzenia w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych. Ze względu jednak na zmianę przepisów nakładających na administratorów przetwarzających dane przy użyciu systemów informatycznych wskazane wymogi⁵⁹³, w ww. zakresie nie wszczęto postępowania administracyjnego.

Interesującym zagadnieniem, z którym zetknęli się inspektorzy było ustalenie, że w procesie kontroli dostępu do wybranych pomieszczeń banku wykorzystywano dane biometryczne pracowników. Jak bowiem stwierdzono, kontrola wejścia i wyjścia m.in. do pomieszczenia serwerowni oparta została o system analizy biometrycznej tęczówki oka. W związku z ww. ustaleniami Generalny Inspektor powziął wątpliwości co do legalności pozyskiwania wskazanych danych pracowników banku, w szczególności w świetle brzmienia art. 22¹ Kodeksu pracy, który precyzuje zakres danych, które mogą być przetwarzane przez pracodawcę⁵⁹⁴.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami zostały wydane decyzje nakazujące usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych oraz umarzające postępowanie w zakresie nieprawidłowości usuniętych w toku postępowania. Generalny Inspektor w decyzjach nakazywał w szczególności zaprzestanie zbierania danych osobowych w zakresie szerszym, niż jest to niezbędne dla realizacji celu przetwarzania danych (m.in. zawarcie i realizacja umowy pożyczki) oraz dopełnianie wobec osób, których dane dotyczą, obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych⁵⁹⁵.

2. Zakłady ubezpieczeń.

W dniu 1 stycznia 2004 r. weszły w życie przepisy czterech ustaw ubezpieczeniowych, tj. ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151 ze zm.), ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. Nr 124, poz. 1154 ze zm.), ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim

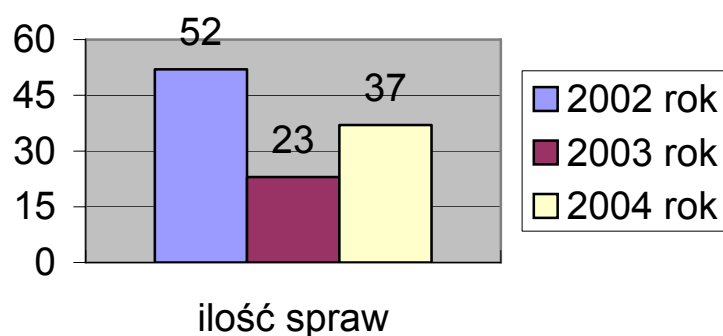
⁵⁹³ Utrata z dniem 1 maja 2004 r. mocy obowiązującej przez ww. rozporządzenie oraz wyznaczenie 6-miesięcznego terminu na dostosowanie tych systemów do wymogów określonych w § 7 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych.

⁵⁹⁴ Postępowanie w niniejszej sprawie jest w toku.

⁵⁹⁵ Decyzje nr GI-DEC-DIS-285/04, GI-DEC-DIS-48/05.

Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) oraz ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U. Nr 124, 1153 ze zm.). Przeprowadzona w ten sposób reforma prawa ubezpieczeniowego sprowadza się przede wszystkim do techniczno – legislacyjnego uporządkowania, a w szczególności przejrzystego i optymalnego podziału materii obejmującej całokształt stosunków ubezpieczeniowych. Nowe przepisy przyczyniły się m. in. do uporządkowania i ujednolicenia dotychczasowych praktyk zakładów ubezpieczeń w zakresie przetwarzania danych w związku z tzw. działalnością ubezpieczeniową.

2.1 W analizowanym okresie – w porównaniu do roku 2003 – wzrosła liczba **skarg** dotyczących sektora ubezpieczeniowego.

Wykres: Liczbowe zestawienie skarg dotyczących sektora ubezpieczeniowego, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Znaczna liczba skarg związanych z działaniami zakładów ubezpieczeń dotyczyła okoliczności udostępnienia danych osobom nieupoważnionym. Zaznaczyć należy, że w myśl obowiązujących przepisów, zakład ubezpieczeń obowiązany jest do zachowania zarówno tajemnicy ubezpieczeniowej⁵⁹⁶, jak i przestrzegania obowiązków wynikających z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych. Ujawnienie informacji stanowiących tajemnicę ubezpieczeniową stanowi przestępstwo z art. 232 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

W większości ze skarg rozpatrywanych przez Generalnego Inspektora w 2004 r. ustalono, iż zarzuty skarżących nie były uzasadnione, bowiem do niezgodnego z ustawą przetwarzania danych polegającego na ich przekazaniu osobom nieupoważnionym nie dochodziło. Niezwłocznie po ustaleniu takich okoliczności informowano o tym skarżących. Jednakże w sytuacjach, gdy zarzuty stawiane przez skarżących znajdowały potwierdzenie w zebranych materiale dowodowym, tj. gdy stwierdzano naruszenie przepisów ustawy, czy też ustawy o działalności ubezpieczeniowej, Generalny Inspektor zawiadamiał o tym organy powołane do ścigania przestępstw. Występował

⁵⁹⁶ Stosownie do treści art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151 ze zm.), zakład ubezpieczeń i osoby w nim zatrudnione lub osoby i podmioty, za pomocą których zakład ubezpieczeń wykonuje czynności ubezpieczeniowe, są zobowiązane do zachowania tajemnicy dotyczącej poszczególnych umów ubezpieczenia.

również do administratorów, sygnalizując zagrożenia, jakie są spowodowane odnotowanymi uchybieniami, wnioskując jednocześnie o spowodowanie wyeliminowania nieprawidłowych działań w przyszłości.

Przykładem skargi wskazującej na udostępnienie danych osobom nieupoważnionym jest ta, w której poinformowano GIODO o otrzymywaniu przez byłego przedstawiciela UNIQA S.A. Towarzystwa Ubezpieczeń S.A., od Axa Assistance Serwis Sp. z o.o. – współdziałającej z ww. towarzystwem, faksów-raportów z telefonicznej rejestracji szkód zawierających dane osobowe klientów towarzystwa. Osoba, która otrzymywała tę korespondencję była niegdyś przedstawicielem towarzystwa, lecz przestała nim być na skutek rozwiązania umowy przedstawicielskiej. Korespondencję zawierającą dane osobowe klientów towarzystwa przesyłano na skutek pomyłki pracownika Axa Assistance Serwis Sp. z o.o. współpracującej z towarzystwem w zakresie likwidacji szkód komunikacyjnych. Towarzystwo nie dochowało tajemnicy ubezpieczeniowej, a jednocześnie, jako administrator danych, nie zapewniło należytej ochrony danych osobowych swoich klientów. Ponadto, w sprawie tej osoby odpowiedzialne w towarzystwie za sporządzanie i przekazywanie podmiotom współpracującym z towarzystwem aktualnych wykazów jego przedstawicielstw, poprzez niewypełnienie nałożonych na nie w tym zakresie obowiązków również naraziły dane klientów towarzystwa na ich udostępnienie osobom nieupoważnionym. Jednocześnie pomimo zapewnienia przez prezesa towarzystwa, iż opracowano i wdrożono odpowiednie procedury, ponownie przesłano kolejne akta szkodowe zawierające dane osobowe klientów towarzystwa, tej samej osobie nieupoważnionej. W sprawie tej odnotowano zatem wyjątkowo lekceważący stosunek towarzystwa do obowiązków, jakie nakłada na administratora ustawa. Dopuszczono nie tylko do naruszeń, ale także nie podjęto postępowania dyscyplinarnego wobec osób odpowiedzialnych za działania łamiące prawo – pomimo, iż Generalny Inspektor wystąpił o jego wszczęcie. Uznając takie działania i zaniechania za szczególnie naganne, Generalny Inspektor skierował do prokuratury zawiadomienie o popełnieniu przez osoby odpowiedzialne w towarzystwie za przetwarzanie danych osobowych klientów towarzystwa przestępstw polegających na udostępnieniu danych osobom nieupoważnionym oraz na ujawnieniu informacji stanowiących tajemnicę ubezpieczeniową⁵⁹⁷.

Za nieprawidłowe uznawał Generalny Inspektor takie sytuacje, gdy wprowadzie przetwarzanie danych osobowych dokonywane było na zlecenie administratora, tj. zakładu ubezpieczeń, jednakże podmiot, któremu dane powierzono (agent) naruszał postanowienia zawartej z zakładem ubezpieczeń umowy. Przykładem może być sprawa, w której PZU S.A., Inspektorat w Krośnie, zleciła pośredniczenie w zawieraniu umów ubezpieczenia osobie, która w celu

⁵⁹⁷ GI-DS-430/537/04

wykonania zlecenia posłużyła się osoba trzecią, nieuprawnioną do dostępu do przetwarzanych danych osobowych. Z informacji uzyskanych przez GODO wynikało, iż upoważniony przez PZU S.A. zleceniobiorca, który zawierał w imieniu PZU S.A. umowy obowiązkowych ubezpieczeń rolnych, posłużył się osobą trzecią przy roznoszeniu dokumentów obowiązkowego ubezpieczenia wystawionego przez PZU S.A., zawierających podlegające ochronie dane stron ww. umów. Generalny Inspektor uznał za konieczne wystąpienie do Prezesa PZU S.A. o podjęcie odpowiednich działań mających na celu zabezpieczenie w przyszłości danych osobowych osób ubezpieczonych w PZU S.A., przed dostępem do tych danych osób nieupoważnionych.⁵⁹⁸ W konsekwencji, administrator danych podjął działania mające na celu usunięcie uchybień, a także przeprowadził dodatkowe szkolenie swoich zleceniobiorców.

Nie zawsze zarzuty czynione zakładom ubezpieczeń, odnoszące się do udostępniania danych skarżących w sposób nielegalny, znajdowały uzasadnienie w obowiązującym stanie prawnym. Zakład ubezpieczeń, będąc osobą prawną prowadzącą działalność ubezpieczeniową, ma bowiem prawo udostępnić dane w związku z tą działalnością, poprzez zlecenie wykonania określonych czynności ubezpieczeniowych, zwłaszcza w sytuacji, gdy cel, dla realizacji którego dane udostępniono jest prawnie usprawiedliwiony i znajduje uzasadnienie w przepisach prawa. Udostępnienie danych może również znajdować podstawę w art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy, w sytuacji, gdy następuje w celu wykonania zadań realizowanych dla dobra publicznego, np. w związku z zaistnieniem podejrzenia popełnienia przestępstwa. Przykładem może być sprawa, w której konieczne było ocenienie legalności działań zakładu ubezpieczeń polegających na udostępnieniu danych osobowych skarżącej urzędowi celnemu oraz biuru usług detektywistycznych. Skarżąca zawarła z PZU S.A. umowę ubezpieczenia samochodu, przedstawiając jednocześnie dokumenty potwierdzające dokonanie odprawy celnej pojazdu, a gdy samochód został skradziony, skarżąca zgłosiła szkodę i zażądała wypłaty odszkodowania. Ubezpieczyciel wszczął postępowanie likwidacyjne, w tym czynności zmierzające do ustalenia legalności wprowadzenia ubezpieczonego pojazdu na polski obszar celny. Na zlecenie PZU S.A. działania sprawdzające wykonało biuro usług detektywistycznych, a ponieważ zgromadzone zostały dowody wskazujące, że przy wprowadzaniu pojazdu na polski obszar celny popełniono oszustwo celne, PZU S.A. skierowała do urzędu celnego zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przez skarżącą przestępstwa skarbowego. W toku postępowania GODO ustalił, iż udostępnienie danych osobowych skarżącej biuru detektywistycznemu znajdowało uzasadnienie w art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy, bowiem udostępniono te dane w związku z prowadzoną przez PZU S.A. działalnością, poprzez zlecenie wykonania określonych czynności ubezpieczeniowych, związanych z postępowaniem likwidacyjnym. Ponadto

⁵⁹⁸ GI-DS-430/512/04

cel, dla realizacji którego dane udostępniono był prawnie usprawiedliwiony, gdyż znajdował uzasadnienie w art. 1a poprzednio obowiązującej ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Natomiast udostępnienie danych skarżącej urzędowi celnemu znajdowało uzasadnienie w art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy, bowiem nastąpiło w związku z zaistnieniem podejrzenia popełnienia przestępstwa skarbowego przez skarżącą. Z tych względów działania, których legalność podważała skarżąca nie mogły być uznane za udostępnienie jej danych osobom nieupoważnionym⁵⁹⁹.

Nie można było uznać za naruszenie przepisów ustawy o ochronie danych osobowych działań agentów, którzy za wiedzą i zgodą towarzystw ubezpieczeniowych (administratorów) zlecali wykonywanie pewnych czynności innym agentom. Działania takie Generalny Inspektor uznał za zgodne z art. 31 ustawy w sytuacji, gdy na powyższe wyrażał zgodę administrator danych, czyli zakład ubezpieczeń. Do grupy takich skarg należy sprawa, w której skarżący zarzucił PZU S.A. udostępnienie jego danych osobowych podmiotom nieupoważnionym, które następnie wystąpiły do skarżącego z ofertą marketingową, podczas gdy nie wyraził on zgody na przetwarzanie jego danych w tych celach⁶⁰⁰. Jak ustalono, PZU S.A., na podstawie stosownej umowy i pełnomocnictwa, upoważniła KJF Biuro Ubezpieczeń w Poznaniu do prowadzenia w imieniu i na rzecz PZU S.A. obsługi ubezpieczeń komunikacyjnych, który to podmiot powierzył przetwarzanie danych skarżącego kolejnemu podmiotowi. Ponadto, w innej sprawie GODO nie uznał przekazania skarżącemu informacji o zbliżającym się terminie ważności polisy i możliwości wznowienia ubezpieczenia za działanie w celach marketingowych podmiotu trzeciego⁶⁰¹. W sposób błędny zatem kolejni agenci byli utożsamiani w wielu przypadkach z podmiotem nieupoważnionym do przetwarzania danych ubezpieczonych⁶⁰².

W analizowanym roku GODO rozstrzygnął także kwestię legalności pozyskiwania danych o stanie zdrowia psychicznego przez zakład ubezpieczeń. W sprawie istotne było to, iż możliwość udzielenia przez klienta zakładu ubezpieczeń upoważnienia do pozyskiwania danych o jego stanie zdrowia psychicznego nie jest przewidziana w art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 ze zm.). Katalog podmiotów wymienionych w tym przepisie jest ograniczony i ma charakter zamknięty. Ustawa ta nie przewiduje możliwości jego rozszerzenia poprzez udzielenie zakładowi ubezpieczeń upoważnienia do zbierania danych o stanie zdrowia psychicznego. Z tych względów Generalny Inspektor uznał, iż nie jest możliwe przetwarzanie informacji o stanie zdrowia psychicznego przez zakład ubezpieczeń i nakazał Sopockiemu TU na Życie Ergo Hestia S.A. usunięcie tej kategorii danych, pozyskanych za pomocą „Deklaracji przystąpienia do ubezpieczenia posiadaczy rachunków kart kredytowych

⁵⁹⁹ GI-DEC-DS-99/04

⁶⁰⁰ GI-DS-430/301/04

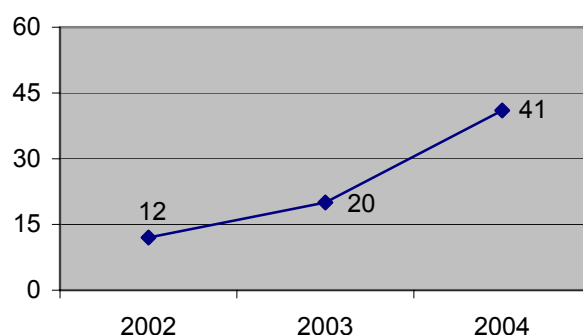
⁶⁰¹ GI-DS-430/177/04

PKO BP S.A.”⁶⁰³. W toku czynności kontrolnych przeprowadzonych przez Generalnego Inspektora w wymienionym towarzystwie ustalono, iż nakaz został wykonany, a towarzystwo dokonało odpowiednich zmian deklaracji w zakresie formuły zgody.

W roku 2004 r. Generalny Inspektor odnotował wzrost skarg dotyczących przetwarzania danych osobowych przez zakłady ubezpieczeniowe, przy czym 1/3 z nich nie została rozpoznana ze względu na nieusunięcie przez skarżących braków formalnych. W analizowanym roku znaczna liczba skarg dotyczyła kwestii udostępnienia danych osobowych skarżących osobom nieupoważnionym. W większości rozpatrywanych spraw nie potwierdzono opinii skarżących. Natomiast nadużycia stwierdzano w przypadku ujawniania danych przez zakłady ubezpieczeń na skutek błędnych działań ich pracowników lub osób, którym zlecono przetwarzanie danych, jak również w sytuacji przetwarzania danych w zakresie obejmującym informacje o stanie zdrowia psychicznego, tj. wykraczającym poza ramy wyznaczone przepisami prawa.

Na podstawie analizy skarg, które do Generalnego Inspektora wpłynęły w analizowanym roku sprawozdawczym, odnotować należy wzrost stopnia przestrzegania przepisów ustawy przez podmioty z tego sektora oraz niezwłoczne dostosowywanie się przez zakłady ubezpieczeń do zaleceń GIODO w sytuacji, gdy organ stwierdził naruszenie przepisów prawa.

2.2 W 2004 r. wzrosła liczba pytań o interpretację przepisów dotyczących przetwarzania danych w sektorze ubezpieczeń.

Wykres: Liczbowe zestawienie pytań dotyczących sektora ubezpieczeniowego, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Pytania z zakresu przetwarzania danych w sektorze ubezpieczeń kierowały do Generalnego Inspektora zakłady ubezpieczeń, agenci ubezpieczeniowi, osoby ubezpieczone, jak również

⁶⁰² GI-DS-430/301/04, GI-DS-430/177/04

⁶⁰³ GI-DEC-DS-18/04, GI-DEC-DS-87/04

podmioty, do których zakłady ubezpieczeń zwracały się o udostępnienie danych. Znaczna część pytań nadesłana została przez podmioty sektora prywatnego (tylko 4 skierowały podmioty sektora publicznego). Treść nadesłanych pytań była bardzo różnorodna. Dotyczyły one m. in.:

- udostępniania przez zakłady ubezpieczeń innym zakładom ubezpieczeń danych osobowych osób ubezpieczonych⁶⁰⁴,
- zbiorów danych prowadzonych przez Polską Izbę Ubezpieczeń⁶⁰⁵,
- dopuszczalności udostępnienia zakładom ubezpieczeń przez inne podmioty danych osobowych osób ubezpieczonych⁶⁰⁶.

Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. zwrócił się do Generalnego Inspektora z pytaniem o konieczność dopełniania przez zakłady ubezpieczeń obowiązku informacyjnego wobec osób u niego ubezpieczonych⁶⁰⁷. Wątpliwości pojawiły się w związku z treścią art. 24 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, zgodnie z którym przetwarzanie danych przez zakłady ubezpieczeń, w celu wykonywania umów ubezpieczenia, nie wymaga powiadamiania osób ubezpieczonych lub uprawnionych z umowy do otrzymywania odszkodowań lub świadczeń. Generalny Inspektor uznał, iż przepis ten stanowi *lex specialis* względem ustawy o ochronie danych osobowych. Wobec powyższego wyłącza on stosowanie art. 24 ust. 1 i 25 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, które nakładają na administratora danych obowiązki informacyjne.

Generalny Inspektor rozpatrywał m.in. dopuszczalność przekazania przez zbywcę pojazdu zakładowi ubezpieczeń, w którym pojazd był ubezpieczony danych osobowych nabywcy tego pojazdu⁶⁰⁸. Generalny Inspektor wskazał na przepisy ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych,

⁶⁰⁴ GI-DP-024/322/04, GI-DP-024/428/04

⁶⁰⁵ GI-DP-024/741/04, GI-DP-024/1824/04. Zgodnie z art. 220 ust. 2 pkt 7 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, do zadań PIU należy w szczególności „tworzenie i wykonywanie informatycznych baz danych w zakresie statystyki ubezpieczeniowej, a w szczególności danych o przebiegu szkliwości w poszczególnych rodzajach ubezpieczeń oraz baz danych niezbędnych do przeciwdziałania przestępczości ubezpieczeniowej, w tym informacji o wypłaconych odszkodowaniach lub świadczeniach oraz agentach ubezpieczeniowych, z którymi zakład ubezpieczeń rozwiązał umowę agencyjną i osobach, przeciwko którym było prowadzone postępowanie karne w związku z podejrzeniem popełnienia przez nie przestępstwa na szkodę zakładu ubezpieczeń, zakończone wyrokiem skazującym lub warunkowym umorzeniem postępowania. Szczegółowy zakres danych przetwarzanych w zbiorze agentów, o którym mowa powyżej oraz zbiorze osób prawomocnie skazanych lub w stosunku do których zostało warunkowo umorzone postępowanie karne w przypadku popełnienia przez nie przestępstwa na szkodę zakładu ubezpieczeń, a także okres przechowywania tych danych określony został w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie danych gromadzonych w bazach danych tworzonych przez Polską Izbę Ubezpieczeń (Dz. U. Nr 211, poz. 2057 ze zm.).

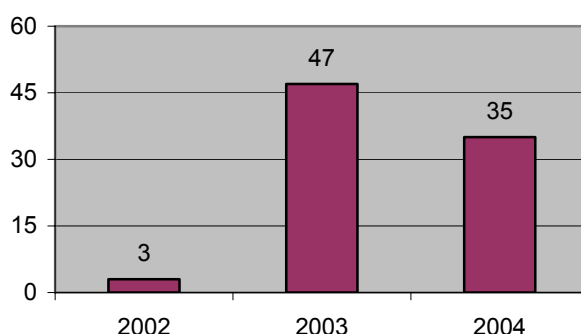
⁶⁰⁶ GI-DP-024/850/04, GI-DP-024/2224/04. Na mocy art. 25 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej „Sądy, prokuratura, Policja oraz inne organy i instytucje, na wniosek zakładu ubezpieczeń, w zakresie zadań przez ten zakład ubezpieczeń wykonywanych i w celu ich wykonania, w związku z wypadkiem lub zdarzeniem będącym podstawą ustalania odpowiedzialności, udzielają informacji o stanie sprawy oraz udostępniają zebrane materiały, jeżeli są one niezbędne do ustalenia okoliczności tych wypadków i zdarzeń losowych oraz wysokości odszkodowania lub świadczenia”.

⁶⁰⁷ GI-DP-024/523/04

⁶⁰⁸ GI-DP-024/1159/04

w szczególności art. 32 ust. 1 tej ustawy, który obliguje zbywcę pojazdu do powiadomienia zakładu ubezpieczeń, w terminie 30 dni od dnia zbycia pojazdu mechanicznego, o fakcie zbycia tego pojazdu i o danych osobowych nabywcy⁶⁰⁹. Wobec powyższego Generalny Inspektor stwierdził, iż udostępnienie danych osobowych o nabywcy pojazdu mechanicznego, przez zbywcę tego pojazdu, zakładowi ubezpieczeń, z którym zbywca zawarł umowę ubezpieczenia OC, znajduje oparcie w przepisach prawa i tym samym nie stanowi naruszenia przepisów ustawy o ochronie danych osobowych.

2.3 W 2004 r. do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych przekazano 35 **projektów aktów prawnych** dotyczących zakładów ubezpieczeń. Dla porównania, w 2003 r. do zaopiniowania wpłynęło 47 projektów, natomiast w 2002 r. – 3. Do wskazanych projektów nie zgłaszano uwag.

Wykres: Zestawienie liczby projektów aktów prawnych skierowanych do Generalnego Inspektora w latach 2002-2004.

W bieżącym okresie sprawozdawczym rozpoczęły się prace nad zmianą ustawy o działalności ubezpieczeniowej⁶¹⁰. Zgłoszona przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych uwaga dotyczyła przepisu uprawniającego zakład ubezpieczeń do odpłatnego uzyskiwania od podmiotów wymienionych w art. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, ze zm.) kopii dokumentacji medycznej dotyczącej osoby, na rzecz której ma zostać zawarta umowa ubezpieczenia, informacji w postaci kopii dokumentacji medycznej „o okolicznościach związanych z oceną ryzyka ubezpieczeniowego i weryfikacją podanych przez tę osobę danych o jej stanie zdrowia, ustaleniem prawa tej osoby do świadczenia z zawartej umowy ubezpieczenia i wysokości tego świadczenia, a także informacji o przyczynie śmierci ubezpieczonego, z wyłączeniem wyników badań genetycznych”. W stosunku do obecnych regulacji obowiązek przekazywania danych medycznych miałby zostać rozszerzony (aktualnie mogą być przekazywane jedynie „informacje o okolicznościach”, a nie całość

⁶⁰⁹ Analogicznej treści przepis (§ 8 ust. 6) znajdował się w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz. U. Nr 26, poz. 310 ze zm.), które obowiązywało do dnia 1 stycznia 2004 r.

⁶¹⁰ Projekt przekazano pismem z dnia 27 sierpnia 2004 r. znak: FI/724/LE/KF/JZ/RW/2004, odpowiedź GI-DP-023/272/04.

dokumentacji). W uzasadnieniu projektodawca podkreślał, że zmiana taka ma na celu odciążenie jednostek służby zdrowia od sporządzania „informacji”. Ma to również zapobiec wszelkim błędom, czy też nieścisłościom mogącym powstać przy przygotowywaniu takich informacji. Jednakże autorzy tego uzasadnienia zwracali również uwagę na inny aspekt tego problemu, wskazując, że „należy mieć na względzie, że dokumentacja zawiera często bardzo intymne informacje o pacjencie, nie tylko o jego stanie zdrowia”. Generalny Inspektor podzielił to stanowisko i zwrócił uwagę, iż kserowanie dokumentów jako sposób pozyskiwania danych jest niebezpieczną praktyką, która dodatkowo, w związku z przekazywaniem całości dokumentacji medycznej, może być rozpatrywana w kontekście naruszenia zasady adekwatności określonej w art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych. Uwaga została uwzględniona i kwestionowany przez Generalnego Inspektora przepis został usunięty.

Natomiast w związku z projektem ustawy o zmianie ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym oraz niektórych innych ustaw⁶¹¹ Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zakwestionował przepis określający, iż w rejestrach agentów ubezpieczeniowych i brokerów znajdują się m. in. informacje o numerze PESEL. Zgodnie z art. 37 ust. 3 projektu przedmiotowe rejestry są jawne. W świetle ustawy o ochronie danych osobowych natomiast informacje o numerze PESEL stanowią dane osobowe. W związku z tym, że celem prowadzenia takich rejestrów jest identyfikacja podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, w ocenie Generalnego Inspektora wątpliwa była zasadność umieszczania w nich informacji określających osobę fizyczną. Uwaga została uwzględniona.

2.4 W 2004 roku zakłady ubezpieczeń w związku z wykonywaniem działalności w zakresie ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych zgłosiły do **rejestracji** – tak, jak w roku ubiegłym – 16 zbiorów. W roku 2002 zgłoszonych zostało 11 zbiorów danych osobowych.

Zgłoszone do rejestracji zbiory dotyczyły przede wszystkim obecnych i potencjalnych klientów firm ubezpieczeniowych, a w pojedynczych przypadkach także agentów ubezpieczeniowych, z którymi zakład ubezpieczeń zawarł umowę agencyjną⁶¹². Z akt rejestrowych wynika, iż zarejestrowane zbiory danych prowadzone były dla potrzeb zawarcia i wykonania umowy ubezpieczenia, rozpatrzenia skarg i wniosków klientów, utrzymania kontaktu z klientami w celu przedstawienia im oferty ubezpieczenia, prowadzenia konkursów i akcji marketingowych.

Administratorzy danych w większości prawidłowo wypełniali wnioski rejestracyjne. W kilku przypadkach zaistniała jednak konieczność wyjaśnienia, czy administrator danych

⁶¹¹ Projekt przekazano pismem z dnia 27 sierpnia 2004 r. znak: FI/724/LE/KF/JZ/RW/2004, odpowiedź GI-DP-023/272/04/498.

⁶¹² Zbiory agentów zostały zarejestrowane.

zastosował wymagane przez art. 36 – 39 ustawy o ochronie danych osobowych środki techniczne i organizacyjne służące zabezpieczeniu przetwarzanych danych osobowych.

2.5 W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2004 r. przeprowadzono w zakładach ubezpieczeń 1 **kontrolę** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ich ochronie⁶¹³. W latach 2002 – 2003 przeprowadzonych zostało po 3 takie kontrole.

3. Inne instytucje finansowe.

W omawianym okresie do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych kierowane były skargi i pytania dotyczące działalności innych, niż wyżej wskazane, instytucji finansowych. Podmioty te zgłaszały również prowadzone przez siebie zbiory danych osobowych do rejestracji, a Generalny Inspektor kontrolował zgodność przetwarzania przez nie danych z przepisami o ich ochronie.

3.1 W analizowanym roku sprawozdawczym do Generalnego Inspektora wpłynęło 9 **skarg** dotyczących działań innych instytucji finansowych, niż związanych z sektorem bankowości, czy ubezpieczeń. W większości dotyczyły one przetwarzania danych osobowych przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (dalej SKOK), a także przez fundusze inwestycyjne i biura maklerskie. W ubiegłym okresie sprawozdawczym – podobnie, jak w roku 2002 – Generalny Inspektor rozpatrywał jedynie 2 skargi dotyczące przetwarzania danych osobowych przez te podmioty.

Postępowania administracyjne prowadzone przez Generalnego Inspektora, a dotyczące przetwarzania danych przez SKOK dotyczyły głównie konieczności ustalenia, czy nie nastąpiło udostępnienie danych skarżących osobom nieupoważnionym – w szczególności w związku z windykacją wierzytelności⁶¹⁴.

Analiza skarg pozwala na stwierdzenie, iż podobnie jak w innych sektorach, skarżący niesłusznie podważają okoliczności przekazania danych przez SKOK do BIK S.A., bez zgody skarżących. Świadczyć to może o tym, iż nadal nie jest zrozumiałe, iż zgoda osoby, której dane dotyczą nie jest jedyną przesłanką, która legalizuje okoliczność przetwarzania danych. Przekazanie danych do BIK S.A. i przechowywanie tych danych w zbiorze BIK S.A. w sytuacji niespłacenia zobowiązania wobec SKOK jest dopuszczalne na podstawie art. 105 ust. 1 pkt 1 i ust. 4 Prawa bankowego. Ponadto, Krajowa SKOK zawarła z BIK S.A. umowę umożliwiającą wszystkim zrzeszonym kasom spółdzielczym przystępowanie za pośrednictwem Kasy Krajowej do wymiany (przy pomocy BIK S.A.) informacji o wierzytelnościach obejmujących m.in. informacje o pożyczkobiorcach i poręczycielach. Przykładem może być skarga na naruszenie ustawy

⁶¹³ GI-DIS-411-K-134/04

⁶¹⁴ Windykacja należności została omówiona w odrębnym rozdziale (Część II Sprawozdania, lit. N).

polegające na przekazaniu przez SKOK im. F. Stefczyka do BIK S.A danych osobowych skarżącego, poręczyciela pożyczki, bez jego zgody (wraz ze skargą skarżący wnosił o nakazanie usunięcia dotyczących go danych)⁶¹⁵. Konieczne zatem było wyjaśnienie skarżącemu, iż kwestionowane przez niego działania nie wymagają jego zgody, gdyż znajdują uzasadnienie w przepisach Prawa bankowego i ww. umowy zawartej pomiędzy Krajową SKOK i BIK S.A.

Generalny Inspektor nie stwierdził także naruszenia w sytuacji przelewu przysługującej wobec skarżącego wierzytelności na rzecz innego podmiotu, gdy istnienie zobowiązania do spłaty długu na rzecz SKOK zostało potwierdzone przez sąd w nakazie zapłaty, po przeprowadzeniu stosownego postępowania⁶¹⁶.

Ze skarg wynika także, iż niektóre towarzystwa funduszy inwestycyjnych utożsamiają w sposób błędny zgodę na wykorzystanie danych w celu realizacji umowy ze zgodą na marketing, podczas, gdy zgoda na działanie marketingowe (o ile nie dotyczy marketingu własnych produktów i usług, który może być prowadzony na podstawie samoistnej przesłanki określonej w art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy) powinna być osobnym oświadczeniem woli. Zdarzały się także przypadki przetwarzania danych w celach marketingowych innych, niż administrator danych podmiotów, pomimo braku zgody. Przykładem może być sprawa, w której brak zgody na przetwarzanie w celach marketingowych danych osobowych skarżącego przez ING Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. spowodował przekazanie danych do ING Banku Śląskiego S.A. i wykorzystanie ich w celach marketingowych banku. W sprawie przywrócono stan zgodny z prawem, bowiem TFI na skutek interwencji Generalnego Inspektora⁶¹⁷ dokonało korekty i doprowadziło do usunięcia danych ze zbiorów banku. Ze względu na przywrócenie stanu zgodnego z prawem, wniosek skarżącego o nakazanie usunięcia jego danych ze zbiorów banku nie został uwzględniony⁶¹⁸.

Wskazać także należy, iż w analizowanym roku sprawozdawczym nie wpłynęła żadna skarga na działalność biur informacji gospodarczej, mimo ponad półtorarocznego ich funkcjonowania w obrocie gospodarczym⁶¹⁹.

Ze względu na niewielką ilość skarg dotyczących tego sektora — zarówno w omawianym okresie, jak i w latach ubiegłych — trudno dokonać oceny świadomości prawnej skarżących i administratorów. Można natomiast stwierdzić, iż analizowane w postępowaniach problemy uznać można za podobne do tych, które występują w sektorze bankowym i ubezpieczeniowym.

⁶¹⁵ GI-DS-430/663/04

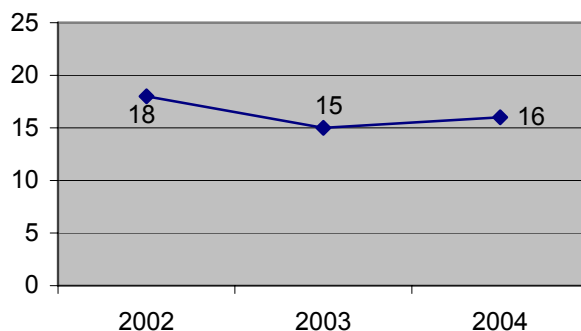
⁶¹⁶ GI-DS-430/997/04

⁶¹⁷ GI-DS-430/678/03

⁶¹⁸ GI-DEC-DS-129/04

⁶¹⁹ Przepisy, na podstawie, których działają, tj. ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. Nr 50, poz. 424 ze zm.), obowiązują od kwietnia 2003 r.

3.2 Do Generalnego Inspektora w omawianym okresie wpłynęła porównywalna do lat ubiegłych liczba **pytań o interpretację przepisów** dotyczących przetwarzania danych osobowych przez inne, niż banki i zakłady ubezpieczeń, instytucje finansowe.

Wykres: Zestawienie liczbowe pytań dotyczących omawianej problematyki nadesłanych do Generalnego Inspektora w latach 2002-2004.

Pytania dotyczyły przetwarzania danych przez biura maklerskie, grupy i towarzystwa inwestycyjne, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz osoby korzystające z usług tych podmiotów. W omawianym okresie sprawozdawczym nie wpłynęło do Generalnego Inspektora ani jedno pytanie dotyczące przetwarzania danych przez towarzystwa emerytalne⁶²⁰.

Jedno z biur maklerskich przedstawiło Generalnemu Inspektorowi wątpliwość co do realizacji prawa akcjonariusza spółki akcyjnej lub ewentualnie jego pełnomocnika do żądania odpisu księgi akcyjnej (zważywszy na ilość danych osobowych zawartych w księdze) w kontekście przepisów o ochronie danych osobowych⁶²¹. Generalny Inspektor podkreślił, iż zagadnienie to należy rozstrzygać wyłącznie na gruncie przepisów Kodeksu spółek handlowych. Art. 341 § 7 KSH statuuje bowiem zasadę jawności wewnętrznej księgi akcyjnej⁶²². Zasada ta nie została w żaden sposób ograniczona przez dalsze przepisy Kodeksu spółek handlowych, w szczególności w odniesieniu do zakresu danych podlegających ujawnieniu w takiej sytuacji. Tym samym udostępnienie odpisu księgi akcyjnej nie narusza przepisów ustawy o ochronie danych osobowych.

W omawianym okresie sprawozdawczym Generalny Inspektor odpowiadał również na pytanie, czy biuro informacji gospodarczej jest podmiotem, któremu przysługuje status administratora danych, czy też jest to podmiot, któremu inni administratorzy danych powierzają przetwarzanie danych w oparciu o art. 31 ustawy o ochronie danych osobowych⁶²³. Analizując uprawnienia i obowiązki biur informacji gospodarczych określone w ustawie o udostępnianiu

⁶²⁰ W 2003 roku wszystkie pytania omówione w rozdziale zatytułowanym „Inne instytucje finansowe” dotyczyły przetwarzania danych przez towarzystwa emerytalne.

⁶²¹ GI-DP-024/217/04

⁶²² Na mocy tego przepisu każdy akcjonariusz może przeglądać księgę akcyjną i żądać sporządzenia z niej odpisu za zwrotem kosztów poniesionych w związku z tą czynnością.

informacji gospodarczych, Generalny Inspektor stwierdził, iż są one administratorami danych w rozumieniu art. 7 pkt 4 ustawy o ochronie danych osobowych⁶²⁴. Przedsiębiorcy przekazują wprawdzie informacje gospodarcze do biura na podstawie umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych⁶²⁵, jednakże to biuro informacji gospodarczej decyduje, w ustawowo określonym zakresie, o celu i środkach przetwarzania tych informacji. Poszczególne przepisy ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych potwierdzają powyższe stanowisko⁶²⁶. W konsekwencji Generalny Inspektor uznał, iż nie istnieje przesłanka zwalniająca biura informacji gospodarczej z obowiązku zgłoszenia prowadzonych przez nie zbiorów do rejestracji, a opiniowanie przez Generalnego Inspektora regulaminu zarządzania danymi w tych zbiorach⁶²⁷ nie może być traktowane jako wstępna kontrola zgodności przetwarzania danych z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych.

3.3 W okresie objętym sprawozdaniem Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych przekazano do zaopiniowania 56 **projektów aktów prawnych** dotyczących omawianej w niniejszym rozdziale tematyki. W przypadku 5 projektów zaproponowane regulacje wzbudziły wątpliwości z punktu widzenia przepisów o ochronie danych osobowych. W 2003 r. wpłynęło 15 projektów, uwagi zgłoszono do 4 projektów. W 2002 r. przedłożono 3 projekty, do 1 z nich zgłoszono uwagi.

W związku z projektem ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych ustaw⁶²⁸ Generalny Inspektor zakwestionował przepis legalizujący praktykę kserowania przez instytucje obowiązane dokumentów w celu potwierdzenia tożsamości osób dokonujących transakcji. Kserowanie dokumentów tożsamości prowadzić może do pozyskiwania zbyt szerokiego zakresu danych, nieadekwatnego do realizowanego celu. Uwaga została uwzględniona.

⁶²³ GI-DP-024/1784/04

⁶²⁴ Zgodnie z tym przepisem, przez administratora danych rozumie się organ, jednostkę organizacyjną, podmiot lub osobę, o których mowa w art. 3 ustawy o ochronie danych osobowych, decydujące o celach i środkach.

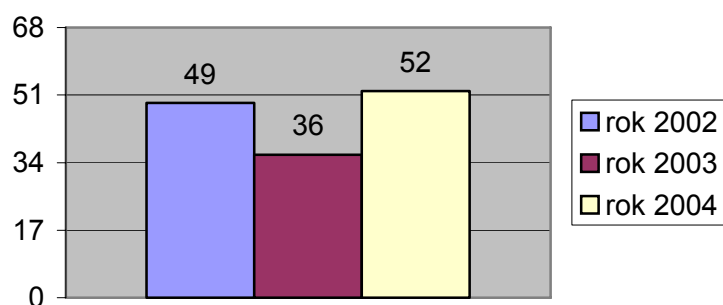
⁶²⁵ Zgodnie z treścią tego przepisu „Przedsiębiorca może przekazywać do biura informacje gospodarcze w celu ich ujawnienia, jeżeli zawarł z biurem umowę o udostępnianie tych informacji”.

⁶²⁶ Dla przykładu, zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych „Biuro ujawnia informacje gospodarcze w drodze teletransmisji na wniosek każdej osoby złożony w drodze teletransmisji. Regulamin może dopuszczać także inne sposoby składania wniosku lub ujawniania informacji gospodarczych”. Biuro informacji gospodarczej prowadzi również rejestr zapytań zawierający informacje wymienione w art. 18 ust. 1 pkt 1-3 wyżej powołanej ustawy. W przypadku stwierdzenia niezgodności pomiędzy informacją gospodarczą otrzymaną od przedsiębiorcy a danymi otrzymanymi ze zbiorów PESEL biuro niezwłocznie wstrzymuje ujawnianie tej informacji gospodarczej i powiadamia o niezgodności przedsiębiorcę, od którego otrzymało tę informację.

⁶²⁷ Do wydawania takiej opinii Generalny Inspektor jest zobowiązany na podstawie 5 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych.

⁶²⁸ Stanowisko Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych przekazano pismem z dnia 10 lutego 2004 r. znak: GI-DP-023/41/04/287.

3.4 Wśród innych instytucji finansowych zgłaszających zbiory danych osobowych do **rejestracji** wskazać można towarzystwa funduszy inwestycyjnych, spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe, podmioty świadczące usługi pośrednictwa finansowego i kredytowego. W 2004 r. podmioty uwzględnione w tej kategorii zgłosiły do rejestracji 52 zbiory danych osobowych.

Wykres: Zestawienie liczby zbiorów danych osobowych dotyczących omawianej problematyki zgłoszonych do rejestracji w latach 2002-2004.

Najczęściej zgłaszano zbiory zawierające dane osobowe uczestników, reprezentantów i pełnomocników uczestników funduszy inwestycyjnych. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe zgłaszały natomiast zbiory danych dotyczące poręczycieli nie będących ich członkami⁶²⁹.

W przypadku zbiorów zgłaszanych przez podmioty działające jako doradcy finansowi, czy też pośrednicy w zawieraniu umów kredytowych pomiędzy bankami, z którymi współpracują, a ewentualnymi kredytobiorcami, niejednokrotnie wyjaśnienia wymagała nie tylko kwestia zastosowania środków zabezpieczających sposób dostępu do danych osobowych, ale także opis kategorii osób, których dane dotyczą, cel przetwarzania danych oraz informacja o odbiorcach lub kategoriach odbiorców, którym dane mogą być przekazywane. Kompleksowe informacje pozwalają bowiem na stwierdzenie, jakiego rodzaju działalność administratora danych uzasadnia pozyskiwanie przez niego danych osobowych, a ponadto mają wpływ na ocenę adekwatności zakresu przetwarzanych danych w stosunku do celów, dla jakich są pozyskiwane. Na przykład, w związku ze zgłoszeniem przez Korporację Finansową Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie zbioru danych o nazwie „Zbiór danych osobowych klientów”⁶³⁰ konieczne okazało się – z uwagi na to, że analiza treści zgłoszenia budziła szereg wątpliwości odnośnie prawidłowości i legalności przetwarzania danych osobowych w zbiorze – przeprowadzenie czynności kontrolnych w siedzibie Spółki. Z poczynionych w tym zakresie ustaleń wynikało, że oprócz zastosowania

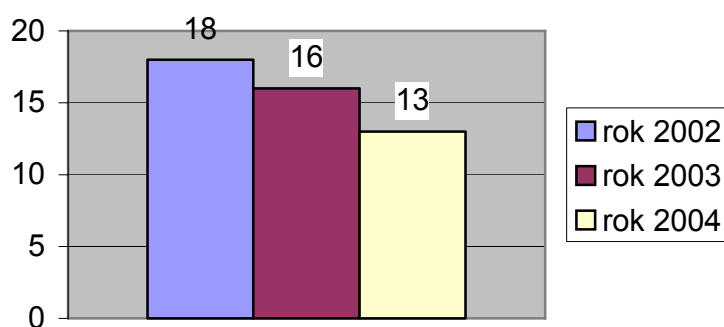
⁶²⁹ Zbiory zawierające dane członków są zwolnione z obowiązku rejestracji ze względu na przesłankę, o której mowa w art. 43 ust. 1 pkt 4 ustawy (osoby zrzeszone).

⁶³⁰ Zgłoszenie nr R 000989/02.

niewystarczających środków zapewniających właściwą ochronę i bezpieczeństwo przetwarzanych danych (art. 41 ust. 1 pkt 5 ustawy), administrator przetwarzał zbyt szeroki zakres danych osobowych obejmujący wizerunek i rysopis klienta, imię i nazwisko oraz datę urodzenia dziecka.

W związku z powyższym Generalny Inspektor wydał, na podstawie art. 44 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 41 ust. 1 pkt 5 oraz art. 44 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy, decyzję o odmowie rejestracji⁶³¹ zbioru i nakazał jednocześnie usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych poprzez zaprzestanie przetwarzania danych osobowych klientów w ww. zakresie.

3.5 W okresie sprawozdawczym w takich podmiotach jak pośrednicy ubezpieczeniowi, brokerzy i firmy leasingowe przeprowadzono 13 **kontroli** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych⁶³².

Wykres: Zestawienie liczby kontroli przeprowadzonych w innych, niż banki, zakłady ubezpieczeń oraz firmy windykacyjne instytucjach finansowych w latach 2002-2004.

Przeprowadzane kontrole pozostawały najczęściej w ścisłym związku z prowadzonymi przez Generalnego Inspektora postępowaniami administracyjnymi dotyczącymi rejestracji zbiorów danych osobowych.

Jednostki kontrolowane najwięcej problemów miały z prawidłowym wykonaniem takich obowiązków, jak: wyznaczenie administratora bezpieczeństwa informacji, opracowanie ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych oraz zapewnienie, aby zbierane dane były adekwatne do celów ich przetwarzania. Kwestionowano m.in. pozyskiwanie przez firmę leasingową takich danych, jak: wizerunek, rysopis, imiona rodziców, data i miejsce urodzenia, poprzednie adresy zameldowania, informacje o dzieciach, kategorie i daty nadania uprawnień do prowadzenia pojazdów, a także informacje, czy wobec wnioskodawcy jest prowadzone postępowanie karno – skarbowe. Dane te pozyskiwane były w wyniku wykonania kserokopii stron

⁶³¹ Decyzja z dnia 12 sierpnia 2004 r. (znak: GI-DRZDO/401/DEC/000989/02-315/04).

⁶³² Np. GI-DIS-K-411/33/04, GI-DIS-K-411/67/04, GI-DIS-K-411/69/04, GI-DIS-K-411/77/04, GI-DIS-K-411/107/04.

1-7 dowodu osobistego „starego” bądź kserokopii obu stron dowodu osobistego „nowego”. Natomiast informacja, czy wobec wnioskodawcy prowadzone jest postępowanie karno – skarbowe była uzyskiwana w związku z wypełnieniem „wniosku o zawarcie umowy leasingu”, który zawierał takie pytanie.

W opinii Generalnego Inspektora zbieranie tych danych wykraczało poza cel ich przetwarzania, (tj. zawarcie i realizacja umowy leasingu).

W pojedynczych przypadkach stwierdzano również inne uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych, np. dopuszczenie do przetwarzania danych osób, które nie posiadały upoważnień nadanych przez administratora danych oraz nie wykonywanie kopii zapasowych danych przetwarzanych w systemie informatycznym, a także nie spełnianie przez systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych wymogów polegających m.in. na nie zapewnianiu odnotowania przez te systemy informacji komu, kiedy i w jakim zakresie dane osobowe zostały udostępnione), określonych m.in. w przepisach § 16 pkt 4 oraz § 17 obowiązującego wówczas rozporządzenia w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych. Ze względu jednak na zmianę przepisów⁶³³ w ww. zakresie nie wszczęto postępowania administracyjnego.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wydane zostały decyzje nakazujące usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych oraz umarzające postępowanie w zakresie nieprawidłowości usuniętych w toku postępowania.

Generalny Inspektor w decyzjach nakazywał w szczególności zaprzestanie zbierania danych osobowych w zakresie szerszym, niż jest to niezbędne dla realizacji celu przetwarzania danych (m.in. zawarcia i realizacji umowy, identyfikacji osób składających zlecenia, prowadzonej w celu wykonania obowiązku rejestracji transakcji)⁶³⁴.

Ponadto, ustalenia dokonane w toku jednej z kontroli⁶³⁵ stanowiły podstawę do skierowania do prokuratury zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa określonego w art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 12, poz. 110 ze zm.)⁶³⁶. Stwierdzono bowiem, że kontrolowana jednostka prowadziła działalność detektywistyczną bez wymaganego zezwolenia.

⁶³³ Utrata z dniem 1 maja 2004 r. mocy obowiązującej przez ww. rozporządzenie oraz wyznaczenie 6-miesięcznego terminu na dostosowanie tych systemów do wymogów określonych w § 7 nowego rozporządzenia.

⁶³⁴ Np. decyzja nr GI-DEC-DIS-286/04.

⁶³⁵ GI-DIS-K-411/67/04

⁶³⁶ Art.46 ust.1 ustawy: Kto prowadzi działalność gospodarczą w zakresie usług detektywistycznych bez wymaganego zezwolenia, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do lat 2 (w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej przepisami ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1808), które weszły w życie w dniu 21 sierpnia 2004 r.).

N. Windykacja

Do Biura Generalnego Inspektora wpłynęła w 2004 r. duża liczba skarg i pytań dotyczących przekazania danych osobowych podmiotom zajmującym się windykacją należności. Niewątpliwie na tak znaczne zainteresowanie niniejszą problematyką miały wpływ publikacje prasowe, w których poruszana była kwestia legalności udostępniania danych osobowych w celu wyegzekwowania należności. Wzrost liczby korespondencji o tej tematyce można było zaobserwować zwłaszcza po opublikowaniu w mediach informacji o wyrokach, wydanych w marcu 2004 r. przez Wojewódzki Sąd Administracyjny⁶³⁷, utrzymujących w mocy decyzje Generalnego Inspektora stwierdzające niedopuszczalność przetwarzania danych osobowych przez firmy windykacyjne, w związku z przelewem wierzytelności, bez zgody dłużnika.

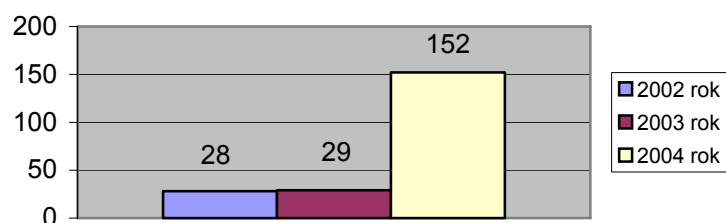
Zagadnienie przetwarzania danych osobowych w związku z windykacją należności powinno być rozpatrywane w kontekście ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.) oraz ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319 ze zm.)⁶³⁸.

1. Skargi, które Generalny Inspektor rozpatrywał w analizowanym okresie dotyczyły nieuprawnionego udostępnienia danych osobowych w związku z powstaniem po stronie skarżącego zadłużenia spowodowanego np. nieuiszczeniem należności za wykonane usługi telekomunikacyjne, niewywiązaniem się z zobowiązań zaciągniętych na podstawie umowy zawartej z bankiem lub nieuiszczeniem opłaty za usługi przewozowe. Operatorzy telekomunikacyjni, przewoźnicy, banki i inne podmioty z sektora prywatnego, jak np. wspólnoty mieszkaniowe, przekazywali przysługujące im wierzytelności podmiotom specjalizującym się w odzyskiwaniu wierzytelności. Czynności tych podmiotów należało oceniać zasadniczo w dwóch aspektach:

- a. jako wykonywanie działań windykacyjnych w charakterze samoistnego administratora danych wskutek ich pozyskania na podstawie umowy cesji wierzytelności, oraz
- b. działania w imieniu i na rzecz administratorów danych – wierzycieli.

⁶³⁷ Wyrok z dnia 4 marca 2004 r. (sygn. II SA 1603/03) oraz z dnia 11 marca 2004 r. (sygn. II SA 1631/03).

⁶³⁸ Generalny Inspektor wystąpił do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pismem z dnia 13 sierpnia 2004 r. sygn. GI-DS-061/11/04/3781 o podjęcie działań w celu zbadania praktyk podmiotów prowadzących działalność w zakresie obrotu wierzytelnościami i dochodzenia zapłaty należności. Prezes poinformował, że działania takie zostały podjęte - badano legalność transferu praw i obowiązków konsumenckich przez operatorów usług telekomunikacyjnych na rzecz firm windykacyjnych. Otrzymane przez UOKiK informacje wskazują na naruszenie dobrych obyczajów i brak transparenacji działania operatorów, a także ich partnerów. Wobec jednego z podmiotów obsługujących wierzytelności konsumenckie wszczęto postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Wykres: Liczba skarg związanych z przetwarzaniem danych osobowych dla potrzeb windykacji należności, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Z procesem egzekwowania należności związane jest nierozłącznie przetwarzanie danych osobowych, a zatem powinien on być zgodny nie tylko z przepisami prawa cywilnego, ale także z zasadami wynikającymi z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych. Generalny Inspektor uznawał za legalne prowadzenie postępowania windykacyjnego przez pracowników administratora danych, jak również korzystanie przez administratorów z instytucji powierzenia przetwarzania danych, przewidzianej przez ustawodawcę w art. 31 ustawy o ochronie danych osobowych⁶³⁹.

W sytuacjach zatem powierzenia przetwarzania danych nie było podstaw do uznawania, iż dane udostępniono w sposób niezgodny z prawem. Przy zastosowaniu regulacji z art. 31 ustawy nie dochodziło do zmiany administratora danych, ponieważ dane przetwarzały podmioty wybrane i upoważnione przez administratora. Generalny Inspektor nie kwestionował także zlecenia przez administratora danych wykonywania czynności windykacyjnych na podstawie pełnomocnictwa (art. 96 kc) i przez przedstawiciela (art. 95 § 1 kc), którego działania, podejmowane w granicach umocowania, pociągają ze sobą skutki prawne bezpośrednio dla reprezentowanego (art. 95 § 2 kc), tj. administratora danych. Analiza skarg dotyczących ww. kwestii prowadzi do wniosku, iż skarżący wyrażali mylne przeświadczenie, że zmienił się dotychczasowy wierzyciel, a to z kolei uznawali za niezgodne z ustawą. W niektórych sprawach konieczne było także wyjaśnianie skarżącym, że konstrukcja umowy powierzenia czy też działania przez przedstawiciela lub pełnomocnika nie wymaga zgody osoby, której dane dotyczą. Na tę bowiem przesłankę skarżący wielokrotnie się powoływali jako na jedyną uzasadniającą udostępnienie ich danych.

Odmienne natomiast były oceniane stany faktyczne, z których wynikało, że u podstaw udostępnienia danych osobowych znajdowała się umowa cesji wierzytelności (a więc, gdy następowała zmiana administratora danych), zawarta bez wymaganej przepisami kc uprzedniej

⁶³⁹ Stosownie do art. 31 ust. 1 i 2, administrator danych może powierzyć innemu podmiotowi, w drodze umowy zawartej na piśmie, przetwarzanie danych. Podmiot ten może przetwarzać dane wyłącznie w zakresie i celu przewidzianym w umowie.

zgody dłużnika. W opinii Generalnego Inspektora, z treści — regulującego cesję wierzytelności — przepisu art. 509 kc wynika, że dopuszczalność przelewu ograniczona jest trzema warunkami⁶⁴⁰.

W analizowanych sprawach nie nastąpiło umowne wyłączenie dopuszczalności przelewu (*pactum de non cedendo*), jak również charakter zobowiązania (wynikający z umów o świadczenie usług zawieranych przez skarżących z podmiotami głównie z sektora telekomunikacji, bankowości, czy mediów) nie sprzeciwiał się przelewowi. Generalny Inspektor uznał jednak, że nastąpiła sprzeczność umowy przelewu z przepisami art. 385³ pkt 5⁶⁴¹ i art. 385¹ § 1⁶⁴² kc. Z treści tych przepisów wynika wprost, że przelew wierzytelności przysługującej wobec konsumenta podlega szczególnym zasadom i stanowi wyjątek od postanowienia art. 509 § 1 kc, w myśl którego zgoda dłużnika na zawarcie umowy przelewu jest potrzebna tylko wtedy, gdy w umowie łączącej wierzyciela z dłużnikiem wyłączono możliwość przeniesienia wierzytelności na osobę trzecią. Stanowisko to znajduje potwierdzenie również w doktrynie⁶⁴³. Podziela je także Prezes UOKiK⁶⁴⁴.

W konsekwencji brak było podstaw do uznania, że spełniona została przesłanka dopuszczająca przetwarzanie takich danych na podstawie przepisów prawa (art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy), czy też, że u podstaw kwestionowanych działań leży zgoda dłużnika (art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy).

W świetle powyższego Generalny Inspektor uznał, że umowa przelewu wierzytelności zawarta pomiędzy administratorem a podmiotem, który nabył wierzytelność, kształtuje prawa i obowiązki skarżącego w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie budziło przy tym wątpliwości, że sam przelew, co do zasady, nie pogarsza sytuacji prawnej dłużnika, gdyż treść zobowiązania nie ulega zmianie, niemniej sytuacja prawna — jak wynika z okoliczności wielu spraw — pogarsza się od chwili, gdy wierzyciel zaczyna wykonywać wobec skarżących swoje prawa, celem odzyskania należności. Skarżący próbowali bowiem składać

⁶⁴⁰ Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to: a. ustawie, b. zastrzeżeniu umownemu, c. właściwości zobowiązania (§ 1).

⁶⁴¹ W razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności zezwalają kontrahentowi konsumenta na przeniesienie praw i przekazanie obowiązków wynikających z umowy bez zgody konsumenta.

⁶⁴² Stanowi on, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

⁶⁴³ Czesława Żuławska w komentarzu do powołanego art. 385³ pkt 5 Kodeksu cywilnego stwierdza, że „akceptowanie z góry (art. 509 i 519 § 2 pkt 2) przyszłego przeniesienia przez przedsiębiorcę wynikających z konsumenckiej umowy praw, a zwłaszcza przekazania obowiązków, naraża konsumenta na nieoczekiwaną, dokonaną w nieprzewidywalnej dla niego chwili zmianę osoby odpowiedzialnej z tytułu np. kontraktowej odpowiedzialności odszkodowawczej lub z tytułu rękojmi (a także taką zmianę osoby uprawnionej, np. przy umowie z odroczonym terminem płatności albo zastrzeżeniem sukcesywnego spłacania należności). Może to znacznie pogorszyć sytuację konsumenta, z czego najczęściej nie zdaje on sobie sprawy przy zawieraniu umowy.” (G. Bieniek, H. Ciepla, S. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, Cz. Żuławska, „Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom I”, Warszawa 2002 Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, s. 634).

⁶⁴⁴ W piśmie z dnia 10 września 2002 r., znak: DDK-2-061-62/02/PS, Prezes UOKiK uznał w szczególności, iż „zakaz przekazania obowiązków jest *lex specialis* wobec unormowania zezwalającego na cesję wierzytelności bez zgody konsumenta”.

bezsukutecznie reklamacje zarówno u zbywcy wierzytelności, jak i w firmach windykacyjnych. Pomimo przedłożenia stosownych dokumentów potwierdzających spłatę długu, nabywca długu nie był w ogóle zainteresowany rozpatrywaniem reklamacji skarżącego.

W kolejnych wezwaniach do zapłaty wierzytelności spornej (administratorzy danych nie korzystali z rozstrzygnięcia sporu na drodze sądowej), skarżący byli informowani o dodatkowych kosztach, bez wyjaśnienia im zasad i podstaw ich naliczania. Często także straszono skarżących wizytą „regionalnych windyktorów”, którzy mieli „przypomnieć” dłużnikowi o obowiązku spłacenia wykupionego przez firmę windykacyjną długu. Na okoliczności dotyczące pogorszenia sytuacji prawnej dłużnika – konsumenta na skutek przekazania wierzytelności na rzecz osoby trzeciej zwrócił również uwagę Prezes UOKiK, który w wydanej w tym zakresie opinii⁶⁴⁵ potwierdził, iż dokonywany wobec skarżących w ww. okolicznościach przelew jest sprzeczny z dobrymi obyczajami⁶⁴⁶.

Legalność udostępnienia danych osobowych w związku ze zbyciem długu rozważana była także na podstawie innych, niż wyżej wskazane, przesłanek określonych w art. 23 ust. 1.

W szczególności analizie poddawana była dopuszczalność zastosowania przesłanki z art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy, na którą najczęściej powoływali się nabywcy wierzytelności, przetwarzający dane osobowe dłużników pozyskane od ich dotychczasowych wierzycieli⁶⁴⁷.

Przelew wierzytelności – podobnie jak działalność, której przedmiotem jest windykacja należności – może stanowić usprawiedliwiony cel administratora danych, niemniej kluczowe znaczenie ma zastrzeżenie, o którym mowa w powołanym przepisie.

Ustawodawca zastrzegł bowiem, że przetwarzanie nie może naruszać praw i wolności osoby, której dane dotyczą – w tym przypadku dłużnika. Powyższe zastrzeżenie powoduje, że nie może nastąpić pogorszenie jego sytuacji. Oceniając sytuację prawną dłużnika należało zatem przeanalizować – w świetle przepisów dotyczących umów konsumenckich – czy nie nastąpiło pogorszenie sytuacji prawnej dłużnika. Okoliczności rozpatrywanych spraw, w szczególności zaś przepisy prawa cywilnego nie pozwalały na przyjęcie, że przedmiotowe przetwarzanie

⁶⁴⁵ W piśmie z dnia 10 września 2002 r., znak: DDK-2-061-62/02/PS skierowanym do GIODO, wyraził on pogląd, że przy uwzględnieniu aktualnych realiów obrotu, praktyka, polegająca na zbywaniu firmom windykacyjnym wierzytelności wobec konsumentów „umniejsza gwarancje i prawa przysługujące konsumentom”. Prezes UOKiK wskazał także, iż w praktyce, wobec powyższych okoliczności, zobowiązanie konsumenta stało się zobowiązaniem abstrakcyjnym. GI-DS-430/488/01, GI-DS-430/501/01, GI-DS-430/113/02

⁶⁴⁶ „Pojęcie *rażącego naruszenia* nie może być sprowadzane do wymiaru czysto ekonomicznego. Należy tu uwzględniać niewygodę organizacyjną, mitręgę, stratę czasu, nierzetelność traktowania, wprowadzenie w błąd, a także (coraz bardziej doceniane) naruszenie prywatności konsumenta itd. (E. Łętowska, „Prawo umów konsumenckich”, Warszawa 2002, s. 341).

⁶⁴⁷ Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 5, przetwarzanie danych jest dopuszczalne, gdy jest to niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą. Stosownie zaś do ustępu 4 tego przepisu, za prawnie usprawiedliwiony cel uważa się w szczególności marketing bezpośredni własnych produktów lub usług administratora danych oraz dochodzenie roszczeń z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

nie narusza praw i wolności zainteresowanych. Stanowisko takie znalazło potwierdzenie w orzecznictwie sądowym⁶⁴⁸.

W pierwszej połowie 2004 r. zapadły pierwsze wyroki sądów administracyjnych w sprawach dotyczących cesji dokonywanej przez operatora telefonii, tj. Polkomtel S.A. na rzecz PRESCO (s.j., a następnie Sp. z o.o.). Wszystkie decyzje Generalnego Inspektora wydane w tych sprawach w 2003 r. (oprócz tych, które umarzały postępowanie), opisane w sprawozdaniu za 2003 r., zostały zaskarżone. Po rozpatrzeniu tych spraw przez WSA, zapadło 7 wyroków⁶⁴⁹, które w części zostały poddane weryfikacji NSA⁶⁵⁰ lub oczekują aktualnie na rozstrzygnięcie NSA. Wszystkie wyroki WSA wydane w pierwszej połowie 2004 r. akceptowały stanowisko zajęte przez GİODO – sąd oddalał skargi, uznając, iż cesja, dokonana z pozbawieniem możliwości wyrażenia na nią zgody, narusza prawa i wolności skarżących, a udostępnienie danych nie znajduje uzasadnienia w żadnej z przesłanek przetwarzania danych osobowych. Co ciekawe, rozpatrując skargi kasacyjne w drugiej połowie 2004 r., NSA początkowo podzielił stanowisko Generalnego Inspektora⁶⁵¹, a następnie, w innym wyroku uznał za zasadną skargę kasacyjną operatora telefonii komórkowej. NSA podzielił w pierwszym ze swoich rozstrzygnięć pogląd wyrażony w zaskarżonym wyroku WSA, iż przepis art. 509 § 1 kc ze względu na regulację zamieszczoną w art. 385³ pkt 5 kc, nie może stanowić podstawy przetwarzania danych osobowych konsumentów uzyskanych bez ich zgody⁶⁵². Również art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy nie mógł w tej sprawie stanowić podstawy przetwarzania danych osobowych skarżącego, będącego stroną umowy konsumenckiej, a przelew wierzytelności bez zgody skarżącego naruszył jego prawa.

Oceniając jednak tożsamy stan faktyczny w innej sprawie⁶⁵³, NSA uchylił zaskarżony wyrok WSA w sprawie ze skargi Polkomtel S.A. na decyzję GİODO w przedmiocie przetwarzania danych i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania WSA⁶⁵⁴. Uznał przy tym, iż ocena dopuszczalności, skuteczności, czy też ważności umowy przeniesienia wierzytelności należy do sądów powszechnych, ewentualnie w niektórych jej aspektach, może być również przedmiotem działań Prezesa UOKiK. Wskazał również na aspekt cywilnoprawny tej sprawy, który nie może być przedmiotem zainteresowań organów administracji publicznej, ani sądów administracyjnych. NSA

⁶⁴⁸ Np. wyrok WSA z dnia 4 marca 2004 r. (sygn. II SA 1603/03).

⁶⁴⁹ Sygn.: II SA 1549/03, II SA 1563/03, II SA 1603/03, II SA 1630/03, II SA 1631/03, II SA 1974/03, II SA 2717/0

⁶⁵⁰ Sygn.: OSK 769/04, OSK 829/04

⁶⁵¹ Wyrok z dnia 12 października 2004 r., sygn. OSK 769/04. GI-DS-430/603/02, GI-DEC-DS-56/03

⁶⁵² Zasadność tego stanowiska znajduje potwierdzenie w komentarzu do Kodeksu cywilnego, w którym stwierdza się, iż akceptowanie z góry (art. 509 i 519 § 2 pkt 2) przyszłego przeniesienia przez przedsiębiorcę wynikających z konsumenckiej umowy praw, a zwłaszcza przekazanie obowiązków naraża konsumenta na nieoczekiwaną, dokonaną w nieprzewidywalnej dla niego chwili zmianę osoby odpowiedzialnej z tytułu kontraktowej odpowiedzialności odszkodowawczej lub z tytułu rękojmi, co może znacznie pogorszyć sytuację konsumenta. (Komentarz do Kodeksu cywilnego W-wa 2002 r. Wydawnictwo Prawnicze Lexis-Nexis Księga trzecia. Zobowiązania 1.1 str. 634).

⁶⁵³ Wyrok z dnia 16 grudnia 2004 r., sygn. akt II S.A. 1630/03.

uznał, iż dochodzenie roszczeń jest prawnie usprawiedliwionym celem administratora danych w związku z czym przetwarzanie danych (udostępnienie), jest dopuszczalne jako niezbędne do realizacji tego celu pod warunkiem jednak, że nie narusza to praw i wolności osoby, której dane dotyczą (art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy). Wskazał przy tym, iż rozpatrując, czy doszło do naruszenia praw i wolności obywatelskich – czego nie dokonał ani sąd pierwszej instancji, ani Generalny Inspektor – należy odnieść się do katalogu tych praw i wolności szeroko uwzględnionych w Konstytucji RP i określić konkretnie, które z nich zostały naruszone, gdyż pogorszenie sytuacji prawnej dłużnika nie jest równoznaczne z naruszeniem praw i wolności obywatelskich.

Kwestia powyższa nie została zatem jednoznacznie rozstrzygnięta, a wobec rozbieżnych poglądów wyrażanych przez sąd sprawa ta zostanie poddana rozstrzygnięciu przez skład 7 sędziów NSA.

Analiza skarg, w których podnoszono problem przetwarzania danych osobowych w związku z windykacją należności wskazuje, iż do tej pory administratorzy korzystali głównie z instytucji powierzenia przetwarzania danych, która nie prowadzi do zmiany administratora danych. Coraz bardziej powszechne staje się jednak cedowanie wierzytelności na rzecz podmiotów trzecich – także wśród tych podmiotów, które mają bardzo szerokie możliwości dochodzenia swych praw (np. poprzez bankowy tytuł egzekucyjny, zlecenie przetwarzania danych na podstawie art. 95 kc oraz powierzanie ich przetwarzania na mocy umowy, o której stanowi art. 31 ustawy o ochronie danych osobowych), a także informowania dłużnika o konsekwencjach nienależytego wywiązywania się ze zobowiązań umownych (np. poprzez przekazywanie informacji do biur informacji gospodarczych, czy też do BIK S.A.).

Cesja wierzytelności i związane z tym kwestionowane udostępnienie danych osobowych było niejednokrotnie rezultatem zaniedbań komórek wewnętrznych administratorów danych.

Wiele postępowań potwierdziło bowiem tezę stanowiącą o bezzasadnym dochodzeniu przez nich należności. Wynikało to z tego, że przekazanie danych nastąpiło w wyniku błędu ludzkiego (brak odnotowania przez pracownika administratora danych informacji o spłacie), albo było wynikiem błędu systemu informatycznego.

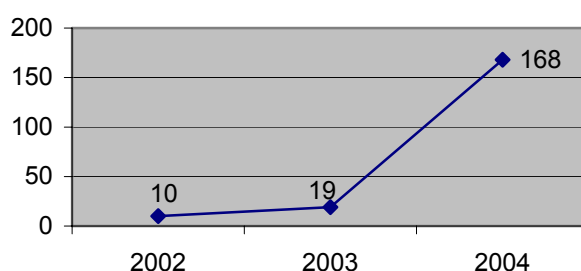
Na skutek interwencji Generalnego Inspektora, co należy odnotować z satysfakcją, wielu administratorów zweryfikowało informacje posiadane o dłużnikach i wdrożyło nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające zapobiec powstaniu podobnych „omyłek” w przyszłości, a osoby odpowiedzialne za nieprawidłowe działania lub zaniechania były pociągane do odpowiedzialności dyscyplinarnej⁶⁵⁴. Za pozytywny aspekt działań podejmowanych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w sprawach przetwarzania danych w ramach windykacji należności

⁶⁵⁴ OSK 829/04

⁶⁵⁵ Np. GI-DS-430/141/04, GI-DS-430/250/04, GI-DS-430/377/04, GI-DS-430/437/04, GI-DS-430/612/04, GI-DS-430/666/04, GI-DS-430/870/04.

należy także uznać zmniejszenie się sygnałów dotyczących — stojących na pograniczu przepisów prawa — praktyk polegających na przysyłaniu korespondencji w formie nadruków mających wzbudzić strach u odbiorcy pisma⁶⁵⁶.

2. W omawianym okresie Generalny Inspektor odpowiadał również na **pytania o interpretację** przepisów dotyczących tej problematyki. Zaznaczyć należy, iż w tej dziedzinie nastąpił kilkukrotny wzrost ich liczby. Przyczyny powyższego można upatrywać — jak wskazano na wstępie niniejszego działu — w nagłośnieniu, zwłaszcza w prasie, wyroków WSA z dnia 4 marca 2004 r. (sygn. II SA 1603/03) oraz z dnia 11 marca 2004 r. (sygn. II SA 1631/03), w których Sąd podzielił stanowisko Generalnego Inspektora w zakresie niedopuszczalności udostępniania danych osobowych dłużnika wraz z cedowaną wierzytelnością, bez jego zgody.

Wykres: Zestawienie liczby pytań nadesłanych do Generalnego Inspektora dotyczących windykacji w latach 2003–2004

Pytania kierowane były przez abonentów telekomunikacyjnych (w tym telefonii komórkowych), abonentów telewizji kablowej, klientów banków i zakładów ubezpieczeń, jak również przez podmioty, które rozważały sprzedaż należności swoich dłużników podmiotom trudniącym się windykacją należności⁶⁵⁷ i od samych firm windykacyjnych. Do Generalnego Inspektora zwracali się również powiatowi rzecznicy konsumentów, informując o swoich wątpliwościach dotyczących sprzedaży wierzytelności konsumentów z punktu widzenia przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319 ze zm.)⁶⁵⁸. Wyjaśniając kwestię przetwarzania danych w związku z cesją wierzytelności Generalny Inspektor zajmował stanowisko szczegółowo określone w części dotyczącej skarg.

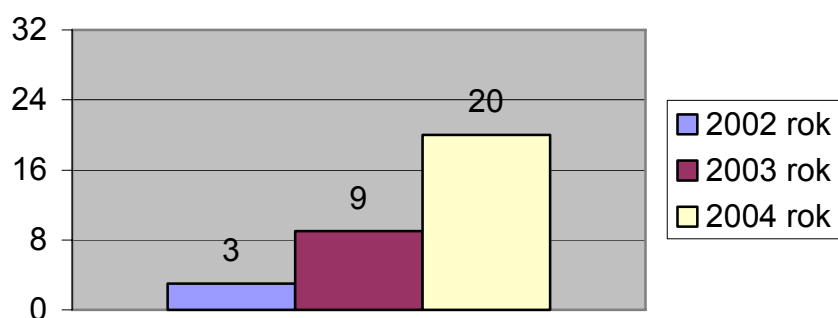
⁶⁵⁶ Np. Kruk Sp. z o.o. z końcem roku 2004 odstąpiła od stosowania praktyki opatrywania pism wzywających do zapłaty długu nadrukiem, który mógł budzić strach u odbiorców tych pism.

⁶⁵⁷ Były w wśród nich podmioty sektora publicznego, jak np. Zakłady Komunikacji Miejskiej, które chciały zlecić dochodzenie należności za jazdę bez ważnego biletu firmie windykacyjnej.

⁶⁵⁸ GI-DP-024/1739/04. Generalny Inspektor wystąpił do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pismem z dnia 13 sierpnia 2004 r. sygn. GI-DS-061/11/04/3781 o podjęcie działań w celu zbadania praktyk firm prowadzących działalność w zakresie obrotu wierzytelnościami i dochodzenia zapłaty należności. Prezes poinformował, że działania takie zostały podjęte - badano legalność transferu praw i obowiązków konsumenckich przez operatorów usług telekomunikacyjnych na rzecz firm windykacyjnych. Otrzymane przez UOKiK informacje wskazują na naruszenie dobrych obyczajów i brak transparentności działania operatorów, a także ich partnerów. Wobec

3. W bieżącym okresie sprawozdawczym, podobnie jak w latach 2002 i 2003, do Generalnego Inspektora nie wpływały **projekty aktów prawnych** dotyczące przetwarzania danych osobowych w związku z windykacją należności.

4. Podmioty, których przedmiotem działalności jest windykacja należności uzyskują status administratora jedynie w przypadku cesji wierzytelności. W takich przypadkach ciężą na nich wszystkie obowiązki wynikające z ustawy o ochronie danych osobowych, w tym obowiązek zgłoszenia zbioru do rejestracji. W 2004 r. podmioty zajmujące się windykacją należności zgłosiły do **rejestracji** Generalnemu Inspektorowi 20 zbiorów danych osobowych. W roku 2003 zgłoszono do rejestracji 9 tego typu zbiorów danych, a w 2002 roku – 3 zbiory.

Wykres: Zestawienie liczby zbiorów danych osobowych dotyczących windykacji zgłoszonych do rejestracji w latach 2002-2004.

5. W 2004 r. w podmiotach zajmujących się windykacją należności przeprowadzono 4 **kontrole** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ich ochronie⁶⁵⁹. Przeprowadzone kontrole miały związek z prowadzonymi przez Generalnego Inspektora postępowaniami administracyjnymi (skargowymi i rejestracyjnymi).

Ustalenia z kontroli przeprowadzonych w związku z toczącymi się postępowaniami, które zainicjowane zostały wniesionymi skargami przekazano do wykorzystania w prowadzonych postępowaniach. Natomiast pozostałe kontrole wykazały uchybienia w procesie przetwarzania danych dotyczące w szczególności: przetwarzania bez podstawy prawnej danych o orzeczeniach wydanych w postępowaniu sądowym; przetwarzania w zakresie nieadekwatnym do celów, dla których zostały zebrane – tj. dochodzenia roszczeń – serii i numeru dokumentu tożsamości, nazwiska rodzowego, wizerunku, rysopisu, numeru PESEL, imion rodziców, daty i miejsca urodzenia, stanu cywilnego i informacji o adresach zameldowania poręczycieli umów leasingowych; nie zgłoszenia do rejestracji Generalnemu Inspektorowi prowadzonego zbioru

jednego z podmiotów obsługujących wierzytelności konsumenckie wszczęto postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

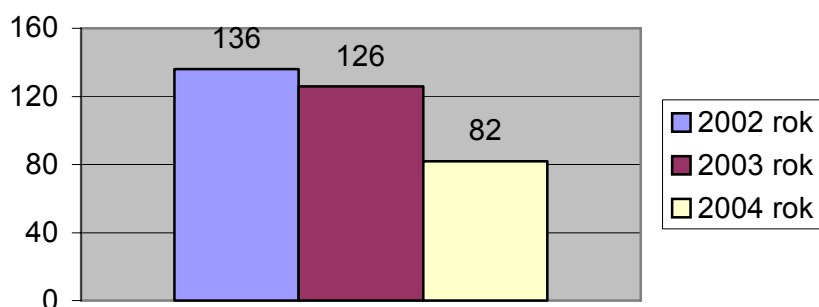
⁶⁵⁹ GI-DIS-K-411/11/04, GI-DIS-K-411/97/04, GI-DIS-K-411/121/04, GI-DIS-K-411/132/04

danych osobowych lub nie dokonania aktualizacji zgłoszenia i nie dopełnienia w pełnym zakresie wobec osób, których dane dotyczą, obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych.

O. Inne

Poza zagadnieniami omówionymi w poprzednich działach do Generalnego Inspektora kierowano pytania, skargi i zgłoszenia rejestracyjne, nie dające się zakwalifikować do żadnej z wyżej opisanych kategorii.

1. W 2004 r. do Generalnego Inspektora wpłynęło 82 **skargi** dotyczące działalności takich podmiotów, jak fundacje, stowarzyszenia, służba więzienna, czy kluby piłkarskie.

Wykres: Zestawienie liczby skarg dotyczących przetwarzania danych przez inne, niż wyżej omówione podmioty, które wpłynęły do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

Skargi dotyczyły w szczególności takich kwestii, jak:

- legalność przetwarzania (udostępniania) danych osobowych przez stowarzyszenia,
- brak właściwego zabezpieczenia danych osobowych przed dostępem do nich osób nieupoważnionych (służba więzienna, przedsiębiorcy),
- „wymuszanie” przez fundacje zgody na przekazywanie innym podmiotom danych osobowych osób zamawiających oferowane przez nie produkty,
- zbyt szeroki zakres danych sędziów piłkarskich zbieranych przez kluby piłkarskie.

Skarżący kwestionowali m.in. legalność przetwarzania, w tym udostępniania danych osobowych przez stowarzyszenia. Sprawa o takim charakterze została poruszona w skardze, dotyczącej działalności Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka w Sosnowcu, w której to skarżący wniesli o usunięcie ich danych osobowych obejmujących m.in. informacje na temat pobicia przez nich ich córki, z prowadzonych przez to stowarzyszenie zbiorów⁶⁶⁰. W toku przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania ustalono, że Komitet uzyskał kwestionowane przez skarżących informacje od dyrektora szkoły, do której uczęszczało dziecko.

⁶⁶⁰ GI-DS-430/14/04

Do stowarzyszenia docierały również inne sygnały, potwierdzające stosowanie przez skarżących przemocy fizycznej wobec ich córki, np. przekazywane przez sąsiada skarżących. Uzyskanie tego rodzaju informacji spowodowało wystąpienie przez Komitet do sądu powszechnego o wszczęcie postępowania dotyczącego ograniczenia władzy rodzicielskiej skarżących.

Analiza stanu prawnego odnoszącego się do niniejszej sprawy wykazała, że przetwarzanie danych skarżących w przedstawionych okolicznościach miało oparcie w ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (tekst jednolity: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.), wydanego na jej podstawie statutu, określającego czynności, jakie Komitet może podejmować w związku z ochroną interesów dziecka, jak również w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego⁶⁶¹. Do rozpatrywanej sytuacji miała również zastosowanie przesłanka określona w art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy (tj. realizowanie zadań dla dobra publicznego), niewątpliwie bowiem działalność Komitetu ma charakter służby społecznej chroniącej dziecko przed krzywdą i naruszeniem jego podstawowych praw i wolności. W związku z powyższym, w wydanej w przedmiotowej sprawie decyzji administracyjnej⁶⁶² Generalny Inspektor odmówił uwzględnienia wniosku skarżących o nakazanie Komitetowi usunięcia ich danych, nakazując jednocześnie podjęcie przez Komitet stosownych środków technicznych i organizacyjnych w celu zapewnienia danym osobowym skarżących ochrony przed ich udostępnianiem osobom trzecim.

W toku postępowania okazało się bowiem, że Komitet przekazał sąsiadowi skarżących kopie kilku dokumentów zawierających ich dane osobowe, mimo że był on osobą nieuprawnioną do ich otrzymania.

W innych skargach zgłaszano zastrzeżenia dotyczące braku zastosowania właściwych procedur zabezpieczających dane osobowe przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, jak miało to miejsce w przypadku skarg na Centralny Zarząd Służby Więziennej⁶⁶³.

Wynikało z nich, że do wszystkich osób, które wniosły indywidualne skargi (nie były zatem stronami jednego postępowania) na złe warunki bytowe w wymienionym zakładzie karnym Centralny Zarząd Służby Więziennej przesłał pismo zawierające m.in. dane osobowe skarżących, udostępniając tym samym przedmiotowe dane osobom trzecim. Wskazując, iż takie postępowanie jest nieprawidłowe z uwagi na spoczywający na administratorze danych obowiązek zapewnienia przetwarzanym danym bezpieczeństwa, a także mając na uwadze incydentalność tego przypadku, Generalny Inspektor zwrócił się do Centralnego Zarządu Służby Więziennej o precyzyjne stosowanie przepisów ustawy w tym zakresie, w celu uniknięcia w przyszłości podobnych sytuacji.

Wątpliwości skarżących w zakresie niewłaściwego zabezpieczenia danych osobowych wzbudzała również działalność przedsiębiorców prywatnych, np. Shell Polska Sp. z o.o.⁶⁶⁴

⁶⁶¹ Art. 572 § 1 kpc stanowi, że każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

⁶⁶² GI-DEC-DS-26/05

Ze skargi skierowanej do Generalnego Inspektora wynikało bowiem, że skarżący wypełnił na stacji benzynowej formularz zgłoszeniowy do organizowanego przez spółkę programu „SMART”, jednakże formularz ten zaginął. Z uwagi na fakt, że spółka nie posiadała żadnego systemu rejestrującego przyjmowanie zgłoszeń do programu, nie była w stanie stwierdzić, czy faktycznie dokonano przedmiotowego zgłoszenia, a w przypadku zagubienia formularza, nie mogła ustalić osoby odpowiedzialnej za powyższe. Sygnalizując spółce istnienie obowiązku zastosowania, na każdym etapie przetwarzania danych, właściwych środków umożliwiających ich zabezpieczenia przed utratą, bądź udostępnieniem osobom nieupoważnionym, organ ochrony danych osobowych zwrócił się do spółki o podjęcie działań, które zapewnią danym stosowną ochronę. W odpowiedzi spółka poinformowała, że na skutek interwencji Generalnego Inspektora procedura składania formularzy zgłoszeniowych do programu „SMART” została dokładnie sprawdzona pod kątem wyeliminowania przypadków zaginięcia aplikacji z danymi osobowymi.

Innym problemem było wymuszanie zgody na przekazywanie danych osobowych podmiotom trzecim. Zagadnienie to wiązało się na przykład z działalnością Fundacji Instytut Edukacji Społecznej i Religijnej im. Piotra Skargi, z siedzibą w Krakowie, który to podmiot na formularzach zamówienia oferowanych przez siebie produktów uzależniał realizację zamówienia od podpisania przez zamawiających klauzuli, zgodnie z którą fundacja mogła udostępniać dane tych osób nieograniczonej liczbie podmiotów⁶⁶⁵. Takie działanie należało uznać za sprzeczne z ustawą, bowiem jedyną przesłanką umożliwiającą Fundacji przekazywanie innym podmiotom danych osobowych pozyskanych z formularzy zamówień była wyraźna zgoda na powyższą czynność osób, których dane te dotyczą. W wydanej w niniejszej sprawie decyzji administracyjnej Generalny Inspektor nakazał Fundacji zmodyfikowanie stosowanych formularzy, poprzez umieszczenie w ich treści klauzuli dającej osobom zainteresowanym możliwość odrębnego ustosunkowania się do kwestii przekazywania przez Fundację ich danych osobowych innym podmiotom⁶⁶⁶.

Pojawiały się też skargi dotyczące zbierania danych osobowych przez administratorów danych w zbyt szerokim zakresie, czego przykładem jest sprawa związana z przetwarzaniem danych sędziów piłki nożnej przez kluby piłkarskie⁶⁶⁷. Z uzyskanych informacji wynikało, że kluby piłkarskie stosują praktykę, polegającą na zbieraniu od sędziów danych osobowych w zakresie obejmującym m.in. imiona rodziców dla celów rocznego rozliczenia delegacji sędziowskich za przeprowadzone zawody piłki nożnej. Dane te przekazywane były następnie właściwym urzędom skarbowym, gdyż – jak argumentowano – pozyskiwanie danych w tym zakresie związane było z wymogami urzędów skarbowych.

⁶⁶³ GI-DS-430/611/04, GI-DS-430/737/04

⁶⁶⁴ GI-DS-430/27/04

⁶⁶⁵ GI-DS-430/646/04

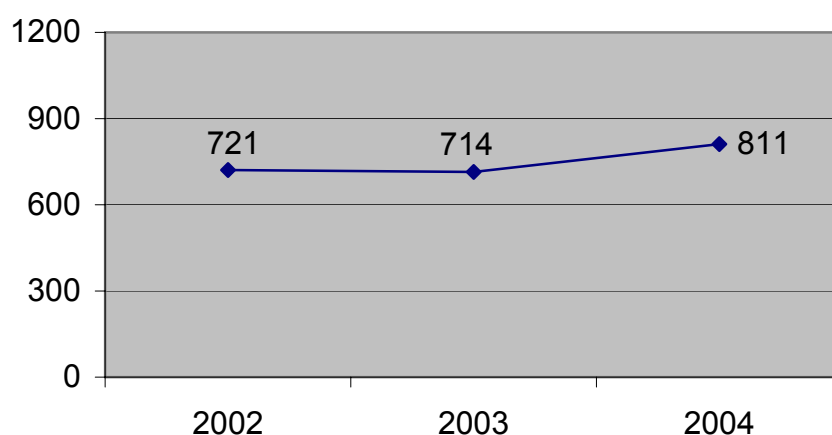
⁶⁶⁶ GI-DEC-DS-231/04

⁶⁶⁷ GI-DS-430/325/04

Analiza przepisów, w szczególności ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.) i wydanych na jej podstawie rozporządzeń wykonawczych wykazała jednak, że formularze, przy wykorzystaniu których dokonywane są roczne rozliczenia delegacji sędziowskich – co do zasady – nie zawierają wymogu podania przez podatników imion rodziców. Wytycznych co do obowiązku zbierania przez urzędy skarbowe takich danych nie wydawało również Ministerstwo Finansów. Uznając, że pozyskiwanie przez kluby piłkarskie danych osobowych sędziów piłki nożnej w zakresie szerszym niż dozwolony przepisami prawa (z uwagi na cel ich przetwarzania) naruszało przepis art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy, Generalny Inspektor zwrócił się do Prezesa Polskiego Związku Piłki Nożnej o podjęcie stosownych czynności w celu niezwłocznego zaniechania przez kluby piłkarskie stosowanej w tym zakresie praktyki⁶⁶⁸.

W wielu skargach organ ochrony danych osobowych nie dopatrywał się nieprawidłowości co wskazuje, że skarżący nie posiadali odpowiedniej wiedzy z zakresu ochrony danych osobowych⁶⁶⁹. Dodać należy również, że wielokrotnie miały miejsce sytuacje, w których z powodów proceduralnych – np. nieuzupełnienia braków formalnych, czy niewniesienia opłaty skarbowej – skargi pozostawały bez rozpoznania, bądź podlegały zwrotowi skarżącym⁶⁷⁰. Jednocześnie, w znacznej liczbie spraw, skarżący zwracali się o podjęcie interwencji, myląc ochronę danych osobowych z ochroną dóbr osobistych⁶⁷¹.

2. Porównanie ilości pytań o interpretację przepisów dotyczących innych zagadnień, niż omówione w poprzednich rozdziałach przedstawia poniższy wykres.

Wykres: Zestawienie porównawcze liczby pism o interpretację przepisów dotyczących innych zagadnień, niż omówione w poprzednich rozdziałach, które skierowane zostały do Generalnego Inspektora w latach 2002 – 2004.

⁶⁶⁸ GI-DS-430/325/04/586/05

⁶⁶⁹ Np. GI-DS-430/262/04, GI-DS-430/412/04, GI-DS-430/490/04, GI-DS-430/522/04, GI-DS-430/685/04, GI-DS-430/769/04, GI-DS-430/959/04

⁶⁷⁰ Np. GI-DS-430/230/04, GI-DS-430/474/04, GI-DS-430/532/04, GI-DS-430/574/04, GI-DS-430/583/04, GI-DS-430/616/04, GI-DS-430/650/04, GI-DS-430/659/04, GI-DS-430/715/04, GI-DS-430/733/04, GI-DS-430/864/04

⁶⁷¹ Np. GI-DS-430/32/04, GI-DS-430/76/04, GI-DS-430/179/04, GI-DS-430/727/04

Tematyka pytań była różnorodna. Jedynie tytułem przykładu można wymienić następujące zagadnienia:

- różne aspekty przetwarzania danych przez spółki prawa handlowego⁶⁷²,
- przetwarzanie danych wiernych przez Kościół⁶⁷³,
- przetwarzanie danych swoich członków przez stowarzyszenia, fundacje, partie polityczne⁶⁷⁴,
- legalność przekazywania danych osobowych poza terytorium RP⁶⁷⁵,
- informatyczne i technologiczne aspekty przetwarzania danych⁶⁷⁶,
- warunki legalnego powierzenia przetwarzania danych innemu podmiotowi.

Znacznej zmianie uległy przepisy ustawy o ochronie danych osobowych w zakresie przekazywania danych do państwa trzeciego. Art. 7 pkt 7 ustawy o ochronie danych osobowych definiuje państwo trzecie jako państwo nienależące do Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Oznacza to, iż w świetle przepisów ustawy o ochronie danych osobowych administrator danych, który zamierza przekazać dane osobowe do kraju należącego do Europejskiego Obszaru Gospodarczego jest traktowany tak, jak administrator, który zamierza przekazać dane podmiotowi przetwarzającemu je na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej⁶⁷⁷.

Wśród pytań dotyczących przekazania danych do państwa trzeciego dominowały pytania o dopuszczalność przekazania danych do Stanów Zjednoczonych Ameryki. Generalny Inspektor badał m. in. dopuszczalność przekazania do Stanów Zjednoczonych przez Nestle Polska S.A.

⁶⁷² Były to m. in. spółki świadczące usługi o charakterze powszechnym (energetyka, gazownictwo), spółki zajmujące się handlem detalicznym, firmy konsultingowe.

⁶⁷³ GI-DP-024/120/04, GI-DP-024/394/04. W sprawach takich Generalny Inspektor informował, iż w nie może podjąć działań określonych w art. 12 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych (tj. wydawać decyzji administracyjnych i rozpatrywać skarg w sprawach wykonania przepisów o ochronie danych osobowych). Powyższe stanowisko jest konsekwencją regulacji prawnej przewidzianej w art. 43 ust. 2 ustawy. Zgodnie z jego treścią w odniesieniu do zbiorów danych dotyczących członków kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, Generalnemu Inspektorowi nie przysługują uprawnienia określone w art. 12 pkt 2, art. 14 pkt 1, 3-5 oraz w art. 15-18 ustawy o ochronie danych osobowych.

⁶⁷⁴ Np. GI-DP-024/27/04, GI-DP-024/33/04, GI-DP-024/90/04. Generalny Inspektor wskazywał w takich sprawach na przepisy ustaw regulujących zasady funkcjonowania danych organizacji społecznych np. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 ze zm.), ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.), ustawa z dnia 6 maja 1981 r. o pracowniczych ogrodach działkowych (t.j. Dz. U. z 1996 r. Nr 85, poz. 390 ze zm.) oraz postanowienia regulaminów i statutów konkretnych organizacji.

⁶⁷⁵ GI-DP-024/785/04, GI-DP-024/1162/04

⁶⁷⁶ Pytania te były bardzo liczne ze względu na zmianę stanu prawnego. Dnia 1 maja 2004 r. weszło w życie rozporządzenie w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych.

⁶⁷⁷ Jest to zgodne z ideą jednolitej ochrony danych w państwach członkowskich, przy czym chodzi o ochronę przez prawo kraju, w którym siedzibę lub miejsce zamieszkania ma administrator. Ideę tę ustanawia Dyrektywa 95/46 Parlamentu Europejskiego oraz Rady z 24 października 1995 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem ich danych osobowych oraz o swobodnym obiegu tychże danych. W art. 4 zwalnia ona z obowiązku stosowania prawa krajowego wówczas, gdy administrator danych z jednego kraju członkowskiego przetwarza dane przy wykorzystaniu środków znajdujących się na terytorium innego kraju członkowskiego.

danych osobowych osób korzystających ze stron internetowych prowadzonych przez Spółkę⁶⁷⁸. Generalny Inspektor uznał, iż Spółka zapewniła odpowiedni poziom zabezpieczenia w zakresie ochrony prywatności oraz praw i wolności osoby, której dane dotyczą poprzez przyjęcie odpowiednich zobowiązań umownych. Spółka zadeklarowała bowiem zastosowanie standardowych klauzul umownych, tj. takich, które mocą decyzji Komisji Europejskiej zostały uznane za zapewniające odpowiednią ochronę danych⁶⁷⁹. Ponadto certyfikaty uzyskane przez spółkę, do której dane miały zostać przekazane – DIGEX Incorporated – wskazywały, iż stosuje ona godne zaufania standardy zabezpieczeń. Wobec powyższego Generalny Inspektor wydał decyzję administracyjną zezwalającą na przekazanie danych do DIGEX Incorporated⁶⁸⁰.

W 2004 r. pojawiały się również pytania dotyczące zastosowania polskiej ustawy o ochronie danych osobowych do przetwarzania danych cudzoziemców przez administratorów podlegających tej ustawie. W sprawach tych Generalny Inspektor wyjaśniał, iż okoliczność, że administrator danych przetwarza dane osobowe osób nie będących obywatelami polskimi nie ma wpływu na stosowanie przepisów polskiej ustawy o ochronie danych osobowych. Z punktu widzenia przepisów tej ustawy istotne jest natomiast, czy podmiot przetwarzający dane odpowiada definicji administratora danych zawartej w art. 7 pkt 4 tej ustawy, w szczególności, czy jest on jednym z podmiotów wymienionych w jej art. 3⁶⁸¹. Podmiot będący administratorem danych w rozumieniu art. 7 pkt 4 ustawy o ochronie danych osobowych, przetwarzający dane osobowe obywateli innych państw podlega wszelkim rygorom określonym w polskich przepisach o ochronie danych osobowych. Generalny Inspektor wskazywał przy tym, iż okoliczność, że osoby, których dane są przetwarzane nie są obywatelami polskimi może mieć znaczenie z punktu widzenia ewentualnego stosowania przepisów o ochronie danych osobowych obowiązujących w państwach, których obywatelstwo posiadają te osoby.

Z ciekawym pytaniem wystąpił do Generalnego Inspektora członek Polskiego Związku Łowieckiego zaniepokojony przekazaniem Policji jego danych przez Zarząd Związku Łowieckiego

⁶⁷⁸ GI-DP-024/1413/04

⁶⁷⁹ Komisja Europejska na mocy art. 26 ust. 4 Dyrektywy 95/46 jest uprawniona do uznania w drodze decyzji, że określone standardowe klauzule umowne zapewniają odpowiednią ochronę danych osobowych oraz praw i wolności jednostki. Decyzje te wymagają, aby państwa członkowskie nie odmawiały uznania zabezpieczeń ustanowionych w standardowych klauzulach umownych określonych w decyzjach za zapewniające odpowiedni poziom ochrony. W dniu 27 grudnia 2001 r. Komisja Europejska wydała decyzję w sprawie wzorcowych klauzul umownych w związku z przekazywaniem danych osobowych jednostkom przetwarzającym w krajach trzecich na podstawie Dyrektywy 95/46.

⁶⁸⁰ GI-DEC-DP-211/04

⁶⁸¹ Jak stanowi art. 3 ust. 1 „ustawę stosuje się do organów państwowych, organów samorządu terytorialnego oraz do państwowych i komunalnych jednostek organizacyjnych”. Ponadto, zgodnie z ust. 2 tego przepisu, ustawę stosuje się również do podmiotów niepublicznych realizujących zadania publiczne; osób fizycznych i osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, jeżeli przetwarzają dane osobowe w związku z działalnością zarobkową, zawodową lub dla realizacji celów statutowych, które mają siedzibę albo miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, albo w państwie trzecim, o ile przetwarzają dane osobowe przy wykorzystaniu środków technicznych znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

w celu – jak stwierdził – cofnięcia mu pozwolenia na posiadanie broni myśliwskiej⁶⁸². Generalny Inspektor wskazał, iż kwestię legalności udostępnienia danych w tej sprawie rozpatrywać należy na gruncie ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (t. j. Dz. U. z 2004 r. Nr 52, poz. 525 ze zm.). Stosownie bowiem do treści art. 27 ust. 5 tej ustawy, Polski Związek Łowiecki i zarządy stowarzyszeń strzeleckich są obowiązane do corocznego składania właściwym organom Policji aktualnych wykazów członków uprawiających łowiectwo lub strzelectwo z użyciem własnej broni oraz do powiadamiania tych organów o wykluczeniu wymienionych członków tych organizacji w terminie 30 dni od dnia wykluczenia. Ustawa o broni i amunicji określa też zakres danych, które mają być przekazywane w wyżej wspomnianych wykazach.⁶⁸³ Generalny Inspektor uznał zatem, iż z uwagi na fakt, że istnieje ustawowy obowiązek, nałożony na Polski Związek Łowiecki, udostępniania organom Policji danych osobowych członków wykluczonych ze Związku, działanie takie jest zgodne z obowiązującymi przepisami prawa.

W omawianym okresie do Generalnego Inspektora zwrócił się także Rzecznik Praw Obywatelskich z pytaniem dotyczącym formy prawnej odmowy udostępnienia danych osobowych⁶⁸⁴. Generalny Inspektor uznał, że odmowa udostępnienia danych osobowych może przyjmować różne formy – takie, jakie zostały przewidziane dla tej czynności w szczególnych przepisach prawa, bądź w przypadku braku szczególnych regulacji, zwykłą formę pisemną.

W przypadku bowiem, gdy zasady, tryb i forma udostępnienia danych zostały uregulowane w przepisach szczególnych będą one miały pierwszeństwo stosowania przed przepisami ustawy o ochronie danych osobowych⁶⁸⁵. Nie ulega wówczas wątpliwości, że odmowa winna przybrać formę decyzji administracyjnej, na którą służy stronie odwołanie, włącznie z kontrolą sądową decyzji organu II instancji. W sytuacji, gdy brak jest unormowań szczególnych regulujących formę odmowy udostępnienia danych osobowych, zastosowanie znajdują – sformułowane w ustawie o ochronie danych osobowych – ogólne zasady przetwarzania, w tym udostępniania danych.

W takiej sytuacji odmowa powinna nastąpić w zwykłej formie pisemnej z uzasadnieniem podstaw odmowy. Za takim stanowiskiem przemawia okoliczność, iż status administratora danych służy w myśl ustawy o ochronie danych osobowych różnym podmiotom, w tym także osobom fizycznym i podmiotom z sektora prywatnego, do których działań nie znajdują zastosowania przepisy

⁶⁸² GI-DP-024/2072/04

⁶⁸³ Zgodnie z art. 27 ust. 6 ustawy o broni i amunicji, wykaz ten obejmuje imię i nazwisko, numer PESEL oraz adres miejsca stałego pobytu.

⁶⁸⁴ GI-DP-024/1641/04. Rzecznik Praw Obywatelskich poinformował o napływających do niego sygnałach dotyczących skutków braku ustawowych wymogów regulujących kwestię formy odmowy udostępnienia danych osobowych – pismo z dnia 17 sierpnia 2004 r. sygn. RPO-479964-X/04/MS.

⁶⁸⁵ np. ustawa z dnia 10 kwietnia 1974 o ewidencji ludności i dowodach osobistych (t. j. z 2001 r. Nr 87, poz. 960 ze zm.), ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.), określające tryb, zasady i formę odmowy udostępnienia danych ze zbiorów, których funkcjonowanie regulowane jest przepisami tych aktów prawnych.

ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.). Nie można zatem takim podmiotom „narzucać” stosowania dla odmowy udostępnienia - danych formy, która ma walor rozstrzygnięcia w rozumieniu przepisów procedury administracyjnej⁶⁸⁶.

3. W bieżącym okresie sprawozdawczym, wpłynął do Generalnego Inspektora jeden **projekt aktu prawnego** dotyczący innych zagadnień, niż omówione w poprzednich rozdziałach.

W latach 2002 i 2003, tego typu projekty aktów prawnych do Generalnego Inspektora nie wpływały.

W trakcie prac nad uchwaleniem projektu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807 ze zm.), Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wnioskował, aby w jawnej ewidencji umieszczane były jedynie dane identyfikujące przedsiębiorcę, natomiast dane identyfikujące osobę fizyczną (np. numer PESEL i oznaczenie miejsca zamieszkania) znajdowały się w aktach rejestrowych, które w opinii Generalnego Inspektora nie powinny być powszechnie dostępne⁶⁸⁷. Uwaga została w części uwzględniona i wpisowi do ewidencji od 1 stycznia 2007 r. (termin wejścia w życie art. 30 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. – Dz. U. Nr 173, poz. 1807 ze zm.) nie będzie podlegał numer PESEL oraz pełen adres zamieszkania, gdyż zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.) będzie on ograniczony do określenia miejscowości. W zakresie dotyczącym jawności akt rejestrowych uwaga Generalnego Inspektora nie została uwzględniona.

4. W okresie objętym sprawozdaniem zgłoszono do **rejestracji** 703 zbiory danych związane z działalnością podmiotów nie omówionych we wcześniejszej części sprawozdania. Do tej grupy administratorów można zaliczyć podmioty zajmujące się zarobkowo działalnością wytwórczą, budowlaną, handlową oraz usługową. Przykładowo można wymienić tu biura obrotu nieruchomościami, biura matrymonialne, producentów leków, firmy konsultingowe, agencje reklamowe, agencje ochrony osób i mienia, agencje detektywistyczne, dealerów samochodowych, przedsiębiorstwa energetyczne i gazownicze.

Wśród nieprawidłowości, jakie pojawiły się w związku z wykonywaniem obowiązku rejestracyjnego należy wymienić m. in. brak wskazania właściwej podstawy prawnej do

⁶⁸⁶ Zgodnie z art. 22 ustawy o ochronie danych osobowych – o ile nie stanowi ona inaczej – postępowanie w sprawach uregulowanych w jej przepisach prowadzi się w trybie przewidzianym w Kodeksie postępowania administracyjnego, który nakazuje – co do zasady – załatwianie spraw w formie pisemnej. Odmowa udostępnienia danych stanowi podstawę do weryfikacji legalności takiego rozstrzygnięcia przez Generalnego Inspektora, w drodze postępowania administracyjnego. W każdym przypadku, gdy do Generalnego Inspektora skierowany został wniosek z żądaniem rozstrzygnięcia co do odmowy udostępnienia danych przez dany podmiot Generalny Inspektor prowadzi postępowanie administracyjne, w wyniku którego wydaje decyzję administracyjną.

⁶⁸⁷ GI-DP-023/241/04

przetwarzania danych w zbiorze oraz niewystarczająco precyzyjne określenie celu przetwarzania danych oraz kategorii osób, których dane dotyczą. Najczęściej jednak powtarzającym się uchybieniem administratorów danych było niedostosowanie opisu środków technicznych i organizacyjnych mających zapewnić ochronę przetwarzanych danych osobowych do wymogów określonych w rozdziale 5 ustawy o ochronie danych osobowych. Na przykład, treść jednego ze zgłoszeń wskazywała⁶⁸⁸, że administrator danych nie spełnia wymogów określonych w art. 41 ust. 1 ustawy tj. oprócz braku pełnego opisu środków technicznych i organizacyjnych, zastosowanych w celach określonych w art. 36-39 ustawy, administrator danych nie wskazał podstawy prawnej upoważniającej go do prowadzenia zbioru danych, a także celu przetwarzania danych oraz sposobu zbierania danych do zbioru. W związku z tym, iż braki powyższe uniemożliwiały zarejestrowanie zgłoszonego zbioru danych, Generalny Inspektor zwrócił się do wnioskodawcy o złożenie stosownych wyjaśnień w niniejszej sprawie.

Wobec nieuzupełnienia przez stronę, w toku prowadzonego w niniejszej sprawie postępowania, zgłoszenia o wskazane powyżej informacje, spełniona została przesłanka odmowy rejestracji zbioru danych określona w art. 44 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 41 ust. 1 pkt 2, 3, 4, 5 ustawy, a tym samym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych był zobligowany do wydania decyzji odmawiającej rejestracji⁶⁸⁹ zgłoszonego zbioru danych oraz nakazującej usunięcie danych ze zbioru.

W innej sprawie⁶⁹⁰, z zebranego w toku prowadzonego postępowania dowodowego wynikało, że zakres danych przetwarzanych w zgłoszonym do rejestracji zbiorze był zbyt szeroki, gdyż oprócz danych niezbędnych do realizacji zawieranych z klientami umów, obejmował również takie dane osobowe klientów wnioskodawcy jak: nazwisko rodowe, miejsce urodzenia, nazwisko rodowe ojca i matki, rysopis, wizerunek, data i miejsce zawarcia małżeństwa, pozyskiwane do tego zbioru w wyniku sporządzania kopii stron dowodów tożsamości, aktów urodzenia i aktów małżeństwa.

W opinii Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych przetwarzanie tego typu danych osobowych było zbędne dla realizacji celu, dla którego były gromadzone, czyli, zgodnie z oświadczeniem wnioskodawcy, doprowadzenia do wypłaty odszkodowania należnego z tytułu wypadku komunikacyjnego. Została zatem naruszona jedna z podstawowych zasad przetwarzania danych osobowych, określona w art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy – zasada adekwatności. Wobec stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy o ochronie danych osobowych Generalny Inspektor wydał, na podstawie art. 44 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy, decyzję

⁶⁸⁸ Zgłoszenie nr R 068004/99. Zgłoszenie to wniósł podmiot o nazwie Lombard „Keram” Złoto – Srebro – RTV.

⁶⁸⁹ Decyzja z dnia 17 listopada 2004 r. (znak: GI-DRZDO/401/DEC/068004/99-389/04)

odmawiającą rejestracji zgłoszonego zbioru danych⁶⁹¹ osobowych o nazwie „Wnioski o odszkodowania do firm ubezpieczeniowych i innych podmiotów” i nakazał jednocześnie usunięcie uchybień w procesie przetwarzania danych osobowych poprzez zaprzestanie przetwarzania danych osobowych klientów w zakresie: nazwiska rodowego, miejsca urodzenia, nazwiska rodowego ojca i matki, rysopisu, wizerunku, daty i miejsca zawarcia małżeństwa oraz ograniczenie przetwarzania w tym zbiorze danych innych, niż wymienione powyżej, wyłącznie do ich przechowywania.

Wśród nieprawidłowości, jakie powtarzały się w zgłoszonych do rejestracji zbiorach danych, skutkujących wydaniem decyzji o odmowie rejestracji zgłoszonego zbioru danych, należy wymienić przetwarzanie danych zgromadzonych w zbiorze w celach marketingowych bez wskazania właściwej podstawy prawnej.

Administratorzy danych wskazywali jako przesłankę legalizującą przetwarzanie danych osobowych jedynie art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy, tj. konieczność przetwarzania danych do realizacji umowy, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy na żądanie osoby, której dane dotyczą, jednakże przesłanka ta nie stanowi podstawy do przetwarzania danych osobowych w celach marketingowych. Przesłankę legalności przetwarzania danych osobowych w celach marketingowych mógłby stanowić art. 23 ust. 1 pkt 1 lub art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy, lecz wobec niespełnienia przez administratorów danych właściwej przesłanki przetwarzania danych osobowych w celach marketingowych, Generalny Inspektor był zobowiązany w tych okolicznościach do wydania, na podstawie art. 44 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 23 ust. 1 ustawy, decyzji o odmowie rejestracji zgłoszonych zbiorów.

Przykładem opisanej sytuacji są decyzje o odmowie rejestracji zbiorów zgłoszonych przez: Medland Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie⁶⁹², TV PROMOTION GROUP Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu⁶⁹³, Panią Ewelinę Michałowską prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą EPM Nieruchomości z siedzibą w Sopocie⁶⁹⁴.

5. W omawianym okresie sprawozdawczym, w podmiotach nie należących do sektorów omówionych w poprzednich rozdziałach przeprowadzono 56 **kontroli** zgodności przetwarzania danych z przepisami o ich ochronie⁶⁹⁵.

⁶⁹⁰ Zgłoszenie nr R 000318/01. Zgłoszenie to wniosła spółka – „AKA” Spółka Cywilna Zawadka & Liebner – Biuro Doradztwa i Dochodzenia Odszkodowań po wypadkach komunikacyjnych i innych.

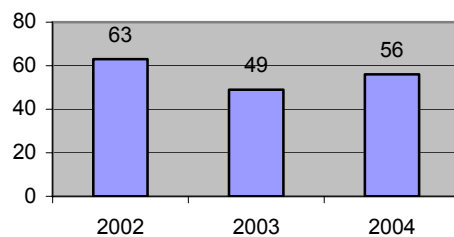
⁶⁹¹ Decyzja z dnia 3 września 2004 r. (znak: GI-DRZDO/401/000318/01-331/04)

⁶⁹² Zgłoszenie nr R 001593/99; decyzja z dnia 30 stycznia 2004 r. (znak: GI-DRZDO/401/001593/99-54/04)

⁶⁹³ Zgłoszenie nr R 0051270/99; decyzja z dnia 22 lipca 2004 r. (znak: GI-DRZDO/401/051270/99-286/04)

⁶⁹⁴ Zgłoszenie nr R 048438/99; decyzja z dnia 23 stycznia 2004 r. (GI-DRZD/401/DEC/048438/99-41/04)

⁶⁹⁵ GI-DIS-K-411/12/04, GI-DIS-K-411/21/04, GI-DIS-K-411/50/04, GI-DIS-K-411/58/04, GI-DIS-K-411/86/04, GI-DIS-K-411/108/04

Wykres: Zestawienie porównawcze liczby kontroli w innych podmiotach, niż omówione w poprzednich rozdziałach, przeprowadzonych w latach 2002 – 2004.

Kontrole w tych podmiotach przeprowadzano najczęściej na potrzeby prowadzonych przez Generalnego Inspektora postępowań administracyjnych zainicjowanych wniesieniem skargi lub rejestracją zbioru danych osobowych.

Analizując wyniki kontroli należy stwierdzić, że jednostki kontrolowane najwięcej problemów miały z prawidłowym wykonaniem podstawowych obowiązków wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych. Uchybienia w tym zakresie dotyczyły w szczególności przetwarzania danych bez podstawy prawnej, nie dopełnienia wobec osób, których dane dotyczą, obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, zbierania danych nieadekwatnych do celów ich przetwarzania oraz nie zgłoszenia do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych prowadzonych zbiorów danych osobowych. Kontrole wykazały również inne nieprawidłowości w procesie przetwarzania danych osobowych, takie jak dopuszczenie do przetwarzania danych osób nie posiadających upoważnień nadanych przez administratora danych, nie wyznaczenie administratora bezpieczeństwa informacji, brak ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych oraz polityki bezpieczeństwa i instrukcji zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych.

Krytycznie należy ocenić także sposób wykonania obowiązków związanych z przetwarzaniem danych przy użyciu systemów informatycznych. Nieprawidłowości w tym zakresie dotyczyły przede wszystkim nie spełniania przez te systemy wymogów polegających m.in. na zapewnianiu dla każdej osoby, której dane osobowe są przetwarzane w systemie informatycznym, odnotowania daty pierwszego wprowadzenia danych do systemu oraz identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane osobowe do systemu. W przypadku, gdy stwierdzone uchybienia stanowiły naruszenie przepisów – wówczas obowiązującego – rozporządzenia w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, a postępowanie miało zostać wszczęte po dniu 1 maja 2004 r., to zakresem postępowania nie obejmowano tych nieprawidłowości. Ww. rozporządzenie utraciło bowiem

z dniem 1 maja 2004 r. moc obowiązującą, a nowe rozporządzenie wprowadziło 6-miesięczny termin na dostosowanie systemów informatycznych do tych wymogów.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami w procesie przetwarzania danych osobowych przez jednostki kontrolowane, wydane zostały decyzje nakazujące usunięcie uchybień oraz umarzające postępowanie w zakresie nieprawidłowości, które zostały usunięte w toku postępowania. Generalny Inspektor w decyzjach nakazywał w szczególności dopełnianie wobec osób, których dane dotyczą, obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, zaprzestanie zbierania danych osobowych w zakresie szerszym niż jest to niezbędne dla realizacji celu przetwarzania danych osobowych (m.in. zawarcie i realizacja umowy, identyfikacja kontrahenta i wystawianie faktur za świadczone usługi), usunięcie danych osobowych przetwarzanych bez podstawy prawnej oraz zgłoszenie do rejestracji prowadzonych zbiorów danych osobowych⁶⁹⁶. Ponadto, w jednym przypadku skierowane zostało do prokuratury zawiadomienie o popełnieniu, przez osoby odpowiedzialne za przetwarzanie danych w zbiorach prowadzonych przez jednostkę kontrolowaną, przestępstwa polegającego na zaniechaniu wykonania obowiązku zgłoszenia do rejestracji Generalnemu Inspektorowi prowadzonego zbioru danych osobowych⁶⁹⁷.

⁶⁹⁶ Decyzje nr GI-DEC-DIS-128/04, GI-DEC-DIS-214/04, GI-DEC-DIS-217/04, GI-DEC-DIS-243/04, GI-DEC-DIS-35/05

⁶⁹⁷ GI-DIS-K-411/108/04

Część III. Podsumowanie i wnioski końcowe.

Rok 2004 był siódmym rokiem obowiązywania ustawy o ochronie danych osobowych. Od chwili jej wejścia w życie w kwietniu 1998 roku poziom świadomości praw i obowiązków wynikających z ustawy uległ istotnemu zwiększeniu, tak po stronie podmiotów przetwarzających dane, jak i osób fizycznych, których dane dotyczą. Wart podkreślenia jest w szczególności fakt, iż w wyniku dotychczasowych działań organu ds. ochrony danych osobowych, wśród ogółu obywateli, wzrosło znaczenie ochrony danych, jako integralnego elementu ochrony prywatności.

Nadal jednak wiedza o podstawowych regulacjach prawnych a także stopień ich respektowania w praktyce są niezadowalające. Świadczą o tym liczne przypadki naruszeń przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, zwłaszcza przez jednostki z sektora prywatnego. Jak wskazują doświadczenia Generalnego Inspektora, szczególnie często naruszany jest obowiązek informacyjny oraz obowiązek zabezpieczenia danych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Takie praktyki stwarzają poważne zagrożenia dla prywatności osób, których dane dotyczą, a w wielu przypadkach – np. wobec niedopełnienia przez administratora obowiązku informacyjnego – czynią ochronę ich danych osobowych wręcz iluzoryczną. Nadal też nie wszystkie podmioty przetwarzające dane dopełniają obowiązku zgłoszenia zbioru do rejestracji, mimo wielu akcji informacyjnych prowadzonych przez organ ds. ochrony danych. Skala występowania tego rodzaju zjawisk wskazuje na niedostateczną znajomość lub niezrozumienie przepisów regulujących przetwarzanie danych osobowych. Niestety, w wielu przypadkach można też mówić o świadomym lekceważeniu norm prawa i złej woli administratorów danych. Odnosi się to zwłaszcza do tych podmiotów, w stosunku do których Generalny Inspektor od lat sygnalizuje nieprawidłowości w procesie przetwarzania danych.

1. Liczba skarg związanych z przetwarzaniem danych osobowych sukcesywnie wzrasta. Przyczyną powyższego jest nie tylko naruszanie ustawy o ochronie danych osobowych przez administratorów danych, czy też brak znajomości jej przepisów przez obywateli, ale także wzrost świadomości prawnej podmiotów uczestniczących w procesie przetwarzania danych, z którym nierozzerwalnie wiąże się intensyfikacja potrzeb związanych z ochroną danych, a co za tym idzie konieczność wyjaśniania coraz większej ilości wątpliwości.

Systematycznie jednak poprawia się poziom przetwarzania danych osobowych przez organy ze sfery publicznej, które – jak wynika z podejmowanych przez nie działań – współdziałają z organem ochrony danych osobowych w celu wypracowywania lepszych standardów ochrony danych. W wielu sprawach bowiem, po interwencji Generalnego Inspektora, administratorzy podejmowali odpowiednie działania zmierzające do zmian kwestionowanych praktyk. Stopień przestrzegania przepisów przez podmioty ze sfery publicznej uznać zatem należy za zadowalający.

Oczywiście nie oznacza to, że nie pojawiają się sygnały o istnieniu nieprawidłowości w stosowaniu przepisów o ochronie danych osobowych przez te podmioty. Jako ważny i nowy problem odnotować należy skargi dotyczące pozyskiwania przez straże miejskie szczególnej kategorii danych, jakimi są dane o stanie zdrowia, pomimo braku podstaw prawnych do takiego działania.

Analiza skarg, których przedmiotem było przetwarzanie danych przez organy wymiaru sprawiedliwości oraz organy ścigania również wskazuje, że choć poziom przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych przez te podmioty jest coraz wyższy, to dochodzi do przypadków naruszania prawa, np. w zakresie niedostatecznego zabezpieczania danych. Jednocześnie jednak, po stronie skarżących dał się zauważyć brak znajomości przepisów prawa regulujących działalność, w tym kompetencje ww. organów, skutkujący kierowaniem do organu ochrony danych osobowych nieuzasadnionych skarg.

Przyczyną interwencji Generalnego Inspektora była także działalność spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych polegająca w szczególności na bezprawnym ujawnianiu w miejscach publicznych wykazów, ogłoszeń i różnego rodzaju informacji, zawierających dane osobowe członków, w tym kwot zadłużenia. Takie działania są zastanawiające, gdyż zarówno spółdzielnie, jak i wspólnoty mieszkaniowe dysponują szeregiem instrumentów prawnych, dzięki którym mogą w sposób legalny odzyskiwać przysługujące im należności.

Znacznemu zwiększeniu uległa liczba skarg na podmioty z sektora prywatnego – przede wszystkim na podmioty świadczące usługi telekomunikacyjne, banki, operatorów sieci kablowych, głównie w związku z odzyskiwaniem należności za usługi. Podmioty z sektorów telekomunikacji i mediów jako pierwsze (jeszcze w 2002 r.) zaczęły korzystać zarówno z instytucji powierzenia przetwarzania danych, jak i przelewu wierzytelności, celem odzyskania należności od swoich klientów. W 2004 r., Generalny Inspektor – akcentując możliwość skorzystania z powierzenia przetwarzania danych, bądź pełnomocnictwa na zasadach ogólnych – nadal kwestionował udostępnianie danych dłużników w ramach cesji, która prowadzi do zmiany administratora danych, bez wiedzy osoby, której dane dotyczą. Problem windykacji nierozzerwalnie łączy się także z przekazywaniem, często niezweryfikowanych lub błędnie zweryfikowanych danych firmom windykacyjnym. Jednocześnie, administratorzy w wielu przypadkach dokonując cesji nie są zainteresowani wyjaśnieniem okoliczności powstania długu, nie czyni tego również firma nabywająca dług, a zatem skarżący pozbawieni są możliwości wyjaśnienia swojej sytuacji prawnej.

Przetwarzanie danych w sektorze bankowości budzi wciąż podobne zastrzeżenia, jak w latach poprzednich, a wiele skarg – co jest zjawiskiem nowym w tym sektorze – również związanych było z udostępnianiem danych na skutek cesji. Jednak z satysfakcją należy odnotować podnoszenie się poziomu przestrzegania ustawy w tym sektorze w zakresie wypełniania obowiązku informacyjnego, jak również ograniczenia przypadków wymuszania zgody na marketing cudzych produktów, czy usług. W wielu przypadkach brak przestrzegania ustawy spowodowany był

błędnym działaniem systemów informatycznych, czy pracowników banków. Istotne jest także to, że konsekwentna postawa Generalnego Inspektora doprowadziła do uregulowania w przepisach o randze ustawy zakresu danych pozyskiwanych przez banki z dokumentów tożsamości oraz podjęcia prac legislacyjnych, których celem jest uregulowanie w powszechnie obowiązujących przepisach prawa tak istotnego zagadnienia, jak okres przechowywania danych w BIK S.A.

Podobnie jak w latach ubiegłych często dochodziło do naruszenia przepisów ustawy przez firmy prowadzące działalność marketingową. Podmioty te, jak wykazały przeprowadzone postępowania, nadal przetwarzają dane osobowe bez podstawy prawnej, w tym po wniesieniu sprzeciwu, ponadto często nie wywiązują się należycie z obowiązku informacyjnego, m.in. nie podając źródeł, z jakiego dane zostały pozyskane lub wskazując źródło nieprawdziwe.

Generalny Inspektor w takich sytuacjach wykorzystywał nie tylko środki administracyjno-prawne, ale również starał się praktykami tych firm zainteresować inne organy państwowe, np. organy wymiaru sprawiedliwości i organy kontroli skarbowej, celem zbadania zgodności działania tych podmiotów z przepisami prawa.

2. Analiza pytań o interpretację ustawy o ochronie danych osobowych – niejednokrotnie w kontekście innych aktów prawnych – wskazuje, że wątpliwości budzą zwłaszcza te jej przepisy, których brzmienie zostało poddane zmianom w wyniku wejścia w życie w dniu 1 maja 2004 r. nowelizacji tej ustawy, a także przepisy nowo wydanych na jej podstawie rozporządzeń wykonawczych, w szczególności zaś rozporządzenia w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać.

Ponadto niezrozumiałą dla pytających jest również kwestia przekazywania danych w celu dochodzenia należności, na co niewątpliwie miało wpływ niejednolite stanowisko sądu administracyjnego⁶⁹⁸.

Wzrastająca co roku liczba pytań wpływających do Generalnego Inspektora wskazuje na duże zainteresowanie problematyką ochrony danych osobowych⁶⁹⁹. Zaznaczyć jednak należy, że zdziwienie wzbudza liczba pytań kierowanych przez podmioty z sektora publicznego, na które niejednokrotnie odpowiedź znajduje się wprost w ustawie, co świadczyć może o lekceważącym stosunku do przepisów regulujących problematykę przetwarzania danych. Niejednokrotnie są to pytania dotyczące innej, niż ustawa o ochronie danych, problematyki. Tytułem przykładu można wskazać pytania o interpretację przepisów normujących udostępnianie informacji publicznej, które – jak wskazano w części II niniejszego sprawozdania⁷⁰⁰ – stanowiły około 5 % wszystkich pytań,

⁶⁹⁸ Kwestia ta ma być ostatecznie rozstrzygnięta przez skład 7 sędziów NSA.

⁶⁹⁹ W roku 2004 do Generalnego Inspektora wpłynęło 2550 pism. Dla porównania w latach 2002 – 2003 – odpowiednio – 1324 i 1402.

⁷⁰⁰ Lit. A pkt 8

które wpłynęły do Generalnego Inspektora w omawianym okresie. Dziwi również dość znaczna liczba pytań o interpretację przepisów ustawy o ochronie danych osobowych kierowana przez podmioty lub osoby, których przedmiotem działalności jest świadczenie pomocy prawnej, tj. kancelarie prawnicze, radców prawnych i adwokatów. Bulwersujące zaś było kierowanie przez nie do Generalnego Inspektora informacji o prowadzonej przez nie działalności w oparciu o ustawę z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1505 ze zm.), w sytuacji, gdy adresatem tej informacji powinien być Generalny Inspektor Informacji Finansowej.

Analiza pytań dotyczących interpretacji przepisów – poza wskazanymi powyżej wyjątkami – daje podstawę do sformułowania wniosku, że administratorzy danych wykazują zainteresowanie problematyką ochrony danych osobowych, a kierowane przez nich pytania mają na celu prawidłowe stosowanie przepisów regulujących przetwarzanie danych osobowych.

Natomiast pytania kierowane przez osoby prywatne świadczą o wzroście świadomości w zakresie przysługujących im praw, a ich celem zazwyczaj jest przybliżenie zasad ochrony ich danych.

3. W bieżącym okresie sprawozdawczym nastąpił wzrost liczby **projektów aktów prawnych** przesłanych do zaopiniowania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Z ogólnej analizy tych projektów wynika, że uczestnicy postępowania legislacyjnego w dalszym ciągu popełniają liczne błędy przy tworzeniu regulacji prawnych, które wynikają z niedostatecznej znajomości przepisów z zakresu ochrony danych osobowych, a także ogólnych zasad obowiązywania aktów normatywnych w systemie prawa.

Uchybienia dotyczyły przede wszystkim zamieszczania w projektach aktów normatywnych ogólnych sformułowań dotyczących ochrony danych osobowych. Projektowane przepisy niedookreślały zakresu przetwarzanych danych, co mogło w praktyce powodować zbyt szerokie ich ujęcie, a tym samym naruszać zasadę adekwatności i celowości przetwarzania danych. Z tego względu konieczne było doprecyzowanie tworzonych przepisów i ustalenie zamkniętych katalogów przetwarzanych danych, do których byłby uprawniony podmiot wskazany w przepisie.

Powtarzającym się błędem było także bezzasadne wprowadzanie oświadczeń o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych w sytuacji, gdy to projektowane regulacje winny szczegółowo regulować wszelkie aspekty przetwarzania danych osobowych i tym samym legalizować takie działania. Wprowadzanie warunku zgody na przetwarzanie danych było zatem zbędne i niezgodne z zasadami przetwarzania danych, określonymi w ustawie o ochronie danych osobowych.

Analiza projektów umów międzynarodowych przekazanych do zaopiniowania Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych wskazuje, iż zawarte w nich regulacje są

często zbyt ogólne i niejasne. Uchybieniem było zamieszczanie w nich klauzuli odsyłającej – w zakresie ochrony danych osobowych – do przepisów krajowych strony umowy, w sytuacji, gdy w określonym kraju ustawodawstwo takie nie obowiązywało, np. umowa z Albanią. Sprawa przekazywania danych, ich zabezpieczenia i sposobu wykorzystywania - w takich sytuacjach - powinna być szczegółowo określona w umowie międzynarodowej.

Działania podejmowane w ramach procesu legislacyjnego przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych miały zatem na celu usunięcie niedoskonałości projektowanych przepisów. Niejasne, zbyt ogólne i niespójne przepisy mogły bowiem budzić trudności interpretacyjne i w konsekwencji prowadzić do naruszenia prawa.

4. Podsumowując 2004 rok z punktu widzenia **rejestracji** zbiorów danych osobowych wskazać należy, że w porównaniu z latami ubiegłymi, odnotowanych zostało mniej przypadków zgłoszeń zbiorów dokonanych na nieobowiązującym wzorze zgłoszenia. Ponadto, zgłoszenia rejestracyjne w poszczególnych częściach były wypełniane poprawniej. Zwłaszcza część dotycząca obowiązku zamieszczania informacji o sposobie wypełnienia wymagań technicznych i organizacyjnych, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, była z reguły uzupełniana prawidłowo. Przyczyną powyższego może być opracowanie nowego wzoru zgłoszenia zbioru danych do rejestracji, w którym dotychczasowy szczegółowy opis sposobu wypełnienia wymagań technicznych i organizacyjnych zastosowanych w celach określonych w art. 36 - 39 ustawy, zastąpiony został obowiązkiem zamieszczenia ogólnej informacji o zastosowanym poziomie bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych w systemie informatycznym. Należy podkreślić, iż na większą liczbę poprawnie wypełnionych zgłoszeń rejestracyjnych miała wpływ także działalność edukacyjna Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, jak również informacje umieszczone na stronie internetowej Biura GODO, przydatne dla zrozumienia i prawidłowego wykonania obowiązku zgłoszenia zbioru danych do rejestracji.

Przystępny i zrozumiały sposób prezentacji tych informacji pozwala uniknąć błędów formalnych przy wypełnianiu zgłoszeń, a tym samym przyczynia się do przyspieszenia postępowania rejestracyjnego.

5. Kontrole prowadzone w roku 2004, których celem była weryfikacja wypełniania warunków organizacyjnych i technicznych przetwarzania danych osobowych, określonych w przepisach o ochronie danych osobowych wykazały, iż zastosowane przez kontrolowane jednostki środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych nie zabezpieczają danych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym,

zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Uchybienia w tym zakresie stwierdzono w szczególności w toku kontroli organów administracji publicznej, organów wymiaru sprawiedliwości i podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych. Liczne nieprawidłowości występowały również w procesie przetwarzania danych osobowych przy użyciu systemów informatycznych. Najwięcej trudności jednostkom kontrolowanym sprawiło prawidłowe wypełnienie obowiązków o charakterze technicznym, określonych w – obowiązującym do dnia 1 maja 2004 r. – rozporządzeniu w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, a po dniu 1 maja 2004 r. w obecnie obowiązującym rozporządzeniu normującym te same zagadnienie.

Dużo mniej problemów jednostkom kontrolowanym sprawiło prawidłowe wykonanie podstawowych obowiązków określonych w ustawie o ochronie danych osobowych.

Stwierdzone nieprawidłowości najczęściej dotyczyły niedopełnienia obowiązku zgłoszenia prowadzonych zbiorów do rejestracji Generalnemu Inspektorowi (głównie przez podmioty sektora administracji publicznej) oraz zbierania danych w zakresie nieadekwatnym do celu ich przetwarzania (głównie przez instytucje finansowe). Sporadycznie stwierdzano natomiast inne uchybienia w procesie przetwarzania danych osobowych, np. nie dopełnienie obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i art. 25 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych (m.in. przez podmioty wykonujące działalność gospodarczą w zakresie transportu drogowego oraz podmioty z sektora mieszkalnictwa).

Obowiązki określone w przepisach o ochronie danych nie były wykonywane przez jednostki kontrolowane najczęściej z powodu błędnej interpretacji tych przepisów oraz ich niekonsekwentnego stosowania. Częstą przyczyną, w szczególności w przypadku podmiotów z sektora wymiaru sprawiedliwości i służby zdrowia, był również brak odpowiednich środków finansowych, niezbędnych do pokrycia kosztów związanych z wdrożeniem rozwiązań zapewniających prawidłowe spełnienie wymogów ustawy i wydanego na jej podstawie rozporządzenia. W niektórych przypadkach przyczyny powyższego stanu rzeczy wynikały jednak nie tylko z braku odpowiednich środków finansowych, ale także z niewłaściwego podejścia osób odpowiedzialnych za przetwarzanie danych osobowych do problematyki ochrony tych danych, a nawet z lekceważenia przepisów. Świadczy o tym w szczególności nie wykonywanie tych obowiązków, które nie pociągają za sobą nadmiernych kosztów finansowych, np. brak ewidencji osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych, czy też nie wyznaczenie administratora bezpieczeństwa informacji. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w większości przypadków stwierdzone w trakcie kontroli uchybienia były usuwane przez jednostki kontrolowane w toku postępowania. Natomiast do nielicznych należały sytuacje składania przez te jednostki wniosków

o ponowne rozpatrzenie sprawy zakończonej decyzją Generalnego Inspektora oraz zaskarżenia decyzji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

Analiza porównawcza ustaleń poczynionych w trakcie kontroli przeprowadzonych w latach 2002 – 2004 pozwala na sformułowanie wniosku, że w omawianym okresie osoby odpowiedzialne za przetwarzanie danych osobowych wykazały większą świadomość zagrożeń związanych z przetwarzaniem danych osobowych, a tym samym świadomość konieczności zapewnienia odpowiednich środków organizacyjnych i technicznych zapewniających ochronę tym danym. Konsekwencją powyższego była szczególna uwaga, jaką osoby te zwracały na prawidłowe dopełnianie obowiązków wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych, co oczywiście nie oznacza, że obowiązki te zawsze były wykonywane w sposób właściwy. Niestety, powyższe spostrzeżenia nie dotyczą wszystkich podmiotów, w których przeprowadzono kontrole.

Zdarzały się bowiem inspekcje, które wykazywały, że jednostki kontrolowane nie wykonywały większości obowiązków wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych.

Przedstawiona w niniejszym sprawozdaniu analiza i diagnoza sytuacji w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych uzasadnia sformułowanie następujących wniosków końcowych:

- ustawa o ochronie danych osobowych stała się istotnym elementem porządku prawnego w Polsce. Obowiązujące przepisy są w pełni zharmonizowane ze standardami europejskimi i umożliwiają swobodny przepływ danych w ramach wspólnego rynku, co jest korzystne zarówno dla obywateli, jak i profesjonalnych uczestników rynku;
- Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, jako organ stojący na straży prawa, kontroluje działania administratorów danych z punktu widzenia ich zgodności z ustawą i konsekwentnie eliminuje nieprawidłowości i naruszenia przepisów. Wydawane decyzje administracyjne a także inne (niewładcze) formy oddziaływania Generalnego Inspektora stanowią niezwykle ważny czynnik kształtujący procesy przetwarzania danych;
- znajomość przepisów o ochronie danych osobowych wśród ogółu społeczeństwa systematycznie wzrasta; nadal jednak niezbędne są działania o charakterze informacyjnym i edukacyjnym, zmierzające do pogłębienia wiedzy w tym zakresie. Generalny Inspektor będzie kontynuował i wzbogacał dotychczasowe formy działań popularyzatorskich i informacyjno-edukacyjnych, adresowanych zarówno do jednostek przetwarzających dane, jak i do obywateli – podmiotów danych;
- utrzymująca się, znaczna skala naruszeń ustawy wskazuje na potrzebę wzmacniania działań inspekcyjno-kontrolnych, zarówno kompleksowych, obejmujących określone

sektory, jak i wycinkowych (doraźnych). Wymaga to rozbudowy potencjału odpowiednich służb Biura GODO;

- uporczywość niektórych praktyk naruszających przepisy o ochronie danych, często dokonywanych przez tych samych administratorów, nasuwa wniosek o niedostatecznej skuteczności egzekwowania przepisów, zwłaszcza przez organy wymiaru sprawiedliwości. Zasadne jest rozważenie zwiększenia kompetencji Generalnego Inspektora i wyposażenie go – wzorem wielu europejskich organów ochrony danych – w uprawnienia do nakładania kar pieniężnych na podmioty uporczywie nieprzestrzegające prawa;
- członkostwo Polski w Unii Europejskiej stworzyło nowe możliwości a zarazem potrzeby współpracy, zmierzającej do wypracowania jednolitych standardów ochrony danych w ramach wspólnego rynku. Generalny Inspektor będzie rozwijał i pogłębiał współdziałanie z odpowiednimi instytucjami Komisji Europejskiej i organami ochrony danych poszczególnych krajów UE.

Załączniki:

Załącznik nr 1 Wykaz wystąpień Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych o charakterze generalnym do centralnych organów państwa i do innych podmiotów z sektora publicznego.

I.p.	Podmiot, do którego była skierowana	Data i sygnatura sprawy	Przedmiot
1.	Generalny Inspektor Nadzoru Bankowego	7 stycznia 2004 r. o sygn. GI-DS-430/462/03/29/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań wobec Banku Millennium S.A. z siedzibą w Warszawie, w związku z niezgodną z prawem praktyką polegającą na telefonicznym potwierdzaniu przez Polskie Towarzystwo Finansowe S.A. z siedzibą we Wrocławiu, występujące jako pełnomocnik Banku, prawdziwości podanych, przez kredytobiorcę danych osobowych u jego pracodawcy oraz innych podmiotów.
2.	Minister Sprawiedliwości	16 stycznia 2004 r. o sygn. GGI-024-2/04/26	Wystąpienie w sprawie nieprawidłowego wykonywania przez prezesów sądów okręgowych obowiązku zgłoszenia Generalnemu Inspektorowi do rejestracji zbiorów danych osobowych dotyczących biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych. Generalny Inspektor zwrócił uwagę na stwierdzone, w zakresie wypełniania powyższego obowiązku, uchybienia świadczące o braku znajomości i zrozumienia przez prezesów sądów okręgowych przepisów ustawy o ochronie danych osobowych i wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych.
3.	Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	5 lutego 2004 r. o sygn. GGI-024-4/04/53	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań w celu stworzenia warunków, by prawo do określonych świadczeń mogło być dokumentowane poprzez legitymacje wydawane przez ZUS emerytom i rencistom.
4.	Minister Sprawiedliwości	13 lutego 2004 r. o sygn. GI-DIS-K-411/88/03, GI-DIS-K-411/152/03	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości w procesie przetwarzania danych osobowych przez sądy, polegających m.in. na przetwarzaniu przez prezesów sądów okręgowych danych osobowych biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych w zakresie szerszym niż wynika to z przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 czerwca 1987 r. w sprawie biegłych sądowych i tłumaczy przysięgłych (Dz. U. Nr 18, poz. 112 ze zm.), braku procedur dotyczących zabierania przez sędziów akt spraw poza budynek sądu w celu zapoznania się ze sprawą bądź w celu sporządzenia uzasadnienia oraz nie zastosowaniu odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę danych osobowych zawartych w księgach wieczystych i aktach ksiąg wieczystych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabraniam przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy, zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem.

5.	Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej	16 lutego 2004 r. o sygn. GI-DIS-K-411/175/03	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań mających na celu dostosowanie systemu informatycznego do wymogów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 czerwca 1998 r. w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 80, poz. 521 ze zm.).
6.	Prezes Agencji Rynku Rolnego	16 marca 2004 r. o sygn. GI-DS-430/544/03/1053/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań przez Agencję Rynku Rolnego w kierunku szczegółowego informowania pszczelarzy zamierzających nabyć cukier z zasobu Agencji o celu przetwarzania ich danych osobowych, jak również wypełniania przez Agencję obowiązku informacyjnego, określonego w art. 24 ust. 1 ustawy.
7.	Minister Zdrowia	17 marca 2004 r. o sygn. GGI-024-5/04/135	Wystąpienie w sprawie przyspieszenia prac zmierzających do wydania aktu wykonawczego określającego wzór karty ubezpieczenia zdrowotnego oraz tryb jej wydawania i unieważniania.
8.	Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej	17 marca 2004 r. o sygn. GI-DP-024/248/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań legislacyjnych mających na celu zmianę treści art. 23c ust. 1 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87 ze zm.) i art. 12 ust. 5 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 ze zm.), jako niezgodnych z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych.
9.	Minister Sprawiedliwości	19 marca 2004 r. o sygn. GI-DS-430/319/03, GI-DS-430/763/03, GI-DS-430/602/01, GI-DS-430/457/01, GI-DS-430/428/03, GI-DS-430/432/03, GI-DS-430/556/03	Wystąpienie w sprawie wyeliminowania praktyki stosowanej przez niektóre sądy rejonowe i prokuratury rejonowe, polegającej na braku zawiadamiania GIODO o przebiegu postępowań karnych, które wszczęte zostały na skutek złożonego przez organ ochrony danych osobowych zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa.
10.	Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	19 marca 2004 r. o sygn. GI-DP/024/263/04	Wystąpienie w sprawie podstaw prawnych żądania od komorników przez Departament Rejestrów Państwowych MSWiA dokumentów potwierdzających ich uprawnienie po pozyskaniu danych z centralnej ewidencji pojazdów.
11.	Minister Finansów	23 marca 2004 r. o sygn. GI-DP-024/184/04	Wystąpienie w sprawie oceny legalności działań dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach polegających na nakładaniu obowiązku składania przez pracowników Izby Skarbowej oraz urzędów skarbowych z terenu województwa oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez ich małżonka i członków rodzin pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym.
12.	Minister Edukacji Narodowej i Sportu	7 kwietnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/159/04	Wystąpienie w sprawie legalności pozyskiwania przez organ prowadzący szkołę danych osobowych nauczycieli będących emerytami i rencistami, w związku z wynikającym z art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.) obowiązkiem dokonywania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla tych osób.

13.	Minister Finansów	9 kwietnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/204/04	Wystąpienie w sprawie ujawniania na paragonie fiskalnym drukowanym przez kasę umieszczoną w taksówce osobowej informacji o adresie zamieszkania podmiotu świadczącego usługi w zakresie przewozu osób i ładunków.
14.	Minister Sprawiedliwości	21 maja 2004 r. o sygn. GGI-024-10/04/226	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań mających na celu spowodowanie, aby prezesi właściwych sądów dopełnili obowiązku zgłoszenia do rejestracji zbiorów danych osobowych prowadzonych w postaci list ławników biorących udział w rozpoznawaniu spraw przed danym sądem.
15.	Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia	2 czerwca 2004 r. o sygn. GI-DP-024/882/04	Wystąpienie w sprawie żądania przez NFZ od osoby składającej wniosek o wydanie formularza serii E-100 kserokopii dokumentu stwierdzającego jej tożsamość oraz wyrażenia zgody na przetwarzanie jej danych przez NFZ.
16.	Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	20 lipca 2004 r. o sygn. GI-DP-024/925/04	Wystąpienie w sprawie rozważenia możliwości dodania – w drodze nowelizacji – w ustawie z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960 ze zm.) przepisu określającego katalog podmiotów uprawnionych do uzyskania informacji o numerze PESEL.
17.	Komendant Stołeczny Policji	30 lipca 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1193/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań mających na celu zabezpieczenie danych osobowych przetwarzanych w systemach informatycznych przez podległe Komendantowi jednostki Policji przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym.
18.	Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	2 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1274/04	Wystąpienie w sprawie zakresu danych osobowych dłużnika przetwarzanych przez ZUS w ramach rozpatrywania wniosku o rozłożenie na raty należności z tytułu składek.
19.	Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	3 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1332/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań legislacyjnych mających na celu zmianę treści oświadczenia mieszkaniowego stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie wysokości i warunków przyznawania funkcjonariuszom Straży Granicznej równoważnika pieniężnego za remont zajmowanego lokalu mieszkalnego oraz szczegółowych warunków jego zwrotu, a także sposobu postępowania w przypadku wystąpienia zbiegu uprawnień do jego otrzymania (Dz. U. Nr 120, poz. 1028) oraz rozporządzenia MSWiA z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie wysokości i warunków przyznawania funkcjonariuszom Straży Granicznej równoważnika pieniężnego za brak lokalu mieszkalnego oraz szczegółowych warunków jego zwrotu, a także sposobu postępowania w przypadku wystąpienia zbiegu uprawnień do jego otrzymania (Dz. U. Nr 118, poz. 1014 ze zm.), jako niezgodnego z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych.
20.	Minister Sprawiedliwości	6 sierpnia 2004 r. o sygn. DRZDO-400/3/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań zmierzających do usunięcia zaistniałych uchybień, świadczących o niewystarczająco starannym podejściu prezesów sądów do wykonania obowiązków nałożonych na administratorów danych ustawą o ochronie danych osobowych w zakresie rejestracji zbiorów danych osobowych.

21.	Prezes Narodowego Banku Polskiego, Przewodniczący Komisji Nadzoru Bankowego	9 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DS-462/03/3650/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań w związku z niezgodną z prawem praktyką polegającą na telefonicznym potwierdzaniu przez banki prawdziwości podanych przez kredytobiorcę danych osobowych u jego pracodawcy oraz innych podmiotów.
22.	Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego	10 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1160/04	Wystąpienie w sprawie legalności gromadzenia przez Uniwersytet Rzeszowski danych osobowych kandydatów na studia – wskazanych w formularzu podania o przyjęcie na studia – w zakresie dotyczącym takich danych, jak: wykształcenie i zawód rodziców, ich miejsce pracy i zajmowane przez nich stanowisko oraz obecne (lub dotychczasowe) miejsce pracy kandydata na studia i zajmowane przez niego stanowisko oraz w sprawie dopełnienia obowiązku informacyjnego w sposób zgodny z wymogami art. 24 ust. 1.
23.	Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia	12 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DS-430/628/03/3729/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia czynności w celu zmiany praktyki stosowanej przez Narodowy Fundusz Zdrowia, polegającej na żądaniu od podmiotów przystępujących do konkursów ofert na udzielanie świadczeń zdrowotnych przez pielęgniarki i położne, składania list zadeklarowanych podopiecznych zawierających ich dane osobowe.
24.	Dyrektor Generalny Państwowego Przedsiębiorstwa Użyteczności Publicznej „Poczta Polska”	12 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1554/04	Wystąpienie w sprawie zasad obowiązujących przy doręczaniu przez Poczta Polską przesyłek bezadresowych oraz podstaw żądania od osób otrzymujących takie przesyłki, w przypadku, gdy żądają one zaprzestania ich doręczania, pisemnej umotywowanej prośby.
25.	Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów	13 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DS-061/11/04	Wystąpienie w sprawie zbadania praktyk firm prowadzących działalność w zakresie obrotu wierzytelnościami i dochodzeniem zapłaty należności.
26.	Wiceprezes Rady Ministrów Minister Polityki Społecznej	18 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1452/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia prac mających na celu zmianę rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 marca 2003 r. w sprawie trybu wydawania i anulowania legitymacji osoby represjonowanej, dokumentów wymaganych do jej wydania oraz wzoru legitymacji osoby represjonowanej (Dz. U. Nr 61, poz. 539), zobowiązującego osoby składające wniosek o wydanie legitymacji do złożenia oświadczenia o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych.
27.	Minister Polityki Społecznej	10 września 2004 r. o sygn. GI-DP-023/222/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań legislacyjnych mających na celu zmianę treści przepisu § 6 ust. 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie trybu wydawania i anulowania książki inwalidy wojennego (wojskowego), dokumentów wymaganych do jej wydania oraz wzoru książki inwalidy wojennego (wojskowego) (Dz. U. Nr 158, poz. 1653) jako niezgodnego z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych.
28.	Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej	21 września 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1516/04	Wystąpienie w sprawie procedury postępowania z kartami zawierającymi dane osobowe mieszkańców popierających wnioski o przeprowadzenie referendum lokalnego w sytuacji, gdy inicjator referendum zaniechał inicjatywy jego przeprowadzenia.

29.	Minister Finansów	24 września 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1503/04	Wystąpienie w sprawie celowości i legalności żądania przez organ podatkowy od strony toczącego się postępowania podatkowego udostępnienia danych osobowych jej pełnomocnika w zakresie obejmującym jego NIP, PESEL, imiona rodziców, miejsce urodzenia oraz miejsce zamieszkania.
30.	Minister Sprawiedliwości	29 września 2004 r. o sygn. GGI-024-13/04/448	Wystąpienie w sprawie podjęcia działań mających na celu rzetelne zapoznanie się prokuratorów z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych i ich właściwą interpretację prawną, co pozwoliłoby wyeliminować stosowane przez jednostki prokuratury próby uchylania się od odpowiedzialności za naruszanie tych przepisów.
31.	Przewodniczący Sejmowej Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych	19 października 2004 r. o sygn. GI-DP-024/925/04	Wystąpienie w sprawie rozważenia możliwości podjęcia działań legislacyjnych mających na celu znowelizowanie ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych poprzez wyraźne wskazanie podmiotów uprawnionych do uzyskania informacji o numerze PESEL.
32.	Przewodniczący Sejmowej Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej	2 listopada 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1516/04	Wystąpienie w sprawie uregulowania w przepisach prawa kwestii zabezpieczenia dokumentów zawierających dane mieszkańców popierających wniosek o przeprowadzenie referendum lokalnego – w sytuacji, gdy podmiot inicjujący referendum zaniecha inicjatywy jego przeprowadzenia, o rozważenie możliwości podjęcia działań legislacyjnych mających na celu znowelizowanie ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. Nr 88, poz. 985 ze zm.), poprzez dodanie przepisów normujących powyższe zagadnienie.
33.	Sejmowa Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka	18 listopada 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1559/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej znowelizowania Kodeksu postępowania karnego w zakresie dotyczącym dostępu stron postępowania do danych adresowych innych uczestników postępowania.
34.	Dyrektor Generalny Państwowego Przedsiębiorstwa Użyteczności Publicznej Poczta Polska	23 listopada 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1976/04	Wystąpienie w sprawie gromadzenia za pomocą wniosku o rejestrację odbiornika radiowo/telewizyjnego danych o miejscu pracy zgłaszającego.
35.	Komendant Główny Policji	20 grudnia 2004 r. o sygn. GI-DS-430/991/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia czynności skutkujących zaprzestaniem przez strażę miejskie zbierania danych o stanie zdrowia, jako praktyki nie mającej uzasadnienia w przepisach prawa.
36.	Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji	20 grudnia 2004 r. o sygn. GI-DS-430/991/04	Wystąpienie w sprawie praktyki stosowanej przez strażę miejskie polegającej na zbieraniu danych o stanie zdrowia, pomimo, że nie ma ona uzasadnienia w przepisach prawa.
37.	Przewodniczący Sejmowej Komisji Finansów Publicznych	31 grudnia 2004 r. o sygn. GGI-024-18/04/632	Wystąpienie w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej znowelizowania ustawy Ordynacja podatkowa w związku z brakiem przepisów, które regulowałyby kwestię zakresu danych niezbędnych do dokonania właściwej oceny sytuacji finansowej podatnika ubiegającego się o umorzenie zaległości podatkowych.

Tabela 1 Wykaz najważniejszych wystąpień Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych o charakterze generalnym do centralnych organów państwa i do innych podmiotów z sektora publicznego.

Załącznik nr 2 Wykaz najważniejszych wystąpień Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych do podmiotów prywatnych.

I.p.	Podmiot, do którego była skierowana	Data i sygnatura sprawy	Przedmiot
1.	Prezes Zarządu AIG Bank Polska S.A.	26 stycznia 2004 r. o sygn. GI-DS-430/536/03/269/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia czynności mających na celu zmianę treści formularza „Umowy o kredyt na zakup towarów i usług”, stosowanego przez AIG Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie, w zakresie wyodrębnienia klauzuli zgody na przetwarzanie danych osobowych kredytobiorcy w innych celach niż związane z realizacją umowy.
2.	Prezes Zarządu WOLF GANG Polska Sp. z o.o.	10 lutego 2004 r. o sygn. GI-DS-430/746/03/463/04	Wystąpienie w sprawie zmiany stosowanej w ankiecie gwarancyjnej przez WOLF GANG Polska Sp. z o.o. ogólnej klauzuli zgody na przetwarzanie danych osobowych, w celu wyodrębnienia zgody na przetwarzanie danych w innych celach niż realizacja gwarancji oraz wykonania w całości obowiązku informacyjnego z art. 24 ust. 1 ustawy.
3.	Prezes Zarządu Shell Polska Sp. z o.o.	5 marca 2004 r. o sygn. GI-DS-430/27/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia przez Shell Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie działań mających na celu zabezpieczenie przetwarzanych na formularzach zgłoszeniowych do programu SMART danych osobowych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, bądź ich utratą oraz umożliwiających kontrolę przetwarzania danych od momentu ich pozyskania.
4.	Dyrektor Domu Wydawnictwa Bellona	29 czerwca 2004 r. o sygn. GI-DP-024/927/04	Wystąpienie w sprawie nie uzależniania realizacji umowy sprzedaży produktów oferowanych na stronie internetowej www.bellona.pl od wyrażenia przez kupującego zgody na przetwarzanie danych w celach niezbędnych do realizacji procesu sprzedaży i w celach marketingowych.
5.	Członek Zarządu Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Wawrzyńskiej 10 w Brzegu Dolnym	30 lipca 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1065/04	Wystąpienie w sprawie przestrzegania przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, w tym nieujawniania podczas zebrań mieszkańców informacji o przyznaniu jednemu z członków wspólnoty dodatku mieszkaniowego.
6.	Prezes Zarządu Microsoft Sp. z o.o.	2 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DS-430/397/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia czynności mających na celu zmianę treści formularza „Rejestracji nowego użytkownika” w serwisie internetowym www.codeguru.pl w zakresie obejmującym wyodrębnienie klauzuli zgody na przekazywanie danych innym podmiotom przez Microsoft Sp. z o.o.
7.	Prezes Zarządu Telekomunikacji Polskiej S.A.	2 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1369/04	Wystąpienie w sprawie złożenia wyjaśnień dotyczących sposobu identyfikacji klientów TP S.A. korzystających z tzw. „Błękitnej Linii”, w celu wykluczenia możliwości zmiany treści umowy abonenckiej przez osobę nieupoważnioną.
8.	Prezes Banku Przemysłowo – Handlowego PBK S.A.	2 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1404/04	Wystąpienie w sprawie podjęcia czynności mających na celu uniemożliwienie osobom nieupoważnionym wglądu do danych widniejących na ekranach monitorów komputerów usytuowanych w oddziałach banku.
9.	Dyrektor Domu Wydawnictwa Bellona	10 sierpnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/927/04/1660	Wystąpienie w sprawie zaprzestania przetwarzania danych osób nie będących aktualnymi klientami Domu Wydawnictwa Bellona dla celów marketingowych oraz dopełnienia obowiązku informacyjnego z art. 24 ust. 1 ustawy.

10.	Prezes Krajowej Rady Lekarsko – Weterynaryjnej	25 października 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1678/04	Wystąpienie w sprawie dostosowania do wymogów prawa zakresu danych gromadzonych przez okręgowe izby lekarsko – weterynaryjne oraz KRLW w związku z prowadzeniem rejestru członków izb lekarsko-weterynaryjnych oraz dopełnienia obowiązku informacyjnego z art. 24 ust. 1 ustawy.
11.	Prezes Zarządu PKN ORLEN S.A.	28 października 2004 r. o sygn. GI-DP-024/1763/04	Wystąpienie w sprawie wyeliminowania praktyki polegającej na uzależnianiu możliwości wysłania na formularzu dostępnym na stronie internetowej spółki wiadomości z opinią respondenta od wyrażenia zgody na przetwarzanie danych oraz dopełnienia obowiązku informacyjnego z art. 24 ust. 1 ustawy.
12.	Prezes Zarządu Banku Gospodarki Żywnościowej S.A.	1 grudnia 2004 r. o sygn. GI-DS-430/758/04	Wystąpienie w sprawie spełnienia przez Biuro Maklerskie prowadzone przez Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. z siedzibą w Warszawie obowiązku informacyjnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy.
13.	Prezes Lubelskich Zakładów Energetycznych S.A. LUBZEL S.A.	13 grudnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/2020/04	Wystąpienie w sprawie nie pozostawiania u osób trzecich – bez zgody adresata – korespondencji, w tym wzywającej do zapłaty, w sposób umożliwiający zaznajomienie się z treścią korespondencji przez osoby trzecie.
14.	Dyrektor Gdańskiego Zarządu Nieruchomości Komunalnych	14 grudnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/2011/04	Wystąpienie w sprawie nie pozostawiania u osób trzecich – bez zgody adresata – korespondencji, w tym wzywającej do zapłaty na rzecz GZNK ZB, w sposób umożliwiający zaznajomienie się z treścią korespondencji przez osoby trzecie.
15.	Prezes GE Capital Bank S.A.	16 grudnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/2264/04	Wystąpienie w sprawie zaprzestania kierowania do klientów banku korespondencji zawierającej informacje stanowiące tajemnicę bankową w niezamkniętych kopertach.
16.	Dyrektor Zarządzający Bankowego Domu Maklerskiego PKO BP S.A.	17 grudnia 2004 r. o sygn. GI-DP-024/2130/04	Wystąpienie w sprawie nieuzależniania przyjęcia pytania zadanego poprzez stronę internetową www.obligacjeskarbowe.pl od udzielenia przez osobę pytającą zgody na przetwarzanie danych oraz złożenia wyjaśnień w przedmiocie celu przetwarzania danych.

Tabela 2 Wykaz wystąpień Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych do podmiotów prywatnych.

Załącznik nr 3 Wykaz przeprowadzonych kontroli

l.p.	Data kontroli	Podmiot kontrolowany i miejsce kontroli	Inicjatywa kontroli	Rozstrzygnięcie - decyzja.
1.	06.01.2004	Międzynarodowa Federacja Przemysłu Fonograficznego, Warszawa, ul. Kruczkowskiego 12/2	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DRZDO/401/DEC/001954/00-1382/04
2.	08-09.01.2004	Calan Investment, Warszawa, ul. Chłodna 29	Departament Skarg	nie stwierdzono uchybień
3.	12-14.01.2004	Gmina Fabianki, 87-811 Fabianki	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	usunięto uchybienia w toku postępowania
4.	12.01.2004	Bank Polskiej Spółdzielczości S.A., Warszawa, ul. Płocka 9/11B	Departament Prawny	pismo o sygn. GI-DP-024/762/03/737 o braku podstaw prawnych do stworzenia zbioru

5.	14-15.01.2004	Nissmot Sp.j., Płock, ul. Rembielińskiego 10A	Departament Skarg	nie stwierdzono uchybień
6.	13-15.01.2004	Metalplast System Sp. z o.o., Oborniki Wlkp., ul. Łukowska 7/9	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-150/04
7.	13-15.01.2004	Metalplast - Oborniki Holding Sp. z o.o., Oborniki Wlkp., ul. Łukowska 7/9	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-149/04
8.	14.01.2004	KSV Biuro Informacji Gospodarczej S.A., Warszawa, ul. Mokotowska 49	Departament Informatyki	postanowienie o sygn. GI-DP- 061/1/04/157/04 – pozytywne zaopiniowanie Regulaminu zarządzania danymi KSV Biuro Informacji Gospodarczej S.A.
9.	19-20.01.2004 22.01.2004	EFL Service S.A., Wrocław, ul. Powstańców Śląskich 160	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-104/04
10.	21.01.2004 23.01.2004	Descont Sp. z o.o., Wrocław, ul. Strzegomska 42	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-128/04
11.	21-23.01.2004	Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny S.A., Gliwice, ul. Barlickiego 2	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-114/04
12.	26.01.2004	Piotr Witkowski prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „English For You Angielski”, Warszawa, ul. Naddnieprzańska 24	Departament Skarg	nie stwierdzono uchybień
13.	26-30.01.2004	Straż Miejska w Cieszynie, ul. Kochanowskiego 14	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-138/04
14.	26-27.01.2004	Krakowskie Pogotowie Ratunkowe, Kraków, ul. Łazarza 14	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-112/04
15.	28-30.01.2004	Wiking Polska - Centrum Maszyn do Szycia Sp. z o.o., Kraków, ul. Fabryczna 17	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-225/04
16.	02-03.02.2004	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Widok”, Kraków, ul. Na Błonie 7	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-184/04
17.	04-06.02.2004	Kancelaria Prawno - Rzeczoznawcza Wycen, Obrotu Nieruchomościami „Lex Computer” - Urszula Kempf, Henryk Kempf s.c., Kraków, ul. Kalwaryjska 48/26	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	usunięto uchybienia
18.	05-06.02.2004	Powiatowa Komenda Policji w Tomaszowie Mazowieckim, ul. Św. Antoniego 41	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DS-51/01
19.	16-20.02.2004	Emax S.A., Poznań, ul. Niezłomnych 1C	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-217/04
20.	09-13.02.2004	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o., Poznań, ul. Głogowskiej 131/133	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-122/04

21.	11-13.02.2004	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe CompoSYS, Wrocław, ul. Krakowska 141/155	Departament Prawny	decyzja GI-DEC-DIS-135/04
22.	09-10.02.2004	Sadalmelik Internet Solutions & Communications SISCO Sp. z o.o., Wrocław, ul. Kołłątaja 24	Departament Prawny	decyzja GI-DEC-DIS-145/04
23.	18-20.02.2004	Amex Stationery Sp. z o.o., Kraków, ul. Sikorki 2	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DRZDO/401/DEC/000462/00-113/04
24.	12-13.02.2004	JJ Direct Sp. z o.o., Instytut Problemów Jądrowych, Otwock - Świerk	Departament Skarg	nie stwierdzono uchybień
25.	12-13.02.2004	JJ Direct Sp. z o.o., Instytut Problemów Jądrowych, Otwock - Świerk	Departament Skarg	nie stwierdzono uchybień
26.	16-20.02.2004	Wiesław Włodarski prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Produkcyjne Środki Odżywcze „Gellwe”, Zabierzów, ul. Spokojna 4	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-120/04
27.	16-20.02.2004	Gellwe - Produkcja Sp. z o.o., Zabierzów, ul. Spokojna 4	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DRZDO/401/DEC/032739/99-255/04
28.	23-26.02.2004	Łukasz Bisewski i Małgorzata Szymańska prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „EURO-POL Agencja Usługowa Łukasz Bisewski i Małgorzata Szymańska”, Wejherowo, ul. Transportowa 1	z urzędu	nie stwierdzono uchybień
29.	26-27.02.2004	Agencja Usługowo - Turystyczna Piomar, Wejherowo, ul. Pucka 12	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-236/04
30.	23-26.02.2004	Łukasz Bisewski prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „EURO-POL Agencja Usługowa Łukasz Bisewski”, Wejherowo, ul. Jaśminowa 4	z urzędu	nie stwierdzono uchybień
31.	23.02.-05.03.2004	Komendant Główny Straży Granicznej, Warszawa, Al. Niepodległości 100	Departament Prawny	wniosek o kontrolę placówki straży granicznej
32.	23-25.02.2004	Grzegorz Damiński prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „Konkret Grzegorz Damiński”, Sosnowiec, ul. Targowa 18	Departament Skarg	zawiadomienie prokuratury przez skarżącą
33.	02-05.03.2004	Anyro & Co Sp. z o.o., Warszawa, ul. Szyszkowa 35/37	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	w toku

34.	02-05.03.2004	Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe „Jubiler” Sp. z o.o., Warszawa, ul. Szyszkowa 35/37	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	w toku
35.	03-05.03.2004	Geant Polska Sp. z o.o., Warszawa, ul. Puławska 427	Departament Skarg	wniosek o kontrolę podmiotu współpracującego z jednostką kontrolowaną
36.	08-12.03.2004	ING Bank Śląski S.A., Katowice, ul. Sokolska 34	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-266/04
37.	11.03.2004	Warszawskie Stowarzyszenie Pośredników w Obrocie Nieruchomościami, Warszawa, Al. Ujazdowskie 22/8	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	zarejestrowanie zbioru danych
38.	15-17.03.2004	Hardbit s.j. Krzysztof Białek, Przemysław Poprawa, Krotoszyn, ul. Benicka 2A	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-125/04
39.	29-31.03.2004	Marek Jędrzejczyk prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowo - Usługowo - Produkcyjna Errata Wydawnictwo, Toruń, ul. Szeroka 36	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-124/04
40.	15-17.03.2004	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o., Łęczycza, ul. Tumską 2	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-235/04
41.	22-25.03.2004	Wojewoda Kujawsko – Pomorski, Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 3	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-136/04
42.	22-25.03.2004	Lenbaw Sp. z o.o., Łódź, ul. Wileńska 44D/1	Departament Skarg	nie stwierdzono uchybień
43.	22-25.03.2004	Tadeusz Pietrucha prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Bio - Tech Consulting, Łódź, ul. Kamińskiego 23	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-146/04
44.	29-31.03.2004 01.04.2004	TELE 2 Polska Sp. z o.o., Warszawa, ul. Marynarska 21	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-261/04, decyzja GI-DEC-DIS-262/04, decyzja GI-DEC-DIS-263/04
45.	29-31.03.2004	Carolina Car Company s.j., Warszawa, ul. Wolska 96	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-264/04
46.	29-31.03.2004	Mega Sp. z o.o., Zawady, ul. Gen. Maczka 66	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-243/04
47.	29-31.03.2004	Polskie Linie Lotnicze LOT S.A., Warszawa, ul. 17 Stycznia 39	Departament Prawny	wniosek o kolejną kontrolę
48.	06.04.2004	Hofman Development Sp. z o.o., Warszawa, ul. Lwowska 10/26	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-237/04
49.	07-09.04.2004	Fundacja Edukacji Ekonomicznej, Warszawa, Al. Jerozolimskie 30	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	poinformowanie wnioskodawcy, iż ustawa o ochronie danych osobowych nie znajduje w przedmiotowej sprawie zastosowania
50.	15-21.04.2004	Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Warszawa, Al. Ujazdowskie 9	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-127/04

51.	15-21.04.2004	Komendant Granicznej Placówki Kontrolnej Straży Granicznej Warszawa – Okęcie, Warszawa, ul. Żwirki i Wigury 1	z urzędu	w toku
52.	19-23.04.2004	Kredyt Bank S.A., Warszawa, ul. Kasprzaka 2/8	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	w toku
53.	21-23.04.2004	Towarzystwo Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa”, Warszawa, ul. 1 Maja 3/34	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	w toku
54.	19-21.04.2004 23.04.2004	Unizeto Sp. z o.o., Szczecin, ul. Królowej Korony Polskiej 21	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-214/04
55.	21-22.04.2004	AKA s.c. Katarzyna Liebner & Beata Zawadka - Biuro Doradztwa i Dochodzenia Odszkodowań po Wypadkach Komunikacyjnych i Innych, Szczecin, ul. Bohaterów Warszawy 32	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DRZDO/401/DEC/000318/01-331/04
56.	26-30.04.2004	Prokuratura Rejonowa w Olsztynie, ul. Emilii Plater 12	z urzędu	nie stwierdzono uchybień
57.	26-30.04.2004	Sąd Rejonowy w Olsztynie, ul. Dąbrowszczaków 44	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-158/04, decyzja GI-DEC-DIS-174/04
58.	10-13.05.2004	Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka, Sosnowiec, ul. Mościckiego 14 m. 16	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DS-26/05; w toku
59.	10-11.05.2004 14.05.2004	Nordea Bank Polska S.A., Gdynia, ul. Kielecka 2	Departament Skarg	wystąpienie do Ministra Sprawiedliwości
60.	12-14.05.2004	Ancora Sonda Grupa Finansowo - Ubezpieczeniowa Sp. z o.o., Gdynia, ul. Wielkopolska 227	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-171/04, zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa określonego w art. 46 ust. 1 ustawy usługach detektywistycznych
61.	10-14.05.2004	Polska Telefonía Cyfrowa Sp. z o.o., Warszawa, Al. Jerozolimskie 181	Departament Prawny i Departament Skarg	usunięto uchybienia w toku postępowania
62.	10-14.05.2004	Małopolskie Towarzystwo Inwestycyjne Sp. z o.o., Nowy Sącz, Al. Wolności 19	Departament Prawny	decyzja GI-DEC-DIS-176/04
63.	12-21.05.2004	Minister Skarbu Państwa, Warszawa, ul. Krucza 36 i ul. Wspólna 6	z urzędu	w toku
64.	17-19.05.2004	Polska Telefonía Komórkowa Centertel Sp. z o.o., Warszawa, ul. Skierniewicka 10a	Departament Prawny i Departament Skarg	pismo o sygn. GI-DIS-K-411/71/04/480, dot. GI-DP-071/41/04/367KW – PTK Centertel nie przetwarza danych o ruchu abonentów i użytkowników w celach marketingowych; w toku
65.	19-21.05.2004 24.05.2004	Przedsiębiorstwo Państwowe Porty Lotnicze, Warszawa, ul. 17 stycznia 49	z urzędu	wniosek o kolejną kontrolę
66.	24-28.05.2004	Sąd Okręgowy w Olsztynie, ul. Dąbrowszczaków 44	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-159/04

67.	24-28.05.2004	Prokuratura Okręgowa w Olsztynie, ul. Dąbrowszczaków 12	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-257/04
68.	25-27.05.2004	Hofman Development Sp. z o.o., Warszawa, ul. Lwowska 10 lok. 26	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-237/04
69.	26-28.05.2004	OVB Allfinanz Polska Spółka Finansowa Sp. z o.o., Warszawa, ul. Filipinki 20	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-28/05
70.	31.05.-04.06.2004	Marta Andruszewicz prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą „Cyber – Net”, Białystok, ul. Piastowska 11	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-190/04 zawiadomienie o popełnieniu przestępstw określonych w art. 51 i 52
71.	31.05.2004	OMC PL Sp. z o.o., Warszawa, ul. Marco Polo 4/23	Prokuratura Rejonowa w Radomiu	pismo do Prokuratury Rejonowej w Radomiu
72.	07-09.06.2004	Targi w Krakowie Sp. z o.o., Kraków, ul. Gabrieli Zapolskiej 38	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-160/04
73.	14-18.06.2004	Ministerstwo Nauki i Informatyzacji, Warszawa, ul. Wspólna 1/3	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-200/04
74.	15-16.06.2004	Tomsoft s.c., Warszawa, ul. Nowolipki 10/62	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-229/04
75.	21-25.06.2004	Euro Bank S.A., Wrocław, ul. Św. Mikołaja 72	Departament Skarg	wniosek o ponowną kontrolę
76.	16.06.2004	Maciej Kierzkowski prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Wydawnictwo Tepis, Warszawa, ul. Brodzińskiego 4	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-173/04
77.	15.06.2004	Izba Skarbowa w Warszawie, ul. Alojzego Felińskiego 2B.	z urzędu	decyzja GI-DEC-DS-5/05
78.	22-25.06.2004	AiP Sp. z o.o., Lublin, ul. Jasna 5/7	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-230/04
79.	23-25.06.2004	Fundusz Rozwoju Budownictwa - Andrzej Łasko, Lublin, ul. Jasna 5/7	Departament Skarg	nie stwierdzono uchybień
80.	28.06.-01.07.2004	Powiatowy Zespół Szpitali Oleśnica - Szpital Rejonowy w Sycowie, ul. Oleśnicka 25	Departament Skarg	zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 49 ust. 2 ustawy
81.	28-29.06.2004	Bank Zachodni WBK S.A., Wrocław, ul. Rynek 9/11	Departament Skarg	zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 49 ust. 1 ustawy
82.	28.06.-02.07.2004	Prokuratura Rejonowa Poznań - Stare Miasto, ul. Młyńska 11A.	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-163/04 decyzja GI-DEC-DIS-204/04
83.	29.06.2004 01.07.2004	Andrzej Zakrzewski prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „Biuro Doradztwa Personalnego 1plus 1”, Wrocław, Pl. Solidarności 1/3/5	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-210/04

84.	30.06.-01.07.2004	Zbigniew Stankiewicz prowadzący działalność gospodarczą w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego, Wrocław, ul. Rogowska 40/22	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	zgłoszenie do rejestracji zbioru danych osobowych stało się bezzprzedmiotowe
85.	30.06.2004 02.07.2004	Prokuratura Rejonowa Katowice Zachód, ul. Pocztowa 8	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DS-220/04
86.	01-02.07.2004	Prokuratura Rejonowa Katowice Wschód, ul. Kossutha 11	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DS-221/04
87.	06.07.2004	Anna Pałka prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą „Biuro Obrotu Nieruchomościami Antera”, Warszawa, ul. Wąchocka 1D	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	nie stwierdzono uchybień
88.	12-16.07.2004	Best S.A., Gdynia, ul. Morska 59	Departament Prawny	w toku
89.	12-16.07.2004	Bank Spółdzielczy w Popowie ul. Osiedlowa 2A m 22	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-226/04
90.	12-16.07.2004	Telekomunikacja Polska S.A., Warszawa, ul. Twarda 18	Departament Skarg i Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	aktualizacja zgłoszonego zbioru
91.	20-23.07.2004	Bank Zachodni WBK S.A., Wrocław, ul. Rynek 9/11	Departament Skarg	zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 49 ust. 1 ustawy
92.	26-30.07.2004	Polkomtel S.A., Warszawa, Al. Jerozolimskie 81	Departament Skarg i Departament Prawny	usunięto uchybienia w toku postępowania
93.	28-30.07.2004	Alan Sp. z o.o., Instytut Problemów Jądrowych, Otwock - Świerk	Departament Skarg i Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	nie stwierdzono uchybień; w toku
94.	27-29.07.2004	Mikro Sp. z o.o., Warszawa, ul. Lindleja 16	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-49/05; poinformowanie wnioskodawcy, iż przedmiotowy zbiór nie podlega zgłoszeniu do rejestracji
95.	02-06.08.2004	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5, Kędzierzyn Koźle, ul. Kościuszki 41	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-250/04
96.	11-12.08.2004	PBK Leasing S.A., Warszawa, ul. Emilii Plater 53	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-286/04
97.	09-11.08.2004	Imperial Tatry Sp. z o.o., Warszawa, ul. Jagiellońska 15	Departament Skarg	zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa określonego w art. 53
98.	11-13.08.2004	Brytyjsko - Polskie Usługi Sp. z o.o., Warszawa, ul. Zimna 2/1	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI- DRZDO/401/DEC/000472/03- 1729/05
99.	16-18.08.2004	MBI Marketingberatung International Consulting Sp. z o.o., Warszawa, ul. Wiśniowa 40B/13	Departament Skarg	wniosek o kolejną kontrolę

100.	23-25.08.2004	Medical Data Management Sp. z o.o., Warszawa, ul. Konstruktorska 11A	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-12/05
101.	23.08.2004	Kreativ Sp. z o.o., Warszawa, ul. Borowskiego 2/323	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-265/04
102.	23-25.08.2004	Fundacja Zatrudnienia i Rozwoju Przedsiębiorczości, Łódź, ul. Piotrkowska 165/169	Departament Skarg	podmiot zaprzestał prowadzenia działalności pod wskazanym adresem; w toku
103.	30-31.08.2004	AXA Assistance Polska S.A., Warszawa, Al. Jerozolimskie 123	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	zarejestrowanie zbioru danych
104.	31.08.-02.09.2004	Air Polonia Sp. z o.o., Warszawa, Al. Krakowska 106	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-63/05
105.	01-03.09.2004	Biuro Podróży i Turystyki Almatour Polska S.A., Warszawa, ul. Kopernika 15	Departament Skarg	w toku
106.	06-10.09.2004	Urząd Pracy m. st. Warszawy, ul. Grochowska 171B	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-11/05
107.	14-17.09.2004	Intrum Justitia Sp. z o.o., Warszawa, ul. Domaniewska 41	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DS-79/05
108.	14-15.09.2004	Volkswagen Bank Polska S.A., Warszawa, Al. Jana Pawła II 15	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-285/04
109.	21-24.09.2004	IPT Sp. z o.o., Wrocław, ul. Świdnicka 40	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-284/04
110.	21-22.09.2004	Prominent - Antoni Michał Minchberg Sp.k., Warszawa, ul. H. Junkiewicz 2 B lok. 5	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	w toku
111.	23-24.09.2004	Antoni Michał Minchberg prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „Profit's M & S - Antoni Michał Minchberg”, Warszawa, Al. Jerozolimskie 44 lok. 227	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-13/05
112.	28-30.09.2004	Firma Usługowo - Handlowa „ZET – KA” s.c. Oddział w Warszawie, ul. Kierbedzia 4	z urzędu	wystąpienie do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
113.	28.09.-01.10.2004	Fundacja Unia Bracka, Katowice, ul. Mikołowska 100A	z urzędu	decyzja GI-DEC-DS-172/04 decyzja GI-DEC-DS-6/05
114.	28.09.-01.10.2004	Górnicy Zespół Lecznictwa Ambulatoryjnego w Sosnowcu Fundacji Unia Bracka, Sosnowiec, ul. Dmowskiego 22	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-245/04
115.	04-05.10.2004	Fundacja Maraton Warszawski, Warszawa, ul. Brylantowa 15	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	w toku

116.	11-13.10.2004	Dom Obrotu Wierzytelnościami Kredyt Inkaso Sp. z o.o. Sp.k., Zamość, ul. Peowiaków 9	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DS-27/05
117.	11-15.10.2004	Procter & Gamble Operations Polska Sp. z o.o. Warszawa, ul. Zabraniecka 20	Departament Prawny	w toku
118.	12-14.10.2004	Sopockie Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Ergo Hestia S.A., Sopot, ul. Hestii 1	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DS-18/04 decyzja GI-DEC-DS-87/04
119.	11-15.10.2004	OSP Polpager Sp. z o.o., Warszawa, ul. Pawia 55	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	nie stwierdzono uchybień
120.	25-28.10.2004	Jerzy Namysło prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „JTC - Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe”, Siemianowice Śląskie, ul. Czeladzka 34	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DIS-69/05; w toku
121.	25-29.10.2004	Bank BPH S.A., Kraków, Al. Pokoju 1	Departament Skarg i Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI-DEC-DIS-18/05
122.	25-29.10.2004	Małopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia, Kraków, ul. Ciemna 6	Departament Prawny	wystąpienie do Ministra Zdrowia
123.	25-28.10.2004	Geant Kredyt S.A., Warszawa Al. Jerozolimskie 92	z urzędu	w toku
124.	25-27.10.2004	Eli Lilly Polska Sp. z o.o., Warszawa, ul. Armii Ludowej 14	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	w toku
125.	03-05.11.2004	Brytyjsko Polskie Usługi Sp. z o.o. Biuro Regionalne w Krakowie, ul. Św. Anny 9	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	decyzja GI- DRZDO/401/DEC/000472/03- 1729/05
126.	04-05.11.2004	Polskie Linie Lotnicze LOT S.A., Warszawa, ul. 17 Stycznia 39	z urzędu	w toku
127.	08-10.11.2004	Ray & Berndtson Polska Sp. z o.o., Warszawa, ul. Puławska 15	Naczelnik Drugiego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego	decyzja GI-DEC-DIS-16/05
128.	10.11.2004	Kreativ Sp. z o.o., Warszawa, ul. Borowskiego 2/323	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-265/04
129.	15-16.11.2004	Fundacja Przeciwno Leukemii, Warszawa, ul. Morcinka 5.	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	wystąpienie do Ministra Zdrowia; w toku
130.	16-17.11.2004	PKP Intercity Sp. z o.o., Warszawa, ul. Grójecka 17	Departament Skarg	decyzja GI-DEC-DS-196/04 decyzja GI-DEC-DS-252/04
131.	16-19.11.2004	Gmina Miasta Poznań, Pl. Kolegiacki 17	Departament Skarg	nie stwierdzono uchybień; w toku
132.	16-19.11.2004	Urząd Statystyczny w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 79	Departament Skarg	nie stwierdzono uchybień; w toku

133.	22-26.11.2004	Urząd Miasta Katowice, ul. Młyńska 4	z urzędu	decyzja GI-DEC-DIS-70/05
134.	24-26.11.2004	Wspólnota Mieszkaniowa Albatros, Piaseczno, ul. Albatrosów 7D m. 3	Departament Skarg	w toku
135.	24-26.11.2004	Międzyzakładowa Pracownicza Spółdzielnia Budowlano - Mieszkaniowa SAM – 81, Warszawa, ul. Orla 6B	Departament Skarg	usunięto uchybienia w toku postępowania
136.	29.11.-03.12.2004	AXEL Springer Polska Sp. z o.o., Warszawa, Al. Jerozolimskie 181	Departament Prawny	w toku
137.	29-30.11.2004	MBI Marketingberatung International Consulting Sp. z o.o., Warszawa, ul. Wiśniowa 40B/13	z urzędu	w toku
138.	06.12.2004 09.12.2004	Euro Bank S.A., Wrocław, ul. Św. Mikołaja 72	z urzędu	w toku
139.	07-10.12.2004	Lukas Bank S.A., Wrocław, Pl. Orłat Lwowskich 1	Departament Skarg	wystąpienie do Prezesa NBP; decyzja GI-DEC-DS-9/05; zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 51 ustawy
140.	07.12.2004	Bankowy Dom Brokerski S.A., Warszawa, ul. Kasprzaka 22	Departament Rejestracji Zbiorów Danych Osobowych	w toku
141.	07-10.12.2004	Fielmann Sp. z o.o., Poznań, Al. Wielkopolska 28	Departament Skarg	w toku
142.	13-17.12.2004	Śląski Urząd Wojewódzki, Katowice, ul. Jagiellońska 25	z urzędu	czynności kontrolne kontynuowano w 2005 r.
143.	13-15.12.2004	Computerland S.A., Warszawa, Al. Jerozolimskie 180	z urzędu	wniosek o kontrolę oddziału jednostki kontrolowanej
144.	14-16.12.2004	Przedsiębiorstwo Państwowe Komunikacji Samochodowej, Piaseczno, ul. Okulickiego 4	Departament Prawny	decyzja GI-DEC-DIS-89/05

Tabela 3 Wykaz przeprowadzonych kontroli

Załącznik nr 4 Wykaz orzeczeń Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego i Naczelnego Sądu Administracyjnego wydanych w 2004 r. w sprawach prowadzonych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

l.p.	Data, sygnatura orzeczenia WSA i NSA	Sygnatury spraw lub decyzji GI	Przedmiot sprawy	rozstrzygnięcie WSA lub NSA
1.	6 lutego 2004 r. II SA 1548/03,	GI-DEC-DS- 62/03/03/196,197	przetwarzanie danych w zbyt szerokim zakresie	oddalenie skargi
2.	6 lutego 2004 r. II SA 1177/03,	GI-DEC-DS- 38/03/120	kierowanie przez urząd skarbowy korespondencji do podatników	oddalenie skargi

3.	11 lutego 2004 r. II SA 3816/03,	GI-DEC-DS- 161/03/519,520; GI-DEC-DS- 116/03/400,401	zbieranie danych od osób wchodzących do budynku	uchylenie zaskarżonej decyzji i decyzji ją poprzedzającej
4.	27 lutego 2004 r. II SA 291/03;	GI-DEC-DS- 206/02/765; GI- DEC-DS- 200/02/676	gromadzenie przez bank danych osobowych uzyskanych z kopiowania dowodów	uchylenie zaskarżonej decyzji i decyzji ją poprzedzającej
5.	4 marca 2004 r. II SA 1603/03,	GI-DEC-DS- 56/03/184	udostępnienie danych osobowych przez operatora telekomunikacyjnego firmie windykacyjnej bez zgody zainteresowanego na podstawie cesji wierzytelności	oddalenie skargi
6.	11 marca 2004 r. II SA 1563/03,	GI-DEC-DS- 58/03/188,189	udostępnianie danych osobowych przez operatora telekomunikacyjnego firmie windykacyjnej bez zgody zainteresowanego na podstawie cesji wierzytelności	oddalenie skargi
7.	11 marca 2004 r. II SA 1631/03,	GI-DEC-DS- 59/03/190,191	udostępnianie danych osobowych przez operatora telekomunikacyjnego firmie windykacyjnej bez zgody zainteresowanego na podstawie cesji wierzytelności	oddalenie skargi
8.	26 marca 2004 r. II SA 2137/03,	GI-DEC-DS- 65/03/218,219	udostępnienie danych osobowych przez Wojskową Agencję Mieszkaniową na potrzeby prowadzonego przez jednostkę Agencji postępowania	oddalenie skargi
9.	3 czerwca 2004 r. II SA/Wa 226/04,	GI-DEC-DS- 251/03/769,770	udostępnianie danych osobowych przez operatora sieci kablowej firmie windykacyjnej bez zgody zainteresowanego na podstawie cesji wierzytelności	oddalenie skargi
10.	3 czerwca 2004 r. II SA/Wa 225/04,	GI-DEC-DS- 252/03/771/772, GI-DEC-DS- 190/03/606,607	udostępnianie danych osobowych przez operatora sieci kablowej firmie windykacyjnej bez zgody zainteresowanego na podstawie cesji wierzytelności	stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji i decyzji ją poprzedzającej
11.	13 lipca 2004 r. II OSK 420/04,	GI-DEC-DS- 56/02/215	gromadzenie przez bank danych osobowych uzyskanych z kopiowania dowodów	oddalenie skargi kasacyjnej GİODO
12.	17 czerwca 2004 r. II SA/Wa 735/04,	GI-DEC- DS/147/03/474,4 75	zabezpieczanie korespondencji przez zakład ubezpieczeniowy	oddalenie skargi

13.	22 czerwca 2004 r. II SA/Wa 329/04,	GI-DEC-DS- 13/04/24,25	odmowa uwzględnienia wniosku o nakazanie agencji ubezpieczeniowej zwrotu zakładowi ubezpieczeń zbioru danych osobowych	oddalenie skargi
14.	5 sierpnia 2004 r. II SA/Wa 521/04,	GI-DEC-DS- 26/04/56,57, GI- DEC-DS- 241/03/741,742	przesyłanie wiadomości tekstowych przez telefon komórkowy w związku z referendum ratyfikacyjnym	uchylenie zaskarżonej decyzji i decyzji ją poprzedzającej
15.	25 sierpnia 2004 r. II SA/Wa 547/04,	GI-DEC-DS- 27/04/59,60	przechowywanie w BIK S.A. danych kredytobiorcy po spłaceniu przez niego zadłużenia	oddalenie skargi
16.	6 października 2004 r., OSK 755/04,	GI-DEC-DS- 226/02/765	gromadzenie przez bank danych osobowych uzyskanych z kopiowania dowodów	oddalenie skargi kasacyjnej Generalnego Inspektora
17.	12 października 2004 r., OSK 769/04	GI-DEC-DS- 56/03/184	udostępnianie danych osobowych przez operatora telekomunikacyjnego firmie windykacyjnej bez zgody zainteresowanego na podstawie cesji wierzytelności	oddalenie skargi kasacyjnej
18.	13 października 2004 r. OSK 751/04	GI-DEC-DS- 161/03/519/520	zbieranie danych osób wchodzących do budynku	uchylenie zaskarżonego przez Generalnego Inspektora wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu
19.	4 listopada 2004 r. II SA 4297/03,	GI-DEC-DS- 194/03/619,620,621 ; GI-DEC-DS- 158/03/507,508,509	żądanie usunięcia danych osobowych z Wydziału Oświaty Urzędu Miasta w Jeleniej Górze	uchylenie zaskarżonej decyzji i decyzji ją poprzedzającej
20.	22 stycznia 2004 r. II SA 3269/03	GI-DEC-DIS- 118/03/404	uchylenie terminu do wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy	oddalenie skargi
21.	22 stycznia 2004 r. II SA 3498/02	GI-DEC-DIS- 145/02/509, GI-DEC-DIS- 183/02/627	przetwarzanie danych osobowych w zakresie szerszym niż niezbędny do zawarcia i wykonania umowy	uwzględnienie skargi
22.	22 stycznia 2004 r. II SA 2665/02	GI-DEC-DIS- 90/02/324, GI-DEC-DIS- 126/02/463	nie dopełnienie obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych	oddalenie skargi
23.	29 stycznia 2004 r. II SA 3851/03	GI-DEC-DIS- 132/03/434, GI-DEC-DIS- 170/03/539	nie zapewnianie przez systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych odnotowania dla każdej osoby, której dane przetwarzane są w systemie, daty pierwszego wprowadzenia danych, identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane, informacji komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione oraz nie umożliwianie przez te systemy udostępnienia na	wstrzymanie wykonania decyzji

			piśmie, w powszechnie zrozumiałej formie, treści danych o każdej osobie, której dane są przetwarzane, wraz z informacjami, o których mowa w § 16 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych	
24.	4 lutego 2004 r. II SA 3837/03	GI-DEC-DIS-139/03/446, GI-DEC-DIS-178/03/554	nie zapewnianie przez systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych odnotowania dla każdej osoby, której dane przetwarzane są w systemie, źródła pochodzenia danych i informacji komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione oraz nie umożliwianie przez te systemy udostępnienia na piśmie, w powszechnie zrozumiałej formie, treści danych o każdej osobie, której dane są przetwarzane, wraz z informacjami, o których mowa w § 16 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych.	wstrzymanie wykonania decyzji
25.	11 marca 2004 r. II SA 3597/03	GI-DEC-DIS-120/03/408, GI-DEC-DIS-159/03/512	nie zapewnianie przez systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych odnotowania dla każdej osoby, której dane przetwarzane są w systemie, informacji komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione oraz nie umożliwianie przez te systemy udostępnienia na piśmie, w powszechnie zrozumiałej	oddalenie skargi

			formie, treści danych o każdej osobie, której dane są przetwarzane, wraz z informacjami, o których mowa w § 16 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych.	
26.	11 marca 2004 r. II SA 3851/03	GI-DEC-DIS-132/03/434, GI-DEC-DIS-170/03/539	nie zapewnianie przez systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych odnotowania dla każdej osoby, której dane przetwarzane są w systemie, daty pierwszego wprowadzenia danych, identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane, informacji komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione oraz nie umożliwianie przez te systemy udostępnienia na piśmie, w powszechnie zrozumiałej formie, treści danych o każdej osobie, której dane są przetwarzane, wraz z informacjami, o których mowa w § 16 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych	oddalenie skargi
27.	11 marca 2004 r. II SA 3837/03	GI-DEC-DIS-139/03/446, GI-DEC-DIS-178/03/554	nie zapewnianie przez systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych odnotowania dla każdej osoby, której dane przetwarzane są w systemie, źródła pochodzenia danych i informacji komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione oraz	oddalenie skargi

			nie umożliwianie przez te systemy udostępnienia na piśmie, w powszechnie zrozumiałej formie, treści danych o każdej osobie, której dane są przetwarzane, wraz z informacjami, o których mowa w § 16 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych	
28.	07 kwietnia 2004 r. II SA 4661/03	GI-DEC-DIS-188/03/591, GI-DEC-DIS-223/03/680	nie zapewnianie przez systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych odnotowania dla każdej osoby, której dane przetwarzane są w systemie, daty pierwszego wprowadzenia danych, identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane, informacji komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione oraz nie umożliwianie przez te systemy udostępnienia na piśmie, w powszechnie zrozumiałej formie, treści danych o każdej osobie, której dane są przetwarzane, wraz z informacjami, o których mowa w § 16 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych.	stwierdzenie nieważności decyzji
29.	13 lipca 2004 r. OSK 507/04	GI-DEC-DIS-90/02/324, GI-DEC-DIS-126/02/463	nie dopełnienie obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych	oddalenie skargi kasacyjnej
30.	18 sierpnia 2004 r. II SA/WA 886/04	GI-DEC-DIS-5/04/13, GI-DEC-DIS-77/04/152	odmowa stwierdzenia nieważności decyzji GI-DEC-DIS-113/03/390	odrzućcie skargi

31.	19 sierpnia 2004 r. OSK 356/04	GI-DEC-DIS-171/01/954 GI-DIS-K-203/01/1051	nie zapewnianie przez systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych odnotowania dla każdej osoby, której dane przetwarzane są w systemie, informacji komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione	oddalenie skargi kasacyjnej
32.	7 września 2004 r. II SA 3851/03	GI-DEC-DIS-132/03/434, GI-DEC-DIS-170/03/539	nie zapewnianie przez systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych odnotowania dla każdej osoby, której dane przetwarzane są w systemie, daty pierwszego wprowadzenia danych, identyfikatora użytkownika wprowadzającego dane, informacji komu, kiedy i w jakim zakresie dane zostały udostępnione oraz nie umożliwianie przez te systemy udostępnienia na piśmie, w powszechnie zrozumiałej formie, treści danych o każdej osobie, której dane są przetwarzane, wraz z informacjami, o których mowa w § 16 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych.	odrzucenie skargi kasacyjnej
33.	16 września 2004 OSK 340/04	GI-DEC-DP/224/02	przetwarzanie przez operatora telekomunikacyjnego danych osobowych abonentów	oddalenie skargi kasacyjnej
34.	23 września 2004 r. II SA/Wa 1086/04	GI-DEC-DIS-23/04/51, GI-DEC-DIS-98/04/196	nie zgłoszenie do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych prowadzonego zbioru danych osobowych, nie wpisanie do ewidencji wszystkich osób zatrudnionych przy przetwarzaniu danych, nie wydanie upoważnień do obsługi systemu informatycznego oraz	oddalenie skargi

			urządzeń wchodzących w jego skład, nie wykonanie obowiązków wynikających z przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie określenia podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych.	
35.	17 listopada 2004 r. II SA/Wa 277/04	GI-DEC-DIS-203/03/634, GI-DEC-DIS-240/03/743	ustalenie, czy administratorem danych osób jadących bez ważnego biletu jest przewoźnik, czy też podmiot dokonujący kontroli biletów	oddalenie skargi
36.	17 listopada 2004 r. II SA/Wa 887/04	GI-DEC-DIS-16/04/30, GI-DEC-DIS-78/04/151	odmowa stwierdzenia nieważności decyzji GI-DEC-DIS-95/03	oddalenie skargi
37.	17 listopada 2004 r. II SA/Wa 1076/04	GI-DEC-DIS-39/04/85, GI-DEC-DIS-92/04/187	odmowa stwierdzenia nieważności decyzji GI-DEC-DIS-112/03/389	oddalenie skargi
38.	30 listopada 2004 r. II SO/Wa 441/04	dot. GI-DP-024/786/04, GI-DP-024/71/04, GI-DP-024/895/03	skarga na bezczynność GIODO	oddalenie skargi
39.	2 grudnia 2004 r. II SA/Wa 2030/04	GI-DEC-DIS-81/04/155, GI-DEC-DIS-165/04	przechowywanie danych osobowych w postaci umożliwiającej identyfikację osób, których dane dotyczą, dłużej niż jest to niezbędne do osiągnięcia celu przetwarzania	wstrzymanie wykonania decyzji

Tabela 4 Wykaz orzeczeń Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego i Naczelnego Sądu Administracyjnego wydanych w 2004 r. w sprawach prowadzonych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych

Załącznik nr 5 Informacje przekazane przez organy ścigania w sprawach skierowanych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zawiadomień o popełnieniu przestępstwa.

Informacja	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004
Umorzenie dochodzenia	27	12	4
Umorzenie dochodzenia w części	-	2	-
Umorzenie dochodzenia i podjęcie go na nowo na skutek interwencji Generalnego Inspektora	-	-	12
Umorzenie dochodzenia i odmowa podjęcia go na nowo	1	-	5

Wszczęcie dochodzenia	1	1	9
Odmowa wszczęcia dochodzenia	1	2	3
Wszczęcie śledztwa i jego umorzenie	-	-	15
Zawieszenie dochodzenia	-	-	11
Skierowanie sprawy do sądu	12	7	21
Skazania oraz postanowienia o warunkowym umorzeniu postępowania	4	3	6
Brak informacji	14	47	10

Tabela 5 Informacje przekazane przez organy ścigania w sprawach złożonych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zawiadomień o popełnieniu przestępstwa.